

ZAKON O PRIVREDNIM DRUŠTVIMA

DIO PRVI

OSNOVNE ODREDBE

Glava I

PREDMET ZAKONA I OSNOVNI POJMOVI

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuje se osnivanje, organizacija, upravljanje, restrukturiranje, prestanak i druga pitanja od značaja za rad privrednih društava, preduzetnika i dijela stranog društva.

Oblici obavljanja privredne djelatnosti

Član 2

(1) Privredno društvo je pravno lice koje samostalno obavlja jednu ili više privrednih djelatnosti u skladu sa zakonom i koje je kao takvo upisano u odgovarajući registar.

(2) Privredna društva su:

- 1) ortačko društvo;
- 2) komanditno društvo;
- 3) akcionarsko društvo i
- 4) društvo sa ograničenom odgovornošću.

(3) Privrednu djelatnost mogu obavljati i:

- 1) preduzetnik,
- 2) dio stranog privrednog društva i
- 3) druga pravna lica uređena posebnim propisima.

Članovi privrednog društva

Član 3

(1) Lica koja osnivaju privredno društvo i lica koja mu naknadno pristupe su:

- 1) u ortačkom društvu – ortaci;
- 2) u komanditnom društvu – komplementari i komanditori;
- 3) u akcionarskom društvu – akcionari;
- 4) u društvu sa ograničenom odgovornošću – članovi društva.

(2) Član privrednog društva je zajednički naziv za sva lica iz stava 1. ovog člana.

(3) Član privrednog društva može biti fizičko ili pravno, domaće ili strano lice.

(4) Članovi privrednog društva i podaci o njima, registruju se u skladu sa zakonom koji uređuje registraciju privrednih i drugih subjekata, a akcionari i u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

Podaci o licima koja se registruju

Član 4

Podaci o licima za koje po ovom zakonu postoji obaveza registracije, a koji se registruju u skladu propisima kojima se uređuje postupak registracije su:

- 1) za domaće fizičko lice – lično ime, jedinstveni matični broj i prebivalište;
- 2) za stranca – lično ime, broj pasoša, datum izdavanja i datum isteka pasoša, država izdavanja pasoša i prebivalište;
- 3) za domaće pravno lice – poslovno ime, adresa sjedišta i matični broj;
- 4) za strano pravno lice – poslovno ime, adresa sjedišta, broj pod kojim se to pravno lice vodi u matičnom registru i država u kojoj je to lice registrovano.

Cilj privrednog društva

Član 5

Cilj privrednog društva je dugoročno uvećanje sopstvene vrijednosti i održivo poslovanje, osim ukoliko je drugačije predviđeno osnivačkim aktom ili statutom.

Javno društvo

Član 6

Javno društvo je privredno društvo koje je uspješno izvršilo javnu ponudu hartija od vrijednosti u skladu sa prospektom čije je objavljivanje odobrila Komisija za tržište kapitala ili čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori.

Pravna sposobnost privrednog društva

Član 7

(1) Privredno društvo stiče svojstvo pravnog lica danom registracije osnivanja u nadležnom registru privrednih subjekata.

(2) Privrednom društvu prestaje svojstvo pravnog lica danom registracije brisanja iz registra privrednih subjekata.

Registracija

Član 8

- (1) Registracija osnivanja privrednih društava i preduzetnika, registracija promjene podataka i dokumenata propisanih ovim zakonom, kao i registracija prestanka privrednih društava i preduzetnika sprovodi se na osnovu posebnog zakona (u daljem tekstu: zakon o registraciji).
- (2) Sekretar društva ima obavezu da u skladu sa zakonskim rokovima dostavlja propisana dokumenta i informacije nadležnom registru radi registracije.
- (3) Za slučaj da društvo nema sekretara, obavezu iz stava 2 ovog člana ima zakonski zastupnik ili lice koje on ovlasti.

Dejstva registracije prema trećim licima

Član 9

- (1) Treća lica koja se u pravnom prometu pouzdaju u registrovane podatke ne mogu snositi štetne pravne posljedice proistekle iz netačno registrovanih podataka.
- (2) Smatra se da su treća lica upoznata sa registrovanim podacima od dana objavljivanja na internet stranici nadležnog organa za registraciju, u skladu sa propisima kojima se uređuje postupak registracije.
- (3) Istekom petnaestog dana od dana objavljivanja registrovanih podataka, treća lica ne mogu pred drugim organima dokazivati da je za njih bilo nemoguće da se upoznaju sa tim podacima.
- (4) Društvo može dokazivati da su treća lica bila upoznata ili su morala biti upoznata sa dokumentima društva i podacima o društvu i prije njihove registracije u skladu sa propisima kojima se uređuje postupak registracije.
- (5) Treća lica imaju pravo da se pouzdaju u dokumente društva i podatke o društvu koji su nastali, ali koji nisu upisani u registar.

Osnivački akt i statut privrednog društva

Član 10

- (1) Osnivački akt je konstitutivni akt privrednog društva, koji ima formu odluke o osnivanju ako društvo osniva jedno lice ili ugovora o osnivanju ako društvo osnivaju dva ili više lica.
- (2) Osnivački akt potpisuju svi osnivači, a njihovi potpisi se ovjeravaju u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje ovjera potpisa.
- (3) Za slučaj da je osnivački akt u elektronskoj formi, ovjeru potpisa zamjenjuje kvalifikovani elektronski potpis članova društva, osim ako to nije u suprotnosti sa propisima kojima se uređuje promet nepokretnosti.
- (4) Osnivači mogu biti sva potpuno poslovno sposobna fizička lica i/ili pravna lica.
- (5) Pored osnivačkog akta, akcionarsko društvo i društvo sa ograničenom odgovornošću imaju i statut, kao drugi konstitutivni akt.

(6) Osnivački akt i statut se sačinjavaju u pisanoj formi i registruju, u skladu sa propisima kojima se uređuje postupak registracije.

(7) Osnivački akt i statut obavezuju i lice koje naknadno pristupi društvu, i to od dana sticanja svojstva člana društva, u skladu sa ovim zakonom.

Izmjene osnivačkog akta i statuta

Član 11

(1) Osnivački akt ortačkog društva i komanditnog društva mijenja se odlukom ortaka, odnosno komplementara i komanditora, u skladu sa ovim zakonom.

(2) Osnivački akt društva sa ograničenom odgovornošću i akcionarskog društva, nakon registracije osnivanja društva, nije moguće mijenjati.

(3) Statut društva sa ograničenom odgovornošću i akcionarskog društva mijenja se odlukom skupštine društva, u skladu sa ovim zakonom.

(4) Zakonski zastupnik društva je u obavezi da nakon svake izmjene osnivačkog akta iz stava 1. ovog člana, odnosno statuta iz stava 3. ovog člana sačini i potpiše prečišćeni tekst tih dokumenata.

(5) Izmjene osnivačkog akta iz stava 1. ovog člana i statuta iz stava 3. ovog člana, kao i prečišćeni tekstovi tih dokumenata nakon svake takve izmjene, registruju se u skladu sa propisima kojima se uređuje postupak registracije.

Poništaj osnivanja privrednog društva

Član 12

(1) Nadležni sud će poništiti osnivanje privrednog društva ako:

- 1) osnivački akt i/ili statut društva nemaju formu propisanu ovim zakonom;
- 2) je djelatnost društva koja se navodi u osnivačkom aktu i/ili statutu suprotna prinudnim propisima ili javnom poretku;
- 3) osnivački akt ili statut ne sadrže odredbe o poslovnom imenu društva, ulozima članova, iznosu osnovnog kapitala ili pretežnoj djelatnosti društva;
- 4) nijesu ispunjeni zahtjevi u pogledu minimalnog osnivačkog kapitala ili
- 5) su svi osnivači, u trenutku zaključenja osnivačkog akta, bili pravno ili poslovno nesposobni.

(2) Osim iz razloga propisanih u stavu 1. ovog člana, osnivanje privrednog društva se ne može poništiti po drugom osnovu.

(3) Ništavost osnivanja privrednog društva utvrđuje nadležni sud u parničnom postupku.

(4) Tužbu za utvrđivanje ništavosti osnivanja može podnijeti svako lice koje ima pravni interes, u roku od šest mjeseci od dana osnivanja privrednog društva.

(5) Ako razlozi ništavosti ne budu otklonjeni do zaključenja glavne rasprave, sud će presudom utvrditi ništavost osnivanja privrednog društva.

(6) Ako je privredno društvo registrovano, presudu kojom se utvrđuje ništavost osnivanja privrednog društva sud u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude dostavlja nadležnom registru radi registracije i pokretanja postupka sudske likvidacije.

(7) Poništaj osnivanja privrednog društva nema dejstvo na pravne poslove društva sa savjesnim trećim licima.

(8) Komanditori, članovi društva s ograničenom odgovornošću i akcionari dužni su da uplate, odnosno unesu upisani kapital i izvrše druge obaveze preuzete prema društvu, u mjeri u kojoj je to potrebno radi izmirenja obaveza društva prema savjesnim trećim licima.

(9) Ortaci i komplementari odgovaraju solidarno i neograničeno za obaveze društva prema savjesnim trećim licima.

Ugovor članova privrednog društva

Član 13

(1) Ugovor članova privrednog društva je ugovor koji zaključuju dva ili više članova istog privrednog društva kojim se uređuju pitanja od značaja za njihove međusobne odnose u vezi sa društvom.

(2) Ugovor članova privrednog društva proizvodi dejstvo isključivo između članova koji su ga zaključili.

(3) Ugovor iz stava 1. ovog člana se kod ortačkog društva naziva ugovor ortaka, kod komanditnog društva i društva sa ograničenom odgovornošću ugovor članova društva, a kod akcionarskog društva ugovor akcionara.

(4) Ugovor članova privrednog društva nije akt društva i ne registruje se u nadležnom registru privrednih subjekata.

Primjena zakona

Član 14

(1) Ovaj zakon primjenjuje se i na privredna društva i druga pravna lica koja su osnovana u skladu sa posebnim zakonom, pod uslovima koji su propisani tim zakonom.

(2) Ovaj zakon primjenjuje se i na pravna lica osnovana u skladu sa drugim propisima, ako obavljaju privrednu djelatnost i ako su dužna da se registruju u nadležnom registru privrednih subjekata.

Glava II

ODGOVORNOST ZA OBAVEZE DRUŠTVA

Odgovornost za obaveze prije registracije društva

Član 15

(1) Za obaveze preuzete u postupku osnivanja društva prije njegove registracije u ime budućeg društva, solidarno i neograničeno odgovaraju osnivači i lica koja su preuzela te obaveze, osim ukoliko je drugačije određeno prilikom preuzimanja obaveze.

(2) Ako nakon registracije privredno društvo preuzme obaveze iz stava 1. ovog člana, osnivači i lica koja su ih preuzela oslobađaju se odgovornosti, osim ukoliko drugačije nije određeno prilikom preuzimanja obaveze.

Sticanje svojstva člana privrednog društva

Član 16

(1) Svojstvo člana ortačkog društva, komanditnog društva i društva sa ograničenom odgovornošću stiče se danom registracije vlasništva nad udjelom u registru privrednih subjekata.

(2) Svojstvo akcionara stiče se danom upisa akcije, odnosno akcija društva na njegov račun kod Centralnog klirinškog depozitnog društva (u daljem tekstu: CKDD), u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

(3) Svojstvo člana ortačkog, komanditnog i društva sa ograničenom odgovornošću prestaje danom registracije brisanja člana društva iz registra privrednih subjekata.

(4) Svojstvo akcionara prestaje na dan brisanja svih akcija društva sa njegovog računa kod CKDD, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala.

Odgovornost društva i članova privrednog društva za obaveze društva

Član 17

(1) Privredno društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom.

(2) Ortaci u ortačkom društvu i komplementari u komanditnom društvu odgovaraju za obaveze društva solidarno i neograničeno, cjelokupnom svojom imovinom.

(3) Članovi društva sa ograničenom odgovornošću, akcionari akcionarskog društva i komanditori u komanditnom društvu ne odgovaraju za obaveze društva, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Zloupotreba svojstva pravnog lica

Član 18

(1) Komanditor, član društva sa ograničenom odgovornošću i akcionar koji zloupotrijebi pravilo o ograničenoj odgovornosti, solidarno i neograničeno odgovara za obaveze privrednog društva.

(2) Pod zloupotrebom pravila o ograničenoj odgovornosti se podrazumijeva svaki vid izigravanja, odnosno neuvažavanja subjektiviteta društva od strane lica iz stava 1. ovog člana ili sa njim povezanog lica, na osnovu kojeg se bilo kroz miješanje imovine, njeno umanjeње, nepravilnosti u upravljanju, poslovanje protivno ciljevima društva, zanemarivanje identiteta,

oštećenje povjericaca i/ili drugih radnji, stvara opšti utisak njegovog poistovjećivanja sa privrednim društvom.

(3) Povjericac društva može podnijeti tužbu protiv lica iz stava 1. ovog člana nadležnom sudu prema sjedištu privrednog društva u roku od šest mjeseci od dana saznanja za zloupotrebu iz stava 2. ovog člana, a najkasnije u roku od tri godine od dana zloupotrebe.

(4) Podnošenje tužbe iz stava 3. ovog člana ne utiče na pravo povjerioca da naplatu potraživanja prema društvu izvrši na drugi način, u skladu sa zakonom.

(5) U slučaju da potraživanje povjerioca iz stava 3. ovog člana nije dospjelo u trenutku saznanja za učinjenu zloupotrebu, rok od šest mjeseci počinje da teče od dana dospijeca potraživanja.

Glava III

SJEDIŠTE, DJELATNOST I POSLOVNO IME PRIVREDNOG DRUŠTVA

Sjedište

Član 19

(1) Sjedište je jedinica lokalne samouprave na teritoriji Crne Gore iz koje se upravlja poslovanjem privrednog društva ili u kojem društvo trajno obavlja svoju pretežnu djelatnost.

(2) Sjedište privrednog društva se utvrđuje osnivačkim aktom i statutom, i registruje se kod nadležnog organa za registraciju, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije privrednih subjekata.

(3) Privredno društvo pored naznake jedinice lokalne samouprave može registrovati i naziv naselja, koje je prepoznato zakonom koji uređuje teritorijalnu organizaciju.

(4) Privredno društvo može imati samo jedno sjedište.

(5) Ako se uprava privrednog društva ili mjesto u kojem privredno društvo trajno obavlja svoju osnovnu djelatnost nalaze u mjestu različitom od mjesta koje je registrovano kao sjedište privrednog društva, sjedištem će se smatrati mjesto koje je registrovano u registru privrednih subjekata, s tim da treća lica protiv društva mogu zasnovati nadležnost suda i prema mjestu u kojem se nalazi uprava privrednog društva ili mjestu u kojem privredno društvo trajno obavlja svoju pretežnu djelatnost.

(6) Odluku o promjeni sjedišta privrednog društva donose ortaci, komplementari, odnosno skupština, na način na koji se mijenja osnivački akt društva, odnosno statut, osim ako osnivačkim aktom, odnosno statutom nije drugačije predviđeno.

(7) Promjenu sjedišta društvo prijavljuje nadležnom organu za registraciju, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije privrednih subjekata.

Dostavljanje i adresa za prijem pošte i elektronske pošte

Član 20

- (1) Dostavljanje pošte privrednom društvu vrši se na adresu sjedišta društva.
- (2) Privredno društvo može da registruje i posebnu adresu za prijem pošte na teritoriji Crne Gore.
- (3) Ako društvo ima posebnu adresu za prijem pošte, dostavljanje se vrši na tu adresu, umjesto na adresu sjedišta društva.
- (4) Ako je dostava pismena društvu na adresu za prijem pošte, odnosno na adresu sjedišta društva ako društvo nema registrovanu adresu za prijem pošte, putem preporučene pošiljke u smislu zakona kojim se uređuju poštanske usluge bila bezuspješna, smatraće se da je dostava te pošiljke uredno izvršena istekom roka od osam dana od dana drugog slanja te pošiljke, pod uslovom da je između ta dva slanja proteklo najmanje 15 dana.
- (5) Privredno društvo mora da ima adresu za prijem elektronske pošte, koja se registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije privrednih subjekata.
- (6) Dostavljanje pismena privrednom društvu u sudskom, upravnom, poreskom i drugim postupcima vrši se u skladu sa posebnim zakonima.

Upotreba pečata

Član 21

- (1) Privredna društva nijesu dužna da koriste pečat u poslovanju.
- (2) Privredna društva koja posluju elektronskim putem dužna su da koriste elektronski pečat.

Djelatnost društva

Član 22

- (1) Privredno društvo ima pretežnu djelatnost, koja se utvrđuje osnivačkim aktom, odnosno statutom i registruje kod nadležnog organa za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije i zakonom o klasifikaciji djelatnosti.
- (2) Odluku o promjeni pretežne djelatnosti privrednog društva donose ortaci, komplementari, odnosno skupština, na način na koji se mijenja osnivački akt, odnosno statut društva, osim ako osnivačkim aktom, odnosno statutom nije drugačije predviđeno.
- (3) Promjenu pretežne djelatnosti društvo prijavljuje nadležnom organu za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (4) Pored pretežne djelatnosti, privredno društvo može da obavlja i druge djelatnosti, u skladu sa zakonom.
- (5) Posebnim zakonom se može usloviti registracija društva ili obavljanje određene djelatnosti dobijanjem prethodne saglasnosti, odobrenja, dozvole ili drugog akta nadležnog organa.

Poslovno ime

Član 23

- (1) Poslovno ime je ime pod kojim privredno društvo posluje i učestvuje u pravnom prometu.
- (2) Poslovno ime se registruje kod nadležnog organa za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (3) Odluku o promjeni poslovnog imena privrednog društva donose ortaci, komplementari, odnosno skupština, na način na koji se mijenja osnivački akt, odnosno statut društva, osim ako osnivačkim aktom, odnosno statutom nije drugačije predviđeno.
- (4) Svaku promjenu poslovnog imena društvo prijavljuje nadležnom organu za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Sadržina poslovnog imena

Član 24

- (1) Poslovno ime privrednog društva obavezno sadrži naziv, pravni oblik i sjedište društva.
- (2) Naziv je karakterističan dio poslovnog imena po kome se privredno društvo razlikuje od drugih privrednih društava.
- (3) Pravni oblik se u poslovnom imenu označava na sljedeće načine:
 - 1) za ortačko društvo se koristi oznaka: „ortačko društvo“ ili skraćenice „OD“ ili „o.d.“;
 - 2) za komanditno društvo se koristi oznaka: „komanditno društvo“ ili skraćenice „KD“ ili „k.d.“;
 - 3) za društvo sa ograničenom odgovornošću se koristi oznaka: „društvo sa ograničenom odgovornošću“ ili skraćenice „DOO“ ili „d.o.o.“;
 - 4) za akcionarsko društvo se koristi oznaka: „akcionarsko društvo“ ili skraćenice „AD“ ili „a.d.“.
- (4) Uz poslovno ime privrednog društva u postupku stečaja dodaje se oznaka „u stečaju“.
- (5) Uz poslovno ime privrednog društva u postupku likvidacije, odnosno sudske likvidacije dodaje se oznaka „u likvidaciji“, odnosno „u sudskoj likvidaciji“.
- (6) Poslovno ime privrednog društva mora da sadrži i druge elemente, ako je to propisano posebnim zakonom.
- (7) Pored obaveznih elemenata navedenih u ovom članu, privredno društvo može u poslovno ime da unese i druge elemente (na primjer, pretežnu djelatnost).
- (8) Podaci sadržani u poslovnom imenu moraju biti istiniti.

Skraćeno poslovno ime

Član 25

- (1) Privredno društvo može, pored poslovnog imena, da koristi i skraćeno poslovno ime, na isti način na koji koristi poslovno ime.

- (2) Skraćeno poslovno ime mora da sadrži naziv ili skraćeni naziv, kao i oznaku pravnog oblika privrednog društva.
- (3) Privredno društvo smije da ima samo jedno skraćeno poslovno ime.
- (4) Skraćeno poslovno ime mora jasno da proizlazi iz poslovnog imena i podliježe jednakoj zaštiti kao i poslovno ime.
- (5) Skraćeno poslovno ime, kao i svaka njegova promjena, se obavezno registruje kod nadležnog organa za registraciju.

Jezik i prevod poslovnog imena

Član 26

- (1) Poslovno i skraćeno poslovno ime mora biti na crnogorskom jeziku, latiničnog ili ćiriličnog pisma.
- (2) Stav 1. se ne primjenjuje na naziv poslovnog imena, odnosno skraćeni naziv skraćenog poslovnog imena.
- (3) Pored poslovnog i skraćenog poslovnog imena, privredno društvo može da registruje i jedan ili više prevoda poslovnog imena ili skraćenog poslovnog imena na drugi jezik.

Upotreba poslovnog imena

Član 27

- (1) Privredno društvo je u obavezi da upotrebljava poslovno ime i skraćeno poslovno ime u formi i sadržini u kojoj je upisano u registar.
- (2) Poslovno ime na drugom jeziku se može upotrebljavati samo zajedno sa poslovnim imenom ili skraćenim poslovnim imenom na crnogorskom jeziku.
- (3) Privredno društvo je u obavezi da na svakoj poslovnoj prostoriji vidno istakne svoje poslovno ime ili skraćeno poslovno ime.

Rezervacija naziva

Član 28

- (1) Fizička i pravna lica imaju pravo da zahtijevaju od organa nadležnog za registraciju da izvrši rezervaciju naziva u korist podnosioca zahtjeva.
- (2) Naziv se rezerviše u korist podnosioca zahtjeva na rok od 90 dana od dana registracije naziva.
- (3) Istekom roka iz stava 2. ovog člana rezervisani naziv smatra se slobodnim.
- (4) Postupak rezervacije naziva se detaljnije uređuje zakonom o registraciji.

Upotreba imena i oznaka država i međunarodnih organizacija

Član 29

- (1) Poslovno ime privrednog društva može da sadrži riječi „Crna Gora“, riječi koje odgovaraju nazivu teritorijalne jedinice Crne Gore, izvedenice ovih riječi, kao i sve jezičke oblike koji asociraju na njih, grb, zastavu i druge državne simbole, ukoliko prethodno dobije saglasnost nadležnog organa, u skladu sa zakonom.
- (2) Protiv odluke iz člana 1. ovog člana nije dopuštena žalba, ali se može voditi upravni spor.
- (3) Poslovno ime privrednog društva može da sadrži naziv strane države ili međunarodne organizacije, izvedenice ovih riječi, kao i sve jezičke oblike koji asociraju na njih, uključujući i njihove simbole, ukoliko prethodno dobije saglasnost nadležnog organa strane države, odnosno međunarodne organizacije.
- (4) Odredbe stavova 1. i 3. obuhvataju riječi napisane na crnogorskom i/ili drugom jeziku.
- (5) Ako privredno društvo svojim poslovanjem ili na drugi način povrjeđuje čast i ugled države, teritorijalne jedinice ili međunarodne organizacije, saglasnost iz stavova 1. i 3. ovog člana se može opozvati.
- (6) Nakon donošenja akta o opozivu date saglasnosti, država, teritorijalna jedinica ili međunarodna organizacija podnosi zahtjev organu nadležnom za registraciju, koji će izvršiti brisanje tih riječi iz poslovnog imena privrednog društva.
- (7) O brisanju dijela poslovnog imena iz stava 5. ovog člana organ nadležan za registraciju obavještava privredno društvo bez odlaganja.
- (8) Ako nakon brisanja privredno društvo nema naziv u poslovnom imenu, organ nadležan za registraciju će u obavještenju o brisanju naložiti društvu da u roku od 15 dana promjeni poslovno ime.

Upotreba ličnog imena

Član 30

- (1) U poslovno ime privrednog društva može se unijeti ime i prezime (lično ime) fizičkog lica, uz njegov pisani pristanak, a ako je to lice umrlo uz saglasnost svih njegovih nasljednika.
- (2) Ako privredno društvo svojim poslovanjem ili na drugi način vrijeđa čast i ugled fizičkog lica čije ime i prezime je unijeto u njegovo poslovno ime, to lice, odnosno njegovi nasljednici, mogu podnijeti tužbu nadležnom sudu, kojom zahtijevaju brisanje ličnog imena iz poslovnog imena društva i naknadu eventualne štete koja mu je prčinjena.
- (3) Ako poslovno ime privrednog društva sadrži ime i prezime nekog svog člana, koji naknadno napusti društvo, privredno društvo ima pravo da nastavi sa korišćenjem poslovnog imena, osim ukoliko se taj član, odnosno njegovi nasljednici u slučaju smrti člana, u roku od 30 dana od dana prestanka članstva pismeno tome usprotive.
- (4) Nakon prijema pismena kojim se član, odnosno njegovi nasljednici protive zadržavanju imena i prezimena u poslovnom imenu društva, društvo je dužno da u narednih pet radnih dana podnese urednu registracionu prijavu za promjenu poslovnog imena.

(5) Ako privredno društvo ne postupi u skladu sa stavom 4. iz ovog člana, član, odnosno njegovi nasljednici, imaju pravo na podnošenje tužbe iz stava 2. ovog člana.

(6) Tužba iz stava 5. ovog člana može se podnijeti u roku od tri mjeseca od dana prestanka svojstva člana privrednog društva čije je ime i prezime ostalo u poslovnom imenu tog društva.

Prenos naziva

Član 31

(1) Naziv privrednog društva se ne može prenijeti na drugo društvo.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, naziv društva se može prenijeti na drugo društvo u slučaju:

- 1) statusnih promjena, kod kojih društvo sticalac preuzima naziv od društva prenosioca, koje statusnom promjenom prestaje da postoji;
- 2) prenosa preduzeća ili bitnog dijela preduzeća (imovinske cjeline).

(3) Za prenos naziva iz stava 2. ovog člana koji sadrži lično ime nekog fizičkog lica, potrebna je saglasnost tog lica, odnosno saglasnost njegovih nasljednika.

Zaštita naziva od strane nadležnog organa za registraciju

Član 32

(1) Naziv privrednog društva ne smije:

- 1) biti suprotan prinudnim propisima;
- 2) da vrijeđa javni moral;
- 3) biti istovjetan nazivu drugog privrednog društva;
- 4) biti sličan nazivu drugog privrednog društva, zbog čega može doći do zamjene društava od strane učesnika u pravnom prometu;
- 5) biti takav da dovodi u zabludu učesnike u pravnom prometu u pogledu pravnog oblika privrednog društva;
- 6) sadržati neistinite podatke.

(2) Nadležni organ za registraciju ne smije upisati u registar naziv privrednog društva koji nije u skladu sa stavom 1. ovog člana.

(3) Ako su nadležnom organu za registraciju podnijete dvije prijave poslovnog imena, čiji nazivi su istovjetni ili slični, zbog čega može doći do zamjene društava od strane učesnika u pravnom prometu, u registar se upisuje ono poslovno ime koje je ranije prijavljeno.

Sudska zaštita naziva

Član 33

(1) U slučaju da je u registar upisano poslovno ime privrednog društva, čiji naziv nije u skladu sa članom 32. stavom 1. ovog zakona, svako zainteresovano lice može protiv društva koje vrši povredu (društvo prekršilac) podnijeti tužbu, kojom od nadležnog suda zahtjeva:

- 1) promjenu naziva tog društva i/ili
- 2) naknadu štete.

(2) Tužba iz stava 1. ovog člana može se podnijeti u roku od dvije godine od dana registracije naziva društva prekršioca u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(3) Postupak po tužbi iz stava 1. ovog člana je hitan.

(4) Presudu, kojom se nalaže promjena naziva društva prekršioca, sud u roku od sedam dana od dana pravnosnažnosti presude dostavlja nadležnom organu radi registracije.

(5) Ako društvo prekršilac u roku od 30 dana od pravnosnažnosti presude kojom se nalaže promjena naziva, ne podnese registracionu prijavu za promjenu naziva sa pratećom dokumentacijom koja potvrđuje promjenu naziva, nadležni organ za registraciju po službenoj dužnosti inicira postupak sudske likvidacije društva.

(6) Odredbe ovog člana ne utiču na prava zainteresovanog lica po osnovu propisa o nelojalnoj konkurenciji i propisa o zaštiti intelektualne svojine.

Poslovna korespondencija

Član 34

(1) Poslovna pisma, porudžbenice i računi, uključujući i one u elektronskoj formi, koji su upućeni trećim licima moraju da sadrže poslovno ili skraćeno poslovno ime, adresu sjedišta, adresu za prijem pošte ako se razlikuje od adrese sjedišta, registracioni broj, poreski identifikacioni broj, a ako se društvo nalazi u postupku likvidacije ili stečaja onda i oznaka da se društvo nalazi u likvidaciji, odnosno stečaju.

(2) Pored podataka iz stava 1. ovog člana, ortačko i komanditno društvo u dokumentima iz stava 1. ovog člana dužno je da navede podatke o svim ortacima i komplementarima.

(3) Svi podaci iz stavova 1. do 2. ovog člana akcionarska društva moraju objaviti i na svojoj internet stranici.

Glava IV

ZASTUPANJE DRUŠTVA I PROKURA

Zakonski zastupnici

Član 35

(1) Zakonski zastupnici su fizička lica koja po zakonu imaju ovlašćenje za zastupanje privrednog društva.

(2) Zakonski zastupnici privrednog društva u smislu ovog zakona su:

1) svaki ortak ortačkog društva;

2) svaki komplementar komanditnog društva;

3) izvršni direktori ili članovi upravnog odbora kod akcionarskog društva i društva sa ograničenom odgovornošću.

(3) Lica koja su zakonski zastupnici društva obavezno se registruju, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Ostali zastupnici

Član 36

- (1) Osim zakonskih zastupnika, zastupnici društva, u smislu ovog zakona, su i lica koja su osnivačkim aktom ili statutom ovlašćena da zastupaju društvo.
- (2) Lica iz stava 1. ovog člana se obavezno registruju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Ograničenje ovlašćenja zastupnika

Član 37

- (1) Zastupnik privrednog društva je dužan da zastupa društvo u granicama ovlašćenja za zastupanje utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom ili statutom društva.
- (2) Ograničenja ovlašćenja zastupnika se obavezno upisuju u registar, u skladu sa propisima koji uređuju registraciju privrednih subjekata.
- (3) Zastupnik koji prekorači granice ovlašćenja odgovoran je privrednom društvu za štetu nastalu prekoračenjem ovlašćenja.
- (4) Ograničenja ovlašćenja zastupnika se ne mogu isticati prema trećim licima, osim ukoliko su ta lica znala za ograničenja.
- (5) Upisom u registar se ne pretpostavlja da je treće lice znalo za ograničenja ovlašćenja.

Zajedničko zastupanje

Član 38

- (1) Osnivačkim aktom ili statutom se može predvidjeti da dva ili više zastupnika zajednički zastupaju privredno društvo (obavezan supotpis).
- (2) Zajedničko zastupanje iz stava 1. se obavezno upisuje u registar, u skladu sa propisima koji uređuju registraciju privrednih subjekata.
- (3) Izuzetno od člana 37. stava 4., registrovana ograničenja ovlašćenja zastupnika u vidu zajedničkog zastupanja se mogu isticati prema trećim licima, bez obzira da li je ono znalo ili nije znalo za ograničenje.
- (4) Ako ovlašćenje za zastupanje nije izričito utvrđeno kao zajedničko, svaki zastupnik istupa samostalno u ime i za račun društva.

Pojam i osnovne karakteristike prokure

Član 39

- (1) Prokura je punomoćje kojim društvo ovlašćuje jedno ili više fizičkih lica (prokurista) da u njegovo ime i za njegov račun zaključuju pravne poslove i preduzimaju druge pravne radnje u skladu sa ovlašćenjima određenim ovim zakonom.
- (2) Prokura se ne može dati pravnom licu.
- (3) Prokurista može biti svako potpuno poslovno sposobno fizičko lice. Osnivačkim aktom ili statutom se mogu predvidjeti i drugi uslovi koje prokurista mora da ispunjava.
- (4) Prokurista ne može prenijeti prokuru na drugo lice. Bez pravnog dejstva su odredbe, bez obzira gdje su sadržane, kojima se ovo ovlašćenje daje prokuristi.

Davanje prokure

Član 40

- (1) Prokura se daje odlukom svih ortaka, komplementara, direktora, odbora direktora, odnosno upravnog odbora, osim ukoliko osnivačkim aktom ili statutom nije drukčije predviđeno.
- (2) Prokura se daje u pisanoj formi i mora biti ovjerena u skladu sa zakonom koji uređuje ovjeru potpisa.
- (3) Prokurista se registruje u skladu sa propisima koji uređuju registraciju privrednih subjekata.

Vrste prokure

Član 41

- (1) Prokura može biti pojedinačna ili zajednička.
- (2) Ako je prokura data za dva ili više lica bez naznake da se radi o zajedničkoj prokuri, svaki prokurista istupa samostalno u granicama ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom.
- (3) Ako je prokura data kao zajednička prokura, pravni poslovi koje zaključuju ili pravne radnje koje preduzimaju prokuristi punovažni su uz izričitu saglasnost svih prokurista.
- (4) Saglasnost iz stava 3. ovog člana može se dati kao prethodna ili naknadna.
- (5) Izjava volje ili pravna radnja učinjena jednom prokuristi ima pravni učinak kao da je učinjena prema svima.

Ovlašćenja i ograničenja ovlašćenja prokuriste

Član 42

- (1) Prokurista ne može bez posebnog ovlašćenja da:
 - 1) zaključuje pravne poslove i preduzima pravne radnje u vezi sa sticanjem, otuđenjem ili opterećenjem nepokretnosti, odnosno udjela i akcija koje društvo posjeduje u drugim društvima;
 - 2) zaključuje ugovore o zajmu i kreditu;

- 3) preuzima mjenične obaveze i obaveze jemstva;
 - 4) zastupa društvo u sudskim i arbitražnim postupcima.
- (2) Prokurista ne može dati punomoćje za zastupanje drugim licima.
- (3) Ograničenja ovlašćenja prokuriste koja nijesu izričito utvrđena ovim zakonom nemaju dejstvo prema trećim licima.

Prestanak prokure

Član 43

- (1) Prokura prestaje opozivom i otkazom.
- (2) Prokura se može u svakom trenutku opozvati.
- (3) Odluku o opozivu donose svi ortaci, komplementari, direktor, odbor direktora, odnosno upravni odbor, osim ukoliko osnivačkim aktom ili statutom nije drukčije predviđeno.
- (4) Privredno društvo se ne može odreći prava da opozove prokuru, niti se to pravo može na bilo koji način ograničiti ili usloviti.
- (5) Odredbe stavova 2. i 3. ovog člana ne isključuju niti umanjuju prava prokuriste sadržana u prokuri.
- (6) Prokurista može da otkáže prokuru u svakom trenutku, uz obavezu da u periodu od 30 dana od dana dostavljanja otkaza zaključuje pravne poslove i preduzima druge pravne radnje ako je to potrebno radi izbjegavanja naknade štete za društvo.
- (7) Odluka o opozivu i izjava o otkazu prokure se daje u pisanoj formi i registruje u skladu sa propisima koji uređuju registraciju privrednih subjekata.

Potpisivanje

Član 44

Svaki zastupnik i prokurista privrednog društva prilikom potpisivanja dokumenata u ime društva, uz svoj potpis navodi svoju funkciju u društvu.

Glava V

POSEBNE OBAVEZE PREMA DRUŠTVU

ODJELJAK A

LICA KOJA IMAJU POSEBNE OBAVEZE PREMA DRUŠTVU I POVEZANA LICA

Lica sa posebnim obavezama prema društvu

Član 45

(1) Lica sa posebnim obavezama prema društvu su:

- 1) ortaci i komplementari;
- 2) članovi društva sa ograničenom odgovornošću koji posjeduju značajno učešće u osnovnom kapitalu društva ili član društva sa ograničenom odgovornošću koji je kontrolni član društva u skladu sa članom 46. ovog zakona;
- 3) akcionari koji posjeduju značajno učešće u osnovnom kapitalu društva ili akcionar koji je kontrolni član društva u skladu sa članom 46. ovog zakona;
- 4) direktor, članovi odbora direktora, članovi upravnog odbora i članovi nadzornog odbora;
- 5) lica koja preduzimaju radnje iz nadležnosti organa navedenih u tački 4. ovog stava, a koja pri tom nijesu imenovana na tu funkciju;
- 6) lica u skladu sa čijim nalogima i instrukcijama redovno i u dužem periodu postupaju lica iz tačke 4. i 5. ovog stava;
- 7) ostali zastupnici u smislu člana 36. ovog zakona i prokuristi;
- 8) likvidacioni upravnik.

(2) Osnivačkim aktom ili statutom mogu se odrediti i druga lica koja imaju posebne obaveze prema društvu.

Povezana lica

Član 46

(1) Povezanim licem, u smislu ovog zakona, u odnosu na određeno fizičko lice smatra se:

- 1) krvni srodnik u pravoj liniji bez obzira na stepen srodstva, krvni srodnik u pobočnoj liniji zaključno sa trećim stepenom srodstva, bračni supružnik ili lice sa kojim imenovani živi u vanbračnoj zajednici;
- 2) bračni supružnik ili lice sa kojim imenovani živi u vanbračnoj zajednici i njihovi krvni srodnici zaključno sa drugim stepenom srodstva;
- 3) usvojlac ili usvojenik, kao i potomci usvojenika;
- 4) druga lica koja sa tim licem žive u zajedničkom domaćinstvu.

(2) Povezanim licem, u smislu ovog zakona, u odnosu na određeno pravno lice smatra se:

- 1) pravno lice u kojem to pravno lice, direktno ili indirektno, posjeduje značajno učešće u osnovnom kapitalu;
- 2) pravno lice u kojem je to pravno lice, direktno ili indirektno, kontrolni član (zavisno društvo);
- 3) fizičko ili pravno lice koje, direktno ili indirektno, u tom pravnom licu posjeduje značajno učešće u osnovnom kapitalu;
- 4) fizičko ili pravno lice koje je, direktno ili indirektno, kontrolni član tog pravnog lica;
- 5) pravno lice koje je zajedno sa tim pravnim licem pod, direktnom ili indirektnom, kontrolom trećeg lica;
- 6) lice koje je direktor, član odbora direktora, upravnog odbora ili nadzornog odbora tog pravnog lica ili pravnog lica iz prethodnih tačaka ovog stava.

(3) Značajno učešće u osnovnom kapitalu postoji ako jedno lice, samostalno ili sa drugim licima koja sa njim djeluju zajedno, poseduje više od 20% prava glasa u društvu.

(4) Većinsko učešće u osnovnom kapitalu postoji ako jedno lice, samostalno ili sa drugim licima koja sa njim deluju zajedno, posjeduje više od 50% prava glasa u društvu.

(5) Kontrola u smislu stava 2. ovog člana podrazumijeva pravo jednog lica da, samostalno ili sa drugim licima koja sa njim zajednički deluju, vrši odlučujući uticaj na donošenje odluka drugog lica putem učešća u osnovnom kapitalu ili ugovora.

(6) Smatra se da je određeno lice kontrolni član društva uvijek kada to lice samostalno ili sa povezanim licima posjeduje većinsko učešće u osnovnom kapitalu društva.

(7) Zajedničko djelovanje postoji kada dva ili više lica, na osnovu izričitog ili prećutnog sporazuma, koriste glasačka prava u određenom pravnom licu ili preduzimaju druge radnje u cilju vršenja zajedničkog uticaja na upravljanje ili poslovanje tog lica.

ODJELJAK B

OBAVEZA DUŽNE PAŽNJE

Pojam obaveze dužne pažnje

Član 47

(1) Lica iz člana 45. stav 1. tačke 4. do 8. ovog zakona su dužni da u izvršavanju obaveza postupaju savjesno, sa pažnjom dobrog privrednika, u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu društva kao cjeline.

(2) Pod pažnjom dobrog privrednika u smislu stava 1. ovog člana smatra se stepen pažnje sa kojim bi postupalo razumno pažljivo lice koje bi posjedovalo znanja, veštine i iskustvo koje bi se osnovano moglo očekivati za obavljanje te dužnosti u društvu.

(3) Ako lice iz stava 1. ovog člana posjeduje određena specifična znanja, vještine ili iskustvo, ista se uzimaju u obzir prilikom ocjene stepena pažnje koju je trebalo da pokaže.

(4) Obveznici obaveze dužne pažnje iz stava 1. ovog člana mogu svoje odluke da zasnivaju i na informacijama i mišljenjima lica stručnih za odgovarajuću oblast, za koja razumno veruju da su u tom slučaju savjesno postupala.

Pravilo poslovnog prosuđivanja

Član 48

(1) Lice iz člana 45. stav 1. tačke 4. do 8. je prilikom donošenja poslovne odluke postupalo sa obavezom dužne pažnje ako:

- 1) nije riječ o pravnom poslu ili pravnoj radnji u kojoj to lice ima lični interes;
- 2) je odluka donijeta na osnovu informacija za koje to lice razumno vjeruje da su odgovarajuće, imajući u vidu sve okolnosti slučaja;
- 3) je razumno vjerovalo da je poslovna odluka u najboljem interesu privrednog društva.

(2) Oborivo se pretpostavlja da je lice iz člana 45. stav 1. tačke 4. do 8. ovog zakona postupalo sa obavezom dužne pažnje, te da ne odgovara za štetu koja je nastala kao rezultat njegovih poslovnih odluka.

Tužba zbog povrede obaveze dužne pažnje

Član 49

Društvo može podnijeti tužbu protiv lica iz člana 45. stav 1. tačke 4. do 8. ovog zakona za naknadu štete koju mu je to lice prouzrokovalo povredom obaveze dužne pažnje iz člana 47. ovog zakona.

ODJELJAK C

OBAVEZA PRIJAVLJIVANJA POSLOVA I RADNJI U KOJIMA POSTOJI LIČNI INTERES

Pojam ličnog interesa

Član 50

(1) Lični interes lica iz člana 45. ovog zakona postoji u slučaju:

- 1) zaključivanja pravnog posla između privrednog društva i tog lica ili sa njim povezanog lica; ili
- 2) pravne radnje (na primjer, odricanje od prava, vršenje radnji u sudskim i drugim postupcima, i sl) koju privredno društvo preduzima prema tom licu ili prema sa njim povezanim licem; ili
- 3) zaključivanja pravnog posla između privrednog društva i trećeg lica, odnosno preduzimanja pravne radnje društva prema trećem licu, ako je to treće lice sa njim ili sa njim povezanim licem u finansijskom odnosu i ako se može očekivati da postojanje tog odnosa utiče na njegovo postupanje.

(2) Finansijski odnosi iz stava 1. tačka 3. ovog člana su dužničko-povjerilački, kao i drugi odnosi kod kojih se može utvrditi povezanost ekonomskih interesa između lica.

Prijavljivanje pravnog posla, odnosno pravne radnje u kojoj postoji lični interes

Član 51

(1) Lice iz člana 45. ovog zakona dužno je da obavijesti privredno društvo o postojanju ličnog interesa ili interesa sa njim povezanog lica u pravnom poslu koji društvo zaključuje, odnosno pravnoj radnji koju društvo preduzima.

(2) Obavještenje iz stava 1. ovog člana sadrži naročito: lično, odnosno poslovno ime lica iz člana 45. ovog zakona u odnosu na koje postoji lični interes, priroda odnosa između privrednog društva i lica iz člana 45. ovog zakona sa naglaskom na prirodu i obim ličnog interesa tog lica, detaljan opis pravnog posla, odnosno pravne radnje, vrijednost pravnog posla, odnosno pravne

radnje, datum kada je planirano preduzimanje pravnog posla, odnosno pravne radnje i druge informacije potrebne za procjenu da li je pravni posao, odnosno pravna radnja pravična i razumna iz ugla privrednog društva i članova koji nemaju lični interes.

(3) Privredno društvo mora primiti obavještenje iz stava 1. ovog člana prije zaključenja pravnog posla, odnosno prije preduzimanja pravne radnje.

Odobrenje pravnog posla, odnosno pravne radnje u slučaju postojanja ličnog interesa

Član 52

(1) Nakon prijema obavještenja u skladu sa članom 51. ovog zakona, pravni posao, odnosno pravna radnja se odobrava:

- 1) u slučaju ortačkog društva, odnosno komanditnog društva, većinom glasova svih ortaka, odnosno komplementara kod kojih ne postoji lični interes;
- 2) u slučaju društva sa ograničenom odgovornošću i akcionarskog društva, običnom većinom glasova svih članova odbora direktora (kod jednodomnog sistema upravljanja), odnosno nadzornog odbora (kod dvodomnog sistema upravljanja), kod kojih ne postoji lični interes.

(2) U slučajevima iz stava 1. tačka 2. ovog člana, ako svi članovi odbora direktora ili nadzornog odbora imaju lični interes ili je broj članova koji nemaju lični interes nedovoljan za postizanje kvoruma za rad, odluku o odobravanju zaključivanja pravnog posla, odnosno preduzimanju pravne radnje donosi skupština članova društva sa ograničenom odgovornošću, odnosno skupština akcionara akcionarskog društva, većinom glasova prisutnih članova, odnosno akcionara kod kojih ne postoji lični interes.

(3) Osnivačkim aktom ili statutom može se odrediti da odobrenje iz stava 1. tačka 2. ovog člana daje isključivo skupština društva.

(4) Kod akcionarskih društava, u slučaju da vrijednost predmeta pravnog posla, odnosno pravne radnje, koji je predmet odobrenja u skladu sa ovim članom, iznosi najmanje 10% knjigovodstvene vrijednosti ukupne imovine privrednog društva iskazane u posljednjem godišnjem bilansu stanja, odbor direktora, odnosno nadzorni odbor će izvršiti procjenu o tome da li je pravni posao, odnosno pravna radnja fer i razumna iz ugla akcionarskog društva i njegovih akcionara koji nemaju lični interes.

(5) Izvještaj iz stava 4. ovog člana se sačinjava samo kod akcionarskih društava i obavezno se dostavlja organu iz stava 1. tačka 2, odnosno stava 2. ovog člana, prije donošenja odluke o odobrenju zaključenja pravnog posla, odnosno pravne radnje u kojoj postoji lični interes.

(6) U slučaju da odbor direktora, odnosno nadzorni odbor odobri zaključivanje pravnog posla, odnosno preduzimanje pravne radnje u skladu sa stavom 1. tačkom 2. ovog člana, odbor direktora odnosno nadzorni odbor dužan je da informiše skupštinu društva o razlozima davanja odobrenja na prvoj narednoj sjednici, u posebnoj tački dnevnog reda.

(7) Za potrebe utvrđivanja kvoruma za donošenje odluke iz stava 1. i 2. ovog člana, kao ukupan broj glasova uzeće se ukupan broj glasova onih članova društva koji nemaju lični interes u predmetnom pravnom poslu, odnosno radnji.

(8) Pod jednim pravnim poslom, odnosno jednom pravnom radnjom koja se odobrava u skladu sa odredbama ovog člana, smatraće se više povezanih pojedinačnih pravnih poslova, odnosno pravnih radnji zaključenih ili preduzetih u periodu od godinu dana od dana preduzimanja prvog pravnog posla, odnosno izvršene prve pravne radnje.

Izuzeci od slučajeva kad je potrebno odobrenje pravnog posla, odnosno pravne radnje u slučaju postojanja ličnog interesa

Član 53

(1) Odobrenje iz stavova 1. do 3. iz člana 52 nije potrebno u sledećim slučajevima:

- 1) za zaključivanja pravnog posla ili preduzimanje pravne radnje, ako vrijednost predmeta pravnog posla, odnosno pravne radnje iznosi najviše 5% knjigovodstvene vrijednosti ukupne imovine privrednog društva iskazane u posljednjem godišnjem bilansu stanja;
- 2) ako zaključivanje pravnog posla ili preduzimanje pravne radnje spada u redovno poslovanje privrednog društva i sadrži uobičajene tržišne uslove, osim ukoliko privredno društvo osnivačkim aktom ili statutom ne odluči drugačije;
- 3) ako se pravni posao zaključuje, odnosno prava radnja preuzima prema drugom pravnom licu u kojem to privredno društvo, direktno ili indirektno, posjeduje sve akcije ili udjele;
- 4) ako se pravni posao zaključuje, odnosno pravna radnja preuzima prema zavisnom društvu, u kome nijedno drugo lice povezano sa privrednim društvom nema, direktno ili indirektno, učešće u osnovnom kapitalu;
- 5) ako postoji lični interes kod jedinog člana društva ili svih članova društva;
- 6) kod upisa, odnosno kupovine udjela ili akcija po osnovu prava prečeg upisa, odnosno prava preče kupovine članova društva;
- 7) kod sticanja sopstvenih udjela, odnosno akcija od strane društva, ako se to sticanje vrši u skladu sa ovim zakonom;
- 8) kada se zaključuje ugovor o radu ili drugi odgovarajući ugovor o angažovanju sa direktorom;
- 9) za poslove koji se nude svim članovima, odnosno akcionarima pod jednakim uslovima.

(2) Za potrebe utvrđivanja postojanja izuzetka iz stava 8. tačka 2. ovog člana, odbor direktora, odnosno nadzorni odbor će utvrditi interni postupak unutar koga će periodično ispitivati da li su uslovi za primjenu ovog izuzetka ispunjeni.

(3) U postupku iz prethodnog stava ovog člana ne smije učestvovati lice koje u izuzetom pravnom poslu, odnosno pravnoj radnji ima lični interes.

Objavljivanje pravnog posla, odnosno pravne radnje u slučaju postojanja ličnog interesa

Član 54

(1) Akcionarsko društvo je dužno da na svojoj internet stranici objavi pravni posao, odnosno pravnu radnju za koju je potrebno odobrenje, istog dana kada je donijeta odluka iz člana 51. ovog zakona kojom se odobrava zaključivanje pravnog posla, odnosno preduzimanje pravne radnje u kojoj postoji lični interes.

(2) Objavljivanje iz stava 1. ovog člana se vrši najkasnije na dan zaključenja tog pravnog posla, odnosno preduzimanja pravne radnje.

(3) Obavještenje iz stava 1. ovog člana se besplatno čini dostupnim svakom zainteresovanom licu u narednih pet godina od dana objavljivanja i obavezno sadrži informacije iz člana 51. stav 2.

(4) Obaveza objavljivanja iz stavova 1. do 3. ovog člana ne postoji ako je informacija već objavljena u skladu sa zakonom koji uređuje tržište kapitala i sadrži informacije iz člana 51. stav 2.

(5) Druga privredna društva mogu osnivačkim aktom ili statutom da predvide obavezu objavljivanja pravnog posla, odnosno pravne radnje za koju je potrebno odobrenje.

Tužba zbog povrede pravila o odobravanju poslova, odnosno radnji u kojima postoji lični interes

Član 55

(1) Ako lice iz člana 45. ovog zakona nije obavijestilo društvo o postojanju ličnog interesa ili interesa sa njim povezanog lica u pravnom poslu koji društvo zaključuje, odnosno pravnoj radnji koju društvo preduzima u skladu sa članom 51. ovog zakona, društvo može podnijeti tužbu nadležnom sudu za poništaj tog pravnog posla, odnosno pravne radnje i tražiti naknadu štete od tog lica.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, pored lica iz člana 45. ovog zakona za štetu društvu solidarno i neograničeno odgovaraju:

1. sa njim povezano lice, ako je ono bilo ugovorna strana u tom pravnom poslu, odnosno ako je prema njemu preduzeta pravna radnja;

2. treće lice iz člana 50. stav 1. tačka 3. ovog zakona, ako je znalo ili moralo znati za postojanje ličnog interesa u vrijeme zaključenja pravnog posla, odnosno preduzimanja pravne radnje.

Izuzetak od postojanja povrede pravila o odobravanju poslova u kojima postoji lični interes

Član 56

Neće se smatrati da je došlo do povrede pravila o dužnosti prijavljivanja poslova i radnji u kojima postoji lični interes ako se u postupku po tužbi iz člana 55. ovog zakona utvrdi da su zaključeni pravni posao ili preduzeta pravna radnja bili u interesu društva u trenutku preduzimanja ili donošenja odluke.

ODJELJAK D

OBAVEZA IZBJEGAVANJA SUKOBA INTERESA

Povreda sukoba interesa

Član 57

(1) Lica iz člana 45. ovog zakona su dužna da izbjegavaju da njihov lični interes dođe u sukob sa interesom privrednog društva.

(2) Lica iz člana 45. ovog zakona ne mogu u svom interesu ili u interesu sa njima povezanim licima da:

- 1) koriste imovinu društva;
- 2) koriste informacije do kojih su došli u tom svojstvu, koje nijesu javno dostupne;
- 3) koriste mogućnosti za zaključenje poslova koje se ukažu društvu, a u vezi su sa djelatnostima koje društvo obavlja.

(2) Sukob interesa postoji i u slučajevima kada društvo nije bilo u mogućnosti da iskoristi imovinu, informacije ili zaključi poslove iz stava 1. ovog člana.

Tužba zbog povrede sukoba interesa

Član 58

(1) Društvo može podnijeti tužbu nadležnom sudu protiv lica iz člana 45. ovog zakona zbog povrede obaveze izbjegavanja sukoba interesa iz člana 57. ovog zakona, kao i protiv sa njim povezanog lica iz člana 46. stav 1. i 2. ovog zakona.

(2) Tužbom iz stava 1. ovog člana može se tražiti:

- 1) naknada štete;
- 2) prenos koristi na društvo koju je to lice, odnosno povezano lice sa namjerom ili krajnjom nepažnjom ostvarilo kao posljedicu povrede dužnosti.

Izuzetak od povrede dužnosti izbjegavanja sukoba interesa

Član 59

Lica iz člana 45. ovog zakona nijesu povrijedila dužnost izbjegavanja sukoba interesa ako pribave prethodno ili naknadno odobrenje u skladu sa članom 52. ovog zakona, osim ako se utvrdi da prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja nijesu predstavljene sve činjenice od značaja za donošenje odluke.

ODJELJAK E

OBAVEZA ČUVANJA POSLOVNE TAJNE

Čuvanje poslovne tajne

Član 60

(1) Lica iz člana 45. ovog zakona, kao i lica zaposlena u društvu, dužni su da čuvaju poslovnu tajnu društva.

(2) Lica iz stava 1. ovog člana dužna su da poslovnu tajnu čuvaju i nakon prestanka tog svojstva, u periodu od dvije godine od dana prestanka, s tim da se osnivačkim aktom, statutom, odlukom

društva ili ugovorom zaključenim sa tim licima ovaj period može produžiti, ali najviše na pet godina.

(3) Poslovna tajna je određena informacija, koja nije opštepoznata, niti lako dostupna licima koja se uobičajeno bave dotičnom vrstom informacija, ima tržišnu vrijednost ili bi mogla imati ekonomsku vrijednost ili bi treća lica mogla korišćenjem ili saopštavanjem iste mogla ostvariti ekonomsku korist, a u vezi sa kojom društvo primjenjuje odgovarajuće razumne mjere zaštite u cilju očuvanja njene tajnosti.

(4) Poslovna tajna je i podatak koji je zakonom, drugim propisom ili aktom društva određen kao poslovna tajna.

(5) Aktom društva iz stava 4. ovog člana se:

- 1) kao poslovna tajna može odrediti samo podatak koji ispunjava uslove iz stava 3. ovog člana i
- 2) ne mogu kao poslovna tajna odrediti svi podaci koji se odnose na poslovanje društva.

Izuzeci od obaveze čuvanja poslovne tajne

Član 61

Saopštavanje informacija iz člana 60. ovog zakona ne smatra se povredom poslovne tajne, ako je saopštavanje podataka:

- 1) obaveza utvrđena zakonom ili odlukom nadležnog državnog organa;
- 2) neophodno radi zaštite interesa društva;
- 3) učinjeno nadležnim organima ili javnosti u cilju ukazivanja na izvršenje djela kažnjivog zakonom.

Tužba zbog povrede obaveze čuvanja poslovne tajne

Član 62

(1) U slučaju povrede obaveze čuvanja poslovne tajne, društvo može podnijeti tužbu nadležnom sudu protiv lica iz člana 45. ovog zakona i lica zaposlenih u društvu.

(2) Tužbom iz stava 1. ovog člana može se tražiti:

- 1) naknada štete nastale povredom obaveze čuvanja poslovne tajne;
- 2) isključenje lica iz društva, ako je to lice član društva.

(3) Društvo je dužno da pruži potpunu zaštitu licu koje postupajući savesno i u dobroj vjeri ukazuje nadležnim organima na postojanje informacije iz člana 61. stav 1. tačka 3. ovog zakona.

ODJELJAK F

OBAVEZA POŠTOVANJA ZABRANE KONKURENCIJE

Zabrana konkurencije

Član 63

(1) Lice iz člana 45. stav 1. tač. 1., 4., 5., 6. i 7., osim člana nadzornog odbora u društvima koja primjenjuju dvodomni sistem upravljanja i neizvršnog direktora u društvima koja primjenjuju jednodomni sistem upravljanja, ne može bez pribavljenog odobrenja u skladu sa članom 52. ovog zakona:

- 1) imati svojstvo lica iz člana 45. stav 1. tačke 1., 4., 5., 6. i 7. ovog zakona u drugom društvu koje ima isti ili sličan predmet poslovanja (konkurentsko društvo), osim člana nadzornog odbora u društvima koja primjenjuju dvodomni sistem upravljanja i neizvršnog direktora u društvima koja primjenjuju jednodomni sistem upravljanja;
- 2) biti preduzetnik ili poslovođa zaposlen kod preduzetnika koji ima isti ili sličan predmet poslovanja;
- 3) biti član, odnosno akcionar u drugom pravnom licu koje ima isti ili sličan predmet poslovanja;
- 4) da obavlja pripremne aktivnosti za samostalno obavljanje konkurentne djelatnosti.

(2) Osnivačkim aktom ili statutom društva:

- 1) može se zabrana iz stava 1. ovog člana proširiti i na druga lica, čime se ne smije dirati u stečena prava tih lica;
- 2) može se propisati da zabrana iz stava 1. ovog člana važi i poslije prestanka svojstva iz člana 45. stav 1. ovog zakona, ali ne duže od dvije godine;
- 3) mogu se odrediti poslovi, način ili mjesto njihovog obavljanja, koji ne predstavljaju povredu dužnosti poštovanja zabrane konkurencije.

(3) Zabrana iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na jedinog člana društva.

Tužba zbog povrede pravila o zabrani konkurencije

Član 64

(1) U slučaju povrede obaveze poštovanja zabrane konkurencije, društvo može podnijeti tužbu nadležnom sudu protiv lica iz člana 63. ovog zakona.

(2) Tužbom iz stava 1. ovog člana može se tražiti:

- 1) naknada štete nastale povredom obaveze poštovanja zabrane konkurencije;
- 2) prenos koristi na društvo koju je to lice ostvarilo kao posljedicu povrede ove obaveze;
- 3) isključenje tog lica kao člana društva, ako je to lice član društva.

ODJELJAK G

PODNOŠENJE TUŽBI ZBOG POVREDE POSEBNIH OBAVEZA

Rokovi za podnošenje tužbi

Član 65

Tužba iz članova 49., 55., 58., 62. i 64. ovog zakona može se podnijeti u roku od godinu dana od dana saznanja za učinjenu povredu, a najkasnije u roku od pet godina od dana učinjene povrede.

Odricanje od prava

Član 66

Društvo se može odreći prava na sve ili neke od tužbenih zahtjeva iz članova 49., 55., 58., 62. i 64. ovog zakona prema direktoru, članovima odbora direktora, nadzornog odbora i upravnog odbora tek nakon isteka roka od 18 mjeseci od dana učinjene povrede, a na osnovu jednoglasne odluke skupštine, odnosno članova društva.

Direktna tužba

Član 67

Član društva može podnijeti tužbu protiv lica iz člana 45. ovog zakona za naknadu štete koju mu to lice prouzrokuje povredom posebnih obaveza prema društvu, u roku od šest mjeseci od dana saznanja za povredu, a najkasnije u roku od pet godina od dana kada je povreda učinjena.

Derivativna tužba

Član 68

(1) Svaki član akcionarskog ili društva sa ograničenom odgovornošću, bez obzira da li su razlozi za podnošenje tužbe nastali prije ili nakon sticanja svojstva člana društva, radi naknade štete prouzrokovane društvu, može podnijeti tužbu iz članova 49., 55., 58., 62. i 64. ovog zakona, i to u svoje ime, a za račun društva (derivativna tužba), ako je prije podnošenja derivativne tužbe pisanim putem zahtijevao od društva da podnese tužbu po tom osnovu (prethodni zahtjev), a zahtjev je odbijen ili po zahtjevu nije postupljeno u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(2) Kod jednočlanog društva sa ograničenom odgovornošću i jednočlanog akcionarskog društva pravo na podnošenje derivativne tužbe, pored lica iz stava 1. ovog člana, ima i svaki povjerilac društva.

(3) Izuzetno od stava 1. ovog člana, pravo na podnošenje tužbe u svoje ime, a za račun zavisnog društva (derivativna tužba za zavisno društvo), ima svaki član matičnog društva, ako:

- 1) matično društvo posjeduje najmanje 90% osnovnog kapitala zavisnog društva;
- 2) je prije podnošenja derivativne tužbe pisanim putem zahtijevao od matičnog društva da podnese derivativnu tužbu po istom osnovu (prethodni zahtjev matičnom društvu), odnosno od zavisnog društva da podnese tužbu protiv lica odgovornih za štetu (prethodni zahtjev zavisnom društvu), a oba zahtjeva su odbijena ili po zahtjevima nije postupljeno u roku od 30 dana od dana njihovog podnošenja;
- 3) je zavisno društvo akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću.

(4) Prethodni zahtjev iz stava 1. ovog člana podnosi se licu ili organu društva koji je ovlašten da podnese tužbu u ime društva, a obavezno sadrži: označenje podnosioca prethodnog zahtjeva, organ ili lice kojem se zahtjev upućuje, zahtjev koji se ističe, odnosno šta bi društvo trebalo da zahtjeva u formi direktne tužbe i činjenično obrazloženje zahtjeva.

(5) Podnošenje prethodnog zahtjeva iz stava 1. ovog člana nije uslov za podnošenje derivativne tužbe, ako se derivativna tužba podnosi protiv jedinog likvidacionog upravnika.

(6) U slučaju da društvo podnese tužbu po prethodnom zahtjevu, sud će podnosiocu prethodnog zahtjeva dozvoliti da stupi u parnicu kao umješlač na strani tužioca.

(7) Podnosioci prethodnog zahtjeva mogu podnijeti tužbu iz stava 1. do 3. ovog člana, ako od dana saznanja za učinjenu povredu do dana podnošenja prethodnog zahtjeva nije proteklo više od godinu dana, odnosno ako od dana kada je povreda učinjena pa do dana podnošenja prethodnog zahtjeva nije prošlo više od tri godine.

(8) Protivtužba u postupku po derivativnoj tužbi je dozvoljena samo ukoliko se odnosi na pitanja od kojih zavisi pravo na vođenje spora.

(9) Preinačenje derivativne tužbe, koje se sastoji u promjeni istovjetnosti tužbenog zahtjeva, povećanju postojećeg ili isticanju drugog zahtjeva uz postojeći nije dozvoljeno ukoliko se time bitno odstupa od sadržine prethodnog zahtjeva i sud po tom osnovu može da ne dozvoli preinačenje tužbe, bez obzira na pristanak tuženog.

(10) Preinačenje derivativne tužbe, kojim se umjesto prvobitno tuženog tuži drugo lice, nije dozvoljeno.

(11) Presuda donijeta u postupku po derivativnoj tužbi djeluje prema strankama u postupku, društvu i članovima društva.

Glava VI

IMOVINA I KAPITAL DRUŠTVA

Imovina i neto imovina društva

Član 69

(1) Imovinu društva čine pravo svojine i druga imovinska prava društva.

(2) Društvo stiče imovinu ulozima članova, poslovanjem i na drugi zakonom dozvoljen način (nasljeđivanjem, poklonom i sl).

(3) Neto imovina (kapital) društva, u smislu ovog zakona, je razlika između vrijednosti imovine i obaveza društva.

Osnovni kapital društva

Član 70

(1) Osnovni kapital društva podijeljen je na udjele, odnosno akcije određene nominalne vrijednosti.

(2) Zbir nominalnih vrijednosti svih udjela, odnosno akcija društva čini vrijednost osnovnog kapitala.

(3) Osnovni kapital se registruje u registru privrednih subjekata.

(4) Nakon prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica u stečajnom postupku, vrijednost osnovnog kapitala tog privrednog društva registruje se u visini iznosa plaćene kupoprodajne

cijene iz ugovora o prodaji stečajnog dužnika, a ulog kupca kao nenovčani ulog u osnovni kapital, u vrijednosti plaćene kupoprodajne cijene.

(5) Ako bi vrijednost osnovnog kapitala iz stava 4. ovog člana bila manja od vrijednosti minimalnog osnovnog kapitala, vrijednost osnovnog kapitala registruje se na vrijednost minimalnog osnovnog kapitala koja je propisana za to društvo, a kupac je dužan da u osnovni kapital društva uplati nedostajući iznos do visine minimalnog osnovnog kapitala u roku od šest mjeseci od dana obustavljanja postupka stečaja.

Vrste uloga

Član 71

(1) Ulozi u društvo mogu da budu novčani i nenovčani, a izražavaju se u eurima.

(2) Ako se uplata novčanog uloga vrši u stranoj valuti u skladu sa zakonom koji uređuje devizno poslovanje, protivvrijednost u eurima se obračunava po srednjem kursu Centralne banke Crne Gore na dan uplate uloga.

(3) Nenovčani ulozu mogu biti u stvarima, pravima, radu i uslugama, ako zakonom za pojedine oblike privrednih društava nije drugačije uređeno.

(4) Izuzetno od stava 3. ovog člana, ulozu komanditora komanditnog društva, članova društva sa ograničenom odgovornošću i akcionara akcionarskog društva ne mogu biti u radu i uslugama.

Obaveza uplate, odnosno unošenja uloga

Član 72

(1) Akcionari, odnosno članovi društva sa ograničenom odgovornošću i komanditori moraju uplatiti, odnosno unijeti ulog u društvo u cjelosti prije nego što društvo bude upisano u registar, odnosno prije registracije povećanja osnovnog kapitala.

(2) Ulozi ortaka i komplementara mogu biti uplaćeni, odnosno unijeti u društvo u roku utvrđenom u osnivačkom aktu, odnosno odluci o unosu dodatnih uloga, s tim da taj rok ne može biti duži od dvije godine od dana donošenja osnivačkog akta, odnosno odluke o unosu dodatnih uloga.

(3) Lica iz stava 2. ovog člana koja su osnivačkim aktom ili na drugi način preuzela obavezu da uplate, odnosno unesu u društvo određeni ulog, odgovaraju društvu za prouzrokovanu štetu propuštanjem ili kašnjenjem u ispunjenju svojih obaveza, u skladu sa zakonom.

(4) Ulozi koji su uplaćeni, odnosno unijeti u društvo postaju imovina društva.

(5) Uplatom, odnosno unošenjem uloga lica iz stava 1. ovog člana stiču udio u društvu, odnosno akcije društva.

(6) Preuzimanjem obaveze uplate, odnosno unošenja uloga lica iz stava 2. ovog člana stiču udio u društvu.

Zabrana povraćaja uloga

Član 73

- (1) Članovima privrednog društva ne može se izvršiti povraćaj uplaćenih, odnosno unijetih uloga, niti im se može platiti kamata na ono što su uložili u društvo.
- (2) Isplate u vezi sa sticanjem sopstvenih udjela odnosno akcija, smanjenjem osnovnog kapitala, u postupku likvidacije, korišćenjem prava nesaglasnih članova, kao i druge isplate članovima društva koja se vrše u skladu sa ovim zakonom, ne smatraju se vraćanjem uloga članovima društva.

Načini utvrđivanja vrijednosti nenovčanog uloga

Član 74

- (1) Vrijednost nenovčanog uloga utvrđuje se:
 - 1) pisanim sporazumom potpisanim od strane svih članova društva; ili
 - 2) putem procjene, u skladu sa članovima 75., 76. i 77. ovog zakona.
- (2) U akcionarskim društvima vrijednost nenovčanog uloga utvrđuje se isključivo putem procjene koja se vrši u skladu sa stavom 1. tačka 2) ovog člana.
- (3) Pisani sporazum članova iz stava 1. tačke 1. ovog člana mora da sadrži elemente iz člana 77. stava 1. tačke 1), 2) i 4).

Procjena vrijednosti nenovčanog uloga

Član 75

- (1) Nenovčane uloge procjenjuju ovlašćena stručna lica (procjenjivači) koja posjeduju licencu za vršenje odgovarajuće vrste procjene.
- (2) Procjena se vrši prije prihvatanja nenovčanog uloga od strane društva.
- (3) Odlukom društva o prihvatanju nenovčanog uloga utvrđuje se:
 - 1) broj i nominalna, odnosno računovodstvena vrijednost akcija koje se emituju za taj ulog, ime lica koje unosi ulog i vrstu imovine koja se ulaže, u slučaju akcionarskog društva;
 - 2) nominalna vrijednost udjela, ime lica koje unosi ulog i vrstu imovine koja se ulaže, u slučaju društva sa ograničenom odgovornošću, komanditnog ili ortačkog društva.

Izbor procjenitelja

Član 76

U slučaju procjene vrijednosti nenovčanog uloga prilikom osnivanja društva, ovlašćenog procjenjivača biraju sporazumno članovi društva, a u ostalim slučajevima to lice bira direktor ili odbor direktora ako je upravljanje društvom jednodomno, odnosno upravni odbor ako je upravljanje društvom dvodomno, ako osnivačkim aktom, odnosno statutom nije drugačije određeno.

Sadržaj izvještaja o procjeni nenovčanog uloga

Član 77

Izvještaj o procjeni nenovčanog uloga sadrži:

- 1) opis svakog dijela imovine koja je predmet nenovčanog uloga;
- 2) ime i prezime ili poslovno ime (naziv) vlasnika imovine;
- 3) opis korišćenog metoda procjene;
- 4) izjavu da li vrijednost koja je dobijena procjenom u izvještaju odgovara broju i nominalnoj, odnosno računovodstvenoj vrijednosti akcija koji se stiču u akcionarskom društvu, uvećanoj za premiju koja sa plaća za te akcije ako postoji, odnosno nominalnoj vrijednosti udjela koji se stiču u društvu s ograničenom odgovornošću, komanditnom ili ortačkom društvu.

Registracija i objavljivanje podataka o procjeni nenovčanog uloga

Član 78

- (1) Registracija i objavljivanje podataka o procjeni nenovčanog uloga kod privrednih društava vrši organ nadležan za registraciju privrednih subjekata.
- (2) Akcionarsko društvo je u obavezi da nadležnom organu za registraciju dostavi rješenje Komisije za tržište kapitala o evidentiranju emisije akcija po osnovu nenovčanog uloga, izvještaj ovlaštenog procjenjivača i odluku nadležnog organa društva o prihvatanju procijenjenog nenovčanog uloga.
- (3) Društvo sa ograničenom odgovornošću, komanditno društvo i ortačko društvo nadležnom organu za registraciju dostavljaju pisani sporazum iz člana 74, stav 1, tačka 1 ovog zakona ili izvještaj ovlaštenog procjenjivača.
- (4) Pisani sporazum iz stava 3. ovog člana potpisuju osnivač koji je unio nenovčani procijenjeni ulog i ostali osnivači društva.
- (5) Nadležni organ za registraciju dužan je da podatak o iznosu kapitala za društva iz stava 1. i 2. ovog člana objavi na svojoj zvaničnoj internet stranici najkasnije u roku od 48 sati od dana donošenja rješenja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti i učini dostupnim kroz izvod iz nadležnog registra.
- (6) Ako je ortaku ili komplementaru ostavljen naknadni rok za unos uloga u društvo, sticanje udjela u društvu registruje se na osnovu ugovora o osnivanju ili odluke o unosu dodatnih uloga.

Izmijenjene okolnosti

Član 79

- (1) U slučaju da su od dana vršenja procjene iz člana 75. ovog zakona pa do momenta unošenja nenovčanog uloga u društvo nastupile okolnosti koje umanjuju vrijednost tog nenovčanog uloga, društvo je u obavezi da prije unosa tog uloga izvrši novu procjenu vrijednosti u skladu sa članovima 75 do 77 ovog zakona.
- (2) U slučaju iz stava 1. ovog člana član društva koji unosi nenovčani ulog u obavezi je da društvu izvrši doplatu razlike u vrijednosti u novcu.

Prava članova ako nova procjena nije izvršena

Član 80

(1) Ako društvo ne postupi u skladu sa članom 79 ovog zakona, članovi društva koji su posjedovali udjele ili akcije koji predstavljaju najmanje 5% osnovnog kapitala društva na dan donošenja odluke o upisu udjela odnosno emisiji akcija putem tog nenovčanog uloga imaju pravo da sve do njegovog unosa u društvo pisanim putem od društva zahtijevaju da izvrši procjenu vrijednosti tog nenovčanog uloga u skladu sa članovima 74 do 76 ovog zakona, pod uslovom da i u trenutku podnošenja tog zahtjeva posjeduju udjele ili akcije koji predstavljaju najmanje 5% osnovnog kapitala društva.

(2) Ako društvo ne postupi u skladu sa zahtjevom iz stava 1 ovog člana u roku od 15 dana od dana prijema tog zahtjeva, članovi društva iz stava 1 ovog člana imaju pravo da zahtijevaju da nadležni sud u vanparničnom postupku utvrdi vrijednost predmetnog nenovčanog uloga.

(3) Zahtjev nadležnom sudu iz stava 2 ovog člana može da se podnese do isteka roka od 90 dana od dana unosa nenovčanog uloga u društvo.

Izuzeci od obavezne procjene nenovčanih uloga

Član 81

(1) Nakon osnivanja, odbor direktora, odnosno upravni odbor akcionarskog društva, ili drugi organ određen osnivačkim aktom, odnosno statutom, može donijeti odluku da se ne vrši procjena vrijednosti nenovčanog uloga od strane ovlašćenog procjenjivača, ako:

1) se ulog sastoji u prenosivim hartijama od vrijednosti ili instrumentima tržišta novca kojima se trguje na regulisanom tržištu odnosno multilateralnoj trgovačkoj platformi;

2) je ulog već bio predmet procjene od strane ovlašćenog procjenjivača, a ispunjeni su sljedeći uslovi: 1. ne smije se odnositi na prenosive hartije od vrijednosti i instrumente tržišta novca, 2. izvještaj o procjeni ne smije biti stariji od šest mjeseci prije dana kada je predviđeno da budu unijete kao ulog u društvo, 3. procjena treba da bude izvršena u skladu sa opšteprihvaćenim standardima procjenjivanja u Crnoj Gori, 4. da se od prethodne procjene nijesu desile značajnije promjene na stvarima i pravima koje su predmet uloga;

3) se tržišna vrijednost pojedinačnih stvari i prava koje čine nenovčani ulog može utvrditi iz godišnjih finansijskih izvještaja, pod uslovom: 1. da su ti izvještaji bili predmet revizije, sa pozitivnim mišljenjem revizora, za godinu koja prethodi godini u kojoj se unosi nenovčani ulog, 2. da se ne odnosi na prenosive hartije od vrijednosti ili instrumente tržišta novca i 3. da od datuma finansijskih izvještaja, pa do momenta unošenja nenovčanog uloga u društvo nijesu nastupile okolnosti koje značajno mijenjaju vrijednost tog nenovčanog uloga.

(2) Članovi društva nesaglasni sa odlukom o nevršenju procjene vrijednosti nenovčanog uloga iz stava 1. ovog člana, koji su posjedovali udele ili akcije koji predstavljaju najmanje 5% osnovnog kapitala društva na dan donošenja odluke o upisu udjela odnosno emisiji akcija putem nenovčanog uloga imaju pravo da od društva zahtijevaju procjenu vrijednosti nenovčanog uloga.

(3) Ako društvo ne postupi u skladu sa zahtjevom iz stava 2 ovog člana u roku od 15 dana od dana prijema tog zahtjeva, članovi društva iz stava 1 ovog člana imaju pravo da zahtijevaju da nadležni sud u vanparničnom postupku utvrdi vrijednost predmetnog nenovčanog uloga.

(4) Zahtjev nadležnom sudu iz stava 2 ovog člana može da se podnese do isteka roka od 90 dana od dana unosa nenovčanog uloga u društvo.

Obaveze društva u slučaju nevršenja procjene nenovčanog uloga

Član 82

(1) Ako po osnovu člana 81. ovog zakona nije vršena procjena vrijednosti nenovčanog uloga, predsjednik odbora direktora, odnosno upravnog odbora, dužan je da izda potvrdu koja sadrži:

1) opis nenovčanog uloga;

2) njegovu vrijednost, način na koji je ta vrijednost utvrđena i metode njene procjene, ako je primjenjivo;

3) izjavu da li je vrijednost utvrđena primjenom tih metoda najmanje jednaka ukupnoj nominalnoj, odnosno računovodstvenoj vrijednosti udjela, odnosno akcija koje se stiču, uvećanoj za premiju koja se plaća, ako ona postoji; i

4) izjavu da nijesu nastupile okolnosti koje značajno mijenjaju vrijednost tog nenovčanog uloga.

(2) Potvrda iz stava 1. ovog člana se sačinjava najkasnije 30 dana od dana unosa uloga u društvo i registruje se u skladu sa propisima kojima se uređuje postupak registracije.

Pobijanje sporazumno utvrđene vrijednosti nenovčanog uloga

Član 83

(1) Ako je vrijednost nenovčanog uloga utvrđena sporazumno od strane članova društva u skladu sa članom 73. stav 1. tačka 1) ovog zakona, a društvo nije u mogućnosti da izmiruje svoje obaveze u redovnom toku poslovanja, povjerilac društva ima pravo da zahtjeva da nadležni sud u vanparničnom postupku utvrdi vrijednost nenovčanog uloga u vrijeme unošenja tog uloga.

(2) Ako sud u postupku iz stava 1. ovog člana utvrdi da je vrijednost nenovčanog uloga bila manja od sporazumno utvrđene, sud će naložiti članu društva koji je unio taj nenovčani ulog da razliku do sporazumno utvrđene vrijednosti tog uloga isplati društvu i da solidarno sa društvom snosi troškove sudskog postupka iz stava 1. ovog člana.

(3) Član društva koji je unio nenovčani ulog za koji je sporazumno utvrđena vrijednost, snosi teret dokazivanja vrijednosti tog nenovčanog uloga.

(4) Zahtjev nadležnom sudu iz stava 1. ovog člana ne može se podnijeti po isteku roka od pet godina od dana unosa nenovčanog uloga u društvo.

Glava VII

PRESTANAK PRIVREDNOG DRUŠTVA

Postupci koji vode prestanku privrednog društva

Član 84

Privredno društvo prestaje brisanjem iz registra privrednih subjekata na osnovu:

- 1) statusne promjene koja ima za posljedicu prestanak društva;
- 2) sprovođenja postupka likvidacije na osnovu odluke društva (dobrovoljna likvidacija);
- 3) sprovođenja postupka likvidacije na osnovu sudske odluke (sudska likvidacija); ili
- 4) sprovođenja postupka stečaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj.

DIO DRUGI

PREDUZETNIK

Pojam preduzetnika

Član 85

Preduzetnik je potpuno poslovno sposobno fizičko lice koje samostalno u cilju sticanja dobiti obavlja privredne djelatnosti u skladu sa ovim zakonom, i koje je upisano u nadležni registar.

Izuzetno od stava 1 ovog člana lica koja su u radnom odnosu mogu obavljati sljedeće dopunske djelatnosti: jednostavnu zanatsku djelatnost, poljoprivrednu djelatnost manjeg obima, domaću radinost, usluge smještaja i ishrane u domaćinstvu i izdavanje zemljišta za kampovanje, promet robe na pijacama i drugim prodajnim mjestima, javni prevoz na moru, jezerima i rijekama, manjim plovnim objektima, prikupljanje i prodaja otpadaka i uzgoj školjki i ribe.

Lica iz stava 2 ovog člana ne mogu zapošljavati radnike.

Registracija preduzetnika

Član 86

- (1) Fizičko lice stiče svojstvo preduzetnika upisom u registar privrednih subjekata.
- (2) Postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja preduzetnika iz registra privrednih subjekata vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Poslovno ime preduzetnika

Član 87

- (1) Preduzetnik posluje i učestvuje u pravnom prometu pod poslovnim imenom koje je registrovano u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (2) Poslovno ime preduzetnika obavezno sadrži ime i prezime fizičkog lica, mjesto u kome je sjedište preduzetnika i oznaku „preduzetnik“ ili skraćenicu „pr“.
- (3) Poslovno ime preduzetnika koji je stranac mora da sadrži ime i prezime na crnogorskom i/ili engleskom jeziku.
- (4) Poslovno ime preduzetnika može da sadrži naziv i pretežnu djelatnost.
- (5) U slučaju da poslovno ime preduzetnika sadrži naziv, onda se na naziv shodno primjenjuju pravila ovog zakona o nazivu sadržanom u poslovnom imenu privrednog društva.

- (6) Poslovno ime preduzetnika ne može sadržati lično ime nekog drugog fizičkog lica.
- (7) Preduzetnik smije da ima jedno skraćeno poslovno ime, a ono mora da sadrži ime i prezime preduzetnika i oznaku pravnog oblika.
- (8) Poslovno ime preduzetnika je neprenosivo.
- (9) Na poslovno ime preduzetnika shodno se primjenjuju pravila o poslovnom imenu privrednog društva sadržana u članovima 25., 26., 27. i 29. ovog zakonu.

Sjedište preduzetnika i izdvojeno mjesto obavljanja djelatnosti

Član 88

- (1) Sjedište preduzetnika je jedinica lokalne samouprave na teritoriji Crne Gore gdje preduzetnik obavlja djelatnost.
- (2) Adresa sjedišta preduzetnika registruje se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (3) Preduzetnik može obavljati djelatnost i u izdvojenom mjestu poslovanja koje može biti i izvan sjedišta preduzetnika, u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Izdvojeno mjesto poslovanja, djelatnost u izdvojenom mjestu poslovanja, promjene podataka, kao i brisanje izdvojenog mjesta poslovanja, registruju se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (5) Preduzetnik može obavljati djelatnost i van određenog prostora (po pozivu stranke, od mjesta do mjesta i sl.), kada je po prirodi same djelatnosti takvo obavljanje djelatnosti jedino moguće ili uobičajeno.
- (6) Preduzetnik je dužan da istakne svoje poslovno ime na adresi sjedišta, kao i na svakom izdvojenom mjestu poslovanja, osim u slučaju iz stava 5. ovog člana.

Djelatnost preduzetnika

Član 89

- (1) Preduzetnik može da obavlja sve zakonom dozvoljene privredne djelatnosti. Preduzetnik ne može da obavlja samo one djelatnosti za koje je propisano da se moraju obavljati u nekom drugom pravnom obliku ili ukoliko ne ispunjava posebne uslove za obavljanje djelatnosti.
- (2) Fizičko lice koje obavlja djelatnost slobodne profesije (na primjer, advokati, poreski savjetnici, revizori i sl.) smatra se preduzetnikom samo ako je tako određeno propisom koji uređuje određenu slobodnu profesiju.
- (3) Na djelatnost preduzetnika shodno se primjenjuje član 22. ovog zakona o djelatnostima privrednog društva.

Prekid obavljanja djelatnosti

Član 90

- (1) Preduzetnik ima pravo da u određenom periodu prekine obavljanje djelatnosti.
- (2) Preduzetnik je u obavezi da u slučaju prekida obavljanja djelatnosti istakne obavještenje o tome na svakom mjestu u kome obavlja djelatnost, i to najkasnije sedam dana prije dana prekida.
- (3) Prekid obavljanja djelatnosti se registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (4) Retroaktivan prekid obavljanja djelatnosti nije dozvoljen.

Poslovođa

Član 91

- (1) Preduzetnik može pisanim ovlašćenjem povjeriti vođenje poslova drugom potpuno poslovno sposobnom fizičkom licu (u daljem tekstu: poslovođa).
- (2) Poslovođa se registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (3) Poslovođa stiče svojstvo zastupnika preduzetnika u smislu člana 36. ovog zakona danom registracije u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (4) Poslovođa mora biti u radnom odnosu kod preduzetnika. Preduzetnik je u obavezi da registru privrednih subjekata dostavi ugovor o radu zaključen sa poslovođom.
- (5) Ako su za obavljanje djelatnosti preduzetnika propisani posebni uslovi u pogledu ličnih kvalifikacija preduzetnika, iste uslove mora da ispunjava i poslovođa.

Angažovanje drugih lica

Član 92

- (1) Kod preduzetnika mogu da rade i druga fizička lica, pod uslovom da sa preduzetnikom zaključe odgovarajući ugovor u skladu sa zakonom (na primjer, ugovor o radu ili ugovor o djelu).
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, član porodičnog domaćinstva može raditi kod preduzetnika bez zaključivanja ugovora:
 - 1) povremeno tokom dana i to isključivo u sjedištu, ako je njegovo prisustvo neophodno zbog prirode djelatnosti preduzetnika (da se trgovačka radnja preduzetnika ne bi zatvarala tokom radnog vremena, da bi se utovarila roba, da bi se očistio poslovni prostor i sl.);
 - 2) privremeno tokom osposobljavanja za obavljanje djelatnosti starih i umjetničkih zanata, odnosno poslova domaće radinosti, ako preduzetnik obavlja tu djelatnost;
 - 3) u vrijeme kada preduzetnik koristi godišnji odmor u skladu sa zakonom;
 - 4) ako je preduzetnik privremeno odsutan iz opravdanih razloga (na primjer, zbog bolesti, školovanja, izbora na funkciju, i sl.), a nema poslovođu.

Odgovornost preduzetnika

Član 93

- (1) Preduzetnik za sve obaveze nastale u vezi sa obavljanjem preduzetničke djelatnosti odgovara cjelokupnom svojom imovinom.
- (2) Odgovornost preduzetnika za obaveze iz stava 1. ovog člana ne prestaju brisanjem preduzetnika iz registra.

Prestanak svojstva preduzetnika

Član 94

- (1) Svojstvo preduzetnika prestaje brisanjem iz registra privrednih subjekata.
- (2) Preduzetnik se briše iz registra privrednih subjekata na osnovu prestanka obavljanja djelatnosti, i to odjavom ili po sili zakona.
- (3) Preduzetnik koji namjerava da prestane sa obavljanjem djelatnosti podnosi registracionu prijavu nadležnom organu za registraciju kojom zahtjeva brisanje iz registra (odjava).
- (4) U registracionoj prijavi iz stava 3. ovog člana, preduzetnik može da navede dan prestanka obavljanja djelatnosti, pri čemu je dan prijema registracione prijave najraniji dan koji se može navesti. Ako u prijavi nije naveden dan prestanka obavljanja djelatnosti, kao dan prestanka će se smatrati dan donošenja rješenja o brisanju od strane nadležnog organa za registraciju.
- (5) Preduzetnik prestaje sa obavljanjem djelatnosti po sili zakona u sljedećim slučajevima:
 - 1) smrt ili gubitak poslovne sposobnosti preduzetnika;
 - 2) ako je pravosnažnom presudom utvrđena ništavost registracije preduzetnika;
 - 3) ako mu je pravosnažnim aktom nadležnog organa izrečena mjera zabrane obavljanja pretežne djelatnosti, a preduzetnik u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti akta ne registruje prekid obavljanja djelatnosti za vrijeme za koje mu je mjera izrečena, odnosno ne registruje promjenu te djelatnosti;
 - 4) u slučaju oduzimanja ili prestanka dozvole, licence, odobrenja, saglasnosti i dr. koja je posebnim zakonom propisana kao uslov za registraciju, a preduzetnik u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti akta kojim je izvršeno oduzimanje dozvole, licence, odobrenja, saglasnosti i dr. ne registruje promjenu te djelatnosti;
 - 5) ako mu je poslovni račun u blokadi duže od dvije godine neprekidno, na osnovu inicijative za pokretanje postupka brisanja preduzetnika iz registra, koju podnosi Centralna banka Crne Gore ili Poreska uprava;
 - 6) u drugim slučajevima propisanim zakonom.
- (6) Nadležni organ iz stava 5. tačke 2) i 3) ovog člana je dužan da pravosnažnu presudu kojom je utvrđena ništavost registracije preduzetnika i pravosnažni akt kojim se izriče zabrana obavljanja djelatnosti bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri radna dana dostavi nadležnom organu za registraciju privrednih subjekata.

Nastavak obavljanja djelatnosti od strane nasljednika i članova porodičnog domaćinstva

Član 95

- (1) U slučaju smrti ili gubitka poslovne sposobnosti preduzetnika, nasljednik, odnosno član njegovog porodičnog domaćinstva (bračni ili vanbračni drug, djeca, roditelji, usvojioci, usvojenici, hranioci i hranjenici) koji je poslovno sposobno fizičko lice može nastaviti obavljanje djelatnosti na osnovu rješenja o nasljeđivanju ili međusobnog sporazuma o nastavku obavljanja djelatnosti, koji potpisuju svi nasljednici, odnosno članovi porodičnog domaćinstva.
- (2) Poslovno sposobni nasljednik može nastaviti obavljanje djelatnosti preduzetnika i za života preduzetnika ako to pravo vrši na osnovu ugovora o ustupanju i raspodjeli imovine za života u skladu sa propisima kojima se uređuje nasljeđivanje.
- (3) Lice iz stavova 1. i 2. ovog člana dužno je da u roku od 60 dana od dana smrti preduzetnika, pravosnažnosti rješenja kojim je utvrđen gubitak poslovne sposobnosti, odnosno zaključivanja ugovora o ustupanju i raspodjeli imovine za života, prijavi registru privrednih subjekata nastavak obavljanja djelatnosti u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (4) Uz registracionu prijavu iz stava 3. ovog člana obavezno se podnosi i prijava promjene poslovnog imena preduzetnika.
- (5) Ako su za obavljanje djelatnosti preduzetnika propisani posebni uslovi u pogledu ličnih kvalifikacija preduzetnika, lice iz stavova 1. i 2. ovog člana mora da ispunjava te uslove.

Nastavak obavljanja djelatnosti u obliku privrednog društva

Član 96

- (1) Preduzetnik može donijeti odluku o nastavku obavljanja djelatnosti u nekom obliku privrednog društva propisanog ovim zakonom, pri čemu se shodno primjenjuju odredbe ovog zakona o osnivanju datog oblika privrednog društva.
- (2) Na osnovu odluke iz stava 1. ovog člana vrši se istovremeno brisanje preduzetnika iz registra privrednih subjekata i registracija osnivanja privrednog društva iz stava 1. ovog člana.
- (3) Privredno društvo osnovano u skladu sa stavom 2. ovog člana preuzima sva prava i obaveze preduzetnika nastale iz poslovanja do trenutka osnivanja tog privrednog društva.
- (4) Nakon gubitka svojstva preduzetnika u skladu sa stavom 2. ovog člana, to fizičko lice ostaje odgovorno cjelokupnom svojom imovinom za sve obaveze nastale u vezi sa obavljanjem preduzetničke djelatnosti do trenutka brisanja preduzetnika iz registra.

DIO TREĆI

ORTAČKO DRUŠTVO

Glava I

POJAM I OSNIVANJE ORTAČKOG DRUŠTVA

Pojam ortačkog društva

Član 97

Ortačko društvo je privredno društvo koje osnivaju dva ili više fizičkih ili pravnih lica (ortaka), pri čemu svaki ortak za obaveze društva odgovara neograničeno solidarno cjelokupnom svojom imovinom.

Ugovor o osnivanju

Član 98

(1) Ugovor o osnivanju ortačkog društva obavezno sadrži:

- 1) podatke o ortacima iz člana 4.;
- 2) poslovno ime, sjedište društva i pretežnu djelatnost društva;
- 3) vrstu i vrijednost uloga svakog ortaka;
- 4) iznos osnovnog kapitala društva;
- 5) udio svakog ortaka;
- 6) imena zakonskih zastupnika;
- 7) adresu za prijem elektronske pošte.

(2) Ugovor o osnivanju može da sadrži i druge elemente od značaja za ortačko društvo i ortake.

(3) Izmjene i dopune ugovora o osnivanju društva vrše se jednoglasnom odlukom svih ortaka društva, ako ugovorom o osnivanju nije drukčije utvrđeno.

Registracija ortačkog društva i promjena podataka

Član 99

(1) Postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja ortačkog društva iz registra privrednih subjekata vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(2) Ortačko društvo je dužno da organu nadležnom za registraciju, uz registracionu prijavu, u roku od sedam dana od dana nastanka promjene iz ugovora, dostavi podatke koji se odnose na:

- 1) promjenu podataka iz člana 98. stav 1.;
- 2) promjenu adrese za prijem pošte, ako postoji.

Glava II

ULOZI U ORTAČKO DRUŠTVO I UDJELI ORTAKA

Ulog i udio

Član 100

- (1) Ortaci unose u društvo uloge jednake vrijednosti, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.
- (2) Ortaci stižu udjele u društvu srazmjerno svojim ulozima u društvo, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.
- (3) Ortak nije dužan da poveća ulog iznad iznosa utvrđenog ugovorom o osnivanju, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.

Posljedice zakašnjenja

Član 101

- (1) Ortak koji u ugovorenom roku ne uplati novčani ulog ili koji novac primljen za društvo ne preda blagovremeno društvu ili za sebe neosnovano uzme novac društva, dužan je da plati zakonsku zateznu kamatu, ako ugovorom o osnivanju nijesu ugovorene više kamate, od dana kada je morao uplatiti ulog, odnosno predati novac ili od dana kada je neosnovano uzeo novac.
- (2) Ugovorom o osnivanju može se predvidjeti obaveza plaćanja ugovorne kazne za slučaj neblagovremenog izvršenja, odnosno neizvršenja obaveze unošenja nenovčanog uloga.
- (3) Odredbe stavova 1. i 2. ovog člana ne isključuju pravo ortačkog društva da zahtjeva naknadu veće štete.

Prenos udjela

Član 102

- (1) Udio ortaka može se prenijeti na drugo fizičko ili pravno lice na osnovu ugovora zaključenog u pisanoj formi između ortaka koji prenosi udio (prenosioca) i lica na koje se udio prenosi (sticaoca).
- (2) Potpisi prenosioca i sticaoca na ugovoru iz stava 1. ovog člana moraju biti ovjereni u skladu sa zakonom koji uređuje ovjeru potpisa.
- (3) Prenos udjela između ortaka je slobodan, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.
- (4) Ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno, ortak ne može prenijeti svoj udio na treće lice, u cjelosti ili djelimično, bez saglasnosti svih ostalih ortaka.
- (5) Pod prenosom udjela u smislu stava 4. ovog člana treba smatrati i: unos udjela u ortačkom društvu kao nenovčanog uloga u drugo privredno društvo i davanje udjela u zalogu.

Odgovornost kod prenosa udjela

Član 103

(1) Prenosilac i sticalac udjela neograničeno solidarno odgovaraju za sve obaveze prenosioca udjela prema ortačkom društvu, a koje proističu iz udjela ili su u vezi sa udjelom, na dan registracije prenosa udjela u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, osim ako se svi ortaci ne sporazumiju drugačije.

(2) Zahtjev društva iz stava 1. ovog člana prema sticaocu zastarijeva u roku od tri godine od dana registracije prenosa udjela.

Glava III

VOĐENJE POSLOVA ORTAČKOG DRUŠTVA

Pravo ortaka na vođenje poslova društva

Član 104

(1) Svaki ortak ima pravo i obavezu da vodi poslove ortačkog društva.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, ako je ugovorom o osnivanju ili ugovorom ortaka određeno da su jedan ili više ortaka ovlašćeni za vođenje poslova, ostali ortaci ne mogu voditi poslove.

(3) Ovlašćenje za vođenje poslova iz stava 1. ovog člana obuhvata sve radnje koje se redovno preduzimaju u poslovanju društva.

(4) Za preduzimanje radnji koje prelaze okvir redovnog poslovanja potrebna je saglasnost svih ortaka, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.

(5) Za prenos ovlašćenja za vođenje poslova na drugog ortaka potrebna je saglasnost svih ortaka.

Način vođenja poslova

Član 105

(1) Ako ovlašćenje za vođenje poslova ima više ortaka, svaki ortak je ovlašćen da samostalno vodi poslove društva.

(2) Ako se jedan od ortaka ovlašćenih za vođenje poslova društva ne slaže sa preduzimanjem određene radnje, ta radnja se ne može preduzeti.

(3) Ako je ugovorom o osnivanju određeno da ortaci ovlašćeni za poslovođenje postupaju zajedno, za preduzimanje svake radnje potrebna je saglasnost svih ortaka ovlašćenih za poslovođenje, osim ako bi nepreduzimanje radnje usljed nedostupnosti nekog od ortaka moglo prouzrokovati štetu društvu.

Instrukcije drugih ortaka

Član 106

- (1) Ugovorom o osnivanju se može predvidjeti da se ortak ovlašćen za vođenje poslova mora pridržavati instrukcija koje mu daju ostali ortaci.
- (2) Ako postoji obaveza iz stava 1. ovog člana, ortak ovlašćen za vođenje poslova koji smatra da instrukcije nijesu opravdane imajući u vidu sve okolnosti slučaja, dužan je da o tome obavijesti ostale ortake i da od njih traži donošenje zajedničke odluke.
- (3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, ortak može postupiti protivno primljenoj instrukciji ako bi odlaganje zbog čekanja na donošenje zajedničke odluke prouzrokovalo štetu društvu i ako smatra da bi drugi ortaci odobrili preduzimanje radnje, kada bi im bile poznate sve relevantne činjenice.
- (4) O postupanju protivno primljenoj instrukciji, ortak je dužan da bez odlaganja obavijesti sve ostale ortake.

Otkazivanje ovlašćenja za vođenje poslova

Član 107

- (1) Ortak ovlašćen za vođenje poslova može otkazati ovlašćenje koje mu je dato, ako za to postoji opravdan razlog.
- (2) Ortak se ne može unaprijed odreći prava na otkaz iz stava 1. ovog člana.
- (3) U slučaju iz stava 1. ovog člana, ortak pisanim putem obavještava sve ostale ortake društva o namjeri otkazivanja ovlašćenja za vođenje poslova.
- (4) Prilikom davanja otkaza, ortak je u obavezi da ostavi društvu primjeren otkazni rok, osim ako postoje opravdani razlozi da mu to ovlašćenje prestane i prije isteka roka.
- (5) Ako ugovorom o osnivanju nije predviđena dužina trajanja otkaznog roka, otkazni rok koji ortak ostavlja društvu treba da omogući ostalim ortacima da preuzmu sve što je potrebno za dalje nesmetano vođenje poslova.
- (6) Ako ortak otkáže ovlašćenje za vođenje poslova suprotno stavovima 1., 3., 4. i 5. ovog člana, dužan je da društvu nadoknadi time prouzrokovanu štetu.

Oduzimanje ovlašćenja za vođenje poslova

Član 108

- (1) Ovlašćenje za vođenje poslova ortaka može se oduzeti odlukom nadležnog suda po tužbi svakog od ortaka, ako se utvrdi da za to postoji opravdani razlog.
- (2) Opravdanim razlogom u smislu stava 1. ovog člana će se naročito smatrati:
 - 1) nesposobnost ortaka da pravilno vodi poslove društva;
 - 2) teža povreda dužnosti prema društvu;
 - 3) postupanje suprotno članu 106. o poštovanju instrukcija.

Glava IV

PRAVA ORTAKA

Pravo na naknadu troškova

Član 109

Ortak ima pravo na naknadu od društva troškova koje je imao u vezi sa vođenjem poslova društva, a koji su s obzirom na okolnosti slučaja bili nužni i korisni.

Raspodjela dobiti

Član 110

Dobit društva se raspodjeljuje između ortaka na jednake djelove, ako ugovorom o osnivanju ortačkog društva nije drugačije određeno.

Pravo na informisanje

Član 111

(1) Ortak koji je ovlašćen da vodi poslove društva dužan je da na zahtjev drugih ortaka pruži informacije o svim pitanjima koja se odnose na poslovanje ortačkog društva i njegov rad.

(2) Svaki ortak ima pravo uvida u poslovne knjige i druge isprave društva, kao i kopiranje tih isprava o sopstvenom trošku.

(3) Ako ortaku nije omogućen uvid i/ili kopiranje poslovnih knjiga i drugih isprava društva iz stava 2. ovog člana, u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva, ortak može tražiti da sud u vanparničnom postupku naloži društvu da postupi po njegovom zahtjevu.

(4) Postupak iz stava 3. ovog člana je hitan i sud je dužan da donese odluku u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

Odlučivanje ortaka društva

Član 112

(1) Ortaci odluke donose jednoglasno, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.

(2) Ako je ugovorom o osnivanju određeno da se neke ili sve odluke donose većinom glasova, svaki ortak ima jedan glas, osim ako ugovorom o osnivanju nije predviđena neka drugačija raspodjela glasova.

(3) Odluke o pitanjima koja se ne odnose na redovno poslovanje društva (na primjer, prijem novog ortaka u društvo, statusne promjene, promjene pravnog oblika, prestanak društva, i sl.) donose se jednoglasno.

(4) Odredbe ugovora o osnivanju ortačkog društva suprotne stavu 3. ovog člana, ništave su.

Registracija promjena

Član 113

Ortačko društvo je dužno da u roku od sedam dana od dana nastanka promjene ili saznanja za promjenu, dostavi nadležnom organu za registraciju podatke o nastalim promjenama u društvu koje se odnose na:

- 1) poslovno ime društva;
- 2) sjedište društva;
- 3) pretežnu djelatnost društva;
- 4) vrijeme trajanja društva;
- 5) postojeću strukturu članova društva ili podatke o njima;
- 6) način raspodjele dobiti, ako je utvrđen osnivačkim aktom;
- 7) vrstu i vrijednost uloga ortaka;
- 8) udio ortaka u društvu;
- 9) iznos osnovnog kapitala društva;
- 10) adresu za prijem elektronske pošte;
- 11) adresu za prijem pošte, ako postoji;
- 12) druge podatke iz ugovora o osnivanju društva.

Glava V

PRAVNI ODNOSI ORTAKA PREMA TREĆIM LICIMA

Zastupanje

Član 114

- (1) Ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno, svaki ortak je ovlašten da samostalno zastupa društvo.
- (2) Ugovorom o osnivanju se može predvidjeti da svi ortaci ili nekoliko ortaka mogu zastupati društvo zajednički.
- (3) Članovi ovlašćeni da zastupaju društvo zajednički, mogu da ovlaste jednog ili više ortaka da zastupaju društvo samostalno u određenim poslovima ili određenoj vrsti poslova.
- (4) Izjava volje trećih lica učinjena bilo kom od ortaka ovlašćenih da zastupaju društvo zajednički, smatraće se da je učinjena društvu.

Otkazivanje zastupanja

Član 115

- (1) Ortak ovlašćen za zastupanje ortačkog društva može otkazati zastupanje koje mu je dato, ako za to postoji opravdan razlog.
- (2) Na otkaz ortaka ovlašćenog za zastupanje se shodno primjenjuju odredbe člana 107. o otkazivanju poslovođenja.

Oduzimanje ovlaštenja za zastupanje

Član 116

Na oduzimanje ovlaštenja za zastupanje ortaku shodno se primjenjuju odredbe člana 108. o oduzimanju ovlaštenja za vođenje poslova.

Zastupanje društva u sporu sa ortakom koji je ovlašten za zastupanje

Član 117

- (1) Ortak koji je ovlašten za zastupanje ne može izdati punomoćje za zastupanje ni zastupati društvo u sporu u kojem je on suprotna strana.
- (2) Pravilo iz stava 1. ovog člana se primjenjuje i ako je druga strana u sporu sa društvom lice povezano sa ortakom u smislu ovog zakona.
- (3) Ako društvo nema drugog ortaka ovlaštenog za zastupanje, punomoćje iz stava 1. ovog člana izdaju svi ostali ortaci zajednički.

Odgovornost ortaka

Član 118

- (1) Ortak odgovara za sve obaveze ortačkog društva cjelokupnom svojom imovinom, solidarno sa drugim ortacima.
- (2) Ortak kome prestane to svojstvo u ortačkom društvu odgovara za sve obaveze društva koje su nastale prije prestanka svojstva ortaka.
- (3) Lice na koje je prenesen udio ortaka ili koje je na drugi način stupilo u ortačko društvo nakon njegovog osnivanja, odgovara za sve obaveze društva bez obzira na to kada su nastale.
- (4) Ako ugovor o osnivanju ili ugovor između ortaka sadrži odredbu o ograničenju odgovornosti ortaka, ta odredba nema pravno dejstvo prema trećim licima.

Prigovori i kompenzacija

Član 119

- (1) Ako povjerilac ortačkog društva zahtjeva od ortaka da mu ispuni obavezu društva, ortak mu može istaći lične prigovore, kao i prigovore koje mu može istaći društvo.
- (2) U slučaju da povjerilac ortačkog društva zahtjeva od ortaka da mu ispuni obavezu društva, a društvo ima potraživanje prema tom povjeriocu, ortak može da odbije ispunjenje u mjeri u kojoj se ono može namiriti kompenzacijom sa društvom.

Odgovornost novog ortaka

Član 120

(1) Lice koje stekne svojstvo ortaka nakon osnivanja društva odgovara za sve obaveze društva kao i postojeći ortaci u skladu sa članovima 118. i 119., uključujući i obaveze koje su nastale prije njegovog pristupanja društvu.

(2) Ako ugovor o osnivanju ili ugovor između ortaka sadrži odredbu o ograničenju odgovornosti ortaka, prema trećim licima ta odredba nema pravno dejstvo.

Glava VI

PRESTANAK SVOJSTVA ORTAKA

Prestanak svojstva ortaka

Član 121

Svojstvo ortaka u ortačkom društvu prestaje:

- 1) smrću ortaka;
- 2) brisanjem ortaka koji je pravno lice iz registra privrednih subjekata;
- 3) istupanjem ortaka iz društva;
- 4) isključenjem ortaka iz društva;
- 5) u drugim slučajevima određenim ugovorom o osnivanju.

Nastavljanje društva sa nasljednicima

Član 122

(1) U slučaju smrti ortaka, udio ortaka se ne nasljeđuje već se raspoređuje preostalim ortacima srazmjerno njihovim udjelima u društvu, ako ugovorom o osnivanju ortačkog društva nije drugačije određeno.

(2) Ako je ugovorom o osnivanju određeno da ortačko društvo nastavlja da posluje sa nasljednicima umrlog ortaka, a nasljednici se ne saglase sa time, udio ortaka se raspoređuje preostalim ortacima srazmjerno njihovim udjelima u društvu.

(3) Ako je ugovorom o osnivanju određeno da ortačko društvo nastavlja da posluje sa nasljednicima umrlog ortaka, nasljednici imaju pravo da zahtjevaju od društva da stupe na mjesto preminulog ortaka ili da zahtjevaju da ortačko društvo promjeni oblik u komanditno društvo, a da oni steknu status komanditora.

(4) Nasljednici imaju pravo da u roku od 60 dana od dana pravosnažnog okončanja ostavinskog postupka iskoriste neko od prava navedenih u stavovima 2. i 3. ovog člana. Ako nasljednici u ovom roku ne iskoriste nijedno od ponuđenih prava, pretpostavlja se da se nijesu saglasili sa time da budu ortaci društva.

(5) Ako nasljednici zahtjevaju da ortačko društvo promjeni oblik u komanditno društvo u skladu sa stavom 3. ovog člana, a preostali ortaci to odbiju, nasljednici imaju pravo da stupe na mjesto umrlog ortaka ili da ne steknu svojstvo ortaka, o čemu su dužni da obavijeste društvo u roku od 10 dana od dana kada su saznali odluku ortaka.

(6) Nasljednici koji ne steknu svojstvo ortaka odgovaraju za obaveze umrlog ortaka po propisima koji uređuju odgovornost nasljednika za dugove ostavioca.

(7) Ako društvo nastavi da posluje sa nasljednicima u obliku komanditnog društva u smislu stava 3. ovog člana, ugovorom o osnivanju može se utvrditi visina udjela u dobiti za komanditore, koja može biti različita od visine udjela u dobiti koju je ostavilac imao kao ortak.

(8) Ako ortačko društvo nastavi da posluje bez nasljednika umrlog ortaka u smislu stavova 1., 2. i 5. ovog člana, nasljednici imaju pravo na isplatu naknade srazmjerno vrijednosti udjela ostavioca u skladu sa članom 125. ovog zakona.

Isključenje ortaka

Član 123

(1) Ortak se može isključiti iz ortačkog društva na osnovu odluke nadležnog suda po tužbi jednog ili više ortaka, ako za to postoji opravdani razlog.

(2) Opravdani razlog za isključenje naročito postoji ako ortak:

- 1) namjerno ili krajnjom nepažnjom prouzrokuje štetu društvu,
- 2) ne izvršava dužnosti propisane ovim zakonom ili osnivačkim aktom, ili
- 3) svojim radnjama ili propuštanjem sprječava ili znatno otežava poslovanje društva.

(3) Ortak se smatra isključenim na dan njegovog brisanja iz nadležnog registra, a na osnovu pravnosnažne sudske odluke o isključenju.

(4) Postupak po tužbi iz ovog člana je hitan.

Istupanje ortaka

Član 124

(1) Ortak može da istupi iz društva podnošenjem pisanog obavještenja o istupanju drugim ortacima.

(2) Pisano obavještenje iz stava 1. ovog člana, podnosi se najmanje dva mjeseca prije isteka poslovne godine, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije utvrđeno.

(3) Ortak koji podnese obavještenje iz stava 2. ovog člana, istupa iz društva istekom poslovne godine u kojoj je obavještenje dato (dan istupanja), ako je u toj poslovnoj godini obavještenje dostavljeno radi registracije u nadležnom registru privrednih subjekata.

(4) Pravo ortaka na istupanje ne može se ograničiti niti isključiti.

Posljedice isključenja i istupanja ortaka iz društva

Član 125

(1) Udio ortaka koji istupa iz društva ili koji je isključen iz društva, dijeli se između ortaka koji ostaju u ortačkom društvu, srazmjerno visini njihovih udjela u društvu, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.

(2) Ortačko društvo je dužno da u roku od šest mjeseci od dana istupanja, odnosno dana isključenja, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno, ortaku koji istupa iz društva ili je isključen iz društva isplati sredstva koja bi u slučaju likvidacije društva primio na dan istupanja, odnosno isključenja, pri čemu se ne uzimaju u obzir tekući i nezavršeni poslovi.

(3) Ako je vrijednost imovine društva na dan istupanja, odnosno isključenja nedovoljna za pokriće obaveza društva, ortak koji istupa ili je isključen iz društva je dužan da isplati društvu dio nepokrivenog iznosa, srazmjerno svom udjelu u društvu, u roku od šest mjeseci od dana istupanja, odnosno isključenja, ako ugovorom o osnivanju ili sporazumom ortaka prilikom istupanja nije određen drugi rok.

(4) Ortak koji je istupio, odnosno koji je isključen iz društva solidarno odgovara za sve obaveze društva nastale do dana istupanja, odnosno isključenja.

(5) Odgovornost ortaka iz stava 4. ovog člana prestaje po isteku perioda od pet godina od dana istupanja, odnosno isključenja, ako ugovorom o osnivanju nije određen duži period.

Učešće ortaka u nezavršenim poslovima

Član 126

(1) Ortak koji istupa ili je isključen iz društva učestvuje u dobiti iz poslova koji u vrijeme njegovog istupanja, odnosno isključenja još nijesu bili završeni, ako ugovorom o osnivanju ili sporazumom ortaka prilikom istupanja nije drugačije određeno.

(2) Ortak koji je istupio iz društva može na kraju svake poslovne godine zahtijevati da se napravi obračun o poslovima završenim u toj godini, da mu se isplati ono što mu iz toga pripada i da mu se podnese izvještaj o stanju poslova koji još nijesu završeni.

Zaštita povjerilaca ortaka

Član 127

(1) Povjerilac koji ima dospjelo potraživanje prema ortaku po osnovu pravnosnažne i izvršne presude ima pravo da u pisanoj formi zahtjeva od društva da mu isplati sredstva koja bi ortak primio u slučaju likvidacije društva, ali samo do visine svog potraživanja.

(2) Društvo je dužno da bez odlaganja obavijesti ortaka o prijemu zahtjeva iz stava 1. ovog člana.

(3) Danom isplate povjerioca u skladu sa stavom 1. ovog člana ortak gubi svojstvo ortaka, a njegov udio raspodjeljuje se ostalim ortacima, srazmjerno njihovim udjelima u društvu.

(4) Ortak koji je izgubio svojstvo ortaka u skladu sa stavom 3. ovog člana, ima pravo na isplatu sredstava koja bi primio u slučaju likvidacije društva, umanjenu za iznos sredstava isplaćenih njegovom povjeriocu.

(5) Ako društvo u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja zahtjeva iz stava 1. ovog člana ne izvrši isplatu sredstava povjeriocu ortaka, povjerilac ortaka može prinudno zahtijevati namirenje svog potraživanja na imovini društva do visine onoga što bi ortak primio u slučaju likvidacije društva.

Prestanak ortačkog društva odlukom suda

Član 128

- (1) Po tužbi nekog od ortaka nadležni sud donosi presudu kojom određuje prestanak društva kada za to postoji opravdan razlog.
- (2) Opravdan razlog u smislu stava 1. ovog člana postoji ako ortaci ne mogu da vode poslove društva zbog međusobnog neslaganja (blokada) ili ako iz drugih razloga nije moguće da društvo nastavi poslovanje u skladu sa ovim zakonom, odnosno ugovorom o osnivanju.
- (3) Ništav je sporazum kojim se isključuje ili ograničava pravo ortaka na podnošenje tužbe iz stava 1. ovog člana.
- (4) Tužba iz stava 1. ovog člana podnosi se protiv društva.

DIO ČETVRTI

KOMANDITNO DRUŠTVO

Glava I

POJAM I OSNIVANJE KOMANDITNOG DRUŠTVA

Komanditno društvo i članovi društva

Član 129

- (1) Komanditno društvo je privredno društvo koje ima najmanje dva fizička ili pravna lica, od kojih najmanje jedan mora biti komplementar, a najmanje jedan mora biti komanditor.
- (2) Komplementar odgovara za obaveze komanditnog društva cjelokupnom svojom imovinom, solidarno sa drugim komplementarima.
- (3) Komanditori ne odgovaraju za obaveze društva, osim u slučajevima izričito utvrđenim ovim zakonom.

Ugovor o osnivanju

Član 130

Ugovor o osnivanju komanditnog društva obavezno sadrži:

- 1) podake o komplementarima i komanditorima iz člana 4;
 - 2) poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost društva;
 - 3) vrstu i vrijednost uloga svakog komplementara i komanditora;
 - 4) iznos osnovnog kapitala društva;
 - 5) udio svakog komplementara i komanditora;
 - 6) imena zakonskih zastupnika;
 - 7) adresu za prijem elektronske pošte.
- (2) Izmjene i dopune ugovora o osnivanju komanditnog društva vrše se jednoglasnom odlukom svih članova društva, ako ugovorom o osnivanju nije drukčije određeno.

Registracija komanditnog društva i promjena podataka

Član 131

- (1) Postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja komanditnog društva iz registra privrednih subjekata vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(2) Komanditno društvo je dužno da organu nadležnom za registraciju, uz registracionu prijavu, u roku od sedam dana od dana nastanka promjene ili saznanja za promjenu iz ugovora, dostavi podatke koji se odnose na:

- 1) promjenu podataka iz člana 130. stav 1.;
- 2) promjenu svojstva člana iz komplementara u komanditora, odnosno komanditora u komplementara;
- 3) promjenu adrese za prijem pošte, ako postoji.

Primjena odredaba o ortačkom društvu

Član 132

Ako odredbama ovog dijela zakona nije drugačije određeno, na komanditno društvo primjenjuju se odredbe ovog zakona kojima se uređuje ortačko društvo.

Ulog i udio

Član 133

(1) Komplementari i komanditori stiču udjele u komanditnom društvu srazmjerno svojim ulozima u društvo, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.

(2) Ulozi komanditora ne mogu biti u radu i uslugama.

Prenos udjela

Član 134

(1) Prenos udjela komanditora na drugog člana ili treće lice je slobodan.

(2) Komplementar može slobodno prenijeti dio svog udjela na drugog komplementara ili na komanditora.

(3) Komplementar ne može prenijeti svoj udio na treće lice, u cjelosti ili djelimično, bez saglasnosti svih ostalih članova društva.

(4) Prenosom udjela sa komplementara na komanditora, u cjelosti ili djelimično, komanditor zadržava to svojstvo u društvu.

(5) Prenosom dijela udjela komplementar zadržava svojstvo komplementara u društvu.

(6) Ugovorom o osnivanju se prenos udjela može urediti na drugačiji način od onog koji je propisan ovim članom.

Raspodjela dobiti

Član 135

Komanditori i komplementari učestvuju u podjeli dobiti srazmjerno svojim udjelima u društvu, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno.

Glava II

VOĐENJE POSLOVA, ZASTUPANJE I PRAVA KOMANDITORA

Vođenje poslova društva

Član 136

- (1) Komplementari vode poslove društva.
- (2) Komanditori nijesu ovlašćeni da vode poslove društva.
- (3) Svaki komanditor ima pravo da se usprotivi odluci komplementara koja je izvan redovnog poslovanja društva.
- (4) U slučaju iz stava 3. ovog člana, odluka komplementara ne proizvodi dejstvo.

Pravo nadzora komanditora

Član 137

- (1) Komanditor ima pravo da izvrši uvid ili da zahtjeva kopije godišnjih finansijskih izvještaja, kao i da mu se dozvoli uvid u poslovne knjige i dokumente društva, u bilo koje vrijeme.
- (2) Ako komanditoru nije omogućeno vršenje prava iz stava 1. ovog člana u roku od osam dana od dana kada je podnio zahtjev, komanditor može tražiti da sud u vanparničnom postupku naloži društvu da postupi po njegovom zahtjevu.
- (3) Postupak iz stava 2. ovog člana je hitan i sud je dužan da donese odluku u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

Isplata dobiti komanditoru

Član 138

- (1) Komanditoru se isplaćuje udio u dobiti društva u roku koji je utvrđen ugovorom o osnivanju.
- (2) Ako ugovorom o osnivanju rok za isplatu dijela dobiti komanditoru nije utvrđen, on ne može biti duži od 90 dana od dana usvajanja godišnjih finansijskih izvještaja društva.

Zastupanje društva

Član 139

- (1) Komplementari zastupaju društvo.
- (2) Komanditori nijesu ovlašćeni da zastupaju društvo.
- (3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, komanditoru se može dati prokura odlukom svih komplementara.

Odgovornost komanditora

Član 140

- (1) Komanditor ne odgovara za obaveze društva.
- (2) Izuzetno, komanditor odgovara za sve obaveze društva, neograničeno i solidarno sa komplementarima, u sljedećim slučajevima:
- 1) ako komanditor zloupotrijebi svojstvo pravnog lica komanditnog društva u smislu člana 18. ovog zakona;
 - 2) ako se lično ime (ime i prezime) komanditora uz njegovu saglasnost nalazi u poslovnom imenu komanditnog društva;
 - 3) ako komanditor vodi poslove komanditnog društva ili zastupa komanditno društvo protivno odredbama članova 136. i 139.
- (3) U slučajevima iz stava 2. ovog člana, komanditor prema trećim licima odgovara i za obaveze koje su nastale prije njegovog pristupanja društvu.

Prestanak statusa komplementara i komanditora

Član 141

- (1) U slučaju smrti komanditora koji je fizičko lice, odnosno prestanka komanditora koji je pravno lice, na njegovo mjesto stupaju nasljednici, odnosno pravni sljedbenici.
- (2) Ako u komanditnom društvu prestane svojstvo svim komplementarima, a u društvo nije primljen novi komplementar u roku od šest mjeseci od dana prestanka svojstva posljednjeg komplementara, komanditori jednoglasno mogu donijeti odluku o promjeni oblika društva, u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Ako u slučaju iz stava 2. ovog člana komanditori ne donesu odluku o promjeni oblika društva u propisanom roku, nadležni organ za registraciju po službenoj dužnosti iniciraće pokretanje postupka sudske likvidacije društva.
- (4) Ako u komanditnom društvu prestane svojstvo svim komanditorima, a u roku od tri mjeseca od dana prestanka svojstva posljednjeg komanditora nije primljen novi komanditor, komplementari mogu donijeti jednoglasnu odluku o promjeni oblika društva, u skladu sa ovim zakonom.
- (5) Ako komplementari ne donesu odluku iz stava 4. ovog člana u propisanom roku, nadležni organ za registraciju po službenoj dužnosti iniciraće pokretanje postupka sudske likvidacije društva.

Prestanak komanditnog društva

Član 142

Na prestanak komanditnog društva primjenjuju se odredbe ovog zakona o prestanku ortačkog društva.

DIO PETI

AKCIONARSKO DRUŠTVO

Glava I

OPŠTE ODREDBE

Pojam akcionarskog društva

Član 143

- (1) Akcionarsko društvo je privredno društvo čiji je osnovni kapital utvrđen i podijeljen na akcije koje su u svojini jednog ili više akcionara.
- (2) Akcionari ne odgovaraju za obaveze akcionarskog društva, osim ako su ispunjeni uslovi iz člana 18. ovog zakona.

Javno akcionarsko društvo

Član 144

- (1) Javno akcionarsko društvo je akcionarsko društvo koje je uspješno izvršilo javnu ponudu akcija u skladu sa prospektom čije je objavljivanje odobrila Komisija za tržište kapitala ili čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu.
- (2) Odredbe ovog zakona o akcionarskim društvima se primjenjuju na sva akcionarska društva, osim ako za javna akcionarska društva nije što drugo predviđeno.

Jednočlano akcionarsko društvo

Član 145

- (1) Jednočlano akcionarsko društvo je akcionarsko društvo koje osniva jedno fizičko ili pravno lice odlukom o osnivanju, odnosno akcionarsko društvo u kojem sve akcije nakon osnivanja stekne jedno fizičko ili pravno lice.
- (2) Ako nakon osnivanja sve akcije stekne jedno fizičko ili pravno lice, društvo je dužno da nastalu promjenu i podatke iz člana 4. ovog zakona o jedinom akcionaru registruje kod nadležnog organa za registraciju u roku od osam dana od dana kada je ta promjena registrovana u CKDD.
- (3) Jedini akcionar jednočlanog društva može sam da obavlja dužnost izvršnog direktora, odnosno člana organa uprave društva ili imenovati drugo lice.
- (4) Svi ugovori između jedinog člana i njegovog akcionarskog društva koje zastupa moraju biti unijete u knjigu ugovora koja se vodi u pisanoj formi.

(5) Stav 5. se ne primjenjuje na ugovore zaključene u okviru redovnog poslovanja jednočlanog akcionarskog društva pod uobičajenim tržišnim uslovima.

Osnivači akcionarskog društva

Član 146

Akcionarska društva mogu osnivati domaća i strana, fizička ili pravna lica, zaključivanjem ugovora o osnivanju ili odlukom o osnivanju.

Osnovni kapital akcionarskog društva

Član 147

(1) Akcionarsko društvo ima osnovni kapital.

(2) Osnovni kapital akcionarskog društva mora iznositi najmanje 25.000 eura (minimalni osnovni kapital).

(3) Uplaćeni iznos novčanog dijela osnovnog kapitala ne može biti niži od minimalnog osnovnog kapitala iz stava 2. ovog člana.

(4) Posebnim zakonom može biti predviđen veći iznos minimalnog osnovnog kapitala od iznosa iz stava 2. ovog člana, a primjenjuje se na posebne oblike akcionarskih društava uređene tim zakonom.

Glava II

OBAVEZNI AKTI AKCIONARSKOG DRUŠTVA

Dva obavezna akta

Član 148

Akcionarsko društvo mora da ima dva obavezna akta: osnivački akt i statut.

Osnivački akt

Član 149

Osnivački akt akcionarskog društva mora da sadrži:

- 1) podatke o osnivačima akcionarskog društva iz člana 4. ovog zakona;
- 2) poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost akcionarskog društva;
- 3) osnovni kapital akcionarskog društva;
- 4) nominalnu vrijednost akcija;
- 5) ukupan iznos novčanih uloga svakog od akcionara koji osniva društvo;
- 6) podatke o osnivačima koji unose nenovčane uloge, opis uloga i njegova procijenjena novčana vrijednost;

- 7) podatke o akcijama koje upisuje svaki akcionar koji osniva društvo i to: broj akcija, njihovu vrstu i klasu, njihovu nominalnu vrijednost, odnosno kod akcija bez nominalne vrijednosti dio osnovnog kapitala za koji su one izdate;
- 8) rokove za uplatu, odnosno unošenje uloga u društvo;
- 9) postupak i rokove za javnu ponudu akcija kod sukcesivnog osnivanja;
- 10) ovlaštenje da jedan ili više osnivača zastupaju osnivače u postupku osnivanja društva;
- 11) procijenjene troškove osnivanja i način njihove nadoknade, ako je nadoknada troškova predviđena;
- 12) i druga pitanja, ako je to predviđeno ovim zakonom.

Statut

Član 150

(1) Statut akcionarskog društva sadrži naročito:

- 1) poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost akcionarskog društva;
- 2) podatke o visini upisanog i uplaćenog osnovnog kapitala;
- 3) vrste i klase izdatih akcija;
- 4) bitne elemente izdatih akcija svake vrste i klase, uključujući i eventualne obaveze, ograničenja i privilegije vezane za svaku klasu akcija;
- 5) način i postupak sazivanja skupštine akcionara i načini glasanja;
- 6) sistem upravljanja koji društvo prihvata (jednodomni ili dvodomni);
- 7) ovlaštenja organa uprave društva, broja članova ovih organa, bliže uređivanje načina njihovog imenovanja i razrješenja, kao i način odlučivanja tih organa;
- 8) postupak izmjena statuta, odnosno usvajanje novog statuta; i
- 9) druge odredbe za koja je zakonom propisano da moraju biti sadržane u statutu.

(2) Pored podataka iz stava 1. ovog člana, statut može da uređuje i pitanja za koja je ovim zakonom propisano da se mogu urediti statutom, kao i sva druga pitanja od značaja za rad društva.

Odnos osnivačkog akta i statuta

Član 151

Statut akcionarskog društva mora biti usaglašen sa osnivačkim aktom u trenutku registracije osnivanja društva.

Izmjene statuta

Član 152

(1) Statut se mijenja odlukom skupštine akcionara, za koju mora da glasa dvotrećinska većina svih akcija sa pravom glasa, osim ako statutom nije predviđena veća većina.

(2) Ako se predloženom odlukom o izmjeni statuta povećavaju obaveze akcionara, za usvajanje odluke potrebna je saglasnost svakog akcionara čije se obaveze uvećavaju.

(3) Statutom ili odlukom skupštine donijetom u skladu sa stavom 1. ovog člana, može se ovlastiti odbor direktora, odnosno upravni odbor da svojom odlukom mijenja statut, ali samo u dijelu koji se odnosi na poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost akcionarskog društva.

(4) U slučaju da je sud ili drugi nadležni državni organ naložio promjenu statuta, odluku o izmjeni statuta donosi odbor direktora, odnosno upravni odbor, najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema pravosnažne presude.

(5) Izmjene statuta u smislu ovog člana obuhvataju kako izmjene i/ili dopune postojećeg statuta, tako i usvajanje novog statuta.

Glava III

OSNIVANJE AKCIONARSKOG DRUŠTVA

Načini osnivanja akcionarskog društva

Član 153

Akcionarsko društvo može se osnivati simultano i sukcesivno.

Simultano osnivanje akcionarskog društva

Član 154

(1) Akcionarsko društvo simultano se osniva:

- 1) potpisivanjem ugovora o osnivanju, odnosno donošenjem odluke o osnivanju, uz obaveznu ovjeru potpisa osnivača ili njihovih zastupnika, u skladu sa zakonom;
- 2) upisom i uplatom svih akcija od strane osnivača prilikom osnivanja, bez upućivanja javnog poziva za upis i uplatu akcija;
- 3) pribavljanjem rješenja o evidentiranju osnivačke emisije akcija od Komisije za tržište kapitala;
- 4) usvajanjem statuta na osnivačkoj skupštini, uz obaveznu ovjeru potpisa predsjedavajućeg osnivačke skupštine, u skladu sa zakonom;
- 5) registracijom kod nadležnog organa za registraciju, u skladu sa zakonom koji uređuje registraciju.

(2) Nakon potpisivanja ugovora, odnosno odluke o osnivanju akcionarskog društva, osnivači otvaraju račun na ime društva u osnivanju kod banke registrovane u Crnoj Gori, na kojem novčana sredstva uplaćena za akcije društva od strane njegovih osnivača ostaju do okončanja postupka registracije društva (račun društva u osnivanju).

(3) Osnivači su dužni da izvrše uplatu, odnosno unošenje uloga u društvo u roku utvrđenom osnivačkim aktom.

(4) Ako jedan ili više osnivača nijesu uplatili novčane uloge, odnosno unijeli nenovčani ulog u roku utvrđenom osnivačkim aktom, osnivači koji su uplatili, odnosno unijeli uloge mogu izmijeniti ugovor o osnivanju akcionarskog društva u dijelu koji se odnosi na osnivače i njihove akcije, pod uslovom da zbir blagovremeno uplaćenih novčanih uloga iznosi najmanje 25.000 eura.

- (5) Osnivači su dužni da evidentiraju osnivačku emisiju akcija kod Komisije za tržište kapitala.
- (6) Osnivačka skupština društva ne mora se održati, ako svi osnivači društva potpišu odluku o prihvatanju statuta društva, procjeni nenovčanih uloga, izboru organa upravljanja i revizora društva i druge odluke koje se donose na osnivačkoj skupštini.
- (7) Svi potpisi na odlukama iz stava 6. ovog člana ovjeravaju se u skladu sa zakonom.
- (8) Ako se odluka ne donese u skladu sa stavom 6. ovog člana, osnivačka skupština mora se održati u roku od 30 dana od dana isteka roka za uplatu, odnosno unošenje uloga iz osnivačkog akta.

Sukcesivno osnivanje akcionarskog društva

Član 155

- (1) Akcionarsko društvo osniva se sukcesivno:
- 1) potpisivanjem ugovora o osnivanju ili donošenjem odluke o osnivanju, uz obaveznu ovjeru potpisa osnivača ili njihovih zastupnika, u skladu sa zakonom;
 - 2) upisom dijela akcija od strane osnivača;
 - 3) pribavljanjem odobrenja za osnivačku emisiju akcija od Komisije za tržište kapitala;
 - 4) objavljivanjem javnog poziva za upis preostalih akcija i upis akcija po tom osnovu;
 - 5) pribavljanjem rješenja o uspješnosti osnivačke emisije akcija od Komisije za tržište kapitala;
 - 6) usvajanjem statuta na osnivačkoj skupštini, uz obaveznu ovjeru potpisa predsjedavajućeg osnivačke skupštine, u skladu sa zakonom;
 - 7) registracijom kod nadležnog organa za registraciju, u skladu sa zakonom koji uređuje registraciju.
- (2) Nakon potpisivanja ugovora o osnivanju, odnosno odluke o osnivanju akcionarskog društva, osnivači su dužni da otvore račun kod banke registrovane u Crnoj Gori, na koji ulagači uplaćuju novčana sredstva, na osnovu javnog poziva za upis akcija.

Javni poziv za upis akcija

Član 156

- (1) Javni poziv za upis akcija mora da sadrži najmanje sljedeće informacije:
- 1) poslovno ime, pretežnu djelatnost i iznos osnovnog kapitala akcionarskog društva koje se osniva;
 - 2) broj, vrste, klase i nominalnu vrijednost akcija koje se nude na upis;
 - 3) broj, vrste, klase i nominalnu vrijednost akcija koje su upisali osnivači;
 - 4) dan usvajanja osnivačkog akta;
 - 5) podatke o osnivačima akcionarskog društva iz člana 4. ovog zakona;
 - 6) mjesto gdje se upisuju akcije, sa napomenom da se tamo može razgledati i osnivački akt akcionarskog društva;
 - 7) vrijeme početka i kraja upisa;
 - 8) dan kada prestaju obaveze upisnika ako se do tada akcionarsko društvo ne prijavi za upis u registar;

- 9) rok u kome je upisnik dužan da uplati ulog, kao i posljedice neuplate, odnosno neblagovremene uplate uloga;
- 10) podatke o posebnim pogodnostima, ulozima u stvarima i pravima, preuzimanju stvari, troškovima osnivanja, kao i posebnim plaćanjima i naknadama;
- 11) način sazivanja osnivačke skupštine;
- 12) najveći iznos troškova osnivanja koji idu na teret društva.

(2) Ništav je javni poziv koji ne sadrži sve podatke iz stava 1. ovog člana. Upisnik se ne može pozivati na to da ga upis ne obavezuje ili da je ništav, ako je akcionarsko društvo upisano u nadležni registar, a on je glasao na osnivačkoj skupštini ili je kasnije kao akcionar ostvarivao pravo u društvu ili ispunio obavezu prema društvu.

Upis i uplata

Član 157

Upis akcija smatra se izvršenim u trenutku kada lice izvrši uplatu, odnosno unošenje uloga u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i javnim pozivom za upis i uplatu.

Neuspjelo javni upis

Član 158

- (1) Rok za upis akcija ne može biti duži od tri mjeseca računajući od dana određenog za početak roka za upis.
- (2) Ako se roku iz stava 1. ovog člana ne upiše javnim pozivom utvrđeni broj akcija, osnivači mogu u roku od 15 dana od isteka roka sami da upišu i uplate preostale neupisane akcije.
- (3) Ako osnivači iz stava 2. ovog člana ne upišu i ne uplate sve preostale akcije, smatra se da osnivanje nije uspjelo i da emisija nije uspješna, a osnivači moraju u narednih 15 dana novim oglasom da pozovu upisnike da podignu uplaćene iznose, odnosno da preuzmu uloge u stvarima.
- (4) Osnivači su solidarno i neograničeno odgovorni za povraćaj unijetih uloga u skladu sa stavom 3. ovog člana.

Sazivanje osnivačke skupštine

Član 159

- (1) Osnivačka skupština se mora održati u roku od 60 dana od dana isteka roka za upis akcija utvrđen u javnoj ponudi, pod uslovom da je emisija bila uspješna.
- (2) Osnivači sazivaju osnivačku skupštinu oglasom koji se mora objaviti na isti način kao što je bio objavljen javni poziv za upis akcija, ali tako da između objave oglasa i dana održavanja sjednice protekne najmanje 15 dana.
- (3) U roku iz stava 2. ovog člana upisnicima se mora omogućiti da u mjestu gdje su upisali akcije ili na nekom drugom mjestu određenom od strane osnivača razgledaju osnivački akt i prijedlog statuta.

(4) Sud u vanparničnom postupku može na zahtjev osnivača iz opravdanih razloga da produži rok za sazivanje sjednice osnivačke skupštine za najviše 30 dana.

(5) Odredbe ovog zakona koje se odnose na skupštinu akcionara primjenjuju se i na osnivačku skupštinu.

Posljedice neodržavanja osnivačke skupštine

Član 160

(1) Ako se osnivačka skupština ne održi u zakonom propisanom roku, smatra se da osnivanje nije uspjelelo.

(2) U roku od 15 dana po proteku roka za sazivanje osnivačke skupštine osnivači moraju oglasom objavljenim na način na koji je objavljen javni poziv za upis akcija da pozovu upisnike da preuzmu svoje uloge.

(3) Ako osnivači ne postupe u skladu sa stavom 2. ovog člana, oglas će o trošku osnivača, na prijedlog nekog od upisanika, da objavi sud u vanparničnom postupku.

Održavanje i glasanje osnivačke skupštine

Član 161

(1) Osnivačka skupština se mora održati u sjedištu društva, ako u javnom pozivu za upis akcija nije određeno neko drugo mjesto.

(2) Kvorum za održavanje osnivačke skupštine čine upisnici koji su imaoći većine akcija, a ako je izdato više klasa akcija, onda moraju biti prisutni upisnici većine akcija svake klase.

(3) U slučaju da kvorum nije postignut, primjenjuju se odredbe člana 297. ovog zakona.

(4) Osnivačka skupština, ako ovim zakonom ili osnivačkim aktom nije drugačije određeno, donosi odluke iz svoje nadležnosti prostom većinom glasova prisutnih akcionara, ako osnivačkim aktom i u skladu sa njim javnom ponudom nije određen veći broj glasova.

(5) Na osnivačkoj skupštini svaka akcija daje pravo na jedan glas.

Ovlašćenja osnivačke skupštine

Član 162

(1) Osnivačka skupština akcionarskog društva:

1) utvrđuje da li su propisno upisane akcije, kao i da li su uplaćeni i unijeti ulogi, u skladu sa ovim zakonom i osnivačkim aktom;

2) bira članove organa uprave društva;

3) odobrava ugovore i druge obaveze preuzete u postupku i za potrebe osnivanja društva od strane osnivača i drugih lica;

4) odlučuje o prihvatanju procjene vrijednosti nenovčanih uloga;

5) usvaja statut društva;

6) utvrđuje iznos troškova osnivanja društva.

(2) Osnivačka skupština akcionarskog društva o prihvatanju procjene uloga u stvarima i pravima glasa odvojeno za svaki takav ulog. Osnivači i upisnici akcija na osnovu uloga u stvarima ili u pravima nemaju o tom pitanju pravo glasa i njihovi glasovi ne računaju se u kvorum niti za potrebnu većinu za donošenje odluke.

(3) Na osnivačkoj skupštini osnivači koji su imali troškove osnivanja društva nemaju pravo glasa pri odobrenju troškova osnivanja društva, a lica koja imaju posebne ugovore sa društvom koji podliježu odobrenju skupštine nemaju pravo glasa pri odlučivanju o tom pitanju.

Troškovi osnivanja akcionarskog društva

Član 163

(1) Osnivačkim aktom ili statutom društva može se ustanoviti obaveza društva da isplati osnivačima i drugim licima troškove po osnovu osnivanja društva, pod uslovom:

- 1) da je osnivačkim aktom ili statutom utvrđen najveći iznos tih troškova;
- 2) da osnivači podnesu odgovarajuće dokaze o nastalim troškovima;
- 3) da osnivačka skupština ne odbije isplatu troškova iz opravdanih razloga.

(2) Ako je za početak obavljanja djelatnosti potrebna dozvola, odobrenje ili licenca (u daljem tekstu: dozvola) u skladu sa posebnim zakonom, osnivači su neograničeno solidarno odgovorni za sve obaveze društva koje nastanu u vremenu do izdavanja dozvole, osim za obaveze nastale iz ugovora koji je društvo zaključilo nakon registracije kod nadležnog registra i koji će se realizovati nakon dobijanja dozvole za obavljanje djelatnosti.

Registracija akcionarskog društva

Član 164

(1) Postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja akcionarskog društva iz nadležnog registra vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(2) Podaci o poslovnom imenu, sjedištu i pretežnoj djelatnosti društva, imenima članova organa uprave i članovima drugih organa društva registrovanih u nadležnom registru, revizora i sekretara društva, ukoliko ga društvo ima, datum donošenja osnivačkog akta, usvajanja statuta i registracije akcionarskog društva, objavljuju se na zvaničnoj internet stranici nadležnog organa za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Sticanje imovine od osnivača nakon registracije

Član 165

(1) Ako akcionarsko društvo u periodu od dvije godine od dana registracije društva zaključi ugovor sa osnivačem, na osnovu kog stiče određenu imovinu, a ima obavezu da plati cijenu koja je jednaka ili veća od 10% osnovnog kapitala društva, neophodna je saglasnost skupštine.

(2) Odluka skupštine iz stava 1. ovog člana se donosi dvotrećinskom većinom glasova akcionara prisutnih na sjednici, ako statutom nije predviđena veća većina.

(3) Skupština akcionara odluku iz stava 2. donosi na osnovu pisanog ugovora društva i osnivača i izvještaja procjenitelja sačinjenog u skladu sa pravilima ovog zakona o procjeni vrijednosti nenovčanih uloga.

(4) U izvještaju iz stava 3. ovog člana procjenitelj treba da utvrdi da li je vrijednost imovine stečene od osnivača najmanje jednaka visini cijene koju društvo za tu imovinu plaća.

(5) Odluka skupštine i izvještaj procjenitelja se dostavljaju nadležnom organu za registraciju u roku od šest mjeseci od dana održane sjednice skupštine radi registracije.

(6) Odredbe ovog člana se ne primjenjuju ako je:

- 1) sticanje izvršeno u okviru redovnog poslovanja društva;
- 2) pravni posao izvršen uz nadzor ili na osnovu odluke suda ili upravnog organa;
- 3) sticanje izvršeno na regulisanom tržištu ili multilateralnoj trgovačkoj platformi u skladu sa zakonom koji uređuje tržište kapitala;
- 4) sticanje zasnovano na odredbama statuta društva.

(7) Odredbe ovog člana ne utiču na prava osnivača da ostvaruje sudsku zaštitu u skladu sa zakonom.

(8) Saglasnost skupštine iz stava 1. ovog člana se ne zahtjeva u slučaju jednočlanog akcionarskog društva.

Glava IV

AKCIJE I DRUGE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

ODJELJAK A

AKCIJE

Pojam akcije

Član 166

(1) Akcija je prenosiva i vlasnička hartija od vrijednosti koja predstavlja dio osnovnog kapitala akcionarskog društva.

(2) Akcije se izdaju u dematerijalizovanoj formi i glase na ime.

(3) Sve akcije se moraju evidentirati kod Komisije za tržište kapitala i registrovati u registru hartija od vrijednosti koji vodi CKDD u skladu sa odredbama zakona koji uređuje tržište kapitala.

(4) Nakon evidentiranja i registracije u skladu sa stavom 3. ovog člana, akcijski kapital se registruje kod nadležnog organa za registraciju privrednih subjekata u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(5) Na registraciju izdatih akcija, zakonitih imalaca, prenosa akcija, prenosa prava iz akcija, ograničenja prava iz akcija i upis prava trećih lica na akcijama, primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuje tržište kapitala.

(6) Akcija je nedjeljiva.

Vrste i klase akcija

Član 167

- (1) Akcije se klasifikuju prema pravima koje daju na osnovu zakona, statuta i/ili odluke društva donijete u postupku njihove emisije.
- (2) Prema sadržini prava koje daju svojim imaočima, akcionarsko društvo može emitovati dvije vrste akcija: obične i povlašćene.
- (3) Akcije koje daju ista prava u okviru jedne vrste akcija čine klasu akcija.
- (4) Sve obične akcije uvijek čine jednu klasu akcija.
- (5) Akcionarskom društvu je dozvoljeno da izdaje više klasa povlašćenih akcija.

Obične akcije

Član 168

- (1) Obične akcije su akcije koje imaoču daju prava iz članova 190. i 191. ovog zakona, kao i druga prava propisana ovim zakonom i statutom društva.
- (2) Akcionarsko društvo mora da ima barem jednu običnu akciju.
- (3) Obične akcije se ne mogu pretvoriti u povlašćene akcije ili druge hartije od vrijednosti.

Povlašćene akcije

Član 169

- (1) Povlašćene akcije svojim imaočima daju jedno ili više povlašćenih prava utvrđenih statutom i odlukom o emisiji, kao što su:
 - 1) pravo na isplatu dividende u unaprijed određenom novčanom iznosu ili u procentu od nominalne vrijednosti povlašćene akcije, koja se isplaćuje prije isplate dividende imaočima običnih akcija;
 - 2) pravo prvenstva prilikom raspodjele ostatka imovine nakon sprovođenja postupka likvidacije, odnosno stečaja društva u odnosu na imaoce običnih akcija;
 - 3) pravo pretvaranja tih akcija u obične akcije ili u drugu klasu povlašćenih akcija (zamjenljive povlašćene akcije);
 - 4) pravo prodaje tih akcija akcionarskom društvu po unaprijed utvrđenoj cijeni ili pod drugim uslovima (otkupljive povlašćene akcije).
- (2) Ukupna nominalna vrijednost izdatih i odobrenih povlašćenih akcija ne može biti veća od 50% osnovnog kapitala društva.

Pravo na prioritetnu isplatu dividendi imalaca povlašćenih akcija

Član 170

- (1) Povlašćene akcije, koje daju pravo na prioritetnu isplatu dividendi, mogu biti kumulativne i nekumulativne, odnosno participativne i neparticipativne.
- (2) Kumulativne povlašćene akcije daju pravo na isplatu dividende utvrđenu za tu akciju, čak i ako dobit nije ostvarena ili nije dovoljna za plaćanje iznosa dividendi, pri čemu se neisplaćeni dio kumulira i isplaćuje tokom narednih poslovnih godina kada dobit bude dovoljna za isplatu.
- (3) Kod nekumulativne povlašćene akcije neisplaćena dividenda se ne može se prenijeti kao obaveza društva, odnosno pravo akcionara u narednu poslovnu godinu.
- (4) Participativne povlašćene akcije daju pravo imaocima da nakon isplate prioritetne dividende učestvuju i u raspodjeli dobiti zajedno sa imaocima običnih akcija.
- (5) Neparticipativne povlašćene akcije daju samo pravo na isplatu prioritetne dividende, bez mogućnosti učestvovanja u raspodjeli ostatka dobiti.
- (6) Društvo je u obavezi da na redovnoj sjednici skupštine donese odluku o raspodjeli dividendi imaocima povlašćenih akcija, u skladu sa sadržinom njihovog prava na prioritetnu isplatu dividendi.
- (7) Ako društvo na redovnoj sjednici ne donese odluku o raspodjeli dividendi u skladu sa stavom 6. ovog člana ili ukoliko na dnevnom redu zakazane redovne sjednice nije predloženo donošenje takve odluke, svaki imalac povlašćene akcije, koji ima pravo na prioritetnu isplatu dividendi, ima pravo da podnese zahtjev odboru direktora, odnosno upravnom odboru, da zakaže redovnu ili vanrednu sjednicu sa tom tačkom dnevnog reda ili da tu tačku uvrsti u dnevni red već zakazane sjednice, odnosno da ako takva tačka već postoji, ali ne odgovara sadržini njihovog prava, da predloži donošenje drugačije odluke.
- (8) Ako odbor direktora, odnosno upravni odbor ne postupi po zahtjevu iz stava 7. ovog člana, svaki imalac povlašćene akcije koji ima pravo na prioritetnu isplatu dividendi ima pravo da od suda u vanparničnom postupku zahtjeva da naloži društvu donošenje ovakve odluke.

Otkupljive povlašćene akcije

Član 171

- (1) Otkupljive povlašćene akcije su akcije koje daju pravo akcionarskom društvu, akcionaru ili akcionarskom društvu i akcionaru, da od druge strane zahtijevaju da im proda, odnosno kupi akcije u skladu sa odredbama statuta ili odluke o emisiji.
- (2) Otkupljive povlašćene akcije se moraju izdati kao takve. Akcije koje su već izdate ne mogu naknadno postati otkupljive, bez obzira na drugačije odredbe statuta ili odluke društva.
- (3) Statutom društva se mora odrediti otkupna cijena ili se moraju predvidjeti pravila kojima se ona određuje. Korišćenje prava na otkup nije dozvoljeno ako statut nema pravila o utvrđivanju otkupne cijene.
- (4) Otkupna cijena se može platiti samo iz sredstava društva raspoloživih za isplatu dividendi.
- (5) Ako je imalac otkupljive povlašćene akcije iskoristio pravo na otkup, te akcije se poništavaju, a društvo ima obavezu isplate utvrđene otkupne cijene.

(6) Otkupna cijena se mora isplatiti akcionaru u roku od 12 mjeseci od dana korišćenja prava na otkup, osim ukoliko statutom nije predviđen kraći rok.

(7) Ako akcionar namjerava da iskoristi pravo na otkup svojih povlašćenih akcija, on je dužan da o tome obavijesti odbor direktora, odnosno upravni odbor. Na osnovu primljenog obavještenja, odbor direktora, odnosno upravni odbor u roku od 10 dana donosi odluku o otkupu akcija.

(8) Ako društvo namjerava da iskoristi pravo na otkup izdatih povlašćenih akcija, odbor direktora, odnosno upravni odbor o tome obavještava akcionare.

(9) Pravo na otkup akcija se ne može ostvarivati za vrijeme trajanja postupka likvidacije ili stečaja.

(10) Prilikom ostvarivanja prava na otkup akcija društvo mora da poštuje načelo jednakog tretmana svih imalaca otkupljivih akcija, osim ukoliko jednoglasnom odlukom ovi akcionari odluče drugačije.

Neimovinska prava imalaca povlašćenih akcija

Član 172

(1) Imalac povlašćene akcije ima pravo učešća u radu skupštine.

(2) Imalac povlašćene akcije nema pravo glasa na sjednicama skupštine akcionarskog društva, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, akcionari sa povlašćenim akcijama imaju pravo jednog glasa po akciji na bilo kojoj skupštinskoj sjednici u okviru svoje klase akcija kada se odlučuje o:

- 1) povećanju ili smanjenju broja izdatih ili odobrenih akcija te klase;
- 2) izmjeni bilo kog povlašćenog prava koje daju akcije te klase;
- 3) podjeli ili spajanju akcija te klase, odnosno njihovoj zamjeni za akcije druge klase;
- 4) emisiji nove klase akcija koje daju veća prava u odnosu na prava koja daju akcije te klase ili izmjeni prava akcija druge klase tako da daju jednaka ili veća prava u odnosu na prava koja daju akcije te klase;
- 5) utvrđivanju prava imalaca bilo kojih drugih hartija od vrijednosti društva na zamjenu ili pravo na sticanje akcija te klase;
- 6) ograničavanju ili ukidanju prava prečeg upisa akcija te klase;
- 7) ograničavanju ili ukidanju postojećeg prava glasa iz akcija te klase, ako je to pravo utvrđeno statutom.

Suvlasništvo nad akcijama

Član 173

(1) Akcija može pripadati većem broju lica (suvlasnici akcija).

(2) Suvlasnici akcije se u odnosu prema društvu smatraju jednim akcionarom.

(3) Suvlasnici akcije solidarno odgovaraju društvu za obaveze koje imaju kao akcionari.

(4) Suvlasnici svoja prava prema akcionarskom društvu ostvaruju preko zajedničkog punomoćnika.

- (4) Zajednički punomoćnik se određuje sporazumom svih suvlasnika, a njihovi potpisi na sporazumu se ovjeravaju u skladu sa zakonom kojim se uređuje ovjera potpisa.
- (5) Zajednički punomoćnik može biti jedan od suvlasnika, ali i treće lice.
- (6) Suvlasnici su u obavezi da obavijeste društvo o zajedničkom punomoćniku i da ga upišu u registar koji vodi CKDD.
- (7) Pravna radnja preduzeta prema zajedničkom punomoćniku ima dejstvo kao da je preduzeta prema svim suvlasnicima.
- (8) Do dana upisa zajedničkog punomoćnika u CKDD:
- 1) pravne radnje koje su preduzete prema jednom suvlasniku imaju dejstvo prema svim suvlasnicima;
 - 2) akcija na kojoj postoji suvlasništvo ne daje pravo glasa i neće se računati u kvorum za održavanje skupštine.
- (9) Ako suvlasnici ne mogu da odrede zajedničkog punomoćnika, istog će imenovati sud u vanparničnom postupku pokrenutom na prijedlog bilo kog suvlasnika.

Nominalna vrijednost akcija

Član 174

- (1) Društvo može emitovati akcije sa ili bez nominalne vrijednosti.
- (2) Nominalna vrijednost akcije je vrijednost koja se utvrđuje statutom i odlukom o emisiji akcija.
- (3) Akcije bez nominalne vrijednosti su akcije koje imaju računovodstvenu vrijednost, koja se dobija dijeljenjem iznosa osnovnog kapitala sa brojem akcija društva.
- (4) Nominalna vrijednost akcija se izražava u eurima.
- (5) Ako društvo izdaje akcije sa nominalnom vrijednošću, sve akcije moraju imati nominalnu vrijednost, a ako društvo izdaje bez nominalne vrijednosti, sve akcije društva moraju biti bez nominalne vrijednosti.

Emisiona vrijednost akcija

Član 175

- (1) Emisiona vrijednost akcija je vrijednost po kojoj se akcije upisuju prilikom emisije.
- (2) Emisiona vrijednost akcija ne može biti niža od nominalne vrijednosti akcija, odnosno računovodstvene vrijednosti akcije bez nominalne vrijednosti.
- (3) Emisiona vrijednost akcija se utvrđuje odlukom o emisiji akcija.
- (4) Razlika između više emisione i niže nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti akcija se naziva emisiona premija.

ODJELJAK B

INFORMISANJE AKCIONARA I DRUŠTVA

Pravo društva da utvrdi identitet svojih akcionara

Član 176

- (1) Akcionarsko društvo ima pravo da utvrdi identitet svojih akcionara i krajnjih akcionara na određeni dan.
- (2) Odluku o podnošenju zahtjeva za dostavljanje informacija o identitetu akcionara određenog dana, u ime akcionarskog društva, donosi odbor direktora u jednodomnom, odnosno upravni odbor u dvodomnom sistemu.
- (3) Krajnji akcionari su lica koja nijesu posrednici, a za čiji račun se akcije vode na zbirnom, odnosno kastodi računu u CKDD.
- (4) Posrednici su CKDD, centralni depozitar hartija od vrijednosti, investiciono društvo ili kreditna institucija, koji pružaju usluge čuvanja i administriranja akcija ili vode račune akcija za račun akcionara ili drugih lica.
- (5) Posrednik u lancu je investiciono društvo koje čuva hartije od vrijednosti za nekog drugog posrednika.
- (6) Odredbe članova 176. do 182. primjenjuju se i na posrednike koji nemaju registrovano sjedište, ni sjedište uprave u Crnoj Gori, kada pružaju usluge akcionarima i drugim posrednicima u vezi sa akcijama društava, koja imaju registrovano sjedište u državi članici Evropske unije i čijim se akcijama trguje na regulisanom tržištu, koje se nalazi ili posluje u državi članici Evropske unije.
- (7) Odredbe članova 177. do 182. ovog zakona, koje se odnose na akcionare, shodno se primjenjuju i na krajnje akcionare.
- (8) Akcionarsko društvo nema pravo na utvrđivanje identiteta krajnjeg akcionara koji se tome izričito protivi.

Informacije o identitetu akcionara

Član 177

- (1) Informacije o identitetu akcionara koje se dostavljaju društvu su:
 - 1) za domaće fizičko lice – lično ime, jedinstveni matični broj, adresa prebivališta, adresa za prijem elektronske pošte, ako je ima;
 - 2) za stranca – lično ime, broj pasoša i država izdavanja, odnosno evidencijski broj za stranca, odnosno broj lične karte stranca i zemlja izdavanja i adresa za prijem elektronske pošte, ako je ima;
 - 3) za domaće pravno lice – poslovno ime, adresa sjedišta i adresa za prijem elektronske pošte;

- 4) za strano pravno lice – poslovno ime, adresa sjedišta, broj pod kojim se to pravno lice vodi u matičnom registru, država u kojoj je to lice registrovano i adresa za prijem elektronske pošte;
- 5) broj akcija koje posjeduje akcionar;
- 6) vrsta i klasa akcija koje posjeduje akcionar i datum od kada posjeduje te akcije, samo ukoliko društvo zahtjeva i te podatke.

(2) Informacije iz stava 1. ovog člana društvo može zahtjevati od:

- 1) CKDD i
- 2) posrednika.

(3) Ako društvo od CKDD zahtjeva informacije o identitetu akcionara, CKDD je dužno da društvu dostavi te informacije bez odlaganja, osim ako se zahtjev odnosi na akcije koje se vode na zbirnom, odnosno kastodi računu.

(4) Ako se zahtjev odnosi na akcije koje se vode na zbirnom, odnosno kastodi računu, Centralno klirinško depozitarno društvo je dužno da bez odlaganja proslijedi zahtjev za informacijama o identitetu akcionara članu CKDD koji vodi taj račun.

(5) Član CKDD iz stava 4. ovog člana dužan je da bez odlaganja društvu dostavi informacije o identitetu akcionara, osim u slučaju kada akcije društva čuva za drugog posrednika (posrednik u lancu).

(6) U slučaju iz stava 5. ovog člana, zahtjev za informacijama o identitetu akcionara mora se bez odlaganja proslijediti sljedećem posredniku u lancu, koji podliježe istoj obavezi kao i član CKDD.

(7) Zahtjev za informacijama o identitetu akcionara prenosi se bez odlaganja između posrednika u lancu, dok ne stigne do posrednika u lancu koji ima informacije o identitetu krajnjeg akcionara.

(8) Posrednik u lancu koji ima informacije o identitetu krajnjeg akcionara, te informacije bez odlaganja dostavlja društvu.

(9) Ako društvo zahtjeva informacije o identitetu krajnjeg akcionara direktno od posrednika, shodno se primjenjuju odredbe stavova 4. do 8. ovog člana.

(10) Ako društvo od određenog posrednika zahtjeva da prikupi informacije o identitetu krajnjeg akcionara od drugih posrednika u lancu, posrednik u lancu koji ima informacije o identitetu krajnjeg akcionara i posrednik koji je primio zahtjev za prikupljanje informacija dužni su da prikupljene informacije bez odlaganja dostave društvu.

(11) Odredbe ovog člana primjenjuju se i na zahtjev za informacije o identitetu akcionara:

- 1) društva koje je osnovano na teritoriji druge države članice Evropske unije ili države potpisnice ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru, a čijim se akcijama trguje na regulisanom tržištu;
- 2) upućen od trećeg lica koje je društvo na to ovlastilo.

Obrada, čuvanje, otkrivanje i ispravka podataka o identitetu akcionara

Član 178

- (1) Podaci o ličnosti akcionara iz člana 177. stav 1. ovog zakona se mogu prikupljati i obrađivati samo za potrebe identifikovanja akcionara, ostvarivanja direktne komunikacije sa akcionarima, unaprijeđivanja ostvarivanja prava akcionara i/ili saradnje sa akcionarima.
- (2) Akcionarsko društvo i posrednici čuvaju dobijene podatke o ličnosti akcionara najduže 12 mjeseci od dana saznanja da određeno lice nije više akcionar, osim ako drugim zakonom nije propisan duži rok čuvanja podataka.
- (3) Po proteku roka iz stava 2. ovog člana, akcionar ima pravo da od akcionarskog društva i svakog posrednika zahtjeva brisanje prikupljenih podataka.
- (4) Akcionarska društva mogu da čuvaju podatke o ličnosti lica koje više nije akcionar i nakon isteka roka iz stava 2. ovog člana, ako je to potrebno za vođenje odgovarajućeg postupka pred državnim i drugim organima.
- (5) Otkrivanje informacija o identitetu akcionara društvu od strane posrednika u skladu sa odredbama člana 177. ovog zakona, ne smatra se kršenjem zakonskih i ugovornih obaveza posrednika prema klijentu.
- (6) Svako ko je identifikovan kao akcionar na osnovu nepotpunih ili netačnih informacija ima pravo da zahtjeva od društva ili od posrednika koji je dostavio ove informacije da ih bez odlaganja i bez naknade ispravi.
- (7) Svaki akcionar ima pravo uvida u podatke o identitetu ostalih akcionara, odnosno krajnjih akcionara, koje je akcionarsko društvo prikupilo u procesu identifikacije, osim podatka o jedinstvenom matičnom broju građana.

Prenos informacija akcionarima

Član 179

- (1) Posrednici su dužni da bez odlaganja prenesu akcionaru ili trećem licu, koje je akcionar ovlastio, sljedeće informacije:
 - 1) informacije koje je društvo dužno da dostavi akcionaru kako bi mu omogućilo da ostvaruje prava iz akcija, a koje su upućene svim akcionarima koji posjeduju akcije te klase (na primjer, informacije o sazivanju sjednice skupštine akcionara, pravu prečeg upisa novih akcija, i sl), ili
 - 2) podatak o tome gdje se na internet stranici društva te informacije mogu naći, ako su informacije iz tačke 1) ovog stava dostupne na internet stranici društva.
- (2) Akcionarsko društvo je dužno da informacije za ostvarivanje prava akcionara iz stava 1. ovog člana besplatno pruži:
 - 1) direktno akcionaru ili trećem licu koga je ovlastio akcionar ili
 - 2) CKDD ili posrednicima, na opšteprihvaćen i ujednačen način.
- (3) Ako društvo pruža informacije za ostvarivanje prava akcionara CKDD, ono je dužno da na opšteprihvaćen i ujednačen način bez odlaganja dostavi ove informacije članu CKDD, a član je dužan da akcionaru bez odlaganja proslijedi te informacije.

(4) Ako se akcije vode na zbirnom, odnosno kastodi računu, član CKDD, koji vodi taj račun, je dužan da bez odlaganja, na opšteprihvaćen i ujednačen način, klijentu proslijedi informacije za ostvarivanje prava akcionara.

(5) Klijent, koji je posrednik, mora bez odlaganja, na opšteprihvaćen i ujednačen način, da proslijedi informacije o ostvarivanju prava akcionara sljedećem posredniku u lancu, sve dok te informacije ne stignu do krajnjeg akcionara.

(6) Ako akcionarsko društvo pruža informacije za ostvarivanje prava akcionara drugom posredniku, stavovi 3. do 5. ovog člana shodno se primjenjuju na tog posrednika i sve naredne posrednike u lancu.

(7) Informacije za ostvarivanje prava akcionara mogu se pružiti i elektronskim putem.

Obaveza prenosa informacija društvu

Član 180

Posrednik je dužan da bez odlaganja, u skladu sa uputstvima dobijenim od akcionara, informacije koje je dobio od akcionara, a koje se odnose na ostvarivanje njegovih prava iz akcija, prenese direktno društvu ili drugom posredniku u lancu, a posrednik u lancu je dužan da te informacije bez odlaganja prenese sljedećem posredniku sve dok te informacije ne stignu do društva.

Lakše ostvarivanja prava akcionara

Član 181

(1) Svaki posrednik, odnosno posrednik u lancu dužan je da akcionaru olakša ostvarivanje njegovih prava, uključujući pravo na učestvovanje i glasanje na sjednici skupštine društva, na najmanje jedan od sljedećih načina:

- 1) da preduzme sve potrebne radnje kako bi akcionar lično ili preko trećeg lica koje je ovlastio, mogao da ostvaruje svoja prava;
- 2) da ostvaruje prava koja proizlaze iz akcija na osnovu izričitog naloga i uputstva akcionara u najboljem interesu akcionara.

(2) Svaki posrednik je dužan da bez odlaganja pruži dokaze o preduzetim radnjama iz stava 1. ovog člana akcionaru za čiji račun pruža usluge čuvanja i administriranja akcija ili računa hartija od vrijednosti.

(3) Ako se sjednica skupštine društva održava elektronskim putem ili ako akcionar koristi svoje pravo da učestvuje u skupštinskoj sjednici elektronskim putem, društvo je dužno da licu, koje je glasalo, dostavi elektronsku potvrdu o prijemu glasova.

(4) Društvo je dužno da akcionaru ili trećem licu koje je akcionar ovlastio, na njegov zahtjev, nakon održane sjednice skupštine izda potvrdu da su glasovi akcionara uredno evidentirani i prebrojani, osim u slučaju kada su ove informacije već dostupne.

(5) Zahtjev iz stava 4. ovog člana može se podnijeti najkasnije u roku od mjesec dana od dana održavanja sjednice skupštine društva.

(6) Ako posrednik dobije potvrdu iz stavova 3. i 4. ovog člana, dužan je da tu potvrdu bez odlaganja prenese akcionaru ili trećem licu koje je akcionar ovlastio.

(7) Ako postoji više posrednika u lancu posrednika, potvrda se prenosi među posrednicima bez odlaganja, osim ako se potvrda može direktno preneti akcionaru ili trećem licu koje je akcionar ovlastio.

Naknada troškova

Član 182

(1) Naknada koju plaća akcionarsko društvo, posrednik u lancu ili akcionar za troškove pojedinog posrednika nastale u vezi sa obavezom informisanja akcionara i društva iz članova 177. do 181. ovog zakona treba da bude transparentna, nepristrasna i srazmjerna stvarnim troškovima nastalim u pružanju usluga.

(2) Posrednici su dužni da objave iznose naknada troškova za svaku uslugu koju, primjenom odredaba članova 177. do 181., pružaju društvima, ostalim posrednicima u lancu i akcionarima.

(3) Posrednicima je zabranjeno da naplaćuju za iste usluge različite naknade, zavisno od toga da li se odnose na ostvarivanje prava u Crnoj Gori i u inostranstvu, osim ukoliko su vršenjem usluge nastali različiti stvarni troškovi.

(4) Akcionarsko društvo ne može zahtjevati od akcionara povraćaj troškova koje je snosilo u vezi sa obavezom informisanja akcionara.

(5) Akcionarsko društvo i posrednik u lancu ne mogu od akcionara zahtjevati naknadu troškova koja su imali u postupku ostvarivanja prava društva da utvrdi identitet akcionara.

ODJELJAK C

DRUGE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Obveznice

Član 183

(1) Obveznica je prenosiva i dužnička hartija od vrijednosti, koja imaocu daje pravo da od akcionarskog društva o dospelosti zahtijeva isplatu nominalnog iznosa na koji glasi i eventualnih kamata u skladu sa odlukom o izdavanju obveznica.

(2) Obveznice se izdaju u dematerijalizovanoj formi, glase na ime i moraju se registrovati u registru hartija od vrijednosti, koji vodi CKDD, u skladu sa odredbama zakona koji uređuje tržište kapitala.

(3) Odluku o izdavanju obveznica usvaja skupština akcionara većinom glasova prisutnih i zastupljenih akcionara ili odbor direktora, odnosno upravni odbor, osim ukoliko statutom nije drugačije određeno.

(4) Akcionarsko društvo dužno je da otkupi obveznice po dospeljeću, s tim da se odlukom o izdavanju obveznica može ustanoviti i pravo društva na otkup obveznica prije dospeljeća.

Zamjenljive obveznice

Član 184

(1) Akcionarsko društvo može da izdaje zamjenljive obveznice, koje imaocima, u cjelosti ili djelimično, daju pravo na zamjenu za akcije društva, pod uslovima predviđenim odlukom o izdavanju.

(2) Akcionarsko društvo može da izda obveznice iz stava 1. ovog člana, koje obavezuju imaoca na zamjenu za akcije društva.

Varanti

Član 185

(1) Akcionarsko društvo može da izdaje varante.

(2) Varant je hartija od vrijednosti koja imaocu daje pravo da stekne određen broj određene vrste i klase novih akcija društva po određenoj cijeni, određenog dana ili u određenom periodu.

(3) Pored upisa novih akcija iz stava 2. ovog člana, varanti mogu dati i pravo na kupovinu akcija koje je društvo steklo od svojih akcionara (sopstvenih akcija).

Odluka o izdavanju zamjenljivih obveznica i varanata

Član 186

(1) Odluku o izdavanju zamjenljivih obveznica, varanata i drugih finansijskih instrumenata koji daju pravo na zamjenu za akcije ili pravo na sticanje akcija društva donosi skupština akcionara većinom glasova potrebnom za izmjenu statuta.

(2) Odlukom iz stava 1. ovog člana obavezno se utvrđuje maksimalan broj akcija koje mogu da steknu ili upišu imaoci finansijskih instrumenata iz stava 1. ovog člana.

(3) Skupština akcionara može da donese odluku o izdavanju zamjenljivih obveznica samo ako je prethodno donijela odluku o uslovnom povećanju osnovnog kaptitala za iznos koji odgovara zbiru nominalnih, odnosno računovodstvenih vrijednosti akcija na koje imaju pravo imaoci zamjenljivih obveznica.

Emisiona cijena zamjenljivih obveznica i varanata

Član 187

(1) Emisiona vrijednost zamjenljivih obveznica, varanata i drugih finansijskih instrumenata, koji daju pravo na zamjenu za akcije ili pravo na sticanje akcija društva, je vrijednost po kojoj se ovi finansijski instrumenti kupuju prilikom izdavanja.

(2) Emisiona vrijednost finansijskih instrumenata iz stava 1. ovog člana ne može biti niža od nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti akcije za koje se mogu zamijeniti, odnosno koje se mogu steći.

(3) Emisiona vrijednost finansijskih instrumenata iz stava 1. ovog člana se utvrđuje odlukom o njihovom izdavanju. Skupština može ovom odlukom da utvrdi raspon emisione cijene uz ovlaštenje odboru direktora, odnosno upravnom odboru, da posebnom odlukom utvrdi emisionu cijenu u okviru tog raspona.

ODJELJAK D

HIBRIDNI INSTRUMENTI

Instrumenti povezani sa učinkom

Član 188

(1) Akcionarsko društvo može da izda dužničke hartije od vrijednosti koje obavezuju društvo da njihovim imaoocima vrši plaćanje u zavisnosti od poslovnih rezultata.

(2) Odluku o izdavanju dužničkih hartija iz stava 1. ovog člana donosi skupština.

Glava V

PRAVA AKCIONARA

ODJELJAK A

OSNOVNA PRAVA AKCIONARA

Jednak tretman akcionara

Član 189

(1) Svaki akcionar ima prava koja mu daju akcije u njegovom vlasništvu, s tim da vlasnici iste klase akcija imaju ista prava.

(2) Svi akcionari se pod jednakim okolnostima tretiraju na jednak način.

Imovinska prava akcionara

Član 190

(1) Obična akcija akcionaru daje sljedeća imovinska prava:

- 1) pravo da učestvuje u raspodjeli dobiti društva, kada je donijeta odluka o podjeli dividendi u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) pravo da učestvuje u raspodjeli imovine društva, koja preostane nakon namirenja svih povjerilaca, po okončanom postupku likvidacije, odnosno stečaja, u skladu sa odredbama ovog zakona i zakona koji uređuje stečaj;
- 3) pravo da raspolaže svojim akcijama i pravima iz akcija u skladu sa zakonom;

4) pravo prečeg upisa akcija, zamjenljivih obveznica, varanata i drugih finansijskih instrumenata, koji daju pravo na zamjenu za akcije ili pravo na sticanje akcija, u skladu sa odredbama ovog zakona.

(2) Akcionar iz stava 1. ovog člana ostvaruje i druga imovinska prava u skladu sa zakonom i statutom društva.

Neimovinska prava akcionara

Član 191

Obična akcija akcionaru daje sljedeća neimovinska prava:

- 1) pravo da prisustvuje sjednicama skupštine akcionara i učestvuje u raspravi po pojedinim tačkama dnevnog reda (pravo učešća u radu skupštine), osim ukoliko je drugačije predviđeno ovim zakonom ili statutom;
- 2) pravo glasa na sjednicama skupštine akcionara, osim ukoliko je drugačije predviđeno ovim zakonom;
- 3) pravo na informisanje u skladu sa odredbama ovog zakona.

Pravo raspolaganja akcijama

Član 192

(1) Akcije se mogu slobodno prenositi.

(2) Statutom se može ograničiti slobodna prenosivost akcija (na primjer zabranom prenosa u određenom roku, pravom preče kupovine ostalih akcionara, prethodnom saglasnošću društva i sl.).

(3) Ograničenje slobodne prenosivosti akcija u statutu se primjenjuje samo na prenos prava svojine na akcijama, a ne i na prenos drugih užih prava (poput prava zaloge), osim ukoliko statutom nije izričito drugačije predviđeno.

(4) Prenos akcija izvršen protivno odredbama statuta je ništav.

(5) Ništavost iz stava 4. ovog člana mora biti utvrđena sudskom odlukom donijetom nakon sprovedenog parničnog postupka.

(6) Prenos akcija javnog akcionarskog društva se ne može statutom zabraniti ili ograničiti.

(7) Prenos akcija akcionarskog društva vrši se u skladu sa zakonom, koji uređuje tržište kapitala.

(8) Akcije društva nad kojim je pokrenut likvidacioni ili stečajni postupak mogu se prenositi sve do okončanja ovih postupaka.

Pravo prečeg upisa akcija

Član 193

- (1) Kada se osnovni kapital akcionarskog društva povećava novčanim ulozima emisijom novih akcija, postojeći akcionari imaju pravo prečeg upisa tih akcija, i to srazmjerno broju akcija koje poseduju u odnosu na ukupan broj akcija odgovarajuće klase.
- (2) Akcionarima iz stava 1. ovog člana smatraju se samo oni akcionari, koji su imali taj status na dan donošenja odluke o povećanju osnovnog kapitala.
- (3) Ako akcionari iz stava 2. ovog člana prodaju svoje akcije nakon dana donošenja odluke o povećanju osnovnog kapitala, gube pravo prečeg upisa i to pravo se ne prenosi na kupca akcija.
- (4) Akcionar ima pravo prečeg upisa samo one vrste i klase akcija koju poseduje.
- (5) Statutom se može predvidjeti da akcionar ima pravo prečeg upisa akcija vrste i klase koju ne posjeduje, ali pod uslovom da su akcije koje se izdaju prvo ponuđene akcionarima koji posjeduju akcije te vrste i klase.
- (6) U slučaju iz stava 5. ovog člana, statutom se moraju propisati uslovi pod kojima se ovo pravo prečeg upisa ostvaruje.

Postupak ostvarivanja prava prečeg upisa akcija

Član 194

- (1) Akcionari mogu da iskoriste pravo prečeg upisa u roku koji je određen odlukom o povećanju osnovnog kapitala emisijom novih akcija.
- (2) Istekom roka iz stava 1. ovog člana, akcionari gube pravo prečeg upisa.
- (3) Rok iz stava 1. ovog člana ne može biti kraći od 14 dana od dana slanja obavještenja o donijetoj odluci o povećanju osnovnog kapitala emisijom novih akcija.
- (4) Obavještenje iz stava 3. ovog člana obavezno sadrži broj, vrstu i klasu akcija koje se izdaju, emisionu cijenu, rok i način korišćenja prava prečeg upisa, a upućuje se shodnom primjenom pravila o objavljivanju poziva za skupštinsku sjednicu.
- (5) Statutom i/ili odlukom o emisiji akcija moraju se predvidjeti pravila o načinu na koji akcionari mogu da ostvaruju svoje pravo prečeg upisa.
- (6) Ako je statutom u skladu sa članom 193. stav 5. ovog zakona pravo prečeg upisa dato i akcionarima drugih vrsta i klasa akcija u odnosu na one koje se izdaju, onda će odbor direktora, odnosno upravni odbor u skladu sa odredbama ovog člana da objavi drugo obavještenje, kojim će pozvati druge akcionare da u roku, ne kraćem od 14 dana, upišu preostale akcije.
- (7) Nakon što je protekao rok za korišćenje prava prečeg upisa iz stavova 1. i 6. ovog člana, odbor direktora, odnosno upravni odbor može ponuditi akcije na upis drugim licima po cijeni po kojoj su nuđene postojećim akcionarima.

Ukidanje ili ograničavanje prava prečeg upisa akcija

Član 195

- (1) Odluku o ukidanju ili ograničavanju prava prečeg upisa akcionara donosi skupština akcionara većinom glasova potrebnom za izmjenu statuta.
- (2) Odluka iz stava 1. ovog člana se donosi na prijedlog odbora direktora, odnosno upravnog odbora, uz koji se prilaže pisani izvještaj u kome se obavezno navode razlozi za ukidanje ili ograničavanje prava prečeg upisa, kao i obrazloženje predložene emisije cijene akcija.
- (3) Odluka iz stava 1. ovog člana dostavlja se nadležnom organu za registraciju radi registracije u roku od sedam dana od dana usvajanja.

Pravo prečeg upisa zamjenljivih obveznica i varanata

Član 196

- (1) Kada društvo donese odluku o izdavanju zamjenljivih obveznica, varanata i drugih finansijskih instrumenata koji daju pravo na zamjenu za akcije ili pravo na sticanje akcija društva, pravo prečeg upisa ovih finansijskih instrumenata imaju akcionari koji posjeduju akcije na čije sticanje ti finansijski instrumenti daju pravo.
- (2) Na pravo prečeg upisa finansijskih instrumenata iz stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o pravu prečeg upisa akcija.

Pravo glasa

Član 197

- (1) Akcionari svoje pravo glasa ostvaruju na skupštinskim sjednicama.
- (2) Svaka obična akcija daje pravo na jedan glas.
- (3) Povlašćene akcije daju glasačka prava u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (4) Kada povlašćene akcije daju prava glasa, jedna povlašćena akcija daje pravo na jedan glas.
- (5) Zabranjene su akcije sa višestrukim pravom glasa.
- (6) Pravo glasa na osnovu akcija datih u zalogu ima akcionar kao zalagodavac.

Način ostvarivanja prava glasa

Član 198

- (1) Svaki akcionar mora sa svim svojim akcijama da glasa na jednak način, osim ukoliko statutom nije drugačije predviđeno.
- (2) Kada se posrednik, koji se bavi čuvanjem i administriranjem akcija za račun drugih lica (klijenata) smatra akcionarom u odnosu na društvo, pravo glasa može da vrši različito za svakog klijenta.

Glasanje po klasama

Član 199

- (1) Ako je po određenim tačkama dnevnog reda potrebno da glasaju posebne klase akcionara, oni glasaju u okviru rada sjednice skupštine zajedno sa imaoćima običnih akcija.
- (2) Na zahtjev akcionara posebne klase akcija koji predstavljaju najmanje 10% od ukupnog broja glasova akcija koje imaju pravo glasa po tom pitanju, saziva se posebna sjednica skupštine akcionara te klase (posebna sjednica).
- (3) Na sazivanje, rad, način glasanja i donošenja odluka posebne sjednice iz stava 2. ovog člana, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o skupštinskim sjednicama.
- (4) Statutom društva se može isključiti mogućnost održavanja posebne sjednice skupštine.

Ugovori o glasanju

Član 200

- (1) Ugovor kojim se akcionar obavezuje da će glasati po uputstvima društva, organa uprave društva ili njihovih članova ili zavisnog društva je ništav.
- (2) Ugovor kojim se akcionar obavezuje da će glasati za predloge organa uprave društva je ništav.

Isključenje prava glasa

Član 201

- (1) Akcionar ne može glasati po osnovu svojih akcija ili kao punomoćnik za drugo lice na sjednici skupštine na kojoj se odlučuje o:
 - 1) njegovom oslobađanju od obaveza prema društvu ili o smanjenju tih obaveza;
 - 2) pokretanju ili odustajanju od spora protiv njega;
 - 3) odobravanju poslova u kojima taj akcionar ima lični interes.
- (2) Akcionar iz stava 1. ovog člana ne može da vrši pravo glasa ni preko drugog lica.

Pravo informisanja

Član 202

- (1) Svaki akcionar ima pravo da zahtjeva da mu odbor direktora, odnosno upravni odbor društva ili lice koje oni ovlaste, bez naknade i u toku radnog vremena, stavi na uvid u prostorijama sjedišta društva i omogući kopiranje o trošku akcionara:
 - 1) bilansa stanja, bilansa uspjeha, poreskih prijava i izvještaja o plaćenim porezima za tri posljednje poslovne godine;
 - 2) godišnje izvještaje o poslovanju društva i konsolidovane godišnje izvještaje;
 - 3) zapisnike sa sjednica skupštine akcionara i odluke skupštine;
 - 4) opšte akte društva;

- 5) spiska članova odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora, sa podacima o adresi, datumu imenovanja i periodu na koji je svaki član izabran ili imenovan, kao i o funkcijama koje oni obavljaju u drugim pravnim licima.
- (2) Smatraće se da je obaveza iz stava 1. ovog člana izvršena u pogledu dokumenata iz stava 1. ovog člana za koje je društvo omogućilo slobodan pristup i preuzimanje sa internet stranice društva, bez naknade.
- (3) Akcionar, kome nije omogućen uvid i kopiranje dokumenata iz stava 1. ovog člana, može tražiti od nadležnog suda da u vanparničnom postupku donese odluku kojom će obavezati nadležni organ društva da mu omogući uvid u traženu dokumentaciju, kao i njeno kopiranje.
- (4) Postupak iz stava 3. ovog člana je hitan i sud je dužan da odluku donese u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

DOPUNSKA PRAVA AKCIONARA

1. Pravo na angažovanje posebnog stručnjaka

Predlog za angažovanje posebnog stručnjaka i izvještaj stručnjaka

Član 203

- (1) Akcionari koji posjeduju najmanje 5% osnovnog kapitala mogu angažovati stručnjaka koji će ispitati poslovanje ili računovodstvo društva o trošku akcionara koji su angažovali stručnjaka, a ukoliko se ispitivanjem utvrdi nezakonitost ili značajnije nepravilnosti u poslovanju društva, troškove angažovanja stručnjaka će snositi društvo.
- (2) Ako stručnjaku nije omogućeno ispitivanje iz stava 1 ovog člana, akcionari koji su angažovali stručnjaka imaju pravo da zahtijevaju od nadležnog suda da im se omogući ispitivanje poslovanja iz stava 1 ovog člana.
- (3) Odluku iz stava 2 ovog člana sud je dužan da donese u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva.
- (4) Akcionarsko društvo dužno je da stručnjaku iz stava 1 ovog člana omogući uvid u dokumenta i druge akte društva.
- (5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, odlukom odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, stručnjaku se može uskratiti uvid u pojedine akte i dokumenta, ako postoji opravdan razlog da bi uvid u dokumentaciju i akte društva mogao biti iskorišćen suprotno interesima društva ili ako bi time društvu ili njegovom povezanom društvu mogla biti pričinjena znatna šteta, o čemu odbor direktora, odnosno nadzorni odbor, dostavlja pisano obrazloženje stručnjaku u roku od 15 dana od dana kada mu je uskraćen uvid.
- (6) Ako akcionari iz stava 1 ovog člana nijesu zadovoljni odlukom iz stava 5 ovog člana, mogu zahtijevati da nadležni sud donese odluku kojom će omogućiti stručnjaku uvid u akte i dokumenta za koje je uskraćen uvid.
- (7) Sud će donijeti odluku iz stava 6 ovog člana u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva i tom odlukom odobriti traženi uvid ukoliko procijeni da time neće ugroziti interese društva ili ih neće ugroziti u mjeri koja bi opravdala uskraćivanje uvida.

(8) Stručnjak iz stava 1 ovog člana dužan je da sačini izvještaj o izvršenom ispitivanju poslovanja društva, koji dostavlja akcionarima društva u roku od tri mjeseca od dana početka ispitivanja.

(9) Akcionari iz stava 1 ovog člana ne smiju da objave ili saopšte trećim licima akte, odnosno dokumente i podatke iz dokumenata iz stava 4 ovog člana, ako bi se objavljivanjem nanijela štetu društvu, ukoliko zakonom nije drugačije određeno.

(10) Ako akcionari postupe suprotno stavu 9 ovog člana, odgovorni su za štetu koju pričine društvu.

Troškovi angažovanja posebnog stručnjaka

Član 204

(1) Troškove angažovanja posebnog stručnjaka snosi akcionarsko društvo.

(2) Ako izvještaj posebnog stručnjaka pokaže da je predlog za njegovo angažovanje bio neosnovan, tj. izvještaj nije utvrdio nikakvu materijalnu povredu propisa ili dobre prakse korporativnog upravljanja, društvo ima pravo na naknadu troškova od akcionara koji su predložili njegovo angažovanje.

(3) Akcionari iz stava 2. ovog člana su neograničeno i solidarno odgovorni za naknadu troškova angažovanja posebnog stručnjaka.

2. Prava nesaglasnih akcionara

Nesaglasni akcionar

Član 205

(1) Akcionar ima pravo da zahtjeva od društva da otkupi njegove akcije ako je na skupštinskoj sjednici bio uzdržan ili je glasao protiv odluke o:

- 1) promjeni pravnog oblika društva;
- 2) odobravanju ugovora o statusnoj promjeni ili plana podjele;
- 3) usvajanju zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju ili spajanju;
- 4) usvajanju plana prekogranične podjele;
- 5) prekograničnoj konverziji;
- 6) povlačenju jedne ili više klasa akcija sa regulisanog tržišta, odnosno multilateralne trgovačke platforme u smislu zakona koji uređuje tržište kapitala i
- 7) raspolaganju imovinom velike vrijednosti.

(2) U slučajevima iz stava 1. tačke 2) do 4) pravo da zahtijevaju otkup akcija imaju samo akcionari društva prenosioca, a ne i akcionari društva sticaoca.

(3) Odluka skupštine iz stava 1. ovog člana mora sadržati odredbu o tome da stupa na snagu davanjem pisane izjave od strane predsjednika odbora direktora, odnosno predsjednika upravnog odbora društva, da su sve obaveze društva u vezi sa otkupom akcija nesaglasnih akcionara u cjelosti izvršene u skladu sa članom 206. ovog zakona, odnosno da nije bilo nesaglasnih akcionara.

(4) Sastavni dio materijala za sjednicu skupštine na kojoj se donosi odluka iz stava 1. ovog zakona je i obavještenje o pravima nesaglasnih akcionara na otkup njihovih akcija i formular zahtjeva za ostvarivanje tog prava, koji sadrži polja u koja se unosi ime, odnosno poslovno ime akcionara i njegovo prebivalište, odnosno sjedište, kao i broj i klasa akcija čiji otkup zahtjeva.

Postupak ostvarivanja prava nesaglasnih akcionara

Član 206

(1) Akcionar može da ostvari pravo na otkup akcija iz člana 205. ovog zakona ako podnese pisani zahtjev za ostvarivanje tog prava u skladu sa članom 205. stav 4. ovog zakona:

- 1) na sjednici skupštine na kojoj se donosi odluka iz člana 205. stav 1. ovog zakona i to predsjedniku skupštine ili licu koga on ovlasti ili
- 2) u roku od 30 dana od dana održavanja te sjednice skupštine akcionara.

(2) Akcionar koji zatraži od društva da od njega otkupi akcije ne može osporavati odluku društva na kojoj zasniva to svoje pravo.

(3) Društvo je dužno da u roku od 60 dana od dana isteka roka iz stava 1. tačka 2) ovog člana od nesaglasnog akcionara otkupi akcije koje su predmet njegovog zahtjeva po pravičnoj cijeni.

(4) Pravična cijena je procjenjena vrijednost akcija koja se dobija primjenom savremenih metoda procjene.

Sudska zaštita prava nesaglasnih akcionara

Član 207

(1) Nesaglasni akcionar može tužbom nadležnom sudu protiv društva tražiti isplatu:

- 1) razlike do pune vrijednosti njegovih akcija utvrđene u skladu sa članom 206. stav 4. ovog zakona, ako smatra da mu je društvo na ime otkupne cijene za njegove akcije isplatilo iznos niži od te vrijednosti;
- 2) pune vrijednosti njegovih akcija utvrđene u skladu sa članom 206. stav 4. ovog zakona, ako mu društvo nije izvršilo nikakvu isplatu po tom osnovu.

(2) Tužba iz stava 1. ovog člana se podnosi najkasnije u roku od 30 dana od dana izvršene isplate, odnosno isteka roka za tu isplatu ako isplata nije izvršena.

(3) Ako je podnijeto više od jedne tužbe iz stava 1. ovog člana, postupci se spajaju.

(4) Ako sud pravnosnažnom presudom donijetom u postupku po tužbi iz stava 1. ovog člana obaveže društvo da nesaglasnom akcionaru isplati razliku do pune vrijednosti akcija, odnosno punu vrijednost akcija, društvo je u obavezi da svim drugim nesaglasnim akcionarima iste klase akcija prizna i isplati istu vrijednost akcije, nezavisno od činjenice da li su ti akcionari podnijeli tužbu iz stava 1. ovog člana.

(5) Ako društvo ne postupi u skladu sa stavom 4. ovog člana u roku za izvršenje presude iz stava 4. ovog člana, svaki nesaglasni akcionar može tužbom nadležnom sudu tražiti isplatu razlike do pune vrijednosti akcija, odnosno vrijednost akcija koja je utvrđena tom presudom.

3. Likvidacijska tužba

Osnovi za podnošenje likvidacijske tužbe

Član 208

- (1) Akcionari koji posjeduju akcije, koje predstavljaju najmanje 10% osnovnog kapitala akcionarskog društva, mogu da podnesu tužbu nadležnom sudu kojom zahtjevaju pokretanje postupka sudske likvidacije u slučaju postojanja opravdanog razloga (likvidacijska tužba).
- (2) Opravdan razlog u smislu stava 1. ovog člana naročito obuhvata sljedeće situacije:
- 1) akcionari društva su blokirani u odlučivanju na skupštini na najmanje dvije uzastopne redovne sjednice skupštine, što za posljedicu ima nemogućnost imenovanja članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora;
 - 2) odbor direktora, odnosno nadzorni i upravni odbor zbog blokade u odlučivanju ne mogu da vode poslove društva, a blokada je posljedica međusobnog neslaganja ili je nastupila iz drugih razloga, a skupština ne može da prekine tu blokadu;
 - 3) imovina društva se rasipa ili pogrešno upotrebljava;
 - 4) odbor direktora, odnosno nadzorni i upravni odbor, kao i kontrolni akcionari svojim nezakonitim, nepoštenim ili prevarnim djelovanjem ugnjetavaju manjinu u društvu.

Postupak po likvidacijskoj tužbi

Član 209

- (1) Likvidacijska tužba se podnosi protiv akcionarskog društva.
- (2) Postupak po likvidacijskoj tužbi je hitan.
- (3) Sud će naložiti pokretanje postupka sudske likvidacije društva samo onda kada je prestanak društva u najboljem interesu društva kao cjeline, a naročito vodeći računa o potrebi zaštite interesa povjerilaca društva i manjinskih akcionara.

Alternativne mjere

Član 210

- (1) U postupku po likvidacijskoj tužbi sud može, umjesto da naloži pokretanje postupka sudske likvidacije društva, da izrekne jednu ili više alternativnih mjera, ako smatra da bi njihovo izricanje na adekvatniji način zaštitilo interese podnosioca tužbe, ali i interese društva kao cjeline.
- (2) Alternativne mjere obuhvataju naročito sljedeće mjere:
1. razrješenje člana uprave uz zabranu da to lice bude ponovo imenovano u određenom periodu za člana uprave tog društva;
 2. imenovanje nedostajućeg člana uprave;
 3. imenovanje privremenog zastupnika društva;
 4. otkup ostalih akcija od strane akcionara koji su podnijeli tužbu;
 5. nalaganje društvu da donese određene odluke (na primjer, odluku o raspodjeli dividendi) i sl.

(3) Alternativna mjera, koje sudija izriče, mora biti u skladu sa odredbama ovog zakona.

(4) Sud može da izrekne jednu ili više alternativnih mjera samo onda kada ih predloži tužilac u tužbi ili tokom trajanja postupka. Izricanje alternativne mjere može tokom postupka da predloži i akcionarsko društvo.

(5) Uz prijedlog za izricanje alternativne mjere potrebno je navesti i razloge zbog kojih se smatra da bi ta mjera na adekvatniji način zaštitila interese podnosioca tužbe, ali i interese društva kao cjeline. Od podnosioca prijedloga se zahtjeva da precizira sadržinu mjere.

Glava VI

KAPITAL AKCIONARSKOG DRUŠTVA

ODJELJAK A

OGRANIČENJA RASPODJELE IMOVINE DRUŠTVA AKCIONARIMA

Pojam raspodjele imovine

Član 211

(1) Pojam raspodjele imovine obuhvata plaćanja u novcu, ali i svaki drugi vid prenosa imovine društva, pri čemu prenos imovine mora biti izvršen:

- 1) direktno ili indirektno akcionarima društva,
- 2) bez naknade i
- 3) bez stvarne poslovne svrhe.

(2) Raspodjela imovine obuhvata naročito: isplatu dividendi, davanje poklona, plaćanja u vezi sa sticanjem sopstvenih akcija, plaćanja u vezi sa smanjenjem osnovnog kapitala i plaćanja u postupku likvidacije društva.

(3) Raspodjela imovine društva akcionarima je dozvoljena ako je izvršena u skladu sa odredbama ovog zakona i statuta.

Raspodjela imovine i zaštita povjericilaca

Član 212

(1) Raspodjela imovine akcionarima mora da ispunjava uslove navedene u ovom članu, osim ukoliko su ovim zakonom propisani posebni uslovi za zakonitost neke osobene vrste raspodjele imovine.

(2) Društvo ne može vršiti raspodjelu imovine akcionarima, ako je prema posljednjim godišnjim finansijskim izvještajima odobrenim od strane skupštine, neto imovina društva manja ili bi usljed takve raspodjele postala manja od iznosa osnovnog kapitala uvećanog za rezerve koje je društvo u obavezi da održava u skladu sa zakonom ili statutom, ako takve rezerve postoje, osim u slučaju smanjenja osnovnog kapitala.

(3) Ukupna vrijednost imovine koja se raspodjeljuje akcionarima za poslovnu godinu ne može biti veća od dobiti na kraju te poslovne godine, uvećane za neraspoređenu dobit iz prethodnih perioda i iznose rezervi koje se mogu koristiti u te namjene, a umanjene za nepokrivene gubitke iz prethodnih perioda i iznose rezervi koje je društvo u obavezi da održava u skladu sa zakonom ili statutom, ako takve rezerve postoje, osim u slučaju smanjenja osnovnog kapitala.

(4) Zabranjena je raspodjela imovine ako društvo nakon raspodjele u toku redovnog poslovanja ne bi moglo do isplaćuje svoje obaveze o dospelosti.

(5) Izuzetno od stavova 2. do 4. ovog člana, društvo uvijek može da vrši raspodjelu imovine svom akcionaru koji je fizičko lice po osnovu ugovora o radu.

ODJELJAK B

DIVIDENDE

Raspodjela dobiti

Član 213

(1) Neto dobit iz bilansa uspeha koju akcionarsko društvo ostvari u prethodnoj poslovnoj godini raspoređuje se sljedećim redosledom:

- 1) za pokriće gubitka prenesenog iz ranijih godina;
- 2) za rezerve, ako su one predviđene posebnim zakonom (zakonske rezerve);
- 3) za rezerve, ako ih je društvo utvrdilo statutom (statutarne rezerve).

(2) Prilikom sastavljanja godišnjih finansijskih izvještaja, organi uprave su dužni da poštuju odredbe iz stava 1. ovog člana.

(3) Ako nakon raspoređivanja dobiti za svrhe iz stava 1. ovog člana preostane dio dobiti, skupština ga može raspodijeliti akcionarima u vidu dividendi, u skladu sa ovim zakonom.

Redovne dividende

Član 214

(1) Nakon usvajanja godišnjih finansijskih izvještaja, na redovnoj sjednici skupštine akcionara može se donijeti odluka o raspodjeli redovnih dividendi akcionarima koji to svojstvo imaju na dan dividende.

(2) Ako je akcionarsko društvo ostvarilo dobit u prethodnoj poslovnoj godini, skupština je dužna da na redovnoj sjednici donese odluku o raspodjeli najmanje petine ostvarene dobiti akcionarima u vidu dividendi.

(3) Odlukom o raspodjeli dividendi se određuje iznos dividende i rok za isplatu dividende, koji ne može biti duži od šest mjeseci od dana donošenja odluke o isplati dividende.

(4) Skupština akcionara ne može da donese odluku o raspodjeli redovnih dividendi u većem iznosu od onog koji je predložen ili odobren odlukom odbora direktora, odnosno upravnog odbora.

Vanredne dividende

Član 215

- (1) Skupština akcionara može na vanrednoj sjednici da donese odluku o raspodjeli dividendi, pod uslovom da su na redovnoj sjednici usvojeni godišnji finansijski izvještaji za prethodnu poslovnu godinu (vanredna dividenda).
- (2) Odluka o raspodjeli vanrednih dividendi može se donijeti sve do naredne redovne skupštinske sjednice na kojoj se usvajaju finansijski izvještaji za tekuću poslovnu godinu.
- (3) Skupština akcionara ne može da donese odluku o raspodjeli vanrednih dividendi u većem iznosu od onog koji je predložen ili odobren odlukom odbora direktora, odnosno upravnog odbora.
- (4) Skupština akcionara može da ovlasti odbor direktora, odnosno upravni odbor da donese odluku o raspodjeli vanrednih dividendi.
- (5) Raspodjela vanrednih dividendi je dozvoljena ako:
 - 1) izvještaji o poslovanju društva i njegovi finansijski rezultati sačinjeni za tu namjenu jasno pokazuju da je društvo u periodu za koji se isplaćuje vanredna dividenda ostvarilo dobit i da su raspoloživa novčana sredstva društva dovoljna za plaćanje te dividende;
 - 2) iznos vanredne dividende koji se isplaćuje nije veći od ukupne dobiti ostvarene nakon završetka prethodne poslovne godine za koju su sačinjeni finansijski izvještaji, uvećane za neraspoređenu dobit i iznose rezervi koje se mogu koristiti za te namjene, a umanjene za utvrđene gubitke i iznos koji se mora unijeti u rezerve u skladu sa zakonom ili statutom.
- (6) Ako se raspodjela vanredne dividende odobrava odlukom odbora direktora, odnosno upravnog odbora, vanredna dividenda se može platiti samo u novcu.

Način plaćanja dividende

Član 216

- (1) Dividenda može biti u novcu, akcijama i drugim likvidnim prenosivim hartijama od vrijednosti, osim ukoliko statutom društva nisu dozvoljene dividende i u drugim stvarima i pravima.
- (2) Jednoglasnom odlukom svih akcionara društva može se dozvoliti raspodjela dividende u konkretnom slučaju i u drugim stvarima i pravima.
- (3) Ako se raspodjela dividende vrši u akcijama društva ili hartijama od vrijednosti koje su zamjenljive za akcije ili daju pravo na sticanje akcija:
 - 1) ona mora biti odobrena od akcionara klase akcija u kojima se raspodjela vrši po pravilima o glasanju akcionara u okviru klase akcija;
 - 2) svakom akcionaru klase akcija koja ima pravo na dividendu raspodjela dividendi se vrši u akcijama te klase ili hartijama od vrijednosti koje su zamjenljive ili daju pravo na sticanje akcija te klase.

(4) Ako društvo vrši raspodjelu dividendi u smislu stava 3. ovog člana, akcionari imaju pravo da dobiju te akcije besplatno, a njihov broj mora biti proporcionalan ukupnom broju akcija koje posjeduju.

(5) Izuzetno, dividenda se može dati u akcijama druge vrste ili klase samo ako je takvo plaćanje odobreno tročtvrtinskom većinom glasova prisutnih akcionara klase akcija kojoj se takvo plaćanje vrši i istom tolikom većinom glasova akcionara klase akcija u čijim akcijama se dividenda daje.

(6) Društvo je u obavezi da akcionare, kojima se isplaćuje dividenda obavijesti o takvoj isplati neposredno prije ili nakon izvršene isplate, shodnom primjenom odredaba ovog zakona o obavještavanju akcionara o sjednici skupštine.

(7) Dividende u akcijama, drugim likvidnim prenosivim hartijama od vrijednosti ili drugim stvarima i pravima moraju se procijeniti od strane ovlašćenog procjenitelja u skladu sa članovima 74., 75. i 76. ovog zakona.

(8) U izvještaju o procjeni ovlašćeni procjenitelj mora da utvrdi da li iznos dividende koji se raspodjeljuje akcionarima odgovara vrijednosti akcija, drugih likvidnih prenosivih hartija od vrijednosti, odnosno stvari ili prava.

(9) Izvještaj o procjeni iz stava 7. ovog člana se registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, najkasnije 14 dana nakon donošenja skupštinske odluke.

Dan dividende

Član 217

(1) Pravo na isplatu dividendi imaju akcionari koji to svojstvo imaju na dan donošenja odluke o raspodjeli dividendi (dan dividende).

(2) Spisak akcionara na dan dividende utvrđuje se na osnovu izvoda iz jedinstvene evidencije akcionara CKDD.

Prava akcionara nakon donošenja odluke o raspodjeli dividende

Član 218

(1) Poslije donošenja odluke o raspodjeli dividende akcionar kome treba da bude isplaćena dividenda postaje povjerilac društva za iznos te dividende.

(2) Akcionar koji prenese svoje akcije po osnovu kojih je stekao pravo na dividendu poslije dana dividende, a prije isplate dividende, zadržava to pravo.

(3) Društvo je u obavezi da o odluci o raspodjeli dividende obavijesti akcionare kojima se isplaćuje dividenda u roku od 15 dana od dana donošenja te odluke, shodnom primjenom odredaba ovog zakona o obavještavanju akcionara o sjednici skupštine.

Ništavost posebnih pogodnosti

Član 219

Sporazum ili akt društva kojim se pojedinim akcionarima u okviru iste klase akcija daju posebne pogodnosti u pogledu isplate dividende, ništav je.

ODJELJAK C

SOPSTVENE AKCIJE

Pojam

Član 220

Sopstvene akcije su akcije koje akcionarsko društvo stekne od svojih akcionara.

Zabrana upisa sopstvenih akcija

Član 221

- (1) Akcionarsko društvo ne može upisivati sopstvene akcije.
- (2) Ako je akcije društva upisalo treće lice koje djeluje u svoje ime, a za račun društva ili sa tim dejstvom, smatraće se da je to lice upisalo akcije za svoj račun.
- (3) Akcije društva ne može upisivati njegovo zavisno društvo ni treće lice koje postupa u svoje ime, a za račun zavisnog društva ili sa tim dejstvom. Upis akcija protivno ovoj odredbi je punovažan.
- (4) Lica koja osnivaju akcionarsko društvo, a u slučaju povećanja osnovnog kapitala članovi odbora direktora, odnosno upravnog i nadzornog odbora, odgovorni su za uplatu, odnosno unos uloga za akcije upisane suprotno stavovima 1. i 3. ovog člana.
- (5) Lica iz stava 4. ovog člana mogu se osloboditi odgovornosti ako dokažu da nisu znali niti su mogli znati da je došlo do kršenja zabrana sadržanih u stavovima 1. i 3. ovog člana.
- (6) Sporazum o oslobodjenju od odgovornosti ili obeštećenju koji društvo zaključi sa licima iz stava 4. ovog člana ništav je.

Pojam sticanja sopstvenih akcija

Član 222

- (1) Sticanje sopstvenih akcija podrazumjeva da društvo stiče pravo svojine na akcijama.
- (2) Ako društvo stekne sopstvene akcije kao sredstvo obezbjeđenja, samostalno ili preko trećeg lica koje istupa za račun društva ili sa tim dejstvom, na to sticanje se primjenjuju pravila o sticanju sopstvenih akcija.
- (3) Svaki drugi način sticanja sopstvenih akcija, koji ne ispunjava uslove iz stavova 1. i 2. ovog člana, nije dozvoljen.

Uslovi za sticanje sopstvenih akcija

Član 223

Društvo može sticati sopstvene akcije neposredno ili preko trećeg lica koje akcije stiče u svoje ime, a za račun društva ili sa tim dejstvom, ako:

- 1) se sopstvene akcije stiču uz naknadu ili pravnim poslom koje ima to dejstvo;
- 2) je skupština donijela odluku kojom je dala odobrenje za sticanje sopstvenih akcija;
- 3) su ulogi za akcije koje društvo stiče u cjelosti uplaćeni, odnosno unijeti.

Sadržina odluke o sticanju sopstvenih akcija

Član 224

Odluka o sticanju sopstvenih akcija iz člana 223. obavezno sadrži:

- 1) maksimalan broj akcija koje se mogu steći;
- 2) minimalnu i maksimalnu cijenu koja se može platiti kao protivnaknada za sopstvene akcije;
- 3) rok za sticanje sopstvenih akcija koji ne može biti duži od dvije godine.

Sredstva za sticanje sopstvenih akcija

Član 225

(1) Na sticanje sopstvenih akcija se primjenjuje institut ograničenja raspodjele imovine akcionarima sadržan u članu 212. ovog zakona.

(2) Pre svakog sticanja sopstvenih akcija, odbor direktora, odnosno upravni odbor je dužan da provjeri da li su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana i da o tome sačini pisani izvještaj.

(3) Ako je društvo steklo sopstvene akcije u skladu sa uslovima koje postavlja institut ograničenja raspodjele imovine akcionarima, sopstvene akcije neće biti sastavni dio aktive bilansa stanja akcionarskog društva.

Sticanje sopstvenih akcija matičnog društva

Član 226

(1) Ako akcije društva stiče njegovo zavisno društvo, kao i ako te akcije stiče treće lice koje postupa u svoje ime, a za račun zavisnog društva ili sa tim dejstvom, smatra se da je te akcije steklo matično društvo i na njih se primjenjuju odredbe ovog zakona o sopstvenim akcijama.

(2) Ako je zavisno društvo steklo akcije matičnog društva prije uspostavljanja kontrole, nakon uspostavljanja kontrole ove akcije se neće smatrati sopstvenim akcijama, u smislu ovog zakona.

Opšte izuzeće za sticanje sopstvenih akcija

Član 227

Akcionarska društva mogu da stiču sopstvene akcije, direktno ili indirektno, uz naknadu ili bez naknade, bez poštovanja odredaba sadržanih u članovima 223. do 226. ovog zakona, ako su sopstvene akcije stečene:

- 1) izvršavanjem odluke skupštine akcionara o smanjenju osnovnog kapitala;
- 2) prenosom imovine statusnim promjenama ili drugim načinom univerzalne sukcesije;
- 3) poklonom od strane akcionara ili drugim načinom besteretnog sticanja;
- 4) izvršavanjem zakonskih obaveza ili sudske odluke kojom se nalaže otkup akcija od manjinskih akcionara ili akcionara povezanih društava;
- 5) u izvršnom postupku.

Sticanje sopstvenih akcija bez odluke skupštine akcionara

Član 228

(1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor može donijeti odluku o sticanju sopstvenih akcija društva bez odobrenja skupštine akcionara, ako je sticanje sopstvenih akcija neophodno kako bi se izbjegla značajna i neposredna šteta po društvo.

(2) Ako je akcionarsko društvo steklo akcije na način iz stava 1. ovog člana, odbor direktora, odnosno upravni odbor dužan je da sačini izvještaj u kome će obavijestiti skupštinu akcionara na prvoj narednoj sjednici o sljedećim informacijama:

- 1) razlozima sticanja sopstvenih akcija;
- 2) broju i nominalnoj vrijednosti stečenih akcija;
- 3) učešću stečenih sopstvenih akcija u ukupnom osnovnom kapitalu društva; i
- 4) cijeni po kojoj su akcije stečene.

Otuđenje sopstvenih akcija

Član 229

(1) Sopstvene akcije koje je društvo steklo u skladu sa opštim izuzećem sadržanim u članu 227. tač. 2. do 5. ovog zakona, moraju se otuđiti što je prije moguće bez prouzrokovanja štete za društvo, a najkasnije u roku od tri godine od dana sticanja.

(2) Sopstvene akcije koje društvo stekne protivno odredbama članova 223. do 228. ovog zakona moraju se otuđiti što je prije moguće, a najkasnije u roku od godinu dana od dana sticanja.

(3) Svaki neizvršeni pravni posao koji uključuje sticanje sopstvenih akcija protivno odredbama članova 223. do 228. ovog zakona je ništav.

(4) Društvo je dužno da sopstvene akcije koje nije otuđilo u rokovima propisanim u stavovima 1. i 2. ovog člana, poništi u roku od tri dana od dana isteka roka i po tom osnovu smanji osnovni kapital.

(5) Odluku iz stava 4. ovog člana donosi odbor direktora, odnosno upravni odbor.

(6) Odbor direktora, odnosno upravni odbor je dužan da u roku od tri dana od dana poništavanja sopstvenih akcija obavijesti o tome Komisiju za tržište kapitala i CKDD.

Posljedice sticanja sopstvenih akcija

Član 230

- (1) Sopstvene akcije ne daju pravo glasa. Pravo glasa ne daju ni akcije koje zavisno društvo ima u matičnom društvu.
- (2) Sopstvene akcije ne računavaju se u kvorum za rad skupštine i većinu za odlučivanje.
- (3) Sopstvene akcije ne daju pravo na dividendu ili druga primanja.
- (4) Posljedice iz stavova 1., 2. i 3. ovog člana primjenjuju se sve vrijeme dok društvo ima sopstvene akcije u svojini ili kao sredstvo obezbjeđenja, odnosno sve dok zavisno društvo ima u svojini ili kao sredstvo obezbjeđenja akcije matičnog društva.

Izveštavanje o sopstvenim akcijama

Član 231

Društvo koje je tokom godine steklo ili raspolagalo sopstvenim akcijama, dužno je da u godišnjem finansijskom izvještaju za tu poslovnu godinu navede:

- 1) razloge sticanja sopstvenih akcija u toku finansijske godine;
- 2) podatke o vrsti, klasi, broju i nominalnoj, odnosno računovodstvenoj vrijednosti akcija, stečenih i otuđenih sopstvenih akcija u toku godine i njihovo učešće u osnovnom kapitalu;
- 3) naknadu koju je društvo dalo ili primilo za sticanje, odnosno otuđenje sopstvenih akcija;
- 4) podatke o vrsti, klasi, broju i nominalnoj, odnosno računovodstvenoj vrijednosti sopstvenih akcija društva na kraju te poslovne godine i njihovo učešće u osnovnom kapitalu.

Registracija sopstvenih akcija

Član 232

Društvo je dužno da registruje sopstvene akcije u nadležnom registru u roku od 15 dana od dana saldiranja promjene vlasništva u CKDD.

Sticanje sopstvenih zamjenljivih obveznica i varanata

Član 233

- (1) Na sticanje sopstvenih zamjenljivih obveznica i varanata shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o sticanju sopstvenih akcija, osim ako u ovom članu nije drugačije određeno.
- (2) Ako društvo stekne sopstvene zamjenljive obveznice ili varante, odbor direktora, odnosno upravni odbor u obavezi je da ih, bez posebne odluke skupštine, odmah po sticanju poništi.

(3) Poništavanjem zamenljivih obveznica i varanata u skladu sa stavom 2. ovog člana smanjuje se uslovno povećani osnovni kapital društva, pri čemu se ne sprovodi postupak smanjenja osnovnog kapitala.

(4) Smanjenje uslovno povećanog osnovnog kapitala registruje se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, ali tek nakon što Komisija za tržište kapitala odobri, odnosno evidentira uslovno smanjenje osnovnog kapitala u skladu sa zakonom koji uređuje tržište kapitala.

ODJELJAK D

PRUŽANJE FINANSIJSKE PODRŠKE ZA STICANJE SVOJIH AKCIJA

Pojam

Član 234

(1) Akcionarsko društvo može pružati finansijsku podršku bilo koje vrste svojim akcionarima, zaposlenima ili trećim licima za sticanje svojih akcija ili akcija matičnog društva, pod uslovima propisanim u ovom odjeljku.

(2) Pružanje finansijske podrške u smislu stava 1. ovog člana obuhvata svaku pravnu radnju akcionarskog društva učinjenu direktno ili indirektno u korist lica koje namjerava da stekne ili je već steklo njegove akcije ili akcije matičnog društva, a u cilju omogućavanja ili olakšavanja sticanja akcija, odnosno smanjenja ili oslobodjenja od obaveza preuzetih povodom izvršenog sticanja.

(3) Pružanje finansijske podrške naročito obuhvata davanje poklona, pružanje obezbjeđenja, davanje kredita ili zajma, plaćanje avansa, i sl.

Uslovi za pružanje finansijske podrške

Član 235

(1) Pružanje finansijske podrške je dozvoljeno ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) finansijska podrška mora biti data pod tržišnim uslovima;
- 2) prije pružanja finansijske podrške odbor direktora, odnosno upravni odbor mora da utvrdi postojanje kreditne sposobnosti svakog lica kome se podrška pruža;
- 3) skupština društva mora dati prethodnu saglasnost na pravni posao pružanja finansijske podrške dvotrećinskom većinom glasova akcionara prisutnih na skupštinskoj sjednici;
- 4) odbor direktora, odnosno upravni odbor je dužan da skupštini akcionara, prije donošenja odluke iz tačke 3) ovog člana, podnese pisani izvještaj u kome će obavezno navesti: a) razloge i prirodu predložene finansijske podrške, b) interes društva u tom pravnom poslu, c) uslove pod kojima će on biti zaključen, odnosno preduzet, d) očekivane posljedice, sa posebnim osvrtom na rizike po likvidnost i solventnost društva i e) cijenu po kojoj će treća lica steći akcije društva;
- 5) iznos finansijske podrške mora biti u skladu sa ograničenjima raspodjele imovine društva sadržanim u članu 212. ovog zakona.

(2) Odbor direktora, odnosno upravni odbor je dužan da u roku od 28 dana od dana donošenja skupštinske odluke o davanju saglasnosti na finansijsku podršku dostavi nadležnom registru radi objavljivanja izvještaj iz stava 1. tačka 4) ovog člana.

(3) Akcionarsko društvo je u dužno da u pasivi bilansa stanja formira rezerve u vrijednosti pružene finansijske podrške, kojima se ne može slobodno raspolagati.

Izuzeci

Član 236

(1) Pružanje finansijske podrške je slobodno za sljedeće pravne radnje:

- 1) pravne radnje kreditnih institucija preduzete u okviru njihovog redovnog poslovanja i
- 2) pravne radnje čiji je cilj omogućavanje ili olakšavanje sticanja akcija, odnosno smanjenje ili oslobođenje od obaveza preuzetih povodom izvršenog sticanja akcija od strane zaposlenih u akcionarskom društvu, kao i zaposlenih u povezanim društvima.

(2) Pravne radnje iz stava 1. ovog člana moraju biti u skladu sa ograničenjima raspodjele imovine društva sadržanim u članu 212. ovog zakona.

Pravne posljedice nezakonitog pružanja finansijske podrške

Član 237

(1) Pravna radnja kojom se pruža finansijska podrška protivno članu 235. ovog zakona je ništava.

(2) Pravna radnja kojom se pruža finansijska podrška u vidu davanja direktnog ili indirektnog obezbjeđenja je obavezujuća za akcionarsko društvo, čak i ako je učinjena protivno članu 235. ovog zakona, ako druga strana nije znala niti je morala znati za nezakonitost pružene finansijske podrške.

(3) Ako se efekti pravne radnje koja predstavlja finansijsku podršku ne mogu odmah vratiti u pređašnje stanje, članovi uprave koji su odobrili preduzimanje pravne radnje protivno članu 235. ovog zakona solidarno su odgovorni za štetu zbog nemogućnosti povraćaja u pređašnje stanje.

ODJELJAK E

POVEĆANJE OSNOVNOG KAPITALA

Načini povećanja osnovnog kapitala

Član 238

(1) Osnovni kapital akcionarskog društva može se povećati samo emisijom novih akcija.

(2) Povećanje osnovnog kapitala iz stava 1. ovog člana sprovodi se na osnovu:

- 1) unošenja novih uloga (povećanje novim ulozima);
- 2) pretvaranja (konverzije) potraživanja prema društvu u osnovni kapital;
- 3) korišćenjem prava sadržanih u zamenljivim obveznicama i varantima (uslovno povećanje osnovnog kapitala);

- 4) sredstava iz rezervi društva raspoloživih za te namjene i/ili neraspoređene dobiti društva (povećanje osnovnog kapitala iz ukupnog kapitala društva);
- 5) sprovođenja statusne promjene.

(3) Na povećanje osnovnog kapitala pretvaranjem potraživanja prema društvu iz stava 2 tač. 2 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o povećanju osnovnog kapitala na osnovu unošenja novih uloga.

Odluka o povećanju osnovnog kapitala

Član 239

(1) Odluku o povećanju osnovnog kapitala akcionarskog društva emitovanjem novih akcija donosi skupština akcionara većinom potrebnom za promjenu statuta, osim u slučaju davanja ovlaštenja organu uprave u skladu sa članom 253. ovog zakona.

(2) Ako je društvo emitovalo akcije različitih klasa, odluka skupštine akcionara o povećanju osnovnog kapitala donosi se posebno za svaku klasu akcija na čija prava utiče odluka o povećanju.

(3) Obavještenje o sazivanju sjednice skupštine na kojoj se donosi odluka iz stava 1. ovog člana sadrži naročito razloge povećanja osnovnog kapitala, kao i način na koji će se izvršiti povećanje osnovnog kapitala u smislu člana 238. ovog zakona.

Registracija odluke o povećanju

Član 240

(1) Odluka skupštine akcionara o povećanju osnovnog kapitala emitovanjem novih akcija dostavlja se Komisiji za tržište kapitala na odobrenje, odnosno evidentiranje i nadležnom organu za registraciju bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja odluke.

(2) Odluka iz stava 1. ovog člana koja nije registrovana u roku od 30 dana od dana donošenja odluke ništava je.

1. Povećanje osnovnog kapitala novim ulozima

Sadržaj odluke

Član 241

(1) Odluka o povećanju osnovnog kapitala novim ulozima sadrži naročito:

- 1) broj, vrstu i klasu akcija koja se emituje, kao i iznos osnovnog kapitala koji predstavljaju;
- 2) minimalan broj (procenat) akcija koji mora biti upisan da bi emisija bila uspješna (prag uspješnosti emisije akcija);
- 3) rokove za sprovođenje odluke;

- 4) nominalnu, odnosno računovodstvenu vrijednost akcija i emisiju vrijednost akcija, pod uslovom da se emisijna vrijednost razlikuje od nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti;
 - 5) bitne elemente akcija u skladu sa propisima kojima se uređuje tržište kapitala;
 - 6) bilo koje ograničenje prenosivosti akcija, ako postoji;
 - 7) oznaku kreditne institucije kod koje se vrši uplata akcija i broj namjenskog računa kreditne institucije.
- (2) Ako se osnovni kapital povećava nenovčanim ulozima odluka iz stava 1. ovog člana sadrži i:
- 1) predmet ili pravo koje društvo stiče i procjenu njegove vrijednosti;
 - 2) podatke o licu koje unosi nenovčani ulog;
 - 3) vrstu, klasu, broj i nominalnu, odnosno računovodstvenu vrijednost akcija, koje se izdaju po tom osnovu.
- (3) Procjena vrijednosti iz stava 2. tačka 1) ovog člana vrši se u skladu sa članovima 75. do 82. ovog zakona.
- (4) Ako odluka o povećanju osnovnog kapitala nenovčanim ulozima ne sadrži podatke iz stava 2. ovog člana, pravne radnje koje su preduzete radi unosa nenovčanog uloga u društvo ne proizvode pravno dejstvo prema društvu.

Upis akcija po osnovu novih uloga

Član 242

- (1) Društvo može odlukom iz člana 241. ovog zakona propisati način identifikacije lica koja upisuju akcije novim ulozima.

Upis akcija i akcionara u CKDD

Član 243

- (1) Ako je povećanje kapitala po osnovu novih uloga uspjelo u smislu čl. 241. ovog zakona, a po dobijanju rješenja Komisije za tržište kapitala o uspješnosti emisije, odnosno o evidentiranju emisije, društvo podnosi zahtjev za upis novoizdatih akcija i njihovih imalaca u CKDD, u roku od pet radnih dana od dana okončanja upisa i uplate.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1. ovog člana dostavlja se:
- 1) odluka o emisiji akcija;
 - 2) dokaz o registraciji odluke iz tačke 1. ovog stava u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije;
 - 3) spisak lica koja su upisala i uplatila akcije, sa pojedinačno označenim brojem upisanih i uplaćenih akcija i ukupnim iznosom uplaćenih akcija, sa pisanom izjavom zakonskog zastupnika društva o tačnosti tih podataka;
 - 4) kopiju rješenja Komisije za tržište kapitala o uspješnosti emisije, odnosno o evidentiranju emisije.
- (3) CKDD donosi akt kojim propisuje formu zahtjeva iz stava 1. ovog člana.

Registracija povećanja kapitala novim ulozima

Član 244

(1) U roku od osam dana od dana upisa akcija izdatih u postupku povećanja osnovnog kapitala u CKDD u skladu sa članom 243. ovog zakona, društvo je u obavezi da povećanje osnovnog kapitala registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(2) Osnovni kapital društva smatra se povećanim danom registracije povećanja osnovnog kapitala u skladu sa stavom 1. ovog člana.

(3) Registracijom povećanja osnovnog kapitala smatra se da je izmijenjen statut akcionarskog društva u pogledu visine osnovnog kapitala.

(4) Zakonski zastupnik društva je dužan da prečišćen tekst statuta dostavi nadležnom organu za registraciju u roku od 15 dana od dana registracije povećanja osnovnog kapitala.

2. Uslovno povećanje osnovnog kapitala

Osnovi i iznos uslovnog povećanja osnovnog kapitala

Član 245

(1) Uslovno povećanje osnovnog kapitala društva sprovodi se samo u obimu potrebnom za:

- 1) ostvarivanje prava imalaca zamenljivih obveznica na konverziju u akcije društva;
- 2) ostvarivanje prava imalaca varanata na sticanje akcija društva;
- 3) ostvarivanje prava zaposlenih, članova uprave društva, odnosno sa njima povezanih lica na kupovinu akcija društva, ako je to određeno statutom.

(2) Iznos povećanja osnovnog kapitala iz stava 1. ovog člana u momentu donošenja odluke o uslovnom povećanju osnovnog kapitala ne može biti veći od 50% osnovnog kapitala društva, a u slučaju iz stava 1. tačka 3) ovog člana ne može biti veći od 5% osnovnog kapitala društva.

(3) Odluka skupštine o uslovnom povećanju osnovnog kapitala koja nije u skladu sa odredbama ovog člana ništava je.

Sadržaj odluke

Član 246

Odluka o uslovnom povećanju osnovnog kapitala društva emisijom novih akcija sadrži naročito:

- 1) iznos i namjenu uslovnog povećanja osnovnog kapitala;
- 2) lica koja imaju pravo na upis akcija i uslove i rokove za ostvarivanje tog prava;
- 3) rok u kome se može sprovesti povećanje osnovnog kapitala;
- 4) cijenu po kojoj se stiču akcije ili metod po kojoj se ona može odrediti;
- 5) bitne elemente akcija koje se izdaju.

Upis i uplata akcija kod uslovnog povećanja osnovnog kapitala

Član 247

(1) Imaoci zamjenljivih obveznica pravo upisa akcija ostvaruju dostavljanjem pisane izjave društvu o pretvaranju zamjenljivih obveznica u akcije u roku određenom odlukom o izdavanju zamjenljivih obveznica i/ili odlukom o uslovnom povećanju osnovnog kapitala, pri čemu ova izjava zamjenjuje upis i plaćanje akcija.

(2) Na postupak upisa akcija u slučajevima iz člana 245. stav 1. tač. 2) i 3) shodno se primjenjuje član 241. ovog zakona.

(3) U slučajevima iz člana 245. stav 1. tač. 2) i 3) ovog zakona akcije se ne mogu izdati prije uplate, odnosno unošenja uloga u društvo.

(4) Ako je iznos za koji su izdate zamjenljive obveznice niži od nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti akcija u koje se zamjenjuju, razliku mora da plati imalac zamjenljivih obveznica ili se ona može pokriti iz rezervi društva raspoloživih za te namjene.

Upis akcija i akcionara u CKDD i registracija uslovnog povećanja osnovnog kapitala

Član 248

Na upis akcija i akcionara u CKDD, evidentiranje odobrenja uslovnog povećanja osnovnog kapitala kod Komisije za tržišta kapitala, kao i na registraciju povećanja osnovnog kapitala u slučaju iz člana 247. ovog zakona shodno se primjenjuju odredbe čl. 243. i 244. ovog zakona.

3. Povećanje osnovnog kapitala iz ukupnog kapitala društva

Pretvaranje neraspoređene dobiti i rezervi u osnovni kapital

Član 249

(1) Povećanje osnovnog kapitala društva iz ukupnog kapitala društva vrši se pretvaranjem neraspoređene dobiti i rezervi opredijeljenih za te namjene u osnovni kapital društva.

(2) Ako je društvo u finansijskim izvještajima iskazalo gubitak, osnovni kapital se može povećati iz neraspoređene dobiti i rezervi koje preostanu nakon pokrića gubitka.

Sadržaj odluke

Član 250

Odluka o povećanju osnovnog kapitala iz ukupnog kapitala društva emisijom novih akcija sadrži naročito:

- 1) ukupan iznos povećanja osnovnog kapitala i broj akcija i njihova nominalna, odnosno računovodstvena vrijednost;
- 2) iznos i vrstu rezervi, odnosno iznos neraspoređene dobiti koja se pretvara u osnovni kapital;
- 4) bitne elemente akcija koje se izdaju.

Ko ima pravo na sticanje akcija

Član 251

- (1) Pravo na akcije po osnovu povećanja osnovnog kapitala društva iz ukupnog kapitala društva imaju akcionari društva na dan donošenja te odluke.
- (2) Pravo iz stava 1. ovog člana pripada i društvu po osnovu sopstvenih akcija društva.
- (3) Odluka skupštine koja nije u skladu sa odredbama ovog člana ništava je.

Upis akcija i akcionara u CKDD i registracija povećanja osnovnog kapitala iz ukupnog kapitala društva

Član 252

- (1) Po registraciji odluke o povećanju osnovnog kapitala društva iz ukupnog kapitala i po dobijanju rješenja Komisije za tržište kapitala o evidentiranju emisije, društvo podnosi zahtjev za upis novoizdatih akcija i njihovih imalaca u CKDD, u roku od pet radnih dana, od dana registracije odluke i dobijanja rješenja o evidentiranju emisije.
- (2) U roku od osam dana od dana izvršenog upisa u skladu sa stavom 1. ovog člana, društvo je u obavezi da povećanje osnovnog kapitala registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (3) Osnovni kapital društva smatra se povećanim danom registracije povećanja osnovnog kapitala u skladu sa stavom 2. ovog člana.

4. Odobren kapital

Ovlašćenje za povećanje osnovnog kapitala

Član 253

- (1) Statutom akcionarskog društva ili odlukom skupštine može se dati ovlašćenje odboru direktora, odnosno upravnom odboru, da donosi odluke o povećanju osnovnog kapitala akcionarskog društva emisijom novih akcija (odobrene akcije).
- (2) Odluka skupštine akcionara iz stava 1. ovog člana se donosi većinom potrebnom za promjenu statuta društva i registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (3) Ovlašćenje iz stava 1. ovog člana može da sadrži uslove i ograničenja (na primjer, maksimalan broj akcija ili vremensko ograničenje).
- (4) Ovlašćenje organa uprave za emisiju novih akcija ne može biti duže od pet godina od dana nastanka društva, registracije izmjene statuta, odnosno od dana donošenja skupštinske odluke. Ako statutom ili odlukom skupštine nije predviđen rok, on iznosi pet godina.
- (5) Rok iz stava 4. se može produžiti izmjenom statuta ili odlukom skupštine, prije njegovog isteka, s tim što svako takvo produženje ne može biti duže od pet godina.

(6) Odobrene akcije mogu se emitovati kod povećanja osnovnog kapitala društva novim ulozima ili za ostvarivanje prava imalaca zamjenljivih obveznica i varanata.

(7) Visina odobrenog kapitala mora biti manja od visine dijela osnovnog kapitala koji čine emitovane obične akcije.

ODJELJAK F

SMANJENJE OSNOVNOG KAPITALA

Načini smanjenja osnovnog kapitala

Član 254

(1) Smanjenje osnovnog kapitala može biti sa ili bez prenosa imovine društva na akcionare.

(2) Smanjenje osnovnog kapitala prenosom imovine na akcionare može biti u formi:

- 1) smanjenja broja akcija, njihovim povlačenjem i poništavanjem; i/ili
- 2) smanjenja nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti akcija.

(3) Smanjenje osnovnog kapitala bez prenosa imovine na akcionare se vrši pokrivanjem gubitaka društva ili poništavanjem sopstvenih akcija.

Odluka o smanjenju osnovnog kapitala

Član 255

(1) Odluku o smanjenju osnovnog kapitala akcionarskog društva donosi skupština dvotrećinskom većinom glasova akcionara prisutnih lično ili putem punomoćnika, osim ukoliko sud ne odluči drugačije.

(2) Odluka skupštine o smanjenju osnovnog kapitala kojom se prenosi imovina na akcionare u smislu člana 254. stava 2. ovog zakona ostvaruje pravna dejstva samo ako ju je predložio ili se saglasio sa predlogom odbor direktora, odnosno upravni odbor.

(3) Ako je društvo emitovalo akcije različitih klasa, odluka skupštine akcionara o smanjenju osnovnog kapitala donosi se posebno za svaku klasu akcija na čija prava utiče odluka o smanjenju.

(4) Obavještenje o sazivanju skupštine sadrži naročito razloge smanjenja osnovnog kapitala, kao i način na koji će se izvršiti smanjenje osnovnog kapitala u smislu člana 254. ovog zakona.

(5) Odlukom o smanjenju osnovnog kapitala utvrđuju se cilj, obim i način tog smanjenja, a naročito da li se smanjenje osnovnog kapitala sprovodi u skladu sa članom 260. ovog zakona.

(6) Izuzetno od stava 1. ovog člana, odluku o smanjenju osnovnog kapitala može donijeti odbor direktora, odnosno upravni odbor, u slučaju poništenja sopstvenih akcija društva.

Registracija odluke o smanjenju

Član 256

(1) Odluka skupštine akcionara o smanjenju osnovnog kapitala dostavlja se Komisiji za tržište kapitala na odobrenje, odnosno evidentiranje i nadležnom organu za registraciju bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja odluke.

(2) Odluka iz stava 1. ovog člana koja nije registrovana u roku od 30 dana od dana donošenja odluke ništava je.

Prava povjerilaca

Član 257

(1) Odredbe o zaštiti povjerilaca sadržane u ovom članu se primjenjuju u slučaju kada smanjenje osnovnog kapitala za posljedicu ima prenos imovine na akcionare u smislu člana 254. stav 2.

(2) Ako se smanjenje osnovnog kapitala vrši uz primjenu odredaba ovog člana, odluka o smanjenju osnovnog kapitala mora da sadrži i poziv povjeriocima da podnesu pisani zahtjev radi namirenja ili obezbjeđenja potraživanja.

(3) Društvo je dužno da nakon donošenja odluke o smanjenju osnovnog kapitala, pisanim putem obavijesti svakog povjerioca koji je poznat društvu, a čije pojedinačno potraživanje iznosi najmanje 10.000 eura na dan objavljivanja odluke.

(4) Povjerioci koji imaju potraživanje prema akcionarskom društvu na dan objavljivanja odluke o smanjenju osnovnog kapitala u skladu sa članom 256. ovog zakona, bez obzira da li je dospjelo ili nedospjelo, imaju pravo da pisanim putem od društva zahtjevaju namirenje ili obezbjeđenje svog potraživanja u cjelosti.

(5) Pravo na namirenje ili obezbjeđenje nemaju povjerioci čija su potraživanja u cjelosti obezbijeđena.

(6) Prava iz stava 4. ovog člana povjerioci mogu da ostvaruju u roku od 30 dana od dana objavljivanja odluke o smanjenju osnovnog kapitala u skladu sa članom 256. ovog zakona, odnosno od dana prijema individualnog obavještenja iz stava 3. ovog člana.

(7) Društvo ne može da smanji osnovni kapital sve dok se ne namire ili obezbijede sva potraživanja povjerilaca koji su podnijeli pisani zahtjev društvu u smislu stava 4. ovog člana, ili dok nadležni sud ne utvrdi da su njihovi zahtjevi bili neosnovani primjenom člana 258. ovog zakona.

(8) Smanjenje osnovnog kapitala sprovedeno protivno odredbama ovog člana, kao i svaka odluka donijeta u tom pogledu, ništavo je.

Sudska zaštita povjerilaca

Član 258

(1) Povjerioci koji su tražili namirenje ili obezbjeđenje potraživanja u skladu sa članom 257. ovog zakona i koji od društva ne dobiju namirenje ili obezbjeđenje u roku od dva mjeseca od dana kada je društvo primilo pisani zahtjev povjerioca, imaju pravo da u daljem roku od 30 dana protiv društva podnesu tužbu nadležnom sudu.

(2) Tužbom iz stava 1. ovog člana povjerioci mogu da zahtijevaju namirenje ili obezbjeđenje svog potraživanja.

(3) Povjerilac ima pravo na namirenje ili obezbjeđenje samo ako može da dokaže da je namirenje njegovog potraživanja ugroženo smanjenjem osnovnog kapitala, i da mu društvo nije namirilo ili obezbijedilo potraživanje u cjelosti.

(4) Prilikom odlučivanja po tužbi iz stava 1. ovog člana sud će posebno voditi računa o tome da li je traženo namirenje ili obezbjeđenje neophodno imajući u vidu imovinu društva.

Izuzeci od obaveze zaštite povjerilaca

Član 259

(1) Odredbe o zaštiti povjerilaca iz člana 258. ovog zakona se ne primjenjuju:

- 1) ako se istovremeno sa smanjenjem osnovnog kapitala vrši i povećanje osnovnog kapitala društva za isti ili veći iznos;
- 2) ako je dostupan pisani izvještaj procjenitelja u kome se zaključuje da smanjenje osnovnog kapitala ne predstavlja nikakav rizik za povjerioce, a imajući u vidu preostalu imovinu društva nakon sprovođenja smanjenja osnovnog kapitala; ili
- 3) ako se smanjenje osnovnog kapitala vrši bez prenosa imovine akcionarima u cilju pokrivanja gubitaka društva.

(2) Procjenitelj u smislu stava 1. tačke 2. ovog člana obuhvata revizora, sudskog vještaka ekonomske struke ili ovlašćenog procjenitelja kao fizičko lice ili društvo za reviziju, koga odredi odbor direktora, odnosno upravni odbor društva.

Smanjenje osnovnog kapitala radi pokrivanja gubitaka

Član 260

(1) Akcionarsko društvo može da donese odluku o smanjenju osnovnog kapitala radi pokrivanja gubitaka društva.

(2) Smanjivanje osnovnog kapitala društva radi pokrivanja gubitaka može se vršiti samo ako društvo ne raspolaže neraspoređenom dobiti i rezervama koje se mogu koristiti za te namjene.

(3) Iznos smanjenja osnovnog kapitala po ovom osnovu ne može biti veći od iznosa gubitaka društva koji se pokrivaju.

(4) Smanjenje osnovnog kapitala u skladu sa odredbama ovog člana ne može biti osnov za bilo kakve isplate ili prenos druge imovine akcionarima.

(5) Na smanjenje osnovnog kapitala radi pokrivanja gubitaka ne primjenjuju se odredbe ovog odjeljka o zaštiti povjerilaca.

Istovremeno smanjenje i povećanje osnovnog kapitala

Član 261

(1) Društvo može donijeti odluku kojom se istovremeno osnovni kapital društva smanjuje po jednom osnovu i povećava po drugom osnovu.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana primjenjuju se odredbe ovog zakona o smanjenju i povećanju osnovnog kapitala društva.

Upis smanjenja osnovnog kapitala u CKDD

Član 262

(1) Nakon registracije odluke o smanjenju osnovnog kapitala iz člana 256. ovog zakona, a po dobijanju rješenja Komisije za tržište kapitala o smanjenju kapitala, i proteka roka od 30 dana za korišćenje prava povjerilaca na namirenje ili obezbjeđenje iz člana 257. ovog zakona, ovlašćeno lice podnosi CKDD zahtjev za upis promjena proisteklih iz smanjenja osnovnog kapitala.

(2) Zahtjev iz stava 1. ovog člana se ne može podnijeti sve dok akcionarsko društvo ne namiri ili obezbijedi sva potraživanja povjerilaca koji su podnijeli blagovremeni zahtjev za namirenje ili obezbjeđenje u skladu sa članom 257. ovog zakona, kao i dok se ne okončaju sudski postupci, koje su povjerioci inicirali u skladu sa članom 258. ovog zakona.

(3) Uz zahtjev iz stava 1. ovog člana, društvo podnosi:

- 1) odluku o smanjenju osnovnog kapitala;
- 2) dokaz o registraciji odluke iz tačke 1) ovog stava u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije;
- 3) rješenje Komisije za tržište kapitala o smanjenju kapitala;
- 4) podatke o promjenama koje se upisuju;
- 5) pisanu izjavu predsjednika odbora direktora, odnosno predsjednika upravnog odbora o ispunjenosti zakonom propisanih uslova za smanjenje kapitala.

(4) U slučaju smanjenja osnovnog kapitala, koje je društvo bilo dužno da sprovede u skladu sa odredbama o zaštiti povjerilaca, uz zahtjev iz stava 1. ovog člana i dokumentacije iz stava 3. ovog člana, podnosi se i pisana izjava predsjednika odbora direktora, odnosno predsjednika nadzornog odbora, da su sva potraživanja čije je namirenje ili obezbjeđenje traženo od strane povjerilaca namirenja, odnosno obezbijeđena, kao i da ti povjerioci u propisanom roku nijesu podnijeli tužbu nadležnom sudu, odnosno da je nadležni sud odbio njihov tužbeni zahtjev.

(5) Članovi odbora direktora, odnosno upravnog odbora odgovaraju solidarno povjeriocima društva za štetu koja nastane kao posljedica sprovedenog smanjenja osnovnog kapitala društva, ako je izjava iz stava 3. tačka 5) ili izjava iz stava 4. ovog člana bila netačna.

Registracija smanjenja osnovnog kapitala

Član 263

(1) Po izvršenom upisu promjena proisteklih iz smanjenja osnovnog kapitala u CKDD, akcionarsko društvo je u obavezi da izvrši registraciju smanjenja osnovnog kapitala u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

- (2) Osnovni kapital društva smatra se smanjenim danom registracije iz stava 1. ovog člana.
- (3) Registracijom smanjenja osnovnog kapitala smatra se da je izmijenjen statut akcionarskog društva u pogledu visine osnovnog kapitala.
- (4) Zakonski zastupnik društva je dužan da prečišćen tekst statuta dostavi nadležnom organu za registraciju u roku od 15 dana od dana registracije smanjenja osnovnog kapitala.

ODJELJAK G

DAVANJE POKLONA

POKLONI

Član 264

- (1) Skupština društva može da donese odluku o davanju poklona u humanitarne, naučne, kulturne, obrazovne ili druge slične svrhe iz sredstava društva ako je to razumno, a imajući u vidu svrhu davanja poklona, finansijsku situaciju u kojoj se društvo nalazi i sve druge okolnosti slučaja.
- (2) Organi uprave mogu davati poklone iz stava 1. ovog člana bez saglasnosti skupštine, pod uslovom da su male vrijednosti, imajući u vidu finansijski položaj društva i ukupnu imovinu kojom društvo raspolaže.
- (3) Organ uprave iz stava 2 dužan je na godišnjoj skupštini akcionara podnijeti izvještaj o učinjenim poklonima u prethodnoj poslovnoj godini.

ODJELJAK H

POS LJEDICE NEZAKONITE RASPODJELE IMOVINE AKCIONARSKOG DRUŠTVA

Povraćaj nezakonito raspodijeljene imovine društva

Član 265

- (1) U slučaju da je akcionarsko društvo izvršilo raspodjelu imovine svojim akcionarima protivno odredbama ovog zakona, statutu ili odluci skupštine, akcionar je dužan da primljenu imovinu vrati društvu.
- (2) Imovinu koja je raspodijeljena akcionarima u vidu dividendi, poklona ili u vezi sa smanjenjem osnovnog kapitala, akcionar je dužan da vrati društvu, ako je znao ili morao znati za nezakonitost izvršenog raspolaganja.
- (3) Zahtjev društva iz stava 1. i 2. ovog člana zastarijeva u roku od pet godina od dana kada je izvršena raspodjela.
- (4) Svaki akcionar, koji ispunjava uslove iz člana 68. ovog zakona, može podnijeti derivativnu tužbu zbog povrede odredaba stava 1. i 2. ovog člana u svoje ime, a za račun društva.

(5) Odredbe stavova 1. do 4. ovog člana se ne primjenjuju ako su ovim zakonom uređene drugačije posljedice nezakonite raspodjele imovine društva.

Odgovornost članova organa uprave za nezakonitu raspodjelu

Član 266

Članovi organa uprave akcionarskog društva koji su donijeli odluku ili su se saglasili sa odlukom kojom se raspolože imovinom društva protivno odredbama ovog zakona, statutu ili odluci skupštine, solidarno su odgovorni za svaki manjak koji nastane kao rezultat neuspješnog vraćanja imovine društvu u smislu člana 265. stavova 1. i 2.

Glava VII

UPRAVLJANJE AKCIONARSKIM DRUŠTVOM

ODJELJAK A

ORGANI AKCIONARSKOG DRUŠTVA

Sistemi upravljanja akcionarskim društvom

Član 267

Upravljanje akcionarskim društvom može biti organizovano kao jednodomno ili dvodomno.

Organi akcionarskog društva kod jednodomnog upravljanja

Član 268

(1) Organi akcionarskog društva kod jednodomnog upravljanja su:

- 1) skupština;
- 2) direktor ili odbor direktora.

(2) Pravila ovog zakona koja se odnose na članove odbora direktora jednako se primjenjuju i na jednog direktora.

Organi akcionarskog društva kod dvodomnog upravljanja

Član 269

Organi akcionarskog društva kod dvodomnog upravljanja su:

- 1) skupština;
- 2) nadzorni odbor;
- 3) direktor ili upravni odbor.

Organi uprave akcionarskog društva

Član 270

Organi uprave akcionarskog društva, u smislu ovog zakona, su organ društva iz člana 268. stav 1. tačke 2. ovog zakona, odnosno organi društva iz člana 269. stav 1. tačke 2. i 3. ovog zakona.

Izbor i promjena sistema upravljanja akcionarskog društva

Član 271

- (1) Statutom akcionarskog društva određuje se da li je upravljanje jednodomno ili dvodomno.
- (2) Promjenom statuta se može promjeniti i sistem upravljanja akcionarskog društva.
- (3) Izbor sistema upravljanja akcionarskog društva ne utiče na primjenu odredaba o skupštini, osim ukoliko nije drugačije predviđeno ovim zakonom.

ODJELJAK B

SKUPŠTINA AKCIONARSKOG DRUŠTVA

Sastav skupštine akcionarskog društva

Član 272

- (1) Skupštinu akcionarskog društva čine svi akcionari, nezavisno od broja, vrste i klase akcija koju posjeduju.
- (2) Članovi odbora direktora u slučaju jednodomnog, odnosno članovi nadzornog i upravnog odbora u slučaju dvodomnog upravljanja, obavezno se pozivaju da prisustvuju sjednici skupštine akcionarskog društva.
- (3) Generalni direktor i predsjednik odbora direktora, odnosno predsjednik upravnog odbora akcionarskog društva i sekretar društva, ako je imenovan, obavezno prisustvuju skupštinskim sjednicama, osim ukoliko su spriječeni iz opravdanih razloga.

Ovlašćenja skupštine

Član 273

- (1) Skupština odlučuje o:
 - 1) izjmenama i dopunama postojećeg ili usvajanju novog statuta društva;
 - 2) imenovanju i razrješenju članova odbora direktora, odnosno članova nadzornog odbora;
 - 3) imenovanju i razrješenju revizora;
 - 4) imenovanju i razrješenju likvidatora;
 - 5) usvajanju godišnjih finansijskih izvještaja i izvještaja o poslovanju društva;
 - 6) dobrovoljnoj likvidaciji društva ili podnošenju prijedloga za pokretanje stečajnog postupka;
 - 7) usvajanju politike naknada i visini naknada članovima odbora direktora, odnosno članovima nadzornog odbora;

- 8) raspolaganju imovinom velike vrijednosti društva;
- 9) raspodjeli dobiti;
- 10) povećanju ili smanjenju osnovnog kapitala društva;
- 11) emisiji zamjenljivih obveznica ili varanata;
- 12) statusnim promjenama i promjenama pravnog oblika;
- 13) povlačenju jedne ili više klasa akcija sa regulisanog tržišta, odnosno multilateralne trgovačke platforme u smislu zakona koji uređuje tržište kapitala;
- 14) usvajanju poslovnika o radu; i
- 15) drugim pitanjima u skladu sa ovim zakonom i statutom društva.

(2) Statutom akcionarskog društva može se predvidjeti da skupština akcionarskog društva odlučuje o pitanjima iz nadležnosti odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora.

(3) Skupština može da odlučuje i o pitanjima koja su u nadležnosti odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora kada to zahtijeva taj organ uprave.

Izuzetak od pravila o sazivanju sjednice

Član 274

(1) Ako su svi akcionari prisutni lično ili preko punomoćnika, skupština akcionara može da donese odluku bez poštovanja odredaba o sazivanju i održavanju skupštinskih sjednica, pod uslovom da se nijedan akcionar ne protivi usvajanju odluke na ovaj način.

(2) Stav 1. ovog člana ne primjenjuje se na javna akcionarska društva.

Pravila o jednočlanom akcionarskom društvu

Član 275

(1) Jedini akcionar akcionarskog društva vrši ovlašćenja skupštine.

(2) Odluke donijete od strane jedinog akcionara u okvirima ovlašćenja skupštine moraju biti unijete u knjigu skupštinskih odluka, koja se vodi u pisanoj formi.

Sjednice skupštine akcionara

Član 276

(1) Akcionari svoja prava prema akcionarskom društvu vrše na sjednicama skupštine, osim ukoliko drugačije nije predviđeno ovim zakonom.

(2) Sjednice skupštine akcionara mogu biti redovne i vanredne.

Redovne sjednice skupštine

Član 277

(1) Redovna sjednica skupštine obavezno se održava jednom godišnje, najkasnije u roku od šest mjeseci od završetka poslovne godine.

(2) Neodržavanje redovne sjednice nema uticaja na pravnu valjanost pravnih poslova, radnji i odluka društva.

Vanredne sjednice skupštine

Član 278

Vanredne sjednice skupštine održavaju se kad god za tim postoji potreba, kao i kada je to određeno ovim zakonom ili statutom.

Mjesto održavanja sjednica

Član 279

(1) Skupštinske sjednice se održavaju u sjedištu društva, osim ukoliko je statutom predviđeno drugo mjesto na teritoriji Crne Gore.

(2) Odbor direktora, odnosno upravni odbor može odlučiti da se sjednica održi u mjestu različitom od mjesta iz stava 1. ovog člana, ali samo ako za to postoje opravdani razlozi (na primjer, prirodne nepogode, ratno stanje, i sl.).

Jezik

Član 280

(1) Skupštinske sjednice, kao i svi materijali i prilozi (na primjer, poziv za sjednicu, prijedlozi odluka, dokumenti) moraju biti na crnogorskom jeziku.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, statutom društva se mogu predvidjeti uslovi pod kojima se mogu koristiti i drugi jezici uz crnogorski jezik.

Dan utvrđivanja svojstva akcionara

Član 281

(1) Dan utvrđivanja svojstva akcionara je dan na koji se utvrđuje spisak akcionara koji imaju pravo na učešće u radu sjednice skupštine i pada na drugi dan prije dana održavanja te sjednice.

(2) Spisak akcionara iz stava 1. ovog člana društvo utvrđuje na osnovu izvoda iz jedinstvene evidencije akcionara CKDD.

(3) Akcionar sa spiska iz stava 1. ovog člana, koji nakon dana akcionara na treće lice prenese svoje akcije, zadržava pravo da učestvuje u radu te sjednice skupštine, po osnovu akcija koje je posjedovao na dan utvrđivanja svojstva akcionara.

(4) Odbor direktora, odnosno upravni odbor dužan je da svakom akcionaru sa spiska iz stava 1. ovog člana na njegov pisani zahtjev, koji može biti poslat i elektronskim putem, bez odlaganja, a najkasnije narednog radnog dana od dana prijema zahtjeva, dostavi taj spisak u pisanoj ili elektronskoj formi. Iz spiska se moraju ukloniti podaci o jedinstvenom broju građana akcionara, koji su fizička lica.

Učešće u radu skupštine korišćenjem elektronskih vidova komunikacije

Član 282

- (1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor može da donese odluku da akcionari, pored prava da fizički prisustvuju sjednici ili umjesto prava da fizički prisustvuju sjednici, mogu da ostvaruju svoja prava na skupštinskim sjednicama korišćenjem elektronskih vidova komunikacije.
- (2) Učešće u radu skupštine korišćenjem elektronskih vidova komunikacije obuhvata:
 - 1) prenos skupštinske sjednice u realnom vremenu;
 - 2) dvosmjernu komunikaciju kojom se omogućava akcionarima da se obraćaju skupštini sa druge lokacije u vrijeme njenog održavanja; i/ili
 - 3) načine glasanja elektronskim putem, bez imenovanja punomoćnika koji je fizički prisutan na sjednici.
- (3) U slučaju da akcionari imaju pravo da učestvuju u radu skupštine korišćenjem elektronskih vidova komunikacije iz prethodnih stavova ovog člana, društvo mora da obezbijedi sigurnost identifikacije akcionara, kao i sigurnost elektronske komunikacije.
- (4) Ako prilikom elektronske komunikacije iz stava 2. ovog člana dođe do smetnji u vezama, predsjedavajući je dužan da prekine sjednicu i nastavi je nakon otklanjanja smetnji.
- (5) U slučaju glasanja elektronskim putem, licu koje je glasalo poslaće se istog dana elektronska potvrda o prijemu elektronske poruke kojom se vrši glasanje.

Virtuelne sjednice

Član 283

- (1) Virtuelna sjednica je sjednica skupštine koja se održava bez bilo kakvog fizičkog prisustva akcionara i njihovih punomoćnika u mjestu održavanja sjednice.
- (2) Odbor direktora, odnosno upravni odbor može da donese odluku o održavanju virtuelne sjednice samo ako su one dozvoljene statutom društva.
- (3) Za održavanje virtuelne sjednice neophodno je da se ispune sljedeći uslovi:
 - 1) cijela sjednica se mora prenositi sa slikom i tonom;
 - 2) akcionari mogu svoja glasačka prava da ostvaruju putem elektronskih komunikacija, lično ili preko punomoćnika;
 - 3) akcionari koji su elektronski povezani u okviru sjednice imaju pravo da podnose prijedloge putem video komunikacije na sjednici;
 - 4) akcionari imaju pravo na postavljanje pitanja putem elektronskih komunikacija u skladu sa ovim zakonom;
 - 5) akcionari koji su elektronski povezani u okviru sjednice imaju pravo da govore na sjednici korišćenjem nekog načina video komunikacije.
- (4) Na virtuelne sjednice se primjenjuje član 283. stavovi 3. do 5.

Otvaranje sjednice i izbor predsjednika skupštine

Član 284

- (1) Statutom društva može se odrediti lice koje predsjedava skupštinskim sjednicama ili utvrditi način određivanja tog lica.
- (2) Ako statut ne sadrži odredbu iz stava 1. ovog člana, sjednicu skupštine akcionarskog društva otvara predsjednik odbora direktora, odnosno upravnog odbora. Ako on nije prisutan, sjednicu otvara bilo koji drugi član odbora direktora, odnosno upravnog odbora.
- (3) Lice koje otvara sjednicu skupštine u smislu stava 2. ovog člana predsjedava istom sve do izbora predsjednika skupštine.
- (4) Predsjednik skupštine se bira većinom glasova prisutnih akcionara, osim ukoliko statutom nije drugačije predviđeno.
- (5) Predsjednik skupštine može biti akcionar ili treće lice. Član organa uprave ne može biti predsjednik skupštine.
- (6) Predsjednik skupštine se stara o zakonitom i efikasnom održavanju sjednice, te u tom pogledu ima ovlaštenja da upravlja diskusijom o pojedinim tačkama dnevnog reda, da daje i oduzima reč, da nalaže glasanje i objavljuje rezultate glasanja, kao i da u izuzetnim slučajevima isključi pojedinog učesnika sa sjednice.
- (7) Predsjednik ne može da mijenja dnevni red sjednice ili da je odloži za neki drugi dan.
- (8) Akcionar ima pravo da stavi prigovor na odluku predsjednika, u kom slučaju skupština odmah odlučuje o prigovoru.

Poslovník o radu skupštine

Član 285

- (1) Poslovníkom o radu skupštine bliže se utvrđuje način rada i odlučivanja skupštine u skladu sa ovim zakonom i statutom.
- (2) Skupština usvaja poslovník o radu većinom glasova prisutnih akcionara, osim ako je veća većina predviđena statutom.
- (3) Skupština na svakoj narednoj sjednici može, na prijedlog predsjednika skupštine ili akcionara koji posjeduju ili predstavljaju najmanje 10% glasova prisutnih akcionara, većinom iz stava 2. ovog člana usvojiti izmjene i dopune poslovníka skupštine.

Dnevni red

Član 286

- (1) Dnevni red se utvrđuje odlukom o sazivanju skupštinske sjednice.
- (2) Skupština akcionara ne može donositi odluke o pitanjima koja nijesu na dnevnom redu.
- (3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, skupština može da donosi odluke o pitanjima koja nijesu na dnevnom redu ako svi akcionari sa pravom glasa prisustvuju skupštinskoj sjednici i jednoglasno prihvate izmjenu dnevnog reda.

Prava akcionara u vezi sa dnevnim redom

Član 287

(1) Jedan ili više akcionara, koji posjeduju najmanje 5% akcija sa pravom glasa, može odboru direktora, odnosno upravnom odboru predložiti:

- 1) dodatne tačke za dnevni red sjednice o kojima predlažu da skupština raspravlja, pod uslovom da taj prijedlog obrazlože;
- 2) dodatne tačke za dnevni red sjednice o kojima se predlaže da skupština donese odluke, pod uslovom da taj prijedlog obrazlože i dostave predloženi tekst tih odluka;
- 3) drugačije odluke po postojećim tačkama dnevnog reda, pod uslovom da taj prijedlog obrazlože i dostave predloženi tekst tih odluka.

(2) Prijedlog iz stava 1. ovog člana daje se pisanim putem, uz navođenje podataka o podnosiocima zahtijeva i broju akcija koje posjeduju.

(3) Prijedlog iz stava 1. tačke 1) i 2) može se uputiti društvu najkasnije 42 dana prije dana održavanja sjednice skupštine, osim ukoliko statutom nije drugačije predviđeno.

(4) Javno akcionarsko društvo je u obavezi da najkasnije 58 dana prije dana kada će biti održana redovna skupštinska sjednica, najavi datum održavanja skupštinske sjednice i rok u kome akcionari mogu da koriste prava iz stava 1. ovog člana. Ova obaveza ne postoji ako su oba datuma određena statutom.

(5) Prijedlog iz stava 1. tačka 3) ovog člana akcionar može da podnese društvu od dana objavljivanja poziva za sjednicu, a najkasnije 15. dana prije dana zakazane sjednice.

(6) Javno akcionarsko društvo je dužno da blagovremeno primljen prijedlog iz stava 1. ovog člana objavi na internet stranici društva najkasnije narednog radnog dana od dana prijema prijedloga.

(7) Ako odbor direktora, odnosno upravni odbor prihvati prijedlog iz stava 1. ovog člana, društvo je u obavezi da o novom dnevnim redu i predlozima odluka obavijesti akcionare na način na koji se obavještavaju o održavanju sjednice skupštine akcionara, i to najkasnije deset dana prije dana održavanja skupštine.

Dopuna dnevnog reda po nalogu suda

Član 288

(1) Ako odbor direktora, odnosno upravni odbor ne uvrsti dodatne tačke za dnevni red sjednice u smislu člana 288. stav 1. tačke 1) i 2) u pozivu za sjednicu, odnosno ne uključi nove prijedloge odluka po postojećim tačkama dnevnog reda u roku od tri dana od dana prijema prijedloga nove odluke, podnosilac prijedloga ima pravo da u daljem roku od tri dana zahtijeva da nadležni sud u vanparničnom postupku naloži društvu da predložene tačke stavi na dnevni red sjednice skupštine, odnosno da se uključe novi prijedlozi odluka po postojećim tačkama dnevnog reda.

(2) Odluku kojom usvaja zahtjev iz stava 1. ovog člana sud odmah, a najkasnije narednog radnog dana dostavlja društvu, koje je dužno da tu odluku, bez odlaganja, objavi na način na koji se akcionari obavještavaju o održavanju sjednice skupštine akcionara.

(3) Postupak iz stava 1. ovog člana je hitan i sud je dužan da odluku po zahtjevu donese u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

(4) Žalba na odluku iz stava 2. ovog člana ne zadržava izvršenje.

Sazivanje sjednice skupštine akcionara

Član 289

(1) Sjednicu skupštine saziva odbor direktora, odnosno upravni odbor.

(2) Statut akcionarskog društva sa dvodomnim sistemom upravljanja može da predvidi da sjednicu skupštine ima pravo da sazove i nadzorni odbor.

(3) Ako se akcionarsko društvo nalazi u postupku likvidacije, sjednicu skupštine saziva likvidacioni upravnik.

(4) Akcionari koji posjeduju akcije koje čine najmanje 5% osnovnog kapitala društva i 5% glasačkih prava u okviru svoje klase i revizor društva imaju pravo da podnesu zahtjev odboru direktora, odnosno upravnom odboru za sazivanje vanredne skupštinske sjednice.

(5) Odbor direktora, odnosno upravni odbor dužan je da sazove vanrednu skupštinsku sjednicu u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva za sazivanje skupštine akcionara iz stava 4. ovog člana na teret sredstava društva.

(6) Zahtjev iz stava 4. ovog člana daje se pisanim putem, a obavezno sadrži: prijedlog dnevnog reda, prijedlog odluka čije se usvajanje predlaže, obrazloženje, podatke o podnosiocima zahtjeva i broju akcija koje posjeduju.

(7) U slučaju iz stava 4. ovog člana, dnevni red vanredne sjednice mora biti utvrđen isključivo prema predlogu dnevnog reda iz zahtjeva, osim tačaka koje nijesu u nadležnosti skupštine.

Sazivanje skupštinske sjednice po nalogu suda

Član 290

(1) Ako se redovna sjednica skupštine ne održi u roku propisanom ovim zakonom, akcionar koji ima pravo na učešće u radu skupštine, svaki član odbora direktora, odnosno upravnog odbora, može u roku od tri mjeseca od isteka roka za održavanje redovne sjednice zahtijevati da sud u vanparničnom postupku naloži održavanje te sjednice.

(2) Ako odbor direktora, upravni odbor, odnosno likvidacioni upravnik ne sazovu vanrednu sjednicu skupštine na predlog lica iz člana 289. stava 4. ovog zakona u roku od 14 dana od dana prijema zahtjeva, svaki podnosilac zahtjeva može zahtijevati od suda da u vanparničnom postupku naloži održavanje te sjednice.

(3) Odluka suda kojom se nalaže održavanje sjednice iz stava 1. ili 2. ovog člana sadrži mjesto i vrijeme održavanja sjednice, način oglašavanja održavanja sjednice i pozivanja akcionara, dnevni red sjednice, kao i ime lica koje će sazvati i predsjedavati sjednicom.

(4) Troškove sazivanja sjednice dužan je da predujmi podnosilac zahtjeva.

(5) Sud će odlukom kojom nalaže sazivanje sjednice da obaveže društvo da snosi sve troškove sazivanja i održavanja sjednice.

(6) Postupci po zahtjevima iz stavova 1. i 2. ovog člana su hitni, pri čemu je sud dužan da odluku donese u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

Vrijeme pozivanja na sjednicu

Član 291

Poziv akcionarima za sjednicu skupštine upućuje se najkasnije 21 dan, a najranije 42 dana prije dana održavanja sjednice.

Sadržina poziva za sjednicu

Član 292

(1) Poziv akcionarima za sjednicu skupštine sadrži naročito:

- 1) dan slanja poziva;
- 2) vrijeme i mjesto održavanja sjednice;
- 3) dnevni red, sa jasnom naznakom o kojim tačkama dnevnog reda se predlaže da skupština donese odluku i navođenjem klase i ukupnog broja akcija koja o toj odluci glasa i većini koja je potrebna za donošenje te odluke;
- 4) obavještenje o načinima na koje se mogu preuzeti, odnosno gdje su dostupni materijali za sjednicu;
- 5) pouku o pravima akcionara u vezi sa učešćem u radu skupštine i jasno i precizno obavještenje o pravilima za njihovo ostvarivanje;
- 6) formular za davanje punomoćja, ako je društvo propisalo obaveznu upotrebu tog formulara u skladu sa članom 306. ovog zakona;
- 7) obavještenje o danu akcionara i objašnjenje da samo akcionari koji su akcionari društva na taj dan imaju pravo na učešće u radu skupštine; i
- 8) označenje internet adrese na kojoj se nalazi sva relevantna dokumentacija u vezi sa predstojećom sjednicom.

(2) Obavještenje iz stava 1. tačka 5) ovog člana naročito sadrži:

- 1) obavještenje o pravu akcionara da predlože drugačije odluke po postojećim tačkama dnevnog reda i pravu na postavljanje pitanja, uz navođenje rokova u kojima se ta prava mogu koristiti, pri čemu to obavještenje može da sadrži i samo te rokove pod uslovom da je u njemu jasno navedeno da su detaljne informacije o korišćenju tih prava dostupne na internet stranici društva;
- 2) način na koji se može glasati preko punomoćnika, a naročito informaciju o načinu na koji društvo omogućava akcionarima dostavu obavještenja o imenovanju punomoćnika elektronskim putem;
- 3) opis procedure za glasanje pisanim putem, kao i glasačke listiće potrebne za takvo glasanje;
- 4) način na koji akcionar može učestvovati i glasati na sjednici elektronskim putem, odnosno virtuelnoj sjednici ako je to dozvoljeno odlukom odbora direktora, odnosno upravnog odbora.

Način dostavljanja poziva za sjednicu

Član 293

(1) Poziv za sjednicu upućuje se licima koja su akcionari društva na dan na koji je odbor direktora, odnosno upravni odbor donio odluku o sazivanju skupštine, odnosno na dan donošenja odluke suda ako se sjednica skupštine saziva po nalogu suda, i to:

- 1) na adrese akcionara iz jedinstvene evidencije akcionara, a dostavljanje se smatra izvršenim danom slanja preporučene pošiljke poštom na tu adresu, odnosno elektronskom poštom ako je akcionar dao pisanu saglasnost za takav način slanja ili
- 2) objavljivanjem na internet stranici društva.

(2) Akcionarsko društvo je dužno da poziv za sjednicu objavi i na internet stranici registra privrednih subjekata i na internet stranici CKDD, odmah po donošenju odluke o sazivanju sjednice, a najkasnije prvog narednog radnog dana.

(3) Javno akcionarsko društvo dužno je da poziv za sjednicu objavi i na internet stranici regulisanog tržišta, odnosno multilateralne trgovačke platforme gdje su njegove akcije uključene u trgovanje, a objavu uvijek vrši i na svojoj internet stranici, odmah po donošenju odluke o sazivanju sjednice, a najkasnije prvog narednog radnog dana.

(4) Objave na internet stranicama društva, registra privrednih subjekata, CKDD, regulisanog tržišta, odnosno multilateralne trgovačke platforme moraju trajati najmanje do dana održavanja sjednice.

(5) Statutom akcionarskog društva se mogu predvidjeti i drugi načini dostavljanja akcionarima poziva za sjednicu.

(6) Društvo snosi sve troškove objavljivanja i slanja poziva za sjednicu.

Materijali za sjednicu skupštine

Član 294

(1) Materijali za sjednicu skupštine moraju se staviti na raspolaganje akcionarima istovremeno sa pozivom, a najkasnije 21 dan prije dana zakazane sjednice.

(2) Materijali za sjednicu skupštine u smislu stava 1. ovog člana obuhvataju naročito cjelovit tekst svakog prijedloga odluka u okviru svake tačke dnevnog reda i sve dokumente koji su podnijeti skupštini akcionara (na primjer, izvještaji, ugovori i drugi pravni poslovi na koje skupština daje saglasnost, i sl.).

(3) Društvo je dužno da materijale stavi na raspolaganje akcionarima na najmanje jedan od sljedeća dva načina:

- 1) omogućavanjem svakom akcionaru da lično ili preko punomoćnika ostvari uvid u materijale ili da o svom trošku zahtijeva dobijanje kopije, i to u sjedištu društva, odnosno u prostorijama društva izvan sjedišta, ako se djelatnost obavlja u više mjesta, za vrijeme radnog vremena;
- 2) omogućavanjem svakom akcionaru da ih u cjelosti preuzme sa internet stranice društva.

(4) Javno akcionarsko društvo je dužno da na svojoj internet stranici, uz poziv za sjednicu, objavi i ukupan broj akcija i prava glasa na dan objave poziva, uključujući i broj akcija svake klase koja ima pravo glasa po tačkama dnevnog reda sjednice.

(5) Statutom se mogu predvidjeti i dodatni načini stavljanja na raspolaganje materijala za sjednicu akcionarima društva.

(6) Društvo je dužno da snosi troškove stavljanja na raspolaganje akcionarima materijala za sjednicu, osim kopiranja materijala u smislu stava 3. tačke 1) ovog člana.

Uslovi za učešće akcionara u radu skupštine

Član 295

(1) Statutom ili poslovníkom skupštine može se odrediti način legitimisanja akcionara i njihovih punomoćnika koji prisustvuju sjednici i koji učestvuju u njenom radu.

(2) Procedura određena u skladu sa stavom 1. ovog člana mora biti ograničena isključivo na utvrđivanje identiteta lica i to samo u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarenja tog cilja.

(3) Ako statutom i poslovníkom skupštine nije određena procedura iz stava 1. ovog člana, identitet lica koja pristupaju na sjednicu utvrđuje se:

- 1) za fizička lica, uvidom u lični identifikacioni dokument sa slikom na licu mjesta;
- 2) za pravna lica, dokazom o svojstvu ovlaštenog lica tog pravnog lica i uvidom u lični identifikacioni dokument sa slikom na licu mjesta.

(4) Dokazom iz stava 3. tačka 2) ovog člana smatra se izvod iz odgovarajućeg registra ne stariji od tri dana, i posebno ovlaštenje koje glasi na ime tog lica ako to lice nije upisano u izvodu iz registra kao zastupnik društva.

(5) Nakon utvrđivanja identiteta iz prethodnih stavova ovog člana, predsjednik skupštine i sekretar društva sačinjavaju i potpisuju listu prisutnih akcionara, kao i broj, vrstu i klasu akcija svakog prisutnog akcionara.

Kvorum

Član 296

(1) Kvorum potreban za rad sjednice skupštine čine akcionari koji posjeduju više od polovine od ukupnog broja akcija sa pravom glasa, a koji su prisutni ili zastupani putem punomoćnika.

(2) Statutom društva se može predvidjeti i drugačiji kvorum u odnosu na stav 1. ovog člana, ali on ne može biti niži od 33% od ukupnog broja akcija sa pravom glasa.

(3) U kvorum se računaju i glasovi akcionara koji su glasali pisanim putem ili elektronskim putem.

(4) U kvorum se ne računaju glasovi akcionara čije je pravo glasa isključeno.

(5) Postojanje kvoruma se utvrđuje odvojeno za svaku klasu akcija koja ima pravo glasa po određenoj tački dnevnog reda, i to prije početka rada skupštinske sjednice.

(6) Skupština može da odlučuje samo o onim tačkama dnevnog reda u odnosu na koje je ispunjen uslov postojanja kvoruma.

Ponovljena sjednica

Član 297

(1) Ako se sjednica skupštine akcionara ne može održati zbog nedostatka kvoruma, skupština akcionara može se ponovo sazvati sa istim dnevnim redom (ponovljena sjednica).

(2) Ako je u pozivu za neodržanu sjednicu određen dan održavanja ponovljene sjednice, onda će se ponovljena sjednica održati na taj dan, pri čemu on ne može biti ranije od osmog, niti kasnije od tridesetog dana od dana neodržane sjednice na kojoj nije postignut kvorum.

(3) Ako u pozivu za neodržanu sjednicu nije određen dan održavanja ponovljene sjednice, ponovljena sjednica skupštine akcionara se može održati najkasnije 30, a najranije 15 dana računajući od dana neodržane sjednice na kojoj nije postignut kvorum.

(4) U slučaju iz stava 3. ovog člana, poziv za ponovljenu sjednicu upućuje se akcionarima najkasnije deset dana prije dana predviđenog za održavanje ponovljene sjednice.

(5) Kvorum za ponovljenu sjednicu čine akcionari koji posjeduju najmanje 20% od ukupnog broja akcija sa pravom glasa, osim ukoliko statutom društva nije drugačije određeno.

(6) Ako se ni na ponovljenoj sjednici skupštine akcionara ne postigne kvorum, može se sazvati druga ponovljena sjednica skupštine akcionara, i to na isti način i u istim rokovima kao ponovljena sjednica.

(7) Na drugoj ponovljenoj sjednici se ne zahtijeva postojanje kvoruma, osim ukoliko statutom društva nije drugačije određeno.

Odložena i nastavljena sjednica

Član 298

(1) Skupština akcionara može u toku trajanja sjednice da donese odluku kojom se odlaže održavanje sjednice, pri čemu se ona mora održati najkasnije u roku od tri mjeseca.

(2) Odložena i nastavljena sjednica se smatraju odvojenim sjednicama skupštine, osim ukoliko se nastavljena sjednica održi u roku od 14 dana od dana održavanja odložene sjednice.

(3) Akcionari koji imaju najmanje 10% akcija sa pravom glasa imaju pravo da zahtijevaju nastavak redovne skupštinske sjednice, kada je riječ o odlukama o usvajanju godišnjih finansijskih izvještaja i raspodjeli dobiti.

Većina za odlučivanje

Član 299

(1) Skupština odluke donosi većinom glasova prisutnih akcionara koji imaju pravo glasa po određenom pitanju, osim ako je ovim zakonom ili statutom za pojedina pitanja predviđen veći broj glasova.

(2) Prilikom utvrđivanja broja glasova prisutnih akcionara za potrebe utvrđivanja većine za odlučivanje u obzir se uzimaju i glasovi akcionara koji su glasali pisanim ili elektronskim putem.

Način glasanja

Član 300

- (1) Glasanje može biti javno ili tajno.
- (2) Statutom, poslovnikom skupštine ili odlukom skupštine koja važi samo za tu sjednicu predviđene se način i postupak glasanja.
- (3) Ako aktima iz stava 2. ovog člana nije predviđen način glasanja, odluke se donose javnim glasanjem.
- (4) U slučaju tajnog glasanja, glasački listići biće sastavljeni tako da licima koja glasaju obezbijede jasan izbor.
- (5) Ako glasački listić sadrži više pitanja o kojima se glasa, nepunovažnost glasa akcionara po jednom pitanju ne utiče na punovažnost njegovih glasova po drugim pitanjima.
- (6) Akcionar je dužan da po konkretnom pitanju glasa sa svim glasovima kojima raspolaže na isti način, osim u slučaju kumulativnog glasanja.

Pravo na postavljanje pitanja i dobijanje odgovora

Član 301

- (1) Svaki akcionar koji ima pravo učešća u radu skupštine ima pravo da članovima odbora direktora, odnosno upravnog odbora, postavi pitanja koja se odnose na tačke dnevnog reda sjednice, kao i druga pitanja u vezi sa društvom u mjeri u kojoj su odgovori na ta pitanja neophodni za pravilnu procjenu pitanja koja se odnose na tačke dnevnog reda sjednice.
- (2) Ako se na sjednici skupštine matičnog društva raspravlja i o konsolidovanom finansijskom izvještaju, pravo na postavljanje pitanja postoji i u odnosu na poslovanje povezanih društava koja su uključena u konsolidovani finansijski izvještaj.
- (3) Ako je društvo dio grupe povezanih društava, pitanje akcionara se može odnositi i na pravne i poslovne odnose društva sa drugim društvima u okviru iste grupe.
- (4) Pitanja iz stavova 1. do 3. se mogu postaviti samo za vrijeme trajanja sjednice skupštine.
- (5) Kod javnih akcionarskih društava akcionari imaju pravo da postavljaju i pitanja koja se odnose na bilo koje činjenice ili okolnosti koje mogu uticati na procjenu finansijskog položaja društva. Takva pitanja se moraju postaviti najkasnije 14 dana prije dana kada će biti održana skupštinska sjednica.
- (6) Članovi organa uprave dužni su da akcionaru pruže odgovor na postavljeno pitanje iz stava 1. do 5. ovog člana tokom trajanja sjednice.
- (7) Organ uprave može dati jedan odgovor na više pitanja koja imaju istu sadržinu.
- (8) Ako se odgovor na postavljeno pitanje ne može dati za vrijeme trajanja sjednice, isti će se u roku od 14 dana od dana kada je održana sjednica učiniti dostupnim akcionaru koji je pitanje

postavio. Kod javnih akcionarskih društava odgovor će se u ovom roku objaviti na internet stranici društva.

(9) Izuzetno od stava 6. ovog člana, odgovor se može uskratiti:

- 1) ako bi se razumno moglo zaključiti da bi davanjem odgovora mogla biti nanijeta šteta društvu ili sa njime povezanom društvu;
- 2) ako bi davanjem odgovora bilo učinjeno krivično djelo;
- 3) ako je odgovarajuća informacija dostupna na internet stranici društva u formi pitanja i odgovora u kontinuitetu najmanje sedam dana prije dana održavanja i za vrijeme održavanja sjednice;
- 4) ako bi davanje odgovora bilo suprotno zakonu.

(10) Statutom i poslovnikom skupštine može se urediti postupak za postavljanje pitanja iz stava 1. ovog člana isključivo radi omogućavanja identifikacije akcionara, održavanja reda na sjednici, odgovarajuće pripreme sjednice, kao i zaštite poslovne tajne i poslovnih interesa društva.

(11) U slučaju da organ uprave uskrati davanje odgovora akcionaru, ta činjenica i razlog iz kojeg je uskraćeno davanje odgovora unijet će se u zapisnik sa sjednice.

Davanje odgovora po nalogu suda

Član 302

(1) Ako je po tački dnevnog reda u vezi sa kojom je postavljeno pitanje u skladu sa članom 301. ovog zakona, a na koje je uskraćen odgovor, donijeta odluka skupštine, akcionar kojem je neosnovano uskraćen odgovor ima pravo da u roku od 14 dana od dana održavanja sjednice zahtijeva da nadležni sud u vanparničnom postupku naloži društvu da mu dostavi odgovor na postavljeno pitanje u roku od osam dana.

(2) Pravo iz stava 1. ovog člana ima i svaki akcionar koji je na zapisnik izjavio da smatra da je odgovor neopravdano uskraćen.

(3) Postupak iz stava 1. ovog člana je hitan i sud je dužan da odluku po zahtjevu donese u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

Glasanje pisanim putem

Član 303

(1) Akcionari mogu da glasaju pisanim putem bez prisustva sjednici, uz ovjeru svog potpisa na glasačkom listiću u skladu sa zakonom kojim se uređuje ovjera potpisa.

(2) Statutom se može isključiti obaveza ovjere potpisa iz stava 1. ovog člana.

(3) Akcionar koji je glasao pisanim putem smatra se prisutnim na sjednici prilikom odlučivanja o tačkama dnevnog reda po kojima je glasao.

(4) Društvo ne može poništiti glasanje akcionara koji je to uradio pisanim putem, a nije koristio formu propisanog glasačkog listića, ako se iz pisane izjave sa ovjerenim potpisom može utvrditi identitet akcionara i kako je taj akcionar glasao po pojedinim tačkama dnevnog reda.

(5) Društvo utvrđuje formu i sadržaj glasačkog listića kojim se glasa pisanim putem, koji mora biti dostupan akcionarima u papirnoj i elektronskoj formi.

(6) Nejavna akcionarska društva mogu statutom isključiti mogućnost glasanja pisanim putem.

Punomoćje za učešće u radu skupštine

Član 304

(1) Akcionar može svoja prava na sjednicama skupštine akcionarskog društva da vrši preko punomoćnika.

(2) Punomoćnik iz stava 1. ovog člana ima ista prava u pogledu učešća u radu sjednice skupštine, kao i akcionar koji ga je ovlastio.

(3) Punomoćje za glasanje mora biti sačinjeno u pisanoj formi i mora da sadrži:

- 1) podatke o akcionaru koji daje punomoćje;
- 2) podatke o punomoćniku;
- 3) broj, vrstu u klasu akcija za koje se punomoćje daje;
- 4) datum davanja punomoćja.

(4) Potpisi na punomoćju moraju biti ovjereni u skladu sa zakonom koji uređuje ovjeru potpisa.

(5) Društvo može propisati obaveznu upotrebu određenog formulara za davanje punomoćja, pod uslovom da taj formular omogućava davanje instrukcija po svakoj tački dnevnog reda.

(6) Punomoćnik ili akcionar je dužan da kopiju punomoćja dostavi licu odgovornom za evidenciju punomoćja neposredno prije održavanja sjednice skupštine.

(7) Ako u punomoćju nije naveden rok trajanja, smatra se da je punomoćje dato na neodređeno vrijeme.

(8) Ako je u punomoćju navedeno da se daje za jednu sjednicu, ono važi i za ponovljene i za odloženu sjednicu.

(9) Izuzetno od stavova 7) i 8) ovog člana, statutom akcionarskog društva može se odrediti vrijeme trajanja punomoćja.

(10) Punomoćje za glasanje je neprenosivo.

Punomoćje u elektronskoj formi

Član 305

(1) Punomoćje za glasanje može se dati i elektronskim putem, pod uslovom da je društvo omogućilo takav način davanja punomoćja.

(2) Javno akcionarsko društvo je dužno da omogući akcionarima davanje punomoćja elektronskim putem.

(3) Punomoćje iz stava 1. ovog člana mora biti potpisano kvalifikovanim elektronskim potpisom, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronski potpis.

(4) Statutom javnog akcionarskog društva mora se predvidjeti najmanje jedan način na koji akcionar ili punomoćnik može obavijestiti društvo o datom punomoćju za glasanje elektronskim putem, pri čemu se mogu propisivati samo formalni zahtjevi koji su neophodni za legitimisanje akcionara i utvrđivanje sadržine punomoćja za glasanje.

Punomoćnik

Član 306

- (1) Punomoćnik iz člana 304. i 305. može biti svako poslovno sposobno fizičko ili pravno lice.
- (2) Punomoćnik akcionara ne može biti lice koje je:
 - 1) član odbora direktora, odnosno član nadzornog ili upravnog odbora društva;
 - 2) kontrolni akcionar društva, zavisno društvo kontrolnog akcionara, kao i član odbora direktora, odnosno član nadzornog ili upravnog odbora kontrolnog akcionara društva i zavisnog društva kontrolnog akcionara;
 - 3) revizor društva;
 - 4) povezano sa licima iz tačaka 1), 2) i 3) ovog stava u smislu člana 46. ovog zakona.
- (3) Društvo ne može da propiše posebne uslove koje mora da ispunjava punomoćnik.

Broj punomoćnika

Član 307

- (1) Akcionar može dati punomoćje za glasanje i većem broju lica, osim ukoliko statutom nije ograničen broj punomoćnika jednog akcionara.
- (2) Ako je punomoćje za glasanje dato većem broju lica, smatraće se da je svaki od punomoćnika ponaosob ovlašćen za glasanje.
- (3) Ako sjednici pristupi više od jednog punomoćnika istog akcionara po osnovu istih akcija, društvo će kao punomoćnika prihvatiti lice sa najkasnijim datumom davanja punomoćja za glasanje, a ako ima više od jednog punomoćja za glasanje koja imaju isti najkasniji datum društvo je ovlašćeno da kao punomoćnika prihvati samo jedno od tih lica.

Glasanje preko punomoćnika

Član 308

- (1) Ako punomoćje za glasanje sadrži uputstva ili naloge za ostvarivanje prava glasa, punomoćnik je dužan da postupa po njima, a ako punomoćje ne sadrži uputstvo punomoćnik je dužan da glasa savjesno i u najboljem interesu akcionara koji je dao punomoćje.
- (2) Nepostupanje punomoćnika u skladu sa stavom 1. ovog člana ne utiče na punovažnost glasanja punomoćnika na sjednici.
- (3) Nakon održavanja sjednice, punomoćnik je dužan da obavijesti akcionara o načinu na koji je glasao na sjednici.
- (4) Punomoćnik je odgovoran za štetu akcionaru ako pravo glasa vrši u suprotnosti sa odredbom stava 1. ovog člana i ta odgovornost se ne može unaprijed ili naknadno ograničiti ili isključiti.

(5) Ako je jedno lice ovlašćeno od strane više akcionara kao punomoćnik za glasanje, ono može vršiti pravo glasa različito za svakog od tih akcionara.

Opoziv punomoćja

Član 309

(1) Akcionar može da opozove punomoćje u svakom trenutku do dana održavanja sjednice pisanim ili elektronskim putem, pod uslovom da o tome do dana održavanja sjednice obavijesti punomoćnika i društvo.

(2) Opoziv punomoćja za glasanje vrši se shodnom primjenom odredaba ovog zakona o davanju punomoćja.

(3) Smatra se da je punomoćje opozvano ako akcionar lično pristupi sjednici skupštine ili kasnije da drugo punomoćje.

Zapisnik

Član 310

(1) Za vrijeme trajanja sjednice skupštine vodi se zapisnik.

(2) Zapisnik obavezno sadrži:

1) datum, mjesto i vrijeme održavanja skupštinske sjednice;

2) ime predsjednika skupštine;

3) ime lica koje vodi zapisnik;

4) način i rezultate glasanja za svaku tačku dnevnog reda;

5) svaku odluku koja je usvojena;

6) za svaku usvojenu odluku potrebno je navesti sljedeće podatke: broj akcija sa kojima se na sjednici glasalo, procenat osnovnog kapitala koji te akcije predstavljaju, ukupan broj glasova koji su na sjednici punovažno dati i broj glasova datih „za“ ili „protiv“ odluke, kao i broj uzdržanih glasova.

(3) Statutom se može predvidjeti da zapisnik sadrži i sažeti prikaz rasprave po svakoj tački dnevnog reda.

(4) Predsjednik skupštine imenuje zapisničara i odgovoran je za uredno sačinjavanje zapisnika.

(5) U slučaju da društvo ima sekretara, isti vodi zapisnik i odgovoran je za uredno sačinjavanje zapisnika.

(6) Zapisnik obavezno potpisuju predsjednik skupštine i zapisničar, odnosno sekretar.

(7) Spisak lica koja su učestvovala u radu sjednice, dokazi o propisnom sazivanju sjednice, kao i kopije punomoćja i glasački listići učesnika na skupštini akcionara koji su glasali pisanim putem i na skupštini akcionara, prilažu se uz zapisnik.

(8) Zapisnik se sačinjava najkasnije u roku od sedam dana od dana održane sjednice i unosi u jedinstvenu knjigu evidencije koju akcionarsko društvo mora da ima.

(9) Svaki akcionar ima pravo uvida u jedinstvenu knjigu evidencije.

(10) U roku od sedam dana od dana održane sjednice, predsjednik skupštine, odnosno sekretar društva ako postoji, dužan je da zapisnik: 1) dostavi svim akcionarima ili 2) objavi na internet stranici društva ili internet stranici registra privrednih subjekata, u trajanju od najmanje 30 dana.

(11) Nepostupanje na način propisan ovim članom nema uticaja na punovažnost odluka donijetih na sjednici skupštine, ako se rezultat glasanja i sadržina tih odluka na drugi način može utvrditi.

Objavljivanje odluka skupštine akcionara

Član 311

(1) Akcionarsko društvo je u obavezi da najkasnije u roku od tri dana od dana održane sjednice na svojoj internet stranici objavi donijete odluke i rezultate glasanja po svim tačkama dnevnog reda.

(2) Informacije iz stava 1. ovog člana moraju da budu dostupne na internet stranici društva najmanje 30 dana od dana njihovog objavljivanja.

(3) Društvo koje ne postupi u skladu sa stavovima 1. i 2. ovog člana dužno je da svakom akcionaru na njegov zahtjev dostavi informacije iz stava 1. ovog člana u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

(4) Ako akcionarsko društvo propusti da postupi u skladu sa stavom 3. ovog člana, podnosilac zahtjeva može u daljem roku od 30 dana da traži da nadležni sud u vanparničnom postupku naloži društvu da dostavi predmetne informacije.

Razlozi i pravo na pobijanje odluke skupštine akcionara

Član 312

(1) Odluka skupštine akcionara se može pobijati tužbom za pobijanje, koja se podnosi nadležnom sudu protiv privrednog društva.

(2) Pravo na podnošenje tužbe iz stava 1. ovog člana ima svaki akcionar koji je imao pravo učešća u radu skupštinske sjednice na kojoj je odluka donijeta, kao i svaki član odbora direktora, odnosno nadzornog odbora i upravnog odbora.

(3) Razlozi za pobijanje skupštinske odluke su:

1) sjednica skupštine, na kojoj je usvojena odluka koja se pobija, nije bila sazvana u skladu sa ovim zakonom (na primjer, nijesu poštovane odredbe o licima ovlašćenim za sazivanje sjednice, vremenu pozivanja na sjednicu, sadržini i načinu slanja poziva za sjednicu, i sl.);

2) postupak skupštinske sjednice nije vođen u skladu sa odredbama ovog zakona i poslovnika o radu skupštine (na primjer, društvo je onemogućilo akcionara da učestvuje u radu skupštinske sjednice ili je bez opravdanog razloga udaljen sa skupštinske sjednice, pitanje o kojem je donijeta odluka nije bilo uvršteno u dnevni red skupštine u skladu sa odredbama ovog zakona, i sl.);

3) odluka skupštine nije usvojena u skladu sa ovim zakonom (na primjer, nijesu poštovane odredbe o kvorumu, većini za odlučivanje, i sl.);

4) usvojena odluka nije u saglasnosti sa ovim zakonom, statutom društva i drugim propisima.

(4) Tužba za pobijanje odluke skupštine akcionara može se podnijeti nadležnom sudu u roku od 30 dana od dana kada je lice koje podnosi tužbu saznalo za tu odluku, a najkasnije u roku od tri mjeseca od dana donošenja odluke.

(5) Ako je zakonom ustanovljena obaveza registracije odluke skupštine, tužba za pobijanje može se podnijeti u roku od 30 dana od dana registracije te odluke.

(6) Protekom roka iz stava 4. ovog člana odluka se smatra punovažnom.

(7) Stav 4 i 5 se ne primjenjuje u slučaju da odluka nije mogla da bude donijeta čak ni uz saglasnost svakog akcionara.

Postupak po tužbi za pobijanje skupštinske odluke

Član 313

(1) Postupak po tužbi za pobijanje odluke skupštine akcionara je hitan.

(2) Ako je podnijeto više od jedne tužbe za pobijanje iste odluke, postupci se spajaju.

(3) Podnošenje tužbe za pobijanje odluke ne sprječava njeno izvršenje, niti registraciju te odluke, odnosno registraciju promjene na osnovu te odluke, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(4) Nadležni sud može na zahtjev tužioca odrediti privremenu mjeru zabrane izvršenja, odnosno registracije iz stava 3. ovog člana.

(5) Na zahtjev lica koje je podnijelo tužbu za pobijanje odluke registruje se zabilježba spora u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Izuzeci od pobijanja skupštinskih odluka

Član 314

Sud neće pobiti skupštinsku odluku koja ispunjava razloge za pobijanje iz člana 312. ovog zakona u sljedećim slučajevima:

- 1) ako je skupština akcionara donijela novu odluku kojom se zamjenjuje pobijana odluka;
- 2) ako su u radu skupštine učestvovali akcionari koji nijesu imali pravo na učešće u radu skupštine u skladu sa ovim zakonom, osim ako je to učešće bilo od odlučujućeg značaja za formiranje kvoruma za rad skupštine ili donošenje te odluke;
- 3) ako je odlukom skupštine izvršena manja povreda statuta ili poslovnika o radu skupštine, a kao rezultat odluke pravo tužioca nije povrijeđeno ili je povrijeđeno u manjoj mjeri;
- 4) ako su pogrešno brojani glasovi ili su neki glasovi bili nevažeći, pod uslovom da oni nijesu bili odlučujući za postizanje uslova kvoruma i/ili potrebne većine za donošenje odluke.

Posljedice pobijanja skupštinskih odluka

Član 315

(1) Odlukom suda o pobijanju odluke skupštine poništavaju se i pravne posljedice koje je odluka već proizvela, osim kada je povraćaj u pređašnje stanje nemoguć ili bi izazvao prekomjerne poteškoće za savjesna treća lica, pod uslovom da savjesna treća lica zadržavaju pravo na naknadu štete od društva i lica koja su odgovorna za poništavanje.

(2) Ako je poništena odluka bila registrovana u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, nadležni sud presudu iz stava 1. ovog člana po pravnosnažnosti dostavlja registru privrednih subjekata radi registracije u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, a partične stranke imaju pravo da podnesu prijavu za registraciju promjene onih podataka koji su bili registrovani na osnovu poništene odluke.

ODJELJAK C

UPRAVA AKCIONARSKOG DRUŠTVA

1. JEDNODOMNI SISTEM UPRAVE

Nadležnost za imenovanje

Član 316

- (1) Skupština akcionara imenuje članove odbora direktora ili direktora.
- (2) Ako akcionarsko društvo ima jednog direktora, na to lice se shodno primjenjuju odredbe ovog zakona o odboru direktora.
- (3) Javno akcionarsko društvo mora imati odbor direktora.
- (4) Svaki član odbora direktora se upisuje u registar privrednih subjekata.

Broj direktora

Član 317

- (1) Broj članova odbora direktora utvrđuje se statutom, s tim da mora imati najmanje tri člana i broj članova mora biti neparan.

Predsjednik odbora direktora

Član 318

- (1) Predsjednik odbora direktora bira se iz reda članova odbora direktora.
- (2) Predsjednika odbora direktora biraju članovi odbora direktora, osim ukoliko statutom nije drugačije predviđeno.
- (3) U javnom akcionarskom društvu predsjednik odbora direktora mora biti jedan od neizvršnih direktora.

(4) Predsjednik odbora direktora odgovara za rukovođenje odborom i obezbijuje efikasnost rada ovog organa, a to obuhvata sazivanje i predsjedavanje sjednicama odbora direktora, predlaganje dnevnog reda, odgovornost za vođenje zapisnika sa sjednica odbora, i sl.

(5) Predsjednik odbora direktora zastupa društvo u odnosu sa izvršnim direktorima i sa sekretarom društva.

(6) Odbor direktora može da razrješi postojećeg i izabere novog predsjednika odbora direktora u bilo koje vrijeme, bez navođenja razloga.

(7) U javnim akcionarskim društvima predsjednik odbora direktora i generalni direktor moraju biti različita lica.

(8) Predsjednik odbora direktora registruje se kod nadležnog organa za registraciju.

Vrste direktora

Član 319

(1) Članovi odbora direktora mogu biti izvršni i neizvršni direktori.

(2) Izvršni direktor je član odbora direktora koji obavlja aktivnosti svakodnevnog upravljanja poslovima akcionarskog društva.

(3) Neizvršni direktor je član odbora direktora koji nije izvršni direktor.

(4) Odbor direktora javnog akcionarskog društva mora imati većinu neizvršnih direktora.

Izvršni direktori

Član 320

(1) Izvršni direktori vode poslove društva i zakonski su zastupnici društva, osim ako statutom nije određeno da samo pojedini izvršni direktori zastupaju društvo.

(2) Statutom se može predvidjeti da pored izvršnih direktora imenovanih u skladu sa članom 318. ovog zakona, odbor direktora može da imenuje i druga lica za zastupanje društva, koja nijesu članovi odbora direktora.

(3) Ako izvršnih direktora ima tri ili više, oni čine izvršni odbor.

(4) Odbor direktora ima pravo da izvršnom odboru, odnosno izvršnim direktorima daje obavezujuća uputstva.

(5) Izvršni odbor, odnosno izvršni direktori dužni su da se pridržavaju ograničenja koja su određena ovim zakonom, statutom i odlukama odbora direktora.

Generalni direktor

Član 321

(1) Odbor direktora imenuje jednog od izvršnih direktora ovlašćenih za zastupanje za generalnog direktora.

(2) Generalni direktor koordinira rad izvršnih direktora, odnosno izvršnog odbora i organizuje poslovanje društva.

(3) Generalni direktor registruje se kod nadležnog organa za registraciju.

Neizvršni direktori

Član 322

(1) Neizvršni direktori nadziru rad izvršnih direktora i odlučuju o davanju odobrenja u slučajevima postojanja ličnog interesa izvršnog direktora iz člana 50. ovog zakona.

(2) Neizvršni direktor ne može biti lice koje je zaposleno u društvu.

Nezavisni direktori

Član 323

(1) Nezavisni direktor je neizvršni direktor koji nema poslovne, porodične i druge odnose sa društvom, izvršnim direktorima i kontrolnim akcionarom, kao i povezanim društvima, članovima organa uprave povezanih društva i kontrolnim akcionarima povezanih društava, a koji mogu da kreiraju sukob interesa, koji bi uticao na njihove odluke.

(2) Pretpostavlja se da direktor ne ispunjava uslove nezavisnosti iz stava 1. ovog člana ako je:

1) u prethodnih pet godina bio izvršni direktor ili član upravnog odbora akcionarskog društva ili povezanog društva;

2) u prethodne tri godine bio zaposlen u akcionarskom društvu ili povezanom društvu;

3) bio neizvršni član odbora direktora u tri uzastopna mandata;

4) u poslednjih godinu dana imao značajne poslovne odnose sa akcionarskim društvom ili povezanim društvom (na primjer, značajan dobavljač roba ili pružalac usluga, značajan kupac, organizacija koja prima značajne donacije od društva ili grupe povezanih društava kojoj pripada), bilo direktno, bilo indirektno kao član, akcionar ili direktor društva koje je imalo takve odnose;

5) od akcionarskog društva ili povezanog društva primio naknadu koja zavisi od rezultata poslovanja društva;

6) bio revizor ili zaposlen u društvu koje je obavljalo ili obavlja poslove revizije za akcionarsko društvo ili povezano društvo;

7) direktno ili indirektno značajan ili kontrolni akcionar društva;

8) član organa uprave ili zastupnik kontrolnog akcionara;

9) u bliskim porodičnim vezama sa izvršnim direktorom ili licem iz prethodnih tačaka ovog stava.

(3) Javno akcionarsko društvo mora u odboru direktora da ima najmanje jednog nezavisnog direktora.

(4) Ako tokom trajanja mandata nezavisni direktor prestane da ispunjava uslove nezavisnosti iz stavova 1. i 2. ovog člana, njemu to svojsvo prestaje, a nastavlja da obavlja dužnost kao neizvršni ili izvršni direktor.

Nadležnosti odbora direktora

Član 324

(1) Odbor direktora:

- 1) odlučuje o unutrašnjoj organizaciji društva i donosi akt o sistematizaciji;
- 2) usvaja poslovnu strategiju društva i nadzire njeno sprovođenje;
- 3) daje obavezujuća uputstva izvršnom odboru, odnosno izvršnim direktorima;
- 4) imenuje izvršne direktore iz reda lica koja nijesu članovi odbora direktora, ako je to predviđeno statutom;
- 5) imenuje sekretara društva;
- 6) vrši unutrašnji nadzor nad poslovanjem društva;
- 7) utvrđuje računovodstvene politike društva i politike upravljanja rizicima;
- 8) saziva sjednice skupštine akcionara i utvrđuje predlog dnevnog reda sa predlozima odluka;
- 9) izvršava odluke skupštine;
- 10) podnosi skupštini predlog za isplatu redovnih dividendi u skladu sa zakonom;
- 11) donosi odluku o raspodjeli vanrednih dividendi, ako ga na to ovlasti skupština akcionara;
- 12) donosi odluku o sticanju sopstvenih akcija, onda kada odluka skupštine akcionara nije potrebna;
- 13) daje i opoziva prokuru;
- 14) usvaja godišnji izvještaj o naknadama članova uprave i podnosi ga skupštini na usvajanje, u skladu sa ovim zakonom;
- 15) izvještava skupštinu o pitanjima i na način, propisan ovim zakonom i statutom;
- 16) vrši druge poslove i donosi odluke u skladu sa ovim zakonom, statutom i odlukama skupštine.

(2) Pretpostavlja se nadležnost odbora direktora za sva pitanja koja nijesu u nadležnosti skupštine akcionara ili drugih lica u društvu.

Nadležnost za utvrđivanje naknade članovima odbora direktora

Član 325

(1) Naknada neizvršnim članovima odbora direktora utvrđuje se statutom ili odlukom skupštine akcionara.

(2) Ako je naknada određena statutom, skupština akcionara može običnom većinom glasova donijeti odluku o izmjeni statuta kojom se ta naknada smanjuje.

(3) Naknadu izvršnim direktorima predlaže komisija za naknade.

Obaveza izvještavanja skupštine

Član 326

Odbor direktora, na redovnoj sjednici skupštine, podnosi izvještaje o:

- 1) računovodstvenoj praksi i praksi finansijskog izvještavanja društva i sa njim povezanih društava, ako ih ima;
- 2) usklađenosti poslovanja društva sa zakonom i drugim propisima;
- 3) kvalifikovanosti i nezavisnosti revizora društva u odnosu na društvo, ako su finansijski izvještaji društva bili predmet revizije;
- 4) ugovorima, zaključenim između društva i direktora, kao i sa licima koja su sa njima povezana, u smislu ovog zakona;
- 5) sticanju sopstvenih akcija društva;
- 6) rezultatima poslovanja društva, kao i ukupnoj finansijskoj poziciji, u kojoj se društvo nalazi, sa opisom glavnih rizika kojima je društvo izloženo, uključujući i sve važnije poslovne događaje, koji su se pojavili po isteku poslovne godine;
- 7) očekivanom razvoju društva u budućnosti.

2. DVODOMNI SISTEM UPRAVE

Nadzorni odbor i upravni odbor

Član 327

Akcionarsko društvo sa dvodomnim sistemom upravljanja ima nadzorni odbor i upravni odbor.

Nadležnost za imenovanje

Član 328

- (1) Skupština akcionara imenuje članove nadzornog odbora.
- (2) Nadzorni odbor imenuje članove upravnog odbora, osim ukoliko statutom nije predviđeno da jednog ili više članova upravnog odbora imenuje skupština akcionara.
- (3) Svaki član nadzornog odbora i upravnog odbora upisuje se u registar privrednih subjekata.

Nespojivost članstva

Član 329

- (1) Isto lice ne može biti član nadzornog odbora i upravnog odbora.
- (2) Član nadzornog odbora ne može biti zamjenik člana upravnog odbora, prokurista, niti punomoćnik društva.

Broj članova nadzornog odbora i upravnog odbora

Član 330

- (1) Nadzorni odbor, odnosno upravni odbor, ima najmanje tri člana.
- (2) Broj članova nadzornog odbora, odnosno upravnog odbora, određuje se statutom.
- (3) Broj članova nadzornog odbora i upravnog odbora mora biti neparan.

- (4) Umjesto upravnog odbora, akcionarsko društvo može da ima jednog direktora.
- (5) Ako akcionarsko društvo ima jednog direktora u smislu stava 4. ovog člana, na to lice se shodno primjenjuju odredbe ovog zakona o upravnom odboru.

Predsjednik nadzornog odbora

Član 331

- (1) Predsjednik nadzornog odbora bira se iz reda članova nadzornog odbora.
- (2) Predsjednika nadzornog odbora biraju članovi nadzornog odbora, osim ukoliko statutom nije drugačije predviđeno.
- (3) Predsjednik nadzornog odbora odgovara za rukovođenje odborom i obezbijuje efikasnost rada ovog organa, a to obuhvata sazivanje i predsjedavanje sjednicama nadzornog odbora, predlaganje dnevnog reda, odgovornost za vođenje zapisnika sa sjednica odbora i sl.
- (4) Predsjednik nadzornog odbora zastupa društvo u odnosu sa članovima upravnog odbora i sa sekretarom društva.
- (5) Nadzorni odbor može da razriješi postojećeg i izabere novog predsjednika odbora u bilo koje vrijeme, bez navođenja razloga.
- (6) Predsjednik nadzornog odbora registruje se kod nadležnog organa za registraciju.

Generalni direktor

Član 332

- (1) Nadzorni odbor imenuje jednog od članova upravnog odbora za generalnog direktora.
- (2) Jedini direktor u društvima koja nemaju upravni odbor je generalni direktor.
- (3) Generalni direktor koordinira rad članova upravnog odbora i organizuje poslovanje društva.
- (4) Ako se održava sjednica upravnog odbora, generalni direktor predsjedava sjednicom i predlaže njen dnevni red.
- (5) Generalni direktor registruje se kod nadležnog organa za registraciju.

Nadležnosti nadzornog odbora

Član 333

- (1) Nadzorni odbor vrši nadzor nad vođenjem poslova društva.
- (2) Nadzorni odbor ima pravo da pregleda i ispituje poslovne knjige i dokumentaciju društva, kao i stvari koje pripadaju društvu, naročito blagajnu društva, hartije od vrijednosti i robu. U te svrhe, nadzorni odbor može koristiti pojedine svoje članove ili stručnjake.
- (3) Nadzorni odbor daje nalog revizoru za ispitivanje godišnjih finansijskih izvještaja.
- (4) Nadzorni odbor ima obavezu da sazove skupštinu akcionara kada je to potrebno radi dobrobiti društva.

- (5) Na nadzorni odbor se ne može prenijeti ovlaštenje za vođenje poslova društva.
- (6) Statutom ili odlukom nadzornog odbora može se odrediti da se određene vrste pravnih poslova mogu preduzeti samo uz prethodnu saglasnost nadzornog odbora.
- (7) Ako nadzorni odbor odbije da da saglasnost, upravni odbor može da zatraži saglasnost od skupštine akcionara.
- (8) Odluku o davanju saglasnosti skupština daje tročetvrtinskom većinom prisutnih glasova. Statutom društva se ne može predvidjeti drugačija većina za odlučivanje, niti drugi uslovi.
- (9) Statutom se može predvidjeti da nadzorni odbor usvaja poslovnu strategiju društva i prati njeno sprovođenje.
- (10) Članovi nadzornog odbora ne mogu svoje obaveze izvršavati preko drugih lica.
- (11) Pitanja iz nadležnosti nadzornog odbora ne mogu se prenijeti na upravni odbor.

Nadležnosti upravnog odbora

Član 334

- (1) Upravni odbor vodi poslove društva.
- (2) Svi članovi upravnog odbora zajednički vode poslove društva, ako statutom ili poslovníkom o radu upravnog odbora nije drugačije predviđeno.
- (3) Upravni odbor može da usvoji poslovnik o svom radu, ako statutom nije predviđeno da nadzorni odbor daje saglasnost na predloženi poslovnik o radu, ili je usvajanje poslovnika o radu upravnog odbora u nadležnosti nadzornog odbora.
- (4) Statutom se mogu urediti pojedina pitanja poslovnika o radu upravnog odbora.
- (5) Odluku o usvajanju poslovnika o radu upravni odbor donosi običnom većinom glasova.
- (6) Svaki član upravnog odbora ovlašten je da zastupa akcionarsko društvo, osim ako statutom nije predviđeno da društvo zastupaju svi članovi upravnog odbora zajednički.
- (7) Pored nadležnosti, navedenih u ovom članu, upravni odbor:
 - 1) utvrđuje unutrašnju organizaciju društva, uz saglasnost nadzornog odbora;
 - 2) vrši nadzor nad vođenjem poslovnih knjiga društva i sačinjavanjem finansijskih izvještaja društva;
 - 3) saziva sjednice skupštine akcionara i predlaže dnevni red;
 - 4) daje i opoziva prokuru;
 - 5) izvršava odluke skupštine i odluke nadzornog odbora;
 - 6) podnosi nadzornom odboru tromjesečne izvještaje o tekućem poslovanju društva;
 - 7) vrši druge poslove i donosi odluke, u skladu sa ovim zakonom, statutom, odlukama skupštine i nadzornog odbora.
- (8) Pitanja iz nadležnosti upravnog odbora ne mogu se prenijeti na nadzorni odbor društva.

Nadležnost za utvrđivanje naknade članovima nadzornog odbora, odnosno upravnog odbora

Član 335

- (1) Naknada članovima nadzornog odbora utvrđuje se statutom ili odlukom skupštine akcionara. Ako je naknada određena statutom, skupština akcionara može običnom većinom glasova donijeti odluku o izmjeni statuta kojom se ta naknada smanjuje.
- (2) Javna akcionarska društva moraju najmanje svake četvrte godine da odlučuju o naknadama članovima nadzornog odbora, pri čemu je dozvoljeno da se potvrdi ranije donijeta odluka.
- (3) Naknadu članovima upravnog odbora određuje nadzorni odbor. Statutom se može predvidjeti da naknadu članovima upravnog odbora određuje ili predlaže komisija za naknade, pod uslovom da ju je nadzorni odbor obrazovao.

3. ZAJEDNIČKA PRAVILA ZA JEDNODOMNI I DVODOMNI SISTEM UPRAVE

Mandat

Član 336

- (1) Članovi organa uprave akcionarskog društva imenuju se na period, određen statutom, koji ne može biti duži od četiri godine od dana imenovanja (mandat direktora).
- (2) Ako statutom nije utvrđena dužina trajanja mandata, mandat članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, ističe na prvoj narednoj redovnoj sjednici skupštine, a mandat članova upravnog odbora traje godinu dana od dana imenovanja.
- (3) Statutom društva može se predvidjeti različito trajanje mandata za različite članove uprave, za različite vrste članova uprave, kao i različito trajanje za prvi mandat, odnosno naknadne mandate istog člana uprave.
- (4) Po isteku mandata, direktor može biti ponovo imenovan neograničen broj puta.

Uslovi za imenovanje direktora

Član 337

- (1) Član organa uprave akcionarskog društva može biti samo potpuno poslovno sposobno fizičko lice.
- (2) Statutom se mogu predvidjeti i drugi uslovi koje mora ili ne smije da ispunjava svaki član organa uprave, svaki član određenog organa uprave ili određeni član uprave.
- (3) Na početku mandata, svaki član organa uprave mora da ispunjava uslove za imenovanje propisane zakonom i statutom.
- (4) Ako za vrijeme trajanja mandata član organa uprave prestane da ispunjava uslove za izbor, dužan je da o tome bez odlaganja obavijesti organ uprave kome pripada, koji će o ovoj činjenici informisati skupštinu i organ uprave koji ga je imenovao.
- (5) Član organa uprave ne može biti:
 - 1) lice koje je osuđeno za krivična djela: protiv prava iz rada, protiv intelektualne svojine, protiv platnog prometa i privrednog poslovanja, protiv imovine i službene dužnosti, u

roku od tri godine od dana pravosnažnosti presude, s tim da se u taj period ne uračunava vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora;

2) revizor društva ili lice koje je bilo angažovano u vršenju revizije finansijskih izvještaja društva;

3) lice kojem je izrečena mjera bezbjednosti zabrane obavljanja djelatnosti koja čini pretežnu djelatnost društva, za vrijeme dok traje ta zabrana.

(6) Javno akcionarsko društvo treba statutom ili drugim opštim aktom da propiše pravila kojima će obezbijediti da manje zastupljeni pol predstavlja:

1) najmanje 40% od ukupnog broja neizvršnih direktora u odboru direktora, odnosno najmanje 40% članova nadzornog odbora ili

2) najmanje trećinu od ukupnog broja svih direktorskih položaja, uključujući i izvršne i neizvršne direktore.

(7) Javno akcionarsko društvo koje nije ispunilo nijedan od dva uslova propisana stavom 5. ovog člana, dužno je da na svojoj internet strani navede opravdane razloge zbog kojih se to desilo, kao i mjere koje društvo planira da primijeni kako bi se uskladilo sa stavom 5. ovog člana.

Zamjenici

Član 338

(1) Statutom se može dati pravo skupštini akcionara da imenuje i zamjenike članova odbora direktora, odnosno upravnog odbora.

(2) Ako je statutom dozvoljeno imenovanje zamjenika članova odbora direktora, odnosno upravnog odbora, potrebno je odrediti da li zamjenik mijenja samo određenog člana ili određenu vrstu članova organa uprave ili zamjenik može da mijenja bilo kog člana uprave.

(3) Odredbe ovog zakona koje se odnose na članove organa uprave primjenjuju se i na zamjenike članova.

(4) Ako član organa uprave ne može da učestvuje u radu sjednice, zbog sukoba interesa ili nekog drugog privremenog razloga, sjednici može da prisustvuje zamjenik člana.

(5) U slučaju privremene spriječenosti da prisustvuje jednoj ili nekolicini sjednica, član organa uprave, koji nema zamenika, može dati punomoćje drugom članu organa uprave ili zaposlenom u društvu.

(6) Član uprave koji je dobio ovlašćenje od drugog člana uprave u skladu sa stavom 5 ovog člana glasa i u svoje ime i u ime člana koji ga je ovlastio.

(7) Članovi nadzornog odbora u dvodomnom sistemu ne mogu imati zamjenike.

Predlaganje kandidata

Član 339

(1) Pravo na predlaganje kandidata za članove odbora direktora, odnosno nadzornog odbora imaju:

- 1) odbor direktora, odnosno nadzorni odbor;
 - 2) akcionar ili akcionari koji zajedno imaju akcije koje predstavljaju najmanje 5% glasačkih prava u društvu;
 - 3) komisija za imenovanje, ako postoji.
- (2) Uz predlog za izbor određenog kandidata za člana odbora direktora, odnosno nadzornog odbora treba da se prilože biografski i svi drugi podaci koji mogu biti od značaja za članove prilikom odlučivanja o njegovom izboru.
- (3) U javnim akcionarskim društvima svaki predloženi kandidat za člana odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, dužan je da, prije glasanja, informiše skupštinu o pozicijama koje zauzima u drugim privrednim društvima, kao i svakoj drugoj činjenici koja može da izazove potencijalni sukob interesa.

Imenovanje članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora

Član 340

- (1) Prilikom izbora članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, svaka akcija sa pravom glasa daje broj glasova jednak ukupnom broju članova odbora, koje skupština imenuje.
- (2) Akcionar može sve glasove dati jednom kandidatu ili ih rasporediti na više kandidata.
- (3) Glasanje za članove odbora direktora, odnosno nadzornog odbora je uspješno, ako:
 - 1) su svi članovi odbora direktora izabrani u istom krugu glasanja;
 - 2) su nezavisni direktori zastupljeni u istom ili većem broju od broja, utvrđenog članom 325. ovog zakona, odnosno statutom;
 - 3) je svaki od izabranih kandidata za člana odbora direktora, odnosno nadzornog odbora dobio više glasova od bilo kojeg kandidata koji nije izabran.
- (4) Ako nijesu ispunjeni uslovi iz stava 3. ovog člana, glasanje za izbor članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, će se ponoviti najviše dva puta na istoj sjednici skupštine, s tim da, prije ponovnog glasanja, predlagači iz člana 339. ovog zakona mogu izmijeniti svoje predloge, u skladu sa poslovníkom o radu skupštine.
- (5) Kumulativno glasanje iz stavova 1. do 4. ovog člana se statutom može isključiti, u kom slučaju se članovi odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, biraju na jedan od sljedeća dva načina:
 - 1) svi članovi odbora direktora, odnosno nadzornog odbora se biraju u isto vrijeme, a svaki akcionar ima onoliko glasova koliko ima akcija; ili
 - 2) svaki član odbora direktora, odnosno nadzornog odbora se pojedinačno bira.

Kooptacija

Član 341

- (1) U slučaju da broj članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora padne ispod broja, određenog statutom, a društvo nije imenovalo zamjenike, u skladu sa članom 33840. ovog zakona, preostali članovi odbora mogu imenovati lice, odnosno lica, koja će vršiti dužnost

direktora do imenovanja nedostajućih članova od strane skupštine (kooptacija), osim ukoliko statutom nije drugačije predviđeno.

(2) Broj članova odbora, imenovanih u skladu sa stavom 1. ovog člana, ne može biti veći od dva.

(3) Ako broj članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, padne ispod polovine ukupnog broja članova, određenog statutom, ili ako preostali članovi odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, nemaju kvorum ili većinu za odlučivanje, preostali članovi su dužni da sazovu sjednicu skupštine bez odlaganja, a najkasnije u roku od osam dana, radi imenovanja nedostajućih članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora.

(4) Mandat člana odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, izabranog kooptacijom, ističe na prvoj narednoj sjednici skupštine.

(5) Uslovi, pod kojima član odbora, imenovan kooptacijom, zaključuje ugovor sa društvom, ne mogu biti povoljniji od uslova koje je imao član umjesto koga je imenovan.

Poslovník o radu

Član 342

(1) Odbor direktora, odnosno nadzorni odbor, mora donijeti poslovnik o radu odbora direktora, odnosno nadzornog odbora.

(2) Poslovnik o radu mora biti u skladu sa zakonom i statutom.

(3) Poslovnikom o radu uređuje se način rada odbora, a naročito podjela poslova između različitih članova odbora direktora, uloga predsjednika, učestalost i forma održavanja sjednica, uslovi pod kojima zamjenici članova, ako su imenovani, učestvuju na sjednicama, način vršenja nadzora nad svakodnevnim poslovima, podjela poslova između odbora i specijalizovanih komisija koje obrazuje i sl.

(4) Ovaj član se ne primjenjuje u slučaju da akcionarsko društvo ima odbor direktora, odnosno nadzorni odbor, koji se sastoji od jednog direktora.

Sazivanje sjednice

Član 343

(1) Predsjednik odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, zakazuje sjednicu odbora kad god se za tim ukaže potreba.

(2) Na pisani zahtjev člana odbora ili revizora društva, predsjednik odbora je dužan da zakaže sjednicu.

(3) Ako predsjednik odbora direktora, odnosno nadzornog odbora ne sazove sjednicu odbora na zahtjev iz stava 2. ovog člana, u roku od 14 dana od dana podnošenja zahtjeva, sjednicu odbora može sazvati bilo koji član.

(4) Član odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, koji sazove sjednicu u skladu sa stavom 3. ovog člana, u zahtjevu navodi razloge za sazivanje sjednice i predlaže dnevni red.

(5) U slučaju odsutnosti ili spriječenosti predsjednika odbora, svaki od članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora može sazvati sjednicu odbora, a većinom glasova prisutnih članova bira se jedan od njih za predsjedavajućeg na početku sjednice.

(6) Pisani poziv za sjednicu odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, sa navođenjem dnevnog reda i materijalima za sjednicu, dostavlja se svim direktorima u roku, predviđenom statutom ili poslovníkom o radu odbora, a ako taj rok nije određen, poziv se dostavlja najkasnije osam dana prije dana sjednice, osim ako se svi direktori ne saglase drugačije.

(7) Odluke, donijete na sjednici odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, koja nije sazvana u skladu sa ovim zakonom, statutom ili poslovníkom odbora nijesu punovažne, osim ako se svi direktori ne saglase drugačije.

Način održavanja sjednice

Član 344

Sjednice odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, mogu se održati i elektronskim putem, telefonom, telegrafom, telefaksom ili upotrebom drugih sredstava audio-vizuelne komunikacije, ako statutom ili poslovníkom o radu odbora nije drugačije propisano.

Prisustvo drugih lica na sjednici

Član 345

(1) Sjednicama odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, osim direktora, mogu prisustvovati i članovi komisija odbora, ako su na dnevnom redu pitanja iz nadležnosti određene komisije.

(2) Sjednici odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, na kojoj se raspravlja o finansijskim izvještajima društva, obavezno prisustvuje revizor društva.

(3) Sjednicama odbora direktora, odnosno nadzornog odbora mogu, po pozivu predsjednika odbora, prisustvovati i druga stručna lica, ako su potrebna za raspravljanje po pojedinim pitanjima na dnevnom redu.

Kvorum za rad i većina za odlučivanje

Član 346

(1) Sjednica odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, može se održati ako joj prisustvuje više od polovine od ukupnog broja članova, ako statutom ili poslovníkom o radu nije određen veći broj.

(2) Odbor direktora, odnosno nadzorni odbor, odluke donosi većinom glasova prisutnih članova, osim ako statutom ili poslovníkom o radu nije određena veća većina.

(3) Svaki član odbora direktora, odnosno nadzornog odbora ima pravo na jedan glas.

(4) Izuzetno od stava 3. ovog člana, u slučaju da su glasovi članova odbora pri odlučivanju jednako podijeljeni, glas predsjednika odbora, odnosno predsjedavajućeg, je odlučujući, ako statutom nije drugačije određeno.

(5) Odsutni direktori mogu glasati i pisanim putem, kada se za potrebe kvoruma smatra da su prisustvovali sjednici, ako statutom ili poslovníkom o radu odbora nije drugačije određeno.

Komisije odbora direktora, odnosno nadzornog odbora

Član 347

(1) Za obavljanje pojedinih stručnih poslova iz nadležnosti odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, a naročito za ona pitanja u kojima postoji potencijalni sukob interesa članova odbora i društva, odbor može obrazovati jednu ili više komisija.

(2) Komisije iz stava 1. ovog člana se obrazuju odlukom odbora direktora, odnosno nadzornog odbora.

(3) Odlukom o obrazovanju komisije definišu se zadaci svake komisije, mandat, ali i druga pitanja od značaja za rad komisije.

(4) Komisije ne mogu odlučivati o pitanjima iz nadležnosti odbora direktora, odnosno nadzornog odbora.

Obavezne komisije javnog akcionarskog društva

Član 348

(1) Odbor direktora, odnosno nadzorni odbor javnog akcionarskog društva, obavezno obrazuje komisiju za imenovanje i komisiju za naknade.

(2) Pored komisija iz stava 1. ovog člana, odbor direktora, odnosno nadzorni odbor akcionarskog društva, može obrazovati i druge komisije, u skladu sa potrebama društva, ako je to predviđeno statutom ili poslovníkom o radu odbora direktora, odnosno nadzornog odbora.

(3) Ako u akcionarskom društvu nijesu obrazovane komisije iz stava 1. ovog člana, odbor direktora, odnosno nadzorni odbor obavlja poslove iz nadležnosti ovih komisija.

Sastav komisija

Član 349

(1) Članovi komisija mogu biti članovi odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, kao i druga fizička lica, koja imaju odgovarajuća znanja i radna iskustva od značaja za rad komisije.

(2) Komisija ima najmanje tri člana. Izuzetno, ako akcionarsko društvo ima odbor sa malim brojem direktora, a komisija se sastoji samo iz članova odbora, komisija može imati dva člana.

(3) Jedan član komisije mora da bude nezavisni direktor, ili da ispunjava uslove koji se zahtijevaju za nezavisnog direktora.

(4) Članovi komisija ne smiju biti izvršni direktori, odnosno članovi upravnog odbora.

Način odlučivanja komisija

Član 350

- (1) Komisije mogu da odlučuju kada na sjednici prisustvuje većina od ukupnog broja članova.
- (2) U slučaju jednakog broja glasova, glas predsjednika komisije je odlučujući.

Obavještanje

Član 351

- (1) Komisije su dužne da o svom radu redovno izvještavaju odbor direktora, odnosno nadzorni odbor, u skladu sa odlukom o njihovom obrazovanju.
- (2) Svaka komisija je u obavezi da jednom godišnje sačini izvještaj, u kome će navesti svoje članove, broj sjednica koje su imali, prisustvo svakog pojedinog člana sjednicama i osnovne aktivnosti komisije.
- (3) Odluka o obrazovanju svake komisije, kao i godišnji izvještaji svake komisije iz stava 2. ovog člana, se moraju objaviti najmanje jedanput godišnje, u okviru izvještaja o korporativnom upravljanju.
- (4) Akcionarsko društvo je dužno da omogući predsjedniku svake komisije da neposredno komunicira sa akcionarima.

Sredstva za rad

Član 352

- (1) Akcionarsko društvo je dužno da za svaku komisiju obezbijedi dovoljno sredstava, kako bi ona mogla da izvršava svoje obaveze, a naročito da angažuje stručno lice, radi davanja profesionalnog savjeta o pitanjima koja su u nadležnosti komisije.
- (2) Članovi komisije imaju pravo da od bilo kog rukovodioca ili zaposlenog u društvu zahtijevaju da im pruži sve informacije, potrebne za izvršavanje zadataka komisije.

Komisija za imenovanje

Član 353

- (1) Komisija za imenovanje:
 - 1) daje predloge i preporuke odboru direktora, odnosno nadzornom odboru, u vezi sa kandidatima za članove uprave, u slučaju da se uprazni neko mjesto u organima uprave;
 - 2) daje mišljenje za predložene kandidate za članove organa uprave, kada se to zahtijeva od nje;
 - 3) periodično, a najmanje jednom godišnje, sačinjava izvještaj o primjerenosti sastava i broja članova organa uprave i daje odboru direktora, odnosno nadzornom odboru preporuke u tom pogledu;
 - 4) periodično ispituje vještine, znanje i iskustvo pojedinih članova uprave i o tome izvještava odbor direktora, odnosno nadzorni odbor;

5) daje mišljenje na kadrovsku politiku društva, prilikom izbora rukovodećih lica u društvu i obavlja druge poslove u vezi sa kadrovskom politikom društva, koje joj povjeri odbor direktora.

(2) Prilikom izvršavanja svojih zadataka, komisija za imenovanje treba da uzima u obzir predloge koje dobija od svih relevantnih strana, uključujući i izvršne direktore, odnosno članove upravnog odbora, kao i akcionare. Komisija za imenovanje treba da konsultuje generalnog direktora, naročito kada je riječ o pitanjima koja se odnose na izvršne direktore, odnosno članove upravnog odbora i druga lica na rukovodećim pozicijama.

Komisija za naknade

Član 354

(1) Komisija za naknade:

- 1) priprema nacrt odluke o politici naknada organa uprave društva;
- 2) daje predlog o iznosu i strukturi naknade za svakog člana organa uprave;
- 3) daje preporuke organima uprave o iznosu i strukturi naknada licima na rukovodećim pozicijama u društvu;
- 4) daje preporuke o formi ugovora sa izvršnim direktorima, odnosno članovima upravnog odbora;
- 5) pruža pomoć odboru direktora, odnosno nadzornom odboru, u postupku usaglašavanja sa odredbama, koje se odnose na objavljivanje naknade članova uprave;
- 6) analizira i daje preporuke u vezi sa davanjem naknada članovima uprave, zasnovanih na akcijama;
- 7) obavlja druge poslove u vezi sa politikom naknada društva, koje joj povjeri odbor direktora, odnosno nadzorni odbor.

(2) Prilikom izvršavanja svojih zadataka, komisija za naknade treba da konsultuje predsjednika odbora direktora i generalnog direktora, odnosno predsjednika upravnog odbora, a naročito u vezi sa naknadama izvršnim direktorima, odnosno članovima upravnog odbora.

Usvajanje politike naknada

Član 355

(1) Javno akcionarsko društvo je u obavezi da ima politiku naknada.

(2) Politika naknada se odnosi na naknade članova odbora direktora u jednodomnom, odnosno, članova nadzornog i upravnog odbora u dvodomnom sistemu upravljanja društvom. Društvo može politiku naknada da protegne i na druga lica na rukovodećim pozicijama.

(3) Politiku naknada usvaja skupština akcionara.

(4) Politika naknada, koju usvoji skupština akcionara, obavezujuća je za društvo. Akcionarsko društvo može da ugovori i isplati direktorima naknadu, samo ako je ona u skladu sa usvojenom politikom naknada.

(5) Ako akcionarsko društvo nema politiku naknada, ili skupština akcionara ne usvoji predloženu politiku naknada, društvo će svojim direktorima isplaćivati naknadu, u skladu sa dotadašnjom

praksom, a za narednu skupštinsku sjednicu će podnijeti izmijenjen predlog politike naknada ili predlog nove politike naknada.

(6) Ako akcionarsko društvo ima politiku naknada, a skupština akcionara ne usvoji predlog izmjena politike naknada, onda će društvo nastaviti da isplaćuje naknadu direktorima, u skladu sa važećom politikom naknada, a za narednu skupštinsku sjednicu će podnijeti novi predlog izmjena politike naknada.

(7) U izuzetnim slučajevima, privredno društvo može privremeno da odstupa od usvojene politike naknada. Odstupanje je dozvoljeno samo pod uslovom da je bilo predviđeno politikom naknada. Izuzetni slučajevi, u smislu ovog stava, obuhvataju samo one situacije kod kojih je odstupanje od politike naknada neophodno kako bi se zaštitili dugoročni interesi i održivost poslovanja privrednog društva.

(8) Skupština akcionara treba ponovo da glasa o politici naknada najkasnije četiri godine nakon njenog usvajanja. U tom slučaju, tačka dnevnog reda može biti važeća politika naknada ili izmijenjena politika naknada.

(9) Nakon što se desi neka značajnija promjena, koja može bitno da utiče na politiku naknada, glasanje o politici naknada treba da bude obavezna tačka dnevnog reda na narednoj sjednici skupštine akcionara.

(10) Društvo je dužno da politiku naknada, usvojenu na sjednici skupštine akcionara, zajedno sa datumom održavanja te sjednice i rezultatima glasanja, bez odlaganja objavi na svojoj internet stranici i ti podaci moraju ostati besplatno javno dostupni sve vrijeme tokom važenja politike naknada.

Cilj i sadržina politike naknada

Član 356

(1) Politika naknada treba da doprinosi poslovnoj strategiji, dugoročnim interesima i održivosti poslovanja privrednog društva.

(2) Politika naknada treba da sadrži sljedeće informacije:

- 1) objašnjenje na koji način politika naknada doprinosi ostvarivanju ciljeva, koji su propisani u stavu 1. ovog člana;
- 2) sve fiksne i varijabilne vrste naknada koje se mogu dati direktorima društva;
- 3) okvirni udio fiksnih, odnosno varijabilnih naknada u ukupnoj naknadi direktora;
- 4) jasne, sveobuhvatne i raznovrsne kriterijume učinka, na osnovu kojih se isplaćuje svaka vrsta varijabilne naknade, uz obrazloženje kako oni doprinose ostvarivanju ciljeva iz stava 1. ovog člana i načini, pomoću kojih se utvrđuje u kojoj mjeri su ti kriterijumi učinka ispunjeni;
- 5) period na koji se odlaže isplata varijabilnih naknada;
- 6) uslove koji moraju da budu ispunjeni, kako bi društvo imalo pravo da zahtijeva povraćaj varijabilnih naknada;
- 7) ako društvo daje naknadu zasnovanu na akcijama:
 1. period u kome direktor ne može da ostvaruje pravo na sticanje akcija;
 2. period u kome direktor nakon sticanja akcija ne smije da ih otuđi;

3. objašnjenje kako ova naknada doprinosi ostvarivanju ciljeva iz stava 1. ovog člana;
 - 8) objašnjenje na koji način su zarade i uslovi zaposlenja zaposlenih u društvu uzeti u obzir prilikom formulisanja politike naknada;
 - 9) u vezi sa ugovorom koji privredno društvo zaključuje sa direktorom:
 1. dužinu trajanja ugovora;
 2. uplaćuje li društvo članu uprave dobrovoljno penzijsko i zdravstveno osiguranje;
 3. uslove za prestanak ugovora (na primjer, otkazne rokove) i imovinske posljedice prestanka;
 - 10) postupak donošenja, sprovođenja i nadzora nad sprovođenjem politike naknada, ulogu komisije za naknade i drugih komisija, kao i mjere za izbjegavanje ili upravljanje sukobom interesa;
 - 11) u slučaju kada se predlaže skupštini akcionara da usvoji novu ili izmijenjenu politiku naknada, potrebno je opisati i objasniti sve bitne izmjene politike naknada, kako su tim promjenama uzeti u obzir stavovi akcionara o politici naknada i izvještajima, podnijetim poslije posljednjeg glasanja o politici naknada na skupštini akcionara.
- (2) Varijabilne naknade iz stava 1. tačka 2) ovog člana obuhvataju razne vrste naknada, koje zavise od ispunjenosti jednog ili više kriterijuma učinka. Kriterijumi učinka treba da budu unaprijed utvrđeni, mjerljivi i da promovišu dugoročnu održivost poslovanja društva, tako što će njihovo ispunjenje značiti stvaranje vrijednosti za društvo i njegove akcionare. Kriterijumi učinka obuhvataju, kako finansijske (na primjer, godišnji prihod, profit, prihod po akciji i sl.), tako i nefinansijske kriterijume učinka (na primjer, uvođenje sistema za zaštitu životne sredine, zadovoljstvo potrošača i sl.).

Usvajanje i sadržina izvještaja o naknadama

Član 357

- (1) Odbor direktora u jednodomnom, odnosno nadzorni odbor u dvodomnom sistemu upravljanja, ili komisija za naknade, ako je obrazovana, sačinjava jednom godišnje jasan i razumljiv izvještaj o svim naknadama koje je društvo isplatilo, ili se obavezalo da isplati svakom pojedinačnom sadašnjem i bivšem direktoru, u posljednjoj poslovnoj godini, koja prethodi godini u kojoj se sačinjava izvještaj.
- (2) Izvještaj o naknadama mora da sadrži sljedeće informacije:
 1. ukupnu naknadu za svakog pojedinačnog direktora iz stava 1. ovog člana, raščlanjenu na fiksne i varijabilne vrste naknade, procenat udjela fiksnih, odnosno varijabilnih naknada u ukupnoj naknadi, objašnjenje kako je ukupna naknada usklađena sa usvojenom politikom naknada, način na koji ona doprinosi poslovnoj strategiji, dugoročnim interesima i održivosti poslovanja privrednog društva, kao i kako su se primjenjivali kriterijumi učinka;
 2. uporedni prikaz godišnjih izmjena naknada, poslovnih rezultata društva i prosječnih zarada zaposlenih sa punim radnim vremenom, ne računajući direktore, za posljednjih pet poslovnih godina, koje prethode godini u kojoj se izvještaj sačinjava;

3. broj akcija, varanata i akcijskih opcija koje je društvo dalo ili se obavezalo da dà licima iz stava 1. ovog člana, osnovne uslove za ostvarivanje prava, uključujući cijenu po kojoj se akcije stiču i datum kada se stiču, kao i svaku izmjenu tih uslova;
4. da li je društvo zahtijevalo povraćaj varijabilnog dijela naknade, od koga, zbog čega i u kom iznosu je tražen povraćaj;
5. podatke o naknadama koje se društvo obavezalo da isplati licu iz stava 1. ovog člana, u slučaju prestanka funkcije člana odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora, prije isteka mandata ili po isteku mandata;
6. podatke o naknadama, koje je povezano društvo, koje posluje u okviru iste grupe društava, licu iz stava 1. isplatilo ili se obavezalo da isplati u posljednjoj poslovnoj godini, koja prethodi godini u kojoj se izvještaj sačinjava, u vezi sa poslovima koje je obavljao kao direktor društva;
7. da li je društvo odstupilo od politike naknada, u skladu sa članom 355. stavom 7, objašnjenje zašto je to bilo nužno, kao i od kojih je djelova politike naknada odstupilo.

(3) Izvještaj o naknadama ne smije da sadrži posebne podatke o ličnosti direktora, čije je objavljivanje zabranjeno zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, kao ni lične podatke koji se odnose na porodične prilike direktora, po osnovu kojih je naknada isplaćena ili odobrena (na primjer, porodični dodatak, dječiji dodatak i sl.), već može da sadrži samo iznos te naknade.

(4) Podatke o ličnosti, za lica iz stava 1. ovog člana, iz izvještaja o naknadama, društvo može obrađivati samo u cilju povećanja transparentnosti društva u pogledu naknada direktorima, kako bi se uticalo na jačanje odgovornosti lica iz stava 1. ovog člana i kontrole akcionara nad njihovim naknadama.

(5) Nakon isteka roka iz člana 358. stav 7. ovog zakona, društvo je dužno da iz izvještaja o naknadama ukloni sve podatke o ličnosti direktora.

Revizija, glasanje i objavljivanje izvještaja o naknadama

Član 358

(1) Ovlašćeni revizor ili društvo za reviziju (u daljem tekstu: revizor) koji vrši reviziju godišnjih finansijskih izvještaja, dužan je da izvrši i reviziju izvještaja o naknadama i sačini izvještaj, sa mišljenjem o tome da li izvještaj o naknadama sadrži sve podatke, sadržane u članu 357. ovog zakona i stavu 5. ovog člana.

(2) Skupština akcionara raspravlja i glasa o izvještaju o naknadama za prethodnu poslovnu godinu, u okviru posebne tačke dnevnog reda na godišnjoj sjednici.

(3) Uz izvještaj o naknadama, skupštini se dostavlja i izvještaj revizora iz stava 1. ovog člana.

(4) Glasanje o izvještaju o naknadama ima savjetodavni, a ne obavezujući karakter.

(5) Ako skupština akcionara ne usvoji izvještaj o naknadama za prethodnu poslovnu godinu, naredni izvještaj o naknadama treba da sadrži obrazloženje da li je društvo otklonilo nedostatke i, ako jeste, na koji način, kao i razloge, zbog kojih skupština nije usvojila izvještaj o naknadama za prethodnu poslovnu godinu.

(6) Nakon sjednice skupštine akcionara, na kojoj se raspravljalo i glasalo o izvještaju o naknadama, društvo je dužno da izvještaj objavi na svojoj internet stranici.

(7) Izvještaj o naknadama mora biti besplatno javno dostupan na internet stranici društva najmanje 10 godina od dana objavljivanja.

Primjerenost naknade članovima uprave

Član 359

(1) Članovima odbora direktora, odnosno nadzornog odbora i upravnog odbora, može se dati naknada za obavljanje tih dužnosti.

(2) Ukupna naknada svakog pojedinog člana uprave akcionarskog društva mora biti u primjerenom odnosu sa zadacima koje taj član obavlja, kao i sa stanjem u kome se društvo nalazi.

(3) Naknada članu uprave, bez opravdanog razloga, ne smije biti viša od uobičajene naknade.

Vrste naknade članovima uprave

Član 360

(1) Naknada neizvršnim članovima odbora direktora, odnosno članovima nadzornog odbora, mora da bude fiksna.

(2) Naknada izvršnim članovima odbora direktora, odnosno članovima upravnog odbora, treba da se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela.

(3) Varijabilni dio naknade izvršnim članovima odbora direktora, odnosno članovima upravnog odbora, treba da omogući povezivanje interesa direktora sa dugoročnim interesima društva, kao i da obezbijedi da naknada zavisi od ostvarenih rezultata.

Snižavanje naknade članovima uprave

Član 361

(1) Ako se poslije utvrđivanja naknade članovima uprave pogorša položaj društva, tako da bi dalje isplaćivanje naknade predstavljalo nepravdu za društvo, nadležni organ društva treba da snizi ranije utvrđenu naknadu na primjeren nivo.

(2) Snižavanje naknade, izvršeno u skladu sa stavom 1. ovog člana, ne utiče na ostale djelove ugovora sa članom uprave.

(3) Ako nadležni organ društva snizi naknadu u skladu sa stavom 1. ovog člana, član uprave, kome je naknada snižena, ima pravo na raskid ugovora, uz obavezu da ostavi otkazni rok od najmanje 42 dana.

Otkaz ugovora u stečajnom postupku

Član 362

Ako u stečajnom postupku otvorenom nad akcionarskim društvom, stečajni upravnik otkaže ugovor sa članom uprave, član uprave ima pravo da prijavi potraživanje, na ime naknade štete, koja je nastala kao posljedica prestanka ugovora, samo za period od godinu dana nakon prestanka ugovora, bez obzira na eventualne drugačije odredbe u ugovoru.

Zapisnik sa sjednice

Član 363

(1) Za vrijeme trajanja sjednice svakog organa uprave vodi se zapisnik.

(2) Zapisnik obavezno sadrži:

- 1) datum, mjesto i vrijeme održavanja sjednice;
- 2) lica koja su prisustvovala sjednici;
- 3) ime lica koje vodi zapisnik;
- 4) način i rezultate glasanja za svaku tačku dnevnog reda;
- 5) svaku odluku koja je usvojena.

(3) Ako društvo ima sekretara, on vodi zapisnik i odgovoran je za uredno sačinjavanje zapisnika. U suprotnom, predsjednik organa uprave imenuje zapisničara, koji vodi zapisnik, a predsjednik je odgovoran za uredno sačinjavanje zapisnika.

(4) Zapisnik potpisuju svi članovi organa uprave.

(5) Članovi organa uprave, prisutni na sjednici, imaju pravo da zahtijevaju da se u zapisnik unese njihov drugačiji stav u odnosu na odluku, koja je usvojena.

(6) Zapisnik se sačinjava najkasnije u roku od sedam dana od dana održane sjednice i unosi se u knjigu zapisnika, koju akcionarsko društvo mora da ima.

Prestanak svojstva direktora

Član 364

(1) Članu odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora, prestaje mandat:

- 1) smrću ili proglašenjem lica za umrlo;
- 2) gubitkom ili ograničavanjem poslovne sposobnosti;
- 3) istekom perioda na koji je imenovan;
- 4) prestankom ispunjavanja uslova za imenovanje, utvrđenih ovim zakonom;
- 5) podnošenjem ostavke;
- 6) razrješenjem;
- 7) imenovanjem likvidacionog upravnika ili stečajnog upravnika.

(2) Sekretar društva dužan je da, u roku od sedam dana od dana prestanka mandata članu uprave, dostavi nadležnom organu za registraciju registracionu prijavu i prateću dokumentaciju, radi registracije prestanka mandata.

Ostavka

Član 365

- (1) Član odbora direktora, odnosno nadzornog odbora ili upravnog odbora, ima pravo da, prije isteka svog mandata, podnese ostavku u svako doba.
- (2) Ostavka se podnosi u pisanoj formi organu akcionarskog društva koji ga je imenovao, kao i preostalim članovima organa uprave kome pripada.
- (3) Ostavka direktora proizvodi pravno dejstvo u odnosu na društvo danom podnošenja, osim ako u njoj nije naveden neki kasniji datum.
- (4) Za prestanak članstva u upravi ostavkom ne zahtijeva se odluka nekog organa društva.
- (5) Ostavka direktora i brisanje direktora iz registra registruje se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (6) Ako je jedini izvršni direktor društva dao ostavku, u obavezi je da nastavi da preduzima poslove koji ne trpe odlaganje do imenovanja novog direktora, ali ne duže od 30 dana od dana registracije te ostavke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata.
- (7) Data ostavka se može povući samo uz saglasnost organa imenovanja.

Razrješenje

Član 366

- (1) Odluku o razrješenju člana odbora direktora, odnosno člana nadzornog odbora ili upravnog odbora može da donese organ akcionarskog društva, ili lice koje ga je imenovalo, i prije isteka mandata na koji je imenovan, bez navođenja razloga za razrješenje.
- (2) Člana odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, koji nije izabran od strane skupštine, skupština može razriješiti, samo ako za to postoji opravdan razlog.
- (3) Prestanak svojstva člana organa uprave registruje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata.

Sudsko imenovanje privremenog zastupnika društva

Član 367

- (1) Ako je društvo ostalo bez ijednog izvršnog direktora, a novi direktor ne bude registrovan u registru privrednih subjekata u roku od 60 dana od dana registracije prestanka svojstva direktora, akcionar, ili drugo zainteresovano lice, može tražiti da sud, u vanparničnom postupku, postavi privremenog zastupnika društva, sa svim pravima i obavezama izvršnog direktora, do izbora novog izvršnog direktora.
- (2) Podnosilac zahtjeva iz stava 1. ovog člana može predložiti sudu lice koje će biti postavljeno za privremenog zastupnika, ali sud nije vezan tim predlogom.
- (3) Postupak iz stava 1. ovog člana je hitan i sud je dužan da odluku po zahtjevu donese u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva.

(4) Odluku iz stava 3. ovog člana sud dostavlja nadležnom organu za registraciju u roku od tri dana od dana donošenja.

(5) Žalba na odluku iz stava 3. ovog člana ne odlaže njeno izvršenje.

Dužnosti u slučaju poslovanja sa gubitkom

Član 368

(1) Ako se, prilikom izrade godišnjih izvještaja, ili na drugi način utvrdi da društvo ima gubitak od najmanje polovine osnovnog kapitala akcionarskog društva ili da je društvo prezaduženo, odbor direktora, odnosno upravni odbor, dužan je da u najkraćem roku sazove sjednicu skupštine akcionara.

(2) Sjednica skupštine akcionara se mora zakazati najkasnije tri mjeseca od dana kada je utvrđeno postojanje gubitka ili prezaduženosti iz stava 1. ovog člana.

(3) U pozivu za sjednicu skupštine akcionara, sazvanu u skladu sa ovim članom, neophodno je da se navede razlog sazivanja sjednice. Uz ovu tačku dnevnog reda odbor direktora, odnosno upravni odbor, dužan je da priloži izvještaj o finansijskom položaju u kome se društvo nalazi, a, ukoliko je to potrebno i da predloži mjere, koje je potrebno preduzeti, uključujući i predlog odluke o likvidaciji društva.

Odgovornost članova uprave

Član 369

(1) Članovi uprave odgovaraju za štetu koju pričine društvu kršenjem odredaba ovog zakona, statuta ili odluke skupštine.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, članovi uprave nijesu odgovorni za štetu društvu koja nastane kao rezultat sprovođenja odluka skupštine društva.

(3) Ako se u postupku za naknadu štete utvrdi da je za štetu odgovorno više članova uprave, članovi koji su odgovorni solidarno odgovaraju za pričinjenu štetu.

(4) Ako šteta nastane kao posljedica odluke odbora direktora, nadzornog odbora ili upravnog odbora, za štetu odgovaraju članovi odbora koji su za tu odluku glasali.

(5) Član uprave koji je bio uzdržan prilikom glasanja, smatra se da je glasao za tu odluku u pogledu postojanja odgovornosti za štetu u smislu stava 4. ovog člana.

(6) U slučaju iz stava 4. ovog člana, član odbora koji nije prisustvovao sjednici odbora na kojoj je odluka donijeta, i za tu odluku nije glasao na drugi način, smatra se da je glasao za tu odluku u pogledu postojanja odgovornosti za štetu, ako u roku od osam dana od dana saznanja za njeno donošenje nije istakao pisani prigovor na tu odluku.

(7) Zahtjev društva za naknadu štete u skladu sa ovim članom zastarijeva u roku od tri godine, računajući od dana nastupanja štete.

ODJELJAK D

SEKRETAR AKCIONARSKOG DRUŠTVA

Imenovanje i mandat sekretara društva

Član 370

- (1) Akcionarsko društvo ima sekretara društva, koga imenuje odbor direktora, odnosno nadzorni odbor.
- (2) Organi društva iz stava 1. ovog člana utvrđuju sekretaru društva visinu zarade, odnosno naknade, u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Sekretar društva imenuje se na period utvrđen statutom, koji ne može biti duži od četiri godine.
- (4) Po isteku mandata, sekretar društva može biti ponovo imenovan.
- (5) Sekretar ne mora biti zaposlen u društvu.

Nadležnost sekretara društva

Član 371

- (1) Ako statutom ili odlukom o imenovanju sekretara društva nije drugačije utvrđeno, sekretar društva:
 - 1) priprema sjednice skupštine i vodi zapisnike;
 - 2) priprema materijal za sjednice organa uprave i vodi zapisnik;
 - 3) čuva dokumentaciju, zapisnike i odluke sa sjednica iz tačaka 1. i 2. ovog stava;
 - 4) daje na uvid akte i dokumenta akcionarima društva i vodi neposrednu komunikaciju sa akcionarima u ime društva;
 - 5) uz registracionu prijavu nadležnom organu za registraciju dostavlja dokumentaciju i podatke i odgovoran je za njihovu istinitost i ispunjenje rokova za dostavljanje, utvrđenih ovim zakonom, odnosno zakonom, kojim se uređuje registracija privrednih subjekata.
- (2) Sekretar društva može imati i druge dužnosti u skladu sa statutom i odlukom o njegovom imenovanju.

Glava VIII

RASPOLAGANJE IMOVINOM VELIKE VRIJEDNOSTI

Pojam imovine velike vrijednosti

Član 372

- (1) Ako društvo raspolaže imovinom čija nabavna i/ili prodajna i/ili tržišna vrijednost, u momentu donošenja odluke o tome, predstavlja 20% ili više od neto vrijednosti imovine društva, smatra se da društvo stiče, odnosno raspolaže imovinom velike vrijednosti.

(2) Pod raspolaganjem imovinom velike vrijednosti smatra se raspolaganje imovinom na bilo koji način, uključujući naročito kupovinu, prodaju, zakup, razmjenu, uspostavljanje založnog prava i hipoteke, zaključenje ugovora o kreditu i zajmu, davanje jemstva i garancija i preduzimanje bilo koje druge radnje, kojom nastaje obaveza za društvo.

(3) Izuzetno od stava 1. ovog člana, neće se smatrati raspolaganjem imovinom velike vrijednosti kupovina ili prodaja imovine, koja je izvršena u okviru redovnog poslovanja društva.

(4) Pod imovinom u smislu stavova 1. i 2. ovog člana smatraju se stvari i prava, uključujući i nepokretnosti, pokretne stvari, novac, udjele u društvima, hartije od vrijednosti, potraživanja, industrijsku svojinu i druga prava.

(5) Jednim raspolaganjem u smislu stava 1. ovog člana smatraće se i više povezanih raspolaganja, izvršenih u periodu od godinu dana, pri čemu se kao vrijeme nastanka uzima dan izvršenja posljednjeg raspolaganja.

(6) Pod povezanim raspolaganjem iz stava 5. ovog člana, smatraće se više pojedinačnih poslova, odnosno pravnih radnji, koji se preduzimaju radi ostvarivanja istog cilja, odnosno svrhe, ili čija povezanost proizilazi iz prirode pravnog posla, radi čijeg se izvršenja ti pravni poslovi i pravne radnje preduzimaju.

(7) Izuzetno od stava 5. ovog člana, jednim raspolaganjem imovinom velike vrijednosti ne smatra se istovremeno uspostavljanje založnog prava, hipoteke ili drugog sredstva obezbijedenja, koje privredno društvo daje radi obezbijedenja sopstvene obaveze po ugovoru o kreditu, zajmu ili drugom pravnom poslu, u kom slučaju se najveća vrijednost pojedinačne pravne radnje, odnosno pravnog posla uzima kao vrijednost po kojoj se utvrđuje imovina velike vrijednosti iz stava 1. ovog člana.

(8) Raspolaganje imovinom velike vrijednosti može se sprovesti ako to raspolaganje prethodno ili naknadno odobri skupština.

Postupak raspolaganja imovinom velike vrijednosti

Član 373

(1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor, priprema predlog odluke kojom skupština odobrava raspolaganje imovinom velike vrijednosti.

(2) Sastavni dio materijala za sjednicu skupštine, na kojoj se odluka iz stava 1. ovog člana donosi, je nacrt ugovora o raspolaganju imovinom velike vrijednosti (prethodno odobrenje), odnosno već zaključen ugovor o raspolaganju imovinom velike vrijednosti (naknadno odobrenje).

(3) Odluku o odobravanju raspolaganja imovinom velike vrijednosti skupština donosi tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih akcionara sa pravom glasa.

Posljedice povrede odredaba o raspolaganju imovinom velike vrijednosti

Član 374

- (1) Ako nije pribavljeno odobrenje u skladu sa članom 373. ovog zakona, društvo i akcionar, koji posjeduje ili predstavlja najmanje 5% osnovnog kapitala društva može podnijeti tužbu za poništaj pravnog posla ili pravne radnje raspolaganja imovinom velike vrijednosti.
- (2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, pravni posao, odnosno radnja neće biti poništena ako lice koje je druga strana u pravnom poslu, odnosno prema kome je radnja izvršena, nije znalo, niti je moralo znati za povredu odredaba člana 373. ovog zakona u vrijeme zaključenja pravnog posla, odnosno preduzimanja pravne radnje.
- (3) Članovi odbora direktora, odnosno članovi upravnog odbora, solidarno su odgovorni društvu za štetu koju to društvo pretrpi usljed raspolaganja imovinom velike vrijednosti, ako je to raspolaganje sprovedeno bez odluke kojom ga skupština odobrava.
- (4) Društvo i akcionar koji posjeduje ili predstavlja najmanje 5% osnovnog kapitala društva može podnijeti tužbu za naknadu štete protiv lica iz stava 3. ovog člana.
- (5) Tužbe iz stavova 1. i 4. ovog člana mogu biti podnijete u roku od šest mjeseci od dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj je razmatran izvještaj o poslovanju za poslovnu godinu u kojoj je izvršeno raspolaganje imovinom velike vrijednosti, a najkasnije u roku od tri godine od dana raspolaganja imovinom velike vrijednosti.

Glava IX

POSEBNA PRAVILA U POGLEDU PODSTICANJA DUGOROČNOG ANGAŽOVANJA AKCIONARA U JAVNIM AKCIONARSKIM DRUŠTVIMA

Institucionalni investitori, upravljači imovinom i savjetnici za glasanje

Osnovni pojmovi

Član 375

- (1) Institucionalni investitor je:
 - 1) društvo koje obavlja djelatnost životnog osiguranja u smislu zakona kojim se uređuje osiguranje;
 - 2) društvo koje obavlja djelatnost reosiguranja u smislu zakona kojim se uređuje osiguranje, pri čemu se pod reosiguranjem podrazumijeva djelatnost prihvatanja rizika, koje je ustupilo društvo za osiguranje ili drugo društvo za reosiguranje, pod uslovom da se reosiguranjem pokrivaju obaveze iz životnog osiguranja i da nijesu isključene zakonom, kojim se uređuje osiguranje;
 - 3) društvo za upravljanje penzijskim fondom, u smislu zakona kojim se uređuju dobrovoljni penzioni fondovi.
- (2) Upravljač imovinom je:
 - 1) investiciono društvo koje ulagačima pruža usluge upravljanja portfeljom, u smislu zakona koji uređuje tržište kapitala;

2) društvo za upravljanje investicionim fondom, u smislu zakona kojim se uređuju investicioni fondovi.

(3) Savjetnik za glasanje je pravno lice koje profesionalno i uz naknadu analizira informacije, koje objavljuju javna akcionarska društva, a po potrebi i druge informacije u vezi sa ovim društvima, na osnovu čega sprovodi istraživanje, pruža usluge savjetovanja ili daje preporuke za glasanje akcionarima, u cilju njihovog informisanja, koje se odnosi na ostvarivanje glasačkih prava.

Domen primjene

Član 376

Odredbe članova 377. do 379. ovog zakona se primjenjuju na:

- 1) institucionalne investitore, u mjeri u kojoj oni direktno, ili preko upravljača imovinom, ulažu u akcije, kojima se trguje na regulisanom tržištu, u smislu zakona kojim se uređuje tržište kapitala;
- 2) upravljače imovinom, u mjeri u kojoj oni ulažu u akcije, kojima se trguje na regulisanom tržištu za račun investitora, u smislu zakona kojim se uređuje tržište kapitala;
- 3) savjetnike za glasanje, koji imaju registrovano sjedište, ili sjedište uprave, ili koji su poslovno nastanjeni u državi članici Evropske unije, u mjeri u kojoj oni akcionarima pružaju usluge u vezi sa akcijama privrednih društava, koja imaju registrovano sjedište u državi članici Evropske unije i čijim se akcijama trguje na regulisanom tržištu, koje se nalazi ili posluje u državi članici Evropske unije.

Politika uključenosti

Član 377

(1) Institucionalni investitori i upravljači imovinom su u obavezi da usvoje politiku uključenosti i da je objave na svojoj internet stranici.

(2) Politika uključenosti obuhvata nadzor i uticaj koji vrši institucionalni investitor i upravljač imovinom, samostalno ili zajedno sa drugim akcionarima, a ostvaruje se dijalogom sa društvom i glasanjem na skupštinskim sjednicama.

(3) Politika uključenosti obavezno sadrži način na koji institucionalni investitor i upravljač imovinom:

- 1) vrši nadzor nad društvom u koje investira, a naročito u oblastima poslovne strategije, finansijskog i nefinansijskog učinka, rizika, strukture kapitala, uticaja na društvo i životnu sredinu i korporativnog upravljanja;
- 2) razmenjuje informacije sa organima i drugim relevantnim zainteresovanim licima tog društva;
- 3) vrši glasačka i druga prava, vezana za akcije u društvima u koje investira;
- 4) saraduje sa drugim akcionarima;
- 5) upravlja stvarnim i potencijalnim sukobima interesa, povezanim sa njihovim angažovanjem.

(4) U slučaju da se institucionalni investitor ili upravljač imovinom opredijelio za povjeravanje određenih aktivnosti trećim licima, politika uključenosti treba da objasni u kojoj mjeri je to u skladu sa odgovornostima investitora, odnosno upravljača imovinom, kao i koje je korake preduzeo, kako bi obezbijedio da se te aktivnosti izvršavaju na način koji je usklađen sa proklamovanom politikom usklađivanja.

(5) U okviru politike uključivanja, institucionalni investitor i upravljač imovinom je dužan da objasni na koji način je ona integrisana sa politikom (strategijom) investiranja.

(6) Institucionalni investitori i upravljači imovinom su u obavezi da do kraja marta tekuće godine sačine i objave na svojoj internet stranici izvještaj o primjeni politike uključivanja za prethodnu godinu. U ovom izvještaju se mora objasniti kako je sprovedena usvojena politika uključivanja, a naročito mora da sadrži generalni opis njihovog glasanja, objašnjenje najznačajnijih odluka u čijem su donošenju učestvovali, da li su i u kojoj mjeri koristili usluge savjetnika za glasanje, kao i kako su glasali na skupštinama privrednih društava, u kojima imaju akcije, s tim da glasovi, koji nijesu relevantni zbog predmeta glasanja, ili procenta učešća u osnovnom kapitalu društva, mogu biti izuzeti od objavljivanja.

(7) Ako upravljač imovinom sprovodi politiku angažovanja, uključujući i glasanje u ime institucionalnog investitora, institucionalni investitor je dužan da na svojoj internet stranici objavi podatak o internet stranici upravljača imovinom, na kojoj su objavljene informacije iz stavova 3. do 6. ovog člana.

(8) Sve informacije iz ovog člana koje se objavljuju moraju biti besplatno dostupne zainteresovanim licima na internet stranici institucionalnog investitora, odnosno upravljača imovinom najmanje tri godine od dana objavljivanja.

Strategija ulaganja institucionalnih investitora i ugovori sa upravljačima imovinom

Član 378

(1) Institucionalni investitor je dužan da objavi kako su osnovni elementi njegove strategije ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti usklađeni sa sadržinom i trajanjem njegovih obaveza, posebno dugoročnih, kao i kako oni doprinose srednjoročnom i dugoročnom uvećanju vrijednosti njegove imovine.

(2) Ako upravljač imovinom investira za račun institucionalnog investitora, direktno ili preko investicionog fonda, institucionalni investitor je u obavezi da objavi sljedeće informacije u vezi sa ugovorom zaključenim sa upravljačem imovinom:

- 1) informacije koje pokazuju kako ugovor sa upravljačem imovinom podstiče upravljača imovinom da usklađuje svoju strategiju ulaganja i investicione odluke sa sadržinom i trajanjem obaveza institucionalnog investitora, a naročito dugoročnih obaveza;
- 2) informacije o tome kako taj ugovor podstiče upravljača imovinom da donosi odluke o ulaganju, na osnovu procjena o srednjoročnim, odnosno dugoročnim finansijskim i nefinansijskim pokazateljima poslovanja privrednog društva, u koje se investira;
- 3) informacije o tome kako taj ugovor podstiče upravljača imovinom da saraduje sa privrednim društvom u koje se investira, u cilju poboljšanja srednjoročne, odnosno dugoročne uspješnosti poslovanja tog društva;
- 4) informacije o tome kako su metod ocjene rezultata upravljača imovinom, period u kome se ocjenjivanje vrši, i naknade za upravljača imovinom u skladu sa sadržinom i

trajanjem obaveza institucionalnog investitora, posebno dugoročnih, kao i kako utiču na dugoročni rezultat institucionalnog investitora;

5) informacije o tome kako institucionalni investitor prati i nadgleda dogovoreni promet portfolija i projektovane troškove prometa portfolija upravljača imovinom;

6) trajanje ugovora.

(3) Ako ugovor sa upravljačem imovinom ne sadrži neki od elemenata iz stava 2. ovog člana, institucionalni investitor je dužan da jasno i precizno obrazloži zbog čega je do toga došlo.

(4) Informacije iz stavova 1. do 3. ovog člana moraju biti besplatno dostupne na internet stranici institucionalnog investitora najmanje tri godine i ažuriraju se jednom godišnje, osim ako nije bilo bitnih promjena.

(5) Informacije iz stavova 1. do 3. ovog člana mogu biti besplatno dostupne i na internet stranici upravljača imovinom, u kom slučaju je institucionalni investitor dužan da u posljednjoj poslovnoj godini, koja prethodi godini u kojoj se izvještaj sačinjava, na svojoj internet stranici objavi podatak o internet stranici upravljača imovinom, na kojoj su objavljene informacije iz stavova 1. do 3. ovog člana.

(6) Institucionalni investitor može informacije iz stavova 1. do 3. ovog člana uključiti u finansijski izvještaj i godišnji izvještaj o poslovanju.

(7) Upravljač imovinom koji je zaključio ugovor iz stava 2. ovog člana, dužan je da, jednom godišnje, podnese institucionalnom investitoru izvještaj o tome u kojoj mjeri su strategija ulaganja upravljača imovinom i njeno sprovođenje u skladu sa tim ugovorom i kako doprinose srednjoročnoj, odnosno dugoročnoj vrijednosti imovine institucionalnog investitora ili investicionog fonda.

(8) Izvještaj iz stava 7. ovog člana sadrži naročito informacije o:

1) najznačajnijim srednjoročnim i dugoročnim rizicima;

2) strukturi portfolija, prometu i troškovima prometa portfolija;

3) korišćenju usluga savjetnika za glasanje;

4) njihovoj politici pozajmljivanja hartija od vrijednosti i kako se ona primjenjuje, u cilju ispunjavanja ugovornih obaveza;

5) tome u kojoj mjeri su investicione odluke zasnovane na srednjoročnom i dugoročnom učinku investiranog društva, uključujući i nefinansijske pokazatelje njegovog poslovanja;

6) tome da li je bilo sukoba interesa u vezi sa aktivnostima angažovanja i, ako je postojao sukob interesa, na koji način ga je upravljač imovinom rješio.

Obaveze objavljivanja savjetnika za glasanje

Član 379

(1) Savjetnik za glasanje objavljuje:

1) informaciju o tome koji kodeks ponašanja primjenjuje i

2) izvještaj o primjeni kodeksa u prethodnoj godini.

(2) U okviru izvještaja o primjeni kodeksa ponašanja, savjetnik za glasanje treba da navede preporuke kodeksa koje nije primijenio ili nije primijenio na način predviđen kodeksom, da pruži obrazloženje za učinjeno odstupanje, kao i da navede da li je umjesto tih preporuka primijenio neke druge alternativne mjere.

(3) Ako savjetnik za glasanje ne primjenjuje nijedan kodeks ponašanja, treba da pruži jasno i obrazloženo objašnjenje za takvu odluku.

(4) U cilju potpunog informisanja svojih klijenata o tačnosti i pouzdanosti aktivnosti koje preuzima, savjetnik za glasanje je u obavezi da objavi najmanje sljedeće informacije u vezi sa prikupljanjem podataka, odnosno istraživanja koje sprovodi, radi analize, u cilju davanja savjeta i preporuka za glasanje:

- 1) bitne karakteristike metoda i modela koje primjenjuje;
- 2) glavne izvore informacija koje koristi;
- 3) postupke koje koristi za obezbijedivanje kvaliteta istraživanja, odnosno savjeta i preporuka za glasanje, kao i stručne kvalifikacije lica koja učestvuju u tim aktivnostima;
- 4) da li i kako uzima u obzir stanje na nacionalnom tržištu, pravne i regulatorne uslove, kao i specifične uslove za određeno privredno društvo;
- 5) bitne karakteristike politike glasanja koju primjenjuje za svako tržište;
- 6) da li, koliko često i na koji način komunicira sa privrednim društvima, koja su predmet istraživanja, savjetovanja i preporuka za glasanje i njihovim akcionarima;
- 7) politiku sprečavanja i upravljanja potencijalnim sukobima interesa.

(5) Informacije iz stavova 1. do 4. ovog člana moraju biti besplatno javno dostupne na internet stranici savjetnika za glasanje najmanje tri godine od dana objavljivanja i ažuriraju se svake godine.

(6) Savjetnik za glasanje je dužan da, bez odlaganja, obavijesti svoje klijente o stvarnim ili potencijalnim sukobima interesa ili poslovnim odnosima koji bi mogli uticati na pripremu istraživanja, savjete ili preporuke za glasanje, kao i o mjerama koje je primijenio za uklanjanje, smanjenje ili upravljanje postojećim ili potencijalnim sukobima interesa.

Glava X

KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Primjena

Član 380

(1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor javnog akcionarskog društva mora, a kod ostalih akcionarskih društava može da usvoji pisani kodeks korporativnog upravljanja, ili da prihvati da primjenjuje neki drugi kodeks korporativnog upravljanja.

(2) Kodeks korporativnog upravljanja sadrži principe i pravila, kojima se detaljnije uređuje upravljanje akcionarskim društvom, a naročito regulišu odnosi između članova organa uprave, drugih rukovodilaca, akcionara i ostalih zainteresovanih lica.

Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Član 381

(1) Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja je sastavni dio godišnjeg izvještaja menadžmenta i sadrži naročito:

- 1) obavještenje o kodeksu korporativnog upravljanja koji društvo primjenjuje, kao i mjesto, na kojem je njegov tekst javno dostupan;
- 2) od kojih pravila kodeksa korporativnog upravljanja je društvo odstupilo;
- 3) koji su konkretni razlozi za svako odstupanje od pravila kodeksa;
- 4) koja pravila su umjesto njih primijenjena, kao i obrazloženje kako se primijenjenim pravilima ostvaruju ciljevi zbog kojih je pravilo od koga se odstupilo uvedeno ili ciljevi kodeksa u cjelini;
- 5) ako društvo odluči da odstupi od određenog pravila kodeksa samo u određenom periodu, onda treba navesti kada namjerava da se ponovo uskladi sa tim pravilom;
- 6) organ ili lice, čijom je odlukom društvo odstupilo od nekog pravila kodeksa.

(2) Na izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja se, pored ovog zakona, primjenjuju i odredbe zakona koji uređuje računovodstvo.

Glava XI

REVIZIJA

INTERNA REVIZIJA

Nadležnost za vršenje interne revizije

Član 382

(1) Poslove interne revizije u akcionarskim društvima vrše revizorski odbor i interni revizor, u skladu sa propisima koji uređuju reviziju i ovim zakonom.

(2) Javna akcionarska društva imenuju revizorski odbor u skladu sa propisima koji uređuju reviziju.

Revizorski odbor

Član 383

(1) Nadležnost, sastav i imenovanje revizorskog odbora utvrđeni su propisima koji uređuju reviziju.

(2) Većina članova revizorskog odbora, kao i predsjednik odbora, moraju ispunjavati uslove nezavisnosti, koji se zahtijevaju za nezavisne članove odbora direktora.

(3) Članove i predsjednika revizorskog odbora imenuje skupština akcionara, osim ukoliko statutom to ovlašćenje nije prenijeto na odbor direktora, odnosno nadzorni odbor.

Prisustvo sjednicama revizorskog odbora

Član 384

Revizorski odbor može da pozove predsjednika odbora direktora, odnosno upravnog odbora, generalnog direktora, direktora finansija, internog revizora i/ili revizora da prisustvuje njihovoj sjednici.

Interni revizor

Član 385

(1) Internu reviziju u akcionarskom društvu može da vrši interni revizor ili poseban organizacioni dio akcionarskog društva, zadužen za vršenje poslova interne revizije.

(2) Društvo svojim internim aktima uređuje način sprovođenja i organizaciju rada interne revizije.

(3) Interni revizor ne može obavljati druge poslove za akcionarsko društvo.

(4) Internog revizora imenuje odbor direktora, odnosno nadzorni odbor, na predlog revizijskog odbora, pod uslovom da postoji.

(5) Interni revizor o svom radu redovno izvještava revizorski odbor i odbor direktora, odnosno nadzorni odbor.

EKSTERNA REVIZIJA

Revizija finansijskih izvještaja

Član 386

(1) Revizija finansijskih izvještaja društva vrši se po završetku finansijske godine, prije održavanja redovne skupštine, u skladu sa zakonom.

(2) Reviziju finansijskih izvještaja vrši revizor koji ispunjavaju uslove utvrđene propisima koji uređuju reviziju.

Imenovanje revizora

Član 387

(1) Revizora imenuje skupština akcionara, na rok utvrđen statutom, koji ne može biti duži od jedne godine.

(2) Pravo da predlažu kandidata za revizora imaju revizorski odbor i akcionari koji posjeduju akcije koje predstavljaju najmanje 5% glasačkog kapitala.

Prava i obaveze revizora

Član 388

- (1) Društvo je u obavezi da revizoru stavi na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju, isprave i izvještaje, kao i da mu omogući pristup programima i drugim elektronskim zapisima.
- (2) Revizor, prilikom vršenja revizije, ima pravo da traži od članova odbora direktora, odnosno članova nadzornog i upravnog odbora i drugih zaposlenih u društvu, objašnjenja i podatke, koji su neophodni za sačinjavanje revizorskog izvještaja.
- (3) Revizor ima obavezu da prisustvuje skupštini akcionara i daje objašnjenja i odgovore na postavljena pitanja u vezi sa ocjenama i mišljenjem datim u revizorskom izvještaju.
- (4) Na redovnoj sjednici skupštine akcionara čita se izvod iz revizorskog izvještaja, koji je dostupan na uvid svim akcionarima na toj skupštini.

Naknada revizoru

Član 389

- (1) Revizor ima pravo na naknadu za izvršene usluge, u skladu sa zaključenim ugovorom o reviziji.
- (2) Skupština akcionara određuje visinu naknade revizoru.
- (3) Naknada za reviziju ne smije da zavisi i ne smije da bude povezana sa pružanjem dodatnih usluga akcionarskom društvu i ne može da bude uslovljena rezultatom revizije, niti ostvarivanjem bilo kog potencijalnog događaja vezanog za reviziju.

Zabrana uticaja na rad revizora

Član 390

Akcionarsko društvo, članovi njegovih organa, akcionari, zaposleni i zastupnici ne smiju da utiču na rad revizora, prilikom vršenja revizije.

Razrješenje revizora

Član 391

- (1) Revizor se, odlukom skupštine, može razriješiti prije isteka roka na koji je imenovan, ali samo iz opravdanih razloga (na primjer, u slučajevima pokretanja krivičnog postupka protiv revizora, kad se naknadno utvrdi da revizor ne ispunjava uslove nezavisnosti, kad revizor u ugovorenom roku ne izvrši svoje obaveze ili kad revizor zbog bolesti, povrede ili drugih okolnosti neće biti u mogućnosti da blagovremeno sačini izveštaj).
- (2) Donošenjem odluke o razrješenju iz stava 1. ovog člana, smatra se da je raskinut ugovor o reviziji, zaključen sa razriješenim revizorom.
- (3) Odluka o razrješenju i registraciona prijava se dostavljaju registru privrednih subjekata radi registracije, u roku od sedam dana od dana donošenja odluke o razrješenju.

(4) Neslaganje sa mišljenjem revizora o finansijskim izvještajima ne predstavlja opravdan razlog, koji daje pravo na razrješenje revizora.

(5) Akcionari koji posjeduju akcije koje predstavljaju 5% glasačkog kapitala u društvu, imaju pravo da zahtijevaju da nadležni sud u vanparničnom postupku razriješi imenovanog revizora. Sud će razriješiti revizora ako za to postoje opravdani razlozi.

Raskid ugovora sa društvom od strane revizora

Član 392

(1) Revizor može raskinuti ugovor prije isteka ugovorenog roka uz dostavljanje pisanog obavještenja društvu o raskidu ugovora, koje sadrži izjavu da se ugovor raskida iz razloga o kojima se ne moraju obavijestiti akcionari ili povjerioci društva.

(2) Revizor je dužan da, u roku od sedam dana od dana dostavljanja obavještenja o raskidu ugovora, društvu dostavi original ili ovjerenu kopiju obavještenja, radi registracije.

(3) Postupak registracije prestanka svojstva revizora vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(4) Ako obavještenje o raskidu ugovora sadrži izjavu da se ugovor raskida zbog okolnosti o kojima se moraju obavijestiti akcionari ili povjerioci, društvo je dužno da, u roku od sedam dana od dana prijema obavještenja, dostavi kopiju obavještenja svakom licu, koje ima pravo da dobije kopije finansijskih izvještaja.

(5) Ako obavještenje sadrži izjavu o okolnostima o kojima se moraju obavijestiti akcionari ili povjerioci, revizor može zahtijevati sazivanje skupštine akcionara da bi obrazložio te okolnosti, radi informisanja povjerilaca i akcionara.

(6) U slučaju iz stava 5. ovog člana, odbor direktora, odnosno upravni odbor, dužan je da sazove skupštinsku sjednicu u roku od 45 dana od dana prijema obavještenja o raskidu ugovora.

(7) Revizor može pripremiti pisani izvještaj za skupštinu, koji se razmatra na skupštinskoj sjednici iz stava 6. ovog člana, odnosno na prvoj sljedećoj sjednici.

Glava XII

VOĐENJE POSLOVNE EVIDENCIJE I JAVNOST POSLOVANJA

Vodjenje poslovne evidencije

Član 393

(1) Akcionarsko društvo u svom sjedištu čuva sljedeću dokumentaciju:

- 1) osnivački akt;
- 2) statut društva i sve njegove izmjene i dopune;
- 3) druge opšte akte;
- 4) finansijske iskaze, odnosno konsolidovane finansijske iskaze, izvještaje o poslovanju društva i izvještaje revizora društva;

- 5) jedinstvena knjiga evidencije koja sadrži:
 - a) zapisnike sa svih sjednica odbora direktora, odnosno nadzornog odbora i upravnog odbora, ili tijela koja je formirao odbor direktora, odnosno nadzorni odbor;
 - b) zapisnike sa svih sjednica skupština akcionara.
 - 6) odluke usvojene na sjednicama skupštine akcionarskog društva;
 - 7) računovodstvenu dokumentaciju koja se vodi u skladu sa zakonom;
 - 8) o uspostavljanju tereta na imovini društva.
- (2) Akcionarsko društvo u svom sjedištu vodi evidenciju o:
- 1) akcijama i udjelima, koje društvo posjeduje u drugim privrednim društvima;
 - 2) članovima odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora sa podacima o adresi, datumu imenovanja i periodu na koji je svaki član imenovan, kao i o funkcijama, koje oni obavljaju u drugim pravnim licima;
 - 3) akcijama društva koje posjeduju članovi organa uprave;
 - 4) ugovorima koje su sa društvom zaključili članovi organa uprave;
 - 5) cjelokupnu dokumentaciju u vezi sa odobravanjem pravnog posla, odnosno pravne radnje u kojima u kojima postoji lični interes.
- (3) Dokumente iz stava 1. tačke 1) do 6) ovog člana društvo čuva trajno, a ostalu dokumentaciju iz stava 1. i 2. ovog člana najmanje pet godina.

Registracija promjena, postupka likvidacije i finansijskih izvještaja

Član 394

- (1) Akcionarsko društvo dužno je da, u roku od sedam dana od dana nastanka promjene, radi registracije u registru privrednih subjekata, dostavi dokumentaciju i podatke o promjenama, koje se odnose na:
- 1) statut;
 - 2) imenovanje, razrješenje i druge promjene podataka o članovima odbora direktora, odnosno članovima nadzornog i upravnog odbora;
 - 3) imenovanje, razrješenje i podatke o revizoru, revizorskom odboru i sekretaru društva, ako postoji u društvu;
 - 4) imenovanje, razrješenje i druge promjene podataka o licima koja su ovlašćena da zastupaju društvo sa obimom ovlašćenja za zastupanje (pojedinačno ili kolektivno).
- (2) Akcionarsko društvo dužno je da, u roku iz stava 1. ovog člana, u slučaju pokretanja postupka likvidacije ili stečaja, nadležnom organu za registraciju dostavi:
- 1) odluku o pokretanju postupka, u slučaju likvidacije ili stečajnog postupka;
 - 2) odluku o imenovanju likvidatora, odnosno stečajnog upravnika, njegovom identitetu, kvalifikacijama i ovlašćenjima, osim onih utvrđenih statutom društva ili zakonom;
 - 3) odluku o okončanju postupka likvidacije, odnosno stečajnog postupka, uz obavezno navođenje svih pravnih posljedica brisanja društva iz registra.

Objavljivanje podataka

Član 395

- (1) Podaci, koji se odnose na registraciju promjena, postupka likvidacije, stečaja i finansijskih izvještaja akcionarskog društva, objavljuju se na zvaničnoj internet stranici nadležnog organa za registraciju privrednih subjekata.
- (2) Podaci iz stava 1. ovog člana objavljuju se danom ovjere rješenja o registraciji u nadležnom organu za registraciju.
- (3) Podaci iz stava 1. ovog člana mogu se objaviti i u „Službenom listu Crne Gore“.
- (4) Akcionarsko društvo se, u odnosima sa trećim licima, može pozivati na podatke iz člana 394. ovog zakona nakon njihove registracije i objavljivanja na zvaničnoj internet stranici nadležnog organa za registraciju.
- (5) Podaci iz člana 394. ovog zakona, objavljeni na zvaničnoj internet stranici nadležnog organa za registraciju i podaci, dostavljeni radi registracije nadležnom organu za registraciju moraju biti istovjetni.
- (6) Treća lica se u odnosima sa društvom mogu pozivati na sve akte društva i druge podatke za koje nijesu okončani postupci objavljivanja u skladu sa ovim zakonom, osim kada je objavljivanje uslov za pravno dejstvo.
- (7) Pored obaveznog objavljivanja dokumenata i podataka iz stava 1. ovog člana i člana 164. ovog zakona na crnogorskom jeziku, nadležni organ za registraciju dozvoliće i objavljivanje u ovjerenom prevodu na bilo kojem od jezika, koji su u službenoj upotrebi u Evropskoj uniji.
- (8) Ako postoji nedosljednost između dokumenata i podataka, objavljenih na crnogorskom jeziku i njihovog prevoda iz stava 7. ovog člana, društvo se prema trećim licima ne može pozivati na objavljeni prevod, dok se treća lica mogu pozivati na objavljene prevode, osim kada društvo dokaže da su ta lica znala sadržaj verzije koja je objavljena na crnogorskom jeziku.

DIO ŠESTI

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Glava I

OPŠTE ODREDBE

Pojam društva sa ograničenom odgovornošću

Član 396

- (1) Društvo sa ograničenom odgovornošću je privredno društvo, čiji je osnovni kapital utvrđen i podijeljen na udjele, koji su u svojini jednog ili više članova.
- (2) Članovi ne odgovaraju za obaveze društva sa ograničenom odgovornošću, osim ako su ispunjeni uslovi iz člana 18. ovog zakona.
- (3) Društvo sa ograničenom odgovornošću može imati najviše 30 članova.

Načelo slobode ugovaranja

Član 397

Članovi društva sa ograničenom odgovornošću međusobne odnose u društvu, kao i odnose sa društvom, uređuju slobodno, ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

Jednočlano društvo sa ograničenom odgovornošću

Član 398

- (1) Jednočlano društvo sa ograničenom odgovornošću je društvo koje osniva jedno fizičko ili pravno lice odlukom o osnivanju, odnosno društvo u kojem sve udjele, nakon osnivanja, stekne jedno fizičko ili pravno lice.
- (2) Na jednočlano društvo sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o jednočlanim akcionarskim društvima.

Glava II

OBAVEZNI AKTI DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Dva obavezna akta

Član 399

(1) Društvo sa ograničenom odgovornošću mora da ima dva obavezna akta: osnivački akt i statut.

(2) Na odnos između osnivačkog akta i statuta društva sa ograničenom odgovornošću primjenjuje se član 151. ovog zakona.

Osnivački akt

Član 400

Osnivački akt društva sa ograničenom odgovornošću mora da sadrži:

- 1) podatke o osnivačima društva sa ograničenom odgovornošću iz člana 4. ovog zakona;
- 2) poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost društva sa ograničenom odgovornošću;
- 3) osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću;
- 4) ukupan iznos novčanih uloga svakog od članova koji osniva društvo;
- 5) podatke o osnivačima koji unose nenovčane uloge, opis uloga i njegova procijenjena novčana vrijednost;
- 6) udio svakog člana društva u ukupnom osnovnom kapitalu, izražen u procentima;
- 7) procijenjeni troškovi osnivanja i način njihove nadoknade, ako je nadoknada troškova predviđena;
- 8) i druga pitanja, ako je to predviđeno ovim zakonom.

Statut

Član 401

(1) Statut društva sa ograničenom odgovornošću sadrži naročito:

- 1) poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost društva sa ograničenom odgovornošću;
- 2) iznos osnovnog kapitala;
- 3) udio svakog člana društva u ukupnom osnovnom kapitalu, izražen u procentima;
- 4) način i postupak sazivanja sjednice skupštine i načini glasanja;
- 5) ovlaštenja organa uprave društva, broja članova ovih organa, bliže uređivanje načina njihovog imenovanja i razrješenja, kao i način odlučivanja tih organa;
- 6) postupak izmjena statuta, odnosno usvajanja novog statuta; i
- 7) druge odredbe, za koje je zakonom propisano da moraju biti sadržane u statutu.

(2) Pored podataka iz stava 1. ovog člana, statut može da uređuje i pitanja za koja je ovim zakonom propisano da se mogu urediti statutom, kao i sva druga pitanja od značaja za rad društva.

Izmjene statuta

Član 402

(1) Statut se može izmijeniti samo odlukom članova, za koju moraju da glasaju članovi koji posjeduju udjele, koji predstavljaju dvotrećinsku većinu glasačkih prava, osim ako statutom

nijesu predviđeni drugi uslovi i/ili druga većina, koja ne može biti niža od obične većine svih glasova.

(2) Na izmjene statuta društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o izmjenama statuta akcionarskog društva.

Glava III

OSNIVANJE DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Osnivači društva sa ograničenom odgovornošću

Član 403

Društvo sa ograničenom odgovornošću mogu osnivati domaća i strana fizička ili pravna lica, zaključivanjem ugovora o osnivanju ili odlukom o osnivanju.

Način osnivanja društva sa ograničenom odgovornošću

Član 404

(1) Društvo se osniva na osnovu ugovora o osnivanju, koji zaključuju osnivači.

(2) Ako društvo osniva jedan osnivač, osnivački akt je odluka jedinog osnivača o osnivanju društva.

(3) Punomoćnici osnivača u postupku osnivanja moraju imati punomoćje, ovjereno u skladu sa zakonom.

Troškovi osnivanja društva sa ograničenom odgovornošću

Član 405

(1) Osnivačkim aktom i/ili statutom društva sa ograničenom odgovornošću može se odrediti da troškove osnivanja društva snosi društvo i/ili osnivači.

(2) Naknada troškova za radnje, preduzete u cilju osnivanja društva, se ne može platiti iz osnovnog kapitala društva, niti se iznos troškova može smatrati ulogom osnivača.

(3) Naknada troškova za osnivanje društva može se odobriti najviše do iznosa utvrđenog u osnivačkom aktu i/ili statutu društva.

(4) Ako osnivačkim aktom i/ili statutom nije ništa predviđeno, osnivači snose troškove osnivanja društva, srazmjerno svojim udjelima u osnovnom kapitalu.

Registracija društva sa ograničenom odgovornošću

Član 406

(1) Postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja društva sa ograničenom odgovornošću iz registra privrednih subjekata vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata.

(2) Podaci o nazivu i sjedištu društva, imenima članova organa upravljanja i članovima drugih organa društva, registrovanih u registru privrednih subjekata, revizora i sekretara društva, ako postoji u društvu, datum donošenja osnivačkog akta, usvajanja statuta i registracije društva sa ograničenom odgovornošću, objavljuju se na zvaničnoj internet stranici nadležnog organa za registraciju.

Registracija promjena i obavještanje javnosti

Član 407

(1) Društvo sa ograničenom odgovornošću dužno je da, radi registracije u registru privrednih subjekata, dostavi dokumentaciju i podatke o nastalim promjenama u društvu koje se odnose na:

- 1) statut;
- 2) poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost društva;
- 3) udjele i iznos osnovnog kapitala;
- 4) adresu za prijem pošte;
- 5) adresu za prijem elektronske pošte;
- 6) lica, izabrana za članove organa upravljanja i njihova imenovanja i razrješenja;
- 7) lica koja, kolektivno ili pojedinačno, imaju ovlaštenje da zastupaju društvo u odnosima sa trećim licima i njihova imenovanja i razrješenja;
- 8) likvidaciju društva;
- 9) poništenje osnivanja društva od strane nadležnog suda;
- 10) imenovanje likvidatora.

(2) Podaci iz stava 1. ovog člana objavljuju se na internet stranici organa, nadležnog za registraciju.

Glava IV

OSNOVNI KAPITAL

Minimalni osnovni kapital

Član 408

(1) Društvo sa ograničenom odgovornošću ima osnovni kapital.

(2) Osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću mora iznositi najmanje 1 euro (minimalni osnovni kapital).

(3) Posebnim zakonom može biti predviđen veći iznos minimalnog osnovnog kapitala od iznosa iz stava 2. ovog člana, a primjenjuje se na posebne oblike društava sa ograničenom odgovornošću, uređene tim zakonom.

Povećanje osnovnog kapitala

Član 409

- (1) Osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću povećava se:
- 1) novim ulozima postojećih članova ili člana koji pristupa društvu;
 - 2) pretvaranjem sredstava iz rezervi društva, raspoloživih za te namjene i/ili neraspoređene dobiti društva u osnovni kapital (povećanje osnovnog kapitala iz ukupnog kapitala društva);
 - 3) pretvaranjem (konverzijom) potraživanja prema društvu u osnovni kapital;
 - 4) statusnim promjenama, koje imaju za posljedicu povećanje osnovnog kapitala;
 - 5) pretvaranjem dodatnih uplata u osnovni kapital.
- (2) Osnovni kapital povećava se na osnovu odluke članova društva.
- (3) Na povećanje osnovnog kapitala društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuje odredbe ovog zakona o povećanju osnovnog kapitala akcionarskog društva.

Pravo prečeg upisa udjela

Član 410

Članovi društva imaju pravo prečeg upisa udjela prilikom povećanja osnovnog kapitala novim ulozima u srazmjeri sa svojim udjelima, osim ako je statutom drugačije utvrđeno.

Smanjivanje osnovnog kapitala

Član 411

- (1) Osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću može se smanjiti na osnovu odluke članova, ali ne ispod iznosa minimalnog osnovnog kapitala, koji je propisan zakonom.
- (2) Na smanjenje osnovnog kapitala društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o smanjenju osnovnog kapitala akcionarskog društva, uključujući i zaštitu povjerilaca.

Povlačenje i poništenje udjela

Član 412

- (1) Društvo može povući i poništiti udio člana društva samo u slučajevima i na način, izričito predviđen statutom, koji je važio na dan kada je član društva, čiji se udio povlači i poništava, stekao taj udio.
- (2) Kada se ispune uslovi propisani statutom, odluku o povlačenju i poništenju udjela člana društva donose članovi društva.
- (3) Odluka o povlačenju i poništenju udjela člana društva sadrži:
- 1) osnov povlačenja i poništenja;

- 2) činjenice iz kojih proizilazi da su ostvareni statutarni uslovi za donošenje odluke o povlačenju i poništenju udjela;
- 3) iznos i rok za isplatu naknade za udio članu društva čiji se udio povlači i poništava, koji ne može biti duži od dvije godine;
- 4) dejstvo poništenja udjela na osnovni kapital društva.

(4) Prilikom povlačenja i poništenja udjela sprovodi se postupak smanjenja osnovnog kapitala društva, u kome nije potrebno donositi posebnu odluku o smanjenju kapitala.

Glava V

UDJELI

ODJELJAK A

OSNOVNA PRAVILA

Sticanje udjela

Član 413

- (1) Član društva stiče udio u društvu srazmjerno vrijednosti unijetog uloga, osim ako je osnivačkim aktom, prilikom osnivanja društva, ili jednoglasnom odlukom skupštine, u slučaju naknadnih uloga, utvrđeno drugačije.
- (2) Član društva može imati samo jedan udio u društvu.
- (3) Ako jedno lice istovremeno stekne više udjela u društvu, ti udjeli se spajaju i zajedno čine jedan udio.

Pravna priroda udjela

Član 414

- (1) Udjeli nijesu hartije od vrijednosti.
- (2) Udjeli se ne mogu sticati, niti se njima može raspolagati upućivanjem javne ponude u smislu zakona, kojim se uređuje tržište kapitala.

Nominalna vrijednost udjela

Član 415

- (1) Nominalna vrijednost svakog udjela mora biti izražena cijelim brojem u eurima.
- (2) Visina nominalnih vrijednosti pojedinačnih udjela može biti različita.
- (3) Zbir nominalnih vrijednosti svih udjela mora biti jednak iznosu osnovnog kapitala društva sa ograničenom odgovornošću.

Princip srazmjernosti

Član 416

Član društva sa ograničenom odgovornošću sva prava ostvaruje srazmjerno učešću udjela tog člana u osnovnom kapitalu društva, osim ako je osnivačkim aktom i/ili statutom drugačije predviđeno.

ODJELJAK B

SOPSTVENI UDJELI DRUŠTVA

Sticanje sopstvenih udjela

Član 417

- (1) Sopstveni udio je udio koji društvo sa ograničenom odgovornošću stekne od svojih članova.
- (2) Društvo može da stekne sopstveni udio:
 - 1) besteretnim pravnim poslom;
 - 2) po osnovu istupanja člana iz društva;
 - 3) po osnovu isključenja člana iz društva;
 - 4) kupovinom ili drugim načinom teretnog sticanja udjela ili dijela udjela od člana;
 - 5) po osnovu statusne promjene, u skladu sa odredbama ovog zakona;
 - 6) prinudnim otkupom udjela od člana, ako je to pravo društva bilo predviđeno statutom društva (na primjer, otkup udjela u slučaju smrti ili prestanka svojstva člana).
- (3) Društvo ne može sticati sopstvene udjele tako da ostane bez članova.
- (4) Odluku o teretnom sticanju sopstvenih udjela donosi skupština društva.
- (5) Kopija predloženog ugovora o sticanju sopstvenih udjela dostavlja se svim članovima društva, najmanje 15 dana prije donošenja odluke.
- (6) Društvo je dužno da registruje sopstvene akcije u nadležnom registru privrednih subjekata, u roku od 15 dana od dana sticanja.

Raspolaganje sopstvenim udjelom

Član 418

- (1) Društvo može sopstveni udio:
 - 1) prenijeti članu društva uz naknadu, u kom slučaju svaki član društva ima pravo preče kupovine, srazmjerno visini svog udjela u društvu;
 - 2) prenijeti trećem licu uz naknadu; ili
 - 3) poništiti sopstvene udjele i sprovesti postupak smanjenja osnovnog kapitala.
- (2) Odluka o raspolaganju sopstvenim udjelom iz stava 1. tačke 1) i 2) ovog člana obavezno sadrži i rok, u kome je član ili treće lice dužno da plati naknadu društvu.
- (3) Naknada iz stava 2. ovog člana, koja se plaća društvu, ne može biti niža od tržišne vrijednosti udjela koji se stiče.

(4) Ako društvo ne raspolaže sopstvenim udjelom na način iz stava 1. ovog člana u roku od tri godine od dana sticanja, dužno je da sopstveni udio poništi i sprovede postupak smanjenja osnovnog kapitala.

(5) Odluku o raspolaganju sopstvenim udjelom donose članovi običnom većinom glasova svih članova društva, osim ako je statutom drugačije određeno.

Shodna primjena i registracija

Član 419

Na sopstvene udjele društva sa ograničenom odgovornošću se shodno primjenjuju pravila ovog zakona o zabrani upisa sopstvenih akcija (čl. 221), pojmu sticanja sopstvenih akcija (čl. 224), sredstvima za sticanje sopstvenih akcija (čl. 225), sticanju sopstvenih akcija matičnog društva (čl. 226), opštem izuzeću za sticanje sopstvenih akcija (čl. 227), sticanju sopstvenih akcija bez odluke skupštine (čl. 228) i posljedicama sticanja sopstvenih akcija (čl. 230).

ODJELJAK C

PRENOS UDJELA

Prenos udjela između članova društva

Član 420

Prenos udjela između članova je slobodan, osim ako je ovim zakonom ili statutom društva drugačije utvrđeno.

Pravo preče kupovine udjela

Član 421

(1) Ako član društva namjerava da prenese svoj udio trećem licu, ostali članovi imaju pravo preče kupovine tog udjela, osim ako je statutom društva drugačije utvrđeno.

(2) Član društva koji prenosi udio dužan je da, prije prenosa udjela trećem licu, svoj udio u pisanoj formi ponudi drugim članovima društva.

(3) Ponuda iz stava 2. ovog člana sadrži: sve bitne elemente ugovora o prenosu udjela, adresu na koju član društva koji namjerava da iskoristi pravo preče kupovine upućuje prihvat ponude i rok za zaključivanje ugovora o prenosu udjela.

(4) Ponuda koja ne sadrži elemente iz stava 3. ovog člana smatraće se da nije ni učinjena.

(5) Ako ne postoji sporazum o kupovini udjela između člana društva koji prenosi udio i ostalih članova društva, udio se srazmjerno dijeli među članovima društva, prema njihovim udjelima, ukoliko statutom nije drugačije utvrđeno.

(6) Član društva koji koristi pravo preče kupovine, dužan je da u pisanoj formi obavijesti člana društva koji prenosi udio o prihvatanju ponude u cjelosti, u roku od 30 dana od dana prijema

ponude, ukoliko statutom nije predviđen drugi rok, koji ne može da bude kraći od osam dana, ni duži od 90 dana od dana dostavljanja ponude.

(7) Statutom društva može se postupak u vezi sa pravom preče kupovine urediti i na drugačiji način.

Povreda prava preče kupovine

Član 422

(1) Član društva koji ima pravo preče kupovine može podnijeti tužbu za poništaj ugovora ili drugog pravnog posla, kojim je udio prenijet, ako mu član društva koji je prenio udio nije dostavio ponudu u skladu sa ovim zakonom, odnosno statutom.

(2) Tužba iz stava 1. ovog člana podnosi se u roku od 30 dana od dana saznanja za prenos udjela, a najkasnije istekom šest mjeseci od dana registracije prenosa udjela u registru privrednih subjekata.

Prenos udjela trećem licu

Član 423

Ako nijedan član društva koji je imao pravo preče kupovine ne prihvati ponudu za kupovinu udjela u društvu iz člana 421. ovog zakona, u skladu sa odredbama ovog zakona i statuta, udio se može prenijeti trećem licu u roku od 90 dana od dana isteka roka za prihvatanje ponude, pod uslovima koji ne mogu biti povoljniji od uslova ponuđenih članovima društva.

Prodaja udjela u izvršnom postupku

Član 424

(1) Članovi koji imaju pravo preče kupovine u odnosu na udio u društvu zadržavaju to pravo i u izvršnom postupku koji se sprovodi nad udjelom.

(2) Sud je dužan da o prodaji udjela u društvu u izvršnom postupku obavijesti članove društva.

Dispozitivnost odredaba o prenosu

Član 425

(1) Odredbe ovog zakona o prenosu udjela na članove, odnosno prenosu udjela na treća lica (čl. 420-424) su dispozitivne.

(2) Statutom društva se mogu predvidjeti dodatni uslovi za prenos udjela, postojeći uslovi se mogu zamijeniti nekim drugim uslovima, kao i što se zakonska ograničenja u vidu prava preče kupovine, mogu ukinuti.

Prenos udjela nasljeđivanjem

Član 426

(1) U slučaju smrti fizičkog lica, udio se prenosi na njegove nasljednike u skladu sa zakonom o nasljeđivanju, osim ukoliko statutom društva nije drugačije predviđeno.

(2) Ako je statutom društva zabranjeno nasljeđivanje udjela, članovi društva ili društvo dužni su da otkupe taj udio, na način i u roku utvrđenim statutom.

(3) Ako članovi društva ili društvo ne otkupe udio u društvu u skladu sa stavom 2. ovog člana, udio se povlači, u skladu sa odredbama ovog zakona o smanjenju osnovnog kapitala.

Uslovi za prenos udjela

Član 427

Udio ili dio udjela u društvu može se prenijeti na osnovu ugovora koji je zaključen u pisanoj formi, sa ovjerenim potpisima prenosioca i sticaoca ili pravnosnažne odluke suda.

Posljedice prenosa udjela

Član 428

U slučaju prenosa udjela, prenosilac i sticalac neograničeno solidarno odgovaraju društvu za obaveze koje su dospjele prije prenosa udjela u skladu sa ovim zakonom.

Zalaganje udjela

Član 429

Član društva može založiti udio ili dio udjela, osim ako je statutom drugačije određeno.

Glava VI

DODATNE UPLATE DRUŠTVU

Način utvrđivanja obaveze dodatne uplate

Član 430

(1) Statutom društva može se odrediti da članovi društva mogu donijeti odluke kojima se, pored unošenja uloga, obavezuju i da izvrše dodatne uplate društvu.

(2) Dodatne uplate se moraju vršiti srazmjerno vrijednosti udjela članova u društvu.

(3) Obaveza dodatnih uplata može se statutom društva ograničiti na određen iznos, utvrđen prema odnosu udjela.

(4) Statutom ili odlukom članova iz stava 1. ovog člana mogu se odrediti i rokovi za vraćanje dodatnih uplata.

- (5) Statutom društva mogu se predvidjeti konkretni razlozi zbog kojih članovi mogu da donesu odluku o obavezi dodatnih uplata (na primjer, za pokriće gubitaka).
- (6) Dodatnim uplatama ne povećava se osnovni kapital društva.
- (7) Dodatne uplate mogu biti samo u novcu.
- (8) Odluka članova kojom se utvrđuje obaveza dodatnih uplata donosi se jednoglasno, osim ako je statutom za donošenje te odluke predviđena druga većina.
- (9) Ako je statutom predviđeno da se odluka iz stava 8. ovog člana donosi drugom većinom, ta odluka obavezuje samo članove koji su za nju glasali.

Neograničena obaveza dodatnih uplata

Član 431

- (1) Ako obaveza dodatne uplate nije ograničena na određeni iznos, svaki član društva može se osloboditi obaveze dodatnih uplata tako što će, u roku od mjesec dana nakon poziva za plaćanje društvu, staviti na raspolaganje svoj udio, radi namirenja obaveze.
- (2) Ako član društva u roku iz stava 1. ovog člana ne iskoristi to pravo, niti izvrši uplatu, može ga i društvo preporučenim pismom obavijestiti da se udio smatra stavljenim na raspolaganje.
- (3) Društvo mora da proda udio putem javnog nadmetanja u roku od mjesec dana nakon izjave člana iz stava 1. ovog člana ili društva iz stava 2. ovog člana. Drugačiji način prodaje dopušten je samo uz saglasnost člana društva. Iznos dobijen prodajom udjela, koji preostane nakon pokrića troškova prodaje i namirenja obaveze dodatnih uplata, pripada članu društva.
- (4) Ako se potraživanje društva ne može podmiriti prodajom, udio pripada društvu, koje ga može otuđiti za svoj račun.
- (5) Statutom se primjena ovog člana može ograničiti na slučaj da dodatne uplate, koje se traže u vezi sa udjelom, prelaze određeni iznos.

Vraćanje dodatnih uplata

Član 432

- (1) Društvo je u obavezi da vrati dodatne uplate članovima društva u roku predviđenom statutom ili odlukom članova iz člana 430. stav 1. ovog zakona, ili ako rok nije određen, na njihov zahtjev, samo ako to nije neophodno za pokriće gubitaka društva.
- (2) Društvo je u obavezi da vrati dodatne uplate pod uslovima iz stava 1. ovog člana i članovima društva kojima je to svojstvo prestalo, ako to nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.
- (3) U slučaju prenosa udjela, društvo je u obavezi da dodatne uplate vrati prenosiocu udjela, osim ako ugovorom o prenosu udjela nije drugačije određeno.
- (4) Prilikom vraćanja dodatnih uplata shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o zaštiti povjerilaca u postupku smanjenja osnovnog kapitala društva.
- (5) Ako društvo ne izvrši povraćaj dodatnih uplata, lica iz stavova 1, 2. i 3. ovog člana mogu da podnesu tužbu sudu za povraćaj dodatnih uplata.

(6) Pravosnažna odluka suda donijeta po tužbi iz stava 5. ovog člana predstavlja osnov za registraciju pokretanja postupka vraćanja dodatne uplate.

(7) U slučaju stečaja društva, potraživanja po osnovu dodatnih uplata namiruju se tek nakon punog namirenja stečajnih povjerilaca društva sa pripadajućim kamatama.

Glava VII

PRAVA ČLANOVA

Jednak tretman članova

Član 433

Svi članovi društva sa ograničenom odgovornošću se pod jednakim okolnostima tretiraju na jednak način.

Imovinska i neimovinska prava članova

Član 434

(1) Članovi društva sa ograničenom odgovornošću imaju sljedeća imovinska prava:

- 1) pravo da učestvuju u raspodjeli dobiti društva, u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) pravo da učestvuju u raspodjeli imovine društva koja preostane nakon namirenja svih povjerilaca, po okončanom postupku likvidacije, odnosno stečaja, u skladu sa odredbama ovog zakona i zakona koji uređuje stečaj;
- 3) pravo da raspolazu svojim udjelima i pravima iz udjela u skladu sa zakonom;
- 4) pravo prečeg upisa udjela, u skladu sa odredbama ovog zakona.

(2) Članovi društva sa ograničenom odgovornošću imaju sljedeća neimovinska prava:

- 1) pravo da prisustvuju sjednicama skupštine i učestvuju u raspravi po pojedinim tačkama dnevnog reda (pravo učešća u radu skupštine), osim ukoliko je drugačije predviđeno ovim zakonom ili statutom;
- 2) pravo glasa na sjednicama skupštine, osim ukoliko je drugačije predviđeno ovim zakonom;
- 3) pravo na informisanje u skladu sa odredbama ovog zakona.

(3) Član društva sa ograničenom odgovornošću ostvaruje i druga imovinska i neimovinska prava u skladu sa zakonom i statutom društva.

Pravo glasa

Član 435

(1) Članovi društva sa ograničenom odgovornošću svoje pravo glasa ostvaruju na skupštinskim sjednicama.

(2) Svaki član mora sa svojim udjelom da glasa na jednak način.

(3) Članu društva sa ograničenom odgovornošću se isključuje pravo glasa pod uslovima, propisanim odredbom člana 201. ovog zakona koji uređuje isključenje prava glasa akcionara.

Shodna primjena nekih prava akcionara

Član 436

(1) Član društva sa ograničenom odgovornošću ima pravo na informisanje, pravo na angažovanje posebnog stručnjaka i pravo na podnošenje likvidacijske tužbe.

(2) Na prava člana društva sa ograničenom odgovornošću navedena u stavu 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe članova 202. do 204. i 208. do 210.

Glava VIII

ISPLATE ČLANOVIMA DRUŠTVA

Opšte pravilo

Član 437

(1) Društvo može vršiti isplatu dobiti svojim članovima, povraćaj dodatnih uplata, zajma, kao i druga plaćanja po bilo kom osnovu, isključivo u skladu sa statutom i odredbama ovog zakona o ograničenjima raspodjele imovine.

(2) Odredbe ovog zakona o ograničenjima raspodjele imovine društva akcionarima, kao i posljedicama nezakonitih raspodjela imovine akcionarskog društva sadržane u odredbama članova 211., 212., 266. i 267. shodno se primjenjuju i na isplate članovima društva sa ograničenom odgovornošću.

Pravo na isplatu dividende

Član 438

(1) Na isplatu dividendi članovima društva shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o isplati dividende akcionarima.

(2) Statutom društva može se odrediti da se isplata dobiti ne vrši u srazmjeri sa udjelom članova u osnovnom kapitalu društva.

Glava IX

PRESTANAK SVOJSTVA ČLANA DRUŠTVA

Razlozi za prestanak svojstva člana društva

Član 439

Svojstvo člana društva sa ograničenom odgovornošću prestaje:

- 1) smrću, ako je član fizičko lice, odnosno brisanjem iz odgovarajućeg registra, ako je član pravno lice;
- 2) prenosom cjelokupnog udjela;
- 3) istupanjem iz društva;
- 4) isključenjem iz društva.

1. Istupanje člana

Istupanje bez potraživanja naknade za udio

Član 440

- (1) Član društva može da istupi iz društva u svakom trenutku, na osnovu izjave o istupanju, ukoliko ne traži naknadu za udio u društvu.
- (2) Član društva ne može se unaprijed odreći prava na istupanje iz društva iz stava 1. ovog člana, niti mu se to pravo može ograničiti aktima društva.

Istupanje člana društva iz opravdanog razloga odlukom članova

Član 441

- (1) Član društva sa ograničenom odgovornošću može istupiti iz društva iz opravdanog razloga uz isplatu naknade za udio u društvu.
- (2) Opravdani razlog u smislu stava 1. ovog člana postoji naročito:
 - 1) ako mu jedan ili više ostalih članova ili društvo prouzrokuju štetu,
 - 2) ako je spriječen u ostvarivanju svojih prava u društvu, ili
 - 3) ako mu neki organ društva nameće nesrazmjerne obaveze.
- (3) Statutom društva se mogu predvidjeti i drugi opravdani razlozi za istupanje člana, kao i postupak istupanja.
- (4) Član društva ne može se unaprijed odreći prava na istupanje iz društva iz stava 1. ovog člana, niti mu se to pravo može ograničiti aktima društva.
- (5) Član, koji želi da istupi iz društva dužan je da u pisanoj formi dostavi društvu zahtjev za istupanje iz društva u kojem navodi: razloge istupanja i iznos koji zahtijeva od društva na ime naknade za svoj udio.
- (6) Odluku o prihvatanju ili odbijanju zahtjeva za istupanje donosi skupština članova u roku od 60 dana od dana prijema zahtjeva i u istom roku obavještava podnosioca zahtjeva o odluci koja je donijeta.
- (7) Odluka iz stava 6. ovog člana kojom se prihvata zahtjev za istupanje sadrži i rok za isplatu naknade za udio, koji ne može biti duži od godinu dana od dana kada je odluka donijeta.
- (8) U slučaju da članovi društva ne donesu odluku u roku iz stava 6. ovog člana, smatraće se da je zahtjev za istupanje prihvaćen u cjelini.

Istupanje člana društva iz opravdanog razloga odlukom suda

Član 442

(1) Ako članovi društva odbiju zahtjev za istupanje člana iz opravdanog razloga u skladu sa članom 441. ovog zakona, član društva sa ograničenom odgovornošću čiji je zahtjev odbijen ima pravo da, u roku od 30 dana od dana dostavljanja odbijajuće odluke, podnese tužbu protiv društva kojom zahtijeva prestanak svojstva člana društva iz opravdanog razloga i isplatu naknade na ime vrijednosti udjela.

(2) Ako se usvoji tužbeni zahtjev iz stava 1. ovog člana, sud mora da odredi iznos naknade tržišne vrijednosti udjela tužioca i da tuženom društvu naloži da mu taj iznos isplati u roku određenom u presudi, koji ne može biti duži od godinu dana od dana pravosnažnosti presude.

(3) Prilikom određivanja roka za isplatu tržišne vrijednosti udjela sud treba da vodi računa o finansijskom položaju društva i njegovim poslovnim potrebama.

(4) Pravo na sudsku zaštitu ima i član kome je prihvaćen zahtjev za istupanje, ali je odlukom ostalih članova društva određen niži iznos na ime naknade za udio. U tom slučaju, društvo je dužno da članu isplati niži iznos naknade, a član ima pravo da podnese tužbu kojom zahtijeva razliku do punog iznosa tržišne vrijednosti udjela.

Pravo društva u slučaju istupanja člana društva

Član 443

(1) U slučaju istupanja člana društva suprotno odredbama ovog zakona, društvo ima pravo na naknadu pričinjene štete nastale istupanjem člana društva.

(2) Društvo se ne može unaprijed odreći prava iz stava 1. ovog člana, niti se to pravo može isključiti ili ograničiti aktima društva.

(3) U slučaju da društvo od člana koji istupa iz društva traži naknadu prouzrokovane štete, vrijednost udjela se neće nadoknaditi članu sve dok ne nadoknadi štetu prouzrokovanu društvu.

Posljedice istupanja

Član 444

(1) Istupanjem člana prestaje njegovo članstvo u društvu i sva prava koja iz toga proizilaze.

(2) Udio člana koji je istupio iz društva postaje sopstveni udio društva bez donošenja odluke o sticanju sopstvenog udjela društva.

(3) Članu društva sa ograničenom odgovornošću koji je istupio iz društva ne može prestati to svojstvo sve dok mu društvo ne isplati naknadu tržišne vrijednosti udjela.

(4) Nadležni organ za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije upisuje prestanak svojstva člana na osnovu:

- 1) izjave o istupanju iz člana 440. ovog člana;
- 2) odluke članova o prihvatanju zahtjeva za istupanje iz društva iz člana 441. ovog zakona i dokaz o isplati tržišne vrijednosti udjela;
- 3) pravosnažne i izvršne sudske odluke o istupanju, donijete u skladu sa članom 442. ovog zakona i dokaz o isplati tržišne vrijednosti udjela.

2. Isključenje člana

Član 445

- (1) Društvo ili član društva može podnijeti tužbu radi isključenja drugog člana društva ako za to postoji opravdan razlog.
- (2) Opravdani razlog u smislu stava 1. ovog člana postoji ako:
 - 1) član društva namjerno ili grubom nepažnjom prouzrokuje značajnu štetu društvu ili drugim članovima društva;
 - 2) član društva svojim činjenjem ili nečinjenjem sprečava ili značajno otežava poslovanje društva.
- (3) Tužilac u tužbi radi isključenja mora navesti i iznos naknade, kao i rok za plaćanje naknade isključenom članu.
- (4) Ako sud usvoji tužbeni zahtjev i isključi člana iz društva, presudom se mora odrediti iznos naknade koju je društvo dužno da isplati isključenom članu društva i to u visini tržišne vrijednosti udjela.
- (5) Prilikom određivanja naknade iz stava 4. ovog člana, sud će odrediti i rok za isplatu naknade, s tim što taj rok ne može biti duži od dvije godine od dana pravosnažnosti presude.
- (6) Prilikom određivanja roka za isplatu tržišne vrijednosti udjela sud treba da vodi računa o finansijskom položaju društva i njegovim poslovnim potrebama.
- (7) U slučaju isključenja člana društva, društvo zadržava pravo na naknadu štete koju mu je isključeni član društva prouzrokovao radnjama zbog kojih je isključen iz društva.
- (8) Društvo i član društva ne mogu se unaprijed odreći prava na pokretanje sudskog postupka za isključenje drugog člana, niti im se to pravo može ograničiti aktima društva.

Posljedice isključenja

Član 446

- (1) Isključenjem člana prestaje njegovo članstvo u društvu i sva prava koja iz toga proizilaze.
- (2) Udio člana koji je isključen iz društva postaje sopstveni udio društva bez donošenja odluke o sticanju sopstvenog udjela društva.
- (3) Pravosnažna i izvršna sudska odluka o isključenju člana društva dostavlja se registru privrednih subjekata radi registracije prestanka svojstva člana društva.

Ograničenja isplate naknade udjela

Član 447

- (1) Društvo može isplaćivati naknadu za udio članu društva koji je istupio ili koji je isključen iz društva samo iz:
 - 1) neraspoređene dobiti i sredstava rezervi društva koje se mogu koristiti za te namjene;

2) sredstava ostvarenih prodajom sopstvenog udjela društva stečenog istupanjem ili isključenjem tog člana društva.

(2) Do potpune isplate naknade udjela članu koji je istupio ili koji je isključen iz društva, društvo ne može dijeliti dobit svojim članovima i dužno je da:

- 1) svu ostvarenu dobit raspoređuje u rezerve iz stava 1. tačka 1) ovog člana;
- 2) sva sredstva društva iz stava 1. ovog člana koristi isključivo za isplatu te naknade.

Glava X

ORGANI DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

ODJELJAK A

ORGANI DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Član 448

(1) Organi društva sa ograničenom odgovornošću su:

- 1) skupština društva sa ograničenom odgovornošću (dalje: skupština) i
- 2) direktor.

(2) Statutom društva sa ograničenom odgovornošću može se propisati da društvo umjesto direktora ima odbor direktora.

(3) U jednočlanom društvu sa ograničenom odgovornošću funkciju skupštine vrši jedini član društva.

ODJELJAK B

SKUPŠTINA

Sastav skupštine

Član 449

(1) Skupštinu društva sa ograničenom odgovornošću čine svi članovi društva.

(2) Svaki član društva ima pravo glasa u skupštini srazmjerno udjelu koji posjeduje, osim ukoliko je statutom društva drugačije određeno, s tim da se ne može predvidjeti da član nema pravo glasa.

(3) Direktor društva se obavezno poziva da prisustvuje sjednici skupštine.

Ovlašćenja skupštine

Član 450

(1) Skupština odlučuje o:

- 1) izmjenama i dopunama postojećeg ili usvajanju novog statuta društva;
- 2) imenovanju i razrješenju direktora;
- 3) imenovanju i razrješenju revizora;
- 4) imenovanju i razrješenju likvidatora;
- 5) dobrovoljnoj likvidaciji društva ili podnošenju predloga za pokretanje stečajnog postupka;
- 6) usvajanju finansijskih iskaza, kao i izvještaja revizora, ako su finansijski iskazi bili predmet revizije;
- 7) raspodjeli dobiti i načinu pokrića gubitaka, uključujući i određivanje dana sticanja prava na učešće u dobiti i dana isplate učešća u dobiti članovima društva;
- 8) povećanju ili smanjenju osnovnog kapitala društva;
- 9) statusnim promjenama i promjenama pravnog oblika;
- 10) sticanju sopstvenih udjela;
- 11) zahtjevu za istupanje člana iz društva;
- 12) pokretanju postupka i davanju punomoćja za zastupanje društva u sporu sa prokuristom, kao i u sporu sa direktorom;
- 13) pokretanju postupka i davanju punomoćja za zastupanje društva u sporu protiv člana društva;
- 14) usvajanju poslovnika o radu; i
- 15) drugim pitanjima, u skladu sa ovim zakonom i statutom društva.

(2) Ovlašćenja iz stava 1. tačke 1), 2), 4), 5) 9) i 12) su isključiva ovlašćenja skupštine, dok se ostala ovlašćenja skupštine statutom mogu prenijeti i na direktora.

(3) Skupština društva sa ograničenom odgovornošću može da odlučuje i o pitanjima iz nadležnosti direktora, osim ako statutom nije drugačije predviđeno.

(4) Skupština može da odlučuje i o pitanjima koja su u nadležnosti direktora kada to zahtijeva taj organ uprave.

(5) Skupština može da daje obavezujuća uputstva direktoru.

Izuzetak od pravila o sazivanju sjednice

Član 451

Ako su svi članovi prisutni lično ili preko punomoćnika, skupština može da donese odluku bez poštovanja odredaba o sazivanju i održavanju skupštinskih sjednica, pod uslovom da se nijedan član ne protivi usvajanju odluke na ovaj način.

Sjednice skupštine

Član 452

(1) Članovi svoja prava prema društvu sa ograničenom odgovornošću vrše na redovnim i vanrednim sjednicama skupštine, osim ukoliko drugačije nije predviđeno ovim zakonom.

(2) Na održavanje redovnih sjednica shodno se primjenjuje član 277. ovog zakona, dok se na održavanje vanrednih sjednica shodno primjenjuje član 278. ovog zakona.

(3) Za mjesto održavanja sjednice i jezik sjednice shodno se primjenjuju članovi 279. i 280. ovog zakona.

(4) Na učešće u radu skupštine korišćenjem elektronskih vidova komunikacije i virtualne sjednice shodno se primjenjuju članovi 282. i 283. ovog zakona.

(5) Na otvaranje sjednice skupštine društva sa ograničenom odgovornošću, izbor i ovlaštenja predsjednika skupštine, usvajanje i izmjene poslovnika o radu skupštine, kao i uslova za učešće članova u radu na skupštinskim sjednicama shodno se primjenjuju članovi 284., 285. i 295. ovog zakona.

Dnevni red

Član 453

(1) Dnevni red se utvrđuje odlukom o sazivanju skupštinske sjednice.

(2) Skupština društva sa ograničenom odgovornošću ne može donositi odluke o pitanjima koja nijesu na dnevnom redu.

(3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, skupština može da donosi odluke o pitanjima koja nijesu na dnevnom redu, ako svi članovi sa pravom glasa prisustvuju skupštinskoj sjednici i jednoglasno prihvate izmjenu dnevnog reda.

Prava članova u vezi sa dnevnim redom

Član 454

(1) Jedan ili više članova koji posjeduju najmanje 5% udjela u osnovnom kapitalu mogu putem obavještenja društvu:

- 1) staviti dodatne tačke za dnevni red sjednice, pod uslovom da taj predlog obrazlože;
- 2) staviti dodatne tačke za dnevni red sjednice o kojima se predlaže da skupština donese odluke, pod uslovom da taj predlog obrazlože i dostave predloženi tekst tih odluka;
- 3) predložiti drugačije odluke po postojećim tačkama dnevnog reda, pod uslovom da taj predlog obrazlože i dostave predloženi tekst tih odluka.

(2) Obavještenje iz stava 1. ovog člana daje se pisanim putem uz navođenje podataka o podnosiocima zahtjeva i procentu udjela koji posjeduju.

(3) Statutom društva može se predvidjeti i manji procenat udjela od onog koji je propisan stavom 1. ovog člana, a koji članu daje prava u vezi sa dnevnim redom.

(4) Članovi društva iz stava 1. ovog člana mogu obavještenje iz stava 1. ovog člana dostaviti direktno i svim ostalim članovima društva na adrese iz evidencije podataka o članovima društva.

(5) Obavještenje iz stava 1. ovog člana može se uputiti najkasnije tri dana prije dana održavanja sjednice skupštine, osim ako je statutom određen drugi rok.

(6) Obavještenje iz stava 1. ovog člana direktor je dužan da najkasnije narednog radnog dana od dana prijema uputi svim ostalim članovima društva.

(7) Član društva koji nije prisustvovao sjednici skupštine može pobijati odluke skupštine donijete po tačkama dnevnog reda iz stava 1. ovog člana ako nije primio obavještenje iz stavova 4. ili 6.

ovog člana do dana održavanja sjednice skupštine, u skladu sa odredbama ovog zakona o pobijanju odluka skupštine.

Lica ovlašćena za sazivanje skupštinske sjednice

Član 455

- (1) Sjednicu skupštine saziva direktor.
- (2) Ako se društvo sa ograničenom odgovornošću nalazi u postupku likvidacije, sjednicu skupštine saziva likvidacioni upravnik.
- (3) Svaki član društva ima pravo da podnese zahtjev direktoru za sazivanje skupštinske sjednice, a direktor je dužan da sjednicu sazove u roku od 10 dana od dana prijema zahtjeva za sazivanje sjednice, na teret sredstava društva.
- (4) Zahtjev iz stava 3. ovog člana daje se pisanim putem, a obavezno sadrži: predlog dnevnog reda, predlog odluka, čije se usvajanje predlaže, obrazloženje, podatke o podnosiocima zahtjeva i procenat udjela koji posjeduju.
- (5) Ako direktor društva ne sazove sjednicu u roku propisanom u stavu 3. ovog člana, član koji je podnio zahtjev ima pravo da sam sazove sjednicu.

Vrijeme pozivanja na sjednicu

Član 456

- (1) Poziv članovima za sjednicu skupštine upućuje se najkasnije osam dana prije dana održavanja sjednice.
- (2) Statutom društva se može propisati i kraći i duži rok za upućivanje poziva u odnosu na stav 1. ovog člana.

Sadržina i način dostavljanja poziva za sjednicu

Član 457

- (1) Poziv članovima za sjednicu skupštine sadrži naročito:
 - 1) dan slanja poziva;
 - 2) vrijeme i mjesto održavanja sjednice;
 - 3) dnevni red, sa jasnom naznakom o kojim tačkama dnevnog reda se predlaže da skupština donese odluku;
 - 4) obavještenje o načinima na koje se mogu preuzeti, odnosno gdje su dostupni materijali za sjednicu.
- (2) Poziv za sjednicu upućuje se u pisanoj formi svakom članu društva na adresu člana iz evidencije podataka o članovima društva, a dostavljanje se smatra izvršenim danom slanja preporučene pošiljke poštom na tu adresu, odnosno elektronskom poštom, ako je član dao pisanu saglasnost za takav način slanja.

(3) Statutom društva mogu se predvidjeti i drugi načini dostavljanja članovima poziva za sjednicu.

(4) Društvo snosi sve troškove objavljivanja i slanja poziva za sjednicu.

Materijali za sjednicu skupštine

Član 458

(1) Materijali za sjednicu skupštine moraju se staviti na raspolaganje članovima istovremeno sa pozivom, a najkasnije osam dana prije dana zakazane sjednice, osim ako je statutom drugačije predviđeno.

(2) Odredbe člana 294. stavova 2., 3., 5. i 6. o dostavljanju materijala akcionarima shodno se primjenjuju i na dostavljanje materijala članovima društva sa ograničenom odgovornošću.

Kvorum

Član 459

(1) Kvorum potreban za rad sjednice skupštine čine članovi koji posjeduju udjele koji daju više od polovine od ukupnog broja glasova.

(2) Statutom društva se može predvidjeti i drugačiji kvorum u odnosu na stav 1. ovog člana, uključujući i da nema kvoruma.

(3) U kvorum se računaju i glasovi članova koji su glasali pisanim ili elektronskim putem.

(4) U kvorum se ne računaju glasovi članova čije je pravo glasa isključeno.

Ponovljena i odložena (nastavljena) sjednica

Član 460

(1) Ako se sjednica skupštine ne može održati zbog nedostatka kvoruma, skupština članova može se ponovo sazvati sa istim dnevnim redom (ponovljena sjednica).

(2) Ako je u pozivu za neodržanu sjednicu određen dan održavanja ponovljene sjednice, onda će se ponovljena sjednica održati na taj dan, pri čemu on ne može biti ranije od petog, niti kasnije od 15. dana od dana neodržane sjednice na kojoj nije postignut kvorum.

(3) Ako u pozivu za neodržanu sjednicu nije određen dan održavanja ponovljene sjednice, ponovljena sjednica skupštine se može održati najkasnije 15, a najranije 5 dana računajući od dana neodržane sjednice na kojoj nije postignut kvorum.

(4) U slučaju iz stava 3. ovog člana, poziv za ponovljenu sjednicu upućuje se članovima najkasnije tri dana prije dana predviđenog za održavanje ponovljene sjednice.

(5) Na kvorum za ponovljenu sjednicu, kao i za kvorum druge ponovljene sjednice shodno se primjenjuje član 297. stavovi 5., 6. i 7. ovog zakona.

(6) Na odloženu i nastavljenu sjednicu skupštine društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuje član 298. ovog zakona o odloženoj i nastavljenoj sjednici skupštine akcionarskog društva.

Većina za odlučivanje

Član 461

(1) Skupština odluke donosi većinom glasova prisutnih članova koji imaju pravo glasa po određenom pitanju, osim ako je ovim zakonom ili statutom za pojedina pitanja predviđen veći broj glasova.

(2) Prilikom utvrđivanja broja glasova prisutnih članova, za potrebe utvrđivanja većine za odlučivanje, u obzir se uzimaju i glasovi članova koji su glasali pisanim ili elektronskim putem.

Način glasanja

Član 462

(1) Glasanje na sjednici skupštine je javno.

(2) Statutom društva se može omogućiti članovima da glasaju pisanim putem bez prisustva sjednici, u kom slučaju se primjenjuju odredbe člana 303. ovog zakona o glasanju pisanim putem u akcionarskim društvima.

Punomoćje za učešće u radu skupštine

Član 463

(1) Član društva može svoja prava na sjednicama skupštine da vrši preko punomoćnika.

(2) Član društva ne može dati punomoćje za glasanje tako što će ga ograničiti na dio svog prava glasa po osnovu udjela.

(3) Na punomoćje za glasanje i punomoćnika shodno se primjenjuju odredbe člana 304. stavovi 2. do 10, člana 305. stavovi 1. i 3, člana 308 i 309.

Zapisnik

Član 464

(1) Za vrijeme trajanja sjednice skupštine vodi se zapisnik.

(2) Na zapisnik se primjenjuju odredbe člana 310. o zapisniku sa sjednica skupština akcionarskog društva.

Pobijanje odluka skupštine

Član 465

Na pobijanje odluka skupštine društva sa ograničenom odgovornošću se primjenjuju odredbe člana 312. do 315. ovog zakona o pobijanju odluka skupštine akcionarskog društva.

ODJELJAK C

DIREKTOR

Nadležnost za imenovanje

Član 466

- (1) Skupština članova društva sa ograničenom odgovornošću imenuje direktora.
- (2) Prilikom osnivanja društva, direktor se može imenovati statutom.
- (3) Direktor se upisuje u registar privrednih subjekata.

Predlaganje kandidata

Član 467

- (1) Pravo na predlaganje kandidata za direktora ima svaki član društva sa ograničenom odgovornošću.
- (2) Uz predlog za izbor direktora treba da se prilože biografski i svi drugi podaci koji mogu biti od značaja za članove prilikom odlučivanja o njegovom izboru.

Mandat

Član 468

- (1) Direktor društva imenuje se na period određen statutom (mandat direktora).
- (2) Ako statutom nije utvrđena dužina trajanja mandata, mandat direktora nije ograničen.
- (3) Po isteku mandata, direktor može biti ponovo imenovan neograničen broj puta.

Uslovi za imenovanje direktora

Član 469

- (1) Direktor društva sa ograničenom odgovornošću može biti samo potpuno poslovno sposobno fizičko lice.
- (2) Statutom se mogu predvidjeti i drugi uslovi koje mora ili ne smije da ispunjava direktor.
- (3) Na početku mandata, direktor mora da ispunjava uslove za imenovanje propisane zakonom i statutom. Ako za vrijeme trajanja mandata direktor prestane da ispunjava uslove za izbor, dužan je da o tome bez odlaganja obavijesti članove društva.

(4) Direktor ne može biti:

- 1) lice koje je osuđeno za krivična djela: protiv prava iz rada, protiv intelektualne svojine, protiv platnog prometa i privrednog poslovanja, protiv imovine i službene dužnosti, u roku od tri godine od dana pravosnažnosti presude, s tim da se u taj period ne uračunava vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora;
- 2) revizor društva ili lice koje je bilo angažovano u vršenju revizije finansijskih izvještaja društva;
- 3) lice kojem je izrečena mjera bezbjednosti zabrane obavljanja djelatnosti, koja čini pretežnu djelatnost društva, za vrijeme dok traje ta zabrana.

Nadležnosti direktora

Član 470

(1) Direktor:

- 1) zastupa društvo prema trećim licima u skladu sa statutom i odlukama skupštine;
- 2) vodi poslove društva u skladu sa statutom i odlukama skupštine;
- 3) odlučuje o unutrašnjoj organizaciji društva;
- 4) vrši unutrašnji nadzor nad poslovanjem društva;
- 5) saziva sjednice skupštine članova i utvrđuje predlog dnevnog reda sa predlozima odluka;
- 6) izvršava odluke skupštine;
- 7) daje i opoziva prokuru;
- 8) izvještava skupštinu o pitanjima i na način propisan ovim zakonom i statutom;
- 9) vrši druge poslove i donosi odluke u skladu sa ovim zakonom, statutom i odlukama skupštine.

(2) Pretpostavlja se nadležnost direktora za sva pitanja koja nijesu u nadležnosti skupštine članova.

Zastupanje društva u sporu sa direktorom

Član 471

(1) Direktor ne može izdati punomoćje za zastupanje niti zastupati društvo u sporu u kojem je suprotna strana on ili sa njim povezano lice.

(2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, punomoćje izdaje skupština, odnosno drugi organ ili lice u društvu, u skladu sa statutom društva.

Naknada direktoru

Član 472

(1) Direktor društva sa ograničenom odgovornošću se daje naknada za obavljanje tih dužnosti.

(2) Naknada direktoru utvrđuje se statutom ili odlukom skupštine društva.

(3) Ako je naknada određena statutom, skupština društva može običnom većinom glasova donijeti odluku o izmjeni statuta, kojom se ta naknada smanjuje.

(4) Ukupna naknada direktora mora biti u primjerenom odnosu sa zadacima koje obavlja, kao i sa stanjem u kome se društvo nalazi i bez opravdanog razloga ne smije biti viša od uobičajene naknade.

(5) Na naknadu direktoru društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju odredbe članova 360, 361. i 362. ovog zakona, koje se odnose na naknade izvršnih članova odbora direktora, odnosno članova upravnog odbora akcionarskog društva.

Obaveza izvještavanja

Član 473

(1) Na obavezu direktora da izvještava skupštinu shodno se primjenjuju odredbe člana 328. ovog zakona o obavezi obavještavanja skupštine od strane odbora direktora akcionarskog društva.

(2) Direktor društva je dužan da bez odlaganja obavijesti svakog člana društva koji ima udio koji predstavlja najmanje 10% osnovnog kapitala o nastalim vanrednim okolnostima koje mogu biti od značaja za stanje ili poslovanje društva.

Ostavka i razrješenje direktora

Član 474

(1) Na ostavku direktora društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju odredbe člana 365. ovog zakona o ostavci članova uprave akcionarskog društva.

(2) Skupština razrješava direktora, pri čemu nije dužna da navede razloge za razrješenje, ako drugačije nije predviđeno statutom ili odlukom skupštine.

(3) Prestanak svojstva direktora registruje se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Shodna primjena

Član 475

Odredbe člana 367, 368. i 369. ovog zakona o sudskom imenovanju privremenog zastupnika akcionarskog društva, dužnostima odbora direktora, odnosno upravnog odbora akcionarskog društva i odgovornosti članova uprave akcionarskog društva shodno se primjenjuju i na direktora društva sa ograničenom odgovornošću.

Shodna primjena na odbor direktora

Član 476

(1) Pravila o direktoru se shodno primjenjuju i na odbor direktora, pod uslovom da je statutom predviđeno da društvo ima odbor direktora.

(2) Na odbor direktora društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju pravila o jednodomnom sistemu uprave nejavnog akcionarskog društva.

Glava XI

VOĐENJE POSLOVNE EVIDENCIJE I JAVNOST POSLOVANJA

Vodenje poslovne evidencije

Član 477

(1) Društvo sa ograničenom odgovornošću obavezno čuva sljedeću dokumentaciju:

- 1) osnivački akt;
- 2) statut društva i sve njegove izmjene i dopune;
- 3) druge opšte akte;
- 4) knjigu zapisnika, koja sadrži zapisnike sa svih sjednica skupštine članova i zapisnike sa svih sjednica odbora direktora, ako društvo ima odbor direktora;
- 5) odluke, usvojene na sjednicama skupštine društva;
- 6) o uspostavljanju tereta na imovini društva.

(2) Društvo sa ograničenom odgovornošću vodi evidenciju o:

- 1) adresama članova društva;
- 2) direktoru, odnosno članovima odbora direktora sa podacima o adresi, datumu imenovanja i periodu na koji je direktor, odnosno svaki član imenovan, kao i o funkcijama koje oni obavljaju u drugim pravnim licima;
- 3) udjelima društva, koje posjeduju članovi organa uprave;
- 4) ugovorima, koje su sa društvom zaključili članovi organa uprave;
- 5) akcijama i udjelima, koje društvo posjeduje u drugim privrednim društvima;
- 6) cjelokupnu dokumentaciju u vezi sa odobravanjem pravnog posla, odnosno pravne radnje u kojima postoji lični interes.

(3) Dokumente iz stava 1. tačke 1) do 5) ovog člana društvo čuva trajno, a ostalu dokumentaciju iz stava 1. i 2. ovog člana najmanje pet godina.

(4) Dokumentaciju iz stavova 1. i 2. ovog člana društvo je dužno da čuva u svom sjedištu ili na drugom mjestu, koje je poznato i dostupno članovima društva.

Registracija promjena

Član 478

Odredbe člana 394. i 395. ovog zakona shodno se primjenjuju na registraciju promjena i objavljivanje podataka društva sa ograničenom odgovornošću.

DIO SEDMI

RESTRUKTURIRANJE PRIVREDNOG DRUŠTVA

Glava I

UVODNE ODREDBE

Vrste restrukturiranja

Član 479

Restrukturiranje, u smislu ovog zakona, obuhvata: statusne promjene, promjenu pravnog oblika i prekograničnu konverziju.

Glava II

STATUSNE PROMJENE

ODJELJAK A

UVODNE ODREDBE

Pojam statusne promjene

Član 480

Statusna promjena je postupak restrukturiranja u kojem jedno ili više društava (društva prenosiooci) prenose imovinu i obaveze na jedno ili više drugih društava (društva sticaoci), pri čemu članovi, odnosno akcionari društava prenosilaca stiču udjele, odnosno akcije u društvima sticaocima.

Učesnici statusne promjene

Član 481

- (1) U postupku statusne promjene mora učestvovati najmanje jedno privredno društvo u svojstvu društva prenosiooca i najmanje jedno privredno društvo u svojstvu društva sticaoca.
- (2) U postupku statusne promjene mogu učestvovati privredna društva istog ili različitog oblika.
- (3) U postupku statusne promjene ne može učestvovati privredno društvo koje se nalazi u postupku stečaja, osim ako je statusna promjena predviđena kao mjera reorganizacije u skladu sa zakonom koji uređuje stečaj.

(4) Privredno društvo koje se nalazi u postupku likvidacije može učestvovati u postupku statusne promjene, pod uslovom da nije započeta raspodjela imovine društva koja preostane nakon namirenja svih povjerilaca članovima, odnosno akcionarima društva.

Uslovi za sprovođenje statusne promjene

Član 482

(1) Ako se statusnom promjenom osniva novo društvo, na osnivanje tog društva primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na osnivanje društva u odgovarajućem obliku, osim ako je drugačije propisano odredbama ovog zakona koje regulišu statusne promjene.

(2) Ako u statusnoj promjeni kao društvo prenosilac učestvuje javno akcionarsko društvo koje svoju cjelokupnu imovinu i obaveze prenosi na društvo sticaoca koje nije javno akcionarsko društvo, potrebno da je da se ispune svi uslovi za prestanak svojstva javnog društva propisani zakonom koji uređuje tržište kapitala.

(3) Svi članovi društva prenosioca stiču udjele, odnosno akcije u društvu sticaocu srazmjerno svojim udjelima, odnosno akcijama u društvu prenosiocu, osim ako se svaki član društva prenosioca saglasi da se statusnom promjenom izvrši zamjena udjela, odnosno akcija u drugačijoj srazmjeri ili ako, kao nesaglasni član, odnosno akcionar, koristi svoje pravo na isplatu umjesto sticanja udjela, odnosno akcija u društvu sticaocu, u skladu sa članovima 205. do 207. ovog zakona.

(4) Članu društva prenosioca se po osnovu statusne promjene može izvršiti i novčano plaćanje, ali ukupan iznos tih plaćanja svim članovima društva prenosioca ne može preći 10% ukupne nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti udjela, odnosno akcija koje stiču članovi društva prenosioca.

Vrste statusnih promjena

Član 483

Statusne promjene su: pripajanje, spajanje i podjela.

ODJELJAK B

PRIPAJANJE I SPAJANJE

1. OSNOVNE ODREDBE

Pojam pripajanja i spajanja

Član 484

(1) Pripajanje je postupak statusne promjene kojim jedno ili više privrednih društava (društva prenosioci) prenose svoju cjelokupnu imovinu i obaveze na neko već postojeće privredno društvo (društvo sticalac) u zamjenu za akcije, odnosno udjele društva sticaoca koje dobijaju akcionari, odnosno članovi društva prenosioca, nakon čega društvima prenosiocima prestaje pravni subjektivitet bez sprovođenja postupka likvidacije.

(2) Spajanje je postupak statusne promjene kod koga dva ili više privrednih društava (društva prenosioci) prenose svoju cjelokupnu imovinu i obaveze na novoosnovano društvo (društvo sticalac), u zamjenu za akcije, odnosno udjele društva sticaoca koje dobijaju akcionari, odnosno članovi društava prenosioca, nakon čega društvima prenosiocima prestaje pravni subjektivitet bez sprovođenja postupka likvidacije.

Shodna primjena

Član 485

Pravila ovog zakona kojima se uređuje statusna promjena pripajanja shodno se primjenjuju i na statusnu promjenu spajanja.

2. POSTUPAK PRIPAJANJA

Nacrt ugovora o pripajanju

Član 486

(1) Odbori direktora, odnosno upravni odbori društava koja učestvuju u pripajanju pripremaju i usvajaju nacrt ugovora o pripajanju.

(2) Ugovor o pripajanju sadrži naročito:

- 1) poslovno ime svakog društva koje učestvuje u pripajanju, bez obzira da li je riječ o društvu prenosiocu ili društvu sticaocu;
- 2) podatke o srazmjeri zamjene udjela, odnosno akcija u društvu prenosiocu za udjele, odnosno akcije u društvu sticaocu, kao i visinu novčanog plaćanja, ako postoji;
- 3) način preuzimanja udjela, odnosno akcija u društvu sticaocu;
- 4) datum od koga sticaoci udjela, odnosno akcija u društvu sticaocu stiču pravo učešća u dobiti i svi posebni uslovi koji utiču na ostvarivanje tog prava;
- 5) datum od koga se pravni poslovi i pravne radnje društva prenosioca smatraju, u računovodstvene svrhe, pravnim poslovima i pravnim radnjama društva sticaoca;
- 6) spisak zaposlenih društva prenosioca čiji se radni odnos nastavlja u društvu sticaocu;
- 7) prava koja društvo sticalac daje članovima društva koji imaju posebna prava, kao i imaoima drugih hartija od vrijednosti, odnosno mjere koje se u odnosu na ta lica predlažu;
- 8) sve posebne pogodnosti koje se odobravaju članovima organa društava koja učestvuju u pripajanju;
- 9) predlog odluke o izmjenama i dopunama osnivačkog akta, odnosno statuta postojećeg društva sticaoca, odnosno predlog osnivačkog akta i statuta novoosnovanog društva sticaoca;
- 10) procjenu vrijednosti imovine i obaveza koje se prenose na društvo sticaoca i njihov opis, kao i način na koji se taj prenos vrši društvu sticaocu;
- 11) visinu novčane naknade koja se nudi nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima u skladu sa članom 500. ovog zakona i rok u kome će biti isplaćena, pri čemu taj rok ne može biti duži od dva mjeseca.

(3) Kada društvo sticalac posjeduje sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosiocu, nacrt ugovora o pripajanju ne mora da sadrži podatke iz stava 2. tač. 2) do 4) ovog člana.

(4) Ugovor o pripajanju zaključuje se između svih društava koja učestvuju u statusnoj promjeni u pisanoj formi i ovjerava se u skladu sa zakonom kojim se uređuje ovjera potpisa.

Izveštaj organa uprave

Član 487

(1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor svakog od društava koje učestvuje u postupku pripajanja dužan je da sačini pisani izvještaj o pripajanju koji sadrži:

- 1) detaljno pravno i ekonomsko obrazloženje usaglašenog nacrta ugovora o spajanju;
- 2) obrazloženje srazmjere zamjene akcija, odnosno udjela;
- 3) eventualne posebne poteškoće koje su postojale prilikom procjene vrijednosti imovine društava prenosilaca, kao i prilikom utvrđivanja srazmjere zamjene akcija;
- 4) dodatno objašnjenje pravnih posljedica pripajanja;
- 5) obavještenje o svim značajnijim promjenama na imovini i obavezama nastalim nakon datuma sa kojim su izrađeni finansijski izvještaji.

(2) Pored podataka, sadržanih u izvještaju iz stava 1. ovog člana, odbor direktora, odnosno upravni odbor dostavljaju skupštini akcionara sopstvenog društva, kao i odboru direktora, odnosno upravnom odboru ostalih društava, uključenih u pripajanje, dopunu izvještaja iz stava 1. ovog člana u pogledu svih značajnijih promjena na imovini i obavezama društva nastalim od dana usaglašavanja nacrta ugovora o pripajanju do dana održavanja skupštine akcionara koja treba da donese odluku o pripajanju.

(3) Izvještaj organa uprave iz stava 1. ovog člana i dopuna izvještaja iz stava 2. ovog člana se ne moraju sačinjavati ako se sa tim saglase svi članovi, odnosno akcionari svakog od društava koja učestvuju u postupku statusne promjene.

(4) U društvima sa dvodomnim sistemom uprave, uz izvještaje upravnog odbora iz stavova 1. i 2. ovog člana, skupštini akcionara se mora dostaviti i odluka nadzornog odbora o usvajanju izvještaja upravnog odbora.

(5) Kada društvo sticalac posjeduje sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosiocu, izvještaj odbora direktora, odnosno upravnog odbora se ne mora sačiniti.

Izveštaj nezavisnog eksperta

Član 488

(1) Nadležni sud u vanparničnom postupku na zahtjev svakog društva koje učestvuje u statusnoj promjeni pripajanja imenuje nezavisnog eksperta radi ispitivanja nacrta ugovora o pripajanju.

(2) Nezavisni ekspert iz stava 1. ovog člana ne smije biti povezan sa bilo kojim učesnikom postupka pripajanja na način koji može da utiče na njegovu nezavisnost i nepristrasnost.

(3) Za nezavisnog eksperta može se odrediti revizor, sudski vještak ekonomske struke ili ovlašćeni procjenitelj koga odredi odbor direktora, odnosno upravni odbor (fizičko lice), kao i društvo za reviziju.

(4) Sva društva koja učestvuju u postupku pripajanja mogu podnijeti sudu zajednički zahtjev za imenovanje jednog zajedničkog nezavisnog eksperta. Nezavisni ekspert sačinjava jedinstven izvještaj o ispitivanju nacrtu ugovora o pripajanju za sva društva koja učestvuju u roku koji mu odredi sud i dostavlja ga svakom društvu.

(5) Izvještaj nezavisnog eksperta iz stava 1. ili izvještaj zajedničkog nezavisnog eksperta iz stava 4. ovog člana svako društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima, i dostavlja registru privrednih subjekata radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine na kojoj se donosi odluka o pripajanju.

(6) Izvještaj nezavisnog eksperta o pripajanju se ne sačinjava ako se svi članovi svakog društva koje učestvuje u postupku pripajanja saglase sa tim.

(7) Kada društvo sticalac posjeduje sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosiocu, izvještaj nezavisnog eksperta nije obavezan za sprovođenje statusne promjene.

(8) Izvještaj nezavisnog eksperta se sačinjava u pisanoj formi i mora da sadrži mišljenje o tome da li je novčana naknada nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima i srazmjera u skladu sa kojom se vrši zamjena udjela, odnosno akcija pravična i primjerena. Prilikom utvrđivanja pravičnosti i primjerenosti, nezavisni ekspert uzima u obzir tržišnu vrijednost udjela, odnosno akcija prije najave sprovođenja statusne promjene ili vrijednost učestvujućih privrednih društava bez uticaja predložene statusne promjene, utvrđenu u skladu sa opšteprihvaćenim metodima procjene. U izvještaju nezavisni ekspert je dužan da navede naročito:

1) koji su metodi procjene vrijednosti primijenjeni prilikom utvrđivanja srazmjere zamjene udjela, odnosno akcija;

2) koji su metodi procjene vrijednosti primijenjeni prilikom utvrđivanja novčane naknade članovima, odnosno akcionarima;

3) da li su metodi korišćeni za utvrđivanje srazmjere zamjene udjela, odnosno akcija i vrijednosti novčane naknade primjereni okolnostima tog slučaja, koja se vrijednost dobija korišćenjem tih metoda, kakav je značaj metoda koje su korišćene za izračunavanje vrijednosti, kao i, u slučaju da su privredna društva, koja učestvuju u pripajanju, koristila različite metode, da li je korišćenje različitih metoda bilo opravdano;

4) koje okolnosti su otežavale procjenu vrijednosti i obavljanje ispitivanja, ako ih je bilo;

5) da li je naplata potraživanja povjerilaca svakog od privrednih društava koja učestvuju u postupku pripajanja, a koja su nastala prije dana objavljivanja ugovora o pripajanju, ugrožena sprovođenjem postupka pripajanja, odnosno da li finansijski položaj svakog od učesnika postupka pripajanja zahtijeva posebnu zaštitu prava ovih povjerilaca.

(9) Nezavisni ekspert ima pravo da od privrednih društava koja učestvuju u pripajanju dobije sve informacije potrebne za izvršavanje svojih dužnosti.

Objavljivanje

Član 489

(1) Nacrt ugovora o pripajanju svako društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima, i dostavlja registru privrednih subjekata radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine na kojoj se donosi odluka o pripajanju.

- (2) Uz nacrt ugovora o pripajanju društvo može na svojoj internet stranici da objavi i:
- 1) izvještaj nezavisnog eksperta, odnosno zajedničkog nezavisnog eksperta o pripajanju sačinjen u skladu sa članom 488. ovog zakona,
 - 2) izvještaj odbora direktora, odnosno upravnog odbora, sačinjen u skladu sa članom 487. ovog zakona,
 - 3) obavještenje članovima, odnosno akcionarima društva o vremenu i mjestu gdje mogu da izvrše uvid u dokumente i akte u skladu sa članom 490. ovoga zakona.
- (3) U slučaju objavljivanja izvještaja nezavisnog eksperta o pripajanju, privredno društvo može da odluči da određene djelove izvještaja ne objavi, ali samo ako oni sadrže povjerljive informacije koje predstavljaju poslovnu tajnu.
- (4) Kada se statusna promjena pripajanja sprovodi bez odluke skupštine društva sticaoca o usvajanju ugovora o pripajanju, objavljivanje iz prethodnih stavova ovog člana vrši se najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine drugog društva ili drugih društava koja učestvuju u ovoj statusnoj promjeni.
- (5) Objavljivanjem nacrta ugovora o pripajanju iz stava 1. ovog člana smatra se da su i povjerioci društva obaviješteni o statusnoj promjeni.

Pravo na uvid

Član 490

- (1) Društva koja učestvuju u pripajanju dužna su da svojim članovima, odnosno akcionarima, u sjedištu društva, najmanje mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine akcionara na kojoj se donosi odluka o pripajanju, kao i za vrijeme trajanja sjednice skupštine, omogućiti besplatno kopiranje i uvid u sljedeća dokumenta:
- 1) nacrt ugovora o pripajanju;
 - 2) izvještaj odbora direktora, odnosno upravnog odbora sačinjen u skladu sa članom 487. ovog zakona;
 - 3) izvještaj nezavisnog eksperta, odnosno zajedničkog nezavisnog eksperta sačinjen u skladu sa članom 488. ovog zakona;
 - 4) godišnje finansijske iskaze sa mišljenjem revizora za posljednje tri godine svakog društva koje je uključeno u pripajanje;
 - 5) poseban finansijski iskaz kojim se iskazuje stanje u društvu na dan najviše tri mjeseca prije dana sačinjavanja nacrta ugovora o pripajanju, ako je nacrt sastavljen poslije isteka šest mjeseci od dana završetka posljednje poslovne godine.
- (2) Poseban finansijski iskaz iz stava 1. tačka 5) ovog člana ne mora se stavljati na uvid kada društvo objavi polugodišnji finansijski izvještaj i stavi ga na uvid članovima, odnosno akcionarima na način iz stava 1. ovog člana.
- (3) Posebnim finansijskim iskazom iz stava 2. ovog člana iskazuju se podaci na način na koji su iskazani u godišnjem finansijskom iskazu, s tim što se izmjene vrednovanja iz posljednjeg godišnjeg finansijskog iskaza vrše samo na osnovu promjena u knjigovodstvu u odnosu na stanje izraženo u posljednjem godišnjem finansijskom iskazu, bez sprovođenja popisa imovine, ali uz obavezu uzimanja u obzir srednjoročne amortizacije, rezervacije troškova i gubitaka, kao i materijalnih promjena u stvarnoj vrijednosti, koje nijesu prikazane u knjigama.

(4) Ako je dokumentacija iz stava 1. ovog člana objavljena na internet stranici društva uključenog u pripajanje najmanje mjesec dana prije održavanja skupštine akcionara na kojoj će se donositi odluka o pripajanju i ako je omogućeno njihovo neograničeno i besplatno preuzimanje u elektronskoj formi, društvo nije dužno da besplatno kopira i da na uvid dokumentaciju članovima, odnosno akcionarima.

Registracija dokumenata

Član 491

Društva koja učestvuju u spajanju dužna su da najmanje 30 dana prije dana održavanja sjednice skupštine na kojoj se donosi odluka o pripajanju dostave nadležnom organu za registraciju:

- 1) nacrt ugovora o pripajanju;
- 2) poslovno ime i registrovano sjedište svakog od društava koja učestvuju u pripajanju;
- 3) informaciju o tome na koji je način predviđeno da povjerioci i članovi društava koja učestvuju u pripajanju mogu ostvariti svoja prava i mjesto gdje se mogu dobiti potrebne informacije, bez plaćanja naknade; i
- 4) drugu dokumentaciju propisanu zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata.

Saglasnost skupštine

Član 492

(1) Na skupštini svakog od društava koja učestvuju u pripajanju, nakon upoznavanja sa izvještajima iz čl. 487. i 488. ovog zakona, donosi se odluka o usvajanju ugovora o pripajanju.

(2) Odluka iz stava 1. se donosi tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih članova, odnosno akcionara. Osnivačkim aktom, odnosno statutom može se predvidjeti veća većina, ali ne veća od 90% glasova prisutnih članova, odnosno akcionara.

(3) Ako kao rezultat pripajanja određeni članovi društva prenosioca postaju članovi društva sticaoca koji neograničeno solidarno odgovaraju za njegove obaveze, odluka o pripajanju može se donijeti samo uz njihovu saglasnost.

(4) Skupština društva sticaoca dužna je da istovremeno sa donošenjem odluke iz stava 1. ovog člana:

- 1) usvoji izmjene i dopune osnivačkog akta, odnosno statuta;
- 2) donese odluku o povećanju osnovnog kapitala.

(5) Nacrt ugovora o pripajanju smatra se ugovorom o pripajanju kada ga u istovjetnom tekstu usvoje skupštine svih društava, koja učestvuju u pripajanju i ako je sačinjen u formi notarskog zapisa.

(6) Kada društvo sticalac posjeduje sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosiocu, ugovor o pripajanju ne moraju da odobre skupštine društava koja učestvuju u postupku pripajanja, pod uslovom da je svako društvo objavilo nacrt ugovora o pripajanju i druge dokumente u skladu sa članom 491. ovog zakona i da je svako društvo svojim članovima, odnosno akcionarima omogućilo ostvarivanje prava na uvid u skladu sa članom 490. ovog zakona i to najmanje mjesec dana prije dana stupanja na snagu ugovora o pripajanju.

(7) Ako su ispunjeni uslovi iz stava 6. ovog člana, odluku o odobravanju ugovora o pripajanju mora da donese skupština društva sticaoca ako član, odnosno akcionar koji posjeduje najmanje 5% osnovnog kapitala društva sticaoca to zahtijeva.

Pobijanje odluke o pripajanju

Član 493

(1) Na pobijanje odluke skupštine o pripajanju primjenjuju se opšta pravila o pobijanju skupštinskih odluka.

(2) U postupku po tužbi za pobijanje odluke o pripajanju sud će tuženom društvu ostaviti razuman rok za otklanjanje razloga za pobijanje, ako se radi o otklonjivim razlozima.

(3) Nadležni sud je dužan da odluku kojom se poništava odluka o pripajanju u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti dostavi registru privrednih subjekata radi objavljivanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata.

(4) Odluka iz stava 3. ovog člana nema uticaja na prava i obaveze društva sticaoca u vezi sa statusnom promjenom, koje su nastale nakon nastupanja pravnih posljedica statusne promjene, a do dana objave odluke, u skladu sa stavom 3. ovog člana i za te obaveze neograničeno solidarno odgovaraju sva društva učesnici statusne promjene.

(5) Odluka skupštine društva o pripajanju iz člana 492. ovog člana ne može se pobijati:

- 1) zbog nepravilno utvrđene srazmjere udjela, odnosno akcija;
- 2) zbog nepravilno utvrđene vrijednosti novčane naknade nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima; ili
- 3) ako informacije date u vezi sa srazmjerom zamjene udjela, odnosno akcija ili novčanom naknadom nijesu u skladu sa zakonom.

Stupanje na snagu

Član 494

(1) Ugovor o pripajanju stupa na snagu kada ga odlukom iz člana 492. ovog zakona odobre skupštine svih društava koja učestvuju u statusnoj promjeni, odnosno danom zaključenja tog ugovora, ako je taj datum kasniji.

(2) Ugovorom o pripajanju može biti predviđeno da stupa na snagu nekog kasnijeg datuma u odnosu na datum naveden u stavu 1. ovog člana.

(3) Osnivački akt društva koje nastaje statusnom promjenom spajanja, kao i njegov statut, ako je ono akcionarsko društvo, stupa na snagu istovremeno sa stupanjem na snagu ugovora o spajanju.

Pojednostavljeno pripajanje

Član 495

(1) Ako društvo sticalac posjeduje najmanje 90%, ali ne i sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosiocu, odluku o pripajanju umjesto skupštine može donijeti odbor direktora, odnosno upravni odbor društva sticaoca, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) da je svako društvo objavilo nacrt ugovora o pripajanju i druge dokumente u skladu sa članom 489. ovog zakona i to najmanje mjesec dana prije dana stupanja na snagu ugovora o pripajanju;
 - 2) da je svako društvo svojim članovima, odnosno akcionarima omogućilo ostvarivanje prava na uvid u skladu sa članom 490. ovog zakona i to najmanje mjesec dana prije dana stupanja na snagu ugovora o pripajanju;
 - 3) ako jedan ili više akcionara društva sticaoca koji posjeduju akcije koje predstavljaju najmanje 5% njegovog osnovnog kapitala ne zahtijevaju da se sazove skupština društva sticaoca radi donošenja odluke o statusnoj promjeni, u roku od mjesec dana od dana objavljivanja nacrta ugovora o pripajanju.
- (2) U slučaju iz stava 1. ovog člana, društvo prenosilac nije u obavezi da sačini i dostavi na odobrenje skupštini izvještaj organa uprave iz člana 487. ovog zakona i izvještaj nezavisnog eksperta iz člana 491. ovog zakona.
- (3) Odredbe ovog zakona koje se odnose na postupak pripajanja primjenjuju se i na pojednostavljeno pripajanje, ako ovim članom nije drugačije propisano.

Povećanje osnovnog kapitala društva sticaoca

Član 496

Povećanje osnovnog kapitala društva sticaoca sprovodi se u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na povećanje kapitala za pravnu formu društva sticaoca.

Zabrana stvaranja prividnog kapitala

Član 497

- (1) Društvo sticalac ne može povećati svoj osnovni kapital kao rezultat pripajanja po osnovu udjela, odnosno akcija:
- 1) koje društvo sticalac posjeduje u društvu prenosiocu;
 - 2) koje društvo prenosilac posjeduje u društvu sticaocu;
 - 3) koje jedno društvo prenosilac posjeduje u drugom društvu prenosiocu.
- (2) Društvo sticalac ne može da izdaje akcije u zamjenu za:
- 1) akcije koje društvo sticalac posjeduje u društvu prenosiocu, odnosno akcije društva prenosioaca koje treće lice drži u svoje ime za račun društva sticaoca;
 - 2) sopstvene akcije društva prenosioaca, odnosno akcije koje za račun društva prenosioaca drži treće lice u svoje ime.
- (3) Udjeli, odnosno akcije koje društvo prenosilac ima u društvu sticaocu, a koji se kao rezultat statusne promjene prenose društvu sticaocu, postaju sopstveni udjeli, odnosno akcije društva sticaoca.

3. REGISTRACIJA PRIPAJANJA I PRAVNE POSLJEDICE

Registracija pripajanja

Član 498

- (1) Registracija statusne promjene vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije u odnosu na društvo sticaoca i u odnosu na društvo prenosioca, nakon stupanja na snagu ugovora o statusnoj promjeni.
- (2) Registracija statusne promjene ne može se vršiti prije isplate nesaglasnih članova društva, koje učestvuje u statusnoj promjeni.
- (3) Predsjednik odbora direktora, odnosno predsjednik upravnog odbora pisanom izjavom potvrđuju da su isplaćeni svi nesaglasni članovi društva, koje učestvuje u statusnoj promjeni, odnosno da nije bilo nesaglasnih članova društva.
- (4) Povećanje osnovnog kapitala nastalo kao rezultat statusne promjene registruje se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (5) Registracija statusne promjene i registracija povećanja osnovnog kapitala akcionarskog društva može se izvršiti tek nakon što Komisija za tržište kapitala donese rješenje o evidentiranju emisije u skladu sa zakonom koji uređuje tržište kapitala.
- (6) Registracijom statusne promjene, društvo prenosilac se briše iz registra privrednih subjekata u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Pravne posljedice pripajanja

Član 499

- (1) Pravne posljedice statusne promjene nastupaju danom registracije statusne promjene u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije i to:
 - 1) imovina i obaveze društva prenosioca prelaze na društvo sticaoca, u skladu sa ugovorom o pripajanju;
 - 2) članovi društva prenosioca postaju članovi društva sticaoca, tako što se njihovi udjeli, odnosno akcije, zamjenjuju udjelima, odnosno akcijama u društvu sticaocu, u skladu sa ugovorom o pripajanju;
 - 3) prava trećih lica, koja predstavljaju terete na udjelima, odnosno akcijama društva prenosioca, koje se zamjenjuju za udjele, odnosno akcije društva sticaoca prelaze na udjele, odnosno akcije koje član društva prenosioca stiče u društvu sticaocu, kao i na potraživanje novčane naknade na koju on ima pravo pored ili umjesto zamjene za te akcije, odnosno udjele u skladu sa ovim zakonom;
 - 4) zaposleni u društvu prenosiocu nastavljaju da rade u društvu sticaocu, u skladu sa propisima o radu i ugovorom o pripajanju;
 - 5) društvu prenosiocu prestaje pravni subjektivitet bez sprovođenja postupka likvidacije;
 - 6) uzajamna potraživanja između društva prenosioca i društva sticaoca gase se;
 - 7) dozvole, koncesije, druge povlastice i oslobođenja data ili priznata društvu prenosiocu, prelaze na društvo sticaoca u skladu sa ugovorom o pripajanju, osim ako je propisima kojima se uređuje njihovo davanje drugačije određeno;
 - 8) druge posljedice u skladu sa zakonom.
- (2) Izuzetno od stava 1. tačka 1) ovog člana, u pogledu stvari i prava čiji je prenos uslovljen upisom u javne knjige, odnosno pribavljanjem određenih saglasnosti ili odobrenja, konačan

prenos te imovine na društvo sticaoca vrši se tim upisom na osnovu ugovora o pripajanju, odnosno pribavljanjem tih saglasnosti ili odobrenja.

(3) Ako je društvo sticalac jedini član društva prenosioca, ne nastupa posljedica iz stava 1. tačka 2) ovog člana.

4. ZAŠTITA PRAVA ČLANOVA DRUŠTVA PRENOSIOCA

Prava nesaglasnih članova

Član 500

(1) Član, odnosno akcionar društva prenosioca koji je na skupštinskoj sjednici bio uzdržan ili je glasao protiv odluke o usvajanju nacrtu ugovora o pripajanju smatra se nesaglasnim članom, odnosno akcionarom, u smislu ovog zakona.

(2) Nesaglasni član, odnosno akcionar društva prenosioca iz stava 1. ovog člana ima pravo da zahtijeva od društva da otkupi njegove udjele, odnosno akcije za novčanu naknadu koja je utvrđena ugovorom o pripajanju.

(3) Na prava i obaveze nesaglasnih članova, odnosno akcionara društva prenosioca, shodno se primjenjuju odredbe članova 205. do 207. ovog zakona.

Pravo članova na doplatu

Član 501

(1) Član društva prenosioca koji smatra da je oštećen utvrđenom srazmjerom zamjene udjela, odnosno akcija u društvu prenosiocu za udjele, odnosno akcije u društvu sticaocu može tužbom nadležnom sudu protiv društva sticaoca, u roku od 30 dana od dana nastupanja pravnih posljedica pripajanja, da traži isplatu novčane naknade u skladu sa ovim članom.

(2) Ako sud u postupku po tužbi iz stava 1. ovog člana utvrdi da je tržišna vrijednost udjela, odnosno akcija koje je član društva prenosioca stekao u društvu sticaocu manja od tržišne vrijednosti udjela, odnosno akcija u društvu prenosiocu koje su bile predmet zamjene, presudom će obavezati društvo sticaoca da tom licu isplati novčanu naknadu, koja ne može biti veća od 10% nominalne vrijednosti njegovih zamijenjenih udjela, odnosno akcija u društvu prenosiocu.

(3) U postupku po tužbi iz stava 1. ovog člana sud će, ako odredi sprovođenje vještačenja na okolnost određivanja tržišne vrijednosti udjela, odnosno akcija, naložiti tuženom društvu sticaocu da predujmi troškove tog vještačenja.

(4) Ako sud u postupku po tužbi iz stava 1. ovog člana obaveže društvo sticaoca na isplatu novčane naknade, društvo sticalac je u obavezi da svim članovima društva prenosioca čiji su udjeli, odnosno akcije iste vrste i klase zamijenjeni za udjele, odnosno akcije društva sticaoca, isplati srazmjerni iznos na ime doplate.

(5) Ako je podnijeto više od jedne tužbe u skladu sa stavom 1. ovog člana, ti parnični postupci se spajaju.

5. ZAŠTITA TREĆIH LICA

Obaveza ličnog obavještanja povjerilaca

Član 502

(1) Društvo koje učestvuje u postupku pripajanja je dužno da povjeriocu koji je poznat društvu, a čije potraživanje iznosi najmanje 5.000 eura na dan objavljivanja nacrtu ugovora o pripajanju iz člana 489. stav 1. ovog zakona, uputi pisano obavještenje o sprovođenju statusne promjene pripajanja i obavještenje o pravima koja povjerioci imaju u postupku pripajanja i to najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine na kojoj se usvaja nacrt ugovora o pripajanju.

(2) Predsjednik odbora direktora, odnosno upravnog odbora dužan je da sačini pisanu izjavu o tome da je obaveza upućivanja obavještenja iz stava 1. ovog člana izvršena.

Pravo povjerilaca na odgovarajuću zaštitu

Član 503

(1) Povjerilac društva koje učestvuje u statusnoj promjeni, čije je potraživanje nastalo prije dana objavljivanja nacrtu ugovora o pripajanju u skladu sa članom 489. stavom 1. ovog zakona, može, u roku od 30 dana od dana objavljivanja nacrtu ugovora o pripajanju, u skladu sa članom 489. stavom 1. ovog zakona od strane njegovog dužnika, da zahtijeva dobijanje odgovarajuće zaštite.

(2) Zaštita povjerilaca u smislu stava 1. ovog člana obezbijeduje se na sljedeći način:

- 1) davanjem obezbjeđenja u vidu zaloge, jemstva i slično;
- 2) izmjenama uslova ugovora, po osnovu kog je nastalo potraživanje ili raskidom tog ugovora;
- 3) preduzimanjem drugih radnji i mjera, koje obezbijeduju povjeriocu položaj koji nije lošiji u odnosu na položaj koji je imao prije sprovođenja statusne promjene.

(3) Povjerilac društva prenosioca, odnosno društva sticaoca ima pravo da zaštitu iz stavova 1. i 2. ovog člana zahtijeva samo ako je finansijska situacija društava, koja učestvuju u statusnoj promjeni, takva da će sprovođenje statusne promjene najvjerovatnije ugroziti namirenje njegovog potraživanja, pa je pružanje te zaštite neophodno radi obezbjeđivanja položaja povjerioca, koji neće biti lošiji od položaja koji je imao prije sprovođenja statusne promjene.

(4) Pravo da zahtijevaju zaštitu nemaju povjerioci čije je potraživanje u cjelosti obezbijeđeno.

Sudska zaštita povjerilaca

Član 504

(1) Povjerilac, koji, u roku od 15 dana od dana slanja zahtjeva za pružanje zaštite, ne dobije odgovarajuću zaštitu, ima pravo da tužbom nadležnom sudu, protiv svog dužnika, zahtijeva dobijanje odgovarajuće zaštite, u smislu člana 503. ovog zakona.

(2) Povjerilac ima pravo na zaštitu samo ako dokaže da će sprovođenje statusne promjene najvjerovatnije ugroziti namirenje njegovog potraživanja.

(3) Na zahtjev povjerioca sud može odrediti privremenu mjeru zabrane sprovođenja statusne promjene pripajanja, ako nađe da je to nužno i opravdano radi obezbjeđivanja odgovarajuće

zaštite za povjerioca, koji je podnio tužbu, ako taj postupak nije okončan u trenutku podnošenja zahtjeva za izricanje privremene mjere.

Zaštita imalaca obveznica i drugih dužničkih hartija od vrijednosti

Član 505

Odredbe o zaštiti povjerilaca, sadržane u odredbama članova 502. do 504. ovog zakona, primjenjuju se i na zakonite imaoce obveznica i drugih dužničkih hartija od vrijednosti, koje je izdalo društvo prenosilac, osim ako je drugačije određeno u odluci o emisiji ovih hartija od vrijednosti ili ako je drugačije ugovoreno sa njihovim imaocima.

Zaštita imalaca posebnih prava

Član 506

(1) Zakoniti imaoći zamjenljivih obveznica, varanata i drugih hartija od vrijednosti sa posebnim pravima, osim akcija, koje je izdalo društvo prenosilac, koje prestaje da postoji usljed statusne promjene, stiču najmanje jednaka prava prema društvu sticalocu, osim ako je:

- 1) drugačije određeno u odluci o izdavanju tih hartija od vrijednosti; ili
- 2) sa tim imaoćem drugačije ugovoreno; ili
- 3) društvo sticalac, ugovorom o pripajanju, obavezano da, na zahtjev tih lica, otkupi te hartije od vrijednosti po njihovoj tržišnoj vrijednosti.

(2) U slučaju iz stava 1. tačka 3) ovog člana, otkupna cijena mora biti određena u ugovoru o pripajanju prema tržišnoj vrijednosti tih hartija od vrijednosti, što mora biti potvrđeno i od strane revizora u izvještaju o reviziji statusne promjene.

(3) Lica iz stava 1. ovog člana imaju pravo da u roku od 30 dana od dana objave nacrtu ugovora o pripajanju, u skladu sa članom 489. stavom 1. ovog zakona, traže da nadležni sud, u vanparničnom postupku, odredi otkupnu cijenu predmetnih hartija od vrijednosti, ako smatraju da njihova vrijednost, utvrđena ugovorom o pripajanju, nije odgovarajuća.

Odgovornost za štetu

Član 507

(1) Članovi odbora direktora, odnosno članovi izvršnog odbora i nezavisni ekspert, koji je sačinio izvještaj iz člana 487. ovog zakona odgovorni su članovima, odnosno akcionarima i povjericima tog društva za štetu, prouzrokovanu njihovim radnjama ili propuštanjima, namjerno ili krajnjom nepažnjom, prilikom pripreme i sprovođenja statusne promjene.

(2) Tužba za naknadu štete iz stava 1. ovog člana može biti podnijeta u roku od tri godine od dana objavljivanja registracije statusne promjene, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(3) Ovaj član se ne primjenjuje ako je društvo sticalac jedini član društva prenosioca.

ODJELJAK C

PREKOGRANIČNO PRIPAJANJE I SPAJANJE

1. OSNOVNE ODREDBE

Pojam prekograničnog pripajanja i spajanja

Član 508

(1) Prekogranično pripajanje i spajanje su postupci statusnih promjena, u kojima učestvuju dva ili više društava kapitala, od kojih je najmanje jedno valjano osnovano po pravu Crne Gore, a najmanje jedno valjano osnovano po pravu druge države, članice Evropske unije ili države potpisnice Ugovora o evropskom ekonomskom prostoru (u daljem tekstu: države članice).

(2) Pored pripajanja i spajanja u smislu ovog zakona, prekogranična pripajanja i spajanja obuhvataju i postupke u kojima:

1) jedno društvo kapitala (društvo prenosilac), koje prestaje da postoji bez sprovođenja postupka likvidacije, prenosi cjelokupnu imovinu i obaveze na drugo društvo kapitala (društvo sticaoca), pri čemu društvo sticalac posjeduje sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosiocu;

2) jedno ili više društava kapitala (društva prenosiooci), koja prestaju da postoje bez sprovođenja postupka likvidacije, prenose cjelokupnu imovinu i obaveze na drugo postojeće društvo kapitala (društvo sticaoca), bez emisije novih akcija, odnosno udjela društva sticaoca, pod uslovom da jedno lice, direktno ili indirektno, posjeduje sve akcije, odnosno udjele u društvima prenosiocima ili članovi društava prenosilaca posjeduju akcije, odnosno udjele u istom procentu u svim učestvujućim društvima.

Domen primjene

Član 509

(1) Svako društvo kapitala, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja ili spajanja, mora imati registrovano sjedište, sjedište uprave ili glavno mjesto poslovanja u Crnoj Gori ili državama članicama.

(2) U postupcima prekograničnog pripajanja i spajanja ne mogu učestvovati:

- 1) zadruge, koje su, prema pravu države članice, osnovane kao društvo kapitala;
- 2) društva za upravljanje investicionim fondovima i investicioni fondovi;
- 3) društva kapitala, u odnosu na koja je pokrenut postupak likvidacije;
- 4) društva kapitala, u odnosu na koja je otvoren stečajni postupak, osim ukoliko je prekogranično spajanje ili pripajanje predviđeno kao mjera reorganizacije;
- 5) banke, koje se nalaze u postupku restrukturiranja.

(3) Odredbe o prekograničnim pripajanjima i spajanjima se primjenjuju na odgovarajući način i ako je jedno ili više društava prenosilaca društvo kapitala, koje je osnovano i ima registrovano sjedište u državi, koja nije država članica, pod uslovom da je društvo sticalac valjano osnovano

po pravu Crne Gore i ima registrovano sjedište, sjedište uprave ili glavno mjesto poslovanja u Crnoj Gori.

(4) Ako odredbama ovoga odjeljka zakona nije drugačije propisano, na prekogranična pripajanja i spajanja shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona, koje se odnose na statusne promjene pripajanja i spajanja.

(5) Odredbe ovog odjeljka o prekograničnim pripajanjima se shodno primjenjuju i na prekogranična spajanja.

Primjena nacionalnog prava

Član 510

Društvo kapitala, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja ili spajanja, je dužno da poštuje sve odredbe, propisane nacionalnim pravom kome pripada, a naročito odredbe o donošenju odluka o statusnoj promjeni i zaštiti zaposlenih, osim ukoliko drugačije nije predviđeno u ovom odeljku.

2. POSTUPAK PREKOGRANIČNOG PRIPAJANJA

Nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju

Član 511

(1) Odbori direktora, odnosno upravni odbori društava, koja učestvuju u pripajanju, pripremaju i usvajaju nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju.

(2) Nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju sadrži naročito:

- 1) pravni oblik, poslovno ime i registrovano sjedište svakog društva, koje učestvuje u pripajanju, bez obzira na to da li je riječ o društvu prenosiocu ili društvu sticaocu;
- 2) podatke o srazmjeri zamjene udjela, odnosno akcija u društvu prenosiocu za udjele, odnosno akcije u društvu sticaocu, kao i visinu novčanog plaćanja ako postoji;
- 3) način preuzimanja udjela, odnosno akcija u društvu sticaocu;
- 4) datum od koga sticaoci udjela, odnosno akcija u društvu sticaocu, stiču pravo učešća u dobiti i svi posebni uslovi, koji utiču na ostvarivanje tog prava;
- 5) datum od koga se pravni poslovi i pravne radnje društva prenosioca smatraju, u računovodstvene svrhe, pravnim poslovima i pravnim radnjama društva sticaoca;
- 6) očekivane posljedice prekograničnog pripajanja na zaposlene;
- 7) prava koja društvo sticalac daje članovima društva, koji imaju posebna prava, kao i imaoima drugih hartija od vrijednosti, odnosno mjere, koje se u odnosu na ta lica predlažu;
- 8) sve posebne pogodnosti, koje se odobravaju članovima nadležnih organa društava koja učestvuju u pripajanju;
- 9) predlog odluke o izmjenama i dopunama osnivačkog akta, odnosno statuta društva sticaoca;
- 10) ako je to potrebno, informacije o postupcima, kojima se određuju uslovi za učešće zaposlenih u odlučivanju i ostvarivanju drugih prava u društvu sticaocu, u skladu sa propisima, kojima se uređuje učešće zaposlenih u odlučivanju;

- 11) procjenu vrijednosti imovine i obaveza, koje se prenose na društvo sticaoca i njihov opis, kao i način na koji se taj prenos vrši društvu sticaocu;
- 12) datume finansijskih izvještaja, koji predstavljaju osnov za pripajanje;
- 13) visinu novčane naknade, koja se nudi nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima u skladu sa članom 502. ovog zakona i rok u kome će biti isplaćena, pri čemu taj rok ne može biti duži od dva mjeseca;
- 14) prava koja se nude povjeriocima, poput garancije i zaloge.

(3) Kada društvo sticalac posjeduje sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosioocu, nacrt zajedničkog ugovora o pripajanju ne mora da sadrži podatke iz stava 2. tač. 2) do 4) ovog člana.

Objavljivanje

Član 512

(1) Nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju svako društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima, i dostavlja registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o prekograničnom pripajanju.

(2) Uz nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju, na isti način objavljuju se i:

- 1) podaci o registrima, u kojima su upisana društva, koja učestvuju u pripajanju i broj pod kojim su ta društva upisana u registar;
- 2) obavještenje članovima, povjeriocima i predstavnicima zaposlenih, odnosno zaposlenima da mogu svom društvu, najkasnije pet dana prije dana sjednice skupštine na kojoj se glasa o statusnoj promjeni, da pošalju zamjerke i sugestije, koje se odnose na nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju;
- 3) izvještaj revizora o pripajanju, sačinjen u skladu sa članom 514. ovog zakona.

(3) U slučaju objavljivanja izvještaja revizora o pripajanju, privredno društvo može da odluči da određene djelove izvještaja ne objavi, ali samo ako oni sadrže povjerljive informacije, koje predstavljaju poslovnu tajnu.

(4) Kada se statusna promjena prekograničnog pripajanja sprovodi bez odluke skupštine društva sticaoca o usvajanju zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju, objavljivanje iz prethodnih stavova ovog člana vrši se najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine drugog društva ili drugih društava koja učestvuju u ovoj statusnoj promjeni.

Izvještaj organa uprave

Član 513

(1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor svakog od društava, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, dužan je da sačini izvještaj o prekograničnom pripajanju za članove društva i zaposlene, u kome daje objašnjenje i opravdanje pravnih i ekonomskih aspekata prekograničnog pripajanja, njegov uticaj na zaposlene i buduće poslovanje društva.

(2) Izvještaj iz stava 1. ovog člana mora da sadrži poseban dio za članove i poseban dio za zaposlene društva. Privredno društvo može da odluči da sačini jedan izvještaj, koji se sastoji iz dva dijela ili da sačini dva izvještaja, jedan za članove, a drugi za zaposlene.

- (3) Dio izvještaja, koji se odnosi na članove mora naročito da objasni sljedeće:
- 1) novčanu naknadu, koja se nudi nesaglasnim članovima i metod koji je korišćen za njeno utvrđivanje;
 - 2) srazmjeru zamjene akcija, odnosno udjela i metod koji je korišćen za njeno utvrđivanje;
 - 3) posljedice prekograničnog pripajanja na članove, odnosno akcionare;
 - 4) prava, dostupna članovima, odnosno akcionarima, sadržana u članovima 500. i 501. ovog zakona.
- (4) Dio izvještaja, koji se odnosi na članove društva, nije obavezan ako se sa tim saglase svi članovi društva.
- (5) Jednočlana privredna društva ne moraju da sačinjavaju dio izvještaja, koji se odnosi na članove.
- (6) Dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene, mora naročito da objasni sljedeće:
- 1) posljedice prekograničnog pripajanja na radne odnose sa zaposlenima i eventualne mjere za zaštitu tih odnosa;
 - 2) bilo koju značajniju promjenu uslova zaposlenja ili mjesta poslovanja privrednog društva;
 - 3) na koji način faktori, navedeni u tačkama 1) i 2) ovog stava, utiču na zavisna društva privrednog društva, koje učestvuje u prekograničnom pripajanju.
- (7) Dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene, ne mora da se sačini, ako privredno društvo, koje učestvuje u statusnoj promjeni i sva njegova zavisna društva nemaju zaposlene, van članova odbora direktora, odnosno upravnog odbora.
- (8) Ako su se članovi društva saglasili sa tim da se ne sačinjava dio izvještaja, koji se odnosi na članove u skladu sa stavom 4. ovog člana i ako se ne sačinjava dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene u skladu sa stavom 7. ovog člana, onda ni izvještaj organa uprave nije potreban.
- (9) Izvještaj ili izvještaje iz prethodnih stavova svako društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima, i dostavlja registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije 42 dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o pripajanju.
- (10) Kada se statusna promjena prekograničnog pripajanja sprovodi bez odluke skupštine društva sticaoca o usvajanju zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju, objavljivanje iz prethodnih stavova ovog člana se vrši najkasnije 42 dana prije dana održavanja sjednice skupštine drugog društva ili drugih društava, koja učestvuju u ovoj statusnoj promjeni.
- (11) Kada odbor direktora, odnosno upravni odbor, primi mišljenje predstavnika zaposlenih, odnosno zaposlenih, o informacijama, sadržanim u izvještaju organa uprave, ono će se kao dodatak pripojiti izvještaju organa uprave i tako će biti javno dostupan.

Izvještaj revizora

Član 514

(1) Nadležni sud, u vanparničnom postupku, na zahtjev svakog društva, koje učestvuje u statusnoj promjeni prekograničnog pripajanja imenuje revizora, radi revizije zajedničkog nacrta ugovora o pripajanju.

(2) Revizor iz stava 1. ovog člana ne smije biti povezan sa bilo kojim učesnikom prekograničnog pripajanja, na način koji može da utiče na njegovu nezavisnost i nepristrasnost.

(3) Sva društva, koja učestvuju u postupku prekograničnog pripajanja, mogu podnijeti sudu, ili drugom nadležnom organu države članice, zajednički zahtjev za imenovanje jednog zajedničkog revizora. Zahtjev se podnosi sudu, ili drugom nadležnom organu države bilo kog društva, koje učestvuje u statusnoj promjeni, uključujući i državu društva, koje treba da nastane kao posljedica statusne promjene. Revizor sačinjava jedinstven izvještaj o reviziji nacrta ugovora o prekograničnom pripajanju za sva društva koja učestvuju, u roku koji mu odredi sud i dostavlja ga svakom društvu.

(4) Izvještaj revizora iz stava 1. ili izvještaj zajedničkog revizora iz stava 3. ovog člana svako društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima, i dostavlja registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o pripajanju.

(5) Kada se statusna promjena prekograničnog pripajanja sprovodi bez odluke skupštine društva sticaoca o usvajanju nacrta zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju, izvještaj revizora iz prethodnih stavova ovog člana se objavljuje najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine drugog društva ili drugih društava, koja učestvuju u ovoj statusnoj promjeni.

(6) Izvještaj revizora o pripajanju se ne sačinjava ako se svi članovi svakog društva, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, izričito saglase sa tim.

(7) Izvještaj revizora se sačinjava u pisanoj formi i mora da sadrži mišljenje o tome da li su novčana naknada nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima i srazmjera, u skladu sa kojom se vrši zamjena udjela, odnosno akcija, pravične i primjerene. Prilikom utvrđivanja pravičnosti i primjerenosti, revizor uzima u obzir tržišnu vrijednost udjela, odnosno akcija prije najave sprovođenja statusne promjene ili vrijednost učestvujućih privrednih društava bez uticaja predložene statusne promjene, utvrđenu u skladu sa opšteprihvaćenim metodima procjene. U izvještaju revizor je dužan da navede naročito:

1) koji su metodi procjene vrijednosti primijenjeni, prilikom utvrđivanja srazmjere zamjene udjela, odnosno akcija;

2) koji su metodi procjene vrijednosti primijenjeni, prilikom utvrđivanja novčane naknade članovima, odnosno akcionarima;

3) da li su metodi, korišćeni za utvrđivanje srazmjere zamjene udjela, odnosno akcija i vrijednosti novčane naknade primjereni okolnostima tog slučaja, koja se vrijednost dobija korišćenjem tih metoda, kakav je značaj metoda, koje su korišćene za izračunavanje vrijednosti, kao i, u slučaju da su privredna društva, koja učestvuju u prekograničnom pripajanju koristila različite metode, da li je korišćenje različitih metoda bilo opravdano; i

4) koje okolnosti su otežavale procjenu vrijednosti i obavljanje revizije, ako ih je bilo.

(8) Revizor ima pravo da od privrednih društava, koja učestvuju u prekograničnom pripajanju, dobije sve informacije, potrebne za izvršavanje svojih dužnosti.

Saglasnost skupštine

Član 515

- (1) Na skupštini svakog od društava, koja učestvuju u prekograničnom pripajanju, nakon upoznavanja sa izvještajima iz članova 513. i 514. ovog zakona, kao i sa mišljenjem predstavnika zaposlenih na izvještaj iz člana 513. ovog zakona, ako je ono dostavljeno, donosi se odluka o tome da se usvoji zajednički nacrt ugovora o prekograničnom pripajanju i da se izmijeni osnivački akt, odnosno statut društva.
- (2) Skupština svakog od društava, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, ima pravo da sprovođenje pripajanja uslovi hitnim postizanjem sporazuma o načinu učestvovanja zaposlenih u odlučivanju u društvu sticaocu.
- (3) Odluka iz stava 1. se donosi tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih članova, odnosno akcionara. Osnivačkim aktom, odnosno statutom, se može predvidjeti veća većina, ali ne veća od 90% glasova prisutnih članova, odnosno akcionara.
- (4) Odluka skupštine društva iz stava 1. ovog člana ne može se pobijati:
 - 1) zbog nepravilno utvrđene srazmjere udjela, odnosno akcija;
 - 2) zbog nepravilno utvrđene vrijednosti novčane naknade nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima; ili
 - 3) ako informacije, date u vezi sa srazmjerom udjela, odnosno akcija ili novčanom naknadom nijesu u skladu sa zakonom.
- (5) Nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju smatra se ugovorom o prekograničnom pripajanju kada ga u istovjetnom tekstu usvoje skupštine svih društava, koja učestvuju u pripajanju.

Prava nesaglasnih članova

Član 516

- (1) Član, odnosno akcionar društva prenosioca, koji je na skupštinskoj sjednici bio uzdržan ili je glasao protiv odluke o usvajanju zajedničkog nacrta ugovora o prekograničnom pripajanju, se smatra nesaglasnim članom, odnosno akcionarom, u smislu ovog zakona.
- (2) Nesaglasni član, odnosno akcionar društva prenosioca iz stava 1. ovog člana, ima pravo da zahtijeva od društva da otkupi njegove udjele, odnosno akcije za novčanu naknadu, koja je utvrđena ugovorom o prekograničnom pripajanju.
- (3) Na prava i obaveze nesaglasnih članova, odnosno akcionara društva prenosioca, shodno se primjenjuju odredbe člana 500. ovog zakona.
- (4) Država, kojoj pripada društvo prenosilac, odlučuje o tome ko je nesaglasni član, odnosno akcionar, koja prava i obaveze ima i isključivo je nadležna da rješava sve sporove u vezi sa ovim pravom.

Pravo članova na doplatu

Član 517

- (1) Član, odnosno akcionar privrednog društva, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, ima pravo na doplatu u skladu sa članom 501. ovog zakona.
- (2) Pravo na doplatu iz stava 1. ovog člana imaju samo oni članovi, odnosno akcionari, koji nijesu imali prava iz člana 514. ovog zakona, kao i nesaglasni članovi, odnosno akcionari, koji nijesu koristili pravo na isplatu novčane naknade iz člana 514. ovog zakona.
- (3) Pokretanje sudskog postupka, u skladu sa članom 501. ovog zakona, ne utiče na registraciju prekograničnog pripajanja. Odluka suda će obavezivati sva privredna društva, koja su nastala kao posljedica statusne promjene.

Zaštita povjerilaca

Član 518

Na zaštitu povjerilaca privrednog društva, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, shodno se primjenjuju odredbe o zaštiti povjerilaca, sadržane u članovima 504. do 507. ovog zakona.

Notarska potvrda koja prethodi registraciji pripajanja

Član 519

- (1) Na zahtjev privrednog društva, koje je registrovano na teritoriji Crne Gore, a koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, notar, u skladu sa zakonom o notarima, izdaje notarsku potvrdu o tome da su sve radnje i aktivnosti, u vezi sa pripajanjem, sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona, odnosno da su ispunjeni svi propisani formalni uslovi za pripajanje, uključujući i izvršenje obaveza prema javnim tijelima, kao i usklađenost sa posebnim sektorskim propisima.
- (2) Uz zahtjev za izdavanje notarske potvrde iz stava 1. ovog člana, privredno društvo, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja je dužno da dostavi i sljedeće dokumente i informacije:
 - 1) nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju;
 - 2) izvještaj organa uprave sa mišljenjem predstavnika zaposlenih, odnosno zaposlenih o informacijama, sadržanim u izvještaju organa uprave iz člana 513. ovog zakona;
 - 3) izvještaj revizora iz člana 514. ovog zakona;
 - 4) zamjerke i sugestije, koje se odnose na nacrt zajedničkog ugovora o pripajanju iz člana 512. stav 2. tačka 2; i
 - 5) informacije o saglasnosti skupštine društva iz člana 515. ovog zakona.
- (3) Zahtjev za izdavanje notarske potvrde iz stava 1. ovog člana i dokumenti i informacije iz stava 2. ovog člana se mogu dostaviti notarima elektronskim putem.
- (4) Prije izdavanja potvrde, notar pregleda i ispituje sve dokumente i informacije iz stava 2. ovog člana, koje su mu dostavljene.
- (5) Notar je dužan da odluči o zahtjevu za izdavanje potvrde najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema dokumenata i informacija iz stava 2. ovog člana.

(6) U slučaju da utvrdi da je postupak prekograničnog pripajanja sproveden u skladu sa ovim zakonom, notar će izdati potvrdu o tome da su sve radnje i aktivnosti, u vezi sa prekograničnim pripajanjem, sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona.

(7) Ako utvrdi da postupak prekograničnog pripajanja nije sproveden u skladu sa ovim zakonom, notar može podnosiocu zahtjeva da ostavi naknadni rok, ne duži od 45 dana, u kome je ovaj dužan da otkloni utvrđene nedostatke. Ako podnosilac zahtjeva ne otkloni nedostatke u roku koji mu je ostavio notar, odnosno ako notar nije ostavio naknadni rok za otklanjanje nedostataka, notar će donijeti odluku o odbijanju zahtjeva za izdavanje potvrde i informisaće podnosioca zahtjeva o razlozima za donošenje ovakve odluke.

(8) Notar neće izdati potvrdu ni onda kada utvrdi da je postupak prekograničnog pripajanja korišćen u krivične svrhe, ili kada se ova statusna promjena zloupotrebljava ili koristi u prevarne svrhe, radi izbjegavanja ili zaobilaženja primjene propisa. Kada relevantne činjenice i okolnosti ukazuju na to da postoji indicija da se postupak prekograničnog pripajanja koristi u nezakonite svrhe, navedene u ovom stavu, notar može da se konsultuje sa relevantnim državnim organima, kako u Crnoj Gori, tako i u državama članicama, kao i da od podnosioca zahtjeva, ali i drugih učesnika prekograničnog pripajanja, zahtijeva dostavljanje drugih dokumenata i informacija.

(9) Ako, zbog složenosti postupka prekograničnog pripajanja, ili zbog sumnje da su ispunjeni uslovi iz stava 8. ovog člana, notar nije u mogućnosti da odluči o zahtjevu u roku iz stava 5. ovog člana, dužan je da, prije isteka roka, o tome obavijesti podnosioca zahtjeva i da navede razloge, koji opravdavaju produženje roka. U tom slučaju se rok za odlučivanje o zahtjevu za izdavanje potvrde može produžiti za dodatnih 45 dana.

(10) U izuzetnim slučajevima, kada je to nužno i potrebno za donošenje odluke o zahtjevu za izdavanje potvrde, notar može da angažuje vještaka određene struke.

(11) Nakon što dobije potvrdu od notara, privredno društvo, koje je podnijelo zahtjev, mora da je objavi u roku od pet dana na svojoj internet stranici, ako je ima, i da je dostavi registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra.

Registracija prekograničnog pripajanja

Član 520

(1) Ako je društvo sticalac registrovano u Crnoj Gori, upis prekograničnog pripajanja u nadležni registar se vrši u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije. Uz registracionu prijavu, obavezno se podnose:

- 1) notarska potvrda iz člana 519. ovog zakona;
- 2) potvrde nadležnih organa drugih država članica, u kojima su registrovana društva prenosiloci, koja učestvuju u postupku prekograničnog pripajanja o ispunjenosti uslova za prekogranično pripajanje u skladu sa pravom tih država;
- 3) ugovor o prekograničnom pripajanju, odobren od strane skupštine svakog od društava prenosilaca.

(2) Prilikom utvrđivanja formalnih uslova za registraciju, nadležni organ za registraciju je dužan da utvrdi da li je svako privredno društvo, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, usvojilo istovjetan zajednički ugovor o prekograničnom pripajanju.

(3) Nadležni organ za registraciju je u obavezi da bez odlaganja, nadležnom organu druge države članice, u kojoj je registrovano društvo prenosilac, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, dostavi obavještenje o registraciji iz stava 1. ovog člana.

(4) Ako je društvo prenosilac registrovano u Crnoj Gori, registracija brisanja tog društva iz registra, koji vodi nadležni organ za registraciju, vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, s tim što se registracija brisanja ne može izvršiti prije prijema obavještenja o izvršenoj registraciji prekograničnog pripajanja od strane organa, nadležnog za registraciju u državi članici, u kojoj je registrovano društvo sticalac.

Momentat stupanja na snagu prekograničnog pripajanja

Član 521

(1) Ako je društvo sticalac registrovano u Crnoj Gori, prekogranično pripajanje stupa na snagu danom registracije pripajanja u registru, koji vodi nadležni organ za registraciju, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(2) Ako je društvo prenosilac registrovano u Crnoj Gori, prekogranično pripajanje stupa na snagu prema pravu države, u kojoj je registrovano društvo sticalac.

Upis podataka u registar

Član 522

(1) Ako je društvo sticalac registrovano u Crnoj Gori, u nadležni registar se obavezno upisuje da je to društvo nastalo kao pravna posljedica sprovođenja statusne promjene prekograničnog pripajanja, kao i datum kada je to društvo upisano u registar.

(2) Ako je društvo prenosilac registrovano u Crnoj Gori, u nadležni registar se obavezno upisuje da je to društvo izbrisano iz registra, kao pravna posljedica statusne promjene prekograničnog pripajanja, kao i datum kada je to društvo izbrisano iz registra.

(3) Ako je neko od privrednih društava, koje je učestvovalo u statusnoj promjeni, registrovano u Crnoj Gori, u nadležni registar se obavezno upisuju registracioni broj, poslovno ime i pravni oblik svakog od učestvujućih društava, bez obzira na to da li je društvo sticalac ili društvo prenosilac, odnosno da li je društvo registrovano u Crnoj Gori ili u nekoj državi članici.

Pravne posljedice prekograničnog pripajanja

Član 523

(1) Pravne posljedice prekograničnog pripajanja proizvode dejstva danom stupanja na snagu prekograničnog pripajanja u skladu sa članom 521. ovog zakona.

(2) Na pravne posljedice prekograničnog pripajanja shodno se primjenjuje član 499. ovog zakona o pravnim posljedicama statusne promjene.

(3) Ako je za prenos imovine i obaveza sa društva prenosioca na društvo sticaoca, u skladu sa propisima država članica, u kojima su registrovana društva koja učestvuju u pripajanju, potrebno

ispuniti posebne uslove, odnosno postupke i procedure, da bi taj prenos proizveo pravno dejstvo prema trećim licima, te uslove, odnosno postupke i procedure ispunjava društvo sticalac.

Pojednostavljeni postupci prekograničnog pripajanja

Član 524

(1) Kada u prekograničnom pripajanju učestvuje društvo sticalac, koje je jedini član društva prenosioca, ili ako je jedno fizičko ili pravno lice, direktno ili indirektno, jedini član svakog društva, koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju ne sadrži podatke iz člana 511. stav 2. tačke 2), 3), 4) i 13) ovog zakona.

(2) U slučajevima iz stava 1. ovog člana, ne sačinjava se izvještaj revizora o pripajanju iz člana 404. ovog zakona, a članovi društva prenosioca ne postaju članovi društva sticaoca.

(3) Društvo prenosilac, u slučajevima iz stava 1. ovog člana, ne sačinjava izvještaj organa uprave iz člana 513. ovog zakona, a njegova skupština ne donosi odluku o usvajanju zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju iz člana 515. stava 1.

(4) Kada u prekograničnom pripajanju učestvuje društvo sticalac, koje je registrovano u Crnoj Gori i koje ima najmanje 90% udjela, odnosno akcija u društvu prenosiocu, ali ne i sve udjele, odnosno akcije i druge hartije od vrijednosti, koje daju pravo glasa, primjenjuju se odredbe člana 495. ovog zakona.

Ništavost registracije prekograničnog pripajanja

Član 525

(1) Nakon stupanja na snagu prekograničnog pripajanja, punovažnost sprovedene statusne promjene se ne može osporavati.

(2) Stav 1. ovog člana ne utiče na pravo nadležnih organa Crne Gore da, nakon stupanja na snagu prekograničnog pripajanja, izriču mjere i sankcije, koje su u vezi sa prevencijom i borbom protiv finansiranja terorizma, krivičnim, socijalnim, poreskim i izvršnim pravom.

Odgovornost za štetu

Član 526

Na odgovornost članova odbora direktora, odnosno članova upravnog odbora i nezavisnog revizora, koji je sačinio izvještaj iz člana 514. ovog zakona primjenjuje se član 507. ovog zakona.

ODJELJAK D

PODJELA

1. OSNOVNE ODREDBE

Vrste podjele

Član 527

Podjele privrednih društava obuhvataju potpune podjele i djelimične podjele.

Potpune podjele

Član 528

(1) Potpuna podjela privrednih društava može biti: podjela uz osnivanje, podjela uz pripajanje i mješovita podjela.

(2) Podjela uz osnivanje je statusna promjena gdje jedno privredno društvo (društvo prenosilac), koje prestaje da postoji bez sprovođenja postupka likvidacije, prenosi cjelokupnu imovinu i obaveze na dva ili više novoosnovanih društava kapitala (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca daju udjeli, odnosno akcije u društvima sticaocima.

(3) Podjela uz pripajanje je statusna promjena gdje jedno privredno društvo (društvo prenosilac), koje prestaje da postoji bez sprovođenja postupka likvidacije, prenosi cjelokupnu imovinu i obaveze na dva ili više postojećih društava kapitala (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca daju udjeli, odnosno akcije u društvima sticaocima.

(4) Mješovita podjela je statusna promjena gdje jedno privredno društvo (društvo prenosilac), koje prestaje da postoji bez sprovođenja postupka likvidacije, prenosi cjelokupnu imovinu i obaveze na najmanje jedno novoosnovano društvo kapitala i najmanje jedno postojeće društvo kapitala (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca, daju udjeli, odnosno akcije u društvima sticaocima.

Djelimična podjela

Član 529

(1) Djelimična podjela (odvajanje) privrednih društava može biti: odvajanje uz osnivanje, odvajanje uz pripajanje i mješovito odvajanje.

(2) Odvajanje uz osnivanje je statusna promjena gdje jedno privredno društvo (društvo prenosilac) prenosi dio imovine i obaveza na jedno ili više novoosnovanih privrednih društava (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca daju udjeli, odnosno akcije, u društvima sticaocima.

(3) Odvajanje uz pripajanje je statusna promjena gdje jedno privredno društvo (društvo prenosilac) prenosi dio imovine i obaveza na jedno ili više postojećih privrednih društava (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca daju udjeli, odnosno akcije, u društvima sticaocima.

(4) Mješovito odvajanje je statusna promjena gdje jedno privredno društvo (društvo prenosilac) prenosi dio imovine i obaveza na najmanje jedno novoosnovano privredno društvo i najmanje

jedno postojeće privredno društvo (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca daju udjeli, odnosno akcije u društvima sticaocima.

(5) Djelimičnom podjelom društvu prenosiocu ne prestaje pravni subjektivitet.

2. POSTUPAK PODJELE

Nacrt plana podjele

Član 530

(1) Ako samo jedno društvo učestvuje u statusnoj promjeni podjele, odbor direktora, odnosno upravni odbor društva prenosioca priprema i usvaja nacrt plana podjele.

(2) Ako u statusnoj promjeni podjele učestvuje više privrednih društava, odbor direktora, odnosno upravni odbor svakog društva, koje učestvuje u podjeli, pripremaju i usvajaju nacrt plana podjele.

(3) Nacrt plana podjele sadrži naročito:

- 1) poslovno ime društva prenosioca, kao i poslovno ime svakog društva sticaoca, koje će nastati kao posljedica sprovođenja podjele ili koje već postoji;
- 2) podatke o srazmjeri zamjene udjela, odnosno akcija, kao i visinu novčanog plaćanja ako postoji;
- 3) način preuzimanja udjela, odnosno akcija u društvima sticaocima;
- 4) datum od koga sticaoci udjela, odnosno akcija stiču pravo učešća u dobiti i svi posebni uslovi, koji utiču na ostvarivanje tog prava;
- 5) datum od koga se pravni poslovi i pravne radnje društva prenosioca smatraju, u računovodstvene svrhe, transakcijama društva sticaoca;
- 6) prava koja društvo sticalac daje članovima društva prenosioca, koji imaju posebna prava, kao i imaoima drugih hartija od vrijednosti, odnosno mjere, koje se u odnosu na ta lica predlažu;
- 7) sve posebne pogodnosti, koje se odobravaju članovima organa društava prenosioca i društva sticaoca;
- 8) detaljan opis imovine i obaveza društva prenosioca i izjavu o tome kako će ta imovina i obaveze biti raspoređeni društvima sticaocima;
- 9) koju imovinu će zadržati društvo prenosioc u slučaju djelimične podjele;
- 10) raspodjela akcija, odnosno udjela, članovima društva prenosioca u društvima sticaocima, kao i kriterijum, na kome je ta raspodjela zasnovana;
- 11) osnivački akt, odnosno statut svakog novoosnovanog društva sticaoca, kao i predlog odluke o izmjenama i dopunama osnivačkog akta, odnosno statuta društva prenosioca i/ili postojećeg društva sticaoca;
- 12) pravni tretman imovine i obaveza, koje nijesu izričito raspodijeljene društvima, koja učestvuju u ovoj statusnoj promjeni, bez obzira na to da li su poznati ili nijesu poznati u momentu sačinjavanja nacrta plana podjele, kao i bez obzira na to kada su nastali;
- 13) visinu novčane naknade, koja se nudi nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima u skladu sa članom 500. ovog zakona i rok u kome će biti isplaćena, pri čemu taj rok ne može biti duži od dva mjeseca.

(4) Plan podjele mora biti sastavljen u pisanoj formi i ovjerava se u skladu sa zakonom kojim se uređuje ovjera potpisa.

Shodna primjena

Član 531

Na statusnu promjenu podjele se shodno primjenjuju odredbe ovog zakona o pripajanju.

Odgovornost društva sticaoca za obaveze društva prenosioca

Član 532

(1) Obaveze društva prenosioca prelaze na društvo sticaoca u skladu sa planom podjele i društvo sticalac postaje novi dužnik u pogledu tih obaveza.

(2) Ako društvo sticalac iz stava 1. ovog člana ne izmiri preuzetu obavezu, solidarno odgovaraju ostala društva sticaoci.

(3) Odgovornost svakog od ostalih društava sticalaca u smislu stava 2. ovog člana je ograničena do vrijednosti neto imovine koju su ta društva preuzela u postupku podjele.

Neraspoređena imovina i obaveze

Član 533

(1) Imovina društva prenosioca prestalog podjelom koja planom podjele nije prenijeta nijednom društvu sticaocu, niti se tumačenjem tog plana može odrediti kojem društvu sticaocu se ta imovina ima prenijeti, prenosi se svakom od društava sticalaca, srazmjerno učešću imovine koja je na njih prenijeta, umanjenoj za preuzete obaveze, u ukupnoj neto imovini društva, prestalog podjelom.

(2) Za obaveze društva prenosioca, prestalog podjelom, koje planom podjele nijesu raspoređene nijednom društvu sticaocu, niti se tumačenjem tog plana može odrediti kojem društvu sticaocu se imaju raspodijeliti, solidarno odgovara svako društvo sticalac, do iznosa razlike između vrijednosti imovine, koja je na to društvo prenijeta i obaveza koje je to društvo preuzelo.

ODJELJAK E

PREKOGRANIČNE PODJELE

1. OSNOVNE ODREDBE

Pojam prekogranične podjele

Član 534

- (1) Prekograniczne podjele su postupci statusnih promjena u kojima učestvuju dva ili više društava kapitala, od kojih je najmanje jedno valjano osnovano po pravu Crne Gore, a najmanje jedno valjano osnovano po pravu druge države članice.
- (2) Prekograniczne podjele obuhvataju potpunu podjelu, djelimičnu podjelu i podjelu uz izdvajanje.
- (3) Potpuna podjela je prekogranična statusna promjena gdje jedno društvo kapitala (društvo prenosilac), koje prestaje da postoji bez sprovođenja postupka likvidacije, prenosi cjelokupnu imovinu i obaveze na dva ili više novoosnovanih društava kapitala (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca, daju udjeli, odnosno akcije u društvima sticaocima.
- (4) Djelimična podjela je prekogranična statusna promjena gdje jedno društvo kapitala (društvo prenosilac) prenosi dio imovine i obaveza na dva ili više novoosnovanih društava kapitala (društva sticaoci), pri čemu se članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca, daju udjeli, odnosno akcije u društvima sticaocima, društvu prenosiocu ili zajedno društvima sticaocima i društvu prenosiocu.
- (5) Podjela uz odvajanje je prekogranična statusna promjena, kod koje jedno društvo kapitala (društvo prenosilac) prenosi dio imovine i obaveza na jedno ili više novoosnovanih društava kapitala (društva sticaoci), pri čemu se društvu prenosiocu daju udjeli, odnosno akcije, u društvima sticaocima.
- (6) Kod potpune i djelimične podjele, pored udjela, odnosno akcija u društvima sticaocima, članovima, odnosno akcionarima društva prenosioca može biti izvršeno i novčano plaćanje, ali ukupan iznos tih plaćanja ne može preći 10% ukupne nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti udjela, odnosno akcija koje stiču članovi društva prenosioca.
- (7) Odredbe ovog odjeljka će se primjenjivati i u slučaju da država članica jednog ili više društava koja učestvuju u postupku prekogranične potpune ili djelimične podjele dozvoljava da plaćanje iz stava 6. ovog člana bude veće od 10% ukupne nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti udjela, odnosno akcija koje stiču članovi društva prenosioca.
- (8) Društvo prenosilac u smislu ovog odjeljka je društvo kapitala koje prenosi svu svoju imovinu i obaveze na dva ili više društava kapitala u slučaju potpune podjele, ili prenosi dio svoje imovine i obaveza na dva ili više društava kapitala u slučaju djelimične podjele i podjele uz odvajanje.
- (9) Društvo sticalac je društvo kapitala koje je osnovano kao posljedica sprovođenja postupka prekogranične podjele.

Domen primjene

Član 535

- (1) Svako društvo kapitala koje učestvuje u postupku prekogranične podjele mora imati registrovano sjedište, sjedište uprave ili glavno mjesto poslovanja u Crnoj Gori ili državama članicama.

- (2) U postupcima prekograničnih podjela ne mogu učestvovati:
- 1) društva za upravljanje investicionim fondovima i investicioni fondovi;
 - 2) društva kapitala, u odnosu na koja je pokrenut postupak likvidacije;
 - 3) društva kapitala, u odnosu na koja je otvoren stečajni postupak, osim ukoliko je prekogranična podjela predviđena kao mjera reorganizacije;
 - 4) banke koje se nalaze u postupku restrukturiranja.
- (3) Odredbe o prekograničnim podjelama se primjenjuju na odgovarajući način i ako je društvo prenosilac društvo kapitala osnovano i ima registrovano sjedište u državi, koja nije država članica, pod uslovom da je društvo sticalac valjano osnovano po pravu Crne Gore i ima registrovano sjedište, sjedište uprave ili glavno mjesto poslovanja u Crnoj Gori.
- (4) Ako odredbama ovoga odjeljka zakona nije drugačije propisano, na prekogranične podjele shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona, koje se odnose na statusne promjene podjele i odvajanja.

Primjena nacionalnog prava

Član 536

- (1) Ako je društvo prenosilac osnovano i registrovano u Crnoj Gori, propisi Crne Gore će se primjenjivati na cjelokupan postupak prekogranične podjele, koji prethodi izdavanju notarske potvrde iz člana 545. ovog zakona.
- (2) Ako je društvo sticalac osnovano i registrovano u Crnoj Gori, propisi Crne Gore će se primjenjivati na postupak prekogranične podjele, koji slijedi nakon dostavljanja potvrde nadležnog organa strane države, shodno članu 545. ovog zakona.

2. POSTUPAK PREKOGRANIČNE PODJELE

Nacrt plana prekogranične podjele

Član 537

- (1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor društva prenosioca, priprema i usvaja nacrt plana prekogranične podjele.
- (2) Nacrt plana prekogranične podjele sadrži naročito:
- 1) pravni oblik, poslovno ime i registrovano sjedište društva prenosioca, kao i pravni oblik, poslovno ime i registrovano sjedište za svako društvo sticaoca, koje će nastati kao posljedica sprovođenja prekogranične podjele;
 - 2) podatke o srazmjeri zamjene udjela, odnosno akcija, kao i visinu novčanog plaćanja ako postoji;
 - 3) način preuzimanja udjela, odnosno akcija u društvima sticaocima ili društvu prenosiocu;
 - 4) vremenski plan odvijanja postupka prekogranične podjele;
 - 5) datum od koga sticaoci udjela, odnosno akcija stiču pravo učešća u dobiti i svi posebni uslovi, koji utiču na ostvarivanje tog prava;

- 6) datum od koga se pravni poslovi i pravne radnje društva prenosioca smatraju, u računovodstvene svrhe, transakcijama društva sticaoca;
- 7) očekivane posljedice prekogranične podjele na zaposlene;
- 8) prava, koja društvo sticalac daje članovima društva prenosioca, koji imaju posebna prava, kao i imaoima drugih hartija od vrijednosti, odnosno mjere, koje se u odnosu na ta lica predlažu;
- 9) sve posebne pogodnosti, koje se odobravaju članovima nadležnih organa društva prenosioca;
- 10) osnivački akt, odnosno statut svakog društva sticaoca, kao i predlog odluke o izmjenama i dopunama osnivačkog akta, odnosno statuta društva sticaoca u slučaju djelimične podjele i podjele uz odvajanje;
- 11) ako je to potrebno, informacije o postupcima, kojima se određuju uslovi za učešće zaposlenih u odlučivanju i ostvarivanju drugih prava u društvu sticaocu, u skladu sa propisima, kojima se uređuje učešće zaposlenih u odlučivanju;
- 12) detaljan opis imovine i obaveza društva prenosioca i izjavu o tome kako će ta imovina i obaveze biti raspoređeni društvima sticaocima, koju imovinu će zadržati društvo prenosioc u slučaju djelimične podjele i podjele uz odvajanje;
- 13) pravni tretman imovine i obaveza, koji nijesu izričito raspodijeljeni društvima, koja učestvuju u ovoj statusnoj promjeni, bez obzira na to da li su poznati ili nijesu poznati u momentu sačinjavanja nacrtu plana prekogranične podjele, kao i bez obzira na to kada su nastali;
- 14) procjena vrijednosti imovine i obaveza, koje će biti raspoređene svakom od društava, koja učestvuju u postupku prekogranične podjele;
- 15) raspodjela akcija, odnosno udjela, članovima društva prenosioca u društvima sticaocima, društvu prenosiocu ili i u društvima prenosiocima i društvu sticaocu, kao i kriterijum, na kome je ta raspodjela zasnovana;
- 15) datume finansijskih izvještaja društva prenosioca, koji predstavljaju osnov za prekograničnu podjelu;
- 16) visinu novčane naknade, koja se nudi nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima, u skladu sa članom 542. ovog zakona i rok u kome će biti isplaćena, pri čemu taj rok ne može biti duži od dva mjeseca;
- 17) prava, koja se nude povjeriocima, poput garancije i zaloge.

Izvještaj organa uprave

Član 538

- (1) Odbor direktora u jednodomnom, odnosno izvršni odbor, u dvodomnom sistemu upravljanja društva prenosioca, dužan je da sačini izvještaj o prekograničnoj podjeli za članove društva i zaposlene, u kome daje objašnjenje i opravdanje pravnih i ekonomskih aspekata prekogranične podjele, njen uticaj na zaposlene i buduće poslovanje društva.
- (2) Izvještaj iz stava 1 ovog člana mora da sadrži poseban dio za članove i poseban dio za zaposlene društva. Privredno društvo može da odluči da sačini jedan izvještaj, koji se sastoji iz dva dijela ili da sačini dva izvještaja, jedan za članove, a drugi za zaposlene.
- (3) Dio izvještaja koji se odnosi na članove mora naročito da objasni sljedeće:

- 1) novčanu naknadu, koja se nudi nesaglasnim članovima i metod koji je korišćen za njeno utvrđivanje;
 - 2) srazmjeru zamjene akcija, odnosno udjela i metod koji je korišćen za njeno utvrđivanje;
 - 3) posljedice prekogranične podjele na članove, odnosno akcionare;
 - 4) prava, dostupna članovima, odnosno akcionarima, sadržana u članovima 502. i 503. ovog zakona.
- (4) Dio izvještaja koji se odnosi na članove društva nije obavezan ako se sa tim saglase svi članovi društva.
- (5) Jednočlana privredna društva ne moraju da sačinjavaju dio izvještaja, koji se odnosi na članove.
- (6) Dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene, mora naročito da objasni sljedeće:
- 1) posljedice prekogranične podjele na radne odnose sa zaposlenima i eventualne mjere za zaštitu tih odnosa;
 - 2) bilo koja značajnija promjena uslova zaposlenja ili mjesta poslovanja privrednog društva;
 - 3) na koji način faktori, navedeni u tačkama 1) i 2) ovog stava, utiču na zavisna društva privrednog društva, koje učestvuje u prekograničnoj podjeli.
- (7) Dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene, ne mora da se sačini, ako društvo prenosilac i sva njegova zavisna društva nemaju zaposlenih, van članova odbora direktora, odnosno izvršnog odbora.
- (8) Ako su se članovi društva saglasili sa tim da se ne sačinjava dio izvještaja, koji se odnosi na članove u skladu sa stavom 4. ovog člana i ako se ne sačinjava dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene u skladu sa stavom 7. ovog člana, onda izvještaj organa uprave nije potreban.
- (9) Izvještaj ili izvještaje iz prethodnih stavova društvo prenosilac objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavlja ih registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije 42 dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o pripajanju.
- (10) Kada odbor direktora, odnosno izvršni odbor, primi mišljenje predstavnika zaposlenih, odnosno zaposlenih, o informacijama, sadržanim u izvještaju organa uprave, ono će se kao dodatak pripojiti izvještaju organu uprave i tako će biti javno dostupan članovima društva.

Izvještaj revizora

Član 539

- (1) Nadležni sud, u vanparničnom postupku, na zahtjev društva prenosioca, imenuje revizora, radi revizije nacрта plana prekogranične podjele.
- (2) Revizor iz stava 1. ovog člana ne smije biti povezan sa društvom prenosiocem na način koji može da utiče na njegovu nezavisnost i nepristrasnost.
- (3) Izvještaj revizora iz stava 1. ovog člana društvo prenosilac objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavlja ga registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet

stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o prekograničnoj podjeli.

(4) Izvještaj revizora o prekograničnoj podjeli se ne sačinjava ako se svi članovi svakog društva, koje učestvuje u postupku prekogranične podjele, izričito saglase sa tim.

(5) Izvještaj revizora se sačinjava u pisanoj formi i mora da sadrži mišljenje o tome da li su novčana naknada nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima i srazmjera, u skladu sa kojom se vrši zamjena udjela, odnosno akcija, pravične i primjerene. Prilikom utvrđivanja pravičnosti i primjerenosti novčane naknade, revizor uzima u obzir tržišnu vrijednost udjela, odnosno akcija prije najave sprovođenja statusne promjene, ili vrijednost učestvujućih privrednih društava bez uticaja predložene statusne promjene, utvrđenu u skladu sa opšteprihvaćenim metodima procjene. U izvještaju, revizor je dužan da navede naročito:

1) koji su metodi procjene vrijednosti primijenjeni, prilikom utvrđivanja srazmjere zamjene udjela, odnosno akcija;

2) koji su metodi procjene vrijednosti primijenjeni, prilikom utvrđivanja novčane naknade članovima, odnosno akcionarima;

3) da li su metodi, korišćeni za utvrđivanje srazmjere zamjene udjela, odnosno akcija i vrijednosti novčane naknade primjereni okolnostima tog slučaja, koja se vrijednost dobija korišćenjem tih metoda, kakav je značaj metoda, koje su korišćene za izračunavanje vrijednosti, kao i da, u slučaju da su privredna društva, koja učestvuju u prekograničnoj podjeli, koristila različite metode, navede da li je korišćenje različitih metoda bilo opravdano; i

4) koje okolnosti su otežavale procjenu vrijednosti i obavljanje revizije, ako ih je bilo.

(6) Revizor ima pravo da od društva prenosioca dobije sve informacije, potrebne za izvršavanje svojih dužnosti.

Objavljivanje

Član 540

(1) Plan prekogranične podjele društvo sticalac objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavlja registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o prekograničnoj podjeli.

(2) Uz plan prekogranične podjele, na isti način objavljuju se i:

1) obavještenje članovima, povjeriocima i predstavnicima zaposlenih, odnosno zaposlenima da mogu društvu prenosiocu, najkasnije pet dana prije dana sjednice skupštine, na kojoj se glasa o statusnoj promjeni, da pošalju zamjerke i sugestije, koje se odnose na nacrt plana prekogranične podjele;

2) izvještaj revizora o prekograničnoj podjeli.

(3) U slučaju objavljivanja izvještaja revizora o prekograničnoj podjeli, privredno društvo može da odluči da određene djelove izvještaja ne objavi, ali samo ako oni sadrže povjerljive informacije, koje predstavljaju poslovnu tajnu.

Saglasnost skupštine

Član 541

- (1) Skupština društva prenosioca, nakon upoznavanja sa izvještajima iz članova 538. i 539. ovog zakona, kao i mišljenjem predstavnika zaposlenih na izvještaj iz člana 538. ovog zakona, ako je dostavljeno, donosi odluku o tome da se usvoji nacrt plana prekogranične podjele i da se izmijeni osnivački akt, odnosno statut društva.
- (2) Skupština društva prenosioca ima pravo da sprovođenje podjele uslovi hitnim postizanjem sporazuma o načinu učestvovanja zaposlenih u odlučivanju u društvu sticaocu.
- (3) Odluka iz stava 1 se donosi tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih članova, odnosno akcionara. Osnivačkim aktom, odnosno statutom, se može predvidjeti veća većina, ali ne veća od 90% glasova prisutnih članova, odnosno akcionara.
- (4) Odluka skupštine društva o usvajanju nacrta prekogranične podjele ne može se pobijati:
 - 1) zbog nepravilno utvrđene srazmjere udjela, odnosno akcija;
 - 2) zbog nepravilno utvrđene vrijednosti novčane naknade nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima; ili
 - 3) ako informacije, date u vezi sa srazmjerom udjela, odnosno akcija ili novčanom naknadom nijesu u skladu sa zakonom.

Prava nesaglasnih članova

Član 542

- (1) Član, odnosno akcionar društva prenosioca, koji je na skupštinskoj sjednici bio uzdržan ili je glasao protiv odluke o usvajanju nacrta plana prekogranične podjele, se smatra nesaglasnim članom, odnosno akcionarom, u smislu ovog zakona.
- (2) Nesaglasni član, odnosno akcionar društva prenosioca iz stava 1 ovog člana, ima pravo da zahtijeva od društva da otkupi njegove udjele, odnosno akcije za novčanu naknadu, koja je utvrđena planom prekogranične podjele.
- (3) Na prava i obaveze nesaglasnih članova, odnosno akcionara društva prenosioca, shodno se primjenjuju odredbe članova 205. do 207. ovog zakona.
- (4) Država, kojoj pripada društvo prenosioc, odlučuje o tome ko je nesaglasni član, odnosno akcionar, koja prava i obaveze ima i isključivo je nadležna da rješava sve sporove u vezi sa ovim pravom.

Pravo članova na doplatu

Član 543

- (1) Član, odnosno akcionar društva prenosioca ima pravo na doplatu, u skladu sa članom 501. ovog zakona.
- (2) Pravo na doplatu iz stava 1 ovog člana imaju samo oni članovi, odnosno akcionari, koji nijesu imali prava iz člana 542. ovog zakona, kao i nesaglasni članovi, odnosno akcionari, koji nijesu koristili pravo na isplatu novčane naknade iz člana 542. ovog zakona.

(3) Pokretanje sudskog postupka u skladu sa članom 501. ovog zakona ne utiče na registraciju prekogranične podjele. Odluka suda će obavezivati sva društva sticaoce, a u slučaju djelimične podjele i društva prenosioca.

Zaštita povjericilaca

Član 544

Na zaštitu povjericilaca društva prenosioca, u slučaju sprovođenja postupka prekogranične podjele, shodno se primjenjuju odredbe o zaštiti povjericilaca, sadržane u članovima 501. do 505. ovog zakona.

Notarska potvrda, koja prethodi registraciji podjele

Član 545

(1) Na zahtjev društva prenosioca, koje je registrovano na teritoriji Crne Gore, a koje učestvuje u postupku prekogranične podjele, notar, u skladu sa zakonom o notarima, izdaje notarsku potvrdu o tome da su sve radnje i aktivnosti, u vezi sa podjelom, sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona, odnosno da su ispunjeni svi formalni propisani uslovi za podjelu, uključujući i izvršenje obaveza prema javnim tijelima, kao i usklađenost sa posebnim sektorskim propisima.

(2) Uz zahtjev za izdavanje notarske potvrde iz stava 1 ovog člana, društvo prenosioc je dužno da dostavi i sljedeće dokumente i informacije:

- 1) nacrt plana prekogranične podjele;
- 2) izvještaj organa uprave sa mišljenjem predstavnika zaposlenih, odnosno zaposlenih o informacijama, sadržanim u izvještaju organa uprave iz člana 538. ovog zakona;
- 3) izvještaj revizora iz člana 539. ovog zakona;
- 4) zamjerke i sugestije, koje se odnose na nacrt plana prekogranične podjele iz člana 540., stav 2., tačka 1.; i
- 5) informacije o saglasnosti skupštine društva iz člana 541. ovog zakona.

(3) Zahtjev za izdavanje notarske potvrde iz stava 1 ovog člana i dokumenti i informacije iz stava 2. ovog člana se mogu dostaviti notaru elektronskim putem.

(4) Prije izdavanja potvrde, notar pregleda i ispituje sve dokumente i informacije iz stava 2. ovog člana, koje su mu dostavljene.

(5) Notar je dužan da odluči o zahtjevu za izdavanje potvrde, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema dokumenata i informacija iz stava 2. ovog člana.

(6) U slučaju da utvrdi da je postupak prekogranične podjele sproveden u skladu sa ovim zakonom, notar će izdati potvrdu o tome da su sve radnje i aktivnosti, u vezi sa podjelom, sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona.

(7) Ako utvrdi da postupak prekogranične podjele nije sproveden u skladu sa ovim zakonom, notar može podnosiocu zahtjeva da ostavi naknadni rok, ne duži od 45 dana, u kome je ovaj dužan da otkloni utvrđene nedostatke. Ako podnosioc zahtjeva ne otkloni nedostatke u roku, koji mu je ostavio notar, odnosno ako notar nije ostavio naknadni rok za otklanjanje nedostataka,

notar će donijeti odluku o odbijanju zahtjeva za izdavanje potvrde i informisaće podnosioca zahtjeva o razlozima za donošenje ovakve odluke.

(8) Notar neće izdati potvrdu ni onda kada utvrdi da je postupak prekogranične podjele korišćen u krivične svrhe, ili kada se ova statusna promjena zloupotrebljava ili koristi u prevarne svrhe, radi izbjegavanja ili zaobilaženja primjene propisa. Kada relevantne činjenice i okolnosti ukazuju na to da postoji indicija da se postupak prekogranične podjele koristi u nezakonite svrhe, navedene u ovom stavu, notar može da se konsultuje sa relevantnim državnim organima, kako u Crnoj Gori, tako i u državama, kojima pripadaju društva sticaoci, kao i da od podnosioca zahtjeva traži dostavljanje drugih dokumenata i informacija.

(9) Ako zbog složenosti postupka prekogranične podjele, ili zbog sumnje da su ispunjeni uslovi iz stava 8. ovog člana, notar nije u mogućnosti da odluči o zahtjevu u roku iz stava 5. ovog člana, dužan je, prije isteka roka, da o tome obavijesti podnosioca zahtjeva i da navede razloge za produženje roka. U tom slučaju se rok za odlučivanje o zahtjevu za izdavanje potvrde može produžiti za dodatnih 45 dana.

(10) U izuzetnim slučajevima, kada je to nužno i potrebno za donošenje odluke o zahtjevu za izdavanje potvrde, notar može da angažuje vještaka određene struke.

(11) Društvo prenosilac je u obavezi da, nakon dobijanja potvrde od notara, istu u roku od pet dana objavi na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavi registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra.

Registracija prekogranične podjele i društva sticaoca

Član 546

(1) Ako je planom prekogranične podjele predviđeno da društvo sticalac bude privredno društvo, registrovano u Crnoj Gori, registracija prekogranične podjele i upis društva sticaoca u registar privrednih subjekata se vrši u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(2) Registracionu prijavu za registraciju prekogranične podjele i upis društva sticaoca podnosi društvo prenosilac. Uz prijavu, obavezno se dostavljaju sljedeći dokumenti:

1) potvrda nadležnog organa države članice, kojoj pripada društvo prenosilac o ispunjenosti uslova za prekograničnu podjelu u skladu sa pravom te države;

2) plan prekogranične podjele, odobren od strane skupštine društva prenosioca.

(3) Organ nadležan za registraciju upisuje društvo sticaoca u registar nakon što utvrdi da li su ispunjeni svi formalni uslovi za osnivanje društva sticaoca u skladu sa propisima Crne Gore, kao i uslovi za okončanje postupka prekogranične podjele.

(4) Organ nadležan za registraciju je u obavezi da, bez odlaganja, nadležnom organu druge države članice, u kojoj je registrovano društvo prenosilac, koje učestvuje u postupku prekogranične podjele, dostavi obavještenje o registraciji iz stava 1. ovog člana.

(5) Ako je društvo prenosilac registrovano u Crnoj Gori, registracija brisanja tog društva iz registra privrednih subjekata vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, s tim što se registracija brisanja ne može izvršiti prije prijema obavještenja o izvršenoj registraciji prekogranične potpune podjele od strane organa nadležnog za registraciju svake države članice, u kojoj je registrovano društvo sticalac.

Upis podataka u registar

Član 547

- (1) Ako je društvo sticalac registrovano u Crnoj Gori, u registar privrednih subjekata se obavezno upisuje da je to društvo nastalo kao pravna posljedica sprovođenja statusne promjene prekogranične podjele, kao i datum kada je to društvo upisano u registar.
- (2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, nadležni organ za registraciju je u obavezi da obavijesti nadležni registar u državi, u kojoj je registrovano društvo prenosilac, o registraciji društva sticaoca.
- (2) Ako je društvo prenosilac registrovano u Crnoj Gori, u registar privrednih subjekata se obavezno upisuje da je to društvo izbrisano iz registra, kao pravna posljedica statusne promjene prekogranične potpune podjele, kao i datum kada je to društvo izbrisano iz registra.
- (4) Ako je neko od privrednih društava, koje je učestvovalo u statusnoj promjeni, registrovano u Crnoj Gori, u registar privrednih subjekata se obavezno upisuju registracioni broj, poslovno ime i pravni oblik svakog od učestvujućih društava, bez obzira na to da li je društvo sticalac ili društvo prenosilac, odnosno da li je društvo registrovano u Crnoj Gori ili u nekoj državi članici.

Momenat stupanja na snagu prekogranične podjele

Član 548

- (1) Ako je društvo prenosilac registrovano u Crnoj Gori, prekogranična podjela stupa na snagu danom kada nadležni organ za registraciju primi obavještenje od nadležnog organa za registraciju strane države da je registrovano društvo sticalac. Ako ima više društava sticalaca, onda prekogranična podjela stupa na snagu danom kada nadležni organ za registraciju primi posljednje obavještenje od nadležnog organa za registraciju strane države da je registrovano društvo sticalac.
- (2) Po prijemu obavještenja iz stava 1 ovog člana, nadležni organ za registraciju je dužan da, bez odlaganja, obavijesti nadležni strani organ za registraciju svakog društva sticaoca o brisanju iz registra društva prenosioaca u slučaju potpune prekogranične podjele, kao i o momentu stupanja na snagu prekogranične podjele.
- (3) Ako je društvo sticalac registrovano u Crnoj Gori, prekogranična podjela stupa na snagu danom, određenim zakonodavstvom države članice, kojoj pripada društvo prenosilac.

Pravne posljedice prekogranične podjele

Član 549

- (1) Pravne posljedice prekogranične podjele proizvode dejstva danom stupanja na snagu prekograničnog pripajanja u skladu sa članom 548. ovog zakona.
- (2) Na pravne posljedice prekogranične potpune i djelimične podjele shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o pravnim posljedicama statusne promjene.
- (3) Pravne posljedice prekogranične podjele uz odvajanje su:

1. dio imovine i obaveza društva prenosioca prelaze na jedno ili više društava sticalaca, dok preostali dio imovine i obaveza zadržava društvo prenosilac, u skladu sa usvojenim prekograničnim planom podjele;
2. akcije, odnosno udjeli društva sticaoca postaju akcije, odnosno udjeli društva prenosioca;
3. prava i obaveze društva prenosioca, koje proizilaze iz ugovora o radu, koji važe na dan stupanja na snagu prekogranične podjele, a koji planom podjele pripadaju društvu ili društvima sticaocima, smatraju se prenijetim na društvo ili društva sticaoce.

(4) Na neraspoređenu imovinu i obaveze društva prenosioca u slučaju sprovođenja prekogranične podjele shodno se primjenjuje član 533. ovog zakona.

(5) Ako je, za prenos imovine i obaveza sa društva prenosioca na društvo sticaoca, u skladu sa propisima država članica u kojima su registrovana društva koja učestvuju u podjeli, potrebno ispuniti posebne uslove, odnosno postupke i procedure da bi taj prenos proizveo pravno dejstvo prema trećim licima, te uslove, odnosno postupke i procedure ispunjava društvo prenosilac, odnosno društvo sticalac, zavisno od toga u čijoj državi se uslovi ispunjavaju.

(6) Na prekogranične podjele se shodno primjenjuje zabrana stvaranja prividnog kapitala, sadržana u članu 497. ovog zakona.

Pojednostavljeni postupci prekogranične podjele

Član 550

(1) U slučaju sprovođenja prekogranične podjele uz odvajanje, nacrt plana prekogranične podjele ne sadrži podatke iz člana 537, stava 2. tački 2), 3), 5), 8), 15) i 16) ovog zakona.

(2) U postupku iz stava 1. ovog člana, ne sačinjava se izvještaj organa uprave iz člana 538, izvještaj revizora iz člana 541, niti se primjenjuju odredbe o zaštiti članova, sadržane u članovima 500. i 501. ovog zakona.

Ništavost registracije prekogranične podjele

Član 551

(1) Nakon stupanja na snagu prekogranične podjele, punovažnost sprovedene statusne promjene se ne može osporavati.

(2) Stav 1. ovog člana ne utiče na pravo nadležnih organa Crne Gore da, nakon stupanja na snagu prekograničnog pripajanja, izriču mjere i sankcije, koje su u vezi sa prevencijom i borbom protiv finansiranja terorizma, krivičnim, socijalnim, poreskim i izvršnim pravom.

Odgovornost za štetu

Član 552

Na odgovornost članova odbora direktora, odnosno članova izvršnog odbora društva prenosioca i nezavisnog revizora, koji je sačinio izvještaj iz člana 539. ovog zakona, primjenjuje se član 507. ovog zakona.

Glava III

PROMJENA PRAVNOG OBLIKA

Pojam promjene oblika društva

Član 553

- (1) Promjena oblika društva je postupak u kojem privredno društvo mijenja postojeći oblik u neki od drugih oblika privrednih društava utvrđenih ovim zakonom.
- (2) Promjena oblika ne utiče na pravni subjektivitet društva.
- (3) Na promjenu pravnog oblika društva primjenjuju se shodno odredbe ovog zakona o osnivanju date forme društva, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Uslovi za sprovođenje postupka

Član 554

- (1) Privredno društvo ne može se restrukturirati promjenom pravnog oblika ako je u toku postupak povećanja ili smanjenja osnovnog kapitala.
- (2) Akcionarsko društvo može se restrukturirati promjenom oblika u društvo sa ograničenom odgovornošću, komanditno ili ortačko društvo, pod uslovom da broj akcionara na dan donošenja odluke skupštine društva o restrukturiranju nije veći od 30.
- (3) Privredno društvo, koje se nalazi u postupku likvidacije ili stečaja ne može da mijenja pravni oblik, osim ako je promjena pravnog oblika predviđena kao mjera reorganizacije, u skladu sa zakonom koji uređuje stečaj.

Priprema akata i dokumenata

Član 555

- (1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor društva, priprema i dostavlja, radi usvajanja, skupštini društva, koja će odlučivati o promjeni oblika društva, sljedeće akte i dokumente:
 - 1) predlog odluke o promjeni oblika privrednog društva, koji sadrži plan konverzije akcija, odnosno udjela u društvu za svakog od članova pojedinačno;
 - 2) predlog izmjena osnivačkog akta, radi usklađivanja sa odredbama ovog zakona, koje regulišu dati pravni oblik društva;
 - 3) predlog statuta, ako društvo mijenja pravni oblik u akcionarsko društvo;
 - 4) predlog odluke o imenovanju članova organa društva;
 - 5) potvrdu da je Komisiji za tržište kapitala podniet zahtjev za obustavu trgovine akcijama društva najkasnije sedam dana prije dana održavanja skupštine akcionara, koja će odlučivati o promjeni oblika društva, pod uslovom da promjenu oblika vrši akcionarsko društvo;
 - 6) izvještaj koji sadrži razloge i očekivane efekte i objašnjenje pravnih posljedica promjene oblika društva;

7) obavještenje o pravima nesaglasnih članova iz člana 204. do 206. ovog zakona.

(2) Uz dokumentaciju iz stava 1. ovog člana, skupštini akcionara, koja odlučuje o promjeni oblika društva, dostavlja se i odluka nadzornog odbora o usvajanju dokumentacije iz stava 1. ovog člana, ako je društvo prihvatilo dvodomni sistem upravljanja.

(3) Komisija za tržište kapitala donijeće odluku o obustavi trgovine akcijama društva po zahtjevu iz stava 1. tačka 4. ovog člana.

(4) U ortačkom, odnosno komanditnom društvu, akte i dokumente iz stava 1. ovog člana priprema jedan ili više ortaka, odnosno jedan ili više komplementara i dostavlja ih ostalim ortacima, odnosno komplementarima i komanditorima radi usvajanja.

(5) Radi sprovođenja postupka promjene pravne forme komanditnog društva, akte i dokumente iz stava 1. ovog člana jedan od komplementara priprema i dostavlja ostalim komplementarima i komanditorima, radi usvajanja.

Shodna primjena

Član 556

Na promjenu pravnog oblika shodno se primjenjuju odredbe članova 489. do 492. ovog zakona o objavljivanju dokumenata, pravu članova na uvid, registraciji dokumenata i saglasnosti skupštine kod statusne promjene pripajanja.

Odluka o promjeni pravnog oblika

Član 557

(1) Odluka o promjeni pravnog oblika društva sadrži naročito:

- 1) poslovno ime i adresu sjedišta društva, koje sprovodi postupak promjene pravne forme;
- 2) označenje nove pravne forme društva;
- 3) podatke o načinu i uslovima konverzije udjela u društvu u akcije ili obratno, odnosno konverzije udjela jedne pravne forme društva u udjele druge pravne forme društva, u zavisnosti od konkretne promjene pravne forme.

(2) Istovremeno sa odlukom iz stava 1. ovog člana članovi društva, odnosno skupština usvaja:

- 1) izmjene osnivačkog akta;
- 2) statut, u slučaju promjene pravne forme u akcionarsko društvo;
- 3) odluku ili odluke, kojima se imenuju članovi organa društva.

(3) Ako u roku od sedam dana od dana održavanja skupštine akcionara iz stava 1. ovog člana, Komisiji za tržište kapitala ne bude dostavljena odluka društva o promjeni oblika društva, ili joj bude dostavljena odluka o neprihvatanju predloga za promjenu oblika društva, dozvolice se nastavak trgovine akcijama društva.

Registracija promjene pravnog oblika

Član 558

- (1) Privredno društvo, u roku od sedam dana od dana usvajanja odluke o promjeni oblika društva, dostavlja registru privrednih subjekata usvojene odluke iz člana 555. stava 1. tačke 1. do 4. ovog zakona, radi registracije promjene pravnog oblika.
- (2) Uz odluke iz stava. 1 ovog člana, akcionarsko društvo u istom roku dostavlja i rješenje Komisije za tržište kapitala iz člana 555. stav 3. ovog zakona.
- (3) Nadležni organ za registraciju dužan je da podatke iz stava 1. i 2. ovog člana objavi na svojoj internet stranici najkasnije u roku od 48 sati od dana donošenja, u skladu sa zakonom, kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti i zakonom o registraciji.

Pravne posljedice sprovođenja postupka promjene oblika

Član 559

- (1) Nakon promjene oblika, društvo nastavlja sa radom kao društvo u novom obliku od dana registracije kod nadležnog organa za registraciju, u skladu sa ovim zakonom i zakonom o registraciji.
- (2) U slučaju promjene oblika privrednog društva u ortačko društvo ili komanditno društvo, ortaci, odnosno komplementari u takvim društvima odgovaraju cjelokupnom imovinom i za obaveze društva, nastale prije okončanja postupka promjene oblika.
- (3) Ortaci i komplementari, koji su, promjenom pravnog oblika, postali članovi društva koji su ograničeno odgovorni, ostaju solidarno odgovorni sa društvom za obaveze društva, nastale do registracije promjene pravnog oblika, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (4) Akcije akcionarskog društva, koje mijenja pravni oblik, poništavaju se i brišu iz registra CKDD, u skladu sa zakonom.
- (5) Članovi, odnosno akcionari privrednog društva, koje mijenja pravni oblik, postaju članovi, odnosno akcionari privrednog društva u drugom obliku.
- (6) Zakonitim imaoima zamjenljivih obveznica i varanata, odnosno drugih hartija od vrijednosti sa posebnim pravima, obezbijeduju se najmanje ista posebna prava nakon promjene pravnog oblika ili im se daje pravo na odgovarajuću novčanu nadoknadu.
- (7) Ako sporazum o novčanoj nadoknadi iz stava 6. ovog člana nije postignut, imaoi zamjenljivih obveznica, varanata i drugih hartija od vrijednosti sa posebnim pravima mogu podnijeti tužbu nadležnom sudu za određivanje visine naknade, najkasnije u roku od 30 dana od dana objavljivanja odluke o promjeni oblika društva u nadležnom registru privrednih subjekata.
- (8) Prava trećih lica, koja predstavljaju terete na udjelima, odnosno akcijama društva koje mijenja pravni oblik, prelaze na udjele, odnosno akcije novog pravnog oblika društva.

Glava IV

PREKOGRANIČNE KONVERZIJE

1. OSNOVNE ODREDBE

Pojam prekogranične konverzije

Član 560

- (1) Prekogranična konverzija je postupak u kome jedno društvo kapitala mijenja pravni oblik, tako što iz pravnog oblika u kojem je registrovano u državi porijekla prelazi u pravni oblik države prijema, uz brisanje društva iz registra države porijekla i upis društva u registar države prijema.
- (2) Prekogranična konverzija ne utiče na pravni subjektivitet privrednog društva.
- (3) Država porijekla je država u kojoj je privredno društvo registrovano prije sprovođenja postupka konverzije.
- (4) Država prijema je država u kojoj je preoblikovano društvo registrovano kao posljedica sprovođenja prekogranične konverzije.
- (5) Preoblikovano društvo je privredno društvo osnovano u državi prijema kao posljedica sprovođenja prekogranične konverzije.
- (6) Prekogranična konverzija obavezno za posljedicu ima i prenos registrovanog sjedišta iz države porijekla u državu prijema.

Domen primjene

Član 561

- (1) Društvo kapitala koje učestvuje u postupku prekogranične konverzije mora biti osnovano u skladu sa pravom države porijekla i mora imati registrovano sjedište, sjedište uprave ili glavno mjesto poslovanja u državama članicama ili Crnoj Gori.
- (2) U postupku prekogranične konverzije ne mogu učestvovati:
 - 1) društva za upravljanje investicionim fondovima i investicioni fondovi;
 - 2) društva kapitala, u odnosu na koja je pokrenut postupak likvidacije;
 - 3) društva kapitala, u odnosu na koja je otvoren stečajni postupak, osim ukoliko je prekogranična konverzija predviđena kao mjera reorganizacije;
 - 4) banke, koje se nalaze u postupku restrukturiranja.
- (3) Odredbe o prekograničnim konverzijama se primjenjuju na odgovarajući način i ako je društvo kapitala osnovano i ima registrovano sjedište u državi koja nije država članica, pod uslovom da je Crna Gora država prijema i da preoblikovano društvo ima registrovano sjedište u Crnoj Gori.
- (4) Odredbe ovog odjeljka o prekograničnim konverzijama se primjenjuju samo pod uslovom da je Crna Gora država porijekla ili država prijema za privredno društvo koje mijenja pravni oblik.

Primjena nacionalnog prava

Član 562

(1) Ako je Crna Gora država porijekla, propisi Crne Gore će se primjenjivati na cjelokupan postupak prekogranične konverzije koji prethodi izdavanju notarske potvrde iz člana 570. ovog zakona.

(2) Ako je Crna Gora država prijema, propisi Crne Gore će se primjenjivati na postupak prekogranične konverzije koji slijedi nakon dostavljanja potvrde nadležnog organa strane države, shodno članu 570. ovog zakona.

2. POSTUPAK PREKOGRANIČNE KONVERZIJE

Nacrt odluke o prekograničnoj konverziji

Član 563

(1) Odbor direktora, odnosno izvršni odbor privrednog društva sačinjava nacrt odluke o prekograničnoj konverziji.

(2) Nacrt odluke o prekograničnoj konverziji sadrži naročito:

- 1) pravni oblik, poslovno ime i registrovano sjedište privrednog društva u državi porijekla;
- 2) predložen pravni oblik, poslovno ime i registrovano sjedište preoblikovanog društva u državi prijema;
- 3) predlog osnivačkog akta, odnosno statuta preoblikovanog društva u državi prijema;
- 4) vremenski plan odvijanja postupka prekogranične konverzije;
- 5) prava, koja preoblikovano društvo daje članovima društva koji imaju posebna prava, kao i imaocima drugih hartija od vrijednosti, odnosno mjere, koje se u odnosu na ta lica predlažu;
- 6) sve posebne pogodnosti, koje se odobravaju članovima nadležnih organa privrednog društva;
- 7) da li je privredno društvo u proteklih pet godina od države porijekla primilo neke pogodnosti ili subvencije;
- 8) visinu novčane naknade, koja se nudi nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima, u skladu sa članom 568. ovog zakona i rok u kome će biti isplaćena, pri čemu taj rok ne može biti duži od dva mjeseca;
- 9) očekivane posljedice prekogranične konverzije na zaposlene;
- 10) ako je to potrebno, informacije o postupcima, kojima se određuju uslovi za učešće zaposlenih u odlučivanju i ostvarivanju drugih prava u preoblikovanom društvu, u skladu sa propisima, kojima se uređuje učešće zaposlenih u odlučivanju;
- 11) prava koja se nude povjeriocima, poput garancije i zaloge.

Izveštaj organa uprave

Član 564

(1) Odbor direktora u jednodomnom, odnosno izvršni odbor u dvodromnom sistemu upravljanja privrednog društva, koje sprovodi postupak prekogranične konverzije, dužan je da sačini

izvještaj o prekograničnoj konverziji za članove društva i zaposlene, u kome daje objašnjenje i opravdanje pravnih i ekonomskih aspekata prekogranične konverzije, njen uticaj na zaposlene i buduće poslovanje društva.

(2) Izvještaj iz stava 1. ovog člana mora da sadrži poseban dio za članove i poseban dio za zaposlene društva. Privredno društvo može da odluči da sačini jedan izvještaj koji se sastoji iz dva dijela ili da sačini dva izvještaja, jedan za članove, a drugi za zaposlene.

(3) Dio izvještaja koji se odnosi na članove mora naročito da objasni sljedeće:

- 1) novčanu naknadu, koja se nudi nesaglasnim članovima i metod koji je korišćen za njeno utvrđivanje;
- 2) posljedice prekogranične konverzije na članove, odnosno akcionare;
- 3) prava, dostupna članovima, odnosno akcionarima, sadržana u članovima 503. i 504. ovog zakona.

(4) Dio izvještaja, koji se odnosi na članove društva, nije obavezan, ako se sa tim saglase svi članovi društva.

(5) Jednočlana privredna društva ne moraju da sačinjavaju dio izvještaja, koji se odnosi na članove.

(6) Dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene, mora naročito da objasni sljedeće:

- 1) posljedice prekogranične konverzije na radne odnose sa zaposlenima i eventualne mjere za zaštitu tih odnosa;
- 2) bilo koja značajnija promjena uslova zaposlenja ili mjesta poslovanja privrednog društva;
- 3) na koji način faktori, navedeni u tačkama 1) i 2) ovog stava, utiču na zavisna društva privrednog društva, koje sprovodi postupak prekogranične konverzije.

(7) Dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene, ne mora da se sačini ako privredno društvo, koje sprovodi postupak prekogranične konverzije i sva njegova zavisna društva nemaju zaposlenih, van članova odbora direktora, odnosno izvršnog odbora.

(8) Ako su se članovi društva saglasili sa tim da se ne sačinjava dio izvještaja, koji se odnosi na članove, u skladu sa stavom 4. ovog člana i ako se ne sačinjava dio izvještaja, koji se odnosi na zaposlene u skladu sa stavom 7. ovog člana, onda izvještaj organa uprave nije potreban.

(9) Izvještaj ili izvještaje iz prethodnih stavova društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavlja registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije 42 dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o prekograničnoj konverziji.

(10) Kada odbor direktora, odnosno izvršni odbor, primi mišljenje predstavnika zaposlenih, odnosno zaposlenih, o informacijama, sadržanim u izvještaju organa uprave, ono će se kao dodatak pripojiti izvještaju organu uprave i tako će biti javno dostupan članovima društva.

Izvještaj revizora

Član 565

- (1) Nadležni sud, u vanparničnom postupku, na zahtjev privrednog društva koje sprovodi postupak prekogranične konverzije, imenuje revizora, radi revizije nacрта odluke o prekograničnoj konverziji.
- (2) Revizor iz stava 1 ovog člana ne smije biti povezan sa privrednim društvom na način koji može da utiče na njegovu nezavisnost i nepristrasnost.
- (3) Izvještaj revizora iz stava 1 ovog člana društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavlja registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o prekograničnoj konverziji.
- (4) Izvještaj revizora o prekograničnoj konverziji se ne sačinjava ako se svi članovi privrednog društva izričito saglase sa tim.
- (5) Izvještaj revizora se sačinjava u pisanoj formi i mora da sadrži mišljenje o tome da li su novčana naknada nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima pravične i primjerene. Prilikom utvrđivanja pravičnosti i primjerenosti novčane naknade, revizor uzima u obzir tržišnu vrijednost udjela, odnosno akcija, prije najave sprovođenja prekogranične konverzije ili vrijednost privrednog društva bez uticaja predložene konverzije, utvrđenu u skladu sa opšteprihvaćenim metodima procjene. U izvještaju, revizor je dužan da navede naročito:
 - 1) koji su metodi procjene vrijednosti primijenjeni prilikom utvrđivanja novčane naknade članovima, odnosno akcionarima;
 - 2) da li su metodi, korišćeni za utvrđivanje vrijednosti novčane naknade, primjereni okolnostima tog slučaja, koja se vrijednost dobija korišćenjem tih metoda i kakav je značaj metoda, koji su korišćeni za izračunavanje vrijednosti; i
 - 3) koje okolnosti su otežavale procjenu vrijednosti i obavljanje revizije, ako ih je bilo.
- (6) Revizor ima pravo da od privrednog društva, koje učestvuje u prekograničnoj konverziji, dobije sve informacije, potrebne za izvršavanje svojih dužnosti.

Objavljivanje

Član 566

- (1) Nacrt odluke o prekograničnoj konverziji privredno društvo objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavlja registru privrednih subjekata u državi porijekla, radi objavljivanja na internet stranici tog registra, najkasnije mjesec dana prije dana održavanja sjednice skupštine, na kojoj se donosi odluka o prekograničnoj konverziji.
- (2) Uz nacrt odluke o prekograničnoj konverziji, na isti način objavljuju se i:
 - 1) obavještenje članovima, povjeriocima i predstavnicima zaposlenih, odnosno zaposlenima da mogu svom društvu, najkasnije pet dana prije dana sjednice skupštine, na kojoj se glasa o prekograničnoj konverziji, da pošalju zamjerke i sugestije, koje se odnose na nacrt zajedničkog ugovora o pripajanju;
 - 2) izvještaj revizora o pripajanju.

(3) U slučaju objavljivanja izvještaja revizora o prekograničnoj konverziji, privredno društvo može da odluči da određene djelove izvještaja ne objavi, ali samo ako oni sadrže povjerljive informacije, koje predstavljaju poslovnu tajnu.

Saglasnost skupštine

Član 567

(1) Skupština privrednog društva, koje sprovodi postupak prekogranične konverzije, nakon upoznavanja sa izvještajima iz članova 564. i 565. ovog zakona, kao i mišljenjem predstavnika zaposlenih na izvještaj iz člana 564. ovog zakona, ako je dostavljeno, donosi odluku o tome da li da se usvoji nacrt odluke o prekograničnoj konverziji i da se izmijeni osnivački akt, odnosno statut društva.

(2) Skupština društva ima pravo da sprovođenje konverzije uslovi hitnim postizanjem sporazuma o načinu učestvovanja zaposlenih u odlučivanju.

(3) Odluka o prekograničnoj konverziji se donosi tročetvrtinskom većinom glasova prisutnih članova, odnosno akcionara. Osnivačkim aktom, odnosno statutom, se može predvidjeti veća većina, ali ne veća od 90% glasova prisutnih članova, odnosno akcionara.

(4) Odluka skupštine društva o prekograničnoj konverziji ne može se pobijati:

- 1) zbog nepravilno utvrđene vrijednosti novčane naknade nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima; ili
- 2) ako informacije date u vezi sa novčanom naknadom nijesu u skladu sa zakonom.

Prava nesaglasnih članova

Član 568

(1) Član, odnosno akcionar, koji je na skupštinskoj sjednici bio uzdržan, ili je glasao protiv odluke o usvajanju nacrta odluke o prekograničnoj konverziji, se smatra nesaglasnim članom, odnosno akcionarom, u smislu ovog zakona.

(2) Nesaglasni član, odnosno akcionar iz stava 1 ovog člana, ima pravo da zahtijeva od društva da otkupi njegove udjele, odnosno akcije za novčanu naknadu, koja je utvrđena odlukom o prekograničnoj konverziji.

(3) Na prava i obaveze nesaglasnih članova, odnosno akcionara privrednog društva, koje sprovodi postupak prekogranične konverzije shodno se primjenjuju odredbe člana 205. do 207. ovog zakona.

(4) Država porijekla odlučuje o tome ko je nesaglasni član, odnosno akcionar, koja prava i obaveze ima i isključivo je nadležna da rješava sve sporove u vezi sa ovim pravom.

Zaštita povjerilaca

Član 569

Na zaštitu povjerilaca privrednog društva, koje učestvuje u postupku prekogranične konverzije, shodno se primjenjuju odredbe o zaštiti povjerilaca društava, koja učestvuju u statusnoj promjeni, sadržane u članovima 501. do 505. ovog zakona.

Notarska potvrda, koja prethodi registraciji konverzije

Član 570

(1) Na zahtjev privrednog društva koje je registrovano na teritoriji Crne Gore (država porijekla), a koje sprovodi postupak prekogranične konverzije, notar, u skladu sa zakonom o notarima, izdaje notarsku potvrdu o tome da su sve radnje i aktivnosti, u vezi sa konverzijom, sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona, odnosno da su ispunjeni svi formalni propisani uslovi za konverziju, uključujući i izvršenje obaveza prema javnim tijelima, kao i usklađenost sa posebnim sektorskim propisima države porijekla.

(2) Uz zahtjev za izdavanje notarske potvrde iz stava 1 ovog člana, privredno društvo, koje sprovodi postupak prekogranične konverzije, je dužno da dostavi i sljedeće dokumente i informacije:

- 1) nacrt odluke o prekograničnoj konverziji;
- 2) izvještaj organa uprave sa mišljenjem predstavnika zaposlenih, odnosno zaposlenih o informacijama, sadržanim u izvještaju organa uprave iz člana 564. ovog zakona;
- 3) izvještaj revizora iz člana 565. ovog zakona;
- 4) zamjerke i sugestije, koje se odnose na nacrt odluke o prekograničnoj konverziji iz člana 566., stav 2, tačka 1; i
- 5) informacije o saglasnosti skupštine društva iz člana 567. ovog zakona.

(3) Zahtjev za izdavanje notarske potvrde iz stava 1 ovog člana i dokumenti i informacije iz stava 2 ovog člana se mogu dostaviti notaru elektronskim putem.

(4) Prije izdavanja potvrde, notar pregleda i ispituje sve dokumente i informacije iz stava 2. ovog člana, koje su mu dostavljene.

(5) Notar je dužan da odluči o zahtjevu za izdavanje potvrde najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema dokumenata i informacija iz stava 2. ovog člana.

(6) U slučaju da utvrdi da je postupak prekogranične konverzije sproveden u skladu sa ovim zakonom, notar će izdati potvrdu o tome da su sve radnje i aktivnosti, u vezi sa konverzijom, sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona.

(7) Ako utvrdi da postupak prekogranične konverzije nije sproveden u skladu sa ovim zakonom, notar može podnosiocu zahtjeva da ostavi naknadni rok, ne duži od 45 dana, u kome je ovaj dužan da otkloni utvrđene nedostatke. Ako podnosilac zahtjeva ne otkloni nedostatke u roku, koji mu je ostavio notar, odnosno ako notar nije ostavio naknadni rok za otklanjanje nedostataka, notar će donijeti odluku o odbijanju zahtjeva za izdavanje potvrde i informisaće podnosioca zahtjeva o razlozima za donošenje ovakve odluke.

(8) Notar neće izdati potvrdu ni onda kada utvrdi da je postupak prekogranične konverzije korišćen u krivične svrhe, ili kada se zloupotrebljava ili koristi u prevarne svrhe, radi izbjegavanja ili zaobilaženja primjene propisa. Kada relevantne činjenice i okolnosti ukazuju na

to da postoji indicija da se postupak prekogranične konverzije koristi u nezakonite svrhe, navedene u ovom stavu, notar može da se konsultuje sa relevantnim državnim organima, kako u Crnoj Gori tako i u državi prijema, kao i da od podnosioca zahtjeva traži dostavljanje drugih dokumenata i informacija.

(9) Ako zbog složenosti postupka prekograničnog pripajanja ili zbog sumnje da su ispunjeni uslovi iz stava 8. ovog člana, notar nije u mogućnosti da odluči o zahtjevu u roku iz stava 5. ovog člana, dužan je da, prije isteka roka, o tome obavijesti podnosioca zahtjeva i da navede razloge za produženje roka. U tom slučaju se rok za odlučivanje o zahtjevu za izdavanje potvrde može produžiti za dodatnih 45 dana.

(10) U izuzetnim slučajevima, kada je to nužno i potrebno za donošenje odluke o zahtjevu za izdavanje potvrde, notar može da angažuje vještaka određene struke.

(11) Nakon što dobije potvrdu od notara, privredno društvo, koje je podnijelo zahtjev je, u roku od pet dana, objavljuje na svojoj internet stranici, ako je ima i dostavlja registru privrednih subjekata, radi objavljivanja na internet stranici tog registra.

Registracija prekogranične konverzije

Član 571

(1) Ako je Crna Gora država prijema, upis preoblikovanog društva u registar privrednih subjekata i saglasnost na prekograničnu konverziju se vrši u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije. Uz registracionu prijavu, obavezno se podnose:

- 1) notarska potvrda iz člana 570. ovog zakona;
- 2) odluka o prekograničnoj konverziji, odobreno od strane skupštine privrednog društva.

(2) Prilikom utvrđivanja formalnih uslova za registraciju, nadležni organ za registraciju ispituje zakonitost postupka prekogranične konverzije i to onog dijela, na koji se primjenjuje pravo države prijema, a naročito da li preoblikovano društvo ispunjava sve uslove za registraciju osnivanja.

(3) Nadležni organ za registraciju je u obavezi da bez odlaganja, nadležnom organu države porijekla preoblikovanog privrednog društva dostavi obavještenje o tome da je prekogranična konverzija stupila na snagu.

(4) Ako je Crna Gora država porijekla, registracija brisanja preoblikovanog privrednog društva iz registra privrednih subjekata vrši se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, s tim što se registracija brisanja ne može izvršiti prije prijema obavještenja o tome da je prekogranična konverzija stupila na snagu, od strane organa, nadležnog za registraciju u državi prijema.

Momentat stupanja na snagu prekogranične konverzije

Član 572

(1) Ako je Crna Gora država prijema, prekogranična konverzija stupa na snagu danom registracije preoblikovanog privrednog društva u registru privrednih subjekata.

(2) Ako je Crna Gora država porijekla, prekogranična konverzija stupa na snagu prema pravu države prijema.

Upis podataka u registar

Član 573

(1) Ako je Crna Gora država prijema, u registar privrednih subjekata se obavezno upisuje da je preoblikovano društvo nastalo kao pravna posljedica sprovođenja prekogranične konverzije, datum kada je preoblikovano društvo upisano u registar, kao i registracioni broj, poslovno ime i pravni oblik tog privrednog društva u državi porijekla.

(2) Ako je Crna Gora država porijekla, u registar privrednih subjekata se obavezno upisuje da je privredno društvo izbrisano iz registra, kao pravna posljedica prekogranične konverzije, datum kada je to društvo izbrisano iz registra, kao i registracioni broj, poslovno ime i pravni oblik preoblikovanog privrednog društva u državi prijema.

Pravne posljedice prekogranične konverzije

Član 574

Prekogranična konverzija, od dana stupanja na snagu, u skladu sa članom 572. ovog zakona, proizvodi sljedeća dejstva:

1. sva prava i obaveze privrednog društva postaju prava i obaveze preoblikovanog privrednog društva;

2. članovi privrednog društva postaju članovi preoblikovanog privrednog društva, osim ukoliko nijesu u skladu sa članom 568. ovog zakona kao nesaglasni članovi, odnosno akcionari prodali svoje udjele, odnosno akcije;

3. prava i obaveze privrednog društva, koje proizilaze iz ugovora o radu, koji važe na dan stupanja na snagu prekogranične konverzije, postaju prava i obaveze preoblikovanog društva.

Ništavost registracije prekogranične konverzije

Član 575

(1) Nakon stupanja na snagu prekogranične konverzije, punovažnost sprovedene promjene se ne može osporavati.

(2) Stav 1 ovog člana ne utiče na pravo nadležnih organa Crne Gore da, nakon stupanja na snagu prekogranične konverzije, izriču mjere i sankcije, koje su u vezi sa prevencijom i borbom protiv finansiranja terorizma, krivičnim, socijalnim, poreskim i izvršnim pravom.

Odgovornost za štetu

Član 576

Na odgovornost članova odbora direktora, odnosno članova izvršnog odbora i nezavisnog revizora, koji je sačinio izvještaj iz člana 565. ovog zakona, primjenjuje se član 507. ovog zakona.

DIO OSMI

GRUPE PRIVREDNIH DRUŠTAVA

ODJELJAK A

OSNOVNI POJMOVI

Pojam

Član 577

Grupa privrednih društava obuhvata matično društvo i sva njegova zavisna društva, domaća ili strana, osim ukoliko zakonom nije drugačije predviđeno.

Matično i zavisno društvo

Član 578

Zavisno društvo je privredno društvo koje se nalazi pod kontrolom drugog privrednog društva (matičnog društva), direktno ili indirektno preko drugih društava.

Potpuno zavisno društvo

Član 579

Potpuno zavisno društvo je privredno društvo čiji je jedini član matično društvo ili bilo koje zavisno društvo njegovog matičnog društva ili pravno lice, koje radi za račun njegovog matičnog društva ili zavisnih društava matičnog društva.

Kontrola

Član 580

(1) Kontrola, u smislu člana 578. ovog zakona, može biti pravna i faktička.

(2) Pravna kontrola nad zavisnim društvom postoji onda kada jedno privredno društvo u njemu posjeduje, direktno ili indirektno, više od 50% glasačkih prava, osim ukoliko se u izuzetnim okolnostima može dokazati suprotno.

(3) Privredno društvo koje posjeduje 50% ili manje od 50% glasačkih prava u drugom privrednom društvu ima faktičku kontrolu nad tim društvom ako:

1) na osnovu sporazuma sa drugim članovima ima pravo da vrši više od 50% glasačkih prava;

- 2) na osnovu osnivačkog akta, statuta ili sporazuma ima pravo da kontroliše način ostvarivanja finansijske i operativne politike društva;
- 3) ima pravo imenovanja ili razrješenja većine članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora; ili
- 4) ostvaruje faktičku glasačku kontrolu na skupštinskim sjednicama.

(4) Pretpostavlja se da privredno društvo ostvaruje faktičku glasačku kontrolu u smislu stava 1. tačke 4) ovog člana ako je imenovalo većinu članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora.

(5) Ako pravo na imenovanje i pravo na razrješenje većine članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora imaju različita privredna društva, smatraće se da kontrolu ima privredno društvo koje ima pravo na razrješenje većine članova.

Izračunavanje glasačkog kapitala

Član 581

(1) Kod akcionarskih društava se prilikom izračunavanja procenta glasačkog kapitala u smislu člana 580. ovog zakona, pored glasačkih akcija uzimaju u obzir i prava upisa akcija (na primjer, varanti) i prava na zamjenu za akcije (na primjer, zamjenljive obveznice).

(2) Prilikom izračunavanja procenta glasačkog kapitala matičnog društva u zavisnom društvu ne uzimaju se u obzir udjeli, odnosno akcije koje posjeduje samo zavisno društvo i sva njegova zavisna društva.

Obaveza obavještavanja

Član 582

(1) Odbor direktora, odnosno upravni odbor matičnog društva mora bez odlaganja u pisanoj formi da obavijesti odbor direktora, odnosno upravni odbor zavisnog društva o uspostavljanju kontrole ili prestanku kontrole.

(2) Po dobijanju obavještenja iz stava 1. ovog člana odbor direktora, odnosno upravni odbor zavisnog društva mora bez odlaganja u pisanoj formi da obavijesti odbor direktora, odnosno upravni odbor matičnog društva o procentu udjela, odnosno broju akcija i glasačkim pravima koje posjeduje u matičnom društvu i drugim privrednim društvima.

ODJELJAK B

UPRAVLJANJE GRUPOM PRIVREDNIH DRUŠTAVA

Upravljanje grupom privrednih društava

Član 583

(1) Matično društvo ima pravo da daje obavezujuća uputstva organima uprave svakog zavisnog društva.

(2) Zavisno društvo može da primi obavezujuća uputstva od bilo kog matičnog društva, uključujući i stranog privrednog društva.

(3) Organi uprave zavisnog društva su u obavezi da postupaju u skladu sa uputstvima koje je dalo matično društvo, osim ukoliko ovim odjeljkom nije drugačije predviđeno.

(4) Dužnost postupanja po obavezujućim uputstvima nemaju sljedeća lica:

- 1) članovi uprave koji nijesu imenovani od strane članova, odnosno akcionara koji nisu matično društvo ili članovi iste grupe ili na osnovu nekog propisa;
- 2) nezavisni članovi odbora direktora, odnosno nadzornog odbora;
- 3) direktori koji su predstavnici zaposlenih.

(5) Zavisno društvo koje nije potpuno zavisno društvo u smislu člana 579. ovog zakona je dužno da obavijesti nadležni organ za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije o tome da li njegovim poslovanjem upravlja matično društvo, uzimajući u obzir broj obavezujućih uputstava, njihov značaj, kao i postojanje politike koja se primjenjuje unutar cijele grupe privrednih društava.

(6) Potpuno zavisno društvo može da obavijesti nadležni organ za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije o tome da li njegovim poslovanjem upravlja matično društvo. U slučaju da suprotno nije registrovano, pretpostavlja se da matično društvo upravlja potpuno zavisnim društvom preko obavezujućih uputstava.

Pravo informisanja matičnog društva

Član 584

Matično društvo ima pravo da zahtijeva dobijanje bilo koje informacije od zavisnog društva, osim ukoliko bi davanje takve informacije bilo protivno propisima koji se primjenjuju na zavisno društvo ili pravima trećih lica.

Pravo na otkup udjela, odnosno akcija

Član 585

(1) Matično društvo koje posjeduje 90% udjela, odnosno akcija i glasačkih prava u zavisnom društvu kapitala ima pravo na kupovinu svih preostalih udjela, odnosno akcija.

(2) Na pravo iz stava 1. shodno se primjenjuju pravila o pravu na prinudnu prodaju akcija sadržana u zakonu koji uređuje preuzimanje akcionarskih društava.

ODJELJAK C

ZAŠTITA ČLANOVA MATIČNOG DRUŠTVA

Pravo na postavljanje pitanja i predlaganje posebnog stručnjaka

Član 586

Članovi, odnosno akcionari matičnog društva imaju pravo na postavljanje pitanja i pravo na predlaganje posebnog stručnjaka u vezi sa odnosima između članova grupe, uključujući i bivše članove grupe, u skladu sa članovima 301. do 302. i 203. do 204. ovog zakona.

ODJELJAK D

ZAŠTITA ČLANOVA I POVJERILACA ZAVISNOG DRUŠTVA

Korišćenje poslovnih mogućnosti unutar grupe

Član 587

(1) Matično društvo ne smije samo ili preko svojih zavisnih društava da koristi mogućnosti da umjesto zavisnog društva zaključuje poslove koji se ukažu zavisnom društvu, a u vezi su sa djelatnostima koje to društvo obavlja, osim ukoliko je dobilo saglasnost nezainteresovanih direktora zavisnog društva, a ukoliko njih nema, nekontrolnih članova, odnosno akcionara zavisnog društva.

(2) Stav 1. ovog člana ne primjenjuje se na potpuno zavisna društva.

Pravo na predlaganje posebnog stručnjaka

Član 588

(1) Akcionari zavisnog društva imaju pravo da zahtijevaju imenovanje posebnog stručnjaka koji će ispitati odluke matičnog društva koje su imale uticaja na zavisno društvo.

(2) Na pravo akcionara iz stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe o imenovanju posebnog stručnjaka sadržane u članovima 203. do 204. ovog zakona.

Interes grupe

Član 589

(1) Organ uprave zavisnog društva, koji donese odluku ili na drugi način postupi protivno interesima zavisnog društva, smatraće se da je postupao u skladu sa obavezom dužne pažnje ako:

- 1) je odluka bila u interesu grupe privrednih društava kao cjeline;
- 2) je organ uprave savjesno, na osnovu raspoloživih informacija, mogao razumno da vjeruje da će gubitak, šteta ili druga negativna posljedica po zavisno društvo biti u razumnom periodu nadoknađena sticanjem koristi, dobiti ili drugih pogodnosti;
- 3) gubitak, šteta ili druga negativna posljedica po zavisno društvo ne dovodi u opasnost opstanak društva i kontinuirano obavljanje djelatnosti.

(2) Uslov iz tačke 2) stava 1. ovog člana ne primjenjuje se na potpuno zavisna društva.

(3) Organ uprave zavisnog društva može da odbije da postupi po uputstvima matičnog društva ako nijesu ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana.

Odgovornost matičnog društva

Član 590

- (1) Kad god zavisno društvo, kojim matično društvo upravlja preko obavezujućih uputstava datih njegovim organima uprave u interesu grupe, nema razumne mogućnosti da izbjegne stečaj, imajući u vidu sopstvene izvore prihoda (momenat nastanka krize), matično društvo je u obavezi da bez odlaganja sprovede postupak suštinskog restrukturiranja zavisnog društva ili da inicira postupak njegovog prestanka.
- (2) Ako matično društvo ne postupi u skladu sa stavom 1. ovog člana, biće odgovorno za sve neisplaćene obaveze zavisnog društva nastale nakon momenta nastanka krize.
- (3) Ako je matično društvo upravljalo zavisnim društvom na štetu zavisnog društva i ne u interesu grupe privrednih društava kojoj pripadaju, biće odgovorno za sve neisplaćene obaveze zavisnog društva koje su nastale kao posljedica štetnih uputstava.
- (4) Pravo da zahtijeva isplatu obaveza iz stava 2. i 3. ovog člana imaju samo likvidacioni i stečajni upravnik. Oni imaju obavezu da zahtijevaju od matičnog društva isplatu ako povjerioci zavisnog društva koji imaju najmanje 10% od ukupnih potraživanja prema zavisnom društvu to zahtijevaju.

DIO DEVETI

DIO PRIVREDNOG DRUŠTVA I STRANOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

Pojam dijela privrednog društva

Član 591

- (1) Privredna društva mogu obavljati djelatnosti i preko jednog ili više dijelova.
- (2) Dio privrednog društva je posebna organizaciona cjelina privrednog društva na teritoriji Crne Gore, sa odgovarajućom kadrovskom opremljenošću, obrazovana na neodređeni period, a preko koje društvo obavlja djelatnost u skladu sa zakonom.
- (3) Dio privrednog društva nema svojstvo pravnog lica.
- (4) Privredno društvo neograničeno odgovara za obaveze prema trećim licima koje nastanu u poslovanju njegovog dijela.

Istupanje u pravnom prometu

Član 592

- (1) Dio privrednog društva u pravnom prometu istupa u ime i za račun privrednog društva u okviru kojeg posluje.
- (2) U pravnom prometu dio istupa pod poslovnim imenom privrednog društva kome pripada, uz navođenje:
 - 1) da je riječ o dijelu;
 - 2) adrese dijela;
 - 3) naziva dijela, ako ga ima.
- (3) Na upotrebu poslovnog imena i drugih podataka u dokumentima dijela shodno se primjenjuju odredbe člana 27. ovog zakona o upotrebi poslovnog imena i drugih podataka u dokumentima društva.
- (4) Na naziv ogranka se shodno primjenjuju odredbe članova 29., 32. i 33. ovog zakona.

Obrazovanje i registracija dijela

Član 593

- (1) Dio se obrazuje odlukom koju donose ortaci, komplementari ili skupština privrednog društva, ako osnivačkim aktom i statutom nije drugačije predviđeno.
- (2) Odluka iz stava 1. ovog člana obavezno sadrži:
 - 1) poslovno ime privrednog društva;

- 2) adresu dijela privrednog društva;
 - 3) pretežnu djelatnost ogranka, ako se ona razlikuje od pretežne djelatnosti privrednog društva;
 - 4) identifikacija zastupnika dijela privrednog društva (lično ime, jedinstveni matični broj i prebivalište domaćih fizičkih lica, odnosno lično ime, broj pasoša ili drugi identifikacioni broj i prebivalište za strana fizička lica) i obim njegovih ovlaštenja, ako je zastupnik dijela različit od zastupnika društva.
- (3) Dio privrednog društva može se registrovati u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (4) U registru se registruju promjene podataka i brisanja dijela iz registra, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (5) Ako je zastupnik dijela registrovan u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, to lice se smatra zastupnikom cijelog privrednog društva i na pitanja u vezi sa dejstvom ograničenja ovlaštenja za zastupanje prema trećim licima shodno se primjenjuju odredbe člana 36. ovog zakona.

Prestanak dijela

Član 594

- (1) Dio privrednog društva prestaje brisanjem iz registra, a ono se sprovodi:
- 1) na osnovu odluke koju donose ortaci, komplementari ili skupština privrednog društva, ako osnivačkim aktom i statutom nije drugačije predviđeno;
 - 2) prestankom privrednog društva koje je obrazovalo dio.
- (2) Izuzetno od stava 1. tačka 2) ovog člana, prestanak privrednog društva ne mora da vodi i prestanku dijela ako:
- 1) je privredno društvo prestalo statusnom promjenom, a odlukom o statusnoj promjeni je predviđeno da ogranak nastavi sa radom;
 - 2) je to predviđeno planom reorganizacije privrednog društva u stečajnom postupku.

Osobnosti dijela stranog privrednog društva

Član 595

- (1) Strano privredno društvo može da obavlja djelatnost na teritoriji Crne Gore preko dijela stranog privrednog društva registrovanog u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (2) Strano privredno društvo ne smije da započne sa obavljanjem djelatnosti na teritoriji Crne Gore prije registracije dijela.
- (3) Ako strano privredno društvo obrazuje više od jednog dijela na teritoriji Crne Gore, svaki dio se mora registrovati, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (4) Postupak registracije obrazovanja dijela stranog privrednog društva, promjene podataka i brisanja dijela stranog privrednog društva sprovodi se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(5) Strano privredno društvo koje obavlja djelatnost preko svog dijela na teritoriji Crne Gore dužno je da privrednu djelatnost obavlja po propisima Crne Gore.

(6) U poslovnom imenu dijela stranog privrednog društva mora jasno da se naznači oblik privrednog društva, ali tako da se ono jasno razlikuje od oblika domaćih privrednih društava.

(7) Strano privredno društvo može da koristi svoj naziv u Crnoj Gori prilikom registracije dijela, čak i ako je istovjetan nazivu drugog privrednog društva ili izaziva zablude o identitetu sa drugim društvom, ali pod uslovom da se jasno naznači da je riječ o dijelu stranog privrednog društva.

(8) Dio stranog privrednog društva u svim poslovnim pismima, drugim poslovnim dokumentima i internet stranici mora da navede:

- 1) naziv nadležnog organa za registraciju dijela i broj, pod kojim je dio registrovan;
- 2) poslovno ime, pravni oblik i sjedište stranog društva;
- 3) naziv dijela stranog društva, ako je različit od naziva stranog društva;
- 4) adresa dijela stranog društva;
- 5) napomenu da je nad stranim privrednim društvom pokrenut postupak likvidacije ili stečaja.

(9) Zajedno sa registracijom dijela, strano privredno društvo mora registrovati i zastupnika dijela. Zastupnik dijela privrednog društva mora da ispunjava sve zakonske uslove, koji se traže za imenovanje direktora privrednog društva u Crnoj Gori.

(10) Pored osnova za prestanak dijela privrednog društva iz člana 594. ovog zakona, dio stranog privrednog društva se briše iz registra i u slučaju da dio nema zastupnika upisanog u registar, i nije ga registrovao u roku određenom od strane nadležnog organa za registraciju.

DIO DESETI

LIKVIDACIJA PRIVREDNOG DRUŠTVA

ODJELJAK A

OPŠTE ODREDBE

Opšti uslov i odnos sa stečajnim postupkom

Član 596

(1) Likvidacija je postupak koji vodi brisanju privrednog društva iz registra privrednih subjekata, a sprovodi se pod uslovom da društvo ima vrijednost imovine iznad vrijednosti obaveza u bilansu stanja na dan donošenja odluke o likvidaciji i da je ispunjen neki osnov za pokretanje postupka likvidacije, propisan ovim zakonom.

(2) Ako se u toku trajanja postupka likvidacije utvrdi da cjelokupna imovina privrednog društva (likvidaciona masa) nije dovoljna za izmirenje svih obaveza društva, u roku od 30 dana od dana saznanja, likvidator je dužan da podnese predlog za pokretanje stečajnog postupka u skladu sa zakonom, kojim se uređuje stečaj.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, likvidator ne može namirivati potraživanja povjerilaca, osim potraživanja, nastalih iz tekućeg poslovanja društva do dana pokretanja stečajnog postupka.

Likvidacija i pokretanje stečaja

Član 597

(1) Pokretanje likvidacije nema uticaja na predlog za pokretanje stečaja podnijet u skladu sa zakonom, kojim se uređuje stečaj.

(2) Povjerioci društva u likvidaciji mogu podnijeti predlog za pokretanje stečaja i tokom trajanja postupka likvidacije iz razloga propisanih zakonom, kojim se uređuje stečaj.

(3) Ako se tokom trajanja postupka likvidacije otvori stečajni postupak, postupak likvidacije se obustavlja.

Društvo u likvidaciji

Član 598

(1) Za vrijeme trajanja postupka likvidacije privredno društvo zadržava svoj pravni subjektivitet.

(2) Članovi privrednog društva za vrijeme sprovođenja postupka likvidacije zadržavaju svoja prava, osim ako je što drugo predviđeno ovim zakonom.

(3) Pravila koja se odnose na rad organa privrednog društva, revizora, kao i organizaciju i način vođenja poslova društva, primjenjuju se i za vrijeme trajanja postupka likvidacije, osim ako je što drugo rečeno ovim zakonom ili ako su ta pravila u neskladu sa načinom sprovođenja i ciljevima likvidacije.

(4) U toku trajanja postupka likvidacije privredno društvo je dužno da primjenjuje svoj osnivački akt, odnosno statut, ako drugačije nije predviđeno zakonom.

(5) Pokretanje likvidacije ne sprečava određivanje i sprovođenje izvršenja protiv društva u likvidaciji, niti vođenje drugih postupaka koji se vode protiv ili u korist društva u likvidaciji.

Vrste likvidacije

Član 599

Likvidacija privrednog društva može biti dobrovoljna i sudska.

ODJELJAK B

DOBROVOLJNA LIKVIDACIJA

Osnov za pokretanje postupka dobrovoljne likvidacije

Član 600

(1) Osnov za pokretanje postupka dobrovoljne likvidacije je odluka privrednog društva.

(2) Odluku o pokretanju postupka dobrovoljne likvidacije u ime privrednog društva donose:

- 1) jednoglasno svi ortaci, odnosno komplementari kod ortačkog društva, odnosno komanditnog društva, pod uslovom da ugovorom o osnivanju nije drugačije predviđeno;
- 2) članovi, odnosno akcionari na skupštinskoj sjednici, i to dvotrećinskom većinom svih glasova, osim ukoliko statutom društva sa ograničenom odgovornošću, odnosno akcionarskog društva nije predviđena druga većina za donošenje odluke, ali ne manja od većine od ukupnog broja glasova prisutnih članova, odnosno akcionara.

Registracija i objavljivanje odluke o dobrovoljnoj likvidaciji

Član 601

(1) Odluka o dobrovoljnoj likvidaciji društva se dostavlja registru privrednih subjekata radi registracije i objave na internet stranici nadležnog organa za registraciju u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(2) Likvidacija privrednog društva počinje registracijom odluke o dobrovoljnoj likvidaciji u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

Likvidator

Član 602

- (1) U odluci o pokretanju likvidacije društvo imenuje likvidatora.
- (2) Imenovanjem likvidatora svim zastupnicima društva prestaju prava zastupanja društva, a članovima organa uprave prestaju funkcije.
- (3) Ako društvo odlukom o pokretanju postupka dobrovoljne likvidacije ne imenuje likvidatora, svi zakonski zastupnici društva postaju likvidatori.
- (4) Društvo može imati jednog ili više likvidatora.
- (5) Ako društvo ima više likvidatora, oni zastupaju društvo zajedno, ako odlukom kojom su imenovani nije drugačije određeno.

Razrješenje i ostavka likvidatora

Član 603

- (1) Likvidator može biti razriješen odlukom organa privrednog društva, odnosno lica koja su ga imenovala i prije okončanja postupka likvidacije, bez navođenja razloga za razrješenje.
- (2) Odlukom iz stava 1. ovog člana mora biti imenovan novi likvidator.
- (3) Likvidator može dati ostavku u skladu sa članom 365. ovog zakona kojim se uređuje ostavka direktora društva.

Registracija likvidatora

Član 604

- (1) Imenovanje, razrješenje i ostavka likvidatora registruju se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.
- (2) U slučaju iz člana 602. stav 3. ovog zakona, registracija likvidatora sprovodi se po službenoj dužnosti.

Prava i obaveze likvidatora

Član 605

- (1) Likvidator koji je imenovan za sprovođenje postupka likvidacije ima prava i obaveze zakonskog zastupnika privrednog društva.
- (2) Likvidator:
 - 1) sačinjava početni likvidacioni bilans i početni likvidacioni izvještaj;
 - 2) izvršava obaveze po ugovorima, zaključenim prije početka likvidacije i po potrebi zaključuje nove ugovore;
 - 3) preduzima radnje, potrebne za sprovođenje likvidacije, kao što su isplata povjerilaca i naplata potraživanja;
 - 4) poziva poznate povjerioce da prijave svoja potraživanja;

- 5) saziva i predsjedava skupštinom društva;
- 6) vrši raspodjelu likvidacionog viška članovima, odnosno akcionarima društva;
- 7) vrši druge poslove i radnje, neophodne za sprovođenje likvidacije društva.

(3) Likvidator ima pravo da mu se nadoknade troškovi, koje je imao u postupku sprovođenja likvidacije, kao i na isplatu naknade za rad. Naknadu za rad i visinu troškova sprovođenja likvidacije određuju ortaci, komanditori, odnosno skupština, a u slučaju spora, ili kada to društvo ne odredi, likvidator može tražiti da nadležni sud, u vanparničnom postupku, odredi iznos naknade za rad i nadoknade troškova.

(4) U pogledu potraživanja iz stava 3. ovog člana, likvidator se smatra povjericom društva u likvidaciji.

Početni likvidacioni bilans i početni likvidacioni izvještaj

Član 606

(1) Likvidator u roku od 30 dana od dana početka likvidacije sastavlja početni likvidacioni bilans, u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo i revizija i u istom roku ga podnosi ortacima, komplementarima, odnosno skupštini na usvajanje.

(2) Ortaci, komplementari, odnosno skupština dužni su da donesu odluku o usvajanju početnog likvidacionog bilansa najkasnije u roku od 30 dana od dana kada im je podniet na usvajanje.

(3) Likvidator sastavlja i početni likvidacioni izvještaj koji sadrži:

- 1) listu prijavljenih potraživanja;
- 2) listu priznatih potraživanja;
- 3) listu osporenih potraživanja, sa obrazloženjem osporavanja;
- 4) podatak da li je imovina društva dovoljna za namirenje svih obaveza društva, uključujući i osporena potraživanja;
- 5) neophodne radnje za sprovođenje postupka likvidacije;
- 6) vrijeme, predviđeno za završetak postupka likvidacije;
- 7) druge činjenice od značaja za sprovođenje postupka likvidacije.

(4) Početni likvidacioni izvještaj likvidator sastavlja najkasnije 90 dana od dana početka likvidacije i u istom roku ga podnosi ortacima, komplementarima, odnosno skupštini na usvajanje.

(5) Ortaci, komplementari, odnosno skupština dužni su da donesu odluku o usvajanju početnog likvidacionog izvještaja najkasnije u roku od 30 dana od dana kada im je podniet na usvajanje.

(6) Usvojeni početni likvidacioni izvještaj registruje se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, u roku od 15 dana od dana usvajanja.

(7) Likvidator ne može otpočeti sa plaćanjima radi namirenja povjerilaca, niti sa isplatom članovima društva, prije registracije početnog likvidacionog izvještaja, osim plaćanja obaveza iz tekućeg poslovanja društva.

Godišnji likvidacioni izvještaji

Član 607

(1) Likvidator u toku likvidacije podnosi godišnje likvidacione izvještaje o svojim radnjama, sa obrazloženjem razloga, zbog kojih se likvidacija nastavlja, a nije završena, ortacima, komplementarima, odnosno skupštini na usvajanje, najkasnije u roku od tri mjeseca po isteku svake poslovne godine.

(2) Godišnji likvidacioni izvještaji registruju se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, u roku od 15 dana od dana usvajanja.

Poziv povjeriocima da prijave svoja potraživanja

Član 608

(1) Odluka o dobrovoljnoj likvidaciji društva, koja se objavljuje na internet stranici registra privrednih subjekata, u skladu sa članom 601. ovog zakona, obavezno sadrži:

- 1) poziv povjeriocima da prijave svoja potraživanja u roku od 30 dana od dana objavljivanja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji na internet stranici nadležnog organa za registraciju;
- 2) adresu sjedišta društva, odnosno adresu za prijem pošte iz člana 20. ovog zakona na koju povjerioci dostavljaju prijave potraživanja.

(2) Likvidator je dužan da poznatim povjeriocima uputi i pisano obavještenje o pokretanju likvidacije društva, najkasnije u roku od 15 dana od dana početka likvidacije društva. Ovo obavještenje mora da sadrži informacije, sadržane u stavu 1. ovog člana.

(3) Potraživanja povjerilaca, koji su prijavili svoja potraživanja po isteku roka iz stava 1. tačke 1) ovog člana namiriće se iz preostale imovine do okončanja postupka dobrovoljne likvidacije.

(4) Potraživanja, nastala nakon pokretanja likvidacije, ne prijavljuju se i moraju se namiriti do okončanja likvidacije.

Prijava i osporavanje potraživanja

Član 609

(1) Likvidator je dužan da sve prispjele prijave potraživanja evidentira u listi prijavljenih potraživanja i da sačini listu priznatih i osporenih potraživanja.

(2) Likvidator može, u roku od 30 dana od dana isteka roka za prijavu potraživanja, osporiti potraživanje povjerioca, u kom slučaju je obavezno da o tome u istom roku obavijesti povjerioca, uz obrazloženje osporavanja potraživanja.

(3) Likvidator ne može osporavati potraživanja povjeriocima, čija su potraživanja utvrđena izvršnom ispravom.

(4) Ako povjerilac, čije je potraživanje osporeno, ne pokrene postupak pred nadležnim sudom, u roku od 8 dana od dana prijema obavještenja o osporavanju potraživanja i u istom roku o tome pisanim putem obavijesti društvo, to potraživanje se smatra prekludiranim.

(5) Ako je do trenutka prijema obavještenja o osporavanju potraživanja povjerilac protiv društva već pokrenuo postupak o tom potraživanju pred nadležnim sudom, povjerilac nije dužan da pokreće novi postupak po prijemu obavještenja o osporavanju potraživanja.

(6) Postupak dobrovoljne likvidacije se ne može okončati do isteka roka iz stava 4. ovog člana, odnosno do pravosnažnosti presude, osim u slučaju dodatnog obezbjeđenja osporenog potraživanja.

(7) Osporeno potraživanje se smatra obezbijeđenim, kada povjerilac u pisanoj formi obavijesti likvidatora ili kada to, na zahtjev likvidatora, potvrdi sud, pred kojim se vodi postupak iz stava 4. ovog člana.

Obustava likvidacije

Član 610

(1) U toku trajanja postupka likvidacije, društvo odlukom ortaka, komplementara, odnosno skupštine, može obustaviti likvidaciju i nastaviti sa poslovanjem.

(2) Odluka iz stava 1. ovog člana donosi se većinom, određenom za donošenje odluke o likvidaciji.

(3) Odluka o obustavi likvidacije može se donijeti samo u slučaju da je društvo namirilo u potpunosti sve povjerioce, nezavisno od toga da li su tim povjeriocima potraživanja osporena ili priznata, pod uslovom da nije otkazalo ugovor o radu bilo kom zaposlenom po osnovu likvidacije, niti otpočelo sa isplatama članovima društva.

(4) Sastavni dio odluke o obustavi likvidacije je imenovanje zakonskog zastupnika društva.

(5) Sastavni dio odluke o obustavi likvidacije je i izjava likvidatora da su svi povjerioci namireni u potpunosti i da društvo nije otpočelo sa isplatama članovima društva.

(6) Ako društvo ima više likvidatora, oni izjavu iz stava 5. ovog člana daju zajednički.

(7) Odluka o obustavi likvidacije registruje se u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije.

(8) U slučaju obustave likvidacije, potraživanja povjerilaca, koji nijesu prijavili svoja potraživanja i povjerilaca, čija su potraživanja osporena, a nijesu u roku, predviđenom u članu 609. stav 4. ovog zakona pokrenuli postupak pred nadležnim sudom, neće se smatrati prekludiranim, u smislu ovog zakona.

Okončanje postupka dobrovoljne likvidacije

Član 611

(1) Nakon isplate svih povjerilaca likvidator sastavlja:

- 1) završni likvidacioni bilans;
- 2) konačni izvještaj o sprovedenoj likvidaciji;
- 3) pisanu izjavu da su sve obaveze društva, po osnovu prijavljenih potraživanja, izmirene u potpunosti i da se protiv društva ne vode drugi sporovi;
- 4) predlog odluke o raspodjeli likvidacionog viška.

(2) Završni likvidacioni bilans sastavlja se i registruje u skladu sa propisima, kojima se uređuje računovodstvo i revizija.

(3) Ortaci, komplementari, odnosno skupština, usvajaju dokumente iz stava 1. ovog člana odlukom o okončanju likvidacije, na način, propisan članom 600. ovog zakona.

(4) Društvo ne može donijeti odluku o okončanju likvidacije prije pravosnažnog okončanja svih postupaka, koji za pravnu posljedicu mogu imati bilo kakvu obavezu društva i izmirenja svih tih obaveza.

(5) Po okončanju likvidacije, društvo se briše iz registra privrednih subjekata, u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, a u slučaju akcionarskog društva, brisanje se vrši nakon podnošenja zahtjeva CKDD za ispis finansijskih instrumenata iz registra.

(6) Ako ortaci, komplementari, odnosno skupština, ne donesu odluku o usvajanju dokumenata iz člana 611, stava 1. ovog zakona u roku od 60 dana od dana podnošenja tih dokumenata na usvajanje od strane likvidatora, tu odluku može zamijeniti pisana izjava likvidatora o neusvajanju tih dokumenata.

Raspodjela likvidacionog viška

Član 612

(1) Imovina društva u likvidaciji, koja preostane poslije izmirenja svih obaveza društva, (likvidacioni višak) raspodjeljuje se članovima društva, u skladu sa odlukom o raspodjeli likvidacionog ostatka društva.

(2) Ako osnivačkim aktom, odnosno statutom ili jednoglasnom odlukom ortaka, komplementara, odnosno skupštine nije drugačije određeno, raspodjela iz stava 1. ovog člana vrši se na sljedeći način:

- 1) ortacima, komplementarima i komanditorima i članovima društva s ograničenom odgovornošću, srazmjerno njihovim udjelima u društvu;
- 2) akcionarima sa povlašćenim akcijama, koji imaju pravo prioriteta u odnosu na likvidacioni višak, a nakon njihove isplate, akcionarima sa običnim akcijama, srazmjerno učešću njihovih akcija u ukupnom broju običnih akcija u društvu.

(3) U slučaju spora između članova društva, u vezi sa raspodjelom likvidacionog viška, likvidator odlaže tu raspodjelu do pravosnažnog okončanja spora.

Odgovornost likvidacionog upravnika za štetu

Član 613

(1) Likvidacioni upravnik odgovara za štetu, koju pričini u vršenju svoje dužnosti članovima društva i povjericima društva.

(2) Potraživanje iz stava 1. ovog člana zastarijeva u roku od tri godine od dana brisanja društva iz registra.

Odgovornost članova društva po okončanju likvidacije

Član 614

- (1) Ortaci i komplementari odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze društva u likvidaciji i nakon brisanja društva iz registra privrednih subjekata.
- (2) Komanditori, članovi društva sa ograničenom odgovornošću i akcionari akcionarskog društva odgovaraju solidarno za obaveze društva u likvidaciji i nakon brisanja društva iz registra privrednih subjekata, do visine primljenog iznosa iz likvidacionog ostatka.
- (3) Potraživanja povjerilaca iz stavova 1. i 2. ovog člana zastarijevaju u roku od tri godine od dana brisanja društva iz registra.

Skraćeni postupak dobrovoljne likvidacije

Član 615

- (1) Dobrovoljna likvidacija može se sprovesti po skraćenom postupku, ako poslije donošenja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji svi članovi društva daju ovjerene izjave da su izmirene sve obaveze društva prema povjeriocima, uključujući i obaveze prema zaposlenima i da su saglasni sa skraćenim postupkom dobrovoljne likvidacije.
- (2) Nadležni organ za registraciju prihvatiće zahtjev za brisanje društva iz registra privrednih subjekata, na osnovu odluke iz stava 1. ovog člana, osim ukoliko u zakonom utvrđenom roku za donošenje rješenja o registraciji utvrdi da društvo nije izmirilo poreski dug ili se nalazi na spisku privrednih subjekata u blokadi, koji objavljuje Centralna banka Crne Gore.
- (3) Članovi društva iz stava 1. ovog člana odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze privrednog društva tri godine nakon brisanja društva iz registra privrednih subjekata.
- (4) Povjerioci i druga lica, koja imaju pravni interes, u roku od 30 dana od dana objavljivanja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji društva po skraćenom postupku, mogu pokrenuti postupak za poništavanje odluke pred sudom.
- (5) Odluku o dobrovoljnoj likvidaciji društva po skraćenom postupku sud će poništiti, ako utvrdi da su članovi ili povjerioci oštećeni tom odlukom i imenovaće likvidatora, koji će sprovesti postupak dobrovoljne likvidacije.
- (6) Privredno društvo, koje je dobrovoljno likvidirano po skraćenom postupku, briše se iz registra privrednih subjekata.
- (7) Nakon brisanja društva iz registra privrednih subjekata, u registar se upisuju: lično ime, jedinstveni matični broj i adresa članova fizičkih lica, odnosno naziv, sjedište i matični broj članova pravnih lica, sa naznačenjem neograničene solidarne odgovornosti ovih lica za obaveze društva, koje je brisano iz registra privrednih subjekata.
- (8) Rješenje o brisanju društva iz registra privrednih subjekata objavljuje se na zvaničnoj internet stranici registra.

ODJELJAK C

SUDSKA LIKVIDACIJA

Osnovi za pokretanje postupka sudske likvidacije

Član 616

Sudska likvidacija privrednog društva sprovodi se na zahtjev zainteresovanog lica ili po službenoj dužnosti ako:

- 1) ortačko društvo ostane sa jednim ortakom, a društvu u roku od tri mjeseca od dana prestanka svojstva ortaka ne pristupi nedostajući član ili u tom roku društvo ne promijeni pravnu formu ili u tom roku ne otpočne postupak likvidacije;
- 2) komanditno društvo ostane bez komplementara ili komanditora, a društvu u roku od tri mjeseca od dana prestanka svojstva člana ne pristupi nedostajući član ili u tom roku društvo ne promijeni pravnu formu ili u tom roku ne otpočne postupak likvidacije;
- 3) je društvu pravosnažnim aktom izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti, a društvo ne otpočne postupak likvidacije u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti tog akta;
- 4) je društvu pravosnažnim aktom oduzeta dovola, licenca ili odobrenje za obavljanje registrovane djelatnosti, a društvo ne registruje brisanje, odnosno promjenu te djelatnosti ili ne otpočne postupak likvidacije u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti tog akta;
- 5) kupac stečajnog dužnika, kao pravnog lica, u skladu sa članom 70. stavovima 4. i 5. ovog zakona ne uplati nedostajući iznos do visine minimalnog osnovnog kapitala u roku od šest mjeseci od dana obustavljanja postupka stečaja;
- 6) je pravosnažnom presudom poništeno osnivanje privrednog društva, u skladu sa članom 12. ovog zakona;
- 7) društvo ne dostavi nadležnom registru godišnje finansijske izvještaje do kraja prethodne poslovne godine za dvije uzastopne poslovne godine, koje prethode godini u kojoj se podnose finansijski izvještaji;
- 8) društvo ostane bez zakonskog zastupnika, a ne registruje novog u roku od tri mjeseca od dana brisanja zakonskog zastupnika iz registra;
- 9) u drugim slučajevima, predviđenim zakonom.

Shodna primjena stečajnog zakona

Član 617

(1) Odredbe zakona koji uređuje stečaj shodno se primjenjuju i na postupak sudske likvidacije, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(2) U postupku sudske likvidacije ne primjenjuju se odredbe zakona koji uređuje stečaj, a koje se odnose na reorganizaciju, odbor povjerilaca, različne povjerioce i pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika.

DIO JEDANAESTI

KAZNENE ODREDBE

Novčane kazne do 10.000 eura

Član 618

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 eura do 10.000 eura kazniće se privredno društvo ili dio stranog privrednog društva, ako:

1) u obavljanju djelatnosti ne koristi poslovno ime društva pod kojim je registrovan, u skladu sa ovim zakonom (član 23 stav 2);

2) obavlja djelatnost bez minimalnog osnovnog kapitala utvrđenog zakonom (član 147 stav 2 i čl. 408 stav 2);

3) ne vodi knjigu skupštinskih odluka na način utvrđen ovim zakonom (član 275 stav 2);

4) ne izda potvrdu da su glasovi akcionara uredno evidentirani i prebrojani, osim u slučaju kada su ove informacije već dostupne (član 181 stav 4);

5) utiče na rad revizora prilikom vršenja revizije (član 390);

6) ako skupština na redovnoj sjednici ne donese odluku da najmanje jednu petinu ostvarene dobiti akcionarima podijeli u vidu redovne dividende, u skladu sa ovim zakonom (član 214 stav 2);

7) podijeli dobit, ne izvrši povraćaj primljene dobiti ili isplaćuje dividende protivno ovom zakonu, ugovoru o osnivanju, statutu ili drugim važećim propisima (čl. 212, 213 i čl. 216);

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u privrednom društvu novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2.000 eura.

Novčane kazne do 7.500 eura

Član 619

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 750 eura do 7.500 eura kazniće se privredno društvo ili dio stranog privrednog društva, ako:

1) bez odlaganja ne obavijesti ortaka o prijemu zahtjeva za namirenje potraživanja na imovini društva, u skladu sa ovim zakonom (član 127 stav 2);

2) ne pruži besplatno informacije za ostvarivanje prava akcionara u skladu sa ovim zakonom (član 179 stav 3);

3) odbije da pruži informaciju ili odgovor koji je dužno pružiti na osnovu ovog zakona ili statuta, ugovora o osnivanju ili drugog osnivačkog akta članu ili akcionaru društva ili ukoliko dostavlja lažne informacije ili ukoliko ih sprječava da koriste svoje pravo da dobiju informaciju ili ukoliko ne objavi podatke koje je dužno objaviti po zakonu, ne izda obavještenja na način utvrđen zakonom ili ukoliko dâ lažnu izjavu ili drugo javno obavještenje ili proglas (član 133, 137, 152, 202, 203, 221, 239 stav 3, 301, 312, 315, 388, 393 stav 4, 458, 465, 490);

4) u poslovnim pismima i drugim poslovnim dokumentima, odnosno na internet stranici društva ne navede propisane podatke (član 395);

5) ne obezbijedi poštovanje propisanog postupka za sazivanje skupštine (čl. 278, 289, 290, 297, 298, 452, 312, 313);

6) ne održi redovnu skupštinu akcionara u propisanom roku (član 277 stav 1);

7) ne omogući glasanje elektronskim putem u skladu sa ovim zakonom (čl. 282);

8) ne učini dostupnim akcionarima rezultate glasanja u skladu sa ovim zakonom (član 311);

9) ne održi skupštinu akcionara u roku utvrđenom odlukom suda (član 290);

10) ne obezbijedi odgovarajući sastav odbora direktora, odnosno nadzornog odbora (čl. 317, 330 i 448);

11) odluku o emisiji obveznica ne donese u postupku propisanom ovim zakonom (član 183 stav 2 i 3 i član 186);

12) smanjivanje kapitala vrši suprotno odredbama o zaštiti povjerilaca (čl. 254, 255, 257, 258, 259, 260 i 261);

13) stekne ili otuđi sopstvene akcije suprotno ovom zakonu (čl. 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231 i 232).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u privrednom društvu novčanom kaznom u iznosu od 150 eura do 1.500 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 150 eura do 1.500 eura.

Član 620

Novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj preduzetnik ako:

1) obavlja djelatnost preko poslovođe koji nije registrovan u skladu sa zakonom o registraciji, nije u radnom odnosu kod preduzetnika ili ne ispunjava posebne uslove koji su propisani u pogledu ličnih kvalifikacija preduzetnika (član 91);

2) ne istakne svoje poslovno ime u skladu sa zakonom (član 87).

DIO DVANAESTI

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Polna zastupljenost

Član 621

(1) Odredbe člana 337, stav 6 će se primjenjivati od 30.06.2026. godine.

(2) Ako nije ispunjen nijedan od dva uslova iz stava 6, člana 337, nadležni organ za registraciju će odbiti upis u registar svih članova odbora direktora, odnosno nadzornog odbora, počev od 30.06.2026. godine.

Rok za usklađivanje sa odredbama ovog zakona

Član 622

Privredna društva dužna su da usklade organizaciju sa ovim zakonom i izvrše registraciju promjena u CRPS u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti postupci

Član 623

Postupci registracije i restrukturiranja privrednih društava koji su započeti prije stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po zakonu koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Odložena primjena

Član 624

Odjeljak C Glave II Sedmog dijela ovog zakona o prekograničnom pripajanju i spajanju, odjeljak E Glave II Sedmog dijela ovog zakona o prekograničnim podjelama i Glava IV Sedmog dijela ovog zakona o prekograničnim konverzijama primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 625

Danom stupanja na snagu ovog zakona, prestaje da važi Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", br. 065/20 od 03.07.2020, 146/21 od 31.12.2021).

Stupanje na snagu

Član 626

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

OBRAZLOŽENJE

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o privrednim društvima sadržan je u članu 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o privrednim društvima je sistemski zakon koji na sveobuhvatan način reguliše pitanja osnivanja, organizacije, upravljanja, restrukturiranja, prestanka privrednih društava, kao i druga pitanja od značaja za njihovo funkcionisanje. Takođe, ovim zakonom se uređuje i pravni položaj drugih oblika obavljanja privrednih djelatnosti, koje u crnogorskom pravu predstavljaju preduzetnik i dio stranog društva. Stoga, ovakav normativni okvir predstavlja svojevrsni ustav za privredu, čiji osnovni zadatak podrazumijeva temeljno regulisanje privredno-pravnog ambijenta, vodeći računa o ustavnom opredjeljenju odnosno promocije ekonomskih sloboda.

Važeći Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", br. 065/20 od 03.07.2020, 146/21 od 31.12.2021) je donijet 2020. godine, a njegovim stupanjem na snagu je prestao da važi Zakon o privrednim društvima iz 2002. godine ("Službeni list RCG", broj 6/02 i "Službeni list CG", br. 17/07, 80/08, 40/10, 73/10, 36/11 i 40/11). U poređenju sa prethodnim zakonom koji je baziran na anglo-američkoj pravnoj tradiciji, može se nesporno konstatovati da važeći zakon sadrži neuporedivo kvalitetnija i modernija rešenja, zasnovana na kompanijskom pravu Evropske unije. Međutim, od samog donošenja važećeg Zakona, privatni i javni sektor se suočava sa brojnim izazovima u primjeni pojedinih odredbi, dok određena pitanja i dalje zahtijevaju dodatnu razradu u okviru Zakona. U prvom redu istaknuta su tri konceptijska problema, i to gubitak osobenosti i fleksibilnosti društva sa ograničenom odgovornošću, shodna primjena stečajnog propisa na postupak sudske likvidacije i nedovoljna različitost jednodomnog i dvodomnog sistema upravljanja. Nadalje, ukazano je na podnormiranost aktuelnog zakona, što ujedno predstavlja i njegov najveći nedostatak. Poseban predmet pažnje od strane učesnika na tržištu bile su određene terminološke nepreciznosti, poput društva od javnog interesa, podružnice, označavanja učesnika statusnih promjena, prava preče kupovine i sl. Takođe, ukazano je na postojanje nemalog broja zakonskih nedosljednosti usled unutrašnje protivrječnosti zakonskih rješenja, što u krajnjoj liniji utiče na stvaranje pravne nesigurnosti. Iako je neke od uočenih problema moguće otkloniti ispravnim tumačenjem, odnosno zauzimanjem odgovarajućih stavova, preostale probleme je moguće riješiti isključivo zakonodavnom intervencijom. Shodno navedenom, ostavljajući na snazi i razrađujući standardna i u praksi potvrđena pravila kompanijskog prava, ukazala se potreba za donošenje novog zakonskog akta.

Dakle, razlozi za donošenje novog Zakona o privrednim društvima načelno je moguće podijeliti u sljedeće četiri grupe.

Prva grupa razloga neposredno je vezana za **proces pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji**, odnosno potrebu daljeg i konzistentnijeg usklađivanja kompanijskog prava sa pravom Evropske unije. Imajući u vidu ključno mjerilo za privremeno zatvaranje pregovora u poglavlju 6 - Privredno pravo, cilj je i obaveza da Zakon o privrednim društvima bude u cjelini usklađen sa tzv. „kompanijskim direktivama“, koje predstavljaju ključne instrumente prava Evropske unije. Navedeno je posebno važno sa aspekta harmonizacije nacionalnih kompanijskih prava i stvaranje uslova za adekvatan razvoj unutrašnjeg tržišta, kao ključnog mehanizma, ali i postignuća evropskih ekonomskih integracija. Očekivanja su da će donošenje novog Zakona o privrednim društvima u značajnoj mjeri doprinijeti unapređenju privrednog konteksta i sveobuhvatnijeg normiranja pojedinih oblasti, nego što je to bio slučaj u prethodnom periodu.

Na taj način, daje se doprinos lakšoj integraciji Crne Gore u unutrašnje tržište Evropske unije, kao i rastu privlačnosti crnogorskog dijela unutrašnjeg tržišta za strane investicije i različite kompanije iz ostalih država članica. Dodatno, regulatorna rješenja uvedena u ovaj zakonski akt utvrđena su i strukturirana na način koji omogućuje relativno jednostavnu shodnu primjenu njegovih normi na privredna društva osnovana po posebnim propisima, kao i na nove oblike privrednih društva u crnogorskom pravnom sistemu, po pristupanju Evropskoj uniji.

Iako je važeći Zakon o privrednim društvima strukturiran na način koji je uobičajen u uporednoj kompanijskoj regulativi, mogu se uočiti određeni **konceptijski problemi** koji čine drugu grupu razloga za donošenje novog Zakona. Iako je tako postavljeno u važećem Zakonu, shodna primjena pravila stečajnog postupka na postupak sudske likvidacije nije moguća. Ovo posebno iz razloga što je riječ o dva suviše različita postupka da bi se dozvolila primjena istovjetnih (stečajnih) pravila. Naime, preduslov za pokretanje postupka likvidacije je da privredno društvo ima dovoljno imovine za namirenje svih svojih povjerilaca, zbog čega je zaštita povjerilaca društva u postupku likvidacije u drugom planu. Suprotno tome, stečaj po pravilu pretpostavlja nedovoljnost imovine za izmirenje svih obaveza, zbog čega je zaštita raznih vrsta povjerilaca osnovni prioritet stečajnog zakona. Iz navedenog se zaključuje da su mnogi stečajni instituti poput povjerilačkih organa, pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika i sl., neprimjenljivi u postupku likvidacije. Nadalje, društvo sa ograničenom odgovornošću je vrsta društva kapitala, sa značajnim osobenostima u odnosu na akcionarska društva. Važećim Zakonom je takođe propisana shodna primjena pravila akcionarskog društva na društvo sa ograničenom odgovornošću. Navedeno u značajnoj mjeri umanjuje razliku između ove dvije vrste društava kapitala. Takođe, primjena prava AD na DOO negativno utiče na kompleksnost i fleksibilnost ove forme kao i nepotrebno uvećava broj imperativnih pravila koja se na nju primjenjuju. Pravilo koje je teško primjenljivo i koje u praksi može da stvori brojne probleme jeste da se na udjele, koji nisu hartije od vrijednosti, primjenjuju odredbe o akcijama, koje jesu hartije od vrijednosti. Nadalje, nakon ranijeg poznavanja samo jednodomnog sistema upravljanja, važećim Zakonom o privrednim društvima je uvedeno pravo izbora između jednodomnog i dvodomnog sistema upravljanja. Međutim, zakonska regulativa oba sistema je veoma slična, odnosno oba imaju dva organa uprave, pri čemu svaki organ ima svoj djelokrug i jedno lice ne može biti član oba organa uprave. Na ovaj način je privrednicima samo formalno dato pravo da biraju između dva sistema upravljanja AD, a suštinski taj izbor ne postoji.

Treći razlog za donošenje novog Zakona o privrednim društvima je njegova očigledna **podnormiranost**. Za razliku od pravnih sistema u SAD i Engleskoj gdje se podnormiranost zakona nadoknađuje stvaranjem prava od strane sudova, u Crnoj Gori i drugim evropskim državama, sudska praksa nije klasičan izvor prava i sudovi nemaju slobodu stvaranja novih pravila. Dodatno, kao i većina evropskih, crnogorski sudovi su manje skloni kreativnom tumačenju koje bi vodilo kreiranju nedostajućih pravila, odnosno popunjavanju pravnih praznina. Tako bi česte izmjene i dopune zakona, pored određenih poboljšanja u smislu primjene Zakona, doprinijele tome da njegova sistematika u značajnoj mjeri postane nejasna i nepovoljna u smislu potrebe za nespornim tumačenjem i jednostavnijom primjenom odredaba jednog ovakvog, sistemskog zakona. Kao primjer, važeći Zakon o privrednim društvima ne uređuje neke značajne kompanijsko-pravne teme, poput povezivanja privrednih društava i poslovnih udruženja. Dodatno, brojni instituti su uređeni sa minornim brojem odredbi. Upravo je podnormiranost u oblasti registracije bila jedan od ključnih razloga za donošenje posebnog Zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata. Naime, cilj donošenja ovog zakona je da se sva pitanja koja se odnose na registraciju sistematizuju na jedno mjesto i propišu jasna pravila postupka od osnivanja, preko promjena do prestanka privrednog ili drugog subjekta, što takođe predstavlja jednu od najznačajnijih novina u odnosu na važeći Zakon o privrednim društvima.

Kao četvrti razlog, prilikom pripreme novog Zakona o privrednim društvima posebno je vođeno računa o konceptijskoj usklađenosti svih njegovih djelova i **terminološko usklađivanje**. Važećim Zakonom o privrednim društvima uveden je potpuno novi pojam „društvo od javnog interesa“. Prvi razlog neadekvatnosti ovog pojma se odnosi na dovođenje u zabludu trećih lica u pogledu djelatnosti koje

društvo obavlja. Naime, tradicionalno na ovim prostorima postoje društva koja obavljaju djelatnost od opšteg interesa, i to su prevashodno javna preduzeća, a zakonodavstvo može omogućiti obavljanje ovih djelatnosti i nekim drugim privrednim subjektima (npr. društvima kapitala). Društva od javnog interesa, kako su definisana važećim Zakonom, nemaju ništa zajedničko sa društvima koja obavljaju djelatnost od opšteg interesa. Drugi razlog zbog koga ovaj pojam nije adekvatan ogleda se u činjenici da je ovo pojam prava tržišta kapitala. Dodatno, kada je riječ o statusnim promjenama spajanja putem pripajanja i spajanja putem osnivanja novog društva, koriste se termini društvo-preuzimalac i preuzeto društvo. Očigledno je da se ovi pojmovi podudaraju sa sličnim pojmovima koji se koriste u pravu preuzimanja AD. Drugi problem termina društvo-preuzimalac i preuzeto društvo je u tome što se oni ne mogu koristiti kod drugih statusnih promjena (podjele i odvajanja). Nadalje, privredno društvo može u mjestu različitom od svog sjedišta registrovati posebnu organizacionu cjelinu, koja nema pravni subjektivitet, a preko koje društvo može da obavlja svoje djelatnosti. Iako se ova organizaciona cjelina uobičajeno naziva „dio“ ili „ogranak“ privrednog društva, važeći Zakon o privrednim društvima koristi termin „podružnica“. Konačno, poslednja terminološka nedoumica tiče se upotrebe termina prava preče kupovine za označavanje jednog značajnog imovinskog prava akcionara. U kompanijskom pravu se ovo pravo akcionara uobičajeno naziva pravo prečeg upisa.

Pored ovdje navedenih terminoloških nedoumica, važeći Zakon o privrednim društvima sadrži određena pravila koja uređuju istu materiju, a sadržinski se razlikuju.

III USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Na osnovu prethodno iznijetog stanovišta o neophodnosti potpune harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije, priprema Zakona o privrednim društvima podrazumijevala je potpuno usklađivanje teksta zakona sa sljedećim važećim direktivama iz prava Evropske unije:

- Direktiva (EU) 2007/36 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. jula 2007. o ostvarivanju određenih prava akcionara u akcionarskim društvima kotiranim na berzi;
- Direktiva (EU) 2017/828 Evropskog parlamenta i Savjeta od 17. maja 2017. o izmjeni Direktive 2007/36/EU u pogledu podsticanja dugoročnog učešća akcionara;
- Direktiva (EU) 2017/1132 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. juna 2017. o određenim aspektima kompanijskog prava;
- Direktiva (EU) 2019/1151 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. juna 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u okviru privrednog prava;
- Direktiva (EU) 2019/2121 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. novembra 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela;
- Direktiva (EU) 2022/2381 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. novembra 2022. o poboljšanju rodne ravnopravnosti;
- Direktiva 2009/102/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. septembra 2009. u oblasti privrednog prava o društvima sa ograničenom odgovornošću sa jednim članom.

Pored navedenog, prilikom sačinjavanja teksta novog Zakona o privrednim društvima, u cilju kreiranja povoljnijeg ambijenta za njihovu buduću primjenu na teritoriji Crne Gore, zadržana je usaglašenost važećeg ZoPD sa sljedećim regulatornim instrumentima iz prava Evropske unije:

- Uredba Savjeta EEZ br. 2137/85, od 25. VII 1985. o Evropskom ekonomskom interesnom udruženju;

- Uredba Savjeta EZ br. 2157/2001, od 8. X 2001. o Statutu Evropskog akcionarskog društva (Societas Europaea).

Dodatno, shodno datim sugestijama Evropske komisije u dosadašnjem toku pregovora sa Evropskom unijom, u mjeri mogućeg, Zakon o privrednim društvima je usklađen i sa sljedećim preporukama Evropske komisije iz oblasti kompanijskog prava, i to:

- Preporuka Komisije (32004H0913), od 14. XII 2004. o prihvatanju odgovarajućeg sistema naknada za rad direktorima privrednih društava uvrštenih na berzi;
- Preporuka Komisije (32005H0162), od 15. II 2005. o ulozi neizvršnih ili nadzornih direktora privrednih društava uvrštenih na berzi i o odborima (nadzornog) odbora;
- Preporuka Komisije (32009H0384), od 30. IV 2009. o politikama naknade u sektoru finansijskih usluga;
- Preporuka Komisije (32009H0385), od 30. IV 2009. koja dopunjava Preporuke 2004/913/EC i 2005/162/EC u pogledu sistema za naknade direktorima privrednih društava uvrštenih na berzi.

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

U Glavi I - „Predmet zakona i osnovni pojmovi“ (čl. 1-14), uređeni su predmet zakona, te pojam i oblici obavljanja privredne djelatnosti, članovi privrednog društva, podaci o licima koja se registruju, cilj privrednog društva, definicija javnog društva, pravna sposobnost privrednog društva, dejstva registracije prema trećim licima, osnivački akt i statut privrednog društva i njihove izmjene, poništaj osnivanja privrednog društva, ugovor članova privrednog društva i primjena zakona.

Odredbom člana 1 Zakona o privrednim društvima (ZoPD), određen je predmet uređenja ovog koji obuhvata osnivanje, organizaciju, upravljanje, restrukturiranje, prestanak i druga pitanja od značaja za rad privrednih društava, preduzetnika i dijela stranog društva. Članom 2 u stavu 1 data je definicija privrednog društva i propisani su oblici obavljanja privredne djelatnosti. Tako su stavom 2 istog člana precizirane vrste privrednih društava i to: ortačko društvo, komanditno društvo, akcionarsko društvo i društvo sa ograničenom odgovornošću. Pored privrednih društava, stavom 3 istog člana propisano je da privrednu djelatnost mogu obavljati još i: preduzetnik, dio stranog privrednog društva i druga pravna lica uređena posebnim propisima. U članu 3 uređeno je da članovi privrednog društva mogu biti domaća i strana fizička i pravna lica. Član privrednog društva je zajednički naziv za sva lica koja osnivaju privredno društvo i lica koja mu naknadno pristupe, čiji su nazivi precizirani u zavisnosti od vrste privrednog društva u pitanju. Stavom 4 propisano je da se članovi registruju u skladu sa zakonom koji uređuje registraciju privrednih i drugih subjekata, a akcionari i u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala. Članom 4 precizirana je vrsta podataka koji se dostavljaju u postupku registracije za lica za koja ovaj zakon propisuje obavezu registracije, u skladu sa propisima kojima se uređuje postupak registracije. Članom 5 definisan je cilj privrednog društva kao dugoročno uvećanje sopstvene vrijednosti i održivo poslovanje. Definisanjem cilja štite se različiti interesi, članova odnosno akcionara društva ali i brojni drugi nosioci rizika poslovanja. Ovakav način određenja cilja privrednog društva je i u opštedruštvenom interesu. U članu 6 data je definicija javnog društva kao privrednog društva koje je uspješno izvršilo javnu ponudu hartija od vrijednosti u skladu sa prospektom čije je objavljivanje odobrila Komisija za tržište kapitala ili čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori. Ovdje je došlo do promjene u terminološkom smislu tako da se sada ova društva zovu „javna privredna društva“ umjesto „društva od javnog interesa“. Članom 7 uređen je pravni subjektivitet privrednih društava koji je direktno vezan za postupak registracije. Tako je ovim članom propisano da

privredna društva svojstvo pravnog lica stiču danom registracije osnivanja u nadležnom registru privrednih subjekata dok im to svojstvo prestaje danom registracije brisanja iz registra privrednih subjekata. Članom 8 utvrđena je obavezna registracija osnivanja, promjene podataka i prestanka privrednih društava i preduzetnika, koja se sprovodi u skladu s posebnim zakonom o registraciji. U tom smislu obavezu dostavljanja odgovarajućih podataka nadležnom registru ima sekretar društva, odnosno zakonski zastupnik ili lice koje on ovlasti.

Veoma važno pitanje sa aspekta pravne sigurnosti uređeno je članom 9 koji definiše pitanja pravnog dejstva koji registracija navedenih podataka proizvodi prema trećim licima. Polazeći od načela pouzdanja u tačnost podataka sadržanih u registrima, zakonodavac propisuje da treća lica ne mogu snositi štetne pravne posljedice usljed eventualne netačnosti tih podataka. Nadalje se postavlja zakonska pretpostavka da su treća lica upoznata sa registrovanim podacima od dana objavljivanja na internet stranici nadležnog organa za registraciju, pa istekom petnaestog dana od dana objavljivanja, ona ne mogu dokazivati da im je bilo nemoguće da se upoznaju sa nastalim promjenama. Štaviše, zakonodavac daje društvu mogućnost dokazivanja da su treća lica bila upoznata ili su morala biti upoznata sa nastalim promjenama i prije njihove registracije, dok je sa druge strane, trećim licima dato pravo pouzdanja u dokumente društva i podatke o društvu koji su nastali prije njihove registracije. Članom 10 definisani su konstitutivni akti privrednih društava. Tako je određeno da je osnovni akt te vrste onivački akt koji ima formu odluke o osnivanju ako društvo osniva jedno lice ili ugovora o osnivanju ako društvo osnivaju dva ili više lica. Pored toga, tzv. društva kapitala (akcionarsko društvo i društvo sa ograničenom odgovornošću) imaju i drugi konstitutivni akt, a to je statut. Takođe, zakonodavac ovdje utvrđuje i obaveznu formu u kojoj se ovi akti sačinjavaju, kao i uslove punovažnosti tih akata, uključujući njihovu obaveznu registraciju. U skladu sa pravilom iz člana 3, ovdje se precizira da osnivači mogu biti potpuno poslovno sposobna fizička lica i/ili pravna lica, dok osnivački akti obavezuju i lica koja naknadno pristupe društvu, i to od dana sticanja svojstva člana društva. Član 11 uređuje pitanja izmjene navedenih konstitutivnih akata, pa se propisuje način na koji se ta izmjena vrši zavisno od vrste privrednog društva. Bitno je napomenuti da zakonodavac propisuje da se osnivački akt društva kapitala ne može mijenjati nakon njegove registracije, što ne važi za drugi konstitutivni akt odnosno statut koji se može mijenjati odlukom skupštine društva. Član 12 utvrđuje da se osnivanje privrednog društva može poništiti isključivo iz ovdje taksativno navedenih razloga i ni po jednom drugom osnovu. Ništavost osnivanja se utvrđuje u parničnom postupku koji se pokreće tužbom koju može podnijeti bilo koje lice koje za to ima pravni interes u propisanom roku. Pritom, zakonodavac ostavlja mogućnost da se nedostaci otklone do zaključenja glavne rasprave, u suprotnom nadležni sud presudom utvrđuje ništavost osnivanja. Ovim članom su precizirane i pravne posljedice takve presude, naročito prema savjesnim trećim licima. Član 13 reguliše ugovor članova privrednog društva koji nije akt samog društva pa ne postoji obaveza njegove registracije. U pitanju je poseban pravni instrument kojim se uređuju međusobni odnosi članova društva i proizvodi pravno dejstvo isključivo između njih. Korporativna praksa pokazuje da su ugovori članova veoma značajan mehanizam rješavanja odnosa između članova jednog društva, a kod društava sa ograničenom odgovornošću su postali pravilo. Članom 14 propisana je shodna primjena i na privredna društva koja su osnovana u skladu sa posebnim zakonom, kao i na pravna lica osnovana u skladu sa drugim propisima, ako obavljaju privrednu djelatnost i ako su dužna da se registruju u nadležnom registru privrednih subjekata.

Glava II - „Odgovornost za obaveze društva“ (čl. 15-18)

U ovoj glavi uređuje se pitanje odgovornosti za obaveze privrednog društva, pri čemu se pravi razlika između obaveza nastalih u postupku nastanka privrednog društva odnosno prije registracije, i nakon toga. U tom smislu, zakon jasno precizira uslove za sticanje svojstva člana odgovarajućeg društva, kao i jednako važno, kada to svojstvo prestaje. Naime, u članu 16 propisano je da se svojstvo člana ortačkog društva, člana komanditnog društva i člana društva sa ograničenom odgovornošću stiče danom registracije vlasništva nad udjelom u registru privrednih subjekata, dok to svojstvo prestaje upravo danom registracije brisanja člana društva iz tog registra. Svojstvo akcionara stiče se danom upisa akcije, odnosno akcija društva na njegov račun kod Centralnog klirinškog depozitarnog društva (CKDD), u skladu sa

zakonom kojim se definiše tržište kapitala. Shodno tome, propisano je i da svojstvo akcionara prestaje na dan brisanja svih akcija društva sa njegovog računa kod CKDD, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala. Kada su u pitanju obaveze nastale prije registracije društva, propisano je da za njih odgovaraju lica koja su te obaveze preuzela i sami osnivači društva, i to solidarno i neograničeno, osim ukoliko je drugačije određeno prilikom preuzimanja obaveze. Međutim, ukoliko privredno društvo nakon registracije preuzme te obaveze, ova lica se oslobađaju odgovornosti, ako nije drugačije ugovoreno. U članu 17 regulisano je pitanje odgovornosti društva i članova privrednog društva za obaveze društva, nakon registracije. Tako je predviđeno da privredno društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom. Kada je u pitanju odgovornost članova društva, jasno se pravi razlika između tzv. društava lica, gdje je predviđeno da ortaci u ortačkom društvu i komplementari u komanditnom društvu odgovaraju za obaveze društva solidarno i neograničeno, cjelokupnom svojom imovinom, dok članovi društva sa ograničenom odgovornošću, akcionari akcionarskog društva i komanditori u komanditnom društvu ne odgovaraju za obaveze društva, osim kada je to izričito propisano ovim zakonom. U članu 18 detaljno je razraden koncept zloupotrebe svojstva pravnog lica, u teoriji poznat i kao “probijanje pravne ličnosti društva”. Naime, zakonom je predviđeno da ukoliko oni članovi društva koji, po pravilu ne odgovaraju za obaveze društva, zloupotrijebe pravila o ograničenoj odgovornosti, odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze društva. Pritom je sam pojam zloupotrebe pravila postavljen znatno fleksibilnije u odnosu na postojeće rješenje tako da odražava suštinu primjene ovog instituta koja se sastoji u tome da član društva ne uvažava odvojeni subjektivitet društva. Stoga se pod zloupotrebom podrazumijeva svaki vid izigravanja, odnosno neuvažavanja subjektiviteta društva od strane članova ili sa njima povezanih lica, na osnovu kojeg se bilo kroz miješanje imovine, njeno umanjeње, nepravilnosti u upravljanju, poslovanje protivno ciljevima društva, zanemarivanje identiteta, oštećenje povjerenaca i/ili drugih radnji, stvara opšti utisak njegovog poistovjećivanja sa privrednim društvom. Nacrtom zakona je aktivna legitimacija u postupku za utvrđivanje zloupotrebe data povjericu društva u propisanim rokovima, ali koja pritom ne utiče na njegovo pravo da naplatu potraživanja izvrši i na drugi način.

Glava III - „Sjedište, djelatnost i poslovno ime privrednog društva“ (čl. 19-34)

U ovoj glavi definisani su ključni elementi individualizacije jednog privrednog društva i njegovog istupanja u pravnom prometu kao što su sjedište, poslovno ime i djelatnost.

Kada je u pitanju sjedište privrednog društva, ovim zakonskim rješenjem se ostaje pri konceptu, odnosno teoriji stvarnog sjedišta društva, kao dominantnoj i u evropskom pravu. S tim u vezi, sjedište privrednog društva je definisano kao jedinica lokalne samouprave na teritoriji Crne Gore iz koje se upravlja poslovanjem privrednog društva ili u kojem društvo trajno obavlja svoju pretežnu djelatnost, čemu se može dodati i naziv naselja. Sjedište se utvrđuje osnivačkim aktom i statutom. Privredno društvo može imati samo jedno sjedište, pa će se sjedištem smatrati registrovano mjesto i onda kada se uprava društva nalazi u drugom mjestu ili ako na drugom mjestu obavlja svoju pretežnu privrednu djelatnost, s tim što treća lica protiv društva mogu zasnovati nadležnost suda i prema tim drugim mjestima. Ovdje se takođe propisuje i način promjene sjedišta društva. U članu 20 reguliše se pitanje istupanja društva u pravnom prometu i poslovna korespodencija uopšte. Ovim članom unaprijeđeno je postojeće zakonsko rješenje, pa se dostavljanje vrši kako na adresu sjedišta društva, tako i na adresu za prijem pošte, pod uslovom da je registrovana. Ako privredno društvo ima posebnu adresu za prijem pošte, dostavljanje se vrši na tu adresu, umjesto na adresu sjedišta društva. Radi efikasnosti pravnog prometa, uvedena je i pretpostavka o urednoj dostavi, pa u slučaju bezuspješne dostave pismena upućenog društvu putem preporučene pošiljke na adresu za prijem pošte, odnosno na adresu sjedišta društva, smatraće se da je dostava te pošiljke uredno izvršena istekom roka od osam dana od dana drugog slanja te pošiljke, pod uslovom da je između ta dva slanja proteklo najmanje 15 dana. Članom 21 propisano je da privredna društava nijesu dužna da koriste pečat u poslovanju, dok su društva koja posluju elektronskim putem dužna da koriste elektronski pečat.

Bitan element individualizacije privrednog društva jeste njegova djelatnost. Tako je članom 22 propisano da društvo ima pretežnu djelatnost koja se utvrđuje osnivačkim aktom, odnosno statutom i registruje kod

nadležnog organa, pri čemu društvo može obavljati i druge djelatnosti. Pretežnu djelatnost društvo može promijeniti izmjenom osnivačkog akta odnosno statuta, i ta se promjena obavezno registruje. U stavu 5 je propisano i ograničenje pa je predviđeno da se posebnim zakonom može usloviti registracija društva ili obavljanje određene djelatnosti dobijanjem prethodne saglasnosti, odobrenja, dozvole ili drugog akta nadležnog organa. Članovima 23-33 propisana su pravila koja se odnose na poslovno ime, kao jednog od osnovnih elemenata individualizacije privrednog društva. U odnosu na važeći zakon, regulativa je višestruko unaprijeđena. Poslovno ime se definiše kao ime pod kojim društvo posluje i istupa u pravnom prometu i koje se obavezno registruje. Poslovno ime obavezno sadrži naziv, pravni oblik (sa odgovarajućim skraćenicama) i sjedište društva. Ukoliko je privredno društvo u postupku stečaja ili likvidacije, propisano je da se uz poslovno ime dodaje odgovarajuća oznaka. Članom 25 se propisuje da privredno društvo može koristiti i jedno skraćeno poslovno ime koje mora proizilaziti iz poslovnog imena i koje obavezno sadrži naziv ili skraćeni naziv i pravni oblik društva. U članu 26 propisano je da poslovno i skraćeno poslovno ime mora biti na crnogorskom jeziku, latiničnom ili ćiriličnom pismu, osim naziva poslovnog imena odnosno skraćenog naziva poslovnog imena, pri čemu privredno društvo može registrovati jedan ili više prevoda poslovnog ili skraćenog imena. Posebno je regulisana upotreba upotreba imena i oznaka država i međunarodnih organizacija (član 29) i ličnog imena (član 30). Tako je propisano da poslovno ime može sadržati riječi “Crna Gora”, nazive drugih teritorijalnih jedinica, izvedenice tih imena i slično pod uslovom dobijanja saglasnosti nadležnog organa. Isto važi i za nazive drugih država i međunarodnih organizacija za koje je potrebna saglasnost nadležnog organa te države odnosno organizacije. Zakon predviđa da se ta saglasnost može opozvati ukoliko privredno društvo svojim poslovanjem povrjeđuje čast i ugled države, teritorijalne jedinice ili međunarodne organizacije, pa se te riječi, na zahtjev organa koji je prvobitno dao saglasnost, brišu iz registra. Na sličan način se u poslovnom imenu može koristiti lično ime fizičkog lica, uz njegov pisani pristanak, odnosno ime umrlog lica uz saglasnost njegovih nasljednika. U slučaju da privredno društvo svojim poslovanjem ili na drugi način vrijeđa čast i ugled lica čije lično ime koristi, to lice, odnosno njegovi nasljednici, mogu podnijeti tužbu nadležnom sudu, kojom zahtijevaju brisanje ličnog imena iz poslovnog imena društva i naknadu eventualne štete koja mu je pričinjena. Ako poslovno ime društva sadrži lično ime lica koje naknadno nastupi društvo, privredno društvo ima pravo da nastavi da ga koristi, osim ukoliko se taj član, odnosno njegovi nasljednici u slučaju smrti člana, u roku od 30 dana od dana prestanka članstva pismeno tome usprotive.

Za razliku od postojećeg rješenja, Nacrtom zakona je uvedena obaveza za privredno društvo da upotrebljava poslovno ime u formi i sadržini u kojoj je upisano u registar, kao i da je svako privredno društvo dužno da istakne svoje poslovno ime na svakoj poslovnoj prostoriji (član 27). Takođe je uvedena i mogućnost rezervacije naziva, pa svako fizičko i pravno lice ima pravo da zahtijeva od organa nadležnog za registraciju da izvrši rezervaciju naziva u korist podnosioca zahtjeva koji se potom rezerviše na rok od 90 dana od dana registracije naziva, nakon čega se briše iz registra po službenoj dužnosti i smatra se slobodnim. Dalja razrada pravila o rezervaciji naziva je prepuštena zakonu koji uređuje registraciju. Radi unaprijeđenja načela pravne izvjesnosti članom 31 je utvrđeno da se naziv društva ne može prenositi odvojeno, već samo zajedno sa društvom, uz izuzetke koji zapravo obuhvataju svaku statusnu promjenu. Međutim, u isto vreme je izvršeno i dodatno sužavanje primjene izuzetka, jer je napomenuto da društvo sticalac može da preuzme naziv od društva prenosioca samo pod uslovom da društvo prenosilac statusnom promjenom prestaje da postoji. Pored pomenutog izuzetka, uveden je i drugi izuzetak, prema kome se naziv društva može prenijeti na drugo društvo u slučaju prenosa preduzeća ili bitnog dela preduzeća (imovinske cjeline). Članovima 32 i 33 su predviđena dva vida zaštite poslovnog imena: zaštita poslovnog imena od strane nadležnog organa za registraciju i sudska zaštita poslovnog imena. Zaštita od strane nadležnog organa je vezana za postupak registracije pa je jasno naznačeno kakav naziv ne smije da bude, kao i da u slučaju da su podnijete dvije prijave poslovnog imena, čiji su nazivi istovjetni ili slični, zbog čega može doći do zamjene društava od strane učesnika u pravnom prometu, u registar se upisuje ono poslovno ime koje je ranije prijavljeno. Kada je riječ o sudskoj zaštiti, propisano je da zainteresovano lice koje podnosi tužbu može pored promjene naziva da zahtijeva i naknadu štete.

Utvrđeni su rokovi za ovu tužbu, a sam postupak po istoj je određen kao hitan. Važna novina je i ta što je stavom 6 ovog člana izričito propisano da odredbe o sudskoj zaštiti ne utiču na prava zainteresovanog lica po osnovu propisa o nelojalnoj konkurenciji i propisa o zaštiti intelektualne svojine. Naposljetku, članom 34 je propisano šta sve poslovna korespondencija privrednog društva obavezno mora da sadrži.

Glava IV - “Zastupanje društva i prokura” (čl. 35-44)

U ovoj glavi detaljno se uređuju pitanja zastupanja privrednog društva na nivou osnovnih odredbi, u prvom redu zakonskih zastupnika, kao i pravila koja se odnose prokuru.

Član 35 definiše zakonske zastupnike kao lica koja su ovim zakonom kao takva određena za svaki oblik privrednog društva i koja se kao takva obavezno registruju, čime je stvoren precizan pravni osnov da se ubuduće zakonskim zastupnicima mogu smatrati isključivo ona lica za koja u zakonu postoji takvo jasno određenje. Članom 36 propisano je da privredna društva mogu imati i tzv. statutarne zastupnike koji se takođe obavezno registruju. Najznačajnija novina propisana je u članu 37 koja se odnosi na dejstva ograničenja ovlašćenja zakonskih i statutarne zastupnika. Naime, prvo je propisano da je zastupnik privrednog društva dužan da zastupa društvo u granicama ovlašćenja za zastupanje utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom ili statutom društva. Nakon toga je dodato da se ograničenja ovlašćenja zastupnika obavezno upisuju u registar, kao i da je zastupnik koji prekorači granice ovlašćenja odgovoran privrednom društvu za štetu nastalu prekoračenjem ovlašćenja. U skladu sa pravnom prirodom zastupanja, stavom 4 je propisano da se ograničenja ovlašćenja zastupnika ne mogu isticati prema trećim licima, izuzev ako su ta lica znala za ta ograničenja. Članom 38 bliže se uređuje tzv. zajedničko zastupanje, budući da zakon predviđa mogućnost da se osnivačkim aktom ili statutom može predvidjeti da privredno društvo zajednički zastupaju dva ili više zastupnika, što se obavezno registruje. Ovdje je predviđen i izuzetak u odnosu na pravilo o isticanju ograničenja ovlašćenja iz prethodnog člana, pa se registrovana ograničenja zastupnika mogu isticati prema trećim licima bez obzira da li su ona znala za to. Članovima 39-43 uređuje se institut prokure kao poslovnog punomoćja za obavljanje širokog kruga poslova iz domena poslovne sposobnosti društva, odnosno prokuriste kao nalogoprimaca kod ove vrste punomoćja. Članom 39 su date osnovne karakteristike ovog instituta, prije svega da se ne može dati pravnom licu i da nije prenosiva na druga lica, dok se članom 40 uređuje forma i način davanja prokure, uz obaveznu registraciju. Članom 41 je data mogućnost uspostavljanja zajedničke i pojedinačne prokure, u skladu sa potrebama i procjenom privrednog subjekta. Ovim je članom uređeno i pravno dejstvo pravnih poslova koje zaključuju prokuristi pa su ti poslovi punovažni uz izričitu saglasnost svih prokurista. Međutim, ako je prokura data za dva ili više lica bez naznake da je riječ o zajedničkoj prokuri, svaki prokurista istupa samostalno u granicama ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom. Članom 42 precizno su definisana ovlašćenja, kao i ograničenja ovlašćenja prokuriste, odnosno prokurista kod zajedničkog zastupanja. Najšire postavljena ovlašćenja prokuriste samo su djelimično – posebnim ovlašćenjem – ograničena u nekim ključnim situacijama iz života privrednog društva, poput raspolaganja nepokretnostima, zaključivanjem ugovora o kreditu i zajmu, te zastupanja društva u sudskim i arbitražnim postupcima. Članom 43 definisano je da prokura može prestati otkazom i opozivom. Najprije je propisan način donošenja odluke o opozivu prokure i da se privredno društvo ne može odreći tog prava, niti se to pravo može na bilo koji način ograničiti ili usloviti. Pored toga, zbog obima ovlašćenja i realnog značaja koju ima prokurista za društvo koje zastupa, propisano je da je isti dužan da i nakon otkaza prokure, koja kao i opoziv može da se učini u svakom trenutku, nastavi da zaključuje pravne poslove i preuzima pravne radnje u narednih 30 dana, ako je to potrebno radi izbjegavanja nastupanja štete za društvo. Naposljetku, članom 44 se propisuje obaveza zastupnika i prokuriste privrednog društva da prilikom potpisivanja dokumenata, uz svoj potpis, navede i svoju funkciju u društvu.

Glava V - “Posebne obaveze prema društvu” (čl. 45-67)

U skladu sa konceptom Nacrta zakona, u Glavi V je na jedinstven način kroz sedam odjeljaka uređen koncept posebnih dužnosti prema društvu. Navedene dužnosti se uglavnom svode na dvije kategorije: dužnost pažnje i dužnost lojalnosti, koja redovno obuhvata niz podkategorija koje u ovom zakonu

obuhvataju dužnost prijavljivanja ličnog interesa, dužnost izbjegavanja sukoba interesa, dužnost čuvanja poslovne tajne i dužnost poštovanja zabrane konkurencije.

U Odjeljku A (čl. 45 i 46) prvo se definišu lica sa dužnostima i povezana lica. U ovom dijelu je izvršeno nekoliko važnih promjena u odnosu na postojeće rješenje. Najveću novinu u ovom dijelu predstavlja proširenje lica sa dužnostima prema društvu na još dvije kategorije lica: 1) lica koja preduzimaju radnje iz nadležnosti organa uprave, a koja pri tom nisu imenovana na tu funkciju i 2) lica u skladu sa čijim nalogima i instrukcijama redovno i u dužem periodu postupaju članovi uprave. Ovakvim naprednim rješenjem su među lica sa dužnostima uključeni i tzv. faktički direktori i direktori iz sjenke. Nadalje, revizor više nije lice koje spada u krug lica sa posebnim dužnostima, što proizilazi iz njegovog vankompanijskog položaja i tim propisima je i uređen njegov odnos prema privrednom društvu. Takođe je precizirano da u ovaj krug ulaze statutarni zastupnici, kao i zakonski zastupnici i likvidacioni upravnik. Prema tome, posebne dužnosti imaju svi članovi ortačkog društva, komplementari kod komanditnog društva, dok je kod društava kapitala krug ovih lica sveden na akcionare i članove društva koji posjeduju značajno učešće u osnovnom kapitalu ili imaju svojstvo kontrolnog člana društva. Na kraju je ostavljena mogućnost da se osnivačkim aktom ili statutom mogu mijenjati lica sa posebnim dužnostima prema društvu. Članom 46 definiše se pojam povezanih lica, i to posebno fizičkih i pravnih lica koje imaju to svojstvo, što je od značaja za definisanje pojedinačnih dužnosti, slučajeva u kojima dolazi do njihove povrede, a posredno i za posljedice tih povreda. U svrhu preciznog određenja lica sa posebnim dužnostima prema društvu i sa njima povezanih lica, ovim članom se se definišu i drugi važni pojmovi kao što su značajno i većinsko učešće u društvu, koji su ključni za određenje pojma kontrolnog člana. Definicija kontrole upotpunjena je i preciziranjem pojma zajedničkog djelovanja iz stava 5 ovog člana.

U ostalim odjeljcima ove Glave uređuju se pet posebnih dužnosti koje navedena lica imaju prema društvu. Tako se u Odjeljku B (čl. 47-49) sadržana pravila o dužnosti pažnje koja je definisana kao dužnost ovih lica da u izvršavanju obaveza postupaju savjesno, sa pažnjom dobrog privrednika, u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu društva kao cjeline. Značajno je istaći i uvođenje zakonske oborive pretpostavke prema kojoj se pretpostavlja da je lice postupalo sa obavezom dužne pažnje, te da ne odgovara za štetu koja je nastala kao rezultat njegovih poslovnih odluka. Ova pretpostavka je uspostavljena u korist izvršnog direktora, članova odbora direktora, upravnog ili nadzornog odbora, statutarnih zastupnika, prokurista, likvidacionog upravnika i pomenute dvije kategorije lica kojima je proširen krug lica sa posebnim dužnostima. U članu 49 je posebno uređeno pravo društva na tužbu radi naknade štete protiv upravo ovih lica koja prekrše ovu dužnost.

U Odjeljku C (čl. 50-56) uređena je obaveza prijavljivanja poslova i radnji u kojima postoji lični interes. Ova dužnost je definisana kao dužnost svakog od gore navedenih lica koja imaju posebne dužnosti prema društvu i razrađena je detaljno u smislu pojma, tj. pravila na osnovu kojih se odobrava izuzetak od opšteg pravila o obaveznom zahtjevu za odobrenje takvih poslova i radnji. Nakon definisanja pojma ličnog interesa, precizira se da se ova dužnost sastoji u dužnosti lica iz člana 45 da obavijesti privredno društvo o postojanju ličnog interesa ili interesa sa njim povezanog lica u pravnom poslu koji društvo zaključuje, odnosno pravnoj radnji koju društvo preduzima, uz precizno određenje sadržine tog obavještenja. Takav pravni posao podliježe odobrenju, u načelu, istih onih lica ili organa kojima se dostavlja obavještenje o postojanju ličnog interesa, koji donose odluku u skladu sa jasno postavljenim pravilima koja se odnose na kvorum i potrebnu većinu (član 52). Članom 53 uređeno je pitanje izuzetaka od slučajeva kad je potrebno odobrenje pravnog posla, odnosno pravne radnje u slučaju postojanja ličnog interesa, među kojim se naročito izdvajaju dva preuzeta iz Direktive o pravima akcionara iz 2017. godine. Prema prvom izuzetku odobrenje nije potrebno u slučaju zaključivanja pravnog posla ili preduzimanja pravne radnje, ako vrijednost predmeta pravnog posla, odnosno pravne radnje iznosi najviše 5% knjigovodstvene vrijednosti ukupne imovine privrednog društva iskazane u posljednjem godišnjem bilansu stanja. Prema drugom izuzetku, odobrenju ne podliježu pravni poslovi i pravne radnje koji spadaju u redovno poslovanje privrednog društva i sadrže uobičajene tržišne uslove, osim ukoliko privredno društvo osnivačkim aktom ili statutom ne odluči drugačije.

U skladu sa izmjenama Direktive iz 2017. godine usvojena su i detaljna pravila o objavljivanju pravnog posla, odnosno pravne radnje u kojoj postoji lični interes. Prema njima, akcionarsko društvo je dužno da odmah po donošenju odluke kojom se odobrava pravni posao, odnosno pravna radnja, istu objavi na svojoj internet stranici. Objavljivanje se mora izvršiti najkasnije na dan zaključenja pravnog posla, odnosno preduzimanja pravne radnje. Za razliku od akcionarskih društava, koja imaju obavezu objavljivanja, druga privredna društva ovu obavezu mogu da uvedu osnivačkim aktom. Članom 55 uređeno je i pitanje tužbe za povredu ove dužnosti, kojom se traži poništaj tog pravnog posla i naknada štete, koju podnosi društvo protiv lica koja imaju posebne dužnosti iz člana 45, ali je pasivna legitimacija proširena i na sa njima povezana lica, kao i treće lica koje je sa ovim licima u finansijskom odnosu ako se može očekivati da postojanje tog odnosa utiče na njegovo postupanje, pod uslovom da je znalo ili moralo znati za postojanje ličnog interesa u vrijeme zaključenja pravnog posla. Članom 56 utvrđeni su i slučajevi u kojima se može napraviti izuzetak, i to kada nije bilo štete po društvo ili da nije postojao lični interes tuženog u konkretnom slučaju, odnosno kada tužena lica nijesu znala niti su morala znati za okolnost zaključenja pravnog posla, odnosno preduzimanja pravne radnje kod kojih je postojao lični interes.

U Odjeljku D (čl. 57-59) uređena je obaveza izbjegavanja sukoba interesa. U skladu sa članom 57, lica koja imaju posebne dužnosti prema društvu, ne smiju u sopstvenom ili interesu povezanih lica da koriste imovinu društva, informacije do kojih su došli u svojstvu lica sa posebnim dužnostima, a koje inače nisu javno dostupne, te mogućnosti za zaključenje poslova koje se ukažu društvu. Članom 58 predviđeno je odgovarajuće pravno sredstvo, tužba zbog povrede dužnosti izbjegavanja konflikta interesa, kojom se kumulativno može tražiti nadoknada štete i prenos na društvo koristi koju je to lice, odnosno povezano lice ostvarilo kao posljedicu te povrede dužnosti. Članom 59 uređeni su opravdani izuzeci od povrede dužnosti izbjegavanja konflikta interesa.

Odjeljak E (čl. 60-62) uređuje još jednu značajnu posebnu dužnost ovih lica i to obavezu čuvanja poslovne tajne. Članom 60 je utvrđena ova obaveza za lica koja imaju posebne dužnosti prema društvu, ali i za lica zaposlena u društvu, i precizno je određen pojam poslovne tajne koja je definisana kao određena informacija, koja nije opštepoznata, niti lako dostupna licima koja se uobičajeno bave dotičnom vrstom informacija, ima tržišnu vrijednost, a u vezi sa kojom društvo primjenjuje odgovarajuće razumne mere zaštite u cilju očuvanja njene tajnosti. Članom 61 uređeni su izuzeci od obaveze čuvanja poslovne tajne, i to kada je riječ o obavezi utvrđenoj zakonom ili odlukom nadležnog državnog organa, neizostavnom dijelu informacije o kršenju prinudnih propisa, ili kada je odavanje poslovne informacije neophodno radi zaštite interesa društva. U skladu sa članom 62, tužbom zbog povrede dužnosti čuvanja poslovne tajne od suda se može tražiti nadoknada štete i isključenje iz društva lica koje je izvršilo povredu dužnosti, kada je to lice član društva. Članom 62 se propisuje i posebna obaveza društva da pruži potpunu zaštitu licu koje postupajući savjesno i u dobroj vjeri ukazuje nadležnim organima na postojanje informacije o kršenju prinudnih propisa.

U Odjeljku F (čl. 63-64) uređena je i posljednja od posebnih dužnosti – obaveza poštovanja zabrane konkurencije koja je u važećem zakonu široko postavljena. Predloženim rješenjem obuhvat ove obaveze se sužava u subjektivnom i objektivnom smislu. U subjektivnom smislu, ona više ne obuhvata članove nadzornog odbora u dvodromnom sistemu upravljanja, odnosno neizvršne direktore u jednodromnom sistemu upravljanja, dok se u objektivnom smislu ukidaju zabrana zaposlenja u konkurentskom društvu i zabrana da lice sa obavezama bude na drugi način angažovano u konkurentskom društvu. Umjesto njih je uvedena zabrana da lice sa obavezama obavlja pripremne aktivnosti za samostalno obavljanje konkurentске djelatnosti. Kao i kod ostalih dužnosti, u slučaju povrede ove dužnosti, samo društvo je aktivno legitimisno za podnošenje tužbe kojim se može tražiti naknada štete, prenos na društvo koristi koju je to lice, odnosno konkurentsko društvo ostvarilo kao posljedicu povrede i isključenje učinioca povrede iz društva, ako je to lice član društva.

U Odjeljku G (čl. 65-68) uređeno je pitanje podnošenja tužbi za povredu navedenih posebnih dužnosti prema privrednom društvu. U dijelu rokova za podnošenje tužbe i odricanja od tog prava zadržana su postojeća rješenja, pa se tužba može podnijeti u roku od godinu dana od dana saznanja za povredu

(subjektivni rok) odnosno 5 godina od učinjene povrede (objektivni rok), dok se društvo može odreći ovog prava prema direktoru, članovima odbora direktora, nadzornog odbora i upravnog odbora tek nakon isteka roka od 18 mjeseci od dana učinjene povrede, a na osnovu jednoglasne odluke skupštine, odnosno članova društva. Najznačajnije novine se odnose na derivativnu tužbu. Prva novina se odnosi na produženje roka za odlučivanje po prethodnom zahtjevu sa postojećih 30 na 60 dana od dana podnošenja zahtjeva. Značajnu novinu predstavlja i odredba prema kojoj pravo na podnošenje derivativne tužbe kod jednočlanog društva sa ograničenom odgovornošću i jednočlanog akcionarskog društva ima i svaki povjerilac društva, čime se odstupa od važećeg pravila da pravo na podnošenje derivativne tužbe imaju samo članovi društva. Budući da važeći zakon ne propisuje minimalnu sadržinu prethodnog zahtjeva niti kome se on podnosi, a imajući u vidu njegov značaj u primjeni instituta derivativne tužbe, propisana je njegova obavezna sadržina i precizirano da se podnosi licu ili organu društva koji je ovlašten da podnese tužbu u ime društva. Nadalje, predviđen je i izuzetak od pravila o obavezi podnošenja prethodnog zahtjeva, i to u slučaju kada se derivativna tužba podnosi protiv jedinog likvidacionog upravnika. Važnu novinu predstavlja i mogućnost podnošenja protivtužbe, koja je po svojoj pravnoj prirodi prejudicijelna, pa je dozvoljena samo ukoliko se odnosi na pitanja od kojih zavisi pravo na vođenje spora. Predloženim rješenjem se dalje zabranjuje objektivno preinačenje derivativne tužbe (promjena istovjetnosti tužbenog zahtjeva, povećanju postojećeg ili isticanju drugog zahtjeva uz postojeći, ukoliko se time bitno odstupa od sadržine prethodnog zahtjeva), kao i subjektivno preinačenje kada se umjesto prvobitno tuženog tuži drugo lice. Bez obzira na pristanak tuženog, sud takva preinačenja neće dozvoliti. Posljednja novina se odnosi na pravno dejstvo presude donesene na osnovu derivativne tužbe, pa se precizira da pored inter partes dejstva, ona ima dejstvo i na samo privredno društvo, odnosno na njegove članove koji nisu bili stranke, niti umješaći u postupku. Članom 68 predviđena je samo individualna direktna tužba koju, pored samog društva, može podnijeti i svaki član radi naknade štete koja mu je povredom neke od posebnih dužnosti pričinjena.

Glava VI - "Imovina i kapital društva" (čl. 69-83)

U ovoj glavi uređena su pitanja koja se odnose na imovinu i kapital društva, vrste uloga, obavezu uplate uloga i način i postupak procjene nenovčanog uloga.

Članom 69 utvrđeni su pojmovi imovine, načina njenog sticanja te neto imovine društva, kao razlike između vrijednosti imovine društva i njegovih obaveza, dok je članom 70 određen pojam osnovnog kapitala društva. Definicija osnovnog kapitala je promijenjena pa je propisano da je njegova vrijednost jednaka zbiru nominalnih vrijednosti udjela, odnosno akcija i on se obavezno registruje. U stavu 4 definisano je da se vrijednost osnovnog kapitala privrednog društva u stečaju registruje u visini kupoprodajne cijene iz ugovora o prodaji, koja se takođe registruje i kao nenovčani ulog kupca. Ukoliko je ta vrijednost manja od minimalnog osnivačkog kapitala propisanog zakonom, vrijednost osnovnog kapitala se registruje na vrijednost minimalnog osnovnog kapitala koja je propisana za to društvo, a kupac je dužan da u osnovni kapital društva uplati nedostajući iznos u roku od 6 mjeseci od dana obustavlja stečajnog postupka. U članu 71 definisano je da ulozi u društvo mogu biti novčani i nenovčani, i izražavaju se u eurima pri čemu nenovčani ulozi mogu biti samo u stvarima i pravima, radu i uslugama osim kada je ovim zakonom izričito propisano drukčije. Definisana je i protivvrijednost kada se novčani ulog uplaćuje u stranoj valuti. U članu 72 utvrđena je izričita obaveza svih kategorija članova koji za obaveze ne odgovaraju svojom imovinom da svoj ulog u cjelosti unesu u društvo prije nego što odgovarajući udio ili akcije budu registrovani na njih. Sa druge strane, ulozi ortaka i komplementara mogu biti uplaćeni, odnosno unijeti u društvo u roku utvrđenom u osnivačkom aktu, odnosno odluci o unosu dodatnih uloga, s tim da taj rok ne može biti duži od dvije godine od dana donošenja osnivačkog akta, odnosno odluke o unosu dodatnih uloga. Utvrđena je i odgovornost ovih lica za štetu zbog neunošenja uloga ili unošenja uloga sa zakašnjenjem. Članom 73 utvrđena je zabrana povraćaja uloga koji se trajno unosi u društvo, a ne pozajmljuje, pa član ne može zahtijevati kamatu na svoj ulog, pri čemu se precizira da se isplate kod sticanja sopstvenih udjela odnosno akcija i druge isplate ne smatraju vraćanjem uloga.

Članovima 74-82 zakona uređeni su načini utvrđivanja i procjene nenovčanog uloga, registracije odnosno objavljivanja podataka o toj procjeni, izuzeci od obavezne procjene nenovčanog uloga i ostala pitanja od značaja za primjenu ovog instituta. Osnovna odredba (član 74) je ona kojom su definisana dva načina utvrđivanja procjene vrijednosti nenovčanih uloga: sporazum svih članova i procjena od strane ovlaštenog procjenjivača. Pritom se odstupa od dosadašnjeg rješenja, pa je samo akcionarsko društvo u obavezi da ovu procjenu vrši preko ovlašćenih procjenjivača, dok se nenovčani ulozi u društvo sa ograničenom odgovornošću i komanditno društvo mogu procjenjivati i sporazumom svih članova, što se do sada odnosilo samo na ortake i komplementare. Pored toga, precizirana su forma i sadržaj sporazuma članova, kao drugog načina utvrđivanja nenovčanih uloga. Postupak procjene je uređen članovima 75-77 koja se vrši prije prihvatanja nenovčanog uloga i sprovode ga ovlašćena stručna lica, koja posjeduju licencu. Precizirano je da ovlašćenog procjenitelja prilikom osnivanja biraju sporazumno članovi društva, a u ostalim slučajevima to čini odbor direktora, odnosno upravni odbor, mada to osnivačkim aktom, odnosno statutom može biti drugačije određeno. Na osnovu te procjene sačinjava se izvještaj o procjeni nenovčanog uloga čija je obavezna sadržina propisana članom 77. Članom 78 propisan je postupak obavezne registracije podataka o procjeni nenovčanog uloga. Članovima 79 i 80 uređeno je pitanje izmijenjenih okolnosti koje umanjuju vrijednost nenovčanog uloga, od dana procjene do momenta unošenja nenovčanog uloga, pa je obaveza društva da prije unosa tog uloga izvrši novu procjenu i doplati razliku vrijednosti u novcu. Ukoliko se nova procjena ne sprovede, članovi društva koji su posjedovali udjele ili akcije koji predstavljaju najmanje 5% osnovnog kapitala društva imaju pravo da podnesu pisani zahtjev društvu za sprovođenje nove procjene, a ukoliko se po tom zahtjevu ne postupa u propisanom roku, ovi članovi imaju pravo da zahtijevaju da nadležni sud u vanparničnom postupku utvrdi vrijednost predmetnog nenovčanog uloga.

Najveću novinu predstavljaju pravila kojima se uvode izuzeci od obavezne procjene nenovčanih uloga, koja se primjenjuju samo kod akcionarskih društava. Načelni princip je da procjena nenovčanih uloga ne treba da bude obavezna u slučajevima kada postoji jasan oslonac za utvrđivanje, pa su identifikovane tri takve situacije i to 1) kada se ulog sastoji u prenosivim hartijama od vrijednosti ili instrumentima tržišta novca kojima se trguje na regulisanom tržištu odnosno multilateralnoj trgovačkoj platformi; 2) procjena kao sastavni dio ispitanih finansijskih izvještaja kada je vrijednost nenovčanog uloga, osim prenosivih hartija od vrednosti i instrumenata na tržištu novca, utvrđena u finansijskim izvještajima sačinjenim za prethodnu poslovnu godinu, pa kao takva predstavlja pouzdan opokazatelj njene stvarne vrijednosti, pod uslovom da su ti izvještaji bili predmet revizije, sa pozitivnim mišljenjem revizora; i 3) da je ulog već bio predmet procjene od strane ovlašćenog procjenjivača. Domet ovog izuzetka je pritom ograničen na sljedeći način: prvo, on se ne odnosi na serijske hartije od vrednosti i instrumente tržišta novca, jer je za njih predviđen poseban izuzetak; drugo, procjena uloga mora biti izvršena u određenom periodu prije planiranog unosa nenovčanog uloga u društvo (izvještaj o procjeni ne smije biti stariji od šest mjeseci); treće, procjenu mora da izvrši ovlašćeni procjenitelj; i četvrto, procjena treba da bude izvršena u skladu sa opšteprihvaćenim standardima procjenjivanja u Crnoj Gori. Za primjenu sva tri izuzetka je neophodno da se u međuvremenu nisu desile okolnosti koje značajno menjaju vrijednost uloga. Zaštita akcionara se ostvaruje u vanparničnom postupku, jer oni imaju pravo da pod određenim uslovima zahtijevaju sudsku procjenu nenovčanog uloga. Pravo na pokretanje sudskog postupka imaju akcionari koji posjeduju najmanje 5% osnovnog kapitala akcionarskog društva. U svim slučajevima kada se donese odluka da akcionari ulažu uloge u stvarima i pravima bez procjene, postoji obaveza predsjednika odbora direktora, odnosno upravnog odbora, da izda potvrdu sa odgovarajućom sadržinom. Ova potvrda se obavezno registruje i objavljuje.

Naposljetku, budući da je primjena sporazuma o procjeni nenovčanog uloga značajno proširena, to je bilo potrebno propisati odgovarajuće zaštitne mehanizme. Tako je povjериocu društva dato pravo da zahtijeva da nadležni sud u vanparničnom postupku utvrdi vrijednost nenovčanog uloga u vrijeme unošenja tog uloga, pod uslovom da društvo nije u mogućnosti da izmiruje svoje obaveze u redovnom toku poslovanja (član 83). Ako se u postupku utvrdi da je vrijednost nenovčanog uloga bila manja od sporazumno

utvrđene, sud će naložiti članu društva koji je unio taj nenovčani ulog da razliku do sporazumno utvrđene vrijednosti tog uloga isplati društvu i da solidarno sa društvom snosi troškove sudskog postupka.

U **Glavi VII** ovog dijela definisani su **postupci koji vode prestanku privrednog društva** koje obuhvataju postupke dobrovoljne i sudske likvidacije, stečaja i statusnih promjena koje za posljedicu imaju prestanak privrednog društva.

DIO DRUGI - PREDUZETNIK

U ovom dijelu (čl. 85-96) uređen je poseban oblik obavljanja privredne djelatnosti koji nema svojstvo privrednog društva – preduzetnik. Članom 85 utvrđena je definicija preduzetnika kao potpuno poslovno sposobnog fizičkog lica koje se bavi privrednom djelatnošću, u cilju sticanja dobiti i koje je upisano u registar pa je članom 86 propisana obavezna registracija preduzetnika, čime se obezbjeđuje veći stepen pravne sigurnosti, prije svih za klijente i poslovne partnere fizičkog lica koje obavlja privrednu djelatnost u svojstvu preduzetnika. U skladu sa konceptom zakona koji i u osnovnim odredbama uređuje elemente individualizacije privrednih društava, tako su i članovima 87-89 uređeni poslovno ime, sjedište i djelatnost preduzetnika. Poslovno ime preduzetnika je neprenosivo i obavezno sadrži ime i prezime fizičkog lica, mjesto u kome je sjedište preduzetnika i oznaku „preduzetnik“ ili skraćenicu „pr“. Sjedište preduzetnika je jedinica lokalne samouprave na teritoriji Crne Gore gdje preduzetnik obavlja djelatnost, koju može obavljati i na izdvojenom mjestu poslovanja van sjedišta i koja se takođe obavezno registruje. Preduzetnik može obavljati sve zakonom dozvoljene djelatnosti osim onih za koje je propisano da se moraju obavljati u nekom drugom pravnom obliku ili ukoliko ne ispunjava posebne uslove za obavljanje djelatnosti. Fizička lica koja obavljaju slobodne profesije smatraju se preduzetnicima samo ako je tako određeno propisom koji uređuje određenu slobodnu profesiju. Članom 90 je propisano da preduzetnik može prekinuti obavljanje djelatnosti u određenom periodu, o čemu je dužan da istakne obavještenje na svakom mjestu u kome obavlja djelatnost, i to najkasnije sedam dana prije dana prekida i taj prekid se obavezno registruje. Retroaktivan prekid obavljanja djelatnosti nije dozvoljen. Članom 91 uređuje se institut poslovođe, kao fizičkog lica kojem je pisanim ovlaštenjem preduzetnik povjerio vođenje poslova, koji ima položaj izjednačen sa zakonskim zastupnikom društva u odnosu na svog poslodavca-preduzetnika i nalazi se u radnom odnosu sa njim. Time se donekle depersonalizuje obavljanje djelatnosti u svojstvu preduzetnika, što je u kontekstu odgovornosti preduzetnika za poslove zaključene od strane poslovođe rizik koji preduzetnik sam prihvata, ili pak, ovu mogućnost ne koristi. Članom 92 propisuje se da kod preduzetnika mogu da rade i druga fizička lica, pod uslovom da sa preduzetnikom zakluče odgovarajući ugovor u skladu sa zakonom (na primjer, ugovor o radu ili ugovor o djelu). Izuzetak je propisan za člana porodičnog domaćinstva sa kojim se ne mora zaključivati ugovor u decidno navedenim situacijama. Članom 93 izričito je propisana odgovornost preduzetnika za obaveze preuzete u obavljanju privredne djelatnosti cjelokupnom svojom imovinom koja ne prestaje ni njegovim brisanjem iz registra. Članom 94 uređuje se pitanje prestanka svojstva preduzetnika do kog dolazi brisanjem iz registra usljed prestanka obavljanja djelatnosti, odjavom ili po sili zakona. Prestanak po sili zakona je dodatno preciziran u odnosu na postojeće rješenje pa će do njega, pod propisanim uslovima, doći u slučaju smrti ili gubitka poslovne sposobnosti preduzetnika, ako je pravosnažnom presudom utvrđena ništavost registracije, ako mu je pravosnažnim aktom nadležnog organa izrečena mjera zabrane obavljanja pretežne djelatnosti, zatim u slučaju prestanka ili oduzimanja dozvole, licence i slično koja je posebnim zakonom propisana kao uslov za registraciju, i ako mu je poslovni račun u blokadi duže od dvije godine neprekidno. Članom 95 je uređeno pitanje mogućeg nastavka obavljanja djelatnosti od strane nasljednika i članova porodičnog domaćinstva preduzetnika, dok je članom 96 preduzetniku data mogućnost donošenja odluke da obavljanje privredne djelatnosti nastavi u nekom drugom obliku, pri čemu se shodno primenjuju odredbe ovog zakona o osnivanju datog oblika privrednog društva.

DIO TREĆI - ORTAČKO DRUŠTVO

Dio Zakona koji reguliše materiju ortачkog društva podijeljen je u šest glava koje regulišu sljedeća pitanja: pojam i osnivanje; ulozi u ortачko društvo i udjeli ortaka; vođenje poslova ortачkog društva; prava ortaka; pravni odnosi ortaka i društva prema trećim licima i prestanak svojstva ortaka.

Glava I - „Pojam i osnivanje ortачkog društva“ (čl. 97-99)

Članom 97 ortачko društvo je definisano kao privredno društvo koje osnivaju dva ili više fizičkih ili pravnih lica (ortaka), pri čemu svaki ortak za obaveze društva odgovara neograničeno solidarno cjelokupnom svojom imovinom. U članu 98 normiran je ugovor o osnivanju i njegova obavezna sadržina. Izmjene i dopune ugovora o osnivanju društva vrše se jednoglasnom odlukom svih ortaka društva, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno. Članom 99 propisana je shodna primjena propisa koji uređuju postupak registracije na postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja ortачkog društva.

Glava II - „Ulozi u ortачko društvo i udjeli ortaka“ (čl. 100-103)

Članom 100 regulisano je pitanje uloga i udjela. Ulozi moraju biti jednake vrijednosti, osim ako drukčije nije ugovoreno, a ortaci stiču udjele srazmjerno svojim ulozima u društvu, ali zakon daje mogućnost da se ortaci i drukčije sporazumiju. Članom 101 propisano je da je ortak dužan da plati zakonsku zateznu kamatu, ako ugovorom o osnivanju nijesu ugovorene više kamate, ukoliko u ugovorenom roku ne uplati novčani ulog, ili koji novac primljen za društvo ne preda blagovremeno društvu ili koji za sebe neopravdano uzme novac društva ili zakasni s unosom drugih uloga, i to od dana kada je morao uplatiti ulog, odnosno predati novac ili od dana kada je neosnovano uzeo novac. Ugovorom o osnivanju može se predvidjeti ugovorna kazna u slučaju neblagovremenosti ili neizvršenja ove obaveze. Pritom se ovim rješenjima ne isključuje pravo ortачkog društva da traži naknadu veće štete. Član 102 reguliše prenos udjela koji se vrši u pisanoj formi a potpisi se ovjeravaju u skladu sa zakonom. Prenos udjela između ortaka je slobodan, a ortak ne može bez saglasnosti ostalih ortaka prenijeti svoj udio trećem licu. U obje situacije, zakon ostavlja mogućnost da se ugovorom o osnivanju odredi drugačije rješenje. Član 103 reguliše pitanje odgovornosti kod prenosa udjela pa je tako propisano da prenosilac i sticalac udjela neograničeno solidarno odgovaraju za sve obaveze prenosioca udjela prema ortачkom društvu, a koje proističu iz udjela ili su u vezi sa udjelom, na dan registracije prenosa udjela u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije, osim ako se svi ortaci ne sporazumiju drugačije. Pritom je propisano da taj zahtjev društva prema sticaocu udjela zastarijeva u roku od tri godine od dana registracije prenosa udjela.

Glava III - „Vođenje poslova ortачkog društva“ (čl. 104-108)

Članom 104 regulisano je pravo i obaveza svakog člana ortачkog društva da vodi poslove društva, osim ako je ugovorom o osnivanju ili ugovorom ortaka određeno da su jedan ili više ortaka ovlašćeni za vođenje poslova, u kom slučaju ostali ortaci ne mogu voditi poslove. Ovlašćenje za vođenje poslova po zakonu obuhvata sve radnje koje se redovno preduzimaju u poslovanju društva, dok je za preduzimanje radnji koje prelaze okvir redovnog poslovanja potrebna saglasnost svih ortaka. Takva saglasnost je potrebna i u slučaju prenosa ovlašćenja za vođenje poslova na drugog ortaka. Član 105 uređuje način vođenja poslova društva i predviđa da je svaki ortak koji vodi poslove, ovlašćen da ih sam vodi, ali ako se jedan od ortaka ovlašćenih za vođenje poslova društva usprotivi preduzimanju određene radnje, ta se radnja ne može preduzeti. Ako je ugovorom o osnivanju određeno da ortaci ovlašćeni za vođenje poslova postupaju zajedno, za preduzimanje svake radnje potrebna je saglasnost svih njih, osim ako bi nepreduzimanje radnje usljed nedostupnosti nekog od ortaka moglo prouzrokovati štetu društvu. Članom 106 data je mogućnost da se ugovorom o osnivanju utvrdi obaveza ortaka ovlašćenog za vođenje poslova da se pridržava instrukcija koje mu daju ostali ortaci. U slučaju da je takva obaveza utvrđena, propisano je da je on dužan da obavijesti ostale ortake ukoliko smatra da instrukcije nisu opravdane radi donošenja zajedničke odluke. Od tog pravila je propisan izuzetak pa on može postupiti protivno datim instrukcijama, ako bi odlaganje zbog čekanja na donošenje zajedničke odluke prouzrokovalo štetu društvu i ako smatra da bi drugi ortaci odobrili preduzimanje radnje, kada bi im bile poznate sve relevantne činjenice, o čemu je dužan da ih bez odlaganja obavijesti. Postupanje suprotno ovim pravilima može biti osnov da se ortaku

oduzme ovlaštenje za vođenje poslova. Ovlaštenje za vođenje poslova ortačkog društva može prestati voljom samog ortaka koji je nosilac tog ovlaštenja ili mu ono može biti oduzeto. Ovaj ortak može otkazati ovlaštenje koje mu je dato, ako za to postoji opravdan razlog, i tog prava se ne može unaprijed odreći, ali je obavezan da o tome pisanim putem obavijesti ostale ortake i da ostavi društvu primjeren otkazni rok (član 107). U slučaju da otkaz nije dat u skladu sa ovim pravilima, propisano je pravo društva na naknadu time prouzrokovane štete. Sa druge strane, ovlaštenje za vođenje poslova mu se može oduzeti odlukom nadležnog suda po tužbi svakog od ortaka, ako se utvrdi da za to postoji opravdani razlog. Pored prethodno pomenutog postupanja suprotnog pravilima o poštovanju instrukcija ortaka, opravdanim razlogom naročito će se smatrati još i nesposobnost ortaka da pravilno vodi poslove društva i teža povreda dužnosti prema društvu.

Glava IV - „Prava ortaka“ (čl. 109-113)

U ovoj glavi detaljno su uređena osnovna prava ortaka koja uključuju pravo na informisanje, raspodjelu dobiti, naknadu štete, a data su i pravila o donošenju odluka ortaka i registraciji nastalih promjena.

Članom 109 je propisano da ortak ima pravo na naknadu troškova od društva, ako su stvoreni u vezi sa poslovanjem društva, dok se članom 110 propisuje da se dobit društva raspodjeljuje između ortaka na jednake djelove, ako ugovorom o osnivanju ortačkog društva nije drugačije određeno. Pravo na informisanje uređeno je kroz obavezu ortaka koji je ovlašten da vodi poslove društva da ostalim ortacima na njihov zahtjev pruži tražena obavještenja o svim pitanjima koja utiču na ortačko društvo. Takođe, svi ortaci imaju pravo uvida u poslovne knjige i druge isprave društva, kao i pravo njihovog kopiranja o sopstvenom trošku. Neostvarivanje navedenog prava daje pravo ortaku da u vanparničnom postupku koji se vodi po hitnom postupku izdejstvuje njegovo ostvarivanje (član 111). Kada je u pitanju odlučivanje ortaka društva, predviđeno je da oni donose odluke jednoglasno, osim ako nije drukčije uređeno ugovorom o osnivanju. Ukoliko je tim ugovorom određeno da se neke ili sve odluke donose većinom glasova, svaki ortak ima jedan glas osim ako ugovor ne predviđa drugačiju raspodjelu glasova. Ipak, zakon predviđa da odluke koje se ne odnose na redovno poslovanje društva (na primjer, prijem novog ortaka u društvo, statusne promjene, promjene pravnog oblika, prestanak društva, i sl.) moraju biti donijete jednoglasno, te da je ništava svaka odredba ugovora o osnivanju koja je suprotna ovom pravilu (član 112). Članom 113 predviđena je obaveza društva da u slučaju da dođe do promjena u društvu u roku od sedam dana od dana nastanka promjene ili saznanja za nju, dostavi CRPS podatke o nastalim promjenama u društvu i to u slučaju kada se te promjene odnose na identitet društva, strukturu članova i njihove podatke, raspodjelu dobiti, osnovni kapital, uloge i udjele ortaka, kao i promjenu adrese pošte odnosno elektronske pošte i druge podatke iz ugovora o osnivanju.

Glava V - „Pravni odnosi ortaka i društva prema trećim licima“ (čl. 114-120)

Članom 114 uređeno je pravo svakog ortaka da samostalno zastupa društvo, ako ugovorom o osnivanju nije drukčije utvrđeno, kojim se još može predvidjeti da svi ortaci ili nekoliko ortaka mogu zastupati društvo zajednički. Članovima 115 i 116 uređuju se pitanja otkaza i oduzimanja ovlaštenja za zastupanje, na koje se shodno primjenjuju prethodno opisana pravila o otkazu i oduzimanju ovlaštenja za vođenje poslova ortačkog društva. Članom 117 riješeno je pitanje zastupanja društva u sporu sa ortakom koji je ovlašten za zastupanje tako da on ne može izdati punomoćje za zastupanje niti zastupati društvo u sporu u kom je on ili sa njim povezano lice suprotna strana, a ako društvo nema drugog ortaka ovlaštenog za zastupanje, punomoćje izdaju svi preostali ortaci zajednički. Odgovornost ortaka iskatanuta u samoj definiciji ortačkog društva se u članu 118 u cjelosti uređuje, pa se ovdje podvlači da ortak odgovara za obaveze društva cjelokupnom svojom imovinom, solidarno sa ostalim ortacima. Takva odgovornost postoji i za ortaka kom prestane to svojstvo za sve obaveze nastale do tog trenutka, kao i za lice na koje je prenesen udio ortaka ili koje je na drugi način stupilo u ortačko društvo nakon njegovog osnivanja bez obzira kada su obaveze društva nastale. U skladu sa prirodom ortačkog društva, propisano je da je svaka odredba ugovora o osnivanju kojim se ograničava ova odgovornost bez pravnog dejstva prema trećim licima. Na taj način je regulisana i odgovornost novog ortaka (član 120), pa lice koje stekne to svojstvo

nakon osnivanja društva odgovara za sve obaveze društva kao postojeći ortaci, uključujući i obaveze nastale prije njegovog pristupanja društvu. Članom 119 uređen je odnos ortaka sa povjericima, pa je utvrđeno pravo ortaka da istakne lične ali i prigovore koje može istaći samo društvo, ukoliko povjerilac zahtijeva od ortaka ispunjenje obaveze društva. Ukoliko društvo ima prema tom povjeriocu potraživanje, ortak može da odbije ispunjenje u mjeri u kojoj se ono može namiriti kompenzacijom sa društvom.

Glava VI - „Prestanak svojstva ortaka“ (čl. 121-128)

Član 121 uređuje načine prestanka svojstva ortaka i predviđa da to svojstvo prestaje usljed smrti ortaka; brisanja ortaka koji je pravno lice iz nadležnog registra, kao posljedice likvidacije ili zaključenja stečaja; istupanjem i isključenjem ortaka i u drugim slučajevima predviđenim ugovorom o osnivanju. Članom 122 detaljno se uređuju pitanja nastavljanja poslovanja sa nasljednicima preminulog ortaka. Naime, u slučaju smrti ortaka pravilo je da se njegov udio ne nasljeđuje već se raspoređuje preostalim ortacima srazmjerno njihovim udjelima u društvu, izuzev ako je ugovorom o osnivanju ortačkog društva drugačije određeno. U slučaju da je tim ugovorom propisan nastavak poslovanja sa nasljednicima, nasljednici mogu da se sa tim ne saglase i tada će se primijeniti prethodno pravilo. Međutim, oni takođe imaju pravo da zahtijevaju od društva da stupe na mjesto preminulog ortaka ili da zahtijevaju da ortačko društvo promjeni oblik u komanditno društvo, a da oni steknu status komanditora. Ova prava nasljednici mogu ostvariti u roku od 60 dana, a ukoliko to ne učine, pretpostavlja se da se nijesu saglasili sa time da budu ortaci društva. U preostalim stavovima ovog člana precizira se način ostvarenja ovih prava i pravne posljedice njihovog ostvarenja. Članom 123 uređeno je isključenje ortaka iz društva iz opravdanog razloga koji će naročito postojati u zakonom propisanim slučajevima, i to na osnovu odluke nadležnog suda u hitnom postupku pokrenutom po tužbi jednog ili više ortaka. Ortak takođe može istupiti iz društva podnošenjem pisanog obavještenja o istupanju drugim ortacima u propisanom roku i ovo pravo se ne može ograničiti niti isključiti. Članom 125 uređene su pravne posljedice istupanja odnosno isključenja ortaka, pa se njegov udio, po pravilu, dijeli među preostalim ortacima srazmjerno visini njihovih udjela u društvu. Pritom je društvo dužno da ovom ortaku isplati sredstva koja bi u slučaju likvidacije društva primio na dan istupanja, odnosno isključenja, pri čemu se ne uzimaju u obzir tekući i nezavršeni poslovi. U skladu sa opštim pravilima ortaka o odgovornosti za obaveze društva, tako će i ortak koji je istupio, odnosno koji je isključen iz društva biti solidarno odgovaran za sve obaveze društva nastale do dana istupanja, odnosno isključenja, ali u roku od 5 godina od tog dana, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno. Članom 126 utvrđeno je pravo ovog ortaka na raspodjelu dobiti iz poslova koji u vrijeme njegovog istupanja, odnosno isključenja još nijesu bili završeni kao i način ostvarenja tog prava. Pitanje zaštite povjerilaca ortaka uređeno je članom 127 i obuhvata pravo povjerioca koji ima dospjelo potraživanje prema ortaku po osnovu pravnosnažne i izvršne presude da u pisanoj formi zahtijeva od društva da mu isplati u novcu ono što bi ortak primio u slučaju likvidacije društva do visine potraživanja. Zakon predviđa da povjerilac ortaka može od nadležnog suda zahtijevati pokretanje postupka prinudne likvidacije društva, za slučaj da društvo u roku od tri mjeseca od dana dostave zahtjeva za isplatu ne izvrši isplatu povjericu ortaka. U ovom slučaju, ortak gubi svojstvo ortaka pa se njegov udio dijeli među ostalim ortacima srazmjerno, a on ima pravo na isplatu sredstava koja bi primio u slučaju likvidacije društva, umanjenu za iznos sredstava isplaćenih njegovom povjericu. Članom 128 propisano je da ortačko društvo može prestati presudom nadležnog suda kada za to postoji opravdan razlog, po tužbi koju neki od ortaka podnosi protiv društva. Opravdani razlog postoji ako ortaci ne mogu da vode poslove društva zbog međusobnog neslaganja (blokada) ili ako iz drugih razloga nije moguće da društvo nastavi poslovanje. Pravo na podnošenje ove tužbe ne može se ograničiti niti isključiti pa je propisana ništavost svakog sporazuma kojim se to čini.

DIO ČETVRTI - KOMANDITNO DRUŠTVO

Dio Zakona koji reguliše materiju komanditnog društva podijeljen je u dvije glave koje regulišu sljedeća pitanja: pojam i osnivanje; ulog i udio, dobit i gubitak; vođenje poslova društva i prava i dužnosti komanditora; prestanak statusa člana društva i prestanak društva.

Glava I - „Pojam i osnivanje komanditnog društva“ (čl. 129-135)

Članom 129 komanditno društvo je definisano kao privredno društvo koje ima najmanje dva fizička ili pravna lica, od kojih najmanje jedan mora biti komplementar, a najmanje jedan mora biti komanditor. Bitan element ovog atipičnog društva lica je pitanje odgovornosti članova pa je jasno propisano da komplementari neograničeno solidarno odgovaraju ličnom imovinom za sve obaveze društva, dok komanditori ne odgovaraju za obaveze društva. Članom 130 uređen je ugovor o osnivanju i njegova obavezna sadržina, čije se izmjene i dopune vrše jednoglasnom odlukom svih članova društva, ako ugovorom o osnivanju nije drugačije određeno. Članom 131 propisana je shodna primjena propisa koji uređuju postupak registracije na postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja komanditnog društva. Članom 132 utvrđena je shodna primjena odredaba o ortačkom društvu, pod uslovom da drukčije nije utvrđeno posebnim odredbama zakona. Pitanje uloga i udjela u ovom društvu regulisano je članom 133 pa komplementari i komanditori stiču udjele u komanditnom društvu srazmjerno svojim ulozima u društvo, uz ograničenje da ulozi komanditora ne mogu biti u radu i uslugama. Shodno poziciji članova ovog društva uređeno je pitanje prenosa udjela, pa komanditori mogu slobodno prenijeti svoj udio na drugog člana ili treće lice, dok komplementar može slobodno prenijeti udjele na ostale članove društva ali mu je za prenos udjela trećem licu potrebna saglasnost ostalih komplementara. Prenosom sa komplementara na komanditora, komanditor zadržava to svojstvo, kao i komplementar u slučaju prenosa dijela svog udjela. Kad je riječ o raspodjeli dobiti, pravilo je da svi članovi društva učestvuju u podjeli dobiti srazmjerno svojim udjelima u društvu.

Glava II - „Vođenje poslova, zastupanje i prava komanditora“ (čl. 136-142)

Vođenje poslova komanditnog društva vode komplementari, dok komanditori nemaju to ovlaštenje, iako imaju pravo da se usprotive odlukama komplementara koje izlaze iz okvira redovnog poslovanja u kom slučaju ona ne može proizvoditi pravno dejstvo (član 136). Međutim, radi zaštite vlasničkih interesa u društvu, propisano je da komanditor ima pravo nadzora koje ostvaruje uvidom ili kopiranjem godišnjih finansijskih izvještaja, kao i uvidom u poslovne knjige i dokumente društva, u bilo koje vrijeme, dok zaštitu tog prava može ostvariti u vanparničnom postupku. Komanditor ima pravo i na udio u dobiti u roku koji je utvrđen ugovorom o osnivanju, a ukoliko rok nije utvrđen, propisano je da ne može biti duži od 90 dana od dana usvajanja godišnjih finansijskih izvještaja društva. Kao i kod vođenja poslova, tako su samo komplementari ovlašćeni za zastupanje društva, dok komanditoru može biti data jedino prokura i to odlukom svih komplementara. Kako je rečeno, komanditor ne odgovara za obaveze društva, ali su predviđeni izuzeci od tog pravila kada će komanditor odgovarati neograničeno solidarno sa komplementarima i to u slučajevima zloupotrebe svojstva pravnog lica društva („probijanje pravne ličnosti“), vođenja poslova ili zastupanja protivno navedenim pravilima i ako se njegovo lično ime nalazi u imenu društva. U tim slučajevima, komanditor će odgovarati i za obaveze koje su nastale prije njegovog pristupanja društvu. Članovima 141 i 142 uređeno je pitanje prestanka statusa člana društva i samog društva. Shodno položaju koji ima u društvu, smrt komanditora ili njegov prestanak ne može biti osnov za prestanak ovog društva, pa je propisano da na njegovo mjesto stupaju nasljednici ili pravni sljedbenici. Imajući u vidu specifičnost ovog društva koje mora imati najmanje jednog komplementara i jednog komanditora, članom 142 je stvoren okvir da društvo opstane i u situacijama da ostane bez članova iz jedne od ovih kategorija. Shodno tome, ukoliko društvo napuste svi komplementari, a u međuvremenu ne pristupe novi, u roku od šest mjeseci od dana istupanja posljednjeg komplementara, komanditori mogu donijeti jednoglasnu odluku o promjeni oblika u drugi odgovarajući oblik propisan zakonom, pri čemu bivši komplementari ostaju odgovorni za obaveze društva nastale prije istupanja, bez obzira na promjenu forme. Slično je i u suprotnoj situaciji kada društvo napuste svi komanditori i ne pristupe novi, komplementari mogu donijeti jednoglasnu odluku o promjeni oblika u ortačko društvo, u roku od tri mjeseca od dana istupanja posljednjeg komanditora. U slučaju da odgovarajuća odluka ne bude donijeta u

ovim slučajevima, nadležni organ za registraciju po službenoj dužnosti pokreće postupak sudske likvidacije društva. Kada je u pitanju prestanak društva propisana je shodna primjena pravila koja se odnose na prestanak ortačkog društva (član 142).

DIO PETI - AKCIONARSKO DRUŠTVO

Akcionarsko društvo je tipično društvo kapitala i ujedno najsloženiji oblik obavljanja privredne djelatnosti u našem zakonodavstvu, pa mu je u ovom zakonskom tekstu posvećena najveća pažnja. Stoga je materija akcionarskog društva koja se reguliše ovim propisom podijeljena je u 12 glava koje obuhvataju opšte odredbe, obavezne akte društva, osnivanje, akcije i druge hartije od vrijednosti, prava akcionara, kapital akcionarskog društva, upravljanje akcionarskim društvom, kodeks korporativnog upravljanja, revizija, vođenje poslovne evidencije i javnost poslovanja, kao i posebna pravila u pogledu podsticanja dugoročnog angažovanja akcionara u javnim akcionarskim društvima.

Glava I - „Opšte odredbe“ (čl. 143-147)

Predlogom zakona u članu 143 akcionarsko društvo je definisano kao privredno društvo čiji je osnovni kapital utvrđen i podijeljen na akcije koje su u svojini jednog ili više akcionara koji ne odgovaraju za obaveze društva osim u slučaju zloupotrebe svojstva pravnog lica. Članom 144 definisano je i javno akcionarsko društvo i to kao akcionarsko društvo koje je uspješno izvršilo javnu ponudu akcija u skladu sa prospektom čije je objavljivanje odobrila Komisija za tržište kapitala ili čije su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, na koje će se primjenjivati odredbe ovog zakona koje se odnose na akcionarsko društvo izuzev ako nije predviđeno nešto specifično za ova konkretna društva. U ovom dijelu se takođe uređuje i jednočlano akcionarsko društvo koje, po predloženom rješenju, nastaje u dvije situacije i to kada se odlukom osniva kao jednočlano (zakonska mogućnost osnivanja jednočlanog društva) i kada nakon osnivanja sve akcije u društvu stekne jedno fizičko ili pravno lice. Takođe, predlogom zakona je jedinom akcionaru data mogućnost izbora u pogledu dužnosti izvršnog direktora – da sam obavlja funkciju ili da imenuje drugo lice. U poslovanju društva, svi ugovori koje akcionar zaključi sa društvom moraju biti unijete u knjigu ugovora za koju je propisana pisana forma, osim ugovora iz redovnog poslovanja društva pod uobičajenim tržišnim uslovima. Status osnivača akcionarskog društva mogu imati strana i domaća fizička i pravna lica koja su zaključila ugovor o osnivanju ili lice koje je donijelo odluku o osnivanju jednočlanog akcionarskog društva. Minimalni osnivački kapital iznosi 25 000 eura i uplaćeni iznos novčanog dijela osnovnog kapitala ne može biti manji od tog iznosa, uz ostavljenu mogućnost da se posebnim zakonom propiše viši iznos minimalnog osnivačkog kapitala koji se primjenjuje na posebne oblike akcionarskih društava uređene tim zakonom.

Glava II - „Obavezni akti akcionarskog društva“ (član 148-152)

U ovoj glavi su uređena dva obavezna konstitutivna akta akcionarskog društva i to osnivački akt i statut. Osnivački akt, koji se shodno opštim pravilima ne može mijenjati nakon registracije, može biti u formi odluke ili ugovora o osnivanju i članom 149 propisana je njegova obavezna sadržina. Članom 150 propisana je obavezna sadržina drugog konstitutivnog akta, statuta, dok se članom 151 propisuje obaveza usaglašenosti statuta sa osnivačkim aktom u trenutku njegove registracije. Za razliku od osnivačkog akta, statut se može promijeniti i to, po pravilu, odlukom skupštine akcionara, za koju mora da glasa dvotrećinska većina svih akcija sa pravom glasa, osim ako statutom nije predviđena veća većina. Statutom ili odlukom skupštine za koju je potrebna ista većina, ovlašćenje za izmjenu statuta se može prenijeti na odbor direktora ili upravni odbor, ali samo u dijelu koji se odnosi na poslovno ime, sjedište i pretežnu djelatnost akcionarskog društva. Odbor direktora ili upravni odbor će biti obavezni donijeti odluku o izmjeni statuta ako je takvu izmjenu naložio sud i to u roku od 15 dana od dana pravnosnažnosti presude.

Glava III - „Osnivanje akcionarskog društva“ (član 153-165)

U ovoj glavi uređena su dva oblika osnivanja akcionog društva i to simultano i sukcesivno osnivanje. Simultano osnivanje je uređeno članom 153 i to na način što odmah po donošenju osnivačkog akta, osnivači otvaraju račun na ime društva u osnivanju kod banke registrovane u Crnoj Gori uplaćujući na njega novčana sredstva radi otkupa svih akcija koje će društvo izdati u postupku osnivanja. Budući da je ovdje riječ o privatnoj emisiji akcija, i to unaprijed poznatim sticaocima, osnivači radi kompletiranja dokumentacije uz registracionu prijavu od Komisije za tržište kapitala (KTK) pribavljaju samo rješenje kojim se emisija akcija evidentira. Osnivači su dužni da izvrše uplatu, odnosno unošenje uloga u društvo u roku utvrđenom osnivačkim aktom, a u slučaju da neki od njih to ne učine, osnivači koji su uplatili, odnosno unijeli uloge mogu izmijeniti ugovor o osnivanju akcionarskog društva u dijelu koji se odnosi na osnivače i njihove akcije, pod uslovom da zbir blagovremeno uplaćenih novčanih uloga iznosi najmanje 25.000 eura. Osnivačka skupština društva ne mora se održati, ako svi osnivači društva potpišu odluku o prihvatanju statuta društva, procjeni nenovčanih uloga, izboru organa upravljanja i revizora društva i druge odluke koje se donose na osnivačkoj skupštini. Ako to ne bi bilo učinjeno, osnivačka skupština se održava u propisanom roku.

Znatno složeniji vid osnivanja akcionarskog društva je sukcesivno osnivanje koje je uređeno članovima 154-164. Prva faza osnivanja je usvajanje osnivačkog akta, pri čemu se popisi osnivača ili njihovih zastupnika obavezno ovjeravaju u skladu sa zakonom. Druga faza jeste sprovođenje osnivačke i ujedno javne emisije akcija, počev od pribavljanja odobrenja za osnivačku akciju i upisom dijela akcija osnivača te objavljivanja javnog poziva za upis preostalih akcija čija je obavezna sadržina propisana članom 156. Ukoliko je u roku određenom za upis i uplatu akcija upisan i uplaćen prospektom utvrđeni broj akcija, osnivačka emisija se smatra uspješnom, o čemu se pribavlja rješenje o uspješnosti od KTK. Upis akcija smatra se izvršenim u trenutku kada lice izvrši uplatu, odnosno unošenje uloga u skladu sa zakonom, osnivačkim aktom i javnim pozivom za upis i uplatu (član 157). Rok za upis akcija je tri mjeseca od dana određenog za početak tog roka, pa ukoliko se u tom roku ne upišu akcije, osnivačima je data mogućnost da u roku od 15 dana od isteka roka sami upišu i uplate preostale neupisane akcije. U suprotnom smatra se da osnivačka emisija nije uspjela pa osnivači pozivaju upisnike da podignu svoje uplaćene iznose ili uloge u stvarima, za šta su osnivači solidarno i neograničeno odgovorni (član 158). Treća faza je organizacija osnivačke skupštine koja se mora održati u roku od 60 dana od dana isteka roka za upis akcija utvrđen u javnoj ponudi, pod uslovom da je emisija bila uspješna, pa su članom 159 bliže uređeni način i uslovi njenog sazivanja. U suprotnim, u cilju zaštite pravne sigurnosti osnivača, a posebno ulagača u postupku javne emisije, osnivanje se smatra neuspješnim (član 160), pa osnivači pozivaju upisnike javnim oglasom da preuzmu svoje uloge. Po pravilu, osnivačka skupština se održava u sjedištu društva i njen kvorum čine upisnici koji su imaoi većine akcija, a ako je izdato više klasa akcija, onda moraju biti prisutni upisnici većine akcija svake klase. Skupština odlučuje prostom većinom glasova prisutnih akcionara, ako ovim zakonom ili osnivačkim aktom i u skladu sa njim javnom ponudom nije određen veći broj glasova, pri čemu svaka akcija vrijedi jedan glas (član 161). Članom 162 decidno su propisana ovlaštenja osnivačke skupštine pa tako ona utvrđuje da li su propisno upisane akcije, bira članove organa uprave društva, donosi statut, odobrava ugovore i druge obaveze preuzete u postupku osnivanja, odlučuje o prihvatanju procjene vrijednosti nenovčanih uloga, i utvrđuje iznos troškova osnivanja, uz propisana ograničenja za glasanje. Članom 163 predviđena je mogućnost da se osnivačkim aktom može ustanoviti obaveza društva da isplati osnivačima troškove po osnovu osnivanja društva pod uslovom da je osnivačkim aktom ili statutom utvrđen najveći iznos troškova; da se podnese odgovarajući dokaz i da isplatu odobri osnivačka skupština. Ako je za početak obavljanja djelatnosti potrebna dozvola, odobrenje ili licenca u skladu sa posebnim zakonom, osnivači su neograničeno solidarno odgovorni za sve obaveze društva koje nastanu u vremenu do izdavanja dozvole sa izuzetkom obaveza nastalih po ugovoru koje je društvo zaključilo prije registracije a koje će se realizovati posle pribavljanja dozvole. U odnosu na postupak registracije akcionarskog društva, propisana je shodna primjena propisa kojima se uređuje taj postupak, uz obavezu objavljivanja preciziranih podataka na sajtu nadležnog organa za registraciju (član 164). Ako akcionarsko društvo u periodu od dvije godine od dana registracije društva zaključi ugovor sa osnivačem, na osnovu kog stiče određenu imovinu, a ima obavezu da plati cijenu koja je jednaka ili veća od 10% osnovnog

kapitala društva, neophodna je saglasnost skupštine (član 165). Tu odluku skupština donosi dvotrećinskom većinom glasova akcionara prisutnih na sjednici, ako statutom nije predviđena veća većina, i to na osnovu pisanog ugovora društva i osnivača i izvještaja procjenitelja. Od navedenih pravila je izuzeto sticanje iz redovnog poslovanja, sticanje izvršeno na regulisanom tržištu ili multilateralnoj trgovačkoj platformi, pravni posao preduzet uz nadzor ili po osnovu odluke nadležnog upravnog organa ili suda.

Glava IV - „Akcije i druge hartije od vrijednosti“ (čl. 166-188)

U Odjeljku A ove glave uređena su pitanja pojma, vrsta i klasa akcija, imovinska i neimovinska prava akcionara na osnovu njih, suvlasništvo nad akcijama i njihova nominalna i emisiona vrijednost. Članom 166 akcija je definisana kao prenosiva i vlasnička hartija od vrijednosti koja predstavlja dio osnovnog kapitala akcionarskog društva. Akcije se izdaju u dematerijalizovanoj formi, nedjeljive su i glase na ime i obavezno se evidentiraju kod KTK i registruju u registru hartija od vrijednosti koji vodi CKDD. Članom 167 propisane su vrste akcija koje akcionarsko društvo može emitovati: obične i povlašćene, pri čemu je akcionarskom društvu dozvoljeno da izdaje više klasa povlašćenih akcija. Akcionarsko društvo mora imati bar jednu običnu akciju, a one se ne mogu pretvoriti u povlašćene akcije ili druge hartije od vrijednosti. Obične akcije daju skup imovinskih i neimovinskih prava preciziranih u članu 190 i 191. Sa druge strane, povlašćene akcije svojim imaočima daju jedno ili više povlašćenih prava utvrđenih statutom i odlukom o emisiji koje su definisane u članu 169, a ukupna nominalna vrijednost izdatih i odobrenih povlašćenih akcija ne može biti veća od 50% osnovnog kapitala društva. Jedno od tih prava je i pravo na prioritetnu isplatu dividendi pa se, po tom osnovu, povlašćene akcije klasifikuju na kumulativne i nekumulativne, odnosno participativne i neparticipativne. Društvo je u obavezi da na redovnoj sjednici skupštine donese odluku o raspodjeli dividendi imaočima povlašćenih akcija, u skladu sa sadržinom njihovog prava na prioritetnu isplatu dividendi. Ukoliko se takva odluka ne donese, svaki imalac ove klase povlašćenih akcija ima pravo da podnese zahtjev odboru direktora, odnosno upravnom odboru, da zakaže redovnu ili vanrednu sjednicu sa tom tačkom dnevnog reda ili da tu tačku uvrsti u dnevni red već zakazane sjednice. Članom 171 uređene su otkupljive povlašćene akcije koje daju pravo akcionarskom društvu, akcionaru ili akcionarskom društvu i akcionaru, da od druge strane zahtijevaju da im proda, odnosno kupi akcije u skladu sa odredbama statuta ili odluke o emisiji, i one se moraju izdati kao takve. Statutom društva se mora odrediti otkupna cijena ili se moraju predvidjeti pravila kojima se ona određuje. Dalje se precizira način i uslovi ostvarivanja prava na otkup. Imaoci povlašćenih akcija imaju pravo učešća u radu skupštine ali bez prava glasa, sa propisanim izuzetkom kada imaju pravo jednog glasa po akciji na bilo kojoj skupštinskoj sjednici u okviru svoje klase akcija kada se odlučuje u precizno definisanim slučajevima (član 172). Akcije mogu pripadati većem broju lica (suvlasništvo, član 173) pri čemu se suvlasnici smatraju jednim akcionarom i svoja prava ostvaruju preko zajedničkog punomoćnika koji može biti jedan od suvlasnika ili treće lice, o čemu obavještavaju društvo i upisuju ga u CKDD. Pravna radnja preduzeta prema zajedničkom punomoćniku ima dejstvo kao da je preduzeta prema svim suvlasnicima. Član 174 uređuje pitanje nominalne vrijednosti akcija koja se izražava u eurima, pa društvo može emitovati akcije samo sa ili bez nominalne vrijednosti. Ta vrijednost se utvrđuje osnivačkim aktom ili statutom, dok akcije bez nominalne vrijednosti imaju računovodstvenu vrijednost, koja se dobija dijeljenjem iznosa osnovnog kapitala sa brojem akcija društva. Sa druge strane, akcije imaju i svoju emisionu vrijednost što je vrijednost po kojoj se akcije upisuju prilikom emisije i utvrđuje se tom odlukom, i ne može biti manja od nominalne odnosno računovodstvene vrijednosti (član 175). Ovdje je definisana i emisiona premija kao razlika između više emisione i niže nominalne, odnosno računovodstvene vrijednosti akcija.

U Odjeljku B ove glave reguliše se informisanje akcionara i društva. Tako se polazi od prava akcionarskog društva da utvrdi identitet svojih akcionara na određeni dan koje se ostvaruje donošenjem odluke odbora direktora ili upravnog odbora o podnošenju zahtjeva za dostavljanje informacija o identitetu akcionara određenog dana. Pritom se precizira ko su tačno posrednici, uz negativno određenje krajnjih akcionara kao lica koja nijesu posrednici a za čiji račun se akcije vode na zbirnom, odnosno

kastodi računu u CKDD. To je važno jer je i za posrednike i krajnje akcionare propisana shodna primjena odredbi ovog odjeljka kao i za same akcionare (član 176). Članom 177 definisano je koje su to informacije koje se odnose na identitet akcionara koje se dostavljaju društvu na gore pomenuti zahtjev, a koje društvo može zahtijevati još i od CKDD i posrednika. Propisano je da se ove informacije dostavljaju bez odlaganja po proceduri i na način definisan ovim članom. Članom 178 definisani su način i rokovi na koji se ovi podaci mogu prikupljati, obrađivati i čuvati, uključujući i pravo akcionara da traži ispravku netačnih ili nepotpunih podataka, kao i pravo na njihovo brisanje po proteku propisanog roka. Članom 179 je utvrđena obaveza posrednika da prenese akcionaru ili trećem licu koje on ovlasti propisane informacije. Radi ostvarenja prava akcionara, akcionarsko društvo je dužno da te informacije prenese direktno akcionaru ili licu koje on ovlasti, ili preko CKDD i posrednika, na opšterpihvaćen i ujednačen način. Pritom je uređen i način postupanja društva pri prenosu kada društvo pruža informacije za ostvarivanje prava akcionara CKDD, člana CKDD kada su akcije na zbirnom odnosno kastodi računu, kao i klijenta kao posrednika, i nadalje svakom sljedećem posredniku, sve dok te informacije ne stignu do krajnjeg akcionara. Članom 180 je utvrđena obaveza posrednika da informacije koje je dobio od akcionara, a koje se odnose na ostvarivanje njegovih prava iz akcija, prenese direktno društvu ili drugom posredniku u lancu, koji je dalje dužan da ih prenese svakom sljedećem posredniku. U članu 181 je propisana obaveza posrednika da akcionaru olakša ostvarivanje njegovih prava i to na najmanje jedan od utvrđenih načina. U istu svrhu su propisane i odgovarajuće dužnosti društva kod sjednice koja se održava elektronskim putem, uključujući i obavezu da nakon održane sjednice akcionaru, na njegov zahtjev, izda potvrdu da su glasovi akcionara uredno evidentirani i prebrojani. U članu 182 su definisana pravila o obračunavanju naknade koju plaća akcionarsko društvo, posrednik u lancu ili akcionar za troškove pojedinog posrednika nastale u vezi sa opisanim obavezom informisanja akcionara i društva.

U Odjeljku C ove glave uređene su i druge hartije od vrijednosti. Članom 183 definisana je obveznica i uređeno pitanje ovlašćenja za njeno izdavanje (pripada skupštini akcionara ili odbora direktora, odnosno upravnom odboru, ako je to predviđeno statutom). Društvo može izdavati obveznice koje daju pravo zamjene za akcije, ili koje mogu obavezivati imaoaca na takvu zamjenu (član 184). Pored ovih hartija od vrijednosti, akcionarsko društvo može izdavati i varante definisane članom 185. Ovlašćenje za donošenje odluka o emitovanju zamjenjivih obveznica, varanta i drugih finansijskih instrumenata koje daju pravo zamjene za akcije, ima skupština akcionara koja odgovarajuću odluku donosi većinom glasova potrebnom za izmjenu statuta. Članom 187 definisana je emisiona vrijednost navedenih hartija od vrijednosti koja se utvrđuje odlukom o njihovom izdavanju. Naposljetku, u odjeljku D (član 188) predviđeno je izdavanje tzv. hibridnih instrumenata pa društvo može izdati dužničke hartije od vrijednosti koje obavezuju društvo da njihovim imaocima vrši plaćanje u zavisnosti od poslovnih rezultata.

Glava V - „Prava akcionara“ (čl. 189-210)

Posebna pažnja, u okviru Glave V, ali i na drugim odgovarajućim mjestima u predlogu Zakona, posvećena je pravima akcionara. Članom 189 predviđene su opšte odredbe u ovoj oblasti: da akcionar društva ima ona prava koja mu daju akcije koje posjeduje, kao i da vlasnici iste klase akcija imaju ista prava, te da se prema akcionarima postupa jednako u jednakim okolnostima. Članom 190 uređena su imovinska prava akcionara, s tim da prava koja su definisana ovim članom nijesu konačna, već zakon predviđa mogućnost ostvarivanja i drugih imovinskih prava iz ovog zakona ili statuta društva. Dakle, spisak imovinskih prava, obuhvata ali se ne ograničava na sljedeća prava: učešće u raspodjeli dobiti; pravo na dio imovine nakon likvidacije odnosno stečaja; pravo preče kupovine u novim emisijama akcija i zamjenjivih obveznica, varanta i drugih finansijskih instrumenata, kao i raspolaganje akcijama u skladu sa zakonom. Navedena prava i način njihovog ostvarivanja bliže su uređena članovima 192 – 195 predloga zakona. Tako je članom 192 utvrđeno pravilo o slobodnom prenosu akcija uz ograničenja koja se mogu propisati statutom. Članovima 193 i 194 utvrđeno je pravo prečeg upisa akcija za postojeće akcionare kada se osnovni kapital društva povećava emitovanjem novih akcija i postupak ostvarenja tog prava. Članom 195 propisano je da se ovo pravo akcionara može ukinuti ili ograničiti odlukom skupštine akcionara koja se donosi većinom glasova potrebnom za izmjenu statuta. Predlagач je na isti način

regulisao i neimovinska prava akcionara koja su nabrojana u članu 191: pravo učešća u radu skupštine akcionara, prava glasa i pravo na informisanje, da bi ih bliže uredio u članovima 197 – 202. Posebna pažnja je posvećena pravu glasa gdje se polazi od pravila da svaka obična akcija daje jedan glas, a povlašćene u skladu sa zakonom, pri čemu su zabranjene akcije sa višestrukim pravom glasa. Način ostvarivanja i pravila glasanja po klasama su uređena članovima 198 i 199, dok član 200 definiše da je ništav ugovor kojim se akcionar obavezuje da će glasati po uputstvima društva, organa uprave društva ili njihovih članova ili zavisnog društva. U članu 201 su definisani slučajevi u kojim akcionar ne može glasati po osnovu svojih akcija. U skladu sa opštim pravilima, u članu 202 je preciziran obim prava na informisanje akcionara, način ostvarenja tog prava i vanparnični postupak njegove zaštite.

U narednoj podglavi uređuju se dopunska prava akcionara koja podrazumijevaju pravo na angažovanje posebnog stručnjaka, prava nesaglasnih akcionara i likvidacijska tužba. Tako je u članu 203 utvrđeno pravo akcionara koji posjeduju najmanje 5% osnovnog kapitala na angažovanje stručnjaka koji će ispitati poslovanje ili računovodstvo društva o njihovom trošku akcionara, odnosno o trošku društva ukoliko se ispitivanjem utvrdi nezakonitost ili značajnije nepravilnosti u poslovanju društva. U slučaju onemogućavanja ostvarenja ovog prava akcionarima na raspolaganju stoji sudska zaštita. Navedeno pravo akcionara, stručnjak ostvaruje uvidom u poslovnu dokumentaciju društva koji mu je ono dužno obezbijediti, uz propisane izuzetke i ograničenja. Članom 204 je određeno da troškove angažovanja po pravilu snosi društvo, uz pravo društva na naknadu tih troškova od akcionara na čiji zahtjev je stručnjak angažovan ukoliko se utvrdi da je predlog za njegovo angažovanje bio neosnovan.

U sljedećem pododjeljku definisano je pravo nesaglasnih akcionara, pa su u članu 205 navedene odluke koje nesaglasnom akcionaru daju pravo da zahtijeva od društva da otkupi njegove akcije. Članom 206 je uređen postupak i uslovi ostvarenja tog prava pa je tako nesaglasni akcionar dužan da dostavi pisani zahtjev na propisanom formularu i to na sjednici na kojoj se odlučuje o njegovom zahtjevu ili u roku od 30 dana od dana održavanja skupštine akcionara na kojoj su donesene odluke iz člana 206, a sa kojima nije bio saglasan ili je bio uzdržan, pri čemu on ne može osporavati tu odluku. Sa druge strane, predviđen je i rok od 60 dana u kom je društvo obavezno da po pravičnoj cijeni otkupi akcije nesaglasnog akcionara. Kao dodatno sredstvo zaštite, nesaglasni akcionar ima pravo na sudsku zaštitu ukoliko mu društvo nije izvršilo nikakvu isplatu ili ukoliko smatra da mu je isplaćen niži iznos od pune vrijednosti njegovih akcija (član 207). U uporednoj praksi, ovim pravom se obično služe vlasnici povlašćenih akcija koje se ne kotiraju na berzi ili kada se kotiraju imaju nižu cijenu od običnih akcija.

Naposlijetku, članovima 208 – 210 uređeno je i treće pravo iz kategorije dopunskih prava akcionara koje se odnosi na podnošenje likvidacijske tužbe. Shodno predloženom, akcionari koji posjeduju akcije koje čine najmanje 10% osnovnog kapitala akcionarskog društva, imaju pravo podnošenja tužbe nadležnom sudu kojom zahtjevaju pokretanje postupka sudske likvidacije u slučaju postojanja opravdanog razloga, koji su bliže određeni u članu 208. Tužba se podnosi protiv društva, i postupak po njoj je hitan, a sud će naložiti pokretanje postupka sudske likvidacije kada je prestanak društva u najboljem interesu društva kao cjeline. Umjesto sudske likvidacije, u postupku po likvidacijskoj tužbi na obrazloženi predlog tužioca ili društva, sud može da izrekne jednu ili više alternativnih mjera ukoliko smatra da bi se na taj način bolje zaštitili interesi tužilaca i društva u cjelini. Te mjere obuhvataju: razrješenje člana uprave uz zabranu da to lice bude ponovo imenovano u određenom periodu za člana uprave tog društva; imenovanje nedostajućeg člana uprave; imenovanje privremenog zastupnika društva; otkup ostalih akcija od strane akcionara koji su podnijeli tužbu; nalaganje društvu da donese određene odluke (na primjer, odluku o raspodjeli dividendi) i slično.

Glava VI - „Kapital akcionarskog društva“ (čl. 211-266)

Pravo na raspodjelu imovine jedno je od osnovnih prava akcionara pa se članom 211 definiše šta sve taj pojam obuhvata i utvrđuje se da je ona dozvoljena samo ako je izvršena u skladu sa odredbama zakona i statuta, pa su u članu 212 precizirani ti uslovi. Prvo, opšte ograničenje raspodjele dobiti akcionarima postoji kada na kraju finansijske godine neto imovina društva, prema godišnjem izvještaju, iznosi ili bi

nakon raspodjele dobiti akcionarima iznosila manje od vrijednosti kapitala društva zajedno sa rezervama koje se ne mogu raspodjeljivati, član 212 stav 2. Drugo ograničenje iznosa namijenjenog za raspodjelu akcionarima glasi da on ne može prelaziti iznos dobiti ostvaren na kraju posljednje finansijske godine, uvećan za prenijetu dobit iz prethodne godine i raspoloživi iznos rezervi, umanjen za gubitke koji su prenijeti iz prethodne godine i za iznose određene za rezerve, u skladu sa zakonom i statutom društva, član 212 stav 3. Predlogom je zabranjena raspodjela ako bi ugrozila izmirenje obaveza društva u redovnom poslovanju.

U Odjeljku B ove glave (čl. 213-219) uređen je institut dividendi. Tako je članom 213 definisan redosljed po kom se vrši isplata neto dobiti iz bilansa uspjeha u prethodnoj finansijskoj godini, dok eventualni ostatak skupština može isplatiti akcionarima u vidu dividendi. U članu 214 utvrđena je obaveza skupštine da donese odluku o raspodjeli redovnih dividendi ukoliko je društvo ostvarilo dobit u prethodnoj finansijskoj godini i to u iznosu od najmanje jedne petine ostvarene dobiti. Odluka se donosi na redovnoj sjednici skupštine akcionara nakon usvajanja godišnjih izvještaja na način definisan ovim članom, uz zabranu donošenja te odluke u većem iznosu od onog koji je predložen ili odobren odlukom odbora direktora, odnosno upravnog odbora. Ova odluka o raspodjeli se može donijeti i na vanrednoj sjednici skupštine akcionara, pod uslovom da su na redovnoj sjednici usvojeni finansijski izvještaji, pod propisanim uslovima a po ovlaštenju skupštine može je donijeti i odbor direktora odnosno upravni odbor (vanredna dividenda, član 215). Članom 216 utvrđen je način isplate dividende pa to može biti u novcu, akcijama i drugim likvidnim prenosivim hartijama od vrijednosti pod propisanim uslovima, osim ukoliko statutom društva nisu dozvoljene dividende i u drugim stvarima i pravima, što se može dozvoliti i jednoglasnom odlukom svih akcionara. Pravo na isplatu dividendi imaju akcionari koji to svojstvo imaju na dan donošenja odluke o raspodjeli dividendi (dan dividende, član 217). Članom 218 propisane su pravne posljedice donošenja odluke o isplati dividende, pa akcionar postaje povjerilac društva za iznos dividende. Pravo na dividendu zadržava i onaj akcionar koji nakon donošenja odluke prenese akcije na osnovu kojih je stekao to pravo. Članom 219 utvrđena je ništavost svakog sporazuma ili akta društva koji pojedinim akcionarima iste klase akcija daje posebne pogodnosti u vezi s isplatom dividende.

U Odjeljku C (čl. 220-233) uređeni su pojam, način, uslovi, sredstva i posljedice sticanja sopstvenih akcija pa je ovaj institut u potpunosti usklađen sa pravilima druge direktive. U članu 220 data je definicija sopstvenih akcija kao akcija koje društvo stekne od svojih akcionara, dok je članom 221 utvrđena zabrana za društvo da upiše sopstvene akcije, niti to može činiti zavisno društvo ili treće lice koje djeluje za račun tog društva. Ukoliko upis vrši lice koje djeluje u svoje ime a za račun društva, smatraće se da su akcije upisane za njegov račun. Pritom će za upise izvršene suprotno navedenim pravilima odgovarati osnivači društva, odnosno odbor direktora ili upravni odbor u slučaju povećanja kapitala, osim ako dokažu da nisu znali za ta kršenja. Svaki sporazum o oslobođenju od odgovornosti ili obeštećenju koji društvo zaključi sa ovim licima je ništav. U članovima 222 i 223 uređeni su način sticanja i uslovi za sticanje sopstvenih akcija, dok je članom 224 propisana minimalna sadržina odluke o sticanju sopstvenih akcija koju donosi skupština. Ovdje treba napomenuti da je predlagач u članu 227 predvidio izuzetak od pravila donošenja odluke o sticanju, pa odbor direktora odnosno upravni odbor može donijeti odluku o sticanju sopstvenih akcija ako je to neophodno radi izbjegavanja značajne i neposredne štete po društvo, uz obavezu da na prvoj narednoj sjednici obavijesti skupštinu o svim propisanim informacijama. Kada su u pitanju sredstva za sticanje sopstvenih akcija, primjenjuje se isti institut ograničenja raspodjele imovine. Članom 226 uređena je i specifična situacija u kojoj akcije društva stiče njegovo zavisno društvo ili lice koje djeluje u svoje ime a za račun zavisnog društva, pa će se tada takođe smatrati da je akcije steklo matično društvo što podrazumijeva primjenu navedenih pravila o sticanju sopstvenih akcija. Članom 227 propisana su tzv. opšta izuzeća sticanja sopstvenih akcija, pa su propisani slučajevi u kojima društvo može sticati akcije bez poštovanja pravila o uslovima i sredstvima sticanja, odnosno pravila iz čl. 223 – 226. Pritom treba izdvojiti situacije kada do sticanja dolazi prenosom imovine statusnim promjenama ili drugim načinom univerzalne sukcesije; poklonom od strane akcionara ili drugim načinom besteretnog sticanja; izvršavanjem zakonskih obaveza ili sudske odluke kojom se nalaže otkup akcija od manjinskih akcionara ili akcionara povezanih društava; u izvršnom postupku. U tom slučaju primjenjuje se još jedno

ograničenje u pogledu sticanja koje se sastoji u obavezi otuđenja tako stečenih akcija kao i akcija stečenih kršenjem navedenih pravila (čl. 223-228) a najkasnije u roku od tri godine od dana sticanja. Ukoliko to ne učini, odbor direktora odnosno upravni odbor je dužan donijeti odluku kojim se te akcije poništavaju u roku od tri dana od dana isteka roka i po tom osnovu smanji osnovni kapital, o čemu obavještava KTK i CKDD u roku od tri dana (član 229). Pored ovog naknadnog ograničenja propisanog drugom direktivom i pomenutog opšteg ograničenja u pogledu sticanja, kompanijsko pravo EU propisuje i sljedeća naknadna ograničenja: suspenzija prava (sopstvene akcije ne daju pravo glasa, pravo na dividendu ili druga primanja i ne računaju se u kvorum skupštine, član 230) i obaveza informisanja o statusu sopstvenih akcija u godišnjem finansijskom izvještaju (član 231). Naposljetku, članom 232 propisana je obaveza društva da registruje svoje akcije u CKDD, dok su članom 233 propisani posebni uslovi za sticanje sopstvenih drugih hartija od vrijednosti (varanti i obveznice) uz shodnu primjenu pravila o sticanju sopstvenih akcija.

Pružanje finansijske pomoći za sticanje sopstvenih akcija uređeno je u Odjeljku D (čl. 234-237) pa je ono dozvoljeno pod uslovima propisanim u članu 236. Pravna posljedica preduzimanja tih pravnih radnji protivno propisanim uslovima je njihova ništavost, s tim što će i takve pravne radnje biti obavezujuće za društvo ukoliko je druga strana bila savjesna. Članom 236 su utvrđeni izuzeci pa se finansijska pomoć može slobodno pružati za pravne radnje kreditnih institucija iz okvira njihovog redovnog poslovanja kao i kad su u pitanju pravne radnje čiji je cilj omogućavanje ili olakšavanje sticanja akcija, odnosno smanjenje ili oslobođenje od obaveza preuzetih povodom izvršenog sticanja akcija od strane zaposlenih u akcionarskom društvu, kao i zaposlenih u povezanim društvima. Međutim, te radnje moraju biti u skladu sa opštim ograničenjima raspodjele dobiti.

U odjeljku E (čl. 238-253) definisana su pravila koja se primjenjuju kod povećanja osnovnog kapitala akcionarskog društva koje je usklađeno sa odredbama druge direktive. Predlogom zakona uređena su i jasnije sistematizovana u odnosu na važeći zakon, sljedeća pitanja: načini povećanja kapitala; bliže uređenje svih načina povećanja kapitala uključujući i registraciju i odobreni kapital. Zakon taksativno nabroja pet načina povećanja kapitala: dodatnim ulozima akcionara ili drugih lica; konverzijom potraživanja u osnovni kapital; uslovno povećanje kapitala; povećanje kapitala iz sredstava rezervi i neraspoređene dobiti društva i povećanje kapitala statusnom promjenom. U odnosu na pitanje povećanja kapitala predviđena je isključiva nadležnost skupštine akcionarskog društva, koja tu odluku donosi većinom potrebnom za izmjenu statuta (član 239). Na ovaj način se akcionarima daje sigurnost da isključivo od njihove volje koja se formalizuje na skupštini akcionara zavisi da li će društvo povećati kapital. Dodatno, imperativno pravilo je obavezno glasanje po klasama akcija – ako društvo ima više klasa akcija, odluku o povećanju mora donijeti svaka klasa akcija. Predlogom Zakona je definisano i da se odluka o povećanju dostavlja na odobrenje odnosno evidentiranje KTK i na registraciju nadležnom organu za registraciju (član 240). U pododjeljku 1 precizirana su pravila koja se odnose na povećanje kapitala dodatnim ulozima, pa je članom 241 uređena obavezna sadržina odgovarajuće odluke skupštine, dok član 242 daje mogućnost društvu da tom odlukom propiše i način identifikacije lica koja upisuju akcije novim ulozima. Ako je povećanje osnovnog kapitala na ovaj način uspjele, po dobijanju rješenja KTK o uspješnosti odnosno evidentiranju emisije, društvo podnosi zahtjev za upis novoizdatih akcija i njihovih imalaca u CKDD na način i u rokovima propisanim članom 243. Po izvršenom upisu, povećanje osnovnog kapitala se registruje kod nadležnog organa u skladu sa uslovima propisanim članom 244. Navedena pravila primjenjuju se i na drugi oblik povećanja kapitala odnosno konverziju potraživanja u osnovni kapital. Pododjeljak 2 se bavi tzv. uslovnim povećanjem osnovnog kapitala odnosno povećanjem do kog dolazi korišćenjem prava sadržanih u zamjenljivim obveznicama i varantima. Kako ove hartije od vrijednosti sadrže prava njihovih imalaca na konverziju u akcije (obveznice) odnosno na sticanje akcija (varanti) to upravo ta prava, uz eventualno statutom predviđeno pravo zaposlenih i članova društva na kupovinu akcija, predstavljaju osnov za ovaj vid povećanja kapitala. Pritom ovo povećanje ne može biti veće od 50% osnovnog kapitala društva, odnosno 5% u slučaju pomenute kupovine akcija. Nadalje se članom 246 propisuje obavezna sadržine odluke o uslovnom povećanju, dok se članovima 247 i 248 razrađuje postupak upisa i uplate akcija, odnosno upisa akcija i akcionara u CKDD i registracije. U

pododjeljku 3 propisana su pravila koja se primjenjuju kod narednog načina povećanja osnovnog kapitala iz ukupnog kapitala društva. Članom 249 je propisano da se ono vrši pretvaranjem neraspoređene dobiti i rezervi opredijeljenih za te namjene u osnovni kapital društva. U slučaju da postoji gubitak, povećanje je moguće samo iz neraspoređene dobiti i rezervi koje preostanu nakon pokrića gubitka. Članom 250 propisana je sadržina odluke o povećanju, dok je članom 251 propisano da pravo na akcije po ovom osnovu imaju akcionari društva na dan donošenja te odluke, kao i samo društvo po osnovu sticanja sopstvenih akcija. Osnovni kapital društva smatra se povećanim danom registracije povećanja osnovnog kapitala, nakon sprovedenog postupka upisa akcija i akcionara u CKDD i registracije na način uređen članom 252. U pododjeljku 4, članom 253 uređeno je pitanje odobrenog kapitala. Iako je druga direktiva postavila imperativno pravilo o isključivoj nadležnosti skupštine za povećanje kapitala, daje se mogućnost da se pod određenim uslovima ovo ovlašćenje može prenijeti na drugi organ, odnosno odbor direktora ili upravni odbor. U skladu sa odredbama druge direktive, predlog Zakona sadrži nekoliko uslova za primjenu ovog instituta: 1. postojanje odobrenih akcija, rok do kojeg važi ovlašćenje za povećanje (pet godina) i maksimalan iznos odobrenog povećanja; 2. postojanje prenosa ovlašćenja za izdavanje odobrenih akcija na odbor direktora (statut društva ili odluka skupštine akcionara).

U Odjeljku F uređena su pitanja koja se odnose na smanjenje osnovnog kapitala. Predlogom Zakona su uređena dva oblika smanjenja kapitala – povlačenjem i poništavanjem akcija i smanjivanjem nominalne odnosno računovodstvene vrijednosti akcija (član 254). Usklađujući odredbe sa pravilima druge direktive, u ovom dijelu zakona je regulisano donošenje ove odluke, pa je propisana isključiva nadležnost skupštine akcionara, kvalifikovana većina i obavezno odobravanje odluke o smanjenju od strane svake klase akcija, pri čemu će odluka o smanjenju kojom se prenosi imovina na akcionare imati pravnog dejstva samo ako ju je predložio, ili se sa njom saglasio, odbor direktora ili upravni odbor. Odluka se obavezno dostavlja KTK na odobrenje odnosno evidentiranje i registruje se kod nadležnog organa za registraciju (član 255). Adekvatna zaštita povjerilaca je jedno od najznačajnijih pitanja u procesu smanjenja kapitala. Članom 257 precizirano je da se pravila o zaštiti povjerilaca ostvaruju samo ako smanjenje osnovnog kapitala za posljedicu ima prenos imovine društva na akcionare. Društvo je dužno da uputi pisani poziv svim poznatim povjeriocima čije potraživanje na dan donošenja odluke o smanjenju kapitala iznosi najmanje 10.000 eur, koji imaju pravo da traže namirenje ili obezbjeđenje svog potraživanja u cjelosti, bez obzira na dospelost, izuzev povjerioca čija su potraživanja već obezbijeđena. Posebno je bitno naglasiti da predlog Zakona daje mogućnost povjeriocima na pokretanje sudskog postupka za ostvarenje navedenih prava, s tim da su dužni da dokažu da je izmirenje njihovih potraživanja ugroženo predmetnim smanjenjem osnovnog kapitala (član 258 stav 3). Predlog Zakona je kao pravnu posljedicu predvidio da je smanjenje kapitala, kao i svaka odluka u tom pravcu, ništava dok se povjerioci izmire ili dok nadležni sud ne utvrdi da su njihova potraživanja neosnovana. Članom 259 propisani su izuzeci od primjene navedenih pravila o zaštiti povjerilaca, pa se ona neće primijeniti kada se uz smanjenje istovremeno vrši i povećanje kapitala; ako postoji izvještaj procjenitelja (revizor, sudski vještak, ovlašćeni procjenitelj) da smanjenje ne predstavlja nikakav rizik za povjerioce i ako se smanjenje vrši u svrhu pokrivanja gubitaka odnosno bez prenosa imovine akcionarima. Član 260 uređuje uslove smanjenja kapitala radi pokrivanja gubitaka, pa je ono moguće samo ako društvo ne raspolaže neraspoređenom dobiti i rezervama koje se mogu koristiti za te namjene i u iznosu koji ne može biti veći od iznosa gubitaka društva koji se pokrivaju. Članom 261 je data mogućnost društvu da donese odluku kojom se istovremeno osnovni kapital društva smanjuje po jednom osnovu i povećava po drugom osnovu i propisuje se shodna primjena odredbi ovog zakona na predmetno smanjenje odnosno povećanje. Članom 262 uređen je postupak upisa promjena proisteklih iz smanjenja osnovnog kapitala u CKDD i pritom se još jednom podvlači da se odgovarajući zahtjev ne može podnijeti sve dok akcionarsko društvo ne namiri ili obezbijedi sva potraživanja povjerilaca koji su podnijeli blagovremeni zahtjev, odnosno do okončanja sudskih postupaka. Nakon izvršenog upisa, društvo je obavezno da izvrši i registraciju smanjenja osnovnog kapitala kod nadležnog organa za registraciju (član 263).

U odjeljku G članom 264 data je mogućnost društvu da donese odluku o davanju poklona u humanitarne, kulturne i druge svrhe ako je to razumno, uzimajući u obzir svrhu poklona, finansijsku situaciju društva i

druge relevantne okolnosti slučaja. Ovu odluku po pravilu donosi skupština, osim kod poklona manje vrijednosti kada poklone mogu davati organi uprave bez saglasnosti skupštine.

U odjeljku H uređene su pravne posljedice raspodjele dobiti izvršene suprotno odredbama ovog zakona, statuta ili odluke skupštine, pa je propisana dužnost akcionara da vrati društvu imovinu primljenu na taj način. Ukoliko je riječ o tako primljenoj imovini po osnovu raspodjele dividendi, poklona ili smanjenja kapitala, ova će dužnost postojati samo ako je akcionar nesavjestan tj. ako je znao ili je morao znati za nezakonitost raspolaganja. Zahtjev društva za ovaj povraćaj zastarijeva u roku od pet godina od izvršene raspodjele, a izričito je propisano i pravo svih ostalih akcionara na podnošenje derivativne tužbe, kao dodatnog mehanizma zaštite. Posebno je utvrđena solidarna odgovornost članova uprave društva koji su donijeli ili su se saglasili sa odlukom na osnovu koje je izvršena nezakonita raspodjela (član 266).

Glava VII - „Upravljanje akcionarskim društvom“ (čl. 267-371)

U Odjeljku A (član 267-271) su date opšte odredbe kojim se definišu sistemi i organi upravljanja akcionarskim društvom. Članom 267 propisano je da upravljanje akcionarskim društvom može biti jednodomno ili dvodomno, čime ovaj zakon zadržava koncepciju organizacije organa upravljanja koja je dominantna u evropskom kontinentalnom pravu. Na drugoj strani, prateći uporedne trendove, ali i vodeći računa o potrebi da omogući postojećim akcionarskim i drugim društvima kapitala koja već primjenjuju jednodomni sistem da se zadrže na poznatom konceptu, istovremeno je omogućen i nastavak primjene jednodomnog sistema upravljanja. Članom 268 utvrđena je struktura organa akcionarskog društva kod jednodomnog sistema upravljanja, koju čine skupština društva, odbor direktora ili direktor, kao inokosni organ društva. Članom 269 utvrđena je struktura organa kod sistema dvodomnog upravljanja, koju čine skupština akcionarskog društva, nadzorni odbor i direktor ili upravni odbor. Sa stanovišta daljeg nomotehničkog pristupa, ali i daljeg preciziranja ovlašćenja i odgovornosti organa društva i njegovih članova, bitno pitanje koji organi društva se imaju smatrati organima upravljanja riješeno je članom 270. Članom 271 je propisano da se sistem upravljanja društvom određuje statutom, uz mogućnost promjene izmjenom statuta, što ne utiče na primjenu pravila o skupštini akcionara sem ako se zakonom ne propisuje nešto drugo.

U Odjeljku B - „Skupština akcionarskog društva“ (čl. 272-315) uređena su ključna pitanja u vezi sa organizacijom i radom skupštine akcionara društva. Postojeći zakonski tekst je u najvećem dijelu usklađen sa pravom Evropske unije, posebno sa Direktivom 2007/36/EC, s tim što je sistematika prilagođena boljem razumijevanju dijela zakona koji se odnosi na skupštinu. U članu 272 uređeno je pitanje sastava skupštine pa je jasno utvrđeno pravilo da skupštinu akcionarskog društva čine svi akcionari, nezavisno od broja i klase akcija koje posjeduju. Pritom je precizirano da se na sjednicu obavezno pozivaju članovi odbora direktora ili upravnog odbora, dok joj obavezno prisustvuju generalni direktor i predsjednik odbora direktora odnosno upravnog odbora. U članu 273, po principu *numerus clausus* određen je domen isključive nadležnosti skupštine akcionara društva, dok je još propisano da se statutom može predvidjeti da skupština akcionarskog društva odlučuje o pitanjima iz nadležnosti odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora ili na zahtjev tog organa uprave. Članom 274 utvrđen je izuzetak od pravila o sazivanju skupštine akcionara, pod uslovom da joj prisustvuju svi članovi društva, lično ili preko punomoćnika, i da nema protivljenja da se odluka donese na taj način. Ovaj izuzetak se ne odnosi na javna akcionarska društva. Kada je riječ o jednočlanom akcionarskom društvu, zadržano je rješenje da jedini akcionar vrši ovlašćenja skupštine (član 275). Akcionari svoja prava ostvaruju na sjednicama skupštine akcionara što je jedna od njenih ključnih funkcija, koje mogu biti redovne i vanredne (član 276). Pravilo je da se redovna sjednica održava najmanje jednom godišnje, i to najkasnije u roku od šest mjeseci od kraja poslovne godine, dok se vanredne sjednice održavaju kad god za tim postoji potreba (član 277 i 278). Sjednice se, po pravilu, održavaju u sjedištu društva, osim ako statutom nije predviđeno nešto drugo ili ako postoje opravdane okolnosti kada odbor direktora odnosno upravni odbor može odrediti drugo mjesto (član 279). Sjednice moraju biti na crnogorskom jeziku, uključujući i sve materijale, dok se upotreba drugog jezika reguliše statutom (član 280). Članom 281 uređen je način utvrđivanja lica koja imaju pravo da u svojstvu akcionara prisustvuju sjednici skupštine, pri čemu je kao

relevantan kriterijum ostavljen izvod iz spiska akcionara u CKDD, koji ima pravnu prirodu javne isprave, a taj spisak se utvrđuje na drugi dan prije dana održavanja sjednice. Članom 282 uređeno je na detaljan način pitanje učešća akcionara u radu skupštine elektronskim putem, tj. prenosom skupštine direktno, dvosmjernom komunikacijom kojom se omogućava akcionarima da se obrate skupštini sa druge lokacije ili glasanjem elektronskim putem, prije ili u toku održavanja sjednice. Uređeno je i pitanje identifikacije takvih akcionara, kao i situacija u kojoj je njihovo prisustvo onemogućeno ili otežano zbog tehničkih smetnji, dok je članom 283 uređena mogućnost i uslove za održavanje virtuelnih sjednica, o čemu odluku donosi odbor direktora odnosno upravni odbor samo ukoliko je ta mogućnost predviđena statutom. Članom 284 najprije se definiše način određivanja predsjedavajućeg skupštine do izbora predsjednika. Za predsjednika skupštine može biti izabran jedan od akcionara društva ili treće lice, ali ne i član organa uprave, i skupština ga bira prostom većinom. Predsjednik upravlja sjednicom, ali ne može da mijenja dnevni red sjednice ili da je odloži za neki drugi dan. Članovima 285-286 uređeno je pitanje poslovnika skupštine i dnevnog reda sjednice skupštine. Poslovníkom se bliže uređuje način rada i odlučivanja skupštine i usvaja se prostom većinom, kojom se mogu usvajati i izmjene na svakoj narednoj sjednici na predlog predsjednika skupštine ili akcionara koji posjeduju ili predstavljaju najmanje 10% glasova prisutnih akcionara. Dnevni red se utvrđuje odlukom o sazivanju sjednice skupštine, pa je pravilo da skupština može odlučivati samo o tim pitanjima, sa izuzetkom jednoglasne izmjene dnevnog reda akcionara sa pravom glasa. Članom 287 propisana su prava akcionara sa najmanje 5% akcija sa pravom glasa na davanje predloga koji se odnose na izmjenu dnevnog reda i način ostvarivanja tog prava. Ovaj predlog se upućuje odboru direktora odnosno upravnom odboru, pa ukoliko ovi organi ne uvrste dodatne tačke za dnevni red na propisani način, podnosilac predloga može ostvariti sudsku zaštitu ovog prava kada sud u hitnom postupku i roku od 8 dana donosi odluku pri čemu je suspenzivno dejstvo žalbe na tu odluku isključeno (član 288). Članom 289 definisana su pravila o sazivanju sjednice skupštine akcionara, koju po pravilu saziva odbor direktora odnosno upravni odbor. Ovim članom se naročito bliže uređuje sazivanje vanredne sjednice, polazeći od opšte formulacije člana 278, pa se ona obavezno saziva na zahtjev akcionara koji posjeduju akcije koje čine najmanje 5% osnovnog kapitala društva i 5% glasačkih prava u okviru svoje klase i revizor društva. Imajući u vidu važnost sjednica skupštine za akcionare, članom 290 predviđena je i sudska zaštita ovog prava u hitnom postupku, pri čemu aktivnu legitimaciju u slučaju neodržavanja redovne sjednice ima svaki akcionar i svaki član odbora direktora odnosno upravnog odbora, a u slučaju neodržavanja vanredne sjednice, tužbu može podnijeti svaki od pomenutih podnosioca zahtjeva za njeno održavanje. Članovima 291-294 uređena su pitanja koja se odnose na postupak pozivanja, pa je propisano da se poziv, čija je obavezna sadržina detaljno definisana članom 292, akcionarima upućuje najkasnije 21 dan, a najranije 42 dana prije dana održavanja sjednice (član 291). Poziv se upućuje licima koja su akcionari društva na dan na koji je odbor direktora, odnosno upravni odbor donio odluku o sazivanju skupštine, odnosno na dan donošenja odluke suda ako se sjednica skupštine saziva po nalogu suda, na način i pod uslovima bliže određenim članom 293. Poziv se obavezno objavljuje na internet stranici društva, registra privrednih subjekata i CKDD, dok ga javno akcionarsko društvo objavljuje i na internet stranici regulisanog tržišta, odnosno multilateralne trgovačke platforme gdje su njegove akcije uključene u trgovanje. Članom 294 uređena su pitanja stavljanja materijala za skupštinu akcionarima na uvid. Prije utvrđivanja kvoruma, pristupa se proceduri legitimisanja akcionara radi utvrđivanja njihovog identiteta koja se po pravilu utvrđuje statutom ili poslovníkom, odnosno na način propisan članom 295 ukoliko navedenim aktima društva to pitanje nije uređeno.

Pravila važećeg zakona suštinski nijesu mijenjana ni u dijelu kojim se načelno uređuje kvorum za donošenje odluka od strane skupštine akcionara, u članu 296. Tako je propisano da kvorum skupštine akcionara čine akcionari koji posjeduju najmanje polovinu od ukupnog broja akcija sa pravom glasa, a koji su prisutni ili zastupani putem punomoćnika. Zadržano je i rješenje u pogledu kvoruma od 33% glasova kao najnižeg mogućeg kvoruma koji se može utvrditi statutom. U slučaju izostanka utvrđenog kvoruma, sjednica sa istim dnevnim redom se može ponovo sazvati (ponovljena sjednica) čiji kvorum čine akcionari koji posjeduju najmanje 20% od ukupnog broja akcija sa pravom glasa, a propisana je i mogućnost sazivanja druge ponovljene sjednice kada nije potreban kvorum (član 297). Sjednica skupštine

se može odložiti ali se mora održati u roku od tri mjeseca, pri čemu se odložena i nastavljena sjednica smatraju odvojenim sjednicama osim ako se nastavljena sjednica održi u roku od 14 dana od dana održavanja odložene sjednice (član 298). Članovima 299 i 300 uređena je potrebna većina i način donošenja odluka na skupštini akcionara, s tim da je ključno i osnovno pravilo to da skupština akcionara donosi odluku većinom glasova prisutnih koji imaju pravo glasa po određenom pitanju, osim u slučajevima kada se za donošenje odluke ovim zakonom zahtijeva druga većina. Članom 301 utvrđeno je pravo svakog akcionara koji ima pravo učešća u radu skupštine na postavljanje pitanja u vezi sa bilo kojom tačkom dnevnog reda u propisanom obimu koji može obuhvatiti i povezana društva ukoliko se raspravlja o konsolidovanom finansijskom izvještaju, a kod javnih akcionarskih društava ta pitanja se mogu odnositi na bilo koje činjenice ili okolnosti koje mogu uticati na procjenu finansijskog položaja društva. Članovi organa uprave su dužni dati odgovor u toku trajanja sjednice, odnosno u roku od 14 dana od održavanja sjednice, uz propisane izuzetke kada se odgovor može uskratiti. Članom 302 propisana je sudska zaštita ovog prava u slučaju neosnovanog uskraćenja odgovora. Akcionar može glasati i pisanim putem bez prisustva sjednici, uz ovjeru potpisa na glasačkom listiću, kada se ima smatrati prisutnim sjednici prilikom odlučivanja o pitanju o kom je glasao (član 303). Svoje pravo učešća u radu skupštine akcionar može ostvariti i preko punomoćnika koje pitanje je uređeno članova 304 – 309. Članom 304 propisana je obavezna forma i sadržina punovažnog punomoćja, dok je članom 305 ostavljena mogućnost izdavanja punomoćja elektronskim putem uz propisane uslove punovažnosti. Punomoćnik može biti svako poslovno sposobno fizičko i pravno lice sa izuzetkom članova organa uprave društva, revizora i kontrolnog akcionara društva, odnosno zavisnog društva i članova organa uprave tih društava, kao i lica povezanih sa njima (član 306), a akcionar može imati i više punomoćnika za glasanje pri čemu će se smatrati da je svaki od njih ponaosob ovlašćen za glasanje (član 307). Članom 308 uređeno je na detaljan način pitanje glasanja putem punomoćja, a naročito odnos nalogodavca/akcionara i punomoćnika. Punomoćje se može opozvati u svakom trenutku do dana održavanja sjednice pisanim ili elektronskim putem, pod uslovom da akcionar o tome obavijesti punomoćnika i društvo (član 309). Članom 310 uspostavlja se obaveza vođenja zapisnika za vrijeme trajanja sjednice, kao i njegova obavezna sadržina, način i rokovi sačinjavanja zapisnika. Društvo je u obavezi da donijete odluke i rezultate glasanja objavi na internet stranici, odnosno ukoliko ne postupi na taj način, dužno je da te informacije dostavi akcionaru na njegov zahtjev. Ovim se na još jedan način štiti pravo akcionara na informisanje pa je, zbog njegovog značaja, propisana i sudska zaštita ovog prava (član 311). Članovima 312-315 uređen je još jedan važan mehanizam zaštite prava akcionara a to je postupak pobijanja odluka skupštine. Naime, riječ je o sudskom postupku koji tužbom za pobijanje protiv društva može pokrenuti svaki akcionar i član organa uprave iz razloga i na način propisan članom 312. Postupak po ovoj tužbi je hitan ali njeno podnošenje nema suspenzivno dejstvo na odluku koja se njome pobija i njenu registraciju, kao i registraciju promjene koja na osnovu nje nastaje, ali sud može donijeti privremenu mjeru zabrane izvršenja odnosno registracije na zahtjev tužioca (član 313). Članom 314 određeni su slučajevi u kojim sud neće pobiti odluku koja ispunjava razloge za pobijanje, dok je članom 315 propisano da donošenje odluke o pobijanju dovodi do poništenja pravnih posljedica pobijene odluke, osim ako je povraćaj u pređašnje stanje nemoguć ili bi izazvao prekomjerne poteškoće za savjesna treća lica, u kom slučaju oni zadržavaju pravo na naknadu štete.

U Odjeljku C (čl. 316-368) bliže se uređuju dva sistema upravljanja akcionarskim društvom, jednodomni i dvodomni. Način uređenja je takav da su najprije propisane norme specifične za jedan i drugi sistem upravljanja, dok su u trećem pododjeljku sadržane norme zajedničke za oba sistema. Jednodomni sistem upravljanja predmet je uređenja pododjeljka 1, pa je u članu 316 propisano da organe uprave kod ovog sistema (odbor direktora ili direktor) imenuje skupština akcionara, čiji se članovi obavezno registruju. Pritom javno akcionarsko društvo obavezno mora imati odbor direktora. Odbor direktora mora imati najmanje tri člana, a statutom se može propisati veći broj koji mora biti neparan (član 317). Članom 318 uređen je položaj i način izbora predsjednika odbora direktora, s tim što su s obzirom na javni interes propisana posebna pravila za javna akcionarska društva, u kom slučaju predsjednik odbora direktora, koji mora biti iz reda neizvršnih direktora, i generalni direktor moraju biti različita lica. Članovima 319-323

uređene su vrste i pravni položaj različitih vrsta direktora. Tako je članom 319 definisano da su članovi odbora direktora izvršni i neizvršni direktori pri čemu samo izvršni direktori obavljaju aktivnosti upravljanja društva. Tako se članom 320 utvrđuje pozicija izvršnog direktora kao zakonskog zastupnika društva koji vodi njegove poslove, u čemu je ograničen odredbama zakona, statuta i odlukama skupštine. Ukoliko odbor ima tri i više izvršnih direktora oni čine izvršni odbor. Odbor direktora je ovlašćen i na davanje obavezujućih uputstava izvršnom odboru ili direktoru. Članom 321 je uređen položaj generalnog direktora kao izvršnog direktora ovlašćenog za zastupanje kojeg imenuje odbor direktora čija je osnovna uloga koordinacija rada izvršnih direktora. Nadzornu funkciju u jednodomom sistemu upravljanja ostvaruju neizvršni direktori (član 322) koja obuhvata i donošenje odluke o odobravanju poslova u slučaju postojanja ličnog interesa izvršnih direktora. Usljed prirode ove uloge, neizvršni direktor ne može biti lice zaposleno u društvu. Kod javnog akcionarskog društva, neizvršni direktori moraju činiti većinu u odboru direktora.

Članom 323 je u skladu sa najvišim standardima korporativnog upravljanja i preporukama Evropske komisije u ovoj oblasti utvrđen pojam nezavisnog direktora, kao neizvršnog direktora koji nema poslovne, porodične i druge veze sa kompanijom, članovima uprave i ključnim akcionarima koji bi ga mogli dovesti u konflikt interesa. Ovim članom su jasno precizirani slučajevi u kojim će važiti zakonska pretpostavka kada će se smatrati da direktor ne ispunjava uslov nezavisnosti. S obzirom na njegovu ulogu i značaj, imperativno je propisano da javna akcionarska društva moraju imati najmanje jednog nezavisnog direktora. Članom 324 po principu *numerus clausus*, uređene su nadležnosti odbora direktora, čija se nadležnost dodatno pretpostavlja i za sva pitanja koja nijesu u nadležnosti skupštine ili drugih lica u društvu, čime se uklanjaju prepreke u donošenju odluka usljed eventualne nenadležnosti nijednog od organa društva. S obzirom da su neizvršni direktori lica koja nijesu zaposlena u društvu, to je u članu 325 jasno definisan način određivanja naknade za njihov rad, što se uređuje statutom, dok naknadu za rad izvršnih direktora predlaže komisija za naknade. U pododjeljku 2 uređen je dvodomni sistem upravljanja akcionarskim društvom. Tako su članom 327 propisani obavezni organi uprave u ovom sistemu – nadzorni i upravni odbor. Članom 328 je precizirano da nadzorni odbor imenuje skupština akcionara, koji potom imenuje upravni odbor, čiji se svi članovi obavezno registruju. S obzirom na sistem upravljanja, članom 329 je utvrđena nespojivost članstva pa isto lice ne može biti član upravnog i nadzornog odbora, pri čemu član nadzornog odbora ne može biti ni zamjenik člana upravnog odbora, prokurista niti punomoćnik društva, a sve u svrhu osiguravanja njegove nezavisnosti koja je neophodna za obavljanje nadzorne funkcije. Kao i kod odbora direktora u jednodomom sistemu, tako i ovdje oba doma moraju imati najmanje tri člana dok ukupni broj članova mora biti neparan, uz mogućnost da umjesto upravnog odbora društvo ima jednog direktora (član 330). Članom 331 propisan je način izbora predsjednika nadzornog odbora i njegove dužnosti. Član 332 reguliše izdvojenu nadležnost nadzornog odbora koja se sastoji u imenovanju generalnog direktora iz reda članova upravnog odbora koji koordinira radom upravnog odbora i vodi poslovanje društva. Članom 333 definisan je način na koji nadzorni odbor ostvaruje svoju nadzornu funkciju u ovom sistemu upravljanja. Stoga njegove nadležnosti uključuju pregled i ispitivanje poslovne dokumentacije društva, daje nalog revizoru za ispitivanje godišnjih finansijskih izvještaja, uključujući i obavezu da sazove skupštinu akcionara kada je to potrebno. Poslovi vođenja društva se nikako ne mogu prenijeti u nadležnost nadzornog odbora, dok se statutom društva može propisati da je određene poslove moguće preduzeti samo uz saglasnost ovog tijela u skladu sa zakonom. U pravcu osiguranja efikasnog ostvarenja navedene funkcije nadzornog odbora, propisano je da članovi ovog odbora svoje obaveze ne mogu izvršavati preko drugih lica, niti se poslovi iz njegove nadležnosti mogu prenijeti na upravni odbor. Član 334 definiše nadležnosti upravnog odbora kao hijerarhijski nižeg organa u ovom sistemu, a koji se u osnovi sastoje u vođenju poslova društva, pri čemu se svi članovi odbora javljaju kao zakonski zastupnici društva. Pored toga, ovim članom su utvrđene i njegove druge nadležnosti koje obuhvataju utvrđivanje unutrašnje organizacije, sazivanje skupštine, izvršavanje odluka skupštine i nadzornog odbora, nadzor nad vođenjem poslovnih knjiga i finansijskih izvještaja uz obavezu podnošenja tromjesečnog izvještaja o tekućem poslovanju nadzornom odboru, davanje i opoziv prokure, itd. Članom 335 uređeno je pitanje naknada za rad članovima nadzornog

odnosno upravnog odbora, uz posebnu obavezu za javna akcionarska društva koja moraju najmanje svake četvrte godine da odlučuju o naknadama članovima nadzornog odbora. U pododjeljku 3 su definisana zajednička pravila koja se primjenjuju kod oba sistema upravljanja. Članom 336 uređeno je pitanje trajanja mandata članovima odbora direktora, i to na način što je dozvoljeno utvrđivanje istog statutom, uz ograničenje na najviše četiri godine. Takođe, kao dispozitivno, ostavljeno je pravilo iz važećeg zakona da mandat članovima odbora direktora ističe na prvoj redovnoj godišnjoj sjednici skupštine društva. Pored toga je data mogućnost da se statutom odredi i različita dužina trajanja mandata za različite članove organa uprave. Članom 337 uređeni su uslovi za izbor člana odbora direktora, s tim što je, u skladu sa principom autonomije volje u organizovanju i vođenju poslovnih aktivnosti, ostavljena mogućnost društvu da utvrdi i druge uslove, i time ih učine strožijim. Ipak, ovim članom su propisana i ograničenja pa se za člana organa uprave ne mogu imenovati lica koja su osuđena za propisana krivična djela i to u roku od tri godine od pravosnažnosti presude, lica kojima je izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti koja je iz pretežne djelatnosti društva kao i revizor ako je bio angažovan u reviziji finansijskih izvještaja društva.

Shodno Direktivi (EU) 2022/2381 o poboljšanju rodne ravnopravnosti, kod javnog akcionarskog društva propisana je i obaveza da statutom ili drugim aktom propiše pravila o zastupljenosti manje zastupljenog pola u organima uprave u skladu sa propisanim minimalnim zahtjevima, pri čemu je propisana odložena primjena ove odredbe. Članom 338 ostavljena je mogućnost društvu da statutom da pravo skupštini akcionara da imenuje zamjenike članova odbora direktora odnosno upravnog odbora, radi efikasnijeg upravljanja. Izuzetak su naravno članovi nadzornog odbora u dvodomom sistemu koji ne mogu imati zamjenike. Članom 339 i 340 propisan je postupak imenovanja članova odbora direktora i nadzornog odbora, budući da članove upravnog odbora imenuje nadzorni odbor, kako je ranije navedeno. Tako je članom 339 propisan način predlaganja članova organa uprave pa se oni biraju na predlog jednog ili više akcionara koji imaju najmanje 5% akcijskog kapitala, odbora direktora odnosno nadzornog odbora, ili komisije za imenovanje, ako postoji. Članovi se biraju po principu kumulativnog glasanja u skladu sa uslovima preciziranim u članu 340. Taj princip se može isključiti statutom, u kom slučaju se svi članovi odbora direktora, odnosno nadzornog odbora biraju u isto vrijeme, a svaki akcionar ima onoliko glasova koliko ima akcija, ili se svaki njihov član pojedinačno bira. Članom 341 utvrđena su pravila o izboru nedostajućih članova kooptacijom i to u slučaju da broj članova odbora direktora odnosno nadzornog odbora padne ispod broja određenog statutom, odnosno ispod polovine tog broja ili kada preostali članovi nemaju kvorum ili većinu za odlučivanje, a nema imenovanih zastupnika. Mandat tako izabranim članovima ističe na prvoj narednoj sjednici skupštine akcionara. Član 342 propisuje obavezu donošenja poslovnika o radu odbora direktora odnosno nadzornog odbora i njegovu sadržinu, što je obavezno i onda kada društvo ima jednog direktora odnosno člana nadzornog odbora. Članovima 343 – 346 su uređena pitanja sazivanja sjednice odgovarajućeg odbora koju zakazuje predsjednik kad god se za tim ukaže potreba pri čemu je obavezan da to učini na pisani zahtjev člana odbora ili revizora, na način bliže uređen članom 343, a sjednica se može održati elektronskim putem, telefonom ili upotrebom drugih sredstava audio-vizuelne komunikacije (član 344). Ovim sjednicama mogu prisustvovati i drugi članovi (npr. odgovarajućih komisija) kada je to neophodno, dok je prisustvo revizora obavezno na sjednici na kojoj se raspravlja o finansijskim izvještajima društva (član 345). Kao i kod skupštine, tako je i za sjednicu odbora direktora odnosno nadzornog odbora potrebno prisustvo više od polovine ukupnog broja članova, a odluka se donosi većinom prisutnih članova pri čemu svakom članu odbora pripada jedan glas (član 346). Članom 347 uređena je mogućnost osnivanja komisija odbora direktora akcionarskog društva kada je to potrebno za obavljanje stručnih poslova a naročito kad postoji potencijalni sukob interesa. Javna akcionarska društva su obavezna da obrazuju komisiju za imenovanje i komisiju za naknade, uz mogućnost obrazovanja i drugih komisija. U slučaju da obavezne komisije nijesu obrazovane, odbor direktora, odnosno nadzorni odbor obavlja poslove iz nadležnosti ovih komisija (član 348).

Članovima 349-352 precizirana su zajednička pravila za komisije, pa je članom 349 propisano da komisija ima najmanje tri člana koji mogu biti članovi odbora direktora odnosno nadzornog odbora, kao i druga lica koja imaju potrebna stručna iskustva. Radi osiguranja nezavisnosti ovih komisija, propisano je

da jedan od članova mora biti nezavisni direktor ili lice koje ispunjava odgovarajuće uslove, a ni u kom slučaju članovi ne mogu biti izvršni direktori i članovi upravnog odbora. Kvorum za odlučivanje postoji kada sjednici prisustvuje više od polovine članova, a u slučaju jednakog broja glasova odlučujući je glas predsjednika komisije (član 350). Članom 351 propisana je obaveza komisija da o svom radu izvještavaju odbor direktora, odnosno nadzorni odbor, što čini u skladu sa odlukom o obrazovanju pri čemu je propisani obavezni minimum sačinjavanje godišnjeg izvještaja. Kako bi se obezbijedila efikasnost rada ovih komisija, članom 352 propisana je obaveza akcionarskog društva da obezbijedi sredstva za finansiranje ovih komisija, a naročito za angažovanje stručnog lica. Članom 353 su propisane nadležnosti jedne od obaveznih komisija kod javnih akcionarskih društava koje se odnose na imenovanje članova organa uprave i kadrovsku politiku društva, a u izvršavanju propisanih zadataka, komisija uzima u obzir predloge svih zainteresovanih strana, uključujući i konsultovanje generalnog direktora kod imenovanja na rukovodećim pozicijama. Članom 354 propisane su nadležnosti druge obavezne komisije, komisije za naknade koja pruža stručnu pomoć u politici naknada društva pa daje odgovarajuće preporuke i predloge uz konsultacije sa predsjednikom odbora direktora i generalnim direktorom, odnosno predsjednikom upravnog odbora.

U skladu sa odredbama Direktive 828/2017 EU, imajući u vidu da direktori i članovi nadzornog odbora doprinose dugoročnom uspjehu privrednog društva, forma i struktura njihovih naknada je naročito značajna. Članom 355 utvrđuje se uređeno je pitanje politike naknada koja obuhvata naknade članova odbora direktora u jednodomnom, odnosno, članova nadzornog i upravnog odbora u dvodromnom sistemu upravljanja društvom, uz mogućnost da se protegne i na druge rukovodeće pozicije. Politiku naknada usvaja skupština akcionara i ona je obavezujuća za društvo, pa se naknade mogu ugovarati i isplaćivati samo ako su u skladu sa tom politikom. Za javna akcionarska društva ona je obavezna. Predlagač je u ovom članu regulisao i situacije kada društvo nema politiku naknada i prelazni period do usvajanja predloga nove politike. Po pravilu, skupština treba da glasa o politici naknada najkasnije četiri godine od njenog usvajanja, a ukoliko bi došlo do značajnih promjena od uticaja na tu politiku, ona mora biti obavezna tačka dnevnog reda naredne skupštine akcionara. Članom 356 utvrđen je cilj politike naknada pa ona treba da doprinosi poslovnoj strategiji, dugoročnim interesima i održivosti poslovanja privrednog društva, uz detaljno propisivanje informacija koje ona treba da sadrži. Nadalje, članom 357 propisana je i obaveza odbora direktora odnosno nadzornog odbora da sačini godišnji izvještaj o svim naknadama koje je društvo isplatilo ili se obavezalo da isplati u godini koja prethodi godini sačinjavanja izvještaja, uz detaljno propisivanje informacija koje izvještaj treba da sadrži. S tim u vezi se u članu 358 propisuje i obaveza za revizora da prilikom revizije godišnjih finansijskih izvještaja izvrši i reviziju pomenutog izvještaja o naknadama, o čemu sačinjava izvještaj sa mišljenjem da li izvještaj o naknadama sadrži sve zakonom propisane naknade. Ovim članom je takođe propisan postupak glasanja o izvještaju o naknadama koje je savjetodavnog karaktera. Izvještaj o naknadama mora biti objavljen i dostupan na internet stranici društva najmanje 10 godina od objavljivanja. Članovima 359-361 bliže je uređeno pitanje naknada članovima odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora, pa je propisano da ona mora biti primjerena u odnosu na zadatke koji se obavljaju (čl. 359). Članom 360 utvrđene su i vrste naknada u odnosu na funkciju koju pojedini članovi ovih odbora imaju u društvu. Tako je za članove koji vrše nadzornu funkciju (neizvršne direktore kod jednodromog, odnosno članove nadzornog odbora kod dvodromog sistema) propisano da naknada mora biti u fiksnom iznosu, dok se naknada izvršnim članovima odbora direktora, odnosno članovima upravnog odbora, sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela uz preciziranje uslove za varijabilni dio. U skladu sa principom primjerenosti naknade, članom 361 se propisuje da bi nadležni organ trebalo da snizi utvrđenu naknadu članu ako se u međuvremenu pogorša položaj društva, što ne utiče na ostale elemente ugovora, koji potom ima pravo na raskid ugovora uz obavezu poštovanja minimalnog otkaznog roka od 42 dana. Članom 362 regulisana je situacija kada stečajni upravnik otkáže ugovor sa članom društva, pa će on imati pravo da prijavi potraživanje na ime naknade štete, ali samo za period od godinu dana od prestanka ugovora bez obzira da li je ugovorom predviđeno drugačije. Članom 363 utvrđena je obaveza i način vođenja zapisnika za sve sjednice organa uprave. Članom 364 utvrđeni su načini prestanka mandata članovima organa uprave. Članom 365

propisano je pravo na ostavku, način njenog podnošenja i pravno dejstvo. Za razliku od ostavke, kod razrješenja organ ili lice koji je imenovalo člana organa uprave donosi odluku bez navođenja razloga, uz izuzetak člana kojeg je imenovala skupština kada mora postojati opravdan razlog.

Radi obezbjeđenja redovnog poslovanja akcionarskog društva, predlogom zakona je regulisana situacija kada društvo ostane bez ijednog izvršnog direktora, a novi ne bude registrovan u propisan roku, u kom slučaju se akcionar ili drugo zainteresovano lice mogu obratiti sudu radi postavljanja privremenog zastupnika sa svim pravima i obavezama izvršnog direktora (član 367). Takođe je regulisano i pitanje kada se u godišnjim izvještajima utvrdi da društvo posluje sa gubitkom ili je prezaduženo, pa je propisana obaveza sazivanja skupštine akcionara, a uz ovu tačku dnevnog reda, odbor direktora, odnosno upravni odbor, dužan je da priloži izvještaj o finansijskom položaju u kome se društvo nalazi, a, ukoliko je to potrebno i da predloži mjere, koje je potrebno preduzeti, uključujući i predlog odluke o likvidaciji društva (član 368). Članom 369 utvrđena je odgovornost članova uprave za štetu koju pričine društvu izuzev štete koja nastane kao rezultat sprovođenja odluka skupštine, dok članovi odbora direktora, odnosno nadzornog i upravnog odbora odgovaraju za štetu koja nastane kao posljedice odluke za koju su oni glasali, uz propisane izuzetke.

U Odjeljku D (član 370-371) je uređen pravni položaj sekretara akcionarskog društva. Tako je članom 370 utvrđen način imenovanja i mandat sekretara u oba sistema upravljanja akcionarskim društvom, uz mogućnost ponovnog imenovanja. U skladu sa tim članom, sekretar ne mora biti zaposlen u društvu. Članom 371 uređene su nadležnosti sekretara kada isti postoji u društvu, uz mogućnost da se statutom ili odlukom njegove nadležnosti prošire ili drugačije utvrde.

Glava VIII - „Raspologanje imovinom velike vrijednosti“ (čl. 372-374)

Članom 372 detaljno su uređeni pojmovi imovine velike vrijednosti i raspologanja tom imovinom, sa izuzetkom kupovine ili prodaje imovine, koja je izvršena u okviru redovnog poslovanja društva. Raspologanje imovinom velike vrijednosti može se sprovesti ako to raspologanje prethodno ili naknadno odobri skupština, pa je članom 373 uređen taj postupak. Ukoliko je takvo raspologanje izvršeno bez odobrenja skupštine, članom 374 propisana je sudska zaštita podnošenjem tužbe za poništaj takvog pravnog posla ili radnje, koju podnosi društvo ili akcionar sa najmanje 5% osnovnog kapitala društva. Pravni posao ili radnja neće biti poništeni pod uslovom da je druga strana bila savjesna u odnosu na zakonitost ovog raspologanja. Još je propisana i solidarna odgovornost članova odbora direktora odnosno upravnog odbora za štetu koju društvo pretrpi usljed takvog raspologanja, koja se naknada može ostvariti u sudskom postupku po tužbi istih lica koja mogu tražiti poništaj.

Glava IX - „Posebna pravila u pogledu podsticanja dugoročnog angažovanja akcionara u javnim akcionarskim društvima“ (čl. 375-379)

Radi usklađivanja zakona sa Direktivom 828/2017/EU uvode se pravila u pogledu podsticanja dugoročnog angažovanja akcionara u javnim akcionarskim društvima. Definisani su, između ostalog, pojmovi institucionalni investitor, rukovodilac imovine i savjetnik za glasanje, njihove obaveze, sadržina politike angažovanja institucionalnih investitora i rukovodilaca imovinom i dr. Takođe, uređen je i postupak informisanja akcionara i društva, imajući u vidu da se akcije društava koje se kotiraju na tržištu kapitala, često drže preko složenih lanaca posrednika, što otežava ostvarivanje prava akcionara i može djelovati kao prepreka angažovanju akcionara. Najprije su članom 375 definisani osnovni pojmovi od značaja za primjenu ovih posebnih normi zakona koji se odnose na institucionalnog investitora, upravljača imovinom i savjetnika za glasanje, dok član 376 uređuje područje primjene ovih pravila. Član 377 utvrđuje obavezu institucionalnog investitora i upravljača imovinom da usvoje politiku uključenosti, kao i njenu obaveznu sadržinu. Po pravilu, ova politika uključuje nadzor i uticaj koji oni vrše i koji se ostvaruje dijalogom sa društvom i glasanjem na sjednicama skupštine. Takođe je propisana i obaveza sačinjavanja godišnjeg izvještaja o sprovođenju ove politike, koja se objavljuje na sajtu društva, kao i sve ostale informacije iz ovog člana. Članom 378 utvrđena je obaveza institucionalnog investitora da objavi kako su osnovni elementi njegove strategije ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti usklađeni sa

sadržinom i trajanjem njegovih obaveza, posebno dugoročnih, kao i kako oni doprinose srednjoročnom i dugoročnom uvećanju vrijednosti njegove imovine. Takođe su detaljno propisane informacije koje je on dužan da objavi u slučaju da upravljač imovinom investira za njegov račun, direktno ili preko investicionog fonda, na osnovu ugovora. Sve ove informacije se obavezno objavljuju na sajtu insitucionalnog investitora koje on može uključiti i u finansijski izvještaj, a mogu biti i na sajtu upravljača imovinom. Pritom, utvrđena je i obaveza upravljača imovinom da institucionlanom investitoru podnese izvještaj o tome u kojoj mjeri su strategija ulaganja upravljača imovinom i njeno sprovođenje u skladu sa tim ugovorom i kako doprinose srednjoročnoj, odnosno dugoročnoj vrijednosti imovine institucionalnog investitora ili investicionog fonda. Na kraju su propisane i obaveze objavljivanja koje stoje na strani savjetnika za glasanje koji objavljuje kodeks koji primjenjuje i izvještaj o njegovoj primjeni u prethodnoj godini. Pritom je definisan način na koji on to čini, uz precizno propisivanje minimuma informacija koje je dužan da pruži koje moraju biti javno dostupne na njegovom sajtu najmanje tri godine. On je takođe dužan da svoje klijente informiše o potencijalnom sukobu interesa (član 379).

Glava X - „Kodeks korporativnog upravljanja“ (čl. 380-381)

Članom 380 data je mogućnost odboru direktora odnosno upravnom odboru javnog akcionarskog društva da sačini svoj kodeks korporativnog upravljanja, ili da primjenjuje neki drugi, uz propisivanje njegove sadržine. Članom 381 precizirana je sadržina izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, koja je sastavni dio godišnjeg izvještaja menadžmenta, i na koju se, pored ovog zakona, shodno primjenjuje odredbe zakona kojim se uređuje računovodstvo.

Glava XI - „Revizija“ (čl. 382-392)

U ovoj glavi su propisana pravila koja se odnose na internu i eksternu reviziju. Tako je članom 382 uređena nadležnost za vršenje interne revizije pa nju vrše interni revizor i revizorski odbor, u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje reviziju a koji javna akcionarska društva jedino primjenjuju prilikom imenovanja revizorskog odbora. Članom 383 propisana je shodna primjena propisa koji uređuju reviziju u pogledu nadležnosti, sastava i imenovanja revizorskog odbora, uz određenje da njegov predsjednik i većina članova moraju biti nezavisni u smislu uslova za nezavisnog direktora propisanih ovim zakonom, i po pravilu ga imenuje skupština akcionara osim ako je to ovlašćenje statutom prenijeto na odbor direktora odnosno nadzorni odbor. Članom 384 navedena su lica koja na poziv predsjednika revizorskog odbora mogu prisustvovati njihovoj sjednici. Članom 385 se propisuje da internu reviziju u akcionarskom društvu može vršiti interni revizor ili posebni organizacioni dio društva zadužen za te poslove. Internog revizora imenuje odbor direktora odnosno nadzorni odbor na predlog revizorskog odbora ako postoji koji je dužan da redovno izvještava o svom radu, i pritom ne može obavljati druge poslove za društvo. Članovima 386-392 uređeno je pitanje eksterne revizije finansijskih izvještaja koja se po pravilu vrši po završetku finansijske godine, a prije održavanja redovne sjednice skupštine koju vrši revizor koji ispunjava uslove propisane zakonom kojim se uređuje revizija (član 386). Revizora imenuje skupština akcionara na predlog revizorskog odbora ili akcionara koji posjeduju akcije sa najmanje 5% glasačkog kapitala (član 387). U članu 388 uređeni su prava i obaveze revizora i društva u postupku revizije, dok je članom 389 utvrđeno pravo revizora na naknadu u skladu sa ugovorom čiju visinu određuje skupština akcionara uz precizirana ograničenja pa ona ne može biti povezana sa dodatnim uslugama niti uslovljena rezultatima revizije. U tom smislu je i članom 390 ustanovljena izričita zabrana uticaja na rad revizora. Članom 391 propisana je mogućnost razrješenja revizora odlukom skupštine prije isteka roka na koji je imenovan, ali samo iz opravdanih razloga pri čemu je precizirano da neslaganje sa rezultatima revizije ne predstavlja takav razlog. Njegovo razrješenje mogu od nadležnog suda tražiti i akcionari sa najmanje 5% glasačkog kapitala. Kako donošenje odluke o razrješenju predstavlja raskid ugovora od strane društva, tako je članom 392 regulisano takvo pravo samog revizora, tj. detaljno je uređen način realizacije ovog prava, uključujući i pravo revizora da zahtijeva sazivanje skupštine društva u slučaju da obavještenje o raskidu sadrži izjavu o okolnostima o kojima se moraju obavijestiti akcionari ili povjerioci, kada se ta sjednica obavezno saziva.

Glava XII - „Vođenje poslovne evidencije i javnost poslovanja“ (član 393-395)

Glavom XII uređeno je niz značajnih pitanja koja su na nivou EU regulisana, prije svega, prvom kompanijskom direktivom, a određen broj pitanja iz ove oblasti na nivou EU regulišu i ostale direktive – druga, treća, jedanaesta, Direktiva o transparentnosti itd. Prvo, članom 393 je regulisano pitanje vođenja poslovne evidencije i dokumentacije. Zakon taksativno nabroja dokumenta i evidenciju koju je društvo dužno da vodi i čuva, i to po pravilu pet godina, izuzev konstitutivnih i drugih opštih akata, finansijskih iskaza, izvještaja o poslovanju, izvještaja revizora i jedinstvene knjige evidencije koji se čuvaju trajno. Drugo, članom 394 uređeno je pitanje registracije promjena, postupka likvidacije ili stečaja. Tako je društvo, u skladu sa prvom kompanijskom direktivom, dužno da u roku od 7 dana od nastanka, dostavi u CRPS radi registracije, najznačajnije promjene koje se odnose na poslovanje društva. Naposljetku, članom 395 regulisano je pitanje pravnih dejstva objavljivanja u skladu sa prvom kompanijskom direktivom. Ovim članom je regulisano nekoliko važnih pitanja: način objavljivanja i rok za objavljivanje informacije; mogućnost objavljivanja u Službenom listu; dejstvo objavljivanja informacija u odnosu na treća lica; obaveza istovjetnosti registrovanih i objavljenih informacija, a dozvoljeno je i objavljivanje ovjerenih prevoda tih dokumenata i podataka na bilo kom jeziku koji je u službenoj upotrebi u Evropskoj uniji pri čemu je regulisano i pitanje nedosljednosti prevoda u odnosu na originalne dokumente i podatke.

DIO ŠESTI – DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Odredbe o društvu sa ograničenom odgovornošću uređene su detaljno (čl. 396-478) radi usaglašavanja sa pravom EU u materiji društva sa ograničenom odgovornošću, ali i u cilju veće pravne sigurnosti u dominantnu formu obavljanja privredne djelatnosti u Crnoj Gori. Za razliku od važećeg zakona gdje se sva pravila AD shodno primjenjuju na DOO, novim rješenjem je to značajno ograničeno. To je važan pomak u regulativi, pogotovo imajući u vidu konceptijske probleme opisane u drugom dijelu ovog obrazloženja.

Glava I – „Opšte odredbe“ (čl. 396-398)

U članu 396 data je definicija društva sa ograničenom odgovornošću i navedene su njegove osnovne karakteristike – kapital, ulozi, maksimalan broj članova i pravilo da ne odgovaraju za obaveze društva izuzev u slučaju zloupotrebe pravnog subjektiviteta društva. Članom 397 definiše se načelo slobode ugovaranja međusobnih odnosa članova u društvu i odnosa članova sa društvom. Član 398 definiše jednočlano društvo sa ograničenom odgovornošću koje kao takvo može nastati osnivanjem ili naknadno kada sve udjele stekne jedno fizičko ili pravno lice. Dalje, u stavu 2 data je upućujuća odredba o primjeni odredbi o jednočlanom akcionarskom društvu.

Glava II – „Obavezni akti društva sa ograničenom odgovornošću“ (čl. 399-402)

Kao što je to slučaj i sa akcionarskim društvom, tako i društvo sa ograničenom odgovornošću obavezno mora imati oba konstitutivna akta – osnivački akt (ugovor ili odluka o osnivanju) i statut dok se njihov međusobni odnos uređuje upućivanjem na odgovarajuću odredbu kod akcionarskog društva (član 399). Članovi 400 i 401 preciziraju obaveznu sadržinu obaveznih akata društva. Članom 402 uređena je mogućnost izmjene statuta koja je moguća samo odlukom članova, za koju moraju da glasaju članovi koji posjeduju udjele, koji predstavljaju dvotrećinsku većinu glasačkih prava, uz mogućnost da se statutom predvidi druga većina ali koja ne može biti manja od obične većine glasova, a predviđena je i shodna primjena odredbi ovog zakona koje se odnose na akcionarsko društvo.

Glava III – „Osnivanje društva sa ograničenom odgovornošću“ (čl. 403-407)

U članu 403 predviđeno je da osnivači društva sa ograničenom odgovornošću mogu biti domaća i strana fizička ili pravna lica, pri čemu se društvo osniva zaključivanjem ugovora o osnivanju odnosno donošenjem odluke o osnivanju kod jednočlanog društva, što je precizirano članom 404. Članom 405 data je mogućnost da se osnivačkim aktom i/ili statutom DOO odredi da troškove osnivanja društva snosi

društvo i/ili osnivači, pri čemu se naknada tih troškova ne može vršiti iz osnovnog kapitala niti se iznos troškova može smatrati ulogom osnivača. Član 406 predviđa da se postupak registracije osnivanja, promjene podataka i brisanja DOO iz registra privrednih subjekata vrši u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata, a navedeni su i podaci koji se obavezno objavljuju na internet stranici društva. Nadalje, u članu 407 precizirano je koji se podaci i dokumenta dostavljaju radi registracije navedenih promjena.

Glava IV – „Osnovni kapital“ (čl. 408-412)

Članom 408 predviđen je minimalni osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću, koji je simboličan i ne može biti manji od 1 eura, sa izuzetkom da posebnim zakonom može biti predviđen veći iznos minimalnog osnovnog kapitala od ovdje navedenog iznosa, koji se primjenjuje na posebne oblike DOO uređene tim zakonom (npr. lizing i faktoring društva, mikrokreditne institucije i sl.). Članom 409 definisani su načini povećanja osnovnog kapitala na osnovu odluke članova društva koji su suštinski istovjetni kao i kod akcionarskog društva: novim ulozima, pretvaranjem sredstava iz rezervi, konverzijom potraživanja, statusnim promjenama, pretvaranjem novih udjela u osnovni kapital, pa je i propisana shodna primjena odgovarajućih odredbi o akcionarskim društvima. U članu 410 predviđeno je da članovi društva imaju pravo prečeg upisa udjela prilikom povećanja osnovnog kapitala novim ulozima, i to u srazmjeri sa svojim udjelima. Član 411 uređuje smanjivanje osnovnog kapitala na osnovu odluke članova, ali svakako ne ispod zakonskog minimuma osnovnog kapitala, i na koju se shodno primjenjuju odredbe ovog zakona o smanjenju osnovnog kapitala AD, uključujući i zaštitu povjerilaca. Članom 412 definisana je mogućnost povlačenja i poništenja udjela koja mora biti prethodno predviđena u statutu, pa se po ispunjenju tako definisanih uslova donosi odluka o povlačenju i poništenju udjela člana društva čiji je sadržaj takođe preciziran ovim članom.

Glava V – „Udjeli“ (čl. 413-429)

U okviru Odjeljka A – „Osnovna pravila“, članom 413 definisana su dva principa sticanja udjela u društvu i to: 1) srazmjerno vrijednosti unijetog uloga, uz mogućnost drukčijeg uređenja osnivačkim aktom ili jednoglasnom odlukom skupštine i 2) da član društva može imati samo jedan udio u društvu. Razrađujući drugi princip, u stavu 3 se propisuje da u slučaju da jedno lice istovremeno stekne više udjela u društvu, ti udjeli se spajaju i zajedno čine jedan udio. U članu 414 precizirana je pravna priroda udjela odnosno da isti nijesu hartije od vrijednosti. Članom 415 uređeno je pitanje nominalne vrijednosti udjela, dok je članom 416 se na nivo zakonskog načela ističe princip srazmjernosti kod ovog društva koji podrazumijeva da njegovi članovi svoja prava ostvaruju srazmjerno učešću svog udjela u osnovnom kapitalu društva.

U članu 417, Odjeljka B – „Sopstveni udjeli društva“, uređuje se mogućnost društva sa ograničenom odgovornošću da stekne udjele od svojih članova na neki od preciziranih načina, pri čemu je samo kod teretnih sticanja potrebna odluka skupštine društva. Kopija predloženog ugovora o sticanju sopstvenih udjela dostavlja se svim članovima društva, najmanje 15 dana prije donošenja odluke uz obavezu registracije u istom roku počev od dana njihovog sticanja. Članom 418 uređuje se pitanje raspolaganja sopstvenim udjelom i to prenosom na druge članove ili trećim licima i poništenjem udjela u postupku smanjenja osnovnog kapitala. Prenos udjela se uvijek vrši uz naknadu koja ne može biti manja od tržišne vrijednosti udjela koji se stiče, pri čemu kod prenosa na članove svaki od njih ima pravo preče kupovine srazmjerno visini svog udjela u društvu. Istim članom propisano je da odluku o raspolaganju sopstvenim udjelom donose članovi običnom većinom glasova svih članova društva, osim ako je statutom drugačije određeno. Nadalje, članom 419 definisana je shodna primjena odgovarajućih odredbi akcionarskog društva.

U okviru Odjeljka C – „Prenos udjela“, član 420 ustanovljava pravilo slobodnog prenosa udjela između članova društva, osim ako je ovim zakonom ili statutom društva drugačije utvrđeno. U okviru člana 421 zakon posebno uređuje i detaljno normira pravo preče kupovine udjela. Naime, u slučaju prenosa udjela od strane člana društva, ostali članovi i društvo imaju pravo preče kupovine, osim ako je statutom društva

drugačije utvrđeno. Zakon obavezuje člana društva koji prenosi udio da prije prenosa udjela trećem licu, svoj udio u pisanoj formi ponudi drugim članovima društva. Propisana je obavezna sadržina te ponude koja obuhvata sve bitne elemente ugovora o prenosu udjela, adresu na koju član društva koji namjerava da iskoristi pravo preče kupovine upućuje prihvrat ponude i rok za zaključivanje ugovora o prenosu udjela. Prihvrat ponude se takođe vrši u pisanoj formi u roku od 30 dana od dana prijema ponude, uz mogućnost da se statutom odredi drugi rok, koji ne može biti kraći od osam, niti duži od 90 dana. Član 422 propisuje sudsku zaštitu u slučaju povrede prava preče kupovine koja se ostvaruje podnošenjem tužbe za poništaj pravnog posla kojim je udio prenijetu i to u subjektivnom roku od 30 dana, a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana registracije tako prenijetog udjela. U članu 423 regulisan je prenos udjela trećem licu, uz ograničenje da taj prenos ne može biti izvršen prije isteka roka od 90 dana od dana isteka roka za prihvrat ponude drugih članova i pod uslovima koji ne mogu biti povoljniji od uslova ponuđenih članovima društva. Pravo preče kupovine članovi zadržavaju i prilikom prodaje udjela u izvršnom postupku pa je radi ostvarenja tog prava sud dužan da ih o tome obavijesti (član 424). Članom 425 utvrđuje se da su norme o prenosu udjela na članove dispozitivne prirode, pa se statutom ovo pitanje može regulisati na drugačiji način i zakonska ograničenja se mogu ukinuti. Opšte pravilo u odnosu na prenos udjela u slučaju nasljeđivanja je prenos na nasljednike, odnosno pravne sljedbenike (član 426). Ipak, statutom društva je moguće predvidjeti zabranu prenosa u kom slučaju su članovi društva ili društvo obavezni da otkupe taj udio, na način i u roku utvrđenim statutom. U suprotnom, udio se povlači u skladu sa pravilima o smanjenju kapitala. Nadalje, članom 427 propisana je obavezna pisana forma ugovora o prenosu udjela, sa ovjerenim potpisima prenosioca i sticaoca ili pravnosnažne odluke suda. Član 428 uređuje posljedice prenosa udjela na način da su prenosilac i sticalac udjela neograničeno solidarno odgovorni društvu za obaveze koje su dospjele prije prenosa udjela. Članom 429 regulisano je pitanje zalaganja udjela, na način što je predviđeno da član društva može založiti udio ili dio udjela, osim ako je statutom drugačije određeno.

Glava VI – „Dodatne uplate društvu“ (čl. 430-432)

Članom 430 data je mogućnost da se statutom društva odredi da članovi društva mogu donijeti odluke kojima se, pored unošenja uloga, obavezuju i da izvrše dodatne uplate društvu. Pritom je ostavljeno da se statutom bliže urede način i iznosi tih uplata, uz obavezu poštovanja principa srazmjernosti. Istim članom regulisano je da se dodatnim uplatama ne povećava osnovni kapital društva, kao i da se odluka članova kojom se utvrđuje obaveza dodatnih uplata donosi jednoglasno, osim ako je statutom za donošenje te odluke predviđena druga većina, kada predmetna odluka obavezuje samo članove koji su za nju glasali. U članu 431 utvrđeno je da se svaki član društva može se osloboditi obaveze dodatnih uplata, da ako ta obaveza nije ograničena na određeni iznos. To čini na način što će, u cilju namirenja obaveze, u roku od mjesec dana nakon poziva za plaćanje društvu, staviti na raspolaganje svoj udio. Taj udio je društvo obavezno prodati u postupku javnog nadmetanja, ako statutom nije predviđen drugi način. Statutom je takođe moguće ograničiti primjenu ovog člana na slučaj da dodatne uplate, koje se traže u vezi sa udjelom, prelaze određeni iznos. U članu 432 propisuje se obaveza društva da vrati dodatne uplate članovima, uključujući i one kojima je to svojstvo prestalo, kao i prenosiocu udjela u slučaju prenosa, pri čemu se rok propisuje statutom ili odlukom članova kojom je obaveza dodatnih uplata ustanovljena. Ovdje je predviđena shodna primjena odredbi ovog zakona o zaštiti povjerilaca u postupku smanjenja osnovnog kapitala društva. U slučaju da društvo ne ispuni ovu obavezu, navedeni članovi društva imaju pravo podnošenja tužbe sudu za povraćaj dodatnih uplata. Naposljetku je propisano i kom redu pripadaju ova potraživanja u stečajnom postupku pa se ona po pravilu namiruju tek nakon namirenja stečajnih povjerilaca sa pripadajućim kamatama.

Glava VII – „Prava članova“ (čl. 433-436)

Članom 433 ustanovljen je princip jednakog tretmana svih članova društva sa ograničenom odgovornošću pod jednakim okolnostima, dok su u članu 434 taksativno navedena imovinska i neimovinska prava članova. Ta prava uključuju i neka od prava akcionara kao što su pravo na informisanje, pravo na angažovanje posebnog stručnjaka i pravo na podnošenje likvidacijske tužbe (član 435), uz shodnu

primjenu odgovarajućih odredbi zakona koje se odnose na ta prava. Od svih navedenih prava, predlogom zakona bliže je uređeno samo pravo glasa koje članovi društva ostvaruju na skupštinskim sjednicama. Ovo pravo se može isključiti pod uslovima, propisanim odredbom člana 201. ovog zakona koji uređuje isključenje prava glasa akcionara.

Glava VIII – „Isplata članovima društva“ (čl. 437-438)

Članom 437 propisano je opšte pravilo da društvo isplatu dobiti svojim članovima, povraćaj dodatnih uplata, zajma, kao i druga plaćanja po bilo kom osnovu, može vršiti isključivo u skladu sa statutom i odredbama ovog zakona o ograničenjima raspodjele imovine na koju se shodno primjenjuju odgovarajuća pravila o akcionarima, kao i posljedicama nezakonitih raspodjela imovine akcionarskog društva. Shodna primjena pravila o isplati dividende akcionarima je propisana i kad je riječ o ostvarenju ovog prava članova društva sa ograničenom odgovornošću, uz mogućnost da se statutom odstupi od principa srazmjernosti prilikom isplate dobiti.

Glava IX – „Prestanak svojstva člana društva“ (čl. 439-447)

Članom 439 predviđene su četiri konkretne situacije u kojima dolazi do prestanka svojstva člana: 1. smrt, odnosno prestanak pravnog lica; 2. istupanje iz društva; 3. prenos udjela i 4. isključenje iz društva. Članovi 440-447 detaljno uređuju istupanje i isključenje člana iz društva. Članom 440 utvrđeno je pravo člana društva koji ne traži isplatu naknade za udio da istupi iz društva u bilo kom trenutku, na osnovu izjave o istupanju. Ukoliko istupa iz društva uz isplatu naknade za svoj udio, to može učiniti samo iz opravdanih razloga koji naročito postoje u propisanim slučajevima, dok se statutom mogu predvidjeti i druge situacije (član 441). Ovim članom je dalje uređen i način ostvarenja tog prava. U oba slučaja, član društva se ne može unaprijed odreći prava na istupanje niti mu se ono može ograničiti aktima društva. Članom 442 propisana je sudska zaštita ovog prava u slučaju da društvo odbije zahtjev za istupanje pri čemu će sud odrediti i iznos naknade tržišne vrijednosti udjela tužioca uz nalog tuženom da isti isplati u roku određenom u presudi koji ne može biti duži od godinu dana, ukoliko usvaja tužbeni zahtjev. Pravo na sudska zaštitu ima i član kom je prihvaćen zahtjev za istupanje ali je određena niža naknada za udio odlukom ostalih članova. Članom 443 utvrđeno je pravo društva na naknadu štete u slučaju istupanja iz društva suprotno ovim pravilima, kog prava se društvo ne može unaprijed odreći niti se ono može ograničiti ili isključiti aktima društva. U tom slučaju, vrijednost udjela se neće nadoknaditi članu sve dok ne nadoknadi štetu prouzrokovanu društvu. Kao što je definisano u članu 444, članstvo u društvu i sva prava koja iz toga proizilaze prestaju istupanjem člana, pri čemu njegov udio postaje sopstveni udio društva bez donošenja odluke o sticanju sopstvenog udjela društva. Takođe, članu društva koji je istupio iz društva ne može prestatu to svojstvo sve dok mu društvo ne isplati naknadu tržišne vrijednosti udjela. Prestanak svojstva člana se obavezno registruje na način propisan ovim članom. Članom 445 uređena je i situacija isključenja člana iz društva. Odluku o isključenju donosi nadležni sud u slučaju da se po tužbi drugog člana utvrdi postojanje opravdanog razloga koji postoji u slučajevima kada član društva namjerno ili grubom nepažnjom prouzrokuje štetu društvu ili drugim članovima društva i kada član društva svojim ponašanjem sprječava ili otežava poslovanje društva. Kao i kod istupanja, presudom kojom se usvaja tužbeni zahtjev sud je dužan odrediti iznos naknade u visini tržišne vrijednosti udjela koji je društvo obavezno isplatiti isključenom članu, ali i društvo zadržava pravo na naknadu štete koju je taj član eventualno prouzrokovao radnjama zbog kojih je isključen iz društva. Ni društvo ni član se ne mogu unaprijed odreći ovog prava niti se ono može ograničiti ili isključiti. Posljedice isključenja su iste kao kod istupanja pa isključenom članu to svojstvo i sva prava koja iz njega proizilaze prestaju, dok njegov udio postaje sopstveni udio društva (član 446). Članom 447 predviđena su određena ograničenja isplate naknade za udio članu društva koji je istupio ili koji je isključen iz društva pa se ona mogu isplatiti samo iz neraspoređene dobiti ili rezervi, odnosno od sredstava ostvarenih prodajom sopstvenog udjela stečenog istupanjem ili isključenjem člana društva.

Glava X – „Organi društva sa ograničenom odgovornošću“ (čl. 448-476)

U členu 448, Odjeljka A – „Organi društva sa ograničenom odgovornošću“, Zakon predviđa da su skupština i direktor obavezni organi društva sa ograničenom odgovornošću, a data je mogućnost da se statutom ustanovi da društvo umjesto direktora ima odbor direktora. Kod jednočlanog društva je propisano da funkciju skupštine kao obaveznog organa vrši jedini član društva.

Članom 449, Odjeljka B – „Skupština“, uređen je sastav skupštine društva koju čine svi članovi društva koji imaju pravo glasa srazmjerno svojim udjelima uz mogućnost dugačije raspodjele statutom, s tim da se ne može predvidjeti da član nema pravo glasa. Članom 450 propisana su ovlaštenja skupštine koja ima značajna izborna, normativna, imovinska i statusna ovlaštenja, uz jasnu distinkciju isključivih nadležnosti skupštine u odnosu na one koje se mogu prenijeti odboru direktora. Data je i mogućnost da skupština donosi odluke iz nadležnosti direktora što može činiti i na njegov zahtjev, a može i da daje obavezujuća uputstva direktoru. U členu 451 zakon daje mogućnost da skupština može da donese odluku i bez sazivanja sjednice, ukoliko su svi članovi prisutni ili preko punomoćnika i pod uslovom da se nijedan član ne protivi usvajanju odluke na ovaj način. Članom 452 utvrđeno je da članovi svoja prava ostvaruju na redovnim i vanrednim sjednicama društva, dok je na održavanja redovnih i vanrednih sjednica skupštine, mjesto održavanja sjednice i jezik, korišćenje elektronskih vidova komunikacije i virtualne sjednice otvaranje sjednice skupštine, izbor i ovlaštenja predsjednika skupštine, usvajanje i izmjene poslovnika o radu skupštine, kao i uslova za učešće članova u radu na skupštinskim sjednicama propisana shodna primjena odgovarajućih pravila o skupštini akcionara. Član 453 propisuje pravilo da skupština može odlučivati samo o pitanjima koja su na dnevnom redu, od kog se može odstupiti samo ako svi članovi sa pravom glasa prisustvuju skupštinskoj sjednici i jednoglasno prihvate izmjenu dnevnog reda. Prava članova članova koji posjeduju najmanje 5% udjela u osnovnom kapitalu u vezi sa dnevnim redom uređena su članom 454 i ona se odnose na dodatne tačke dnevnog reda ili predloge drugačijih odluka o pitanjima sa dnevnog reda.

Nadalje, članom 455 propisano je pravilo da sjednicu skupštine saziva direktor odnosno likvidacioni upravnik ako je društvo u postupku likvidacije, pri čemu svaki član ima pravo da zahtijeva održavanje sjednice koje direktor dužan prihvatiti, a ukoliko to ne učini, član ima pravo sam da sazove sjednicu skupštine. Članovima 456 i 457 propisano predviđeno vrijeme za upućivanje poziva članovima za sjednicu skupštine odnosno sadržina i način dostavljanja poziva za sjednicu. Uz pravilo da se materijali za sjednicu dostavljaju zajedno sa pozivom najkasnije 8 dana prije sjednice, propisana je i shodna primjena pravila o dostavljanju materijala akcionarima (član 458). Član 459 propisuje da kvorum potreban za rad sjednice skupštine čine članovi koji posjeduju udjele koji daju više od polovine od ukupnog broja glasova, pri čemu se računaju i glasovi članova koji su glasali pisanim ili elektronskim putem. U členu 460 uređen je način održavanja i sazivanja ponovljene i odložene (nastavljene) sjednice skupštine sa istim dnevnim redom, koja se nije mogla ranije održati zbog nedostatka kvoruma, pri čemu se shodno primjenjuju odgovarajuća pravila o skupštini akcionara za kvorum za ponovljenu sjednicu, odnosno drugu ponovljenu sjednicu, kao i na odloženu i nastavljenu sjednicu skupštine. Članom 461 propisano je da skupština odluke donosi većinom glasova prisutnih članova koji imaju pravo glasa po određenom pitanju, osim u slučajevima kada se za donošenje odluke ovim zakonom ili statutom zahtijeva druga većina. Nadalje, u členu 462 uređen je način glasanja na sjednici skupštine koji je javan, uz opciju da se statutom društva omogući članovima da glasaju pisanim putem, kada se primjenjuju odgovarajuće odredbe ovog zakona o glasanju pisanim putem u akcionarskim društvima. Članom 463 propisano je mogućnost da član društva svoja prava na sjednicama ostvaruje preko punomoćnika pri čemu on ne može dati punomoćje za glasanje tako što će ga ograničiti na dio svog prava glasa po osnovu udjela. Na punomoćje za glasanje i punomoćnika shodno se primjenjuju odgovarajuća pravila kod akcionarskog društva. Članom 464 propisano je obavezno vođenje zapisnika sa skupštine i shodna primjena odgovarajućih odredbi o zapisniku sa skupštine akcionarskog društva. Takođe, shodno členu 465 na pobijanje odluka skupštine društva sa ograničenom odgovornošću primjenjuju se relevantne odredbe ovog zakona o pobijanju odluka skupštine akcionarskog društva.

U členu 466, Odjeljka C – „Direktor“, utvrđeno je da direktora imenuje skupština, što se može učiniti i statutom prilikom osnivanja i on se obavezno upisuje u registar subjekata. Shodno členu 467, pravo na predlaganje kandidata za direktora ima svaki član društva sa ograničenom odgovornošću. Članom 468 regulirano je pitanje mandata direktora, koji nije ograničen, osim ako statutom nije utvrđena dužina trajanja mandata. Takođe, nakon isteka mandata, direktor može biti ponovo imenovan neograničen broj puta. Član 469 propisuje uslove koje lice mora ispunjavati da bi bilo imenovano za direktora može biti samo potpuno poslovno sposobno fizičko lice, dok se statutom mogu predvidjeti i drugi uslovi koje mora ili ne smije da ispunjava direktor. Kao i kod akcionarskog društva, zakon predviđa da direktor ne može biti lice koje je osuđeno za propisana krivična djela i to u roku od tri godine od pravosnažnosti presude, lice kom je izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti koja je iz pretežne djelatnosti društva kao i revizor ako je bio angažovan u reviziji finansijskih izvještaja društva. Uz pretpostavku da su u nadležnosti direktora sva pitanja koja nijesu u nadležnosti skupštine članova, član 470 propisuje konkretne nadležnosti direktora. Njegova nadležnost za zastupanje društva je ograničena članom 471 pa on ne može izdati punomoćje za zastupanje niti zastupati društvo u sporu u kojem je suprotna strana on ili sa njim povezano lice. Članom 472 utvrđeno je pravo direktora na naknadu za obavljanje tih dužnosti koja se utvrđuje statutom ili odlukom skupštine društva, uz uslov da ona bude primjerena zadacima koje obavlja i stanju društva te da ne može biti veća od uobičajene bez opravdanog razloga. U dijelu obaveze direktora da izvještava skupštinu, u členu 473 definisana je shodna primjena odgovarajućih odredbi ovog zakona o obavezi obavještavanja skupštine od strane odbora direktora akcionarskog društva. Ovim članom je utvrđena i dužnost direktora da bez odlaganja obavijesti svakog člana društva koji ima udio koji predstavlja najmanje 10% osnovnog kapitala o nastalim vanrednim okolnostima koje mogu biti od značaja za stanje ili poslovanje društva. U členu 474 na ostavku direktora propisana je shodna primjena odgovarajućih odredbi ovog zakona o ostavci članova uprave akcionarskog društva. Kada je riječ o razrješenju, propisano je da skupština razrješava direktora uz obavezno navođenje razloga, ukoliko nije drugačije predviđeno statutom ili odlukom skupštine, nakon čega se prestanak svojstva direktora registruje u skladu sa propisima koji uređuju postupak registracije. Članom 475 uređuje se shodna primjena odgovarajućih odredbi ovog zakona o sudskom imenovanju privremenog zastupnika akcionarskog društva, dužnostima odbora direktora, odnosno upravnog odbora akcionarskog društva i odgovornosti članova uprave akcionarskog društva i na direktora društva sa ograničenom odgovornošću. U členu 476 definisano je da se pravila o direktoru shodno primjenjuju i na odbor direktora, pod uslovom da je statutom predviđeno da društvo ima odbor direktora. U slučaju postojanja odbora direktora društva sa ograničenom odgovornošću shodno se primjenjuju pravila o jednodomnom sistemu uprave nejavnog akcionarskog društva.

Glava XI – „Vođenje poslovne evidencije i javnost poslovanja“ (čl. 477-478)

Pitanje obaveze čuvanja dokumentacije i vođenja evidencije regulirano je članom 477 u kom se taksativno nabrajaju dokumenta i evidencija koju je društvo dužno da vodi i čuva, i to po pravilu najmanje pet godina, izuzev konstitutivnih i drugih opštih akata, knjige zapisnika i odluka usvojenih na sjednicama skupštine koji se čuvaju trajno. Članom 478 predviđena je shodna primjena odgovarajućih odredbi ovog zakona na registraciju promjena i objavljivanje podataka društva sa ograničenom odgovornošću.

DIO SEDMI - RESTRUKTURIRANJE PRIVREDNOG DRUŠTVA

Dio Zakona koji uređuje materiju restrukturiranje privrednog društva podijeljen je u četiri glave koje regulišu sljedeća pitanja: uvodne odredbe, statusne promjene, promjena pravnog oblika i prekogranične konverzije. Naime, u odnosu na važeći Zakon o privrednim društvima, izvršeno je potrebno usaglašavanje sa Direktivom (EU) 2019/2121 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. novembra 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela.

Glava I - „Uvodne odredbe“ (član 479)

Članom 479 definisane su vrste restrukturiranja u smislu ovog zakona pa one obuhvataju: statusne promjene, promjenu pravnog oblika i prekograničnu konverziju.

Glava II - „Statusne promjene“ (čl. 480-552)

U članu 480, Odjeljak A - „Uvodne odredbe“, utvrđen je pojam statusne promjene koji je definisan kao postupak restrukturiranja u kojem jedno ili više društava (društva prenosioci) prenose imovinu i obaveze na jedno ili više drugih društava (društva sticaoci). U ovom postupku članovi, odnosno akcionari društava prenosilaca stižu udjele, odnosno akcije u društvima sticaocima. Učesnici statusne promjene shodno članu 481 su najmanje jedno privredno društvo u svojstvu društva prenosioca i najmanje jedno privredno društvo u svojstvu društva sticaoca. Takođe, u postupku statusne promjene mogu učestvovati društva istog ili različitog oblika, uz određene izuzetke kada su u pitanju društva koja se nalaze u postupku stečaja i likvidacije. U članu 482 definišu se uslovi pod kojim dolazi do statusnih promjena, pa je propisana shodna primjena pravila o osnivanju odgovarajućeg privrednog društva ukoliko dolazi do stvaranja novog društva, da svi članovi društva prenosioca po pravilu stižu akcije odnosno udjele u društvu sticaocu po principu srazmjernosti uz propisane izuzetke, a posebno pravilo važi kada se kao društvo prenosilac javlja javno akcionarsko društvo koje prenosi cjelokupnu imovinu na nejavno AD u kom slučaju moraju biti ispunjeni svi uslovi za prestanak javnog AD propisani zakonom kojim se uređuje tržište kapitala. Pritom se članu društva prenosioca može izvršiti i novčano plaćanje pri čemu ukupan iznos tih plaćanja ne može preći 10% nominalne odnosno računovodstvene vrijednosti udjela odnosno akcija. Članom 483 utvrđene su tri vrste statusnih promjena, i to pripajanje, spajanje i podjela.

U Odjeljku B - „Pripajanje i spajanje“ uređene su dvije slične vrste statusnih promjena koje se odnose na pripajanje i spajanje privrednih društava, pa je članom 485 propisana shodna primjena pravila o pripajanju i na statusnu promjenu spajanja. U članu 484 definisan su pojmovi pripajanja i spajanja pa je u oba slučaja riječ o postupku statusne promjene kojim jedno ili više privrednih društava (društva prenosioci) prenose svoju cjelokupnu imovinu i obaveze na neko drugo privredno društvo (društvo sticalac), u zamjenu za akcije, odnosno udjele društva sticaoca koje dobijaju akcionari, odnosno članovi društva prenosioca, nakon čega društvima prenosiocima prestaje pravni subjektivitet bez sprovođenja postupka likvidacije. Razlika je u tome što se kod pripajanja imovina jednog ili više društava prenosi već postojećem privrednom društvu, dok kod spajanja imovinu prenose najmanje dva društva novoosnovanom društvu koje na taj način zapravo i nastaje. U članu 486 utvrđena je obaveza organa uprave društava koja učestvuju u pripajanju da pripreme i usvoje nacrt ugovora o pripajanju čija je obavezna sadržina propisana ovim članom koji se potom zaključuje u pisanoj formi i ovjerava u skladu sa zakonom. Nakon zaključenja ugovora, organi uprave ovih društava su u obavezi da sačine izvještaj o pripajanju propisane sadržine za skupštinu akcionara, osim u slučaju da se sa tim saglase svi članovi društava koja učestvuju u ovoj promjeni, kao i ukoliko društvo sticalac posjeduje sve akcije u društvu prenosiocu (član 487). Članom 488 regulisana je dužnost suda da imenuje nezavisnog eksperta radi ispitivanja nacrta ugovora o pripajanju na zahtjev svakog društva koje učestvuje u ovoj statusnoj promjeni. Pritom su propisani uslovi nezavisnosti za imenovanje ovog lica i sadržina i forma izvještaja nezavisnog eksperta. Kao što je slučaj sa izvještajem uprave o pripajanju, tako ni ovaj izvještaj nije obavezan u odgovarajućim slučajevima. Članom 489 propisana je obaveza i način objavljivanja nacrta ugovora o pripajanju sa pomenutim izvještajima, a takođe se smatra da su ovakvim objavljivanjem povjerioci obaviješteni o statusnoj promjeni. Članom 490 definisano je pravo akcionara odnosno članova na uvid u relevantne dokumente o pripajanju pa su društva koja učestvuju u pripajanju dužna da im omoguće uvid i kopiranje nacrta ugovora, izvještaja organa uprave i nezavisnog eksperta, kao i propisanih finansijskih iskaza. U članu 491 propisana je dokumentacija koju su društva koja učestvuju u spajanju, dužna da prije održavanja sjednice skupštine na kojoj se donosi odluka o pripajanju, dostave nadležnom organu za registraciju. Članom 492 propisan je način donošenja odluke o usvajanju ugovora o pripajanju na skupštini svakog od društava koja učestvuju u pripajanju, koja se usvaja kvalifikovanim (tročetvrtinskom) većinom uz mogućnost da se osnivačkim aktom propiše i veća većina ali ne veća od 90% glasova prisutnih članova, odnosno akcionara. Članom 493 propisano da se odluka skupštine o

usvajanju ugovora ne može pobijati zbog zbog nepravilno utvrđene srazmjere udjela, odnosno akcija; zbog nepravilno utvrđene vrijednosti novčane naknade nesaglasnim članovima, odnosno akcionarima; ili ako informacije date u vezi sa srazmjerom zamjene udjela, odnosno akcija ili novčanom naknadom nijesu u skladu sa zakonom. U ostalim slučajevima, na pobijanje ove odluke shodno se primjenjuju opšte odredbe o pobijanju skupštinskih odluka. Ugovor o pripajanju stupa na pravnu snagu kad ga odobre skupštine svih društava koja učestvuju u ovoj promjeni odnosno danom zaključenja ugovora ako je taj dan kasniji (član 494). U članu 495 uređen je postupak pojednostavljenog pripajanja koji se primjenjuje u situaciji kada društvo sticalac posjeduje najmanje 90%, ali ne i sve akcije, odnosno udjele u društvu prenosiocu. Kako je statusna promjena jedan od načina povećanja kapitala, to je članom 496 propisano da se povećanje osnovnog kapitala društva sticaoca sprovodi u skladu pravilima koje se odnose na povećanje kapitala za pravnu formu društva sticaoca. U članu 497 propisana je zabrana stvaranja prividnog kapitala, pa nije dozvoljeno da društvo sticalac izdaje akcije u zamjenu za akcije koje to društvo posjeduje u društvu prenosioca, jer bi u tom slučaju društvo sticalac izdavalo akcije samom sebi. Takođe, društvo sticalac neće izdavati ni akcije u zamjenu za sopstvene akcije društva prenosioca. Razlog za ovo je u tome što je vlasnik tih akcija društvo prenosilac koji najčešće prestaje da postoji nakon statusne promjene. Dodatno, društvo sticalac ne može povećati svoj kapital kao rezultat pripajanja po osnovu tih akcija odnosno udjela. Ista zabrana važi i za povećanje kapitala društva prenosioca po osnovu akcija koje posjeduje u društvu sticaocu ili drugom društvu prenosiocu. Kad društvo prenosilac ima akcije/udjele u društvu sticaocu, te uslijed statusne promjene prenese te udjele društvu sticaocu ti udjeli postaju sopstveni udjeli. Tada se osnovni kapital društva sticaoca ne mijenja, već se samo mijenja titular, odnosno vlasnik akcija/udjela. Umjesto društva prenosioca to postaje društvo sticalac. U pododjeljku 3 uređen je postupak registracije pripajanja (čl. 498) dok su u članu 499 uređene pravne posljedice okončane statusne promjene pripajanja u pogledu imovine društava učesnika u postupku, njihovih međusobnih potraživanja, njihovih akcionara odnosno članova i zaposlenih i prestanku pravnog subjektiviteta društva prenosioca. Pododjeljak 4 uređuje pitanja zaštite prava članova društva prenosioca, pa je članom 500 utvrđeno pravo nesaglasnih članova na otkup njihovih udjela odnosno akcija od strane društva za novčanu naknadu utvrđenu ugovorom o pripajanju. Kako je prethodno rečeno, odluka skupštine o usvajanju ugovora o pripajanju ne može se pobijati ako je ta naknada nepravilno utvrđena, to je članom 501 propisano pravo nesaglasnih članova na doplatu te naknade koju oni ostvaruju u sudskom postupku. U pododjeljku 5 uređena je zaštita prava trećih lica u postupku pripajanja, koja se prevashodno odnosi na povjerioce, ali i imaoce posebnih prava i obveznica ili drugih hartija od vrijednosti. Shodno članu 502, društvo koje učestvuje u postupku pripajanja dužno je da povjeriocu koji je poznat društvu, a čije potraživanje iznosi najmanje 5.000 eura, uputi pisano obavještenje o sprovođenju statusne promjene pripajanja i obavještenje o pravima koja povjerioci imaju u postupku pripajanja. U članu 503 utvrđeno je pravo povjerilaca društva koje učestvuje u statusnoj promjeni na dobijanje odgovarajuće zaštite svog potraživanja koje može biti u formi obezbjeđenja u vidu zaloge, jemstva, izmjenom ili raskidom ugovora iz kog je nastalo potraživanje, kao i preduzimanjem drugih radnji i mjera kojim se obezbjeđuje da njegov status ne bude lošiji nego što je bio prije promjene. Članom 504 propisana je sudska zaštita ovog prava. Navedena prava ima i imalac obveznica ili drugih dužničkih hartija od vrijednosti (član 505). Osim toga, zakoniti imaoци zamjenljivih obveznica, varanata i drugih hartija od vrijednosti sa posebnim pravima osim akcija, imaju jednaka prava prema društvu sticaocu, osim ako se društvo obavezalo da otkupi te hartije ugovorom o pripajanju ili je drugačije određeno u odluci o njihovom izdavanju ili ugovoru (član 506). U članu 507 propisana je odgovornost članova odbora direktora, odnosno članova izvršnog odbora i nezavisnog eksperta, za štetu nastalu prilikom pripreme i sprovođenja statusne promjene, prouzrokovanu njihovom krivicom ili krajnjom nepažnjom članovima i povjeriocima društva.

U Odjeljku C - „Prekogrančno pripajanje i spajanje“ uređene su statusne promjene pripajanja i spajanja sa prekograničnim elementom, za koji je propisana odložena primjena od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Članom 508 definisan je pojam prekograničnog pripajanja i spajanja kao statusne promjene u kojoj učestvuju najmanje dva društva kapitala od kojih je jedno osnovano po pravu Crne Gore, a drugo po pravu države članice (tj. druge države, Evropske unije ili države potpisnice Ugovora o

evropskom ekonomskom prostoru). Pritom je pojam spajanja i pripajanja proširen u odnosu na ovaj zakon pa obuhvata i druge definisane postupke. Članom 509 je uređen domen primjene pravila ovog odjeljka po principu da svako društvo koje učestvuje u ovim statusnim promjenama mora imati registrovano sjedište, sjedište uprave ili glavno mjesto poslovanja u Crnoj Gori ili državama članicama, pri čemu je propisano i koja društva ne mogu učestvovati u ovim postupcima. Članom 510 propisana je shodna primjena nacionalnog prava, i to naročito odredbi o donošenju odluka o statusnoj promjeni i zaštiti zaposlenih. U pododjeljku 2 je propisan postupak navedenih statusnih promjena. Tako je članom 511 propisana obaveza organa uprave da pripreme i usvoje nacrt zajedničkog ugovora o prekograničnom pripajanju propisane obavezne sadržine. Član 512 definiše način objavljivanja tog ugovora uz koje se objavljuju i propisani podaci, obavještenja i izvještaj revizora. Članom 513 definisana je obaveza donošenja, sadržaj i način objavljivanja izvještaja organa uprave svakog od društava koje učestvuje u postupku prekograničnog pripajanja, koji sadrži poseban dio za članove a poseban za zaposlene, a mogu se sačiniti i dva odvojena izvještaja. Ovaj izvještaj nije potreban ukoliko su se članovi društva saglasili sa tim da se ne sačinjava dio izvještaja koji se odnosi na njih, a dio izvještaja koji se odnosi na zaposlene ne mora da se sačini kad društvo nema zaposlene izuzev članova organa uprave. Članom 514 regulisana je dužnost suda da imenuje revizora radi revizije nacrta zajedničkog ugovora o pripajanju na zahtjev svakog društva koje učestvuje u ovoj statusnoj promjeni. Revizor sačinjava jedinstven izvještaj o reviziji nacrta ugovora o prekograničnom pripajanju u propisanoj formi i sadržini za sva društva koja učestvuju, u roku koji mu odredi sud i dostavlja ga svakom društvu koja su dužna da ga objave na svojim internet stranicama, osim ukoliko se svi članovi društava koja učestvuju u postupku prekograničnog pripajanja ne saglase da se izvještaj ne sačinjava. Članom 515 propisan je način donošenja odluke o usvajanju zajedničkog nacrta ugovora o prekograničnom pripajanju na skupštini svakog od društava koja učestvuju u prekograničnom pripajanju. Odluka se donosi istom većinom propisanom za odluku o usvajanju ugovora o pripajanju domaćih privrednih društava, i ne može se pobijati iz istih razloga. Međutim, ovdje je dato pravo skupštini svakog od društava u pitanju da sprovođenje pripajanja uslovi hitnim postizanjem sporazuma o načinu učestvovanja zaposlenih u odlučivanju u društvu sticaocu. U članu 516 utvrđeno je pravo nesaglasnih članova na otkup njihovih udjela odnosno akcija od strane društva za novčanu naknadu utvrđenu ugovorom o prekograničnom pripajanju, dok je članom 517 propisano pravo nesaglasnih članova odnosno akcionara na doplatu te naknade koju oni ostvaruju u sudskom postupku. Članom 518 predviđena je shodna primjena odredbi o zaštiti povjerilaca. U članu 519 propisano je da privredno društvo registrovano u Crnoj Gori koje učestvuje u ovom postupku može, zahtijevati izdavanje notarske potvrde o tome da su sve radnje i aktivnosti u vezi sa pripajanjem sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona, na način i u postupku koji su precizirani ovim članom. Članom 520 propisan je način registracije prekograničnog pripajanja, pri čemu je organ koji vrši registraciju dužan da utvrdi da li je svako privredno društvo, koje učestvuje u ovom postupku usvojilo istovjetan zajednički ugovor o prekograničnom pripajanju. U članu 521 utvrđen je momenat stupanja na snagu prekograničnog pripajanja. Članom 522 utvrđena je obaveza upisa u nadležni registar posljedica prekograničnog pripajanja društava registrovanih u Crnoj Gori, pa se kod sticaoca upisuje da je nastalo kao posljedica ove statusne promjene odnosno kod prenosioca da je brisano iz tog razloga. Propisujući pravne posljedice prekograničnog pripajanja koje nastupaju danom pripajanja, član 523 predviđa shodnu primjenu pravila o pripajanju iz ovog zakona. U članu 524 uređeni su slučajevi pojednostavljenog prekograničnog pripajanja u kojim nije potreban izvještaj revizora, ni izvještaj uprave, dok ugovor o pripajanju ne sadrži sve obavezne elemente niti se usvaja odlukom skupštine, a u odgovarajućem slučaju propisana je shodna primjena pravila o pojednostavljenom pripajanju. Članom 525 propisano je pravilo da se punovažnost sprovedene statusne promjene ne može osporavati nakon stupanja na snagu prekograničnog pripajanja, što ne utiče na pravo nadležnih organa Crne Gore da izriču mjere i sankcije radi sprečavanja i borbe protiv finansiranja terorizma, krivičnim, socijalnim, poreskim i izvršnim pravom. U članu 526 propisuje se shodna primjena pravila o odgovornosti za štetu članova odbora direktora, odnosno izvršnog odbora i nezavisnog revizora propisana ovim zakonom kod statusne promjene pripajanja.

U Odjeljku D - „Podjela“ uređena su pravila podjele kao jednog od oblika statusnih promjena. Tako su članom 527 utvrđene vrste podjele privrednih društava koje mogu biti potpune i djelimične. Nadalje, članom 528 definišu se oblici potpune podjele privrednih društava koji mogu biti podjela uz osnivanje, podjela uz pripajanje i mješovita podjela, dok se članom 529 definišu tri oblika djelimične podjele tj. odvajanja privrednih društava koje takođe može biti odvajanje uz osnivanje, uz pripajanje i mješovito odvajanje. U pododjeljku 2 uređen je postupak podjele na koji se shodno primjenjuju pravila o pripajanju (član 530). Polazeći od ključnih odlika ovog oblika statusne promjene, u ovom slučaju su organi uprave obavezni da sačine i usvoje nacrt plana podjele čija je obavezna sadržina i forma propisana članom 531. Po prirodi stvari to će najčešće biti organi jednog društva prenosioca, ali ukoliko ih je više, tu obavezu će imati organi uprave svih društava koja učestvuju u ovoj statusnoj promjeni. Članom 532 propisana je odgovornost društva sticaoca za obaveze društva prenosioca koje tako postaje novi dužnik u skladu sa planom podjele, a u slučaju da to društvo ne izmiri obaveze, propisuje se ograničena solidarna odgovornost ostalih društava sticalaca. Naposljetku, član 533 uređuje situaciju kada nakon sprovedene podjele po usvojenom planu preostane imovina društva prenosioca koja se u tom slučaju dijeli svim društvima sticaocima srazmjerno učešću imovine koja je na njih prenijeta. Ukoliko postoje tako preostale obaveze, propisana je ograničena solidarna odgovornost društava sticalaca.

Članom 534, Odjeljak E - „Prekogrančne podjele“, definisan je pojam prekogranične podjele, koja kao i kod pripajanja, postoji kada u promjeni učestvuju najmanje dva društva, jedno osnovano po pravu Crne Gore i drugo po pravu države članice. Istim članom su definisani i svi oblici prekogranične podjele koja takođe mogu biti djelimična i potpuna. Članom 535 propisan je domen primjene pravila o prekograničnoj podjeli po istom pravilu koje je propisano za prekogranična pripajanja, pri čemu je propisano i koja društva ne mogu učestvovati u ovim postupcima. Takođe, članom 536 propisano je u kojim slučajevima i u kom dijelu će se na postupak prekogranične podjele primjenjivati propisi Crne Gore. I u slučaju prekogranične podjele propisuje se obaveza organa uprave društva prenosioca da izradi i usvoji nacrt plana prekogranične podjele čija je obavezna sadržina i forma propisana članom 537. Članom 538 definisana je obaveza izrade izvještaja o prekograničnoj podjeli, koji sačinjava odbor direktora u jednodomnom, odnosno izvršni odbor u dvodomnom sistemu upravljanja društva prenosioca. On je namijenjen članovima i zaposlenim tog društva, pa sadrži dva posebna dijela za obje kategorije, a mogu se izraditi i dva izvještaja, pri čemu je propisana njihova obavezna sadržina i izuzeci kada se kompletan izvještaj uprave, ili neki od njegovih djelova neće sačinjavati. Pored ovog izvještaja, društvo prenosilac može zahtijevati da sud imenuje revizora u cilju revizije nacrta plana prekogranične podjele, koji o tome sačinjava izvještaj čija je obavezna forma i sadržina propisana članom 539, dok član 540 definiše način objavljivanja plana prekogranične podjele, uz koji se objavljuje i izvještaj revizora. Nakon upoznavanja sa ovim izvještajima, članom 541 propisano je da skupština društva prenosioca kvalifikovanom (tročetvrtinskom) većinom donosi odluku o usvajanju nacrta plana prekogranične podjele i da se, sljedstveno, izmijeni osnivački akt, odnosno statut društva. Kao i kod prekograničnog pripajanja i ovdje se može propisati veća većina, uz mogućnost skupštine da uslovi podjelu hitnim postizanjem sporazuma o načinu učestvovanja zaposlenih u odlučivanju u društvu sticaocu. U članu 542 regulisano je pravo nesaglasnih članova odnosno akcionara društva prenosioca na otkup udjela odnosno akcija u skladu sa planom podjele, dok je članom 543 propisano pravo nesaglasnih članova odnosno akcionara na doplatu te naknade koju oni ostvaruju u sudskom postupku. Članom 544 predviđena je shodna primjena odredbi o zaštiti povjerilaca. U članu 545 propisano je da društvo prenosilac registrovano u Crnoj Gori koje učestvuje u ovom postupku može zahtijevati izdavanje notarske potvrde o tome da su sve radnje i aktivnosti u vezi sa podjelom sprovedene u skladu sa odredbama ovog zakona, na način i u postupku koji su precizirani ovim članom. Članom 546 propisan je način registracije prekogranične podjele i upis društva sticaoca kada je planom podjele predviđeno da to društvo bude privredno društvo registrovano u Crnoj Gori, a ukoliko je prenosilac registrovan u Crnoj Gori vrši se njegovo brisanje u skladu sa domaćim propisima. Sljedstveno tome, kod društva sticaoca obavezno se upisuje da je nastalo kao pravna posljedica ove statusne promjene odnosno kod prenosioca da je brisano iz tog razloga (član 547). Članom 548 definisan je momenat stupanja na snagu prekogranične podjele u različitim situacijama kada je

društvo prenosilac, odnosno društvo sticalac registrovano u Crnoj Gori. Propisujući pravne posljedice prekogranične prodjele koje nastupaju danom stupanja na snagu podjele, član 549 predviđa shodnu primjenu pravila o podjeli kada je riječ o potpunoj ili djelimičnoj podjeli, dok su pravne posljedice podjele uz odvajanje precizirane ovim članom. U članu 550 propisano je da se prekogranična podjela uz odvajanje sprovodi u pojednostavljenom postupku pa tako nije potreban izvještaj revizora, ni izvještaj uprave, dok nacrt plana podjele ne sadrži sve obavezne elemente, a u ovom postupku se ne primjenjuju ni pravila o zaštiti članova. Članom 551 definisano je da se nakon stupanja na snagu prekogranične podjele, punovažnost sprovedene statusne promjene ne može osporavati, ne isključujući pravo nadležnih organa Crne Gore na preduzimanje mjera i radnji koje imaju i kod prekograničnog pripajanja. U članu 552 propisuje se shodna primjena pravila o odgovornosti za štetu članova odbora direktora, odnosno izvršnog odbora i nezavisnog revizora propisana ovim zakonom kod statusne promjene pripajanja.

Glava III - „Promjena pravnog oblika“ (čl. 553-559)

U ovoj glavi uređena su pitanja koja se odnose na još jedan od oblika restrukturiranja privrednih društava koji podrazumijeva promjenu pravnog oblika. Tako je članom 553 ova promjena definisana kao postupak u kojem privredno društvo mijenja postojeći oblik u neki od drugih oblika privrednih društava utvrđenih zakonom, što ne utiče na njihov pravni subjektivitet. Članom 554 propisana su ograničenja odnosno slučajevi u kojim se ova promjena ne može vršiti pa to nije dozvoljeno ako je u toku postupak smanjenja ili povećanja osnovnog kapitala; ako je društvo u postupku likvidacije ili stečaja, dok se akcionarsko društvo može restrukturirati u DOO, komanditno ili ortačko društvo uz uslov da broj akcionara na dan donošenja odluke o restrukturiranju nije veći od 30. Radi sprovođenja ove promjene, članom 555 utvrđeni su akti i dokumenta koje su organi uprave dužni pripremiti i dostaviti skupštini dok je članom 556 propisana shodna primjena odredbi ovog zakona o objavljivanju dokumenata, pravu članova na uvid, registraciji dokumenata i saglasnosti skupštine kod statusne promjene pripajanja. Odluku o promjeni pravnog oblika, čija je obavezna sadržina propisana članom 557, donosi skupština, uz koju usvaja i izmjene osnivačkog akta i statuta i donosi odluke o imenovanju članova organa društva, zavisno od vrste promjene. Ova odluka se obavezno registruje na način propisan članom 558. Članom 559 uređene su pravne posljedice promjene pravnog oblika od kojih je osnovna da društvo nastavlja sa radom kao društvo u novom obliku od dana registracije, a posebno se uređuje pitanje odgovornosti članova ukoliko je došlo do promjene iz društva lica u društvo kapitala i obrnuto, uključujući i prava imaoaca zamjenljivih obveznica i drugih hartija od vrijednosti i trećih lica.

Glava IV - „Prekogranične konverzije“ (čl. 560-576)

U Glavi IV uređeno je pitanje promjene pravnog oblika sa prekograničnim elementom, pa član 560 definiše prekograničnu konverziju kao postupak u kome jedno društvo kapitala mijenja pravni oblik, tako što iz pravnog oblika u kojem je registrovano u državi porijekla prelazi u pravni oblik države prijema, uz brisanje društva iz registra države porijekla i upis društva u registar države prijema. Članom 561 definisano je da se pravila ove glave primjenjuju na društvo koje mora biti registrovano u skladu sa pravom države porijekla i mora imati registrovano sjedište u državi članici ili Crnoj Gori, uz navođenje društava koja ne mogu učestvovati u postupku konverzije. Članom 562 propisano je u kojoj mjeri će se domaći propisi primjenjivati na ovaj postupak, zavisno od toga da li je Crna Gora država porijekla ili država prijema. Članovima 563-576 propisan je postupak prekogranične konverzije koji počinje izradom nacrta odluke o prekograničnoj konverziji, koji su dužni sačiniti organi uprave u propisanoj sadržini (član 563). Nakon toga su ovi organi u obavezi da sačine tzv. izvještaj uprave o prekograničnoj konverziji koji se sastoji iz dva dijela, posebno za članove i zaposlene, čija je obavezna sadržina propisana članom 564, uključujući i definisanje situacija kada se pojedinačni djelovi ili cijeli izvještaj neće sačinjavati. Pritom, društvo koje mijenja pravni oblik može zahtijevati od nadležnog suda da imenuje revizora radi revizije nacrta odluke o prekograničnoj reviziji, o čemu on sačinjava izvještaj čija je obavezna sadržina i forma propisana članom 565. U narednom članu je propisana obaveza i način objavljivanja nacrta ove odluke, uz koji se objavljuju i odgovarajuća obavještenja kao i izvještaj revizora. Odluku o usvajanju nacrta odluke o prekograničnoj konverziji i izmjeni statuta odnosno osnivačkog akta, donosi skupština takođe

tročetvrtinskom većinom, uz propisivanje slučajeva kada se ova odluka ne može pobijati (član 567). Članom 568 uređeno je pravo nesaglasnih članova na otkup udjela odnosno akcija u skladu sa odlukom o prekograničnoj konverziji, dok je članom 569 propisana shodna primjena pravila o zaštiti povjerilaca. Članom 570 predviđeno je da registraciji konverzije društva prethodi notarska potvrda da su sve radnje i aktivnosti u vezi sa konverzijom sprovedene u skladu sa ovim zakonom, koju notar izdaje na propisani način, na zahtjev privrednog društva koje je registrovano na teritoriji Crne Gore koje sprovodi ovaj postupak. Članom 571 propisana je obaveza registracije prekogranične konverzije i upisa preoblikovanog društva u slučajevima kada je Crna Gora država prijema odnosno obaveza registracije brisanja preoblikovanog društva u slučaju kada je Crna Gora država porijekla. Zavisno od toga da li je Crna Gora država prijema ili porijekla definiše se i momenat stupanja na snagu prekogranične konverzije (član 572). Sljedstveno tome, kada je Crna Gora država prijema, obavezno se upisuje da je preoblikovano društvo nastalo kao pravna posljedica prekogranične konverzije odnosno da je iz tog razloga brisano u slučaju kada je Crna Gora država porijekla (član 573). Članom 574 definisana su pravna dejstva stupanja na snagu prekogranične konverzije koja podrazumijevaju da sva prava i obaveze privrednog društva, uključujući i one koje potiču iz ugovora o radu, kao i njegovi članovi, postaju prava i obaveze, odnosno članovi preoblikovanog društva. Kao i kod drugih oblika prekograničnih statusnih promjena, tako se punovažnost prekogranične konverzije ne može osporavati nakon njenog stupanja na snagu, uz izuzetak radnji i mjera koje Crna Gora može sprovoditi u odgovarajućim slučajevima (član 575). Naposljetku, članom 576 propisuje se shodna primjena pravila o odgovornosti za štetu članova odbora direktora, odnosno izvršnog odbora i nezavisnog revizora propisana ovim zakonom kod statusne promjene pripajanja.

DIO OSMI – GRUPE PRIVREDNIH DRUŠTAVA

U ovom dijelu zakona uređen je pojam i odnos matičnog i njegovih zavisnih društava, kao i upravljanje grupom društava.

Tako je članom 577 data definicija grupe privrednih društava koja obuhvata matično i sva njemu zavisna društva, domaća i strana, dok se članom 578 definiše njihov međusobni odnos pa je zavisno ono društvo koje je direktno ili indirektno pod kontrolom matičnog društva, pri čemu se posebno definiše potpuno zavisno društvo (član 579). Nadalje je članom 580 bliže uređen ključni pojam kontrole koja može biti pravna – kada jedno privredno društvo u zavisnom društvu posjeduje, direktno ili indirektno, više od 50% glasačkih prava, i faktička koja će postojati takođe kad jedno društvo ima više od 50% glasačkih prava ali i manje uz ispunjenje propisanih uslova, a ona se pretpostavlja i onda kada je jedno društvo imenovalo više od polovine članova odbora direktora odnosno nadzornog odbora. Članom 581 definisan je način izračunavanja pomenutih procenata glasačkog kapitala pri čemu se uzimaju u obzir i prava upisa akcija odnosno zamjene za akcije, dok se u taj procenat neće uračunati udjeli ili akcije zavisnog i svih njegovih zavisnih društava. Članom 582 propisana je obaveza organa uprave matičnog društva da obavijeste o uspostavljanju kontrole organe uprave zavisnog društva.

U Odjeljku B - „Upravljanje grupom privrednih društava“ (član 583-585) uređeno je upravljanje grupama privrednih društava. Tako je članom 583 propisano pravo matičnog društva da daje obavezujuće instrukcije zavisnim društvima kojih su ona dužna da se pridržavaju. Propisani su i izuzeci pa ovo pravilo ne važi za članove ili organe koji vrše nadzornu funkciju (nezavisni direktori i nadzorni odbor), direktore koji predstavljaju zaposlene i one članove uprave koji nijesu imenovani od strane članova, odnosno akcionara koji nisu matično društvo ili članove iste grupe ili na osnovu nekog propisa. Društvo koje nije potpuno zavisno ima dužnost da obavijesti organ nadležan za registraciju da li njime upravlja matično društvo preko ovih instrukcija i na koji način, dok se za potpuno zavisno društvo to pretpostavlja ako nije drugačije registrovano. Matično društvo ima pravo da traži bilo koju informaciju od zavisnog društva pod propisanim uslovima (član 584), a ako posjeduje najmanje 90% udjela ili akcija odnosno glasačkih prava ima pravo otkupa preostalih udjela odnosno akcija (član 585).

U Odjeljku C - „Zaštita članova matičnog društva“ regulisana je zaštita članova matičnog društva pa je propisano da oni imaju pravo na postavljanje pitanja i pravo na predlaganje posebnog stručnjaka u vezi sa odnosima između članova grupe koje ostvaruju na način propisan odredbama ovog zakona koje se odnose na odgovarajuća prava akcionara (član 586).

Odjeljak D - „Zaštita članova i povjerilaca zavisnog društva“ (član 587-590) sadrži odredbe kojima se štite prava članova i povjerilaca zavisnog društva. Tako je članom 587 propisano da matično društvo ne smije samo ili preko svojih zavisnih društava koristiti poslovne prilike koje se ukažu zavisnom društvu koje se odnose na njegovu djelatnost (sem ako je riječ o potpuno zavisnom društvu), bez saglasnosti nezainteresovanih direktora zavisnog društva odnosno nekontrolnih članova ili akcionara tog društva. Nadalje, akcionari zavisnog društva imaju pravo na imenovanje posebnog stručnjaka koji će ispitati poslovanje matičnog društva koje utiče na zavisno društvo (član 588). Radi zaštite interesa grupe privrednih društava, članom 589 propisani su slučajevi u kojim će se smatrati da je organ uprave zavisnog društva postupao sa dužnom pažnjom prilikom donošenja odluke ili drugog postupanja protivnog interesima zavisnog društva. Pritom, organ uprave zavisnog društva može da odbije da postupi po obavezujućim instrukcijama matičnog društva ako nijesu ispunjeni ovi uslovi. U članu 590 propisana je obaveza matičnog društva da sprovede postupak suštinskog restrukturiranja ili prestanka zavisnog društva kad se ono nađe pred stečajem, u suprotnom će biti odgovorno za sve njegove obaveze od momenta nastanka krize. Matično društvo je odgovorno i za sve neisplaćene obaveze zavisnog društva, ako nije upravljalo u interesu grupe i na štetu zavisnog društva.

DIO DEVETI - DIO PRIVREDNOG DRUŠTVA I STRANOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

Privredno društvo može obavljati svoju djelatnost i preko jednog ili više svojih djelova kao posebnih organizacionih jedinica koje nemaju svojstvo pravnog lica, pa je samo društvo neograničeno odgovorno za obaveze prema trećim licima koje nastanu u poslovanju njegovog dijela (član 591). Dio privrednog društva u pravnom prometu istupa u ime i za račun privrednog društva u okviru kog posluje pri čemu je dužno da koristi njegov naziv i naznaku da je riječ o dijelu, uključujući i adresu i naziv dijela, ako postoji (član 592). Dio privrednog društva se osniva odlukom čija je obavezna sadržina propisana članom 593 i može se registrovati. Na isti način kao što je nastao, dio privrednog društva može i prestati, kao i u slučaju da dođe do prestanka društva u okviru kog posluje, uz propisane izuzetke (član 594). Članom 595 uređene su osobenosti poslovanja dijela stranog privrednog društva čija je registracija obavezna i postavljena je kao uslov obavljanja privredne djelatnosti stranog privrednog društva.

DIO DESETI - LIKVIDACIJA PRIVREDNOG DRUŠTVA

U okviru opštih odredbi ovog dijela (Odjeljak A) data je definicija likvidacije kao načina prestanka privrednog društva koji se može sprovesti samo ako je društvo likvidno, odnosno kada vrijednost njegove imovine prelazi vrijednost njegovih obaveza. S tim u vezi je članom 596 uređen i odnos sa stečajnim postupkom pa je propisana obaveza likvidatora da podnese predlog za pokretanje stečajnog postupka ako u bilo kojoj fazi postupka likvidacije utvrdi da likvidaciona masa nije dovoljna za namirenje svih obaveza privrednog društva. Pritom, pokretanje ovog postupka nije od uticaja ako je podnjet predlog za pokretanje stečaja, koji mogu podnijeti povjerioci društva u likvidaciji, pa se on obustavlja ukoliko se otvori stečajni postupak (član 597). Članom 598 uređeno je poslovanje društva tokom trajanja postupka likvidacije, pa ovo društvo zadržava svoj pravni subjektivitet, a članovi svoja prava, pri čemu je društvo obavezno da primjenjuje svoj osnivački akt ili statut. Članom 599 propisane su dvije vrste ovog postupka, pa likvidacija može biti dobrovoljna i sudska.

Članom 600, Odjeljak B - „Dobrovoljna likvidacija privrednog društva“, propisano je da se ovaj postupak pokreće odlukom privrednog društva i način njenog donošenja, dok je članom 601 propisana obaveza registracije i objavljivanja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji društva. Ovom odlukom se imenuje

likvidator koji tako postaje jedini zastupnik društva, dok članovima organa uprave prestaju funkcije. U slučaju da likvidator nije imenovan, svi zakonski zastupnici društva postaju likvidatori. Članom 603 uređen je prestanak svojstva likvidatora prije okončanja postupka dobrovoljne likvidacije, pa on može biti razriješen odlukom lica koja su ga imenovala bez navođenja razloga, a može podnijeti i ostavku. Imenovanje, razrješenje ili ostavka se obavezno registruju (član 604). Članom 605 propisani su prava i obaveze likvidatora imenovanog za sprovođenje postupka likvidacije. Shodno tome, likvidator ima sva prava i obaveze zakonskog zastupnika društva uz propisane obaveze koje se odnose na sam postupak likvidacije, a ima i pravo na naknadu za rad i nadoknadu troškova. Članom 606 propisana je dužnost likvidatora da u roku od 30 dana od dana početka likvidacije sačini početni likvidacioni bilans koji podnosi ortacima, komplementarima odnosno skupštini na usvajanje. Pored toga, on je dužan da sačini i početni likvidacioni izvještaj, čija je obavezna sadržina propisana ovim članom, u roku od 90 dana od početka likvidacije koji je skupština (odnosno ortaci i komplementari) dužna usvojiti. U slučaju dužeg trajanja postupka likvidacije, likvidator je dužan da sačini godišnji izvještaj o likvidaciji, u roku od tri mjeseca po isteku svake finansijske godine (član 607). Iako se odluka o pokretanju dobrovoljne likvidacije objavljuje, likvidator je dužan da uputi pisani poziv svim poznatim povjericima da prijave svoja potraživanja radi namirenja (član 608). Sve prispele prijave likvidator evidentira i sačinjava listu priznatih i osporenih potraživanja. Likvidator može osporiti potraživanje, izuzev ako ono proizilazi iz izvršne isprave, ali je o tom dužan obavijestiti povjerioca koji potom ima pravo pokretanja sudskog postupka. Radi efikasnosti postupka propisano je da je to dužan učiniti u roku od 8 dana, a ukoliko to ne učini, to potraživanje će se smatrati prekludiranim (član 609). U toku trajanja postupka likvidacije društvo ima pravo da je obustavi, odnosno da nastavi sa radom, ali samo pod uslovom da je namirilo sve svoje povjerioce bez obzira da li su im potraživanja osporena ili priznata. Da bi se obustavila likvidacija i nastavilo poslovanje, potrebno je da se donese i usvoji odluka o obustavi postupka likvidacije koja se potom registruje. Ona mora sadržati imenovanog zakonskog zastupnika, kao i izjavu likvidacionog upravnika da su svi povjerioci namireni (član 610). Članom 611 uređena je krajnja faza, tj. završetak postupka likvidacije, kada likvidator sačinjava finalni bilans, konačni izvještaj o sprovedenoj likvidaciji, pisanu izjavu da su svi povjerioci namireni i predlog odluke o raspodjeli likvidacionog viška. Ortaci, komplementari, odnosno skupština društva usvajaju ove dokumente odlukom o likvidaciji čime se postupak dobrovoljne likvidacije okončava, a društvo se briše iz odgovarajućih registara. U slučaju da preostane, likvidacioni višak se raspoređuje u skladu sa pomenutom odlukom o raspodjeli u kom slučaju se po pravilu primjenjuje princip srazmjernosti na propisani način (član 612). Članom 613 propisana je odgovornost likvidatora za štetu koju pričini u vršenju svoje dužnosti članovima društva i povjericima društva. Članovi društva odgovaraju za obaveze društva i nakon njegove likvidacije i to u skladu sa prirodom svoje odgovornosti pa će ortaci i komplementari odgovarati neograničeno solidarno svojom cjelokupnom imovinom, dok će komanditori, članovi DOO i akcionari odgovarati solidarno do visine primljenog iznosa iz likvidacionog ostatka (član 614). Konačno, članom 615 regulisan je skraćeni postupak likvidacije. Ključna karakteristika ovog postupka je da poslije donošenja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji svi članovi društva daju na sudu ovjerene izjave da su izmirene sve obaveze društva prema povjericima, uključujući i obaveze prema zaposlenima, te da se slažu sa time da bude sproveden skraćeni postupak likvidacije. U tom slučaju, međutim, članovi društva odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze društva tri godine nakon brisanja istog iz registra privrednih subjekata.

Članom 616, Odjeljak C – „Sudska likvidacija akcionarskog društva“, propisani su osnovi za pokretanje postupka sudske likvidacije, dok je članom 617 na ovaj postupak propisana shodna primjena odredbi zakona kojim se uređuje stečaj izuzev odredbi koje se odnose na reorganizaciju, odbor povjerilaca, različite povjerioce i pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika.

DIO JEDANAESTI - KAZNE NE ODREDBE

U odredbama člana 618 propisani su prekršaji privrednih društava za koje je propisana novčana kazna do 10.000 eura za privredna društva i druge oblike obavljanja privredne djelatnosti i kazna za odgovorno lice

do iznosa od 2.000 eura, a u članu 619 propisani su prekršaji privrednih društava za koje je propisana novčana kazna do 7.500 eura za privredna društva i druge oblike obavljanja privredne djelatnosti i kazna za odgovorno lice do iznosa od 1.500 eura. U članu 620 propisani su prekršaji preduzetnika, za koje se može izreći kazna do 2.000 eura.

DIO DVANESTI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U prelaznim i završnim odredbama uređena su pitanja odložene primjene odredbi o polnoj zastupljenosti (član 621); rok za usklađivanje organizacije (član 622); započeti postupci registracije i restrukturiranja privrednih društava (član 623); odložena primjena odredbi o prekograničnom pripajanju, spajanju, podjelama i prekograničnim konverzijama (član 624). Članom 625 propisan je prestanak važenja Zakona o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", br. 065/20 od 03.07.2020, 146/21 od 31.12.2021), dok je članom 626 propisano da novi zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu CG“.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Nije neophodno obezbjeđivanje sredstava iz Budžeta za sprovođenje Zakona.